

1943

ACC. NO
008

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೮

ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೪೩.

ಸಂಚಿಕೆ ೧

ಪ್ರಕಾಶಮಯ ಜೀವನ.

ಲೇಃ— ರಾ|| ರಾ|| ಚನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪ ಹಲಸಂಗಿ (ಮಧುರಚನ್ನ).

“ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಹಾಗೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೂ ಭೇದವಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆತನ ಪ್ರೇರಣೆಯು ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಇನ್ನಾವ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಬಾರದು, ಹಾಗೂ ಆತನ ಚಿಂತೆಯು ಕರ್ಮವಲ್ಲದ ಇನ್ನಾವ ಕರ್ಮವೂ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನೆರವೇರಬಾರದು.”

— ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು.

(“ಮಾತಾ” ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ.)

ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವು ಸಮರ್ಪಣೆ ಆದು ಹೀಗೆ:—

“ಪ್ರಭೋ, ನನ್ನ ಸಕಲ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ನಿನ್ನವೇ, ನನ್ನ ಸಕಲ ಉರ್ಮಿಗಳೂ, ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಸಕಲ ಭಾವನೆಗಳೂ, ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಜನ್ಯ ಅನುಭೂತಿಗಳೂ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಸರ್ವ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ, ನನ್ನ ದೇಹದ ಅಣುಪರಮಾಣುಗಳೂ, ಒಂದೊಂದು ಬಿಂದುವೂ ನಿನ್ನವೇ ಇವೆ. ಸರ್ವಾಂಶದಿಂದಲೂ ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ನಾನು ನಿನ್ನವಳು, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿನ್ನವಳು.”

— ಶ್ರೀಮಾತಾಜಿಯವರು.

(ಒಂದು ವಚನದಿಂದ.)

ಶಿವಾನುಭವ.

ಮೇಲ್ಕಂಡಿರುವ ಎರಡು ದಿವ್ಯ ತತ್ವಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬೇರಾದಷ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿದೆ.

ಪುರಾತನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಲಭಿಸಬಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲದ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು.

೯೦, ೯೧ ಹಾಗೂ ೯೨ ನೆಯ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶನ, ಭಾವಪ್ರಕಾಶನ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನಗಳು ಹೇಗೆ ಘಟಿಸುವವೆಂಬುದರ ವರ್ಣನೆಯು ಶಿವಶರಣರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇದೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ:—

“ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾದ ಮಹಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಭಾವಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವವೋ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳು ಶಿವಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವವು ಜ್ಞಾನಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೆಲ್ಲ ಕಳಚಿ ಹೋದ ಕೇವಲಾತ್ಮಾನುಭಾವಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಾಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವದೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶಿವಾಸಕ್ತಿಯೇ ತೋರುವದು. ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ಭಾವನೆಗಳೇ ಸಂಸಾರ ಕ್ಲೇಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳವು? ಅವುಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಉಪಶಮನ ಹೊಂದಿರುವವೋ ಅಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವ ಭಾವಗಳು ಶಿವಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.”

—ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ.

ಇನ್ನು ೬೬, ೬೭ ಮತ್ತು ೬೮ ನೆಯ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾರ್ಪಿತ, ಕರಣಾರ್ಪಿತ, ಭಾವಾರ್ಪಿತಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ:—

“ಯಾವಾಗ ಯೋಗಿಯು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವನೋ ಆಗ ಅವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವರೂಪನೇ ಆಗುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ..... ದರ್ಶನ ಸ್ಪರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಘ್ರಾಣನ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು..... ಅಹಂಕಾರ ಮದೋದ್ರಿಕ್ತವಾದ ಅಂತಃಕರಣವೆಂಬ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದವನೇ ಧೀರನು,

ಅವನೇ ಕೊನೆ ಮುಟ್ಟತಕ್ಕವನು..... ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಭೋಗ ಸಾಧನವಾದ ಶರೀರವನ್ನೂ ಈಶ್ವರ ಪೂಜಾಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುವವನು, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು..... ಚಿತ್ತಸ್ಥವಾದ ಸಕಲಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಮನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಕಲ ಮನನಗಳನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವದೇ ಭಾವಾರ್ಪಣವೆನಿಸುವದು..... ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರಾರ್ಚನವೆಂತಲೂ, ಸರ್ವ ವಚನಗಳನ್ನು ಆತನ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂತಲೂ ಸರ್ವದಾ ಭಾವಿಸುವವನಿಗೆ ಕರ್ಮಬಂಧನವೆಲ್ಲಿಯದು?”

—ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ.

ಆದರೆ ಇವೆರಡು ಹಿರಿತತ್ವಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿಕೊಡುವ ಹಲವು ಮಾತುಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುವದು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

“ಕೆಲವರು ಆಂತರಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೇ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರು ತೂಕ ತಪ್ಪಿದವರೂ ಏಕ ಪಕ್ಷವಲಂಬಿಗಳೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜನರು ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮಕಾರ್ಯಕಲಾಪಕ್ಕೇ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು, ಆಂತರಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದ ಇವರೂ ತೂಕತಪ್ಪಿದವರೂ ಏಕ ಪಕ್ಷವಲಂಬಿಗಳೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಆಂತರಿಕ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯಕಾರ್ಯ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಎರಡನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.”

—ಶ್ರೀಅರವಿಂದರು.

(“ಯೋಗ ಪ್ರದೀಪ”ದಿಂದ)

ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಮಾತುಗಳು ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವೆಂದರೆ:—

೫೪, ೫೫ ಹಾಗೂ ೫೬ ನೆಯ ಸ್ಥಲಗಳಾದ ಕ್ರಿಯಾಗಮ, ಭಾವಾಗಮ, ಜ್ಞಾನಾಗಮ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗೆ ಕೃತಿ, ಭಾವನೆ, ವಿಚಾರ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಅನುಶೀಲನವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

“ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು (ಬನ್ನಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು) ಒಂದರಮೇಲೊಂದಿಟ್ಟು ಮುಢಿಸಿದ ಹೊರತು ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಕ್ರಿಯಾಮುಖನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಳಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದಿಲ್ಲ (ಅದರಂತೆ)

ಈವಲ ಕರ್ಮಮಾತ್ರದಿಂದ ಕತಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಾದರೂ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಲಭವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಕಾರಣವು....

ಕುರುಡ ಮತ್ತು ಕುಂಟಿನ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕರ್ಮ ಇವೆರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಪೇಕ್ಷಿಕಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಅವೆರಡನ್ನೂ ಆಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. x

... ..

ವಿಧಿಯಿಡು; ಪರಮೇಶ್ವರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಿದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಚಕ್ಷಣನಾದವನು ಶಿವಾನುಭವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ರತಕ್ಕದ್ದು.”

— ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ.

ಇನ್ನು ಸಮತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಲಿಂಗ, ಚರಲಿಂಗ, ಪರಲಿಂಗವೆಂಬ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ (೫೧, ೫೨, ೫೩) ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

“ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಶಾಂತಿದಾಂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಸರ್ವತ್ರ ಶಿವಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಯೋಗಿಯು ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಸಂಚರಿಸುವನು. ಇದು ಮುಖ್ಯ ಇದು ಹೀನವೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಕಲವೂ ಶಿವಾತ್ಮಕವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತ ಯೋಗಿಯು ಸಂಚರಿಸುವನು. ಸನ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಅವಮಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಥೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಮೋಚ್ಚ ಪದಾರೂಢನಾಗಿ ಯೋಗಿಯು ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವನು.”

— ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ.

x ಅಂಥ ಪಂಗುವದನ್ನೋಸ್ಕರ ಸಾಪೇಕ್ಷೇ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಣೋಃ | ಫಲೋಕ್ತೌ ವಿರಕ್ತಸು ತಸ್ಮಾತ್ತದ್ವಯಮಾಚರೇತ್ ||

— ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ ೧೬—೧೦.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು.

“ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಯಾವಾಗ ಪೂರ್ಣವಾಗುವದೋ ಅಗ ಜ್ಞಾನವೂ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಕರ್ಮವೂ ಪೂರ್ಣತಾಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು, ಸಹಜವಾಗುವವು, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗುವವು, ಸ್ವತಃ ಸ್ಫುರ್ತವೂ ದೋಷರಹಿತವೂ ಆಗುವವು. ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ಅವುಗಳ ಪ್ರವಾಹವು ಹರಿಯತೊಡಗುವದು, ಸನಾತನ ಪರಮಾತ್ಮನದೇ ಅದು ದಿವ್ಯ ಶಾಶ್ವತ ಕರ್ಮವಾಗುವದು.”

— ಯೋಗೀಶ್ವರ ಶ್ರೀಆರವಿಂದರು.

(“ಮಾತಾ” ಗ್ರಂಥದಿಂದ.)

“ಸರ್ವವೂ ಸುವರ್ಣ, ಸುವರ್ಣ, ಸುವರ್ಣ. ಸುವರ್ಣಮಯ ಜ್ಯೋತಿಯು ಪ್ರವಾಹವು ಹರಿಗಡಿಯದ ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂತು. ಅದರೊಡನೆ ಧುಮುಕಿ ಬಂದ ಜ್ಞಾನವಿದು. ದೇವತೆಗಳ ಪಥವು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುವದು.”

“ಪರಮೇಶ್ವರನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಇರಬೇಕು. ಇದೇ ಪರಮರಹಸ್ಯ.”

— ಶ್ರೀಮಾತಾಜಿಯವರು.

(“ಮಾತೃವಾಣಿ”ಯಿಂದ.)

ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳ ಅನುಶೀಲನದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಆರವಿಂದರ ವಿಜ್ಞಾನಪಥಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ನವಯುಗದ ಯೋಗಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಕರೆಯುಂಟಾಗದಿರಲಾರದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

[ಟಿಪ್ಪಣಿ:— ‘ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ’ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳದಂತೆ—

ಈವಲ ಪರಮೇಶ್ವರಾಸಕ್ತನೂ, ಸಮತಾಬುದ್ಧಿ ವಿಶಿಷ್ಟನೂ ಆದ ಸ್ವಯಚರಪರನೆಂಬವನು (೫೧, ೫೨, ೫೩), ಕೃತಿ, ಭಾವ, ವಿಚಾರಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನರಿತು (೫೪, ೫೫, ೫೬), ಸಕಾಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಕಾಯನೂ ಪರಕಾಯನೂ ಆಗಿ (೫೭, ೫೮, ೫೯), ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ

ಅಂತಂತೆ ಆಚರಿಸತೊಡಗುವನು (೬೦, ೬೧, ೬೨). ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸುವುದು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುವನೇ ಎನಿಸುತ್ತದೋ? (೬೩, ೬೪, ೬೫). ಅದರಿಂದ ಅವನ ಕೃತಿ, ಭಾವ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ ಇವೆಲ್ಲ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗುವವು (೬೬, ೬೭, ೬೮). ಅದರಿಂದ ಸದ್ಗುರುವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗುವವು (೬೯, ೭೦, ೭೧). ಹಾಗೂ ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮರ ಅಂದರೆ ಕ್ಷರ, ಅಕ್ಷರ, ಪುರುಷೋತ್ತಮರ ನೆರೆ ತಿಳಿಯುವುದು (೭೨, ೭೩, ೭೪) ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇಹ ಪ್ರಾಣ ಮನಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಂತದಶಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಇದಕ್ಕೇ ನಿರ್ದೇಹ, ನಿರ್ಭಾವ ಮುಂತಾದುದಾಗಿ ಅಂದಿದ್ದಾರೆ (೭೫, ೭೬, ೭೭). ಈ ಶಾಂತಿಕರೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಆದಿಯೂ ಅಂತ್ಯವೂ ಆಶ್ರಯವೂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವುದು (೭೮, ೭೯, ೮೦). ಅದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನಂದ ಕಲೆಯ ಅನುಭವವಾಗಲು (೮೧, ೮೨, ೮೩) ಕ್ರಿಯಾ, ಭಾವ, ವಿಚಾರಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ನಡೆದಿಲ್ಲವೋ ಎನೋ ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಅವು ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವವು (೮೪, ೮೫, ೮೬). ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಲಾಭವಾದುದರ ಫಲದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ, ಚರಾಚರ ಸಕಲ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶದಂತೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವವಾಗುವುದು (೮೭ ಪಿಂಡಾಕಾಶ, ೮೮ ಬಿಂದುವಾಕಾಶ, ೮೯ ಮಹಾಕಾಶ.) ಇದರ ಅನಂತರವೇ ಕೃತಿ-ಭಾವ-ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಶಿವ ಮಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುವವು (೯೦ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶನ, ೯೧ ಭಾವಪ್ರಕಾಶನ, ೯೨ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನ). ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲದ ಮಾರ್ಗವಿದು (ಹೀಗೆಂದು ನನ್ನ "ಕಲ್ಪನೆ").

ಇಂದು ನಾವು ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದು "ಲಯ"ವಲ್ಲ, "ನಿರ್ವಾಣ"ವಲ್ಲ, "ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಸ್ಥಲ"ವಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೆಂದರೆ— "ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶನ," "ಭಾವಪ್ರಕಾಶನ," "ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನ" ಇದು ತಾನೆ. ೬೦].

ಶರಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದು.

(ಲೇ — ಶಿವಮೂರ್ತಿ.)

ಶರಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದೇ ಅರನೆಯ ಆಚಾರ. ಶರಣರನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು? ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತೈಸುವದೆಂದರೆ ಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯಗಳನ್ನು ತಾಳುವುದು. ಅವರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಹಂಬಲಿಸುವುದು. ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಸಂತೈಸುವದೆಂದರೆ ಅವರ ಗೂಡವ್ಯವು ಮಧುರ ವಿನಯವುಳ್ಳ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದು. ಅವರಿಗೆ ಬಿರುಸು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲಿ ಸರಸ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಲಿ ನಿಂದೆ ಟೀಕೆಗಳನ್ನಾಡಲಿ ಆಡದಿರುವುದು. ಕಾಯಶರದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವದೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಸತ್ಕಾರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅನಂದವುಳ್ಳವನಾಡುವುದು. ಕರ್ಮದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂತಸಗೊಳಿಸುವದೆಂದರೆ ಅವರು ಆಡಿದ ನುಡಿಗಳಂತೆ ನಾವು ವರ್ತಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಡಿ ಅವರ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಸುವುದು.

ಶರಣರು ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರುವರೇ ಎನಿಸಿ, ಅಹಂಕಾರ ಸೊಕ್ಕು ಉದ್ಧಟತನಗಳಿಂದ ವರ್ತಿಸಿಲ್ಲ. ಪೂಜ್ಯರಾದವರ ಮುಂದೆ ಯಾರು ತಾವು ಹೆಚ್ಚಿನವರೆಂದು ಜಂಭ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರೆಂದಿಗೂ ದೊಡ್ಡವರಾಗಲಾರರು. ದೊಡ್ಡಸ್ತನವು ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ವಿನಯ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಬರುತ್ತದ್ದಲ್ಲದೆ ವೈಸೊಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ ಅಲಸ್ಯತನದಿಂದಾಗಲಿ ಬರಲಾರದು. ಶರಣರು ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿನಯಶೀಲರು. ಅಂತೆಯೇ ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸಿ ಬಾಳಿದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸುವದೇನೆಂದರೆ "ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ. ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಾರಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪಾದ ಸಾಕ್ಷಿ. ಎನ್ನ ಮನ ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ಎನಗಿದೇ ದಿಬ್ಬ" ಮತ್ತು "ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಯೊಳಗೊಂದು ಎಕ್ಕೆಯಕಾಯಿ ನಾನಯ್ಯಾ. ಅನು ಭಕ್ತನೆಂಬೆನೆ ಶರ

ಣರ ಮುಂದೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ? ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾನೆಂತು ಭಕ್ತನಯ್ಯಾ? ". ಮತ್ತು "ಆನೆ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿ ತ್ತೆಂದರೆ ಆಡು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತೆನ್ನಬಹುದೇ? ಸಂಗನ ಶರ ಣರಿಗೆ ಅನುಸರಿಯೇ ಹೇಳಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ." ಈ ವಚ ನಗಳಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯಗಳಿದ್ದವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ವಿನಯಶೀಲ ನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀವಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಶರಣರೆಲ್ಲ ಆತನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು. ಆದರೆ ಅದೇ ಬಸವಣ್ಣನು ನಾನು ಮಂತ್ರಿ, ನಾನು ಭಕ್ತ, ನಾನು ಜ್ಞಾನಿ, ನನ್ನ ಸಮಾನರಾರು? ಎಂದು ತನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಾನು ಚಪ್ಪರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅವನೆಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶರಣರು ಶರಣರೊ ಡನೆ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯಗಳಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವರು.

ಶರಣರ ಸಹವಾಸವು ದೊಡ್ಡದು. ಅವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಹೊಲಸು ತೊಳೆದು ನಾವು ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಯೋಗ್ಯ ರಾದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ ಶರಣರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸುವದೇನೆಂದರೆ "ಅಯ್ಯಾ ಶರಣರ ಸಂಗವೆನಗೆ ಪರಮ ಸುಖವಯ್ಯಾ. ಶರಣರ ಅಗಲಿಕೆಯೆನ್ನ ಪ್ರಾಣವಿಯೋಗವಯ್ಯಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ". ಮತ್ತು, ಸಾರಸಜ್ಜ ನರ ಸಂಗ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯಾ. ದುರುಳ ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಭಂಗವಯ್ಯಾ. ಸಂಗವೆರಡುಂಟು ಒಂದು ಬಿಡುವದು. ಮತ್ತೊಂದು ಹಿಡಿವುದು. ಹಿಡಿ ನಮ್ಮ ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಸಂಗವ". ಶರಣರು ಶರಣರೊಡನೆ ಸಹವಾಸ ಬೆಳಸಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ ಸಹಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾ ಡಿಕೊಂಡು ಜಗಹಿತಾರ್ಥದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಸಹವಾಸ ಸ್ನೇಹಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಿಯು ಬೆಳೆಯುವದಲ್ಲದೆ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಜರಗುವವೆಂಬುದು ಶಿವಶರಣರ ಜೀವನದ ಮೇಲಿಂದ ನಮಗೆ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದೆ.

ಶರಣರು ಪರಸ್ಪರ ಬೆಲ್ಲದಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವರು. ಅಂತಹ ಮೆಲು ಮಾತು ಜಿಲು ನುಡಿಗಳೇ ಶರಣರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳು. ಅವ ರಿಗೆ 'ಅಯ್ಯಾ ಎಂದೊಡೆ ಸ್ವರ್ಗ, ಎಲವೋ ಎಂದೊಡೆ ನರಕ'. ವೃದು ವಚನಗಳೇ ಸಕಲ ಜಪಂಗಳು. ವೃದು ವಚನಗಳೇ ಸಕಲ ತಪಂ ಗಳು. ಕೈಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವದಾಗದಿದ್ದರೂ ಬಾಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಬೆಲ್ಲದಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡರೂ ಆಡಬಾರದೇ? ಎಂದು ಜಪ ವಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿರಿ ಹದುಳವಿ ದ್ಧಿರಿ ಎಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೈಸಿರಿ ಹಾರಿ ಹೋಹುದೇ? ಕುಳ್ಳಿರಿ ಎಂದರೆ ನೆಲ ಉರುಳಿ ಹೋಹುದೇ? ಒಡನೆ ನುಡಿದರೆ ಶಿರ ಹೊಟ್ಟೆ ಒಡೆಯು ವುದೇ? ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಣ್ಣನೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ?" ಎಂದು ವೃದು ಮಾತುಗಳ ಅವಶ್ಯ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ವೃದು ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡಬೇಕು.

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಶರಣರು ಒಬ್ಬರಿಗೊ ಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಬೆಳಸಿ ಕೊಂಡರು. "ದದಾತಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗುಹ್ಯಮಾಖ್ಯಾತಿ ಕಥ್ಯತಿ | ಭುಂಕ್ತೇ ಭೋಜಯತೇ ಟೈವ ಪಡ್ವಿಧಂ ಪ್ರೀತಿ ಲಕ್ಷಣಂ||" ಎಂಬ ನೀತಿನಾಕ್ಯವುಂಟು. ಅಂದರೆ ಪರಸ್ಪರರು ಕೊಡಬೇಕು—ಕೊಳಬೇಕು; ಗುಟ್ಟಿನ ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕು—ಕೇಳಬೇಕು, ಉಣಬೇಕು—ಉಣಿಸ ಬೇಕು. ಈ ಆರು ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪ್ರೀತಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣರು ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳಸಿ ಕೊಂಡು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಬಾಳಿದರು.

ಶರಣರಿಗೆ ನಾವು ಮೈಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಿರುನುಡಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕುಚೋ ದ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅಡಿದರೆ ಅವರು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಅವರ ನೋವೇ ನಮಗೆ ಮುಳುವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಪ್ಪ ಣೆಕೊಡಿಸಿರುವದೇನೆಂದರೆ— "ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯ ಕೊಂಡು ಕೆನ್ನೆಯ ತುರಿಸಿಕೊಂಬಂತೆ, ಉರಿಯ ಕೊಳ್ಳೆಯ ಕೊಂಡು ಮಂಡೆಯ ಸಿಕ್ಕು ಬಿಡಿಸುವಂತೆ, ಹುಲಿಯಮೀಸೆಯ ಹಿಡಿದು ಉಯ್ಯಾಲೆಯನಾಡುವಂತೆ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರೊಡನೆ ಮರೆದು ಸರಸವಾಡಿದರೆ ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಮಡಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತೆ" ಶರಣರು ಬೆಂಕಿ

ಯಂಭವರು. ಅವರೊಡನೆ ಹುಡುಗಾಟ ತರವಲ್ಲ. ಅವರು ಕೋಪಿಸಿದರೆ ಶಪಿಸಲೂ ಬಲ್ಲರು. ಸಂತುಷ್ಟರಾದರೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೂ ಬಲ್ಲರು. ಅದುದರಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ವಿನಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದೇ ವಿಹಿತ.

ಶರಣರ ಮನೆಗೆ ಶರಣರು ಬಂದರೆ ಅವರ ಕುಲ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನೆಡೆಸದೆ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವಿತ್ತು ಅದರದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುನ್ನಭೋಜನ ಧನವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಶರಣರ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಶಿವನ ತೃಪ್ತಿಯೆಂದು ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. "ಶಿವಯೋಗಿನಿ ಸಂತೃಪ್ತೇ ತೃಪ್ತೇಭವತಿ ಶಂಕರಃ | ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಪ್ತೌ ತನ್ಮಯಂ ವಿಶ್ವಂ ತೃಪ್ತಿಮೇತಿ ಚರಾಚರಂ" || ಶಿವಯೋಗಿಯು ತೃಪ್ತನಾದರೆ ಶಂಕರನು ತೃಪ್ತನಾಗುವನು. ಶಂಕರನು ತುಷ್ಟನಾದರೆ ಚರಾಚರ ವಿಶ್ವವೇ ಸಂತುಷ್ಟಿಹೊಂದುವದು. ಶರಣರು ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹರುಷವುಳ್ಳ ನುಡಿಯುವದೇನೆಂದರೆ "ಎಡದ ಕೈಯಲಿ ಹಾಲು ಬಟ್ಟಲು ಬಲದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಓಡುಗಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಓಲೆಯಿಸುವೆನು. ಆವಾಗ ಬಂದಿಹರೋ ನನ್ನ ಶರಣರು." ಇದಲ್ಲದೆ "ಸೂರ್ಯನ ಉದಯ ತಾವರಿಗೆ ಜೀವಾಳ. ಚಂದ್ರಮನ ಉದಯ ನೈದಿಲೆಗೆ ಜೀವಾಳ. ಒಲಿದ ರಾವಿನಲ್ಲಿ ನೋಟವೇ ಜೀವಾಳ. ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಬರವೆನೆಗೆ ಪ್ರಾಣ ಜೀವಾಳವಯ್ಯಾ" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ "ಹೊಲಬು ಗೆಟ್ಟು ಶಿಶು ತನ್ನ ತಾಯನರಸುವಂತೆ, ಬಟ್ಟಿತಪ್ಪಿದ ಕರು ತನ್ನ ಹಿಂಡನರಸುವಂತೆ, ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಬರವನು. ದಿನಕರನುದಯಕ್ಕೆ ಕಮಲವಿಕಸಿತವಾದಂತೆ ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಬರವು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ" ಎಂದು ಶರಣರಾಗಮನಕ್ಕೆ ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ "ಇಂದೆನ್ನಮನೆಗೆ ಪ್ರಮಥರು ಬಂದರೆ ಗುಡಿ ತೋರಣವ ಕಟ್ಟಿ ಪಡುಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆಯ ಮಾಡಿ ರಂಗಪೋಲೆಯನಿಕ್ಕಿ ಉಫೆ, ಚಾಂಗು, ಭಲಾ ಎಂಬಿ" ಎಂದು ತಮ್ಮ ಆನಂದೋದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾವಾದರೂ ಶರಣರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶರಣರ ಸೇವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ತೊಟ್ಟೇನೆಂದು ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನವರು ಒಳ್ಳೇ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿ

ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಎತ್ತಪ್ಪ ಶರಣಂಗೆ ತೊತ್ತಪ್ಪ ಶರಣಂಗೆ ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದಿಪ್ಪ ಸೊಣಗನಪ್ಪ, ಕರ್ತಾರ ನಿನಗೆ ಕರವೆತ್ತಿ ಪೊಡಮಡುವ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಬೇಲಿಯಾಗಿಪ್ಪೆನ್ನೆ ರಾಮನಾಥಾ."

ಶ್ರೀಮದಥಣಿ ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಶರಣರ ಸೇವೆಯ ಹಂಬಲ ಬಹಳ. ಕನಸು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅವರು ಶರಣರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಸೇವೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೇನೆಂದರೆ-

ಮಡಿವಾಳ ತಂದೆಗಳ ಬಟ್ಟೆಗಳ ನಾನೊಗೆವೆ
ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣಗಳ ಕ್ಷೌರವನು ನಾ ಗೈವೆ
ಫೋರ ಕಕ್ಕಯ್ಯಂಗೆ ತೊಗಲ ಹದಮಾಡಿಡುವೆ
ವೀರ ಹರಳೇಶಂಗೆ ಜೋಡನಾ ಮಾಡಿಡುವೆ
ಮಾರಯ್ಯ ತಂದೆಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ನಾ ಹೊರುವೆ
ಧೀರ ಕೇತಯ್ಯಗಳ ಬುಟ್ಟಿಯನು ನಾ ಮಾಳ್ವೆ
ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯಗಳ ಹಗ್ಗಕಣ್ಣೆಯ ಗೈವೆ
ಸಲೆಮಾದರಾ ಜೆನ್ನಗಂಬಲಿಯ ಮಾಡಿಡುವೆ
ಶಿವದಾಸಿಮಯ್ಯಗಳ ಬಟ್ಟೆಗಳನಾ ನೆಯ್ವೆ
ತವೆ ಶಂಕರಯ್ಯಗಳ ಕಸನಿಯನು ನಾ ಹೊಲಿವೆ
ಅಮುಗಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಗೆ ಕಂಬಳಿಯ ನಾ ನೆಯ್ವೆ
ನಮಿಸಿ ಮರುಳೇಶಂಗೆ ಪಾಕಮಂ ನಾ ಗೈವೆ
ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯಗಾಂ ಮಡಿಕೆಯಂ ಗೈವೆ
ಸಂಭ್ರಮದಿ ಪ್ರಭುವಿಂಗೆ ಮದ್ದಳೆಯ ಬಾರಿಸುವೆ
ಆವಾವ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿದೊಡು ಬಸವೇಶ
ಅವಗಂ ಶರಣರನು ಸೇವಿವೆನು ಬಸವೇಶ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶರಣರ ಸೇವೆ ಮಾಡೇನೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.-

ಮುದದಿ ಶರಣರ ಪಾದಪದ್ಮವನೊತ್ತುವೆನು
ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದವರ ಬಟ್ಟೆಗಳ ತೊಳೆಯುವೆನು

ಸರಸದಿಂ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆ ಪತ್ರಿಮುಷ್ಪಗಳ
ಮಿರುಪಗಂಧವ ಧೂಪ ದೀಪ ನೈವೇದ್ಯಗಳ
ನೆರೆತೀವಿತಂದು ನಾ ಮುಂದಿಳುವೆ ಬಸವೇಶ
ಮೆರೆವ ಗದ್ದುಗೆ ಹಾಕಿ ಕುಳ್ಳಿರಬೆ ಬಸವೇಶ.
ಅವರ ತಂಬಿಗೆ ತಾಲಿ ತಾಬಂದಿಗಳ ಬೆಳಗಿ
ತವಕದಿಂ ತಂದಿಡುವೆ ಪ್ರೇಮದಿಂ ನಾ ತೊಳಗಿ
ಅವರ ಮನೆಯಂಗಣದ ಕಸವುಡುಗಿ ಸಾರಿಸುವೆ
ಅವರ ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಗಳ ನಾನು ಸಾವರಿವೆ
ಅವರು ಮೆಟ್ಟುವ ಪಾದುಕೆಗಳೊರಸಿ ನಾನಿಡುವೆ
ಅವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲವ ಕಾಯ್ದು ನಾಂ ಜೀವಿಸುವೆ.

ಶರಣರು ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳು, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳು, ತತ್ತ್ವವೇತ್ತರು, ಸುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಹನೀಯರು. ನಾವು ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಶರಣರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವರು. ಶರಣರ ವಚನಗಳು ಸಜೀವವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟು. ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ನಾವು ತೊಡಗಿದರೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ನಮ್ಮ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವದು. ಈಗಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಸುಖಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧ, ಬಡತನ, ಬರಗಾಲ, ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತು ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು. ಇಂಥ ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಮಗೇನಾದರೂ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂಥ ದಿವ್ಯವಚನಗಳ ಸವಿಯನ್ನು ನಾವು ಉಣ್ಣುವದಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದಲ್ಲದೆ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಸಂತೋಷವೂ ಆಗುವದು. ಶರಣರು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಲ್ಲ. ಜನರನ್ನದ್ಧಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ. ಅವುಗಳಿಂದ ಜನರು ನಿಜವಾಗಿ ಉದ್ಧಾರವಾದರೆ ಶರಣರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗದಿರುವದೇ?

ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವು.

ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನೇಕ ತೆರದ ಒಲವುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವನು ಹೀಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಕೆಲವೊಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಧೈಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಸಮತೋಲ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಆತ್ಮಸಂಯಮನವು ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ಅವನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದು ನಿಶ್ಚಯವು.

ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಕಾರವಶನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದುಂಟು. ಅವನಲ್ಲಿ ಭಯಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಶಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅವನು ಒಳಗಾಗಿ ನಡೆದಲ್ಲಿ ಅವನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಜನರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಅವನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಂಯಮನವು ಇಲ್ಲದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವು ಇದಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವರು ಐಷಾರಾಮಿಯಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಸೋಮಾರಿತನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅಟಿನೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಸ್ತ್ರೀ ಲಂಪಟತನದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ತರದ ವ್ಯಾಮೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಅಲ್ಪ ಕಾರಣಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮಿಂದೇನೂ ಆಗದೆಂದು ಹತಾಶರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ತಮಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರಿಂದ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಲಾವು. ಆತ್ಮಸಂಯಮನವಿಲ್ಲದ್ದೇ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವು.

ಆತ್ಮಸಂಯಮನವಿಲ್ಲದ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳೂ, ಅಂತಸ್ಥಕಲಹಗಳೂ, ಕ್ರಾಂತಿಗಳೂ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನರು ವಿಕಾರವಶರಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪರಿಣಾಮವು ಇದಾ

ಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆಯು ಬಹು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಹೋರಾಟಗಳಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಗುಂಪುಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಕಾದಾಟಗಳು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ತಾಳ್ಮೆ ಸಹನಶೀಲತೆ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇವುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹ ಇದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮ ಸಂಯಮನವಿದ್ದದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವು ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಇಡೀ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿಯಷ್ಟು ಸಮತೋಲ ವರ್ತನೆಯು ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಅಮೇರಿಕ ಇಂಥ ಸುಧಾರಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು, ಹೊಡೆದಾಟಗಳು, ದರೋಡೆಖೋರರ ಚಲ್ಲಾಟಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ಆತ್ಮಸಂಯಮನವೆಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಗತಿಯನ್ನು ಮಂದ ಮಾಡುವದಲ್ಲ. ಅದರ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಿಸುವದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಆತ್ಮಸಂಯಮನವಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಗಳೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಂಯಮನ ಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಓದುಗೊಳಗಳು ಬರೇ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿದರಿಂದ ಶಕ್ತಿಯು ಬಲಪಡುವದೆಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪಾದದ್ದು. ಮಿದುಳನ್ನು ಬರೇ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವದರಿಂದ ಅಥವಾ ವಿಷಯಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವದರಿಂದ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯಲಾರದು. ಯಾಕಂದರೆ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಧ್ಯೇಯಗಳು ಅದಕ್ಕಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದರ ವಿಕಾಸವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು.

ಅನೇಕರು ತಾವು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವೆವೆಂದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇವಲ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುವದುಂಟು. ಇವರು ಅಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಏಕಾಂತವಾಸಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮನುಷ್ಯನು ಕೆಲವೊಂದು

ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಅದು ಮಂದವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬರೀ ಲಾಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಯಿಸುವದರಿಂದ ಅದು ಶಯತ್ನವನ್ನು ಎಂದೂ ಜಯಿಸಲಾರದು. ಸವಾರಿಮಾಡುವವನು ಅದನ್ನು ಲಾಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಧಡಿಹಾಕಿ ತನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಬುದ್ಧಿಯ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳು ಕೆಲವು ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತಟಸ್ಥವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ವೇಳೆಗಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಕಾಸಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಯುವದುಂಟು. ಅದರ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ರಚನಾತ್ಮಕವೂ ಉತ್ಪಾದಕವೂ ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಕಾಸಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಮಿಷ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಯಂತ್ರಗಳಂತೆ ನಿತ್ಯದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ದಿನಗೂಲಿಮಾಡುವವನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವನಾಗಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ದಿನಾಲು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವು ತೋರಿಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ತಾವು ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ನಡೆದಿದೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕು. ಜಗತ್ತೆಂಬುದು ಒಂದು ನಾಟಕದಂತಿದೆ.

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅವನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಖೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದರೆ ಜನರು ತಾವು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬೇಸರಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಡುವದುಂಟು. ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿ, ತಮ್ಮ ಅಂಗಡಿ, ತಮ್ಮ ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ದಿನ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇಂಥವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಫೂರ್ತಿಪಾಯಕ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ವರ್ತಿಸಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಉದಯಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವನು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಉಚ್ಚತರದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೊಂದು ಅವನ ಪುನರ್ಜನ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಹೇಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಮಂದವೃತ್ತಿಯು ತೊಲಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಸಂಯಮನವು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ಭವ್ಯವಾದ, ಉಚ್ಚತರವಾದ ಯಶೋಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಹತ್ತುವನು.

ಈ ಯಶೋಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಈ ದಾರಿಯು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿ ತೋರಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ರೂಢಿ

ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ದಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ತೀವ್ರ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತ್ಮಸಂಯಮನದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಅವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯು ಬೇಕು. ಈ ಇಚ್ಛೆಯು ಪ್ರಬಲವಾದ ಹಾಗೆ ನಿಶ್ಚಯವು ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಇದರಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಅಂಜಿಕೆ, ಅವಿಶ್ವಾಸ ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಕಾಣುವ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಆಲೌಕಿಕ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇವರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕಡಿಮೆ ತರಗತಿಯವನೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇಂಥವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡಿಮೆತರಗತಿಯವರಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಕೆಲವು ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶೇಷ ಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಧೈರ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವರ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರಚನೆಯೇ ಆದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ 'ನಾವು ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು' ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಲಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಆತ್ಮವಿಕಾಸದ ಪರಿಣಾಮವು. ಇದು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಾಧನವು.

ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೆ ಇದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಸಂಜವೆಂಬ ನಾವೆಯ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಧೈರ್ಯದತ್ತ ಅದನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಯಶೋಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲು ಕಾಣಹತ್ತುವದು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ.

(ದಾ. ಬ. ೬. ೩. ಹಳಕಟ್ಟು ಬ. ೩. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬ. ವಿಜಾಪುರ.)

ಲೇಖಾಂಕ ೨೫.

೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆಂತಲೂ ಅವನು ಅವರನ್ನು ಮೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಂತಲೂ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟು ಜನ ಜಂಗಮರು ಅವನೊಡನೆ ಇದ್ದದ್ದು ನಿಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೂ ಆಧುನಿಕ ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ಭಾವಿಸಿ ಅನೇಕ ತರ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಜನ ಜಂಗಮರು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖದ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಯೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿಪಟ್ಟವನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳ ಸಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜವು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಈ ಮೊದಲಿಗೆ ಅನೇಕ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಅವನ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕರು ಅವನು ಅಧಿಕಾರರೂಢನಾದಬಳಿಕ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದವರು ಅವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು ೩೪ ರಕ್ಕಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆಂದು ನಾವು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ

ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಿದ್ದು ೬ ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ. ಅವನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ೬ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ವರೆಗೆ ಈಗಿನಂತೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ವಿಸರಿಸಿದ ಸಂಭವ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವನ ತರುವಾಯ ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೩೦-೩೬ ಜನರು ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ತರುವಾಯ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಸವೇಶ್ವರನು ೧೧೬೮ ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೦೦ ರ ವರೆಗೂ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಾಳಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಲಕಾಲ ನಿಂತಿತು. ಆದರೂ ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವಿಕರು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದ್ಭವಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಬಹಳ ಕಡೆಗೆ ಈಗ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು ಇದ್ದದ್ದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

(೨) ಒಂದುವೇಳೆ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨ ಲಕ್ಷ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆ. ಭಕ್ತರು ಎಷ್ಟು ಜನರಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜವು ನಿಲ್ಲೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗದೆ ಇರದು. ೧೯೦೧ನೇ ಇಸವಿಯ ಜನಗಣತಿಯ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು

ಒಟ್ಟು ೧೪,೨೨೨,೯೫ ಇದ್ದದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ವರ್ಷ ವೀರ ಶೈವರ ಒಳಪಂಗಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಜಂಗಮರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈ ಜನಗಣತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೫೦೦೮೦ ಇದ್ದದ್ದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಂಗಮರಕ್ಕಿಂತಲೂ ೧೦ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಭಕ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದಹಾಗಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೨ ಲಕ್ಷ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ೨೦ ಲಕ್ಷ ಭಕ್ತರಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಜನ ವೀರಶೈವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವೀರಶೈವೇತರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ವೀರಶೈವರ ೨೦ ಲಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ಆಗಿನ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೧ ಕೋಟಿಯ ವರೆಗೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಅನುಮಾನಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವು ಅದು ಇರುವ ಸಂಭವವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಲಂಡನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಹ ಇಷ್ಟು ಜನವಸತಿಯು ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ೨೦ ಲಕ್ಷ ವೀರ ಶೈವರಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೧-೨ ಕೋಟಿ ಯಾದರೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಅನುಮಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಈಗ ೮೦೦ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ವೀರ ಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈಗಿನ ಜನಗಣತಿಯಿಂದ ೩೦ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೩೦ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿರುವದು ಸಂಭವವಿಲ್ಲೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಇದೆ.

(೩) ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ೨ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಇದ್ದದ್ದು ನಿಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅಷ್ಟು ಜನ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನೊಡನೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂತಲೂ ಇಲ್ಲವೆ ಅವನನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ತನ್ನ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನೆಂತಲೂ ಅವರ ಮೂಲಕ ಬಹು ಜನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂತಲೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಊಹಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ

ಬಸವೇಶ್ವರನೊಡನೆ ೨ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಇದ್ದರೆಂಬುದು ಮೂಲತಃ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾರನ್ನೂ ಧರ್ಮಾಂತರಗೊಳಿಸದೆ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಜನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೋಧ ಮಾಡುತ್ತ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದನೆಂದು ನಾವು ಅನೇಕ ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಧರ್ಮಾಂತರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವನ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಯಾವ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆಂಬುದು ಪುರಾಣಕರು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕಟ್ಟು ಕಥೆಯೇ ಹೊರತು ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನಿಜಾಂಶವಿರುವದಿಲ್ಲ.

(೪) ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹರಳಯ್ಯ, ಮಧುವಯ್ಯಗಳ ಕೊಲೆಯಾದನಂತರ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತನೆಂಬುದು ನಿಜವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದು ಆಗ ಧರ್ಮ ಯುದ್ಧದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಆದರೆ ಆಗ ವೀರಶೈವರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ದುರ್ಬಲರಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಮೊದಲಾದವರು ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತದ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಬಹು ಜನರು ಈಗಿನ ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪಗಾವ ತಾಲೂಕಿನ ಮುರಗೋಡ, ಕಾದರೋಳಿ ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಉಳಿವಿಯ ಆರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಒದಗಿದವು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೨ ಲಕ್ಷ ಜಂಗಮರು ಇದ್ದರೆ ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗಿನಂತೆ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿವೆಯ ಮಹಾ ಆರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘೋರವಾದ ವಿವತ್ತು

ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಸೋಲಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಲೆಂಬುದು ಬಿಜ್ಜಳನ ತರುವಾಯ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರ ಮೇಲಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರ ತರುವ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪೂರ್ವದ ರಾಜರು ಕಲಚೂರ್ಯರನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಪುನಃ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಒಟ್ಟಾರೆ ವಿವೇಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತನ್ನ ಮತಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ನಾವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

(೫) ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸಾಧಾವಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದವನೂ ಕೋಮಲ ಹೃದಯದವನೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಅವನ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಿಗೂ ಅವರ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದು ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಉಭಯ ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವೈರಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಚಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಅನೇಕ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅಸಂಖ್ಯ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ವರೆಗೆ ಕ್ರೋಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಾಂತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ವೇಶ್ವರನು ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನೇ

ತಲೂ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಉಂಟಾದ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಆವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಂಗಮರು ಮತ್ತು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಿಂದುಗಡೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವು ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗಳೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸತ್ಯಾಂಶವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಉದಾರ ಗುಣವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಿಜವು. ಆದರೆ 'ಕಾಯಕ' ಅಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯಾವ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಂದ ಈ ತರದ ವರ್ತನೆಯು ಅವನಿಂದ ನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ.

(೬) ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿದರೂ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳಂಥವರು ಬಹುಜನರು ಉದಯವಾಗಿದ್ದರೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಎನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇಂಥವರಲ್ಲನೇಕರು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಪಟ್ಟವಾದಬಳಿಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಂತರಗಟ್ಟಲೆ ಜನರು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆಂಬದರಲ್ಲಿ ತೀರ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಇದೆ. ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದವರು ಕೇವಲ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರೇ ಹೊರತು ಬಿಜ್ಜಳನೊಡನೆ ಕಾದಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲ.

ಆತ್ಮನಿವೇದನೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ೧೮ ನೇ ವರ್ಷವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ವರೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲ ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಏಳು ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈಚೆಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸಹ ಕೈಕೊಂಡಿರುವೆವು. 'ಭಕ್ತಿಯ ವಚನಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಇಂಥ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಕೈಕೊಂಡ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಚಂದಾದಾರರು ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ನಮಗೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಬಹಳ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವೇ ವಿವರಿಸುವ ದಕ್ಶಿಂತಲೂ ನಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಚಂದಾದಾರರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದ ಕೆಳಗಿನ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಯುಕ್ತವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾವು ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿ-ಶಿವಾನುಭವ.

(ಲೇ-ಭಸ್ಕಾಂಗದೇವರು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ.)

ಇಂದಿಗೆ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮೊ ವಿರಶೈವ ಸಮಾಜವು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣದೆ ತನ್ನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಹವಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನಾಂಗ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಹಾದಿ ಇದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ದೈವಿಕ ಭಾವನೆ ಇದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹಲವಾರು ತರುಣರು ಇತರೇ ಸಮಾಜದ ನಂಬಿಗೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದರು. ತಮ್ಮ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದಾದರು. ಈ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾ. ಬ. ಫಕೀರಪ್ಪ ಗುರಬಸಪ್ಪ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಧೈರ್ಯಗೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಗೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿಯ ಹಿರಿಯ ಭಾಗವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ೧೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಏಕೆ, ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಶಿವಾನುಭವ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದುಕಡೆ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಂಡಾರ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಚರಿತ್ರೆ, ಮೊಗದೊಂದುಕಡೆ ಶಿವಾನುಭವ ಕೋಶ, ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಅನುಭವ, ನಾನಾಕಡೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನಲಿನಲಿದಾಡುತ್ತಾ ಇವೆ. ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವನದ ತೊಡಕನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ವೀರಶೈವ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತಾ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೀರುತ್ತ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅನೇಕ ವೀರಶೈವೇತರರೂ ಕೂಡ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಆಧಾರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬೆಳಕನ್ನು ನೋಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ತಮ್ಮ ತನು ಮನ ಧನಗಳನ್ನೇ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರವೇ ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಏನಿಯೋಗಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ವಿಶಾಲ ತತ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸಹಜವಾದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ತಾವೊಬ್ಬರೇ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ನಮ್ಮೊ ಸಮಾಜವನ್ನೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕಾನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಬಡ ನೌಕರರೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮೊ ಸಮಾಜದ ಪಿತಾಮಹರ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯವನ್ನು ಅವರ ಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅವರ ಉಪಕಾರವು ನಮ್ಮೊ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನೋರ್ವನೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಯುದ್ಧಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಶಿವಾನುಭವವು ತನ್ನ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಶುಭಸೂಚಕವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಕಾವಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿರಲು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಉದಾರವಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಮುಂದೆ ಬರಹತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಎಳೆಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಬಂಧುಗಳೇ, ಶಿವಾನುಭವವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಜ್ಯೋತಿ. ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿಯೇ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಆತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿ. ಈ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಕಾವಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಪ್ರತಿ ವೀರಶೈವನ ಹಿಂದಾದ ಹೆಮ್ಮೆ. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಯಾವ ವಿವೇಕಶಾಲಿಯಾದರೂ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರರೇ, ಮತ್ತು ಬಂಧುಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಹಣವು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವುಗಳು ಕೈಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಲು ಆತುರಪಡಬೇಕು. ಶಿವಾನುಭವ ಸಹಾಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಅನೇಕ ತರುಣರೂ ವಿದ್ಯಾನ್ಮ ಜಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಯ ಕಡೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕವಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳೂ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅನೇಕರು ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆದವರು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡದೆ ಇದ್ದು ಪರ ಸಮಾಜದ ಮೆಂಬರುಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತನ್ನಾತ್ಮವೇ ತನಗೆ ಹಗೆ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನಾದರೂ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ—ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರಾಧೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಿ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಂಕಣಬದವಾದ ಶಿವಾನುಭವ ಸಹಾಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ನಾನಾ ಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ. 'ಆರಿತರೆ ಕರಣ ಮರೆತರೆ ಮಾನವ' ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿ ಶಿವಾನುಭವವು ಸ್ಥಿರವಾಗಲಿ.

ಯಲಹಂಕನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳು:— ಇವರಾದರೂ ರಣಭೈರೇ ಗೌಡನ ಶಾಖೆಯವರು. ಇವರ ಮೂಲಮುರುಷನು ೧೪೧೮ ರಿಂದ ೧೪೩೩ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಜಯಗೌಡನು. ಇವರ ವಂಶಜನಾದ ಕೆಂಪೇಗೌಡನು ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಈತನು ಗಗನದಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವಕ್ಕೆ ಒಲಿದವನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈತನು ೧೫೨೬ ರಿಂದ ೧೫೬೯ ವರೆಗೆ ಆಳಿದನು.

ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವು ಹಾಳಾದ ಬಳಿಕ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚಿಕ್ಕದೊಡ್ಡ ಪಾಳ್ಯಗಳು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದವು. ವೀರಶೈವನಾದ ನೂರೊಂದು ಕವಿಯು ತನ್ನ ಸೌಂದರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ೩೯ ಜನ ಪಾಳ್ಯಗಾರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಲ್ಲನೇಕರು ವೀರಶೈವರಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಾಳ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ಬಹುತರವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಅನೇಕಲ್ಲು, ಡೆಂಕಣಕೋಟೆ, ಉಮ್ಮತ್ತೂರು, ನುಗ್ಗೇಹಳ್ಳಿ, ಚಿಟ್ಟನಮರಿಗೆ, ಸೂಲಗಿರಿ, ಬೇರಿಕೆ, ಬಾಗುಳಿ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ, ಹದಿನಾಡು, ಮುದ್ದಿಗರೆ, ಬಿಜ್ಜವರ, ಕಳಲೆ, ಕಾರ್ಯ, ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾಳ್ಯಗಾರರು ಪೂರ್ಣ ವೀರಶೈವರಾಗಿಯೂ, ಗುಮ್ಮಿನಾಯಕನ ಪಾಳ್ಯ,

ಟೀಕು:— ಈ ಪಾಳ್ಯಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ, ಪಾಂಬಳ್ಳಿ, ನುಗ್ಗೇಹಳ್ಳಿ, ಕಡಲೂರು, ಶಿರಪುರ, ಡೆಂಕಣಕೋಟೆ, ಕಡಬ, ಹೆಬ್ಬಾಳು, ಮದ್ದೂರು, ಮಾಗಡಿ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ಸೂಲಗಿರಿ, ಬಳ್ಳಪುರ, ಹರದನಹಳ್ಳಿ, ಸಿಂಹಾಸನಪುರ, ಭಡಪುರ, ಬೇಲೂರು, ನರಸಿಂಹಪುರ, ಕಿಕ್ಕೇರಿ, ಹಾರನಹಳ್ಳಿ, ಅರ್ಕಲಗೂಡು, ದೋರಾಂಬುಧಿ, ತುರುಗರೆ, ದೇವರಾಯದುರ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಕುಣಗಿಲು, ಮಜ್ಜಗಿರಿ, ಹೊಸವೂರು, ಯಳಂದೂರು, ಮಲಿಯೂರುದುರ್ಗ, ವಿಂಡಗಲ್ಲು, ಸತ್ಯಮಂಗಲ, ಕುರಿಗರೆ, ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿ, ಭಾರಾಪುರ, ಶಾಲ್ಮ, ನಾಮಕಲ್ಲು, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ, ಮುತ್ತೂರು ಎಂದಿವೆ— ಕವಿಚರಿತೆ ಭಾಗ ೨ ನೋಡಿರಿ.)

ಧರ್ಮಾವರಂ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ಮತ್ತು ಅನಂತ
ಪುರ ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾಳ್ಯಗಾರರು ಕೆಲಕಾಲ ವೀರಶೈವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೆಂದು
ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಣೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಗುಣೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಗುಣೇ
ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ನಾಯವ್ಯ, ಪಶ್ಚಿಮ, ದಕ್ಷಿಣ
ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ
ಹೊಂದಿತ್ತೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾಯವ್ಯ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ
ಭಾಗಗಳು ಪೂರ್ಣ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳವೂ, ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು
ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಮಿಶ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಯುಳ್ಳವೂ ಆಗಿದ್ದವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ
ಮೈಸೂರು ರಾಜಮನೆತನದ ಆರಂಭಕಾಲದ ರಾಜರೂ ಅವರ ದೂರಿನ
ಬಂಧುಗಳೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೀರಶೈವಧರ್ಮವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಚರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿ ನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಾಖೆಗಳು
ಪೂರ್ಣ ವೀರಶೈವತ್ವವನ್ನೂ ಅವರ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಶಾಖೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಮತ್ತು ವೀರಶೈವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರವಾಗಿಯೂ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು.

ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಪೂರ್ವ, ಈಶಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ
ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಡರು, ಭತ್ತಿಯರು ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರು
ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಶಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
ಚಿತ್ರಕಲ್ಲದುರ್ಗದ ಮತ್ತು ತರೀಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವ ಪಟ್ಟಣದ
ನಾಯಕರೂ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಐಗೂರನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಳಮದ ನಾಯಕರೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದರು.
ಚಿತ್ರಕಲ್ಲದುರ್ಗದ ದಕ್ಷಿಣ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತಿಯ ವಂಶದವರಾದ
ನಿಡುಗಲ್ಲಿನ ಮತ್ತು ಮದ್ದಗಿರಿಯ ಅಧಿಪತಿಗಳೂ ಇವರ ಪಶ್ಚಿಮ
ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೀರ್ಯದ ಸವಾಬರೂ ಮೈಸೂರಿನ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ಜನ್ನಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ಜಗ
ದೇವರಾಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಧಿಪತಿಗಳೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇವರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ರಾಜರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪಾಳ್ಯಗಾರ
ರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಬರಬರುತ್ತ ಪ್ರಬಲರಾಗಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ

ಪಶ್ಚಿಮದ ಅರ್ಧಭಾಗ, ಇಡೀ ಕೊಡಗುಪ್ರಾಂತ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಾರ
ವಾರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶ
ಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತ ಬಂದರು. ಅವರು ವಿಜಾ
ಪುರ, ಮೊಗಲ, ಮರಾಠಾ, ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆಕ್ರ
ಮಣಗಳನ್ನು ಶೂರತನದಿಂದಲೂ ಜಾಣತನದಿಂದಲೂ ಎದುರಿಸುತ್ತ
ಬಂದರು. ಅವರು ಆಳಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನರು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ
ಲ್ಲಿಯೂ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದ
ಭಾಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಮಿಗಿಲಾದವರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ರಾಜರು
ನಾಜ್ಞೆಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾಗಿ ಗ್ರಂಥಕಾರರಿಗೆ ಬಹಳ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿನೇಕರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರಿದ್ದರೂ
ಅವರ ಮುಂದಿನ ವಂಶಜರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀತಿ
ಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪೋಷಿಸುವವರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು
ಸ್ವತಃ ಕವಿಗಳೂ, ವಚನಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು
ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ವರ್ಚಸ್ಸು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬ
ದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈ ರಾಜರು
ಧರ್ಮಾಂಧರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರು ಶೃಂಗೇರಿಯ ಶಂಕರಾ
ಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.
ಮೈಸೂರಿನ ಆರಂಭದ ಅರಸರು ವೀರಶೈವರಿದ್ದರೂ ಅವರು ರಾಮಾನು
ಜಾಚಾರ್ಯರು ವಾಸಿಸಿದ್ದ ಮೆಲುಕೋಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನಗ
ಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜಮನೆತ
ನದವರು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜದವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನ
ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರು ಮಂಗಳ
ೂರು ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾರಸ್ವತ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಜ
ದವರಿಗೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜರು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮೊದಲಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಸಮಾಜದವರಿಗೂ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವ
ರಾಜರು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರ ಪಾರಂಪರ್ಯವನ್ನು ೨೦೦-೨೫೦
ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಆಳಿದ್ದಾರೆ.
ಮುಂದೆ ಬರಬರುತ್ತ ಬಿದನೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ರಾಜರು ಇಡೀ
ಮೈಸೂರು ದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಆಕ್ರಮಿಸುವಷ್ಟು ಪ್ರಬಲ

ರಾದರು. ಅವರು ಮೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೈದರನಾಯಕನು ಇಡೀ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಪಾಳ್ಯಗಾರರನ್ನೂ ರಾಜರನ್ನೂ ಮೂಲಿಗೊತ್ತಿ ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೪ ನೇ ಪ್ರಕರಣ.

೧೬ ನೇ ೧೭ ನೇ ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು.

ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತಾಳೀಕೋಟಿ ಯುದ್ಧವಾದ ಬಳಿಕ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಡಳಿತಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವೆವು. ೧೫೬೪ ರಲ್ಲಿ ತಾಳೀಕೋಟಿ ಕಾಳಗವಾದ ಬಳಿಕ ೧೬೮೬ ರ ವರೆಗೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರು ಯಾವ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು. ಹೇಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ಪಾಳ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತ ಬಂದರೋ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರು ದೇಸಗತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಈ ದೇಸಗತಿಯವರೇ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದಂಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಾದಶಹರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವುದು, ತಮ್ಮ ಕಡೆಗಿನ ನಾಡಿನ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜರಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ತೆರದ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೬೮೬ ರ ವರೆಗೂ ನಡೆಯಿತು. ವಿಜಾಪುರದ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ದೇಸಗತಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಾದರೂ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು.

ವಿಜಾಪುರ ರಾಜ್ಯವು ಹಾಳಾದ ಬಳಿಕ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಔರಂಗಜೇಬ ಬಾದಶಹನು ನೋಡಲು ವಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣ, ಆಮೇಲೆ ಬೀಳಗಿ ಪೇಶವಾದ್ದಿಯ ಗಲಗಲಿ, ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯ ಶಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಗ ಪುಂಡಾಟಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದ ಮರಾಠರೊಡನೆ ಕಾಳಗ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಆಹಮ್ಮದನಗರದಲ್ಲಿ ೧೭೦೭ ರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ದೇಹವಿಟ್ಟನು.

ಔರಂಗಜೇಬ ಬಾದಶಹನ ತರುವಾಯ ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿದ ಸುಬೇದಾರರೆಲ್ಲರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದದ ನಜಾಂನ ರಾಜ್ಯ, ಆದವಾಣಿ, ಕಡಪಾ, ಕರ್ನೂಲ ನವಾಬರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಮತ್ತು ಅದರ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸವಣೂರ ನವಾಬರ ರಾಜ್ಯವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪುಣೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪೇಶ್ವೆಯರು ಮತ್ತು ಸಾತಾರಾ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ವಂಶಜರು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೊರತಾದ ಪ್ರಬಲ ರಾಜ್ಯಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದವು. ಇದರಿಂದ ನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಅನಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಅದು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಸಗತಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದವು. ಅವು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲುಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬಲರಾದ ರಾಜರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರಲು ಅವರಿಗೆ ಕಪ್ಪುಕೊಡುತ್ತ ಅವರು ದುರ್ಬಲರಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅವು ತಮ್ಮ ಮಿಗಿಲಾದ ಕಾರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಇಂಥ ದೇಸಗತಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ನಾವು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇಸಗತಿಗಳು.

೦ತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು:— ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇಸಗತಿಯವರು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಫಲದ್ರವವಾದ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರು.

ಈ ದೇಸಗತಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಹಂದಿಗನೂರು ಮತ್ತು ಅಣೇಗೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಿಗಟ್ಟಿ, ಹಂಗರಿಕೆ, ಕೆಂಚನಾಳಕೊಪ್ಪ, ಮತ್ತು ಹಳೇಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ನವಲಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದರ ನೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನರಗುಂದ, ರಾಮದುರ್ಗ, ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಧಾರವಾಡ ಇಲ್ಲಿ ಜಾಹಗೀರುಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಇವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರವು ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನರಗುಂದ ಜಾಹಗೀರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಕಿತ್ತೂರು:— ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಸಗತಿಯು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದಿದ್ದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಸಂಪಗಾವ ತಾಲೂಕಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗ, ಖಾನಾಪೂರ ತಾಲೂಕು, ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ತಾಲೂಕಿನ ಉತ್ತರಭಾಗ ಇಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇದು ಗೋಕಾವಿಯ ವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಶೂರ ಪುರುಷರಾಗಿ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರು ಮತ್ತು ಪೇಶ್ವೆ ಇವರಿಂದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು.

ನವಲಗುಂದ:— ಇಲ್ಲಿಯ ದೇಸಗತಿಯವರು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನವಲಗುಂದ, ಸವದತ್ತಿ ಈ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಗದಗಿನ ವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರು. ಮೊಗಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಮ್ಮನು ತನ್ನ ಶೂರತನದಿಂದ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಪೇಶ್ವೆಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾಯಪ್ಪ, ಲಿಂಗಪ್ಪಾ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳವಡಿ:— ಈ ದೇಸಗತಿಯು ಸಂಪಗಾವ ತಾಲೂಕಿನ ಪೂರ್ವ ಭಾಗ, ಬೆಳಗಾವಿ ತಾಲೂಕು, ಮತ್ತು ಮುರಗೋಡ ಮಹಾಲು

ಇಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ತಲ್ಲೂರು, ಚಚಡಿ, ಮತ್ತು ರುದ್ರಾಪುರ ಎಂಬ ಭಾಗಗಳಾದವು. ಈ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶೂರ ಪುರುಷರಾಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಾಜಿಯೊಡನೆ ಶೂರತನದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಮಲ್ಲವ್ವನು ಬೆಳವಡಿ ದೇಸಗತಿಯವಳು ಇದ್ದಾಳೆ.

ಒಂಟೆಮುರಿ:— ಇಲ್ಲಿಯ ದೇಸಗತಿಯವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಮತ್ತು ಹುಕ್ಕೇರಿ ತಾಲೂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ ಇಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದವು. ಅವರು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದರು.

ಜಮಖಂಡಿ:— ಕೃಷ್ಣಾತೀರದಲ್ಲಿ ಈ ದೇಸಗತಿಯು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಅದರ ಪೇಶ್ವೆಯವರ ಸರದಾರರಾದ ಪಟವರ್ಧನರು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ದೇಸಗತಿಯ ವಂಶಜರು ಈಗಲೂ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೀಳಗಿ ಪೇಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಣ್ಣೂರಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಕ್ಕಟನೂರು, ನಾಗರಮುನವಳ್ಳಿ, ಕಾಗತಿ, ಬೊಂಬರಗಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುಘೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಾಪುರ, ಹಲಗಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೇರಣಿ, ಭಡಗಾವಿ, ಇದಲಗುಂಚಿ, ಕವಳೇಕಟ್ಟಿ, ಕಡೋಲಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಕಿತ್ತೂರು ಚನ್ನಮ್ಮನು ಕಾಗತಿಯ ಮನೆತನದವಳು ಇದ್ದಾಳೆ.

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಘೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭತ್ತಿ ಜಾತಿಯವರ ದೇಸಗತಿಗಳು ಮಹತ್ವದವು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಿಂದೀಕುರುಬೆಟ್ಟ, ಕೌಜಲಗಿ, ಯರಗಟ್ಟಿ, ಬೂದೀಹಾಳ, ಹಿರೇಬಾಗೇವಾಡಿ, ಜಂಬಗಿ, ಮಂಗಸೂಳಿ, ವೆಂಕಟಾಪೂರ, ಸಾಲಳ್ಳಿ, ಕಂಕಣವಾಡಿ, ಲೋಕಾಪೂರ, ಕುಳಲಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಆಮ್ಮಣಗಿ, ನೀರಲಗಿ, ರಾಯಬಾಗ, ಬಾಳೇಕುಂದರಗಿ, ಆಪ್ಪಗಿ, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ನಿವ್ವಾಣ, ಚಿಂಚಲಿ, ಹೇರಲೆ, ಇವು ಮರಾಠಾ ದೇಸಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಹನಗಂಡಿ ಮತ್ತು ನಾವಿಗೆ ಇವು ಜೈನರ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು ದೊಡ್ಡವೂ ಪ್ರಬಲವೂ ಇದ್ದು ಅವು ೨೦೦-೩೦೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು.

ವಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ದೇಸಗತಿಗಳು.

ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ವಿಜಾಪುರ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇಸಗತಿಯವರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಾದಶಹರು ವೊಗಲ, ಮರಾಠಾ, ಅಹಮ್ಮದನಗರ, ಗೋವಳಕೊಂಡ, ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ ಇಲ್ಲಿಯ ಅರಸರೊಡನೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಶೂರತನದಿಂದ ಕಾದಾಡಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇಸಗತಿಯವರಿಗೂ ವತನದಾರರಿಗೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ದೇಸಗತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪನ್ನವುಳ್ಳ ದೇಸಗತಿಗಳಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಪೂರ್ವಜರು ಮಾಡಿದ ಶೂರ ಕೃತ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಈಗ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರವು, ಬೇಡರವು, ಮತ್ತು ಭತ್ತಿಯ ರವು ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬಹುದು. ಬೇಡರ ಮತ್ತು ಭತ್ತಿಯರ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೀರಶೈವ ಮತ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎನ್ನು ಕೆಂಪು ವರ್ಣಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ನೀಲವರ್ಣಕ್ಕೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪೀತವರ್ಣಕ್ಕೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಶ್ವೇತ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಮಾಡೆಕ್ಕ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನು ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಗೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಸುಷುಪ್ತಾ ವಸ್ಥೆಗೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಗೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಆತೀತಾವಸ್ಥೆಗೆ ಯಕಾರ ವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ನಿರವಸ್ಥೆಗೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನು ಅಂತಃಕರಣಗಳಿಗೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಬಿಂದು ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಪದ್ವಿಧ ಧಾತು ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ದಶವಾಯುಗಳಿಗೆ ದಶ ವಿಧ ಪ್ರೇತ್ರಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ದ್ವಾದಶೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ದ್ವಾದಶವಿಕೃತಿ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪೋಡಶ ಕಲೆಗೆ ಪೋಡಶ ಕಲಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಂಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನು ಭಕ್ತಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಗುರುಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಶರಣಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನು ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಕಾ

ರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ
ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.
ಎನ್ನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ
ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಇಚ್ಛಾ
ಶಕ್ತಿಗೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ವಕಾರ
ವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಪಂಶಶಕ್ತಿಗೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ
ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಗೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ
ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ನೈಷ್ಠೆಗೆ
ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಅವಧಾನಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ
ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಅನುಭಾವಕ್ಕೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ
ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸ
ವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಸಮರಸಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗುರುವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಸ್ವರು
ಶನಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ರೂಪಿಂಗ್ಗೆ ಶಿವ
ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ರಸಕ್ಕೆ ಶಿವಪ್ರಸಾದ
ವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಗಂಧಕ್ಕೆ ಶಿವಾನುಭಾವವಾಗಿ
ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ನಾಸಿಕಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ
ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ನೇತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರ
ವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ತ್ವಕ್ಶಿಂಗೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ
ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸ
ವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ವಾಕ್ಯಿಂಗ್ಗೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ
ಪಾಡೆಗೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಶಿಕಾ
ರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಗುಹ್ಯಕ್ಕೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ

ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಪಾಯುವಿಂಗ್ಗೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ
ಬಸವಣ್ಣ.

ಇಂತೀ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞ. ಆ ಪಂಚ
ಮಹಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಮನ ಹಾರೈಸಿ ಪೂರೈಸಿ ಒಲಿದು ಕೇಳುತ್ತ,
ಮುಟ್ಟುತ್ತ, ನೋಡುತ್ತ, ರುಚಿಸುತ್ತ, ವಾಸಿಸುತ್ತ. ಎನ್ನ ಮಾನಸ
ವಾಚಿಕ ಕಾಯಕ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞವ ಸೋಂಕಿ
ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞವಸ್ತುವು ತಪ್ಪದು. ಅದೆಂತೆಂದೋಡೆ:-

ಮಹಾಜ್ಯೋತಿಯ ಸೋಂಕಿದ ಉತ್ತಮ ಅಧಮ ತೃಣ ಮೊದ
ಲಾದವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾ ಅಗ್ನಿಯಸ್ತುವು ತಪ್ಪದು. ಇಂತಪ್ಪ ಪಂಚ ಮಹಾ
ಯಜ್ಞವನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಮೂಲಾಗ್ನಿಯೇ ಬಸವಣ್ಣ. ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ
ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ. ಪಂಚಾ
ಕ್ಷರಿಯೇ ಚಿದ್ರೂಪ, ಆ ಚಿದ್ರೂಪ, ಹೃದೇ ಬಸವಣ್ಣ, ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎನಗೆ
ಅಷ್ಟಾವರಣ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿತ್ಯ ಪಂಪೂರ್ಣ
ಬಸವಣ್ಣ, ಅಖಂಡದ್ವಯ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರಂಜನ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರ್ಮಯ
ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರಾಚರಣ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರ್ಜನಿತ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರ್ಲೇಪ
ಬಸವಣ್ಣ, ನಿಃಕಪಟ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಸಾಧ್ಯ ಸಾಧಕ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಭೇದ್ಯ
ಭೇದಕ ಬಸವಣ್ಣ, ಚಿತ್ರಕಾಶ ಬಸವಣ್ಣ.

ಇಂತಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ಆಂಗಣವೇ ಚಿದಾಕಾಶ, ಆ ಚಿದಾಕಾಶದ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಾಣವಾಯು, ಆ ಚಿತ್ತಾಣ ವಾಯುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಚಿದಗ್ನಿ, ಆ ಚಿದಗ್ನಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಷುಲ, ಆ ಚಿಕ್ಷುಲದ ಮಧ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಚಿದ್ರೂಪಿ, ಆ ಚಿದ್ರೂಪಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದಂಗ, ಆ ಚಿದಂಗದ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ, ಆ ಹೃದಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕಾರ, ಉಕಾರ,
ಮಕಾರ, ಪ್ರಣಮಹೀಶ. ಆ ಪ್ರಣಮಹೀಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ,
ಆ ಜಂಗಮದ ಮಹುಟದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗವು, ಆ ಶೂನ್ಯಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ಚಿದಂಬರ, ಆ ಚಿದಂಬರದಲ್ಲಿ ಶಿವಶಕ್ತಿ, ಆ ಶಿವಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಶಕ್ತಿ
ಗಳು, ಆ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಕಲೆಗಳು, ಆ ಪಂಚ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ
ಪಂಚ ಮುಖಗಳು, ಆ ಪಂಚ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು,
ಆ ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ, ಆ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರ, ಆ

ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ರುದ್ರ, ಆ ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ತ್ರಯವಹ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ, ವಿರಾಟ ಮೂರ್ತಿ.

ಇಂತೀ ಎಂಭತ್ತುಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳೊಳಗೆ ಎಂಭತ್ತೆರಡೇ ಬಸವಣ್ಣನಂಗ, ಒಂದೇ ಪ್ರಾಣ, ಆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ತನ್ಮತನೋವೇ ಗೋಳಕ, ಗೋಮುಖ, ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪ್ರಣವವೇ ಸೀತ, ಆಕಾರವೇ ಕಂಠ, ಉಕಾರವೇ ಗೋಮುಖ, ಮಹಾರವೇ ವರ್ತುಳ, ನಾಳವೇ ಬಿಂದು, ಮಹಾತೇಜ ನಾದವೇ ಅಖಂಡ ಲಿಂಗ, ಇಂತಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ನಿತ್ಯತ್ವವೇ ಲಿಂಗ, ಪೂರ್ಣತ್ವವೇ ಗುರು, ಚಿತ್ರಕಾರವೇ ಜಂಗಮ, ಆನಂದವೇ ಪ್ರಸಾದ, ಚಿದ್ರಸದ ಪ್ರವಾಹವೇ ಪಾದತೀರ್ಥ.

ಇಂತಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ಅನಂತ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳ ರೋಮಕೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದಾತ್ಮಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯನಿತ್ತು, ತದ್ಭೂತ ಕರ್ತೃತಾನಾಗಿ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನೀವುತಿಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ಭೃತ್ಯರ ಭೃತ್ಯರ ತದ್ಭೂತನಾಗಿರಿಸಿ, ಬಸವಣ್ಣನ ಪಡುಗ ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಪಿಡಿದ ಭಾಗ್ಯವ ಎನಗೆ ಈವುದಯ್ಯ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನನರುಹಿಕೊಟ್ಟ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಭೃಂಗನಾಗಿದ್ದನಯ್ಯ ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ, ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

ವಿವರಣೆ:— ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಭವ, ಅತಿ ತತ್ತ್ವಗಳ ಉಗಮ, ಪಟಾಸ್ಥಲ ವಿಷಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಕೀಲ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಾಚಕರು 'ಶಿವಾನುಭವ ಶಬ್ದ ಕೋಶ'ದ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

(೨) ಆಯ್ಯಾ, ತತ್ತ್ವ ವಿತತ್ತ್ವ ಶೂನ್ಯ ಮಹಾಶೂನ್ಯವಿಲ್ಲದಂದು, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಇನ ಶಶಿ ವೈಷ್ಣೋಮ ಸಮೀರ ಅಗ್ನಿ ಅಂಬು ಪೃಥ್ವಿ ನವಗ್ರಹ ದಶದಿಕ್ಪು ಭತ್ತೀಸ ತತ್ತ್ವಂಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ಆಕಂಧರ, ಕಾಳಂಧರ ತಾಳಂಧರ ಅನಂತ ಅದ್ಭುತ ತಮಂಧ ತಾರಕ ತಂಡಜ ಭಿನ್ನಜ ಭಿನ್ನಯುಕ್ತ ಆವ್ಯಕ್ತ ಯವ್ಯಕ್ತ ವಿಶ್ವಾವಸು ಅಲಂಕೃತ ಕೃತಯುಗ ತ್ರೇತಾಯುಗ ದ್ವಾಪರ ಕಲಿಯುಗ ಇಂತಿವು

ಯಾವವೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಗಳಿಲ್ಲದಂದು, ಪಶು ಪಾಶ ಪತಿ ಕುಂಡಲಿ ಕಾರಕ ಇವೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ವಿಜ್ಞಾನಾಕಲರು ಸಕಲಾಕಲರು ಪ್ರಳಯಾಕಲರು ಇವೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ದನುಜ ಮನುಜ ದಿವಿಜ ಮನು ಮುನಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲ ಇವೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ಅಂದು ನೀನು ನಿಷ್ಕಲ ನಿರವಯ ನಿಃಶೂನ್ಯವಾಗಿದ್ದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ನೀವೊಂದು ಅನಂತ ಕಾಲ ಅನಂತ ಯುಗ ನಿಮ್ಮ ಲೀಲಾ ವಿಚಿಂತನೆ ನೆನೆದ ನೆನಹೇ ಸುನಾದ. ಆ ಸುನಾದದ ಪ್ರಕಾರ ತೇಜೋಪುಂಜವೇ ಬಿಂದು, ನಾದವೇ ನಿರಂಜನ, ಬಿಂದುವೇ ನಿರಾಲಂಬ.....ಕೂಟವೇ ನಿರಾಮಯ. ಇಂತೀ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆ ಮೂರು ಕೂಡೆ ಅಖಂಡ ತೇಜೋಮಯವಾಗಿ ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದೆಯಲ್ಲಾ ಬಸವಣ್ಣ. ನಿನ್ನ ವಿನೋದದಿಂದ ಆ ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಷಡ್ವಿಧ ಭೂತಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿ, ಆ ಷಡ್ವಿಧ ಭೂತಂಗಳೇ ಎನಗಂಗವಾದಲ್ಲಿ, ಆ ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಷಡ್ವಿಧ ಭೂತಂಗಳಾಗಿ, ಆ ಷಡ್ವಿಧ ಭೂತಂಗಳೊಳಗೆ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕೂಡಿ ಭತ್ತೀಸ ತತ್ತ್ವ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭೇದ ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿವರ:—

ಓಂಕಾರವೇ ಆತ್ಮನು, ಓಂಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಆಕಾರ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಂಕಾರ ವಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಂಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಂಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಂಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಯಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಕಾರವೇ ಜ್ಞಾನ ಯಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಮನ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ವಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಾಯು ಪುಟ್ಟಿ ದವು. ವಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ವಕಾರ ತಾನೇ ಉದಾನ ವಾಯು. ವಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋ

ಗವಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾನವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ವಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅವಾನವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ವಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಶಿಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕಾರ ವಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ತ್ವಕ್ಕು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕಾರ ತಾನೇ ನೇತ್ರ. ಶಿಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವೆ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಘ್ರಾಣ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಮಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಕಾರ ವಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶನ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ರೂಪು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಕಾರ ತಾನೇ ರಸ. ಮಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಗಂಧ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ನಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ವಾಕ್ಯ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ವಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ವಾಣಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ವಾದ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಗುಹ್ಯ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ತಾನೇ ವಾಯು.

ಇಂತೀ ಭತ್ತೀಸ ತತ್ವವೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎನಗೆ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಹಸ್ತ ಮುಖ ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ಪದಾರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವನರಿದು ಅರ್ಪಿಸುವ ಭೇದ ಹೇಗೆಂದೊಡೆ:-

ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಪಟಸ್ಥಲದ ವಿವರ-ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗ ಶರಣ ಏಕೈ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ- ಆಚಾರ ಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾ ಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ- ಸುಚಿತ್ತ ಸುಬುದ್ಧಿ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ- ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವೆ ನೇತ್ರ ತ್ವಕ್ಕು ಶ್ರೋತ್ರ ಹೃದಯ,

ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ-ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಚಿತ್ಯಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ- ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನ ಅನುಭಾವ ಆನಂದ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ- ಗಂಧ ರಸ ರೂಪ ಸ್ಪರ್ಶನ ಶಬ್ದ ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ. ಗಂಧ ಪ್ರಸಾದ ರಸಪ್ರಸಾದ ರೂಪಪ್ರಸಾದ ಸ್ಪರ್ಶಪ್ರಸಾದ ಶಬ್ದಪ್ರಸಾದ ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದ.

ಇನ್ನು ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನ ಪಟಸ್ಥಲದ ವಿವರ. ಮಹೇಶ್ವರ, ಭಕ್ತ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಶರಣ, ಏಕೈ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ- ಗುರುಲಿಂಗ, ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ- ಸುಬುದ್ಧಿ ಸುಚಿತ್ತ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ. ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ, ನೇತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಹೃದಯ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ- ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಚಿತ್ಯಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ- ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನ ಅನುಭಾವ ಆನಂದ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ- ರಸ, ಗಂಧ, ರೂಪ, ಸ್ವರೂಪನ, ಶಬ್ದ, ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ- ರಸಪ್ರಸಾದ, ಗಂಧಪ್ರಸಾದ, ರೂಪ ಪ್ರಸಾದ, ಸ್ವರೂಪನ ಪ್ರಸಾದ, ಶಬ್ದಪ್ರಸಾದ, ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದ.

ಇನ್ನು ತೃತೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪಟಸ್ಥಲದ ವಿವರ- ಪ್ರಸಾದಿ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಶರಣ ಏಕೈ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ- ಶಿವಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ- ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಚಿತ್ತ ಸುಬುದ್ಧಿ ಸುಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ- ನೇತ್ರ ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವೆ ತ್ವಕ್ಕು ಶ್ರೋತ್ರ ಹೃದಯ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ-

ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಚಿತ್ಕೃತಿ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯು ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಸಾವಧಾನ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಅನುಭಾವ ಅನಂದ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯು ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ—ರೂಪ ಗಂಧ ರಸ ಸ್ಪರ್ಶನ ಶಬ್ದ ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯು ಪದ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ—ರೂಪ ಪ್ರಸಾದ, ಗಂಧ ಪ್ರಸಾದ, ರಸ ಪ್ರಸಾದ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಪ್ರಸಾದ, ಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದ, ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದ. ಇಂತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ರಿ ಅಂಗಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ತೃತೀಯ ಸ್ಥಲ.

ಇನ್ನು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ವಿವರ— ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ—ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ—ಸುಮನ, ಸುಚಿತ್ತ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ— ತ್ವಕ್ಚು ಛಾತ್ರಣ ಜಿಹ್ವ ನೇತ್ರ ಶ್ರೋತ್ರ ಹೃದಯ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ—ಆದಿಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಚಿತ್ಕೃತಿ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ. ಅನುಭಾವ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನ ಅನಂದ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ—ಸ್ಪರ್ಶನ ಗಂಧ ರಸ ರೂಪ ಶಬ್ದ ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ. ಸ್ಪರ್ಶನಪ್ರಸಾದ ಗಂಧಪ್ರಸಾದ ರಸಪ್ರಸಾದ ರೂಪಪ್ರಸಾದ ಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದ ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದ.

ಇನ್ನು ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಪರಿಸ್ಥಲದ ವಿವರ— ಶರಣ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಐಕ್ಯ. ಇನ್ನು ಶರಣನ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ—ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ. ಶರಣನ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ—ಸುಜ್ಞಾನ ಸುಚಿತ್ತ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಸುಮನ, ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಶರ ಣನ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ— ಶ್ರೋತ್ರ ಛಾತ್ರಣ ಜಿಹ್ವ ನೇತ್ರ ತ್ವಕ್ಚು ಹೃದಯ. ಇನ್ನು ಶರಣನ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಪರಾ

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೮

ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೪೩.

ಸಂಚಿಕೆ ೧

ಪ್ರಕಾಶಮಯ ಜೀವನ.

ಶೀಃ— ರಾ|| ರಾ|| ಚನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪ ಹಲಸಂಗಿ (ಮಧುರಚನ್ನ).

“ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಹಾಗೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೂ ಭೇದವಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆತನ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರ ಇನ್ನಾವ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಬಾರದು, ಹಾಗೂ ಆತನ ಚಿಂತೆಯ ಕರ್ಮವಲ್ಲದ ಇನ್ನಾವ ಕರ್ಮವೂ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನೆರ ವೇರಬಾರದು.”

— ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು.

(“ಮಾತಾ” ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ.)

ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವು ಸಮರ್ಪಣೆ ಅದು ಹೀಗಿ—

“ಪ್ರಭೋ, ನನ್ನ ಸಕಲ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ನಿನ್ನವೇ, ನನ್ನ ಸಕಲ ಉರ್ಮಿಗಳೂ, ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಸಕಲ ಭಾವನೆಗಳೂ, ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಜನ್ಯ ಅನುಭೂತಿಗಳೂ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಸರ್ವ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ, ನನ್ನ ದೇಹದ ಅಣುವರಮಾಣುಗಳೂ, ಒಂದೊಂದು ಬಿಂದುವೂ ನಿನ್ನವೇ ಇವೆ. ಸರ್ವಾಂಶದಿಂದಲೂ ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ನಾನು ನಿನ್ನವಳು, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿನ್ನವಳು.”

— ಶ್ರೀಮಾತಾಜಿಯವರು.

(ಒಂದು ವಚನದಿಂದ.)

ಮೇಲ್ಕಂಡಿರುವ ಎರಡು ದಿವ್ಯ ತತ್ವಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬೀಕಾದಷ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿದೆ.

ಪುರಾತನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಲಭಿಸಬಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲದ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು.

೯೦, ೯೧ ಹಾಗೂ ೯೨ ನೆಯ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶನ, ಭಾವಪ್ರಕಾಶನ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನಗಳು ಹೇಗೆ ಘಟಿಸುವವೆಂಬುದರ ವರ್ಣನೆಯು ಶಿವಶರಣರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇದೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ:—

“ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾದ ಮಹಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಭಾವಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವವೋ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳು ಶಿವಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವವು ಜ್ಞಾನಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೆಲ್ಲ ಕಳಚಿ ಹೋದ ಕೇವಲಾತ್ಮಾನುಭಾವಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಾಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವದೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶಿವಾಸಕ್ತಿಯೇ ತೋರುವದು. ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ಭಾವನೆಗಳೇ ಸಂಸಾರ ಕ್ಲೇಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳವು? ಅವುಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಉಪಶಮನ ಹೊಂದಿರುವವೋ ಅಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವ ಭಾವಗಳು ಶಿವಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.”

— ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಂಡಿ.

ಇನ್ನು ೬೬, ೬೭ ಮತ್ತು ೬೮ ನೆಯ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾರ್ಪಿತ, ಕರಣಾರ್ಪಿತ, ಭಾವಾರ್ಪಿತಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ:—

“ಯಾವಾಗ ಯೋಗಿಯು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವನೋ ಆಗ ಅವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವರೂಪನೇ ಆಗುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ..... ದರ್ಶನ ಸ್ಪರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಘ್ರಾಣನ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು..... ಅಹಂಕಾರ ಮದೋದ್ರಿಕ್ತವಾದ ಅಂತಃಕರಣವೆಂಬ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದವನೇ ಧೀರನು,

ಅವನೇ ಕೊನೆ ಮುಟ್ಟತಕ್ಕವನು..... ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಭೋಗ ಸಾಧನವಾದ ಶರೀರವನ್ನೂ ಈಶ್ವರ ಪೂಜಾಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುವವನು, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು..... ಚಿತ್ತಸ್ಥವಾದ ಸಕಲಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಮನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಕಲ ಮನನಗಳನ್ನೂ ಸಾಂಕ್ಷಿತ್ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವದೇ ಭಾವಾರ್ಪಣವೆನಿಸುವದು..... ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರಾರ್ಚನವೆಂತಲೂ, ಸರ್ವ ವಚನಗಳನ್ನು ಆತನ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂತಲೂ ಸರ್ವದಾ ಭಾವಿಸುವವನಿಗೆ ಕರ್ಮಬಂಧನವೆಲ್ಲಿಯದು? ”

— ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಂಡಿ.

ಆದರೆ ಇವೆರಡು ಹಿರಿತತ್ವಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿಕೊಡುವ ಹಲವು ಮಾತುಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುವದು. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:—

“ಕೆಲವರು ಅಂತರಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಬಾಹ್ಯಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದ ಅವರು ತೂಕ ತಪ್ಪಿದವರೂ ಏಕ ಪಕ್ಷಾವಲಂಬಿಗಳೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜನರು ಬಾಹ್ಯಕ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು, ಅಂತರಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದ ಇವರೂ ತೂಕತಪ್ಪಿದವರೂ ಏಕ ಪಕ್ಷಾವಲಂಬಿಗಳೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರಿಕ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯಕಾರ್ಯ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಎರಡನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.”

— ಶ್ರೀಅರವಿಂದರು.

(“ಯೋಗ ಪ್ರದೀಪ” ದಿಂದ)

ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವ ಮಾತುಗಳು ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವೆಂದರೆ:—

೫೪, ೫೫ ಹಾಗೂ ೫೬ ನೆಯ ಸ್ಥಲಗಳಾದ ಕ್ರಿಯಾಗಮ, ಭಾವಾಗಮ, ಜ್ಞಾನಾಗಮ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗೆ ಕೃತಿ, ಭಾವನೆ, ವಿಚಾರ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಅನುಶೀಲನವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

“ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು (ಬನ್ನಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು) ಒಂದರಮೇಲೊಂ
ದಿಟ್ಟು ಮುಳಿಸಿದ ಹೊಂತು ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ
ಹಾಗೆ ಕ್ರಿಯಾಮಥನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಳಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಕಾಶ
ಸುವದಿಲ್ಲ(ಅದರಂತೆ)

ಈವಲ ಕರ್ಮಮಾತ್ರದಿಂದ ಶತಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಾದರೂ ಅತ್ಮನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ
ಲಭವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಕಾರಣವು....

ಕುರುಡ ಮತ್ತು ಕುಂಟಿನ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕರ್ಮ ಇವೆರಡೂ
ಪರಸ್ಪರ ಸಾಪೇಕ್ಷಿಕಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಯ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಅವೆರಡನ್ನೂ ಆಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. x

... ..

ವಿಧಿಯದು; ಪರಮೇಶ್ವರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಿದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಚಕ್ಷಣನಾದ
ವನು ಶಿವಾರಾಧನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ
ರತಕ್ಕದ್ದು.”

—ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ.

ಇನ್ನು ಸಮತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಲಿಂಗ, ಚರ
ಲಿಂಗ, ಪರಲಿಂಗವೆಂಬ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ (೫೧, ೫೨, ೫೩) ವಿವರವಾಗಿ
ಹೇಳಿದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

“ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಶಾಂತಿದಾಂತಿಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದವನೂ, ಸರ್ವತ್ರ ಶಿವಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಯೋಗಿಯು
ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಸಂಚರಿಸುವನು. ಇದು ಮುಖ್ಯ ಇದು
ಹೀನವೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಕಲವೂ ಶಿವಾತ್ಮಕವೆಂದು ಭಾವಿ
ಸುತ್ತ ಯೋಗಿಯು ಸಂಚರಿಸುವನು. ಸನ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ,
ಅವಮಾನದಲ್ಲಿ ವೃಥೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಪದಾರಾಧನಾಗಿ ಯೋಗಿಯು
ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವನು.”

—ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ.

x ಅಂಥ ಪಂಗುವದನ್ನೋ, ಸಾಪೇಕ್ಷೀ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಣೋಃ | ಫಲೋ
ತ್ಪತ್ತೌ ವಿರಕ್ತಸ್ತು ತಸ್ಮಾತ್ಪದ್ವಯಮಾಚರೇತ್ ||

—ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ ೧೬—೧೦.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು.

“ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಯಾವಾಗ ಪೂರ್ಣವಾಗುವದೋ
ಅಗ ಜ್ಞಾನವೂ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಕರ್ಮವೂ ಪೂರ್ಣತಾವ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು,
ಪಶಚವಾಗುವವು, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗುವವು, ಸ್ವತಃ ಸ್ಫೂರ್ತವೂ
ದೋಷರಹಿತವೂ ಆಗುವವು. ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ ಅವುಗಳ ಪ್ರವಾಹವು
ಹರಿಯತೊಡಗುವದು, ಸನಾತನ ಪರಮಾತ್ಮನದೇ ಅದು ದಿವ್ಯ ಶಾಶ್ವತ
ಕರ್ಮವಾಗುವದು.”

—ಯೋಗೀಶ್ವರ ಶ್ರೀಆರವಿಂದರು.

(“ಮಾತಾ” ಗ್ರಂಥದಿಂದ.)

“ಸರ್ವವೂ ಸುವರ್ಣ, ಸುವರ್ಣ, ಸುವರ್ಣ. ಸುವರ್ಣಮಯ
ಜ್ಯೋತಿಯು ಪ್ರವಾಹವು ಹರಿಗಡಿಯದ ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂತು.
ಅದರೊಡನೆ ಘಮುಕಿ ಬಂದ ಜ್ಞಾನವಿದು. ದೇವತೆಗಳ ಪಥವು
ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ
ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುವದು.”

“ಪರಮೇಶ್ವರನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಇರಬೇಕು.
ಇದೇ ಪರಮರಹಸ್ಯ.”

—ಶ್ರೀಮಾತಾಜಿಯವರು.

(“ಮಾತೃವಾಣಿ”ಯಿಂದ.)

ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳ ಅನುಶೀಲನದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಆರವಿಂದರ
ವಿಜ್ಞಾನಪಥಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ನವಯುಗದ ಯೋಗಕ್ಕೆ
ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಕರೆಯುಂಟಾಗದಿರಲಾರದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

[ಟಿಪ್ಪಣಿ:— ‘ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ’ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ—

ಈವಲ ಪರಮೇಶ್ವರಾಸಕ್ತನೂ, ಸಮತಾಬುದ್ಧಿ ವಿಶಿಷ್ಟನೂ ಆದ
ಸ್ವಯಚರಪರನೆಂಬವನು (೫೧, ೫೨, ೫೩), ಕೃತಿ, ಭಾವ, ವಿಚಾರ
ಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನರಿತು (೫೪, ೫೫, ೫೬), ಸಕಾಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಕಾ
ಯನೂ ಪರಕಾಯನೂ ಆಗಿ (೫೭, ೫೮, ೫೯), ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ

ಅರಿತಂತೆ ಆಚರಿಸತೊಡಗುವನು (೬೦, ೬೧, ೬೨). ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸುವುದು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುವನೇ ಎನಿಸುತ್ತದೆ (೬೩, ೬೪, ೬೫). ಅದರಿಂದ ಅವನ ಕೃತಿ, ಭಾವ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ ಇವೆಲ್ಲ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗುವವು (೬೬, ೬೭, ೬೮). ಅದರಿಂದ ಸದ್ಗುರುವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗುವವು (೬೯, ೭೦, ೭೧). ಹಾಗೂ ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮ, ಲಾಭವಾಗುವದು (೭೨, ೭೩, ೭೪). ಹಾಗೂ ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮರ ಅಂದರೆ ಕ್ಷರ, ಅಕ್ಷರ, ಪುರುಷೋತ್ತಮರ ನೆಲೆ ತಿಳಿಯುವದು (೭೫, ೭೬, ೭೭) ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇಹ ಪ್ರಾಣ ಮನಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಂತವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಇದಕ್ಕೇ ನಿರ್ದೇಹ, ನಿರ್ಭಾವ ಮುಂತಾದುದಾಗಿ ಅಂದಿದ್ಧಾರೆ (೭೮, ೭೯, ೮೦). ಈ ಶಾಂತಿಕಲೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಆದಿಯೂ ಅಂತ್ಯವೂ ಆಕ್ರಮ್ಯವೂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವದು (೮೧, ೮೨, ೮೩). ಅದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನಂದ ಕಲೆಯ ಅನುಭವವಾಗಲು (೮೪, ೮೫, ೮೬) ಕ್ರಿಯಾ, ಭಾವ, ವಿಚಾರಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ನಡೆದಿಲ್ಲವೋ ಎನ್ನೋ ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಅವು ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವವು (೮೭, ೮೮, ೮೯). ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಲಾಭವಾದುದರ ಫಲದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ, ಚರಾಚರ ಸಕಲ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶದಂತೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವವಾಗುವದು (೯೦ ಪಿಂಡಾಕಾಶ, ೯೧ ಬಿಂದುವಾಕಾಶ, ೯೨ ಮಹಾವಾಕಾಶ.) ಇದರ ಅನಂತರವೇ ಕೃತಿ-ಭಾವ-ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಶಿವ ಮಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುವವು (೯೩ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶನ, ೯೪ ಭಾವಪ್ರಕಾಶನ, ೯೫ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನ). ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲದ ಮಾರ್ಗವಿದು (ಹೀಗೆಂದು ನನ್ನ "ಕಲ್ಪನೆ").

ಇಂದು ನಾವು ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದು "ಲಯ"ವಲ್ಲ, "ನಿರ್ವಾಣ"ವಲ್ಲ, "ಜ್ಞಾನರೂಪಸ್ಥಲ"ವಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೆಂದರೆ— "ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕಾಶನ," "ಭಾವಪ್ರಕಾಶನ," "ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನ" ಇದು ತಾನೆ. ಓಂ].

ಶರಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವದು.

(ಲೀ — ಶಿವಮೂರ್ತಿ.)

ಶರಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವದೇ ಆರನೆಯ ಅಚಾರ. ಶರಣರನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು? ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತೈಸುವದೆಂದರೆ ಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯಗಳನ್ನು ತಾಳುವದು. ಅವರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಹಂಬಲಿಸುವದು. ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಸಂತೈಸುವದೆಂದರೆ ಅವರ ಗೂಡವ್ಯವು ಮಧುರ ವಿನಯವುಳ್ಳ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವದು. ಅವರಿಗೆ ಬಿರುಸು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಸರಸ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ನಿಂದೆ ಟೀಕೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಆಡದಿರುವದು. ಕಾಯಕದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವದೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆದರ ಸತ್ಕಾರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅನಂದವುಳ್ಳವು ಮಾಡುವದು. ಕರ್ಮದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂತಸಗೊಳಿಸುವದೆಂದರೆ ಅವರು ಆಡಿದ ನುಡಿಗಳಂತೆ ನಾವು ವರ್ತಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿ ಅವರ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಸುವದು.

ಶರಣರು ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರುವರೇ ಎನಿಸಿ, ಅಹಂಕಾರ ಸೊಕ್ಕು ಉದ್ಭಟತನಗಳಿಂದ ಬೆರ್ತಿಸಿಲ್ಲ. ಪೂಜ್ಯರಾದವರ ಮುಂದೆ ಯಾರು ತಾವು ಹೆಚ್ಚಿನವರೆಂದು ಜಂಭ ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರೆಂದಿಗೂ ದೊಡ್ಡವರಾಗಲಾರರು. ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವು ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ವಿನಯ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಬರುತ್ತದ್ದಲ್ಲದೆ ಮೈಸೊಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ ಅಲಸ್ಯತನದಿಂದಾಗಲಿ ಬರಲಾರದು. ಶರಣರು ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿನಯಶೀಲರು. ಅಂತೆಯೇ ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸಿ ಬಾಳಿದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸುವದೇನೆಂದರೆ "ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯಿರಿಲ್ಲ. ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯಿರಾರಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪಾದ ಸಾಕ್ಷಿ. ಎನ್ನ ಮನ ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ಎನಗಿದೇ ದಿಬ್ಬ" ಮತ್ತು "ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಯೊಳಗೊಂದು ಎಕ್ಕೆಯಕಾಯಿ ನಾನಯ್ಯಾ. ಅನು ಭಕ್ತನೆಂಬೆನೆ ಶರ

ಉರ ಮುಂದೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ? ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾನೆಂತು ಭಕ್ತನಯ್ಯಾ? ಮತ್ತು "ಅನೆ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿ ತ್ತೆಂದರೆ ಅಡು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತೆನ್ನಬಹುದೇ? ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಅನುಸರಿಯೇ ಹೇಳಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ." ಈ ವಚನಗಳಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯಗಳಿದ್ದವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ವಿನಯಶೀಲನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೀವಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು ಶರಣರೆಲ್ಲ ಆತನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು. ಆದರೆ ಅದೇ ಬಸವಣ್ಣನು ನಾನು ಮಂತ್ರಿ, ನಾನು ಭಕ್ತ, ನಾನು ಜ್ಞಾನಿ, ನನ್ನ ಸಮಾನರಾರು? ಎಂದು ತನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಾನು ಚಪ್ಪರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅವನೆಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಶರಣರು ಶರಣರೊಡನೆ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯಗಳಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವರು.

ಶರಣರ ಸಹವಾಸವು ದೊಡ್ಡದು. ಅವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಹೊಲಸು ತೊಳೆದು ನಾವು ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಯೋಗ್ಯರಾದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ ಶರಣರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸುವದೇನೆಂದರೆ "ಅಯ್ಯಾ ಶರಣರ ಸಂಗವೆನಗೆ ಪರಮ ಸುಖವಯ್ಯಾ. ಶರಣರ ಅಗಲಿಕೆಯೆನ್ನ ಪ್ರಾಣವಿಯೋಗವಯ್ಯಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ". ಮತ್ತು ಸಾರಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯಾ. ದುರುಳ ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಭಂಗವಯ್ಯಾ. ಸಂಗವೆರಡುಂಟು ಒಂದು ಬಿಡುವದು. ಮತ್ತೊಂದು ಹಿಡಿದು. ಹಿಡಿ ನಮ್ಮ ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಸಂಗವ". ಶರಣರು ಶರಣರೊಡನೆ ಸಹವಾಸ ಬೆಳಸಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ ಸಹಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಗಹಿತಾರ್ಥದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಪರಸ್ಪರ ಸಹವಾಸ ಸ್ನೇಹಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಿಯು ಬೆಳೆಯುವದಲ್ಲದೆ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಜರಗುವವೆಂಬುದು ಶಿವಶರಣರ ಜೀವನದ ಮೇಲಿಂದ ನಮಗೆ ತೋರಿಬರುತ್ತಿದೆ.

ಶರಣರು ಪರಸ್ಪರ ಬೆಲ್ಲದಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವರು. ಅಂತಹ ಮೆಲು ಮಾತು ಚೆಲು ನುಡಿಗಳೇ ಶರಣರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳು. ಅವರಿಗೆ "ಅಯ್ಯಾ ಎಂದೊಡೆ ಸ್ವರ್ಗ, ಎಲವೋ ಎಂದೊಡೆ ನರಕ". ವೃದ್ಧ ವಚನಗಳೇ ಸಕಲ ಜಪಂಗಳು. ವೃದ್ಧ ವಚನಗಳೇ ಸಕಲ ತಪಂಗಳು. ಕೈಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವದಾಗದಿದ್ದರೂ ಬಾಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಬೆಲ್ಲದಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡರೂ ಆಡಬಾರದೇ? ಎಂದು ಚಸವಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿರಿ ಹದುಳವಿ ದ್ವಿರಿ ಎಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೈಸಿರಿ ಹಾರಿ ಹೋಹುದೇ? ಕುಳ್ಳಿರಿ ಎಂದರೆ ನೆಲ ಉರುಳಿ ಹೋಹುದೇ? ಒಡನೆ ನುಡಿದರೆ ಶಿರ ಹೊಟ್ಟೆ ಒಡೆಯುವುದೇ? ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಣ್ಣನೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ?" ಎಂದು ವೃದ್ಧ ಮಾತುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ವೃದ್ಧ ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡಬೇಕು.

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಶರಣರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು. "ದದಾತಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗುಹ್ಯಮಾಖ್ಯಾತಿ ಕಥ್ಯತಿ ; ಭುಂಕ್ತೇ ಭೋಜಯತೇ ಜೈವ ಪದ್ವಿನಂ ಪ್ರೀತಿ ಲಕ್ಷಣಂ" ಎಂಬ ನೀತಿವಾಕ್ಯವುಂಟು. ಅಂದರೆ ಪರಸ್ಪರರು ಕೊಡಬೇಕು—ಕೊಳಬೇಕು; ಗುಟ್ಟಿನ ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕು—ಕೇಳಬೇಕು, ಉಣಬೇಕು—ಉಣಿಸಬೇಕು. ಈ ಆರು ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪ್ರೀತಿಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣರು ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಬಾಳಿದರು.

ಶರಣರಿಗೆ ನಾವು ಮೈಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಿರುನುಡಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕುಜೋದ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅಡಿದರೆ ಅವರು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಅವರ ನೋವೇ ನಮಗೆ ಮುಳುವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿರುವದೇನೆಂದರೆ— "ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯ ಕೊಂಡು ಕೆನ್ನೆಯ ತುರಿಸಿಕೊಂಬಂತೆ, ಉರಿಯ ಕೊಳ್ಳೆಯ ಕೊಂಡು ಮಂಡೆಯ ಸಿಕ್ಕು ಬಿಡಿಸುವಂತೆ, ಹುಲಿಯಮೀಸೆಯ ಹಿಡಿದು ಉಯ್ಯಾಲೆಯನಾಡುವಂತೆ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರೊಡನೆ ಮರೆದು ಸರಸವಾಡಿದರೆ ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಮಡಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತೆ" ಶರಣರು ಬೆಂಕಿ

ಯಂಥವರು. ಅವರೊಡನೆ ಹುಡುಗಾಟ ತರವಲ್ಲ. ಅವರು ಕೋಪಿಸಿದರೆ ಶರಿಸಲೂ ಬಲ್ಲರು. ಸಂತುಷ್ಟರಾದರೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೂ ಬಲ್ಲರು. ಅದುದರಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ವಿನಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದೇ ವಿಹಿತ.

ಶರಣರ ಮನೆಗೆ ಶರಣರು ಬಂದರೆ ಅವರ ಕುಲ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನೆಡೆಸದೆ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವಿತ್ತು. ಆದರದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುನ್ನಭೋಜನ ಧನವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶರಣರ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಶಿವನ ತೃಪ್ತಿಯೆಂದು ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. "ಶಿವಯೋಗಿನಿ ಸಂತೃಪ್ತೇ ತೃಪ್ತೇಭವತಿ ಶಂಕರಃ | ತತ್ತ್ವವ್ರಾತನ್ಮಯಂ ವಿಶ್ವಂ ತೃಪ್ತಿಮೇತಿ ಚರಾಚರಂ" | ಶಿವಯೋಗಿಯು ತೃಪ್ತನಾದರೆ ಶಂಕರನು ತೃಪ್ತನಾಗುವನು. ಶಂಕರನು ತುಷ್ಟನಾದರೆ ಚರಾಚರ ವಿಶ್ವವೇ ಸಂತುಷ್ಟವೆಂದು ವರು. ಶರಣರು ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹರುಷವುಳ್ಳ ನುಡಿಯುವದೇನೆಂದರೆ "ಎಡದ ಕೈಯಲಿ ಹಾಲು ಬಟ್ಟಲು ಬಲದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಓಜುಗಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಓಲೆಯಿಸುವೆನು. ಆವಾಗ ಬಂದಿಹರೋ ನನ್ನ ಶರಣರು." ಇದಲ್ಲದೆ "ಸೂರ್ಯನ ಉದಯ ತಾವರೆಗೆ ಜೀವಾಳ. ಚಂದ್ರಮನ ಉದಯ ನೈದಿಲಿಗೆ ಜೀವಾಳ. ಒಲಿದ ರಾವಿನಲ್ಲಿ ನೋಟವೇ ಜೀವಾಳ. ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ಬರವೆನಗೆ ಪ್ರಾಣ ಜೀವಾಳವಯ್ಯಾ" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ "ಹೊಲಬು ಗಿಟ್ಟಿ ಶಿಶು ತನ್ನ ತಾಯನರಸುವಂತೆ, ಬಟ್ಟಿತಪ್ಪಿದ ಕರು ತನ್ನ ಹಿಂಡನರಸುವಂತೆ, ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಬರವನು. ದಿನಕರನು ದಯಕ್ಕೆ ಕಮಲವಿರಸಿತವಾದಂತೆ ಎನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಬರವು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ" ಎಂದು ಶರಣರಾಗಮನಕ್ಕೆ ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ "ಇಂದೆನ್ನಮನೆಗೆ ಪ್ರಮಥರು ಬಂದರೆ ಗುಡಿ ತೋರಣವ ಕಟ್ಟಿ ಪಡುಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆಯ ಮಾಡಿ ರಂಗಪೋಲೆಯನಿಕ್ಕಿ ಉಫೆ, ಚಾಂಗು, ಭಲಾ ಎಂಬೆ" ಎಂದು ತಮ್ಮ ಆನಂದೋದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾವಾದರೂ ಶರಣರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶರಣರ ಸೇವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ತೊಟ್ಟೇನೆಂದು ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನವರು ಒಳ್ಳೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿ

ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಎತ್ತವೆ ಶರಣಂಗೆ ತೊತ್ತವೆ ಶರಣಂಗೆ ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದಿಪ್ಪ ಸೊಣಗನವೆ, ಕರ್ತಾರ ನಿನಗೆ ಶರವೆತ್ತಿ ನೊಡಮ್ಮಡುವ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಬೇಲಿಯಾಗಿವೆನ್ನೆ ರಾಮಾನುಜಾ."'

ಶ್ರೀಮದಥಣಿ ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಶರಣರ ಸೇವೆಯ ಹಂಬಲ ಬಹಳ. ಕನಸು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅವರು ಶರಣರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಸೇವೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೇನೆಂದರೆ-

ಮಡಿವಾಳ ತಂದೆಗಳ ಬಟ್ಟೆಗಳ ನಾನೊಗೆವೆ
ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣಗಳ ಕ್ಷೌರವನು ನಾ ಗೈವೆ
ಢೋರ ಕಕ್ಕಯ್ಯಂಗೆ ತೊಗಲ ಹದಮಾಡಿಡುವೆ
ವೀರ ಹರಳೇಶಂಗೆ ಜೋಡನಾ ಮಾಡಿಡುವೆ
ಮಾರಯ್ಯ ತಂದೆಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ನಾ ಹೊರುವೆ
ಧೀರ ಕೇತಯ್ಯಗಳ ಬುಟ್ಟಿಯನು ನಾ ಮಾಳ್ವೆ
ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯಗಳ ಹಗ್ಗಕಣ್ಣೆಯ ಗೈವೆ
ಸಲೆಮಾದರಾ ಜೆನ್ನಗಂಬಲಿಯ ಮಾಡಿಡುವೆ
ಶಿವದಾಸಿಮಯ್ಯಗಳ ಬಟ್ಟೆಗಳನಾ ನೆಯ್ಯೆ
ತವೆ ಶಂಕರಯ್ಯಗಳ ಕಪನಿಯನು ನಾ ಹೊಲಿವೆ
ಅಮುಗಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಗೆ ಕಂಬಳಯ ನಾ ನೆಯ್ಯೆ
ನಮಿಸಿ ಮರುಳೇಶಂಗೆ ಪಾಕಮಂ ನಾ ಗೈವೆ
ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯಗಾಂ ಮಡಿಕೆಯಂ ಗೈವೆ
ಸಂಭ್ರಮದಿ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಮದ್ದಳೆಯ ಬಾರಿಸುವೆ
ಆಪಾವ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿದೊಡು ಬಸವೇಶ
ಅವಗಂ ಶರಣರನು ಸೇವಿವೆನು ಬಸವೇಶ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶರಣರ ಸೇವೆ ಮಾಡೇನೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.-
ಮುದದಿ ಶರಣರ ಪಾದಪದ್ಮವನೊತ್ತುವೆನು!
ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದವರ ಬಟ್ಟೆಗಳ ತೊಳೆಯುವೆನು

ಸರಸದಿಂ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆ ಪತ್ರಿಪುಷ್ಪಗಳ
ಮಿರುಪಗಂಧವ ಧೂಪ ದೀಪ ನೈವೇದ್ಯಗಳ
ನೆರೆತೀವಿತಂದು ನಾ ಮುಂದಿಳುವೆ ಬಸವೇಶ
ಮೆರೆವ ಗದ್ದುಗೆ ಹಾಕಿ ಕುಳ್ಳಿರಿದೆ ಬಸವೇಶ.
ಅವರ ತಂಬಿಗೆ ತಾಲಿ ತಾಬಂಡಿಗಳ ಬೆಳಗಿ
ತವಕದಿಂ ತಂದಿಡುವೆ ಪ್ರೇಮದಿಂ ನಾ ತೊಳಗಿ
ಅವರ ಮನೆಯಂಗಣದ ಕಸವುಡುಗಿ ಸಾರಿಸುವೆ
ಅವರ ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಗಳ ನಾನು ಸಾವರಿವೆ
ಅವರು ಮೆಟ್ಟುವ ವಾದುಕೆಗಳೊರಸಿ ನಾನಿಡುವೆ
ಅವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲವ ಕಾಯ್ದು ನಾಂ ಜೀವಿಸುವೆ.

ಶರಣರು ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳು, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳು, ತತ್ತ್ವವೇತ್ತರು, ಸುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಹನೀಯರು. ನಾವು ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಶರಣರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವರು. ಶರಣರ ವಚನಗಳು ಸರ್ವಜನವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟು. ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ನಾವು ತೊಡಗಿದರೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ನಮ್ಮ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವದು. ಈಗಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಸುಖಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧ, ಬಡತನ, ಬರಗಾಲ, ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತು ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು. ಇಂಥ ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಮಗೇನಾದರೂ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ವಚನಗಳಿಂದಲೇ ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂಥ ದಿವ್ಯವಚನಗಳ ಸವಿಯನ್ನು ನಾವು ಉಣ್ಣುವದಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದಲ್ಲದೆ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಸಂತೋಷವೂ ಆಗುವದು. ಶರಣರು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟದ್ದು ತಮ್ಮ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಲ್ಲ. ಜನರನ್ನದ್ಧಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ. ಅವುಗಳಿಂದ ಜನರು ನೆಜವಾಗಿ ಉದ್ಧಾರವಾದರೆ ಶರಣರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗದಿರುವದೇ?

ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವು.

ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನೇಕ ತೆರದ ಒಲವುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವನು ಹೀಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಕೆಲವೊಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಸಮತೋಲ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಆತ್ಮಸಂಯಮನವು ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ಅವನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದು ನಿಶ್ಚಯವು.

ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಕಾರವಶನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದುಂಟು. ಅವನಲ್ಲಿ ಭಯಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಶಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅವನು ಒಳಗಾಗಿ ನಡೆದಲ್ಲಿ ಅವನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಜನರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಅವನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಂಯಮನವು ಇಲ್ಲದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವು ಇದಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವರು ಐಷಾರಾಮಿಯಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಸೋಮಾರಿತನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಆಟನೋಟಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಸ್ತ್ರೀ ಲಂಪಟತನದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ತರದ ವ್ಯಾಮೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಅಲ್ಪ ಕಾರಣಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮಿಂದೇನೂ ಆಗದೆಂದು ಹತಾಶರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ತಮಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರಿಂದ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಲಾವು. ಆತ್ಮಸಂಯಮನವಿಲ್ಲದ್ದೇ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವು.

ಆತ್ಮಸಂಯಮನವಿಲ್ಲದ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಂಗೆಗಳೂ, ಅಂತಸ್ತಕಲಹಗಳೂ, ಕ್ರಾಂತಿಗಳೂ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನರು ವಿಕಾರವಶರಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವು ಇದಾ

ಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆಯು ಬಹು ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಹೋರಾಟಗಳಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಗುಂಪುಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಕಾದಾಟಗಳು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ತಾಳ್ಮೆ ಸಹನಶೀಲತೆ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇವುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹ ಇದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮ ಸಂಯಮನವಿದ್ದದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವು ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಇಡೀ ವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿಯಷ್ಟು ಸಮತೋಲ ವರ್ತನೆಯು ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಅಮೇರಿಕ ಇಂಥ ಸುಧಾರಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು, ಹೊಡೆದಾಟಗಳು, ದರೋಡೆಖೋರರ ಚಲ್ಲಾಟಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ಆತ್ಮಸಂಯಮನವೆಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಗತಿಯನ್ನು ಮಂದ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಿಸುವದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಆತ್ಮಸಂಯಮನವಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಗಳೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಂಯಮನ ಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಓದುಗೊಳಗಳು ಬರೇ ಮುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿದರಿಂದ ಶಕ್ತಿಯು ಬಲಪಡುವದೆಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪಾದದ್ದು. ಮಿದುಳನ್ನು ಬರೇ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವದರಿಂದ ಅಥವಾ ವಿಷಯಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವದರಿಂದ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯಲಾರದು. ಯಾಕಂದರೆ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಧ್ಯೇಯಗಳು ಅದಕ್ಕಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದರ ವಿಕಾಸವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು.

ಅನೇಕರು ತಾವು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವೆವೆಂದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇವಲ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುವದುಂಟು. ಇವರು ಅಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ವಿಕಾಂತವಾಸಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮನುಷ್ಯನು ಕೆಲವೊಂದು

ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಅದು ಮಂದವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬರೀ ಲಾಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಯಿಸುವದರಿಂದ ಅದು ಶಯತ್ನವನ್ನು ಎಂದೂ ಜಯಿಸಲಾರದು. ಸವಾರಿಮಾಡುವವನು ಅದನ್ನು ಲಾಯದಿಂದ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಧಡಿಹಾಕಿ ತನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಬುದ್ಧಿಯ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳು ಕೆಲವು ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತಟಸ್ಥವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ವೇಳೆಗಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಕಾಸಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಯುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ರಚನಾತ್ಮಕವೂ ಉತ್ಪಾದಕವೂ ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಕಾಸಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಮಿಷ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಡುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಯಂತ್ರಗಳಂತೆ ನಿತ್ಯದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ದಿನಗೂಲಿಮಾಡುವವನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವವನಾಗಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ದಿನಾಲು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವು ತೋರಿಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ತಾವು ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ನಡೆದಿದೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕು. ಜಗತ್ತೆಂಬುದು ಒಂದು ನಾಟಕದಂತಿದೆ.

ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ದೈತ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅವನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಪೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದರೆ ಜನರು ತಾವು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬೇಸರಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿ, ತಮ್ಮ ಅಂಗಡಿ, ತಮ್ಮ ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸರವಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೇ ಮುಂದಿನ ದಿನ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇಂಥವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಛಾಪಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ವರ್ತಿಸಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಉದಯಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವನು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಉಚ್ಚತರದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೊಂದು ಅವನ ಪುನರ್ಜನ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಹೇಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಮಂದವೃತ್ತಿಯು ತೊಲಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶವು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಸಂಯಮನವು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ಭವ್ಯವಾದ, ಉಚ್ಚತರವಾದ ಯಶೋಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಹತ್ತುವನು.

ಈ ಯಶೋಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಈ ದಾರಿಯು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿ ತೋರಿಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ರೂಢಿ

ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ದಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ತೀವ್ರ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತ್ಮಸಂಯಮನದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಅವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯು ಬೇಕು. ಈ ಇಚ್ಛೆಯು ಪ್ರಬಲವಾದ ಹಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವು ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಇದರಿಂದ ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಅಂಜಿಕೆ, ಅವಿಶ್ವಾಸ ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಕಾಣುವ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಅಲೌಕಿಕ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇವರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕಡಿಮೆ ತರಗತಿಯವನೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇಂಥವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡಿಮೆತರಗತಿಯವರಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಕೆಲವು ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶೇಷ ಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಧೈರ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವರ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರಚನೆಯೇ ಆದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ 'ನಾವು ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು' ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಆತ್ಮವಿಕಾಸದ ಪರಿಣಾಮವು. ಇದು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಾಧನವು.

ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೆ ಇದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ನಾವೆಯ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಧೈರ್ಯದತ್ತ ಅದನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಯಶೋಮಂದಿರದ ಬಾಗಿಲು ಕಾಣಹತ್ತುವದು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ.

(ದಾ. ಬ. ಸಿ. ಜಿ. ಪಳಕಟ್ಟಿ ಬಿ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ.)

ಲೇಖಕ ೨೫.

೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆಂತಲೂ ಅವನು ಅವರನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಂತಲೂ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟು ಜನ ಜಂಗಮರು ಅವನೊಡನೆ ಇದ್ದದ್ದು ನಿಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೂ ಆಧುನಿಕ ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ಭಾವಿಸಿ ಅನೇಕ ತರ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಲೇಖಕರನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಜನ ಜಂಗಮರು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖಕ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಯೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿಪಟ್ಟವನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜವು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಈ ಮೊದಲಿಗೆ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಅವನ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕರು ಅವನು ಅಧಿಕಾರರೂಢನಾದಬಳಿಕ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಂಸರಾದವರು ಅವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು ೩೪ ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆಂದು ನಾವು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ

ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಿದ್ದು ೬ ವರ್ಷಗಳು ಮಾತ್ರ. ಅವನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ೬ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ವರೆಗೆ ಈಗಿನಂತೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹರಿಸಿದ ಸಂಭವ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವನ ತರುವಾಯ ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೩೦-೩೬ ಜನರು ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ತರುವಾಯ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಸವೇಶ್ವರನು ೧೫೮ ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೦೦ ರ ವರೆಗೂ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಾಳಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಲಕಾಲ ನಿಂತಿತು. ಆದರೂ ಮುಂದೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವಿಕರು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದ್ಭವಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಬಹಳ ಕಡೆಗೆ ಈಗ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು ಇದ್ದದ್ದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

(೨) ಒಂದುವೇಳೆ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨ ಲಕ್ಷ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆ. ಭಕ್ತರು ಎಷ್ಟು ಜನರಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜತ್ವವಿಲ್ಲೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗದೆ ಇರದು. ೧೯೦೧ನೇ ಇಸ್ವಿಯ ಜನಗಣತಿಯ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು

ಒಟ್ಟು ೧೪,೨೨೨,೯೩ ಇದ್ದದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ವರ್ಷ ವೀರ ಕೈವರ ಒಳಪಂಗಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಜಂಗಮರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈ ಜನಗಣತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೫೦೦೦೦ ಇದ್ದದ್ದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಜಂಗಮರಕ್ಕಿಂತಲೂ ೧೦ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಭಕ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದಹಾಗಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೨ ಲಕ್ಷ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ೨೦ ಲಕ್ಷ ಭಕ್ತರಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಜನ ವೀರಕೈವರ ಅಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವೀರಕೈವೇತರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ವೀರಕೈವರ ೨೦ ಲಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋವಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ಆಗಿನ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೧ ಕೋಟಿಯ ವರೆಗೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಅನುಮಾನಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವು ಅದು ಇರುವ ಸಂಭವವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಲಂಡನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಹ ಇಷ್ಟು ಜನವಸತಿಯು ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ೨೦ ಲಕ್ಷ ವೀರ ಕೈವರಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೧-೨ ಕೋಟಿ ಯಾದರೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಅನುಮಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ತರುವಾಯ ಈಗ ೮೦೦ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ವೀರ ಕೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈಗಿನ ಜನಗಣತಿಯಿಂದ ೩೦ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೩೦ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿರುವದು ಸಂಭವವಿಲ್ಲೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಇದೆ.

(೩) ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ೨ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಇದ್ದದ್ದು ನಿಜವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅಷ್ಟು ಜನ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನೊಡನೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂತಲೂ ಇಲ್ಲವೆ ಅವನನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ತನ್ನ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನೆಂತಲೂ ಅವರ ಮೂಲಕ ಬಹು ಜನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂತಲೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಊಹಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ

ಬಸವೇಶ್ವರನೊಡನೆ ೨ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಇದ್ದರೆಂಬುದು ಮೂಲತಃ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾರನ್ನೂ ಧರ್ಮಾಂತರಗೊಳಿಸದೆ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಜನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೋಧ ಮಾಡುತ್ತ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದನೆಂದು ನಾವು ಅನೇಕ ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಧರ್ಮಾಂತರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವನ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಯಾವ ವಚನ ಕಾರರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿದ್ದರೆಂಬುದು ಪುರಾಣಕರು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕಟ್ಟು ಕಥೆಯೇ ಹೊರತು ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನಿಜಾಂಶವಿರುವದಿಲ್ಲ.

(೪) ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹರಳಯ್ಯ, ಮಧುವಯ್ಯಗಳ ಕೊಲೆಯಾದನಂತರ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತನೆಂಬುದು ನಿಜವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದು ಆಗ ಧರ್ಮ ಯುದ್ಧದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಆದರೆ ಆಗ ವೀರಶೈವರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ದುರ್ಬಲರಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಮೊದಲಾದವರು ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತದ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಬಹು ಜನರು ಈಗಿನ ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪಗಾವ ತಾಲೂಕಿನ ಮುರಗೋಡ, ಕಾದರೋಳಿ ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಉಳಿವಿಯ ಆರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡಾಳುಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಒದಗಿದವು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೨ ಲಕ್ಷ ಜಂಗಮರು ಇದ್ದರೆ ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗಿನಂತೆ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಸರಿಸಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಳಿವಿಯ ಮಹಾ ಆರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಒದಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದುದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘೋರವಾದ ವಿಪತ್ತು

ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಸೋಲಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಲೆಂಬುದು ಬಿಜ್ಜಳನ ತರುವಾಯ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರ ಮೇಲಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರ ತರುವ ಜಾಲುಕೃರ ಪೂರ್ವದ ರಾಜರು ಕಲಚೂರರನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಪುನಃ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಒಟ್ಟಾರೆ ವಿವೇಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತನ್ನ ಮತಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

(೫) ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸಾಧಾವಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದವನೂ ಕೋಮಲ ಹೃದಯದವನೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಅವನ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಿಗೂ ಅವರ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದು ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಉಭಯ ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವೈರಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಚಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಅನೇಕ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅಸಂಖ್ಯ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ವರೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಾಂತಿಯ ವಿಚಾರಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ವೇಶ್ವರನು ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂ

ತಲೂ ಉಳ್ಳೇಖಗಳು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ಉಂಟಾದ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಆವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಂಗಮರು ಮತ್ತು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಂದುಗಡೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವು ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗಳೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸತ್ಯಾಂಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಉದಾರ ಗುಣವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಿಜವು. ಆದರೆ 'ಶಾಯಕ' ಅಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯಾವ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಂದ ಈ ತರದ ವರ್ತನೆಯು ಅವನಿಂದ ನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

(೬) ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿದರೂ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳಂಥವರು ಬಹುಜನರು ಉದಯವಾಗಿದ್ದರೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇಂಥವರಲ್ಲನೇಕರು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಪಟ್ಟವಾದಬಳಿಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಲಕ್ಷಾಂತರಗಟ್ಟಲೆ ಜನರು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆಂಬದರಲ್ಲಿ ತೀರ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಇದೆ. ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದವರು ಕೇವಲ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರೇ ಹೊರತು ಬಿಜ್ಜಳನೊಡನೆ ಕಾದಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲ.

ಆತ್ಮನಿವೇದನೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ೧೮ ನೇ ವರ್ಷವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ವರೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲ ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಏಳು ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಈಚೆಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸಹ ಕೈಕೊಂಡಿರುವೆವು. 'ಭಕ್ತಿಯ ವಚನಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಇಂಥ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಕೈಕೊಂಡ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಚಂದಾದಾರರು ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ನಮಗೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಬಹಳ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವೇ ವಿವರಿಸುವ ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಚಂದಾದಾರರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದ ಕೆಳಗಿನ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಯುಕ್ತವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾವು ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿ-ಶಿವಾನುಭವ.

(ಲೇಖಕರು: ಗದಗದೇವರು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರ.)

ಇಂದಿಗೆ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣದೆ ತನ್ನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಹವಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನಾಂಗ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಹಾದಿ ಇದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ದೈವಿಕ ಭಾವನೆ ಇದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹಲವಾರು ತರುಣರು ಇತರರ ಸಮಾಜದ ನಂಬಿಗೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದರು. ತಮ್ಮ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದಾದರು. ಈ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾ. ಬ. ಫಕೀರಪ್ಪ ಗುರಬಸಪ್ಪ ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರು ಧೈರ್ಯಗೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಗೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿಯ ಹಿರಿಯ ಭಾಗವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ೧೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಏಕೆ, ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಶಿವಾನುಭವ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದುಕಡೆ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಂಡಾರ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಚರಿತ್ರೆ, ಮೊಗದೊಂದುಕಡೆ ಶಿವಾನುಭವ ಕೋಶ, ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಅನುಭವ, ನಾನಾಕಡೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನಲಿನಲಿದಾಡುತ್ತಾ ಇವೆ. ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವನದ ತೊಡಕನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ವೀರಶೈವ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತಾ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೀರುತ್ತ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅನೇಕ ವೀರಶೈವೇತರರೂ ಕೂಡ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಆಧಾರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬೆಳಕನ್ನು ನೋಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರು ತಮ್ಮ ತನು ಮನ ಧನಗಳನ್ನೇ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರವೇ ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ವಿಶಾಲ ತತ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸಹಜವಾದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ತಾವೊಬ್ಬರೇ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕಾನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಬಡ ನೌಕರರೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಹಳಕಟ್ಟೆಯವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಪಿತಾಮಹರ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯವನ್ನು ಅವರ ಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅವರ ಉಪಕಾರವು ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನೋರ್ವನೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಯುದ್ಧಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಶಿವಾನುಭವವು ತನ್ನ ಹದಿ ನೆಂಟನೆಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಶುಭಸೂಚಕವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಉದಾರವಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಮುಂದೆ ಬರಹತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಬಂಧುಗಳೇ, ಶಿವಾನುಭವವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಜ್ಯೋತಿ. ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿಯೇ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿ. ಈ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಪ್ರತಿ ವೀರಶೈವನ ಹಿರಿದಾದ ಹೆಮ್ಮೆ. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಯಾವ ವಿವೇಕಶಾಲಿಯಾದರೂ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರರೇ, ಮತ್ತು ಬಂಧುಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಹಣವು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವುಗಳು ಕೈಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಲು ಆತುರಪಡಬೇಕು. ಶಿವಾನುಭವ ಸಹಾಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಅನೇಕ ತರುಣರೂ ವಿದ್ಯಾನ್ಮಡಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಯ ಕಡೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕವಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳೂ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅನೇಕರು ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆದವರು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡದೆ ಇದ್ದು ಪರ ಸಮಾಜದ ಮೆಂಬರುಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತನ್ನಾತ್ಮವೇ ತನಗೆ ಹಗೆ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನಾದರೂ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ—ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರಾಧೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಿ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಂಕಣಬದ್ಧವಾದ ಶಿವಾನುಭವ ಸಹಾಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ನಾನಾ ಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ. 'ಅಂತರ ಶರಣ ಮರೆತರೆ ಮಾನವ' ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಜ್ಯೋತಿ ಶಿವಾನುಭವವು ಸ್ಥಿರವಾಗಲಿ.

ಯಲಹಂಕನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳು:— ಇವರಾದರೂ ರಣಭೈರೇ ಗೌತಮನಾಯಕರು. ಇವರ ಮೂಲಸುರುಷನು ೧೪೧೨ ರಿಂದ ೧೪೩೩ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಜಯಗೌಡನು. ಇವರ ವಂಶಜನಾದ ಕೆಂಪೇಗೌಡನು ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಈತನು ಗಗನದಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವಕ್ಕೆ ಒಲಿದವನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈತನು ೧೫೨೬ ರಿಂದ ೧೫೬೯ ವರೆಗೆ ಆಳಿದನು.

ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವು ಹಾಳಾದ ಬಳಿಕ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚಿಕ್ಕದೊಡ್ಡ ಪಾಳ್ಯಗಳು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿವೆ. ವೀರಶೈವನಾದ ನೂರೊಂದು ಕವಿಯು ತನ್ನ ಸೌಂದರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ೩೯ ಜನ ಪಾಳ್ಯಗಾರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ೧ ಇವರಲ್ಲನೇಕರು ವೀರಶೈವರಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಾಳ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ಬಹುತರವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಅನೇಕಲ್ಲ, ಡೆಂಕಣಕೋಟೆ, ಉಮ್ಮತ್ತೂರು, ನುಗ್ಗೇಹಳ್ಳಿ, ಚಟ್ಟನಮರಿಗೆ, ಸೂಲಗಿರಿ, ಬೇರಿಕೆ, ಬಾಗುಳಿ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ, ಹದಿನಾಡು, ಮುದಿಗೆರೆ, ಬಿಜ್ಜವರ, ಕಳಲೆ, ಕಾರ್ಯ, ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾಳ್ಯಗಾರರು ಪೂರ್ಣ ವೀರಶೈವರಾಗಿಯೂ, ಗುಮ್ಮಿನಾಯಕನ ಪಾಳ್ಯ,

ಬೀಡು:— ಈ ಪಾಳ್ಯಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ, ಜಾಂಬಳ್ಳಿ, ನುಗ್ಗೇಹಳ್ಳಿ, ಕಡಲೂರು, ಶಿರಪುರ, ಡೆಂಕಣಕೋಟೆ, ಕಡಬ, ಹೆಬ್ಬೂರು, ಮದ್ದೂರು, ಮಾಗಡಿ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ಸೂಲಗಿರಿ, ಬಳ್ಳಪುರ, ಹರದನಹಳ್ಳಿ, ಸಿಂಹಾಸನಪುರ, ಫಣಪುರ, ಬೇಲೂರು, ನರಸಿಂಹಪುರ, ಕಿಕ್ಕೇರಿ, ಹಾರನಹಳ್ಳಿ, ಅಕ್ಕಲಗೂಡು, ದೋರಾಂಬುಧಿ, ತುರುಗೆರೆ, ದೇವರಾಯದುರ್ಗ, ತುಮಕೂರು, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಕುಣಗಿಲು, ಮದ್ದಗಿರಿ, ಹೊಸಪುರ, ಯಳಂದೂರು, ಹುಲಿಯೂರುದುರ್ಗ, ವಿಂಡಗಲ್ಲಾ, ಸತ್ಯಮಂಗಳ, ಕುರಿಗೆರೆ, ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿ, ಭಾರಾಪುರ, ಶಾಲ್ಮ, ನಾಮಕಲ್ಲಾ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ, ಮುತ್ತೂರು ಎಂದಿವೆ— ಕವಿಚರಿತ ಭಾಗ ೨ ನೋಡಿರಿ.)

ಧರ್ಮವರಂ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ಮತ್ತು ಅನಂತ
ಪುರ ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾಳ್ಯಗಾರರು ಕೆಲಕಾಲ ವೀರಶೈವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೆಂದು
ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಣೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಗ್ರಾನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಗ್ರಾನೇ
ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ನಾಯವ್ಯ, ಪಶ್ಚಿಮ, ದಕ್ಷಿಣ
ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ
ಹೊಂದಿತ್ತೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾಯವ್ಯ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ
ಭಾಗಗಳು ಪೂರ್ಣ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಳ್ಳವೂ, ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು
ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಮಿಶ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಯುಳ್ಳವೂ ಆಗಿದ್ದವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ
ಮೈಸೂರು ರಾಜಮನೆತನದ ಆರಂಭಕಾಲದ ರಾಜರೂ ಅವರ ದೂರಿನ
ಬಂಧುಗಳೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೀರಶೈವಧರ್ಮವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಚರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿ ನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಾಖೆಗಳು
ಪೂರ್ಣ ವೀರಶೈವತ್ವವನ್ನೂ ಅವರ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಶಾಖೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಮತ್ತು ವೀರಶೈವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರವಾಗಿಯೂ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು.

ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಪೂರ್ವ, ಈಶಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ
ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಡರು, ಭತ್ತಿಯರು ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರು
ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಶಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
ಚಿತ್ರಕಲ್ಲುಮರ್ಗದ ಮತ್ತು ತರೀಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವ ಪಟ್ಟಣದ
ನಾಯಕರೂ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಎಗೂರನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಳಮದ ನಾಯಕರೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿ
ದ್ದರು. ಚಿತ್ರಕಲ್ಲುಮರ್ಗದ ದಕ್ಷಿಣ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತಿಯ ವಂಶದವರಾದ
ನಿಡುಗಲ್ಲಿನ ಮತ್ತು ಮದ್ದೂರಿಯ ಅಧಿಪತಿಗಳೂ ಇವರ ಪಶ್ಚಿಮ
ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೀರ್ಯದ ನವಾಬರೂ ಮೈಸೂರಿನ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ಚನ್ನಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ಜಗ
ದೇವರಾಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಧಿಪತಿಗಳೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇವರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ರಾಜರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪಾಳ್ಯಗಾರ
ರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಬರಬರುತ್ತ ಪ್ರಬಲರಾಗಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ

ಮೈಸೂರು ಅರ್ಧಭಾಗ, ಇಡೀ ಕೊಡಗುಪ್ರಾಂತ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಾರ
ವಾರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶ
ಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತ ಬಂದರು. ಅವರು ವಿಜಾ
ಪುರ, ಮೊಗಲ, ಮರಾಠಾ, ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಆಕ್ರ
ಮಣಗಳನ್ನು ಶೂರತನದಿಂದಲೂ ಜಾಣತನದಿಂದಲೂ ಎದುರಿಸುತ್ತ
ಬಂದರು. ಅವರು ಆಳಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ
ಲ್ಲಿಯೂ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದ
ಭಾಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಮಿಗಿಲಾದವರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ರಾಜರು
ವಾಷ್ವಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾಗಿ ಗ್ರಂಥಕಾರರಿಗೆ ಬಹಳ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲನೇಕರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರಿರದಿದ್ದರೂ
ಅನಂತ ಮುಂದಿನ ವಂಶಜರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ
ಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪೋಷಿಸುವವರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು
ಸ್ವತಃ ಕವಿಗಳೂ, ವಚನಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು
ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ವರ್ಚಸ್ಸು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬು
ದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈ ರಾಜರು
ಧರ್ಮಾಂಧರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರು ಶೃಂಗೇರಿಯ ಶಂಕರಾ
ಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.
ಮೈಸೂರಿನ ಆರಂಭದ ಅರಸರು ವೀರಶೈವರಿದ್ದರೂ ಅವರು ರಾಮಾನು
ಜಾಚಾರ್ಯರು ನಾಸಿಸಿದ್ದ ಮೆಲುಕೋಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನಗ
ಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರಿಸುತ್ತಬಂದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಎಲ್ಲ ರಾಜಮನೆತ
ನದವರು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜದವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನ
ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರು ಮಂಗಳೂರು
ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾರಸ್ವತ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಜ
ದವರಿಗೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜರು ಶ್ರೀ ನೈಫ್ಲವ ಮೊದಲಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಸಮಾಜದವರಿಗೂ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವ
ರಾಜರು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರ ಪಾರಂಪರ್ಯವನ್ನು ೨೦೦-೨೫೦
ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಆಳಿದ್ದಾರೆ.
ಮುಂದೆ ಬರಬರುತ್ತ ಬಿದನೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ರಾಜರು ಇಡೀ
ಮೈಸೂರು ದೇಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಆಕ್ರಮಿಸುವಷ್ಟು ಪ್ರಬಲ

ರಾವರು. ಅವರು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೈದರನಾಯಕನು ಇಡೀ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿ ವೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಪಾಳ್ಯಗಾರರನ್ನೂ ರಾಜರನ್ನೂ ಮೂಲಿ ಗೊತ್ತಿ ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೪ ನೇ ಪ್ರಕರಣ.

೧೬ ನೇ ೧೭ ನೇ ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು.

ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತಾಳೀಕೋಟಿ ಯುದ್ಧವಾದ ಬಳಿಕ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಡಳಿತಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವೆವು. ೧೫೬೪ ರಲ್ಲಿ ತಾಳೀಕೋಟಿ ಕಾಳಗವಾದ ಬಳಿಕ ೧೬೮೬ ರ ವರೆಗೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರು ಯಾವ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯ ವಾಳಿದರು. ಹೇಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ಪಾಳ್ಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತ ಬಂದರೋ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರು ದೇಸಗತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಈ ದೇಸಗತಿಯವರೇ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದಂಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಾದಶಹರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವುದು, ತಮ್ಮ ಕಡೆಗಿನ ನಾಡಿನ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜರಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ತೆರದ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೬೮೬ ರ ವರೆಗೂ ನಡೆಯಿತು. ವಿಜಾಪುರದ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರ ದೇಸಗತಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಾದರೂ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು.

ವಿಜಾಪುರ ರಾಜ್ಯವು ಹಾಳಾದ ಬಳಿಕ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯುಂಟಾಯಿತು. ಔರಂಗಜೇಬ ಬಾದಶಹನು ಮೊದಲು ವಿಜಾಪುರ ಪಟ್ಟಣ, ಅಮೇಲೆ ಬೀಳಗಿ ವೇತಾದಲ್ಲಿಯೂ ಗಲಗಲಿ, ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದಂಡಿನ ಮುಖ್ಯ ಶಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಗ ಮಂಡಾಟಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದ ಮರಾಠರೊಡನೆ ಕಾಳಗ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಅಹಮ್ಮದನಗರದಲ್ಲಿ ೧೭೦೭ ರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ದೇಹವಿಟ್ಟನು.

ಔರಂಗಜೇಬ ಬಾದಶಹನ ತರುವಾಯ ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿದ ಸುಬೇದಾರರೆಲ್ಲರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದದ ನಿಜಾಂನ ರಾಜ್ಯ, ಆದವಾನಿ, ಕಡಪಾ, ಕರ್ನೂಲ ನವಾಬರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಮತ್ತು ಅದರ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸವಣೂರ ನವಾಬರ ರಾಜ್ಯವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪುಣೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪೇಶ್ವೆಯರು ಮತ್ತು ಸಾತಾರಾ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ವಂಶಜರು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೊರತಾದ ಪ್ರಬಲ ರಾಜ್ಯಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸುತ್ತಲೂ ಪಸರಿಸಿದವು. ಇದರಿಂದ ನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಅನಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಅದು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಲ್ಲಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಸಗತಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದವು. ಅವು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ದುರ್ಗವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲುಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬಲರಾದ ರಾಜರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರಲು ಅವರಿಗೆ ಕಪ್ಪುಕೊಡುತ್ತ ಅವರು ದುರ್ಬಲರಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅವು ತಮ್ಮ ಮಿಗಿಲಾದ ಶಾರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಇಂಥ ದೇಸಗತಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ನಾವು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇಸಗತಿಗಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕೃಷ್ಣ:— ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇಸಗತಿಯವರು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಫಲದ್ರುಪವಾಡ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರು.

ಈ ದೇಸಗತಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಹಂದಿಗನೂರು ಮತ್ತು ಅಣೇಗೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಿಗಟ್ಟಿ, ಹಂಗರಿಕೆ, ಕೆಂಪನಾಳಕೊಪ್ಪ, ಮತ್ತು ಹಳೇಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ನವಲಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದರ ನೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನರಗುಂದ, ರಾಮದುರ್ಗ, ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಧಾರವಾಡ ಇಲ್ಲಿ ಜಾಹಗೀರುಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಇವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರವು ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನರಗುಂದ ಜಾಹಗೀರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಕಿತ್ತೂರು:— ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಸಗತಿಯು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದಿದ್ದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಸಂಪಗಾವ ತಾಲೂಕಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗ, ಪಾನಾಪುರ ತಾಲೂಕು, ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ತಾಲೂಕಿನ ಉತ್ತರಭಾಗ ಇಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇದು ಗೋಕಾವಿಯ ವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಶೂರ ಪುರುಷರಾಗಿ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರು ಮತ್ತು ಪೇಶ್ವೆ ಇವರಿಂದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು.

ನವಲಗುಂದ:— ಇಲ್ಲಿಯ ದೇಸಗತಿಯವರು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನವಲಗುಂದ, ಸವದತ್ತಿ ಈ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಗದಗಿನ ವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರು. ಮೊಗಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಮ್ಮನು ತನ್ನ ಶೂರತನದಿಂದ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಪೇಶ್ವೆಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾಯಪ್ಪಾ, ಲಿಂಗಪ್ಪಾ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳವಡಿ:— ಈ ದೇಸಗತಿಯು ಸಂಪಗಾವ ತಾಲೂಕಿನ ಪೂರ್ವ ಭಾಗ, ಬೆಳಗಾವ ತಾಲೂಕು, ಮತ್ತು ಮುರಗೋಡ ಮಹಾಲು

ಇಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ತಲ್ಲೂರು, ಚಚಡಿ, ಮತ್ತು ರುದ್ರಾಪುರ ಎಂಬ ಭಾಗಗಳಾದವು. ಈ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶೂರ ಪುರುಷರಾಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಾಜಿಯೊಡನೆ ಶೂರತನದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಮಲ್ಲವ್ವನು ಬೆಳವಡಿ ದೇಸಗತಿಯವಳು ಇದ್ದಾಳೆ.

ಒಂಟಿಮುರಿ:— ಇಲ್ಲಿಯ ದೇಸಗತಿಯವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಮತ್ತು ಹುಕ್ಕೇರಿ ತಾಲೂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ ಇಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದವು. ಅವರು ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದರು.

ಜಮಖಂಡಿ:— ಕೃಷ್ಣಾತೀರದಲ್ಲಿ ಈ ದೇಸಗತಿಯು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಅದರ ಪೇಶ್ವೆಯವರ ಸರದಾರರಾದ ಪಟವರ್ಧನರು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ದೇಸಗತಿಯ ವಂಶಜರು ಈಗಲೂ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೀಳಗಿ ಪೇರೆ ಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಣ್ಣೂರಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಕ್ಕಟನೂರು, ನಾಗರಮುನವಳ್ಳಿ, ಕಾಗತಿ, ಬೊಂಬರಗಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುಘೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಾಪುರ, ಹಲಗಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೇರಣಿ, ಭಡಗಾವಿ, ಇದಲಗುಂಚಿ, ಕವಳೀಕಟ್ಟಿ, ಕಡೋಲಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದ ಕಿತ್ತೂರು ಚನ್ನಮ್ಮನು ಕಾಗತಿಯ ಮನೆತನದವಳು ಇದ್ದಾಳೆ.

ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಘೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಛತ್ರಿ ಜಾತಿಯವರ ದೇಸಗತಿಗಳು ಮಹತ್ವದವು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಿಂದೀಕುರುಬಿಟ್ಟಿ, ಕೌಜಲಗಿ, ಯರಗಟ್ಟಿ, ಬೂದೀಹಾಳ, ಹಿರೇಬಾಗೇವಾಡಿ, ಜಂಬಗಿ. ಮಂಗಸೂಳಿ, ವೆಂಕಟಾಪುರ, ಸಾಲಳ್ಳಿ, ಕಂಕಣವಾಡಿ, ರೋಕಾಪುರ, ಕುಳಲಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಅಮ್ಮಣಗಿ, ನೀರಲಗಿ, ರಾಯಬಾಗ, ಬಾಳೇಕುಂದರಗಿ, ಅಷ್ಟಗಿ, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ನಿಷ್ಪಾಣಿ, ಚಿಂಚಲಿ, ಹೇರಲೆ, ಇವು ಮರಾಠಾ ದೇಸಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಹನಗಂಡಿ ಮತ್ತು ನಾವಿಗೆ ಇವು ಜೈನರ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು ದೊಡ್ಡವೂ ಪ್ರಬಲವೂ ಇದ್ದು ಅವು ೨೦೦-೩೦೦ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು.

ವಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ದೇಸಗತಿಗಳು.

ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ವಿಜಾಪುರ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇಸಗತಿಯವರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಾದಶಹರು ಮೊಗಲ, ಮರಾಠಾ, ಅಹಮ್ಮದನಗರ, ಗೋವಳಕೊಂಡ, ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ ಇಲ್ಲಿಯೆ ಆರಸರೊಡನೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಶೂರತನದಿಂದ ಕಾದಾಡಿಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇಸಗತಿಯವರಿಗೂ ವತನದಾರರಿಗೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ದೇಸಗತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪನ್ನವುಳ್ಳ ದೇಸಗತಿಗಳಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಪೂರ್ವಜರು ಮಾಡಿದ ಶೂರ ಕೃತ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಈಗ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರವು, ಬೇಡರವು, ಮತ್ತು ಭತ್ತಿಯ ರವು ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬಹುದು. ಬೇಡರ ಮತ್ತು ಭತ್ತಿಯರ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೀರಶೈವ ಮತ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಎನ್ನು ಕೆಂಪು ವರ್ಣಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ನೀಲವರ್ಣಕ್ಕೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪಿತ್ತವರ್ಣಕ್ಕೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಶ್ವೇತ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಮಾಣಿಕ್ಯ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನು ಜಾಗ್ರಾವಸ್ಥೆಗೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಸುಷುಪ್ತಾ ವಸ್ಥೆಗೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಗೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಅತೀತಾವಸ್ಥೆಗೆ ಯಕಾರ ವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ನಿರವಸ್ಥೆಗೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನು ಅಂತಃಕರಣಗಳಿಗೆ ಚತುರ್ವಿಧ ಬಿಂದು ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಷಡ್ವಿಧ ಧಾತು ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ದಶವಾಯುಗಳಿಗೆ ದಶ ವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ದ್ವಾದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ದ್ವಾದಶವಿಕೃತಿ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಷೋಡಶ ಕಲೆಗೆ ಷೋಡಶ ಕಲಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನು ಭಕ್ತಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಆಚಾರಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಗುರುಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪ್ರಣಾಶಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಶರಣಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮದಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನು ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಕಾ

ರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ
ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.
ಎನ್ನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ
ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಇಚ್ಛಾ
ಶಕ್ತಿಗೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ವಕಾರ
ವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ
ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಗೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ
ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ನೈಷ್ಠೆಗೆ
ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಅವಧಾನಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರವಾಗಿ
ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಅನುಭಾವಕ್ಕೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ
ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸ
ವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಸಮರಸಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗುರುವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಸ್ವರು
ಶನಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ರೂಪಿಂಗಿ ಶಿವ
ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ರಸಕ್ಕೆ ಶಿವಪ್ರಸಾದ
ವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಗಂಧಕ್ಕೆ ಶಿವಾನುಭಾವವಾಗಿ
ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ನಾಸಿಕಕ್ಕೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ
ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ನೇತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರ
ವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ತ್ವಕ್‌ಗೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ
ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸ
ವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ.

ಎನ್ನ ಪಾಕ್ಕೆ ಯಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ
ಪಾದಿಗೆ ವಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಶಿಕಾ
ರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಗುಹ್ಯಕ್ಕೆ ಮಕಾರವಾಗಿ ಬಂದ

ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಪಾಯುವಿಗೆ ನಕಾರವಾಗಿ ಬಂದನಯ್ಯ
ಬಸವಣ್ಣ.

ಇಂತೀ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞ. ಆ ಪಂಚ
ಮಹಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ ಮನ ಹಾರೈಸಿ ಪೂರೈಸಿ ಒಲಿದು ಕೇಳಿತ್ತು,
ಮುಟ್ಟಿತ್ತು, ನೋಡಿತ್ತು, ರುಚಿಸಿತ್ತು, ವಾಸಿಸಿತ್ತು. ಎನ್ನ ಮಾನಸ
ಪಾಪಕ ಕಾಯಕ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞನ ಸೋಂಕಿ
ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞವನ್ನು ತಪ್ಪದು. ಅದೆಂತೆಂದೋಡೆ:—

ಮಹಾಜ್ಯೋತಿಯ ಸೋಂಕಿದ ಉತ್ತಮ ಅಧಮ ತೃಣ ಮೊದ
ಲಾದವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತಪ್ಪದು. ಇಂತಪ್ಪ ಪಂಚ ಮಹಾ
ಯಜ್ಞವನೊಳಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಮೂಲಾಗ್ನಿಯೇ ಬಸವಣ್ಣ. ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ
ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ. ಪಂಚಾ
ಕ್ಷರಿಯೇ ಚಿದ್ಭ್ರಮವು, ಆ ಚಿದ್ಭ್ರಮವೇ ಬಸವಣ್ಣ, ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎನಗೆ
ಅಷ್ಟಾವರಣ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬಸವಣ್ಣ. ನಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಬಸವಣ್ಣ, ಅಖಂಡದ್ವಯ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರಂಜನ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರ್ಮಾಯ
ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರಾಚರಣ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರ್ಜನಿತ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿರ್ಲೇಪ
ಬಸವಣ್ಣ, ನಿಃಕಪಟ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಸಾಧ್ಯ ಸಾಧಕ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಭೇದ್ಯ
ಭೇದಕ ಬಸವಣ್ಣ, ಚಿತ್ರಕಾಶ ಬಸವಣ್ಣ.

ಇಂತಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ಅಂಗಣವೇ ಚಿದಾಕಾಶ, ಆ ಚಿದಾಕಾಶದ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಣವಾಯು, ಆ ಚಿತ್ರಾಣ ವಾಯುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಚಿದಗ್ನಿ, ಆ ಚಿದಗ್ನಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಜ್ವಲ, ಆ ಚಿಜ್ವಲದ ಮಧ್ಯ
ದಲ್ಲಿ ಚಿದ್ರೂಮಿ, ಆ ಚಿದ್ರೂಮಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿದಂಗ, ಆ ಚಿದಂಗದ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ. ಆ ಹೃದಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕಾರ, ಉಕಾರ,
ಮಕಾರ, ಪ್ರಣಮಪೀಠ. ಆ ಪ್ರಣಮಪೀಠ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ,
ಆ ಜಂಗಮದ ಮುಕುಟದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯ ಲಿಂಗವು, ಆ ಶೂನ್ಯಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ಚಿದಂಬರ, ಆ ಚಿದಂಬರದಲ್ಲಿ ಶಿವಶಕ್ತಿ, ಆ ಶಿವಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಶಕ್ತಿ
ಗಳು, ಆ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಕಲೆಗಳು, ಆ ಪಂಚ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ
ಪಂಚ ಮುಖಗಳು, ಆ ಪಂಚ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಸಾದಾಮ್ಯಗಳು,
ಆ ಪಂಚ ಸಾದಾಮ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ, ಆ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರ, ಆ

ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ರುದ್ರ, ಆ ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ತ್ರಯವಹ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ, ಎಂಬ ಮೂರ್ತಿ.

ಇಂತಿ ಎಂಭತ್ತುಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳೊಳಗೆ ಎಂಭತ್ತೆರಡೇ ಬಸವಣ್ಣನಂಗ, ಒಂದೇ ಪ್ರಾಣ, ಆ ಪ್ರಾಣಜೈತನ್ಯಶೂನ್ಯವೇ ಗೋಳಕ, ಗೋಮುಖ, ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಪಿಡಿದು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪ್ರಣವವೇ ಪೀಠ, ಆಕಾರವೇ ಕಂಠ, ಉಕಾರವೇ ಗೋಮುಖ, ಮಕಾರವೇ ವರ್ತುಳ, ನಾಳವೇ ಬಿಂದು, ಮಹಾತೇಜ ನಾದವೇ ಅಖಂಡ ಲಿಂಗ, ಇಂತಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ನಿತ್ಯತ್ವವೇ ಲಿಂಗ, ಪೂರ್ಣತ್ವವೇ ಗುರು, ಚಿತ್ರಕಾರವೇ ಜಂಗಮ, ಆನಂದವೇ ಪ್ರಸಾದ, ಚಿದ್ರಸದ ಪ್ರವಾಹವೇ ಪಾದತೀರ್ಥ.

ಇಂತಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ಆನಂತ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳ ರೋಮಕೂ ಪದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದಾತ್ಮಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯನಿತ್ತು, ತದ್ಭೂತ್ಯ ಕರ್ತೃ ತಾನಾಗಿ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನೀವುತಿಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ಭೃತ್ಯರ ಭೃತ್ಯರ ತದ್ಭೂತ್ಯನಾಗಿರಿಸಿ, ಬಸವಣ್ಣನ ಪಡುಗ ಪಾದರಕ್ಷಿಯ ಪಿಡಿದ ಭಾಗ್ಯವ ಎನಗೆ ಈವುದಯ್ಯ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನನರುಹಿಕೊಟ್ಟ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಭೃಂಗ ನಾಗರ್ದನಯ್ಯ ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ, ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

ವಿವರಣೆ:— ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಭವ, ೨೫ ತತ್ವಗಳ ಉಗಮ, ಪಟಾಸ್ಥಲ ವಿಷಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಕೀಲ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಚನ ಕಾರನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಾಚಕರು 'ಶಿವಾನುಭವ ಶಬ್ದ ಕೋಶ'ದ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

(೨) ಆಯ್ಯಾ, ತತ್ವ ವಿತತ್ವ ಶೂನ್ಯ ಮಹಾಶೂನ್ಯವಿಲ್ಲದಂದು, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಇನ ಶಶಿ ಪೋಮ ಸಮೀರ ಅಗ್ನಿ ಅಂಬು ಕೃಷ್ಣ ನವಗ್ರಹ ದಶದಿಕ್ಪು ಭತ್ತೀಸ ತತ್ತ್ವಂಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ಆಕಂಧರ, ಕಾಕಂಧರ ತಾಕಂಧರ ಆನಂತ ಅದ್ಭುತ ತಮಂಧ ತಾರಕ ತಂಡಜ ಭಿನ್ನಜ ಭಿನ್ನಯುಕ್ತ ಅವ್ಯಕ್ತ ಯವ್ಯಕ್ತ ವಿಶ್ವಾವಸು ಅಲಂಕೃತ ಕೃತಯುಗ ತ್ರೀತಾಯುಗ ದ್ವಾಪರ ಕಲಿಯುಗ ಇಂತಿವು

ಯಾವವೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆಗಳಿಲ್ಲದಂದು, ಪಶು ಪಾಶ ಪಶಿ ಕುಂಡಲಿ ಕಾರಕ ಇವೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ವಿಜ್ಞಾನಾಕಲರು ಸಕಲಾ ಕಲರು ಪ್ರಳಯಾಕಲರು ಇವೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ದನುಜ ಮನುಜ ದಿವಿಜ ಮನು ಮುನಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲ ಇವೇನೂ ಇಲ್ಲದಂದು, ಅಂದು ನೀನು ನಿಷ್ಕಲ ನಿರವಯ ನೀಶೂನ್ಯವಾಗಿದೆಯಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ನೀವೊಂದು ಆನಂತ ಕಾಲ ಆನಂತ ಯುಗ ನಿಮ್ಮ ಲೀಲಾ ವಿಚಿಂತನೆ ನೆನೆದ ನೆನಹೇ ಸುನಾದ. ಆ ಸುನಾದದ ಪ್ರಕಾಶ ತೇಜೋವುಂಜವೇ ಬಿಂದು, ನಾದವೇ ನಿರಂಜನ, ಬಿಂದುವೇ ನಿರಾಲಂಬ..... ಕೂಟವೇ ನಿರಾಮಯ, ಇಂತಿ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಳೆ ಮೂರು ಕೂಡೆ ಅಖಂಡ ತೇಜೋಮಯವಾಗಿ ಪಡ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೈದಿದೆಯಲ್ಲಾ ಬಸವಣ್ಣ. ತೇಜೋಮಯವಾಗಿ ಆ ಪಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಪದ್ವಿಧ ಭೂತಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿ, ನಿನ್ನ ವಿನೋದದಿಂದ ಆ ಪಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಪದ್ವಿಧ ಭೂತಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿ, ಆ ಪದ್ವಿಧ ಭೂತಂಗಳೇ ಎನಗಂಗವಾದಲ್ಲಿ, ಆ ಪಡ್ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಪಡ ಕ್ಷರಮಯವಾಗಿ, ಆ ಪದ್ವಿಧ ಭೂತಂಗಳೊಳಗೆ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕೂಡಿ ಭತ್ತೀಸ ತತ್ತ್ವ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭೇದ ಹೇಗೆಂದೊಡೆ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿವರ:—

ಓಂಕಾರವೇ ಆತ್ಮನು, ಓಂಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಂಕಾರ ವಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಂಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಂಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಂಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಯಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಕಾರವೇ ಜ್ಞಾನ ಯಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಮನ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಯಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ವಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಾಯು ಪುಟ್ಟಿ ದವು. ವಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ವಕಾರ ತಾನೇ ಉದಾನ ವಾಯು. ವಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋ

ಗವಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸನವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ವಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಆವಾಸನವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ವಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಶಿಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕಾರ ವಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ತ್ವಕ್ಕು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕಾರ ತಾನೇ ನೇತ್ರ. ಶಿಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವೆ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಿಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಘ್ರಾಣ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಮಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಕಾರ ವಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶನ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ರೂಪು ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಕಾರ ತಾನೇ ರಸ. ಮಕಾರ ನಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಗಂಧ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ನಕಾರ ಓಂಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ವಾಕ್ಯ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ಯಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ವಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪಾಣಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ಶಿಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಪಾದ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ಮಕಾರ ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಗುಹ್ಯ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಕಾರ ತಾನೇ ಪಾಯು.

ಇಂತೀ ಭತ್ತೀಸ ತತ್ವವೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎನಗೆ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಹಸ್ತ ಮುಖ ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ಪದಾರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ. ಇಂತಿವೆಲ್ಲವನಂದು ಅರ್ಪಿಸುವ ಭೇದ ಹೇಗೆಂದೊಡೆ:-

ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಪಟಾಸ್ಥಲದ ವಿವರ-ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗ ಶರಣ ಏಕೈ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ- ಆಚಾರ ಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾ ಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ-ಸುಚಿತ್ತ ಸುಬುದ್ಧಿ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ-ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವೆ ನೇತ್ರ ತ್ವಕ್ಕು ಶ್ರೋತ್ರ ಹೃದಯ,

ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ-ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಅದಿಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಚಿತ್ಯಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ- ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನ ಅನುಭಾವ ಆನಂದ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ- ಗಂಧ ರಸ ರೂಪ ಸ್ಪರ್ಶನ ಶಬ್ದ ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಭಕ್ತನ ಪದ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ. ಗಂಧ ಪ್ರಸಾದ ರಸಪ್ರಸಾದ ರೂಪಪ್ರಸಾದ ಸ್ಪರ್ಶಪ್ರಸಾದ ಶಬ್ದಪ್ರಸಾದ ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದ.

ಇನ್ನು ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನ ಪಟಾಸ್ಥಲದ ವಿವರ. ಮಹೇಶ್ವರ, ಭಕ್ತ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಶರಣ, ಏಕೈ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ- ಗುರುಲಿಂಗ, ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ-ಸುಬುದ್ಧಿ ಸುಚಿತ್ತ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ. ಜಿಹ್ವೆ, ಘ್ರಾಣ, ನೇತ್ರ, ತ್ವಕ್ಕು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಹೃದಯ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ-ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಚಿತ್ಯಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ- ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಸಾವಧಾನ ಅನುಭಾವ ಆನಂದ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ- ರಸ, ಗಂಧ, ರೂಪ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಶಬ್ದ, ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಪದ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ-ರಸಪ್ರಸಾದ, ಗಂಧಪ್ರಸಾದ, ರೂಪ ಪ್ರಸಾದ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಪ್ರಸಾದ, ಶಬ್ದಪ್ರಸಾದ, ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದ.

ಇನ್ನು ತೃತೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪಟಾಸ್ಥಲದ ವಿವರ-ಪ್ರಸಾದಿ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಶರಣ ಏಕೈ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ-ಶಿವಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ-ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಚಿತ್ತ ಸುಬುದ್ಧಿ ಸುಮನ ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ-ನೇತ್ರ ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವೆ ತ್ವಕ್ಕು ಶ್ರೋತ್ರ ಹೃದಯ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ-

ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಚಿತ್ಶಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಸಾವಧಾನ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಅನುಭಾವ ಅನಂದ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ—ರೂಪ ಗಂಧ ರಸ ಸ್ಪರ್ಶನ ಶಬ್ದ ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ—ರೂಪ ಪ್ರಸಾದ, ಗಂಧ ಪ್ರಸಾದ, ರಸ ಪ್ರಸಾದ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಪ್ರಸಾದ, ಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದ, ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರಸಾದ. ಇಂತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಂಗಲಿಂಗವಾದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ತೃತೀಯ ಸ್ಥಲ.

ಇನ್ನು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ವಿವರ— ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಶರಣ ಐಕ್ಯ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ—ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ—ಸುಮನ, ಸುಚಿತ್ತ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ— ತೃಕ್ತು ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವ ನೇತ್ರ ಶ್ರೋತ್ರ ಹೃದಯ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ—ಆದಿಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಚಿತ್ಶಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ. ಅನುಭಾವ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನ ಅನಂದ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ—ಸ್ಪರ್ಶನ ಗಂಧ ರಸ ರೂಪ ಶಬ್ದ ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಪದ್ವಿಧ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ. ಸ್ಪರ್ಶನಪ್ರಸಾದ ಗಂಧಪ್ರಸಾದ ರಸಪ್ರಸಾದ ರೂಪಪ್ರಸಾದ ಶಬ್ದ ಪ್ರಸಾದ ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದ.

ಇನ್ನು ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಪಟಸ್ಥಲದ ವಿವರ— ಶರಣ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಐಕ್ಯ. ಇನ್ನು ಶರಣನ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗದ ವಿವರ—ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ. ಶರಣನ ಪದ್ವಿಧ ಹಸ್ತದ ವಿವರ—ಸುಜ್ಞಾನ ಸುಚಿತ್ತ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಸುಮನ, ಸದ್ಭಾವ. ಇನ್ನು ಶರ ಣನ ಪದ್ವಿಧ ಮುಖದ ವಿವರ— ಶ್ರೋತ್ರ ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವ ನೇತ್ರ ಹೃದಯ. ಇನ್ನು ಶರಣನ ಪದ್ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಪರಾ

ಬಸವಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗುರುಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಿದ್ದ ಆದರ ಭಾವ.

(ಶೇಖರರು— ಶ್ರೀ ಬಸವದೇವರು—ಶಿವಯೋಗಮಂದಿರ. ಬದಾಮಿ)

ಸ್ವಪಯಾ ಶಿವಸದ್ಭಕ್ತಿ ಮುಖಿಯೇನ ಪ್ರಕಾಶಿತಾ ।

ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಭುಂಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಂಸಮಾಮಿ ಬಸವೇಶ್ವರಂ ।

ಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಧಾರಂಧರರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಭರತ ಖಂಡ ದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಮಹಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಬ್ಬ ದರ್ವಿಷ ಸುಧಾರಕರಾದ ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಇವರು ವೀರಶೈವ ಸಮಾ ಜೋದ್ಧಾರಕರೂ ವೀರಶೈವ ಪಟಸ್ಥಲ ತತ್ತ್ವ ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ ರ್ತೃಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವುಳ್ಳವರೆಲ್ಲರ ಸಂಗಮ ನಾಥನೆಂದು ಕಾಂಬೆ' ಎಂಬ ಉದಾರ ಭಾವದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವು ಸಂಘಟನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಸಂಸಾರಾಣ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಕಂಡ ಭಕ್ತಾಗೆ ಕೈಮುಗಿವಾತನೇ ಬತ್ತನೆಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹರವುತ್ತ ಸಮಾಜದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮಾದರ ಭಾವಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹವಣಿಸಿದರು. ಒಳ್ಳೇ ಮಹತ್ತ್ವಪೂರ್ಣ ವಾದ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತನ್ಮುಖಾಂತರ ಮತ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ ಜ್ಞಾನಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಂದು ತರಹದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದರು. ಹೀಗೆ ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರ ಧರ್ಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತ ಫಲಗಳೆಂದು ಬದ್ಧಕಂಕಣರಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿಟ್ಟ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಗುರುಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ ಇಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳಾದವರು ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಅದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇ ಇಲ್ಲವೆ? ಎಂಬುದೊಂದು ವಿಚಾರವಿದೆ. ಹಲವು ಜನಗಳು ಅವರು ಗುರುಗಳಾ ದವರನ್ನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮನ್ನಿಸದೆ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಮಾನಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನುಡಿಯುವರು. ಆದರೆ ಗುರು ಜಂಗಮ ಇವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಇದು ಒಂದು ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾದವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಎನ್ನ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಎನಗಿದೇ ದಿವ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ' ಎಂದು ಸಾರುವ ಭಕ್ತವರ್ಯರಾದ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಗುರುಗಳಾದವರನ್ನು ಮನ್ನಿಸದೆ ಇರುವುದು ಎಂದಿಗಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾದ ಮಹಾಶಯರು ಈ ತರಹ ಅಚರಿಸುವವರಾದರೂ ಉಂಟೆ? ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಗುರುಗಳಾದವರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ವಚನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪಟಾಸ್ಥಲಗಳೊಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಗುರುವಿಗೂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ "ಮಡಿಕೆಯ ಮಾಡುವರೆ ಮಣ್ಣೇ ಮೊದಲು ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡುವರೆ ಹೊನ್ನೇ ಮೊದಲು ಶಿವಪಥವನರಿವಡಿ ಗುರುಪಥವೇ ಮೊದಲು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನರಿವಡಿ ಶರಣರ ಸಂಗವೇ ಮೊದಲು" "ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಮಾಡುವ ನೇಮ ಸಲ್ಲವು ಸಲ್ಲವು ತನು ಉದ್ದೇಶ ಮನ ಉದ್ದೇಶ ವಾಗಿ ಮಾಡುವ ನೇಮ ಸಲ್ಲವು ಸಲ್ಲವು ಗುರುಪಥವ ಮೀರಿ ಮಾಡುವ ನೇಮ ಸಲ್ಲವು ಸಲ್ಲವು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಇವು ನಿಮ್ಮ ನಿಜದೊಳಗೆ ನಿಲ್ಲವು ನಿಲ್ಲವು" "ಗುರು ವಚನವಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವೆಂದೆನಿಸದು ಗುರು ವಚನವಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯವೆಂದೆನಿಸದು ಗುರು ವಚನವಲ್ಲದೆ ನೇಮವೆಂದೆನಿಸದು ತಲೆ ಇಲ್ಲದಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿದ ಉಭಯ ಭ್ರಷ್ಟರ ಮೆಚ್ಚುವನೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ" ಮತ್ತು ಪವಣಿಸಿದಂತಿರುವ ಈ ಮೂರು ವಚನಗಳಿಂದ ಗುರುಗಳಾದವರಿಗೆ ಗೌರವ ಪೂರ್ಣ ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಪಥವನರಿವಡಿ ಗುರು ಪಥವೇ ಮೊದಲು. ಗುರುಪಥವ ಮೀರಿ ಮಾಡುವ ನೇಮ ಸಲ್ಲವು. ಗುರುವಚನವಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವೆಂದೆನಿಸದು. ಈ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಹು ಮಾಮೂಲವಾಗಿ ಗುರುತತ್ವದ ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಗೌರವಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವಾಗ "ಗುರುಕಾರುಣ್ಯವೇದ್ಯನು, ಗುರುಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನು, ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗ ಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲವ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ಮುಂತಾಗಿ ಭೋಗಿಸುವ" ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿರುವಳು. ಬಸವಣ್ಣನವರೇ ಮತ್ತೊಂದು

ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೋನ್ಯವಿದ್ದ ಅದರ ಭಾವ. "ನಾನು ಆರಂಭವ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯ ಗುರುಪೂಜೆಗೆಂದು, ನಾನು ವ್ಯವಹಾರವ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆಂದು, ನಾನು ಮನವೆಯ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯ ಜಂಗಮದಾಸೋಹಕ್ಕೆಂದು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುರುಪೂಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಸಾತಿಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಲವರು 'ಗುರುವಿನ ಗುರು ಜಂಗಮ' ಇತ್ಯಾದಿ ನುಡಿಗಳಿದ್ದು ಇಷ್ಟ ರಿಂದಲೇ ಅವರು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗುರು ಜಂಗಮ ಇವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅವರು ಕೂಡಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಗುರುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಲಿಂಗ ಪೂಜಾತ್ಮ್ಯಗಳಂತೆ ಜಂಗಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ 'ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಮಾಧಾಳಿ ಲಿಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಸಂಪದಃ | ಸರ್ವಂ ಚಿದ್ರೂಪ ವಿಜ್ಞಾನಾ ಜ್ಞಂಗಮಾಧಿಕ್ಯಮುಚ್ಯತೆ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಜಂಗಮದ ಮಹತ್ವ ವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರಣೀತವಾದ ಕ್ರಿಯಾ ಸಾರದ ೨೮ ನೇ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಗುರುಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗಳ ತಾರತ ಮ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ ಬಂದು "ಚರಮೂರ್ತಿಗುರುತ್ವಂಹು ಗುರೋ ರ್ಯಧಿಕಂ ಭವೇತ್" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗುರುವಿಗಿಂತ ಜಂಗಮವು ಅಧಿಕ ವೆಂಬುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ವೀಶ್ವೇನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಿದ್ಧವಾದ ಜಂಗಮಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಉಸುರಿರುವರೇ ಹೊರತು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಸಂಕೋಚ ಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿರ ಲಿಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ಮನಸಾ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೂರ್ಣಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು.

ಗುರುಗಳಾದವರೂ ಕೂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಗೌರವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯರು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿಗಳೇ ಪ್ರಮಾಣ. ಸೋಮಾರಾಧ್ಯರು ಬಸವಪೂರಾಣ ಬಸವಲಿಂಗ ನಾಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ "ಸಾರವೀರಶೈವ ಸಮಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಸ ವಲಿಂಗ, ಭೋರವಾಸದೋಷ ಪುಂಜಕುಜಕ.ರಾರ ಬಸವಲಿಂಗ, ನೂಡಿದ ವಾಕ್ಯ ತಪ್ಪದಂತೆ ನಡೆದು ಮೆರೆದೆ ಬಸವಲಿಂಗ," ಎಂದು ಬಿಳ್ಳೇ ಮಹತ್ವದಾರ್ಥವಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನದಣಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಭಸ್ತವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಧರಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಆತನನ್ನು ಕಾಣಲು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾದನೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ "ತಪ್ಪುತ್ವ ಸಂಭ್ರಮಾಕ್ರಾಂತೋ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಃ | ಇತಿ ತ್ರಿಬಸವಾಮಾತ್ಯಂ ವಿಲಲಾಪಾತಿ ದುಃಖಿತಃ || ಬಸವಾಮಾತ್ಯ ಬಸವ ಕುಮಾರ ಬಸವೇಶ್ವರ | ಕೃಷ್ಣೋ ಬಸವಲಿಂಗ ಶ್ರೀ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವೇಶ್ವರ | ಮತ್ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಸಾಧ. ಜನ ಪ್ರಿಯ | ಸಂವಿತ್ಪದೀಶ ಶಘ್ನಿತ ಮಪ್ಪಟಾಪನಿರಂಕುಶ | ಸತ್ಯಪ್ರಲಾಪವಿನುತ. "

ಎಲೋ ಬಸವಮಂತ್ರಿಯೇ ಬಸವಕುಮಾರನೇ ಪ್ರಭುವೇ ಬಸವ ಲಿಂಗನೇ ಶ್ರೀಭಂಡಾರಿ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನೇ ಸಾಧುಜನಪ್ರಿಯನೇ ಜ್ಞಾನಪ್ರದೀಪನೇ ಮದನಧ್ವಂಸಿಯೇ ನಿರಂಕುಶನೇ ಸತ್ಯವಚಸ್ತನೇ ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಶೋಕಿಸಿ "ಸದ್ಧರ್ಮಗಾತ್ರ ಪಡ್ತರ್ಗಜೈತ್ರ ಪ್ರಮಥಾವತಾರಂ ಸತ್ಯ ಶಾಂಭವ ಧರ್ಮಾವತಾರಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸದ್ವೀರಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲಾಚಾರಂ ಜಂಗಮವ್ಯಾಹು ಪಥಪ್ರಕಾಶಂ ಲಿಂಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವೀಪಟ್ಟ ಬದ್ಧಂ " ಸದ್ಧರ್ಮ ಶರೀರಿಯೆ ಅರಿವಡ್ತರ್ಗಜಯಶೀಲನೆ ಪ್ರಮಥಾವತಾರನೂ ಸತ್ಯಶಿವಧರ್ಮ ಕ್ಷೋಸ್ತರ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದವನೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೀರಶೈವ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಲಾಚಾರ್ಯನೂ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವು ಬೆಸಸಿದ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಪ್ರಕಾಶಕನೂ ಲಿಂಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡವನೂ ಆದ ನೀನು ಸಂಗಮೇಶನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾದೆಯಾ ಎಂದು ಬಹುವಿಧದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದ ವಿಷಯವು ಕಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರೂ ಕಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳೂ ಆದ ಗುರುರಾಜ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ "ಕೃಪಯಾ ಶಿವಸದ್ಭಕ್ತಿಭೂವಿಯೇನ ಪ್ರಕಾಶಿತಾ | ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಂಭುಂಭಕ್ತಾತಂನಮಾಮಿ ಬಸವೇಶ್ವರಂ " ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶಕನೂ ದ್ವಿತೀಯಾಶಂಭುವೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನೆಂದು ಮಂಗಳವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿಸಾರ್ವಭೌಮರೂ ಪಟ್ಟಾಭ್ಯಾಸ್ತರೂ ಆದ ಪಡಕ್ಕರಿದೇವರೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಿಮಾಶಯದಿಂದೊಪ್ಪುವ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ "ಶರಣರಕ್ತೆಯುಳ್ಳವನಾದಿದೇವ

ಜಂಗಮಭಕ್ತನೀಶಭ | ಕ್ತರ ಸುರಧೇನು ಶಂಕರನ ನಚ್ಚಿನವಾಹನಮನ್ಯ ವಾದಿವಾ | ಧರಣಿಯಚಂಡಮಾರುತನಿಲಾತಳ ವಾವನರುದ್ರಮೂರ್ತಿವಿ | ಸ್ತುತಕಳಾಪ್ರಕೂರ್ತಿಬಸವಂ ಭವಸಾಗರಕುಂಭಸಂಭವಂ || " ಶರಣ ಜನರ ಶೈಗನ್ನಡಿಯೂ ಅನಾದಿ ಜಂಗಮಭಕ್ತನೂ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸುರಧೇ ಮೂವೂ ಶಂಕರನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಾಹನನೂ ಅನ್ಯಮತವಾದಿಗಳೆಂಬ ಮೂವೂ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಚಂಡಮಾರುತನೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ರುದ್ರಸ್ವರೂಪನೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಳಾಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಸಂಸಾರ ವೆಂಬ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಸ್ತ್ರಾಯನೂ ಮತ್ತು "ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪ ನಾನತ | ಶರ್ಮಪ್ರದನೆನಿಸ ಬಸವರಾಜನ ಕೃತಿಯಂ || ಕೂರ್ಮೆಯಿ ನುಸಿದೊಡೆ ಕೇಳದ | ರಾಮೇಚ್ಚದರಾಮೇಹೋತ್ಸವಂ ಬಡೆಯದ ರಾರ್ || " ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಶರಣಾಗತರಿಗೆ ಸೌಖ್ಯಪ್ರದನೂ ಆದ ಬಸವರಾಜನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೇಳಿದರೆ ಕೇಳದವರು ಮೆಚ್ಚದವರು ಮಹ ದಾನಂದ ಪಡೆಯದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅತಿಶಯಸ್ಥೂರ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಸಕಲಜನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರೂ ಗುರುಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಂತ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿರುವರು. ಇದನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜ ಜನತೆಯೂ ಅನುಕರಿಸಿದರೆ ಅನ್ನೋನ್ಯ ಪ್ರೇಮವು ಬೆಳೆದು ಸಮಾಜವು ಸುಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವದರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.

ಲಿಂಗವಂತ ಧರ್ಮಸಾರ ಸರಸ್ವತೆ.

ಅನುವಾದಕರು:—ಶ್ರೀ ವಿ. ರು. ಕೊಪ್ಪಳ ಎಂ. ಎ., ಬಿ. ಟಿ. ಧಾರವಾಡ.

(ಧಾರವಾಡ ನವಕಲ್ಯಾಣಮಠದ ಶ್ರೀ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಂದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನದ ಅನುವಾದವು.)

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಭಾಷೆ ಸ್ವರೂಪಗಳಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಹನವಾದ ಮತ್ತು ಗೊಫವಾದ ಅಂತರಿಕ ಸ್ವರೂಪವು ಜೀವನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಹ್ಯವಾದ ಈ ಅಂತರಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಲಿಂಗವಂತ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳು ದೇವಜೀವರ ಅವಿರಳವಾದ ಅವಿನಾಶವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರುವೆಗೊಂಡಿದೆ. ಮತ್ತು ಪಟಾಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಈ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಸಾಧನ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಇತಿಹಾಸದ ಇಲ್ಲವೆ ಆದರ ವಿಕಾಸದ ಮೊದಲನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಭೌತಶರೀರದ ಕ್ರಮವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಹೇಗೆ ಸಾಗಿತೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಜೀವ ಕೋಟಿಯ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಿಂದ ಮಾನವವರ್ಗದ ವರೆಗಿನ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತೊಡಕಾದ ದೇಹರಚನೆ ಇವು ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಆಡಿಗಲ್ಲಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದ ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರದ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಷ್ಟೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒಂದು ಒತ್ತಡವಿದೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪರಿಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದ ಒಂದು ನಿಯಮವೂ ಇದೆ ಎಂಬ ಈ ಮಾತು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿರುವ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಿಲುಕಿದುದು ವಿಕಾಸವಾದದ ಎರಡನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ

ಹೊರಿದುದು ಮಾನಸ್ಸು. ಮೊದಮೊದಲು ಈ ಮಾನಸ್ಸು ಭೌತಶರೀರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸಹಜ ಬುದ್ಧಿಯೆನಿಸಿತು. (*Instinctive knowledge*) ಬರಬರುತ್ತ ಅದು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ತರ್ಕಶುದ್ಧವಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ (*Rational mind or intellect*) ಪರಿಣಮಿಸಿತು ಮಾನವನು ಭೌತಶರೀರದ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಯಕೆಗಳತ್ತ ತಿರುಗಿದಂತೆ ಅವನು ತತ್ತ್ವವಿವೇಚನೆಗೆ ಅಡೆಯಾಗುವನು. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಘನವಾದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅಳವಾದ ಅರಿವು ಇವುಗಳ ಬಗೆಯನ್ನೆಳೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗತಿಯಿರುವುದು. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಅಂತರಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯು ಹೊರಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬದಲಿಸುವದೇ ಕೊನೆಯ ಗುರಿಯೂ ಅಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಅದು ಮಾನವ ಜೀವನದ ಹಿರಿದಪ್ಪ ಲಕ್ಷಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಮೂಡುವವು. (ಈ ದೃಷ್ಟಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಳಸಿರುವ ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನ ಒಂದು ಅಂಗವನ್ನಾಗಿ ಅಳೆದಿರುವ ಅನಂತವಾದ ವಿಶ್ವಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ನಡೆದಿರುವ ಒಂದು ಸೂತ್ರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅಂಕುರಗೊಳ್ಳುವದು.) ಈ ದೃಷ್ಟಿಯು ಕೇವಲ ಆದಿ ಒಂದು ಸಮ್ಮೇಳನದ ದರುಶನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವದು. ಈ ಅಂತರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಜೀವನದ ಹಿರಿದಪ್ಪ ಈ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಬಗೆ, ಕರ್ತವ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ, ತ್ಯಾಗವೃತ್ತಿ. ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸಮೂಹ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನಿಯ ಅರುಹು ಇವು ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಬೆಳಸಾಗುವವು.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಧರ್ಮವು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಉನ್ನತವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇನ್ನೊಂದರಿಂದ ತುಂಬಲಾಗದು.

ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವದು, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ
ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಳವಾದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ವಿವ
ರಿಸುವದು. ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಮಿತಿಯು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ,
ಲಕ್ಷದೂರಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪಂಚಾಮವನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು,
ವಿಂಗಡಿಸಿ ತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ
ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆರಸರ ಸಂಬಂಧ ಸೇರುವೆಗಳ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಮತ್ತು
ಲಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಕಂಡ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವು ವಿಜ್ಞಾನವೆನಿ
ಸುವದು. ಈ ವಿಜ್ಞಾನವು ಭೌತಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿಯಾಮಿ
ಸುವ ಕಟ್ಟಕೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವದು; ಆದರೆ ಇದು ನಮ್ಮ
ಜೀವನ ಮತ್ತು ಆರಿವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿ
ಸಿರುವದು. ವಿಜ್ಞಾನವು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು
ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವದು.
ಅದು ಅಂತರಂಗದ ಅರುಹಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗದ ಕುರುಹಿನ
ಸೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳ ಹರಸರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾತೃ ಮತ್ತು
ಜ್ಞೇಯ ಇವುಗಳ ನೊಬಗನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವದು. ಆದರೆ
ಧರ್ಮದ ಮಾತು ಹೀಗಲ್ಲ! ಅದು ವಿಶ್ವಗತಿಯ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗೆಗೆ
ತನಗುಂಟಾದ ಅಂತರಂಗದ ಸ್ಫುರಣೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು
ಮುಂದು ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾತೃ ಜ್ಞೇಯಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವದು ಮಾನ
ವನ ಘನವಾದ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಇವು
ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವದು ಈ ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ಅನಿರೌಚ್ಯ
ವಾದ ಅಂತಃಸ್ಫುರಣೆಯಿಂದಲೇ! ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಈ ಅಂತಃ
ಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಮಾನವನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆಳವಾಗಿಹುದೆಂಬ
ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅರಿತರೆ ಸಾಕು! ಹಾಗಾದರೆ ಧರ್ಮವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದು
ತಿಳಿಯಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಜೀವಾತ್ಮನು ತಾನು ಅಚ್ಚು ಅರಿವಿನ ಇರವಿನಿಂದ
ದೂರಾಗಿರುವನೆಂಬ ಭಾವನೆದುಂಬಿ ಆ ಇರವಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡು
ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಎಡವಿಡದೆ ಹಂಬಲಿಸಿ ಮುಂಬರಿವನು ಅವನಲ್ಲಿ
ನೈಜವಾಗಿಹ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವು ಆ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹುಂದುಂಬಿಸಿ
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಯತ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು. ಈ ಲಕ್ಷಣವೇ ಅವನ ಧರ್ಮವೆ
ನಿಸುವದು. ಅಂತಃಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸಮ್ಮೇಳ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸಿದ ಇದು ಬಲವಾ

ತಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಕರ್ಮ ತ್ಯಾಗ ಪ್ರೇಮ ಸಜ್ಜನಿಕೆ
ಮೊದಲಾದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವದು.
ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಟ್ಟಕೆಯಿಂದ ಈ ಗುಣಗಳು ಮೂಡುವದಿಲ್ಲ,
ಆದರೆ ಇವು ಆತ್ಮನ ಮೂಲ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಸೆಲೆಯೊಡೆದು ಅಡೆತಡೆ
ಗಳಲ್ಲದೆ ಹೊರಸೂಸುವವು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳ ಸುಖಮಯ
ವಾದ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಇವು ತಳಹದಿಯಾಗಿರುವವು. ಇವಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ
ಯುಂಟಾದಾಗ ಧರ್ಮದ ಅದರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಡಿಲಾಂಟಾಗಿ ಅದು ಮಸೂಸ
ತೊಡಗುವದು. ಆಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿರಲಿ, ಸಮಾಜವಿರಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರವಿರಲಿ ಅದು
ಅನು ಪತನೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆ ಎಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಲಿಂಗವಂತರದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಧರ್ಮವು. ಆದರೆ ತಿರು
ಳನ್ನು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ
ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಇವುಗಳಿಂದ ಆರಿಯಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದೆ;
ದಂಚಾಚಾರ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಅರಿಯಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ;
ಯಾಕಂದರೆ ಇವು ಧರ್ಮದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ
ಗೊಳಿಸುವವು. ಇಂತಹ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯ ಆತ್ಮನ
ನಿಗೂಢವಾದ ಲಕ್ಷಣವು ಮತ ಪಂಥ ಭಲ ಆರಾಧನ ಪೂಜೆ ಪುರ
ಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವದು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗನುಗುಣ
ವಾಗಿ ತೋರಿಸುವ ಈ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯೂ ಅಸ್ಥಿರತೆಯೂ
ಇರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುವದು. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ
ಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವುಳ್ಳವುಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಂಪುಟಗುವದು
ಅಸಂಭವವು ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟೇ ಹುಚ್ಚುತನವು ಇವು ಪರಿಪೂ
ರ್ಣವಾದವುಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಬರಿಯ
ಮನಶ್ಚಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ತೋರಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಕೇವಲ
ಸಂಬಂಧಾತ್ಮಕ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿರುವವು. ಅಸತ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದು
ಅವಕ್ಕೆ ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಪ ಸತ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ಮಹಾಸತ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ವುಗಳೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವುಳ್ಳವುಗಳು. ಆದರೆ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಸತ್ಯತೆ
ಯಿಂದ ಬೆರೆತವುಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಆಗವು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಶಾಸ್ತ್ರವೆನಿಸಿದ ಷಟ್ಸ್ಥಲ
ಇವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲೋಚಿಸಿದರೆ ಇವೂ ಸಹ ಬರಿಯ ಮಾನವ

ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳೇ! ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತ್ಮಂತಿಕ ಧರ್ಮವು ರೂಪ ರಹಿತವಾದುದು. ಮತ ತತ್ವ ಅರ್ಥವೇ ಸೂಚನೆಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಒಳಪಡದು. ಮಾನವನ ಹಂಗಿಗೆ ಒಳಪಡದಿಹ ಎಕಮೇವ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದೂ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿಹುದು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಯುತ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರು ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಪರಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಕಡೆದ ಆ ಧರ್ಮವು ತತ್ವಬದ್ಧವಾಗಿ ತತ್ವ ತುದ್ಧವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈಗಿನ ಮನ್ವಂತರದ ಅತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅತಿ ಸ್ಫುಟವಾದ ಅತಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅತಿ ಸತ್ಯವಾದ ಬೇಡಿಕೆಯು. ಇದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ವೇದ್ಯವಾಗುವ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಅವಿರೋಧವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಧರ್ಮವು ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮದ ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ನಂಬುಗೆಗಳು ಇಂದು ಪುನರ್ವಿವರಣೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಅವು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದರಿಂದ ತೀರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧವಾದ ಧರ್ಮದ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಲಾಂಜಲಿಯನ್ನೀಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವು ಅಲ್ಲಿದೆ. ಧರ್ಮವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವು ಇತಿಹಾಸದ ಭದ್ರವಾದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರಬೇಕೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವರು; ಅದರಂತೆಯೇ ಆ ಧರ್ಮವು ಮಾನವ ವಿಚಾರದ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಆಶ್ರಯಗೊಂಡಿರಬೇಕು, ಸಜ್ಜಿಯರಲಿ ದಿಟವಿರಲಿ ಹಲಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಅದು ಬೆಳೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಎಂಬುದೂ ಸಹ ಈಗ ಎಲ್ಲರ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ದರ್ಶನಗಳು ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವು ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೊಬಗನ್ನೂ ವಿಶಿಷ್ಟಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಮತ್ತು ವೈಭವಶಾಲಿಯಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣುವವರು ಅನೇಕರಿರುವರು. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದ ತತ್ತ್ವಗಳು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಬಲ್ಲರು; ಮತ್ತು ಬೇಕಾದಾಗ ಪ್ರಯೋಗಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು; ಅರುಹಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅವರು ಬಲ್ಲರು. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಆ ಉದಾತ್ತ

ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿಯನ್ನೊಡ್ಡುವ ಯಾವ ಮಾತುಗಳೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವ ಮತ್ತು ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಗೊಳಿಸುವ. ಅದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅದರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಅದರಂತೆಯೇ ಭೌತ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈಗ ಮಾನವನ ಹಂಬಲವಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವ ಸಾಧನೆಯೆಂದೆನಿಸಿದ ಧರ್ಮದ ಹಂಬಲವು ಈಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಖಿಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಒಂದಾಗಬಯಸುವ ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನೇ ಆಗಿರುವ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈಗಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರಿತು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲಿಸುವ ಧರ್ಮದ ಹಂಬಲು ಈಗಿದೆ. ಪುರುಷನು ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಕೃತಿಯೆನಿಸಿಹ ವಿಶ್ವದೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಒಂದಾಗುವ ಈ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ-ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಈ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಲು ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನೊದ್ದುಮಾಡಿಕೊಡುವ ಧರ್ಮದ ಹಂಬಲು ಈಗಿದೆ. ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ವೈಭವಸಂಪನ್ನವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡು ನಿಂತಿಹ ಲಿಂಗವಂತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗವು ಲಿಂಗವಂತರಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣಚಂದ್ರಿಕೆಯು ಈ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲು ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥವು. ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ಲಿಂಗದ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವನು.

೧ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನರೂಪಾಂತರ್ಲಿಂಗ ಧಾರಣ ಪ್ರತಿಪಾದನಮ್.

೨ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ರೂಪ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗಧಾರಣ ಪ್ರತಿಪಾದನಮ್.

ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಲಿಂಗದ ವಿವೇಚನೆಯು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ (ಪ್ರಕೃತಿಗೆ) ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಷ್ಟವೆಂದು, ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ (ಪುರುಷನಿಗೆ) ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಣವೆಂದು ಇತ್ತೀರನಾಗಿಹುದು. ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲಿಂಗದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ

೩೬ ತತ್ತ್ವಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಪರ (Matter, Life and Spirit) ಈ ಮೂವರ ನೆಲೆಯಿಂದ ನಾನುರೂಪಾತ್ಮಕ ಈ ವಿಶ್ವದ ನಿಲವನ್ನಳಿಯುವ ಸವಿ ಸೊಬಗಿನ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ರೂಪವುಂಟು; ಪ್ರಾಣವನ್ನು ವಿವರಿಸದ ರೂಪವಿಲ್ಲ. ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಣವುಂಟು; ರೂಪದಿಂದ ಪರಿಮಿತವಾಗದಿಹ ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡು ಈ ತೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಬ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಕುರುವು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ರೂಪವು ಪ್ರಾಣದಿಂದ ಬೆರೆತು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ವಿಶ್ವದ ಅನಂತವಾದ ಅನಿರ್ದಾಚ್ಯವಾದ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಹುದು. ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸತ್ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಈ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಇರುಹು ಎಂದು ಹೆಸರು; ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟವಿದು, ಕರ್ಮಿತಿಯು ಇದಕ್ಕುಂಟು. ಇಲ್ಲವೆ ರೂಪಗಳ ರಾಶಿಯು ಇದರಲ್ಲುಂಟು. ಆ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ ವನ್ನಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅರಿಯಬಹುದು ಎಂದು ಆತ್ಮನ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಲೂ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಗುಣ ರಾಶಿ ರೂಪಗಳು ನಾಶನಾದರೂ ಇದರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಟ್ಟುತಿಯಿಲ್ಲ. ಗುಣ ರಾಶಿ ರೂಪರಹಿತವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಾಗಿರುವ ಈ ತೋರಿ ಕಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹದೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಅಡಗಿಹುದು ಎಂಬುದು ಸಹ ಬುದ್ಧಿಗ್ರಾಹ್ಯವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹದೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಗುಣ ರಾಶಿ ರೂಪರಹಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅಡಗಿಹುದು; ಆ ಅಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣ ಸುವ ಗುಣ ರೂಪ ಕರ್ಮಿತಗಳು ವಿಂಗಡಿಸಿ ತೋರಿಸಲಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಬೆರೆತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವವು. ಈ ತೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ರೂಪರಾಶಿಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳೂ ಯಾವ ಒಡವೆಗೋಸುಗ ತೋರಿರುವವೋ ಆ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಶಬ್ದ ಗಳಿಂದ ಬಡ್ಡಿಸಲಸಾಧ್ಯವದಂತೆ ಅಜ್ಞೇಯವಾಗುವವು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರ ಯವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸತ್ ಎನಿಸಿದ ಇರುಹು ಆತ್ಮಂತಿಕವಾಗಿಹುದು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ನಿಲುಕದಿಹುದು. ಪರಮಾಯೋಗದಲ್ಲಿ

ಅದನ್ನನುಭವಿಸಬಲ್ಲೆವು. ಆದರೆ ಮನಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಅದು ಮಾತಿಗೆ ನಿಲು ಕದು. ಇದು ಕಾರಣ ಶುದ್ಧವಾದ ಸದಾ ರೂಪವು ಸದ್ವ್ಯವ್ಯಾಪಿಯಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆನ್ನಬೇಕಾಗುವದು. ನಮ್ಮ ಜೀವನವು ಆತ್ಮಂತಿಕವಿರಲಿ, ಸಂಬಂಧಸೂಚಕವಿರಲಿ, ಸ್ವರೋಪವಿರಲಿ, ಮರ್ತ್ಯವಿರಲಿ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಈ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಸತ್ಯಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಹುದು. ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಕೇವಲ ತಾನೆ ಕಾಣಾಗಿಹುದು. ಅನೇಕ ಪಡಿಸದಾರ್ಥಗಳ ಮೊತ್ತವೆನಿಸದಿದು. ಈ ಕೇವಲ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯು ಮಾತಿಗೆ ಮೀರಿಹುದು. ಮಾನವ ಒದ್ದಿಯಿಂದ ಅದನ್ನಳಿಯಬಯಸಿದರೆ ನಮಗೊದಗುವ ಅನೇಕಾನೇಕ ಅನುಭವ ಉತ್ಕಳಗಳಿಂದ ಅದು ಸಾಗದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ನಮ್ಮ ಆಕಾರವಾದ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಉಣೆಯವಿಲ್ಲದ ಉತ್ಕಳಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲ ಗಳೆದು ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಬರಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ವಿವರಣೆಗಳಿಗೆ ಮೀರಿಹುದು ಎಂದು ಬಿಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು. ಇದರಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಮಾಂಪಟಗಳು ಮೂಡಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಂಪಟಗಳು ತೋರಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಂಪಟಗಳು ಅಡಗುವವೆಂಬ ಕೊನೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ನಾವು ನಿಲುಕುವೆವು. 'ನೇತಿ' ವಾದವೆಲ್ಲ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ 'ಇತಿ' ವಾದ ವನ್ನು ಬಹು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ವಿಸರಿಸುವುದನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿ ರುವದು. ವಿರೋಧ ವಾದದ ತತ್ವವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಎದುರಿ ಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಂದುಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿರೋಧವಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಒಂದು ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಆ ವಾದ ದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶವಿರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧವಾದ ಸತ್ ಅಖಂಡ ವಾಗಿಹುದು. ಅದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಯಾವುದೂ ಇರದು. ಇರುಹು ಸೃಷ್ಟಿಲ್ಲ ಗತಿಮತಿಯಾಗಿಹುದು ಎಂದ: ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು.

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಪಂಚದ ಪರದೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲ ಭೂತ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಅದು ಬುದ್ಧಿಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗುವದು. ಗಡುಸಾದ ಪೆಡಸಾದ ವಿಚಾರಗೂಢದಿಂದ ಸಾಗುವ ಈ ತೋಢವು ಸದಾ ರೂಪವು ಅಖಿಲ ಪ್ರಪಂಚದ ಆತ್ಮವೆಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಶಿಖರವೇರಿತು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬುದ್ಧಿಪ್ರಧಾನವಾದ ಅನ್ವೇಷಣವೇ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಾದರೆ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿ

ರುವ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಮಾನವ ದೇಹವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗೊಳಿಸುವ ಶ್ರಯತ್ನವಾಗುವದು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅಂಗದ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಲಿಂಗವಂತನ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಷ್ಟೇ! ಶಿವಶರಣರು ಕಂಡಿರುವ ಲಿಂಗವು ಪರಶಿವನ ಸದ್‌ರೂಪವನ್ನು ನಾಮರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವದು 'ಇಷ್ಟ' ಎಂದರೆ ಸೂಚಿ. ಅದುದರಿಂದ ಪರಶಿವನೆನಿಸಿದ ಕೇವಲ 'ಸತ್' ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಹುದು. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇವನ ಆವಾಸವುಂಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಿರಿಯ ಹಂಬಲ ಪೂರಿತಗಾಗಿ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಗಲಲಾರದಂತೆ ಲಿಂಗವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತತ್ವವು ಒಡಮೂಡಿತು. ಸದ್ಭವ್ಯಪಿಯಾದ ಪರಶಿವನ ಅನುಸಂಧಾನದ ಪರಿಣಾಮವು ಮಾನವ ದೇಹದ ನರನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುಕಾಡಹತ್ತಿದರೆ ಅದುವೆ ಲಿಂಗರೂಪವಾಗುವದು, ಎಂದು ಲಿಂಗವಂತನ ಒಂದು ನಂಬುಗೆಯಾಗಿರುವದು.

ಲಿಂಗದ ಅಂತರಾಹ್ವ ಸ್ವರೂಪದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಎಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ವಾತ್ಸವಾಗಿದೆ. ಸದ್‌ರೂಪವು ಪ್ರಕಂಚದ ಸರ್ಮಸಂಗತಿಗಳ ಆತ್ಮವೆಂಬುದನ್ನೂ ಲಿಂಗದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಕೇವಲ ಪರಶಿವನೆಂಬುದನ್ನೂ ಈ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಅರಿತಿರುವೆವು. ಇಂತಹ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಆಕಾರವಿರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಉಂಟು. ಈ ವ್ಯಕ್ತ ವಿಶ್ವವು ಪರಶಿವನ ಆಕಾರ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗದ ರೂಪವಿರಬೇಕು. ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಸೀಮೆಯುಂಟು. ಅದು ನಶ್ವರವೂ ಅಹುದು. ಮತ್ತು ತ್ರಿಮಿತಿಗೆ (Three dimensions) ಒಳಗಾಗಿಹುದು. ಆದರೆ ಲಿಂಗದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಿತವಾಗಿಹುದು ನಾಶರಹಿತವಾಗಿ ಹುದು. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅದು ಚತುರ್ದಮಿತಿ (fourth dimension) ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿಹುದು. ಅದುದರಿಂದ ಖಂಡಿತವಾದ ಕುರುಹು ಅಖಂಡವಾದ ಇರುಹಿನಲ್ಲಿ ಆಸರಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಅನ್' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಆಶ್ರಯಿಸು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಂಟು. 'ಅತಮ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಖಂಡಿತವಾದ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಆತ್ಮನ್' ಶಬ್ದವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಸವಾಗಿರುವ 'ಅತಮಾನ್' ಎಂಬ ಪದದ ವಿಕೃತರೂಪವು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಫಾದರ ಹಿರಾಸ್ ಅವರು "ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅತಮ್ ಅನ್ ಶಬ್ದವು ಸಮಾಸ

ಪದವಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಅತಮ್' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಗುಹೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. 'ಅನ್' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಈಶ್ವರ' ಎಂಬ ಹೆಸರು. 'ಅತಮಾನ್' ಎಂದರೆ 'ಗುಹೇಶ್ವರ.' ಈ ಶಬ್ದವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸಮಾಸಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಎರಡನೆಯ ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರವು ದೀರ್ಘವಾಗಿ 'ಆತ್ಮನ್' ಎಂದಾಯಿತು." ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಅದುದರಿಂದ ಲಿಂಗವು ಆತ್ಮವೇ ಎಂದು ವಿಸಂಗತದ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಬಯಸುವೆವು.

ವಿಶ್ವವು ತತ್ತಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿಹುದು. ಲಿಂಗವು ಅಂತಹ ವಿಶ್ವದ ಗುರುತು, ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಬಹು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದಿರುವದು ಪ್ರಾಚೀನ ಯುಗದ ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿಹೊಂದುಗಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಈ ವಿಶ್ವದೊಡನೆ ಅಣಿಯರದಿಂದ ನಕ್ಕು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೌತುಕವನ್ನರಿಯುವ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯು. ಹೊಳೆಗಣ್ಣು (Astral vision) ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಸ್ಪೃಟವಾಗಿದ್ದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವದ ಗೂಢವನ್ನು ಚತುರ್ದಮಿತಿಯನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗವು ಘನಕ್ಕೆ ಘನವಾಗಿಯೂ ಅಣುವಿಗೆ ಅಣುವಾಗಿಯೂ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಧುನಿಕ ಖಗೋಲ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅಖಿಲವಾದ ವಿಶಾಲವಾದ ಈ ವಿಶ್ವವು ಒಂದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಗೋಲವಾಗಿರುವದು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ತ್ರಿವಿತಿಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕುವ ಹೊರಮೈಯಿರುವದಾದರೂ 'ಅಸರಿವಿತವಾದ ಈ ಗೋಲವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಳತೆಗಳ ಅಳವಿಗೆಯೊಳಗಿಟ್ಟಿರುವದು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವರು. ಅವಕಾಶವು ವಿಸ್ತೃತವಾಗುತ್ತ ನಡೆದುದರ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ಚಿಕ್ಕಗುಟ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಪುಂಜವೆನಿಸಿದ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಗೋಲ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಿಳಿಯಬಡಿಸುತ್ತಿರುವರು. ವಾಯುರೂಪ ಪದಾರ್ಥವು ವಿಶ್ವರವಾಗುವಂತೆ ಅಖಂಡವಾದ ಈ ವಿಶ್ವವು ಕೂಡ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿರುವದು. ಅವಕಾಶದ ಈ ವಿಸ್ತಾರವು ವಿಶ್ವಗೋಲದ ತ್ರಿಜ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವದು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಖಗೋಲ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದನಾದ ಸರ್ ಆರ್ಥರ್ ಎಡಿಂಗ್ಟನ್ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ

ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರತಿ ೧೦೦೦೦೦೦೦೦ ವರುಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮಿಂದ ತಾರಾ
ಶುಂಜವಿರುವ ದೂರದ ಅಳತೆಯು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು
ಪ್ರಾನ್ತ ದೇಶದ ಶ್ರವ್ಯತ ಖಗೋಲ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾದ ಮಿನೂರ ಅವನ
ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಆ ದೂರದ ಅಳತೆಯು ಶ್ರತಿ ೨೦೦೦೦೦೦೦೦೦ ವರುಷ
ಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವವು ಹೀಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ
ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವದೆಂಬುದನ್ನು ಖಗೋಲಶಾಸ್ತ್ರವು ದೃಢಗೊಳಿಸಿದರೆ
ಪದಾರ್ಥವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರವು ಪರಮಾಣು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ
ವಿಶ್ವವು ಕಲ್ಪನೆಗೆ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ಸಣ್ಣದಾಗಿರುವದೆಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. "ಶ್ರತಿಯೊಂದು ಪರಮಾಣುವಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು
ಆಂತರಿಕ ರಚನೆಯುಂಟು" ಎಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಶಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಬೀರಬಲ್ಲದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಆಂತ
ರಿಕ ರಚನೆಯ ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ—ಆ ಶಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಗಳ
ಜಾಗೃತಿಯಿಂದ ಅದೊಂದು ಶಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವದು; ವಿದ್ಯುದ್
ವೈಚಿತ್ರ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಪರ ರಂಗವಾಗಿರುವದು; ಜೈತನ್ಯದ ಗೃಹವೂ ಆಗಿ
ರುವದು. ಲಾಡ್ ಕೆಲ್‌ವಿನ್‌ನು ತೀಸುವಂತೆ ಶ್ರತಿಯೊಂದು ಪರಮಾಣು
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಬಳಿಯಾಗಿರುವದು; ವೇಗ ಶಕ್ತಿಯ
ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವದು. ಮತ್ತು ಅದರ ಒಂದು ಅಂಶವೂ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪ
ಮಾತ್ರದಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಒಡವೆಯಾಗಿರುವದಲ್ಲ. ಪದಾರ್ಥದ
ಸೂಕ್ಷ್ಮತಮವಾದ ಈ ಕೊನೆಯ ಪರಮಾಣುವಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮನ ಸುತ್ತಲೂ
ಗ್ರಹಗಳಿರುವಂತೆ ಪ್ರೋಟಾನ್ ಇಲ್ಲವೆ ಶಕ್ತಿಯ ಧನ ವಿದ್ಯುತ್ ಪಿಂಡ
ವೊಂದಿದ್ದು ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನ್ ಇಲ್ಲವೆ ಋಣ ವಿದ್ಯುತ್
ಪಿಂಡಗಳ ವೊತ್ತವಿದೆ. ಪ್ರೋಟಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುವ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನ್‌ನು
ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೂಲಭೂತಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಕೆ
ಯಿದ್ದು ಅವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವವು. ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮನ
ಸುತ್ತಲೂ ಗ್ರಹಗಳು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನ ಕೇಂದ್ರ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ
ಗಿರುವ ಪ್ರೋಟಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನ್‌ಗಳು ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.
ಪ್ರೋಟಾನರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅವನು ಹೇಳುವಂತೆ ಪರಮಾಣುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಪರಿಣಾಲ್ಪವಾದ ಸೌರಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಕಾಣಬಹುದು. ವಿಶ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿ
ಖಗೋಲ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಪದಾರ್ಥವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಮುಂದು ಮಾಡುವ
ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಲಿಂಗವು 'ಅಣೋರಡೇಯಾನ್ ಮಹಿಡೋ

ಮಹಿಡೋನ್ ? ಎಂದು ವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಯು ತುಂಬ ನ್ಯಾಯ
ವಾದವೆಂದು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಜನವಾಣ್ಣನು ಹಾಡಿರುವ

ಜಗದಗಲ ಮುಗಿಲಗಲ ಮಿಗೆಯಗಲ ನಿಮ್ಮಗಲ. ಪಾತಾಳದಿಂದ
ತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಚರಣ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಮುಕುಟ,
ಅಗಮ್ಯ, ಅಶ್ರಮಾಣ, ಅಗೋಚರ ಲಿಂಗವೆ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ,
ನೀವೆನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚುಳುಕಾದಿರಯ್ಯ.

ಎಂಬ ವಚನವೂ ಇದೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಮಿಡಿಯುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲವೇ?
"ಮನೋಮಯವಾದ ಈ ಆತ್ಮವು ಹೃದಯಾಂತರಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರಕಾಶ
ರೂಪವಾಗಿರುವದು. ಆಕೆಯ ಕಾಳಿನಂತೆ ಇಲ್ಲವೆ ಜನಗೋದಿಯ ಕಾಳಿ
ನಂತೆ ಅದು ಸಣ್ಣದಾಗಿರುವದು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಳುವವನೂ ಎಲ್ಲದರ
ಒಡೆಯನೂ ಅವನಾಗಿರುವನು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿ
ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅವನೇ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವನು" ಬಾಯ್ ಬಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ದೇವ
ರಾಜ್ಯದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಕ್ಕ ಕತೆಗಳ ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಾಂತ
ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರಾಜ್ಯವು ಭಕ್ತಿಭಾವಿಕರ ಅನಂದ ಸಮ್ರಾಜ್ಯವು
ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅದು ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡ ದಿವ್ಯವಾದ ಆತ್ಮವೂ
ಆಗಿರುವದು. ಈ ದೇವರಾಜ್ಯವು ದೊಡ್ಡದರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೂ ಸಣ್ಣದರಲ್ಲಿ
ಸಣ್ಣದೂ ಆಗಿರುವದು. ಕ್ರೈಸ್ತನು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ
ಚಿತ್ರವಿದು. "ದೇವರಾಜ್ಯವು ಅಲದ ಬೀಜದಂತಿಹುದು. ಬೀಜಗ
ಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾನವನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಬಿತ್ತುತ್ತಾನೆ; ಅದು ಸಸಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಮರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ
ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಈಸಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅದರ ರೆಂಬೆಗಳಿಗೆರಗಿ ಆಸರವನ್ನು
ಕೊಂಡುತ್ವವೆ."

ಶಕ್ತಿಯ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ವದ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ
ಕಲ್ಪನೆಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯಿಂದಲರಿತು ಅನಂದ
ಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಯುಗದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಈ
ಸಮ್ಯ ಜಗತ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿತು. ಬುದ್ಧಿಕಾಲಿನಿ
ಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಎಚ್. ಪಿ. ಬ್ಲಾವಟ್ಸ್ಕಿ ಅವಳು ಬರೆದಿರುವ

ಸಿಕ್ರೆಟ್ ಡಾಕ್ಟ್ರಿನ್ ಎಂಬ ಉದ್ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕಾಲ ನಿರ್ಮಾಣಕದೇವನಾದ ಸೆಲ್ (Sel) ಎಂಬಾತನು ವಿಶ್ವವೆಂಬ ತತ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟನು. ಬೂವ್ ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಂತರಾಳದ ನಿರಿಸಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮಾಗಹ ನಿರ್ಮಾಣ ತತ್ವದಲ್ಲಿ (feminine abstract principle) ಇಹಲೋಕವೆಂಬ ತತ್ತಿಯು ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ನಿರೋಷದ (Rebellion) ಬಳಗಕ್ಕೂ ಶೂ (Shoo) ಎಂಬವನಿಗೂ, ಸೂರ್ಯಕಿಗೂ ಕಾಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ಕರಾಳನಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂಗರದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಕಾಲಿಯಾದ 'ರಾ' (Ra) ಈತನು ತಾನಿರಿಸಿದ ತತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವನು. ಎಂದು ಇಜಿಪ್ತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿಹ ಸಂಸ್ಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಫಿಯಸ್ (Orpheus) ಮತ್ತು ಡಾಯೊನಿಸಸ್ (Dionysus) ಅವರ ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತಿಯ ವಿಚಾರವುಂಟು. ಪೊರ್ಫಿರಿ (Porphyry) ಅವನು ಸಹ ತತ್ತಿಯ ಜಗತ್ತಿನ ಕುರುಹು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆರ್ಫಿಯಸನ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈರೊಸ್ ಫೇನ್ಸ್ (Eros Phanes) ಅವನು ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಅಂಡದಿಂದ ಉಗಮಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಯಾಶಿಸ್ (Isis) ದೇವತೆಯು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲವನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಲ ಮತ್ತು ಶಿಲುಬೆ ಇವನ್ನೂ ಹಿಡಿದಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಆಯಾಶಿಸ್ ದೇವತೆಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಆ ಅಂಡವು ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿಹುದು.

ಟಿಮಿಯಸ್ (Timaeus) ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಟೊ (Plato) ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು ವಿಶ್ವವು ಗೋಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಡಾಯೊನಿಸಸ್ ಇವನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಈ ದೇವನು ಇಹಲೋಕವೆಂಬ ತತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದನು ಎಂದು ಕೆಲವು ಗ್ರೀಕರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಸಸ್ಯಾಂಡಿನೇವಿಯದವಂ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವು ಜಿನ್ನಂಗ ಗಪ್ (Ginnungagap) ಎಂದರೆ ಮೋಹ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ, ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ, ಸೀಮಾತೀತವಾದ ಬಯಲಿನ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ಆ ವಿಶ್ವದ ಮಾಯಿಕ ಬೀಜದಿಂದ ಇಹಲೋಕವೆಂಬ ತತ್ತಿಯು ತಲೆದೋರಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯತಿಯೂ ಸಹ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಬಗೆಗೆ ವಜ್ರನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಯಂಭುವು ತನ್ನಿಂದ ಅನೇಕ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಯಸಿ ಮೊದಲು ನೀರನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೀಜವೊಂದನ್ನಿರಿಸಿದನು. ಈ ಬೀಜದಿಂದ ಬಂಗಾರದಂತೆ ಹೊಳೆವ ತತ್ತಿಯೊಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ತತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲ ಜನಕನಾದ ಪರಮನು ಬ್ರಹ್ಮನ ರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಪಕ್ಷಿಗಳು ತತ್ತಿಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನೀಯಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಲಹಂಸ ಮತ್ತು ಇಜಿಪ್ತದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಬಿಸ್ (Ibis) ಇವು ಇವಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿಸ್ತ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಪಾರಿವಾಳದಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಪವಿತ್ರಾತ್ಮನ ಗುರುತುಗಳಾಗಿವೆ.

ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೀಮತಿ ಬ್ಲಾವಟಸ್ಕಿಯು ಹೀಗೆ ಸಮಾರೋಪಗೊಳಿಸಿರುವಳು. "ತತ್ತಿಯ ಉಪಮೆಯು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವು ಕಲಿಸುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಮಾಣುವಿನಿಂದ ವಿಶ್ವದ ವರೆಗೆ ಮಾನವನಿಂದ ದೇವನ ವರೆಗೆ ತೋರಿದ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲರೂಪವು ಗೋಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗದವರಿಗೂ ಗೋಲವು ಅನಾದ್ಯನಂತದ ಕುರುಹಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೂ ಸಮೃತವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಅನಾದ್ಯನಂತದ ಕುರುಹಾಗಿರುವ ಗೋಲದ ಚಿಹ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಉಗಮವಿರುವದೆಂಬುದು ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದ ಉದಾಹರಣೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ತಿಮೂರದಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಭೂಮಧ್ಯಸಮುದ್ರದಿಂದ, ತಿಬೇಟದಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ, ಏಸಿಯಾದಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಆಟಲಾಂಟಿಕದಿಂದ, ಆಫ್ರಿಕದಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ತರುವ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿವಾದದ ಫಲವೆನ್ನುವೆರಡರಿಂದ ಲಿಂಗದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಉಗಮಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಪಂಡಿಬೀಳು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಕಂಗಳರು ಕರಿಯನ್ನು ಕಂಡಂತಾಗಿರುವದು. (ಇದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವಿವೇಚನೆಯು. ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ವಿವೇಚನೆಯು ಮುಂದಿರುವದು.)

ಸೂಚನೆಗಳು.

(೧) ನಾವು ಈ ವರೆಗೆ 'ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ' ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೨೬ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವೆವು. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಿಂದ ಈ ಲೇಖನವನ್ನೇ ಕೆಲಕಾಲ ನಿಲ್ಲಿಸುವೆವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು 'ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳು' ಇವುಗಳನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವೆವು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಗಮಹೊಂದಿದ 'ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪ'ದಲ್ಲಿ ದೃಢಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಅವಶರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಿಂದ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಹೇಗೆ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವದಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಮಗೆ ದೊರೆದ ೧೮ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾವು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವೆವು.

ಅನೇಕರು ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳು ಅವರೊಡನೆಯೇ ಲಯ ಹೊಂದಿದವು, ಅವು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಎಂಬುದು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬರಬೇಕಾದದ್ದು. ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳು ಶಿವಶರಣರ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಿದವೆಂಬುದನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

(೨) ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸಗಳ ಮೂಲಕ ನೊವೆಂಬರ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಆಗದ್ದರಿಂದ ನಾವು ವಿವಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ತಿಂಗಳುಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಈ ದಿನಂಬರ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಾಚಕರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವರೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

ಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಚಿತ್ಯಶಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಶರಣನ ಪದ್ಧಿ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಆನಂದ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನ ಅನುಭಾವ ಸಮರಸ. ಇನ್ನು ಶರಣನ ಪದ್ಧಿ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ— ಶಬ್ದ ಗಂಧ ರಸ ರೂಪ ಸ್ಪರ್ಶನ ಪರಿಣಾಮ. ಇನ್ನು ಶರಣನ ಪದ್ಧಿ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ— ಶಬ್ದಪ್ರಸಾದ, ಗಂಧಪ್ರಸಾದ, ರಸಪ್ರಸಾದ, ರೂಪಪ್ರಸಾದ, ಸ್ಪರ್ಶನಪ್ರಸಾದ, ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದ.

ಇನ್ನು ಪಕ್ಕಮದಲ್ಲಿ ಆ ಐಕ್ಯನ ಪಟಾಸ್ಥಲದ ವಿವರ— ಐಕ್ಯ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣ. ಇನ್ನು ಐಕ್ಯನ ಪದ್ಧಿ ಲಿಂಗದ ವಿವರ— ಮಹಾಲಿಂಗ, ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ. ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ. ಇನ್ನು ಐಕ್ಯನ ಪದ್ಧಿ ಹಸ್ತದ ವಿವರ— ಸದ್ಭಾವ ಸುಚಿತ್ತ ಸುಬುದ್ಧಿ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಮನಸುಜ್ಞಾನ. ಇನ್ನು ಐಕ್ಯನ ಪದ್ಧಿ ಮುಖದ ವಿವರ— ಹೃದಯ ಘ್ರಾಣ ಜಿಹ್ವೆ ನೇತ್ರ ತ್ವಣ್ಣ ಶ್ರೋತ್ರ.

ಇನ್ನು ಐಕ್ಯನ ಪದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಚಿತ್ಯಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಐಕ್ಯನ ಪದ್ಧಿ ಭಕ್ತಿಯ ವಿವರ— ಸಮರಸ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಸಾವಧಾನ ಅನುಭಾವ ಆನಂದ. ಇನ್ನು ಐಕ್ಯನ ಪದ್ಧಿ ಪದಾರ್ಥದ ವಿವರ— ಪರಿಣಾಮ ಗಂಧ ರಸ ರೂಪ ಸ್ಪರ್ಶನ ಶಬ್ದ. ಇನ್ನು ಐಕ್ಯನ ಪದ್ಧಿ ಪ್ರಸಾದದ ವಿವರ— ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದ, ಗಂಧಪ್ರಸಾದ, ರಸಪ್ರಸಾದ, ರೂಪಪ್ರಸಾದ, ಸ್ಪರ್ಶನಪ್ರಸಾದ, ಶಬ್ದಪ್ರಸಾದ.

ಇಂತಿವೆಲ್ಲವೂ ಅರ್ಪಿತವಾಗಲೊಡನೆ ಏಕಮೇವ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ತಾನೆಯಾಗಿ ಉಳಿದ ಉಳುಮೆಯೇ ಬಸವಣ್ಣ. ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎನಗೆ ಇಷ್ಟಪ್ರಹ್ಮವು ಆ ಇಷ್ಟಪ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಂಗಮನ ಪ್ರಾಣ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲವು ನಿರವಯಲಾದ ಭೇದ ಹೇಗೆಂದಡೆ—

ವಾರಿ.....ದು ವಾರಿಕಲ್ಲಾಗಿ ವಾರಿಯಾದ ಹಾಗೆ ಉಪ್ಪಿನ ಮೊಟ್ಟೆ ಒಪ್ಪುವಿನೊಳು ಬಯಚಿಟ್ಟು ಹಾಗೆ ಉರಿ ಕರ್ಮರ ಸಂಯೋಗವಾದ ಹಾಗೆ ಎನ್ನ ಅಂಗ ಮನ ಲಿಂಗ ಏಕರಸವಾದ ಭೇದವನು

ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ತೋರಿ...ರಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧ
ಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಶ್ರೀವಾದದಲ್ಲಿ ಮನಮಗ್ನಯೋಗ
ಎನಗಾಯಿತ್ತಯ್ಯ ಬೋಳಬಸವೇಶ್ವರಾ, ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೩) ಸದ್ಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಪಡಕ್ಷರ
ಏಕಾಕ್ಷರವೇ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಣ ಭಾವವೆನಗೆ. ಇಷ್ಟವೇ ಬಸವಣ್ಣ, ಪ್ರಾಣವೇ
ಜಿನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಭಾವವೇ ಪ್ರಭುವು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಸಾಕಾರ
ಮೂರು ಮೂವತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಕಾಯದಲ್ಲಿ
ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ನಿರಾಕಾರ ಮೂರು ತ್ರಯೋದಕ
ಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ.....ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಜಿನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ.
ನಿತ್ಯಲ ನಿರವಯ ಚಿದದ್ವಯ ಜಂಗಮವೇ ಎನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ
ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭು ದೇವರು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಅಂಗ ಪ್ರಾಣ
ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ, ಆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗ
ಮವೇ ಗೋಳಕ, ಗೋಮುಖ, ವೃತ್ತಾಕಾರ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ
ಗುರುಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ
ಬಸವಣ್ಣ.....ವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ
ಜಿನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಇಂದ್ರಿ
ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭು ದೇವರು. ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧ
ವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಜಿನ್ನಬಸವಣ್ಣ.
ಕಾಯಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು, ಎನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ
ಬಸವಣ್ಣ. ಆಚಾರಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು, ಎನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಂ
ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಅನುಗ್ರಹ ಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವ
ನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಅರ್ಪಿತ
ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಜಿನ್ನ
ಬಸವಣ್ಣ. ತನುಗುಣಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಇಂದ್ರಿ
ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಒಲವು ಲಿಂಗ
ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಜಿನ್ನ
ಬಸವಣ್ಣ. ನಿರೂಪು ಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು, ಎನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ

ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು
ಎನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಪಾದೋ
ದಕಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ
ಜಿನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗ
ವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಆಚಾರಲಿಂಗ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು, ಎನ್ನ
ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಪ್ರಕಾರಲಿಂಗ
ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ
ಪ್ರಭುದೇವರು. ಕೊಂಡುದು ಪ್ರಸಾದ, ನಿಂದುದೋಗರ, ಚರಾಚರ
ನಾಸ್ತಿ, ಎಂಬ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ
ಜಿನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ. ಭಾಂಡಭಾಜನ ಅಂಗಲೇಖನವೆಂಬ ಶ್ರಿವಿಧವನೊಳ
ಕೊಂಡು ಎನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಇಂತೀ ಗುರು
ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಏಕಾರ್ಥವೇ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು. ಆ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೇ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳಹೊರಗೆ
ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಭೇದವನ್ನು ಬೋಳಬಸವೇ
ಶ್ವರನು ಎನ್ನ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಎಡ ಬಲ
ಅಡಿಯಾಕಾರ ತತ್ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಮರಸೈಕ್ಯ ಏಕಾರ್ಥವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ
ಕಾರಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ
ವಾಯುವಿನಪ್ಪಿದ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಅಂಬುಧಿಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದ ವಾರಿ
ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಉರಿ ಉಂಡ ಕರ್ಕುರದಂತಾದನಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ
ಧರ್ಮ.

(೪) ಶ್ರೀಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮವೇ ಬಸವಣ್ಣ
ನೆನಗೆ. ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ ನವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪಾಗಿಪ್ಪನಯ್ಯಾ. ಅದು ಹೇಗೆಂ
ದರೆ, ತನತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವವೆಂದು, ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ
ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ
ಮಹಾಲಿಂಗವೆನಿಸಿಪ್ಪನಯ್ಯಾ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗ
ತನುರ್ವಿಂಶತಿ ಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು ಆಚಾರಲಿಂಗವಾಗಿ, ಎನ್ನ ನಾಸಿಕ
ದಲ್ಲಿ ಇಂಬುಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗ ಅಷ್ಟಾ
ದಕ ಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಬು

ಗೊಂಡನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗ ಪೋಡತ ಸ್ವರೂಪ
ನೋಡಕೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿ. ಎನ್ನ ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂಬುಗೊಂಡನೆಯ್ಯಾ
ಬಸವಣ್ಣ. ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗ ಸಪ್ತಾಕ್ಷರಸ್ವರೂಪನೋಡಕೊಂಡು ಜಂಗ
ಮಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನ ತೃಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಂಬುಗೊಂಡನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ
ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗ ತ್ರಿದಶಸ್ವರೂಪನೋಡಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾಗಿ
ಎನ್ನ ಕ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂಬುಗೊಂಡನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗ
ತ್ರಯೋದಶ ಸ್ವರೂಪನೋಡಕೊಂಡು, ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನ ಹೃದ
ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಬುಗೊಂಡನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಇಂತೀ ಬಸವಣ್ಣನ ಅಂಗ
ಲಿಂಗ ಹಸ್ತ ಮುಖ ಶಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ಪದಾರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ ಇಂತಿವನರಿದು
ಅರ್ಪಿಸಿದನಾಗಿ ಎನ್ನ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಇಂಬುಗೊಂಡ
ನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಇಂಬುಗೊಂಡ
ನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಇಂಬು
ಗೊಂಡನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಇಂತೀ ಶುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧದೊಳಗೆ ಮುಳು
ಗಿದ್ದ ಭೇದವನರಿದು ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅನುಭಾವ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ
ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಘನಪ್ರಕಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾ
ಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಕ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಎರಡರಿಯದಿದೇನೆಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ
ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೫) ಎನ್ನ ಕಂಗಳ ದೃಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡು
ಭೇದವನೋಡಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಕಾಯದ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಗೊಂಡ
ನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಮನದ ದೃಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗ ಮೂವತ್ತು
ಮೂರು ಭೇದವನೋಡಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಮನದ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತ
ಗೊಂಡನೆಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಭಾವದ ದೃಕ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಲಿಂಗ
ಸಂಗ ಪಡುವಿಕೆ ಸ್ವರೂಪನೋಡಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಭಾವದ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ
ಮೂರ್ತಗೊಂಡನೆಯ್ಯಾ ಕ್ರಭುದೇವರು. ಇಂತೀ ಮೂವರು ಒಂದ
ನೊಂದನಕವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಣ ಎನಗೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ
ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಕ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ನಿಜಪದವ ಬೆರಸಿ
ಮನ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನೆಯ್ಯಾ ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ
ಮ್ನ ಧರ್ಮ.

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೮

ನವಂಬರ-ದಿಶೆಂಬರ ೧೯೪೩.

ಸಂಚಿಕೆ. ೨-೩

ಹಿಡಿದ ನೇಮವ ಬಿಡದಿರ್ಪುದು.

(ಅೀ:- ಶಿವಮೂರ್ತಿ)

ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ನೇಮವಂ ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯದ ವರೆಗೆ ಬಿಡನೆಂಬುದೇ
೨ ನೆಯ ಆಚಾರ. ಶಿವಶರಣರು ಒಮ್ಮೆ ಕೈಕೊಂಡ ವೃತನೇಮಗಳನ್ನು
ಸಾಯುವ ವರೆಗೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಯಿಸುವರು. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ತಪ್ಪಿ
ನಡೆಯುವವರಲ್ಲ. ಹೊತ್ತು ಬಂದಂತೆ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿಯುವವರಲ್ಲ. ಅಸ
ದ್ಧರ್ಮ ಅನುಕೂಲಸಂಧುಗಳನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ವೃತ
ಶೀಲಗಳಿಗೆ ಭಂಗ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಹಿಡಿ
ಯರು. ಒಳತನ್ನೆಂದಿಗೂ ಬಿಡರು. ಬಿಟ್ಟದ್ದನ್ನೆಂದಿಗೂ ಹಿಡಿಯರು.
ಹಿಡಿದದ್ದನ್ನೆಂದಿಗೂ ಬಿಡರು. ಭಲವೇ ಶರಣರ ಶೀಲ. ಭಲವೇ ಅವರ
ಬಲ. ಭಲದಿಂದಲೇ ನಿಜವಾದ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿ.

ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವವರಿಂದ ಅವು
ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊನೆಗಾಣಲಾರವು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವರೂ ದುರ್ಬಲಾತ್ಮ
ರೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಥ ಎಡೆತಡೆಗಳೊದಗಿದರೂ ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯ
ವನ್ನು ಎಡೆಗೊಟ್ಟು ಈಡೇರಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯುವದು
ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಲಭಿಸುವದು. " ಕ್ರಮತಪ್ಪಿ ನಡೆವುದರಿಂ ಕಪ್ಪ
ಮುಂಟೆ?" ಎಂದು ನಿಜಗುಣಾರ್ಯರು ಹಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಡಿದ
ವೃತವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಯಿಸುವದೇ ಸುಖ. ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಆಚರ

ಸುವರ್ಣ ದುಃಖ. ಹಿಡಿದ ವೃತಮಂ ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡೆನೆಂಬುದೇ ಛಲ. ಆ ಛಲವೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಬಲ.

"ನಾಯ ಮಾತ್ಮಾ ಬಲಹೀನೇನ ಲಭ್ಯಃ" ಅಂದರೆ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಬಲವಂತನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎನಾ ದುರ್ಬಲನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯವುಂಟು. ಲಾಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಅಘಟಿತ ಘಟನಾ ಕಾರ್ಯವು ಬಲವಂತನಾದ ಛಲಗಾಂಧಿನಿಗಷ್ಟೇ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ದುರ್ಬಲಾತ್ಮನಿಗೂ ವೃತಗೇಡಿಗೂ ಸರ್ವಥಾ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಮಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಛಲದ ಪ್ರತಿಭಾ ಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಛಲವುಳ್ಳವನೇ ಮಹೇಶನು. ಶರಣರ ಛಲವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅನುಕರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಶರಣರಿಗೆ ಸತ್ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಛಲವು ಬೇಕೇ ಹೊರತು ದುಷ್ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿಯಲ್ಲ.

ಛಲವೇ ಬಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಛಲವು ಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಣ್ಣುಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಛಲವಿರಬೇಕು ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಿಡೆನೆಂಬ ಛಲವಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಅಖಂಡೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಕೂಡಿ ಆಗಲೆನೆಂಬ ಛಲವಿರಬೇಕು." ಸತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುವೆನೆಂಬ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೇ ಛಲ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಮ. ಗಾಂಧಿಯವರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಛಲವುಂಟು. ಆದರೆ ದುಷ್ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ತೊಡುವ ದುರಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಶರಣರು ಛಲವೆನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ರಾವಣ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ ಛಲವು ದುರಾಗ್ರಹವೇ ಹೊರತು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವಲ್ಲ. ಶರಣರು ದುರಾಗ್ರಹವನ್ನೆಂದಿಗೂ ಒಪ್ಪರು.

ಛಲವು ಯಾತರ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇಕೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣ ನವರು ಒಳ್ಳೆ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪರಧನವನೊಲ್ಲೆನೆಂಬ. ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಯು ಬೇಡವೆಂಬ. ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪರದೈವವನೊಲ್ಲೆನೆಂಬ. ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪರವಾದಿ ನಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ. ಛಲಬೇಕು ಶರಣಂಗೆ ಪ್ರಸಾದವಿರಬೇಕೆಂಬ. ಛಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೆಚ್ಚಿನು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ."

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎನೋ ಅವೇಶ ಬಂದಾಗ ಆತ್ಮನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಶಪಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವೃತನೇಮಾದಿಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಮಾಡುವದೂ ಸುಲಭ. ವೃತಾದಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದೂ ಸುಲಭ. ಆದರೆ ಕೃತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಯಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ಬಹುಕಷ್ಟ. ಅದು ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವೃತ ನೇಮಗಳಿಗೆ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳು ಬಂದು ಎಡೆಗೊಂಡರೆ ಕೈಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂದ್ರುವವರೇ ಬಹಳ. ಅದನ್ನು ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ನಡೆಯಿಸಿಯೇ ತೀರುವೆನೆಂಬ, ಛಲವುಳ್ಳವರು ತೀರ ಕಡಿಮೆ. "ಹಿಡಿದ ನೇಮವ ನೆಡವಿಡದಿ ಛಲವನು. ನೀಡೆನಗಭವಾ ನಿವ್ವನು ನಾನು ಬೇಡುವೆ" ಎಂದು ನಿಜಗುಣಾರ್ಯರು ಹಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಛಲವು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆ ಶಕ್ಯ. ಪಾಪಾತ್ಮರಿಗೊಂದಿಗೂ ಸಾಧಿಸದು.

ಹಿಡಿದ ನೇಮವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಗುವದಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು 'ಶಿಸ್ತು' (Discipline) ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಶಿಸ್ತಿನ ಬಲದಿಂದಲೇ ಅವರು ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಪಾದಾಕ್ರಂತ ಮಾಡಿ ಇಹದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಪಾರಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖಶಾಂತಿಯಿಂದ ಬಾಳಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನಗಳು ಬಲು ಮೃಗ್ಗಲಗೇಡಿಗಳು "ಆರಂಭಶೂರಾಃ ಖಲು ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಃ" ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಾವು ನೋಡಲಿಗಷ್ಟೇ ಒಳ್ಳೆ ಆವೇಶದಿಂದ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿ ವಿಘ್ನ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಘಟಿಸಲಾರವು.

"ವಿಘ್ನೈಃ ಪುನಃ ಪುನರಪಿ ಪ್ರತಿಹನ್ಯಮಾನಾಃ | ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಮುತ್ಸಮ ಜನಾಃ ನ ಪರಿತ್ಯಜಂತಿ" ಅಂದರೆ "ವಿಘ್ನಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಹಿಡಿದ ವೃತನೇಮಗಳನ್ನು ಧೀರರು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗುವದಿಲ್ಲ." ಎಂಬ ಹಿತೋಕ್ತಿಯುಂಟು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ನೀತಿ ನಾಕ್ಯವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. "ಅದ್ವೈತ ವಾ ಮರಣ ಮುಕ್ತು ಯುಗಾಂತರೇ ವಾ | ನ್ಯಾಯಾಶ್ವಥಃ ಶ್ರವಿಚಲಂತಿ ಪದಂ ನ ಧೀಗಾಃ" ಇವತ್ತೇ ಮರಣ ಬರಲಿ. ಯುಗಯುಗಾಂತರವಾದ ಬಳಿಕ ಬರಲಿ. ಉತ್ತಮ ಜನರು ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ದಿಕ್ಕೆಯನ್ನಾದರೂ ಹಿಂದೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲ. ವಿಘ್ನಗಳು ಬಂದಾಗ ಎದೆ

ಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಶರಣರಂಥ ಆತ್ಮಾಬಲಶಾಲಿಗಳಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಶಿವನು ಭಕ್ತರ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೊಡ್ಡಿಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ವ್ರತನೇಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ನಾವು ಪರಶಿವನ ಒಳ್ಳೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವೆವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ದಾಸಿಯೊಬ್ಬನವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವದೇನೆಂದರೆ "ಹೃದಯ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ತಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವ, ಬರೆದು ನೋಡುವ ಸುವರ್ಣದ ಚಿನ್ನದಂತೆ. ಅರೆದು ನೋಡುವ ಚಂದನದಂತೆ. ಅರೆದು ನೋಡುವ ಕಟ್ಟಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ. ಬೆದರದೆ ಬಿಚ್ಚದೆ ಇದ್ದರೆ ಕಂಪದಿತ್ತಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮ ರಾಮನು."

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎಂಥ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ತಮಗೊದಗಿದರೂ ಹಿಡಿದ ವ್ರತನೇಮಾದಿಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡದೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಅರ್ಥವನರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಕೋಳಾಹಳಂ ಗೈವು ತ್ತಿರಲಿ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳ ನವಖಂಡವ ಮಾಡಿ ಕಡಿವು ತ್ತಿರಲಿ. ಮುಟ್ಟುವ ಸ್ತ್ರೀಯ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಅವಮಾನಂ ಗೈವು ತ್ತಿರಲಿ. ನನ್ನಂಗೆ ಕೂಲಿಪ್ರಾಪ್ತಿಸಲಿ. ನನ್ನ ದೇಹಮಂ ಹಿಡಿಕಂಡವ ಮಾಡಿ ಕಡಿವು ತ್ತಿರಲಿ ಮತ್ತೆಯೂ ಲಿಂಗಾರಾಧನೆಯ ಮಾಡುವೆ. ಮತ್ತೆಯೂ ಜಂಗಮಾರಾಧನೆಯ ಮಾಡುವೆ. ಇಂತಸ್ತು ಭಃಷೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಹುಸಿಯಾದೊಡೆ ನೀನಂದೆ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಾ." ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ "ಎನಿಸೆನಿಸೆಂದರೆಯೂ ನಾ ಧೃತಿ ಗೆಡೆನಯ್ಯಾ ಎಲುದೋರಿದೊಡೆಯೂ ಕರಳು ಕುಸ್ತುಳಿಸಿದೊಡೆಯೂ ನರ ಹರಿದೊಡೆಯೂ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯಾ ಸಿರಹರಿದು ಅಟ್ಟಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೆಯೂ ಎನ್ನ ನಾಲಿಗೆ 'ಸಂಗ ಶರಣು' ಎನ್ನುತ್ತಿ ದ್ದಿತಯ್ಯಾ."

ವ್ರತವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರೇ ಧೀರರು. ಹೇಡಿಗಳ ಕೈಯ್ಯಿಂದ ನೇಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು "ವ್ರತಸ್ಥ", ನಾನು 'ಶೀಲವಂತ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಂಕು ಬೂದಿ ಹಚ್ಚುವ ಡಾಂಭಕರೇ ಬಹಳ. ಪರೀಕ್ಷಿಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಅವರ ವ್ರತನೇಮಗಳೆತ್ತ ಅಡಗುವವೋ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಯದು ಅಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ "ಹೇಡಿ ದುಡುಕು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಕಲಿಯುವನೇ? ಒರೆಯ ಬಿಚ್ಚಿ ಇರಿಯದಿದೋಡೆ ರೋಗ ಮೆಚ್ಚುವದೇ? ಚಲ್ಲಣವನುಟ್ಟು ಗರುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಸಾಧನೆಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೊಡೆ ಶಿವನು ಮೆಚ್ಚುವನೇ? ಅರಿಯದವ ರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಕಡೆಯತ್ತಿ ತೋರಿದಂತೆ ಬೊಳ್ಳೆಗನ ಭಕ್ತಿ ಕೂಡಲಸಂಗ ವದೇವಾ."

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವೆನೆಂಬ ಒಂದು ಭಲವಿರಬೇಕು. ಬಿಡುವೆನೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಭಲವಿರಬೇಕು. ಸದಾಚಾರ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವೆನೆಂಬ ಭಲವಿರಬೇಕು. ದುರಾಚಾರ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುವೆನೆಂಬ ಭಲವೂ ಇರಬೇಕು. ಅಂಥ ಭಲತೊಟ್ಟು ವ್ರತನೇಮಾದಿಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಉನ್ನತಿಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಆಗುವದು. *where there is a will there is a way* ಭಲವುಳ್ಳ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಮಾರ್ಗದೊಳಗುವದು ಎಂಬ ಗಾದೆಯುಂಟು. ನೆಮೋಲಿಯನ್ನನು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ "Im — possible is a word that can be found in the dictionary of fools" ಅಂದರೆ ಅಶಕ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದವು ಮೂರ್ಖರ ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಿಗುವದು. ಆದರೆ ಭಲತೊಟ್ಟು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಧೀರನಿಗೆ ಯಾವದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಭಲದಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೇ ಶರಣರು ಇಹದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಪರಶಿವನ ಕೃಪೆಗೂ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಹಿಡಿದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಕಳೆಯೇನುಂಟಾಗಿ ಹೋಗುವದು ನಾವು ಕೈಕೊಂಡ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಕಳೆಯುಂಟಾಗಲಾರದು. ಲಿಂಗಪೂಜಾ ನಿಷ್ಠರು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಲಿಂಗ ಸೂಚಮಾಡಿದರೆ ಲಿಂಗವಕಳೆ ನಷ್ಟವಾಗುವದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಡದಿಯು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿರುವದೇನೆಂದರೆ "ವ್ರತ ತಪ್ಪಿದಾಗಲೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಕಳೆ ನಷ್ಟವವ್ವ. ಅವರು ಲಿಂಗವಿದ್ದ ಭವಿಗರು. ಅವರು ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದ ದೇಹದಂತೆ ನಿಶ್ಚೀಜರು. ಉರಿಲಿಂಗ

ವೆದ್ದಿಗಳರಸ ಒಲ್ಲನಾಗಿ ಒಲ್ಲೆನವನು" ಕಾಯಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ವ್ರತವು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಕಾಯಕವು ತಪ್ಪಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಚೈತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವ್ರತವು ತಪ್ಪಿದರಂತೂ ಅಧೋಗತಿಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಯಕ ವ್ರತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದೆಂದೇ ಶರಣರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕಾಯಕ ತಪ್ಪಿದೊಡೆ ಸೈರಿಸಬಾರದು ವ್ರತತಪ್ಪಿದರೆಂತು ಸೈರಿಸಬಹುದು ಕರ್ಮಹರ ಕಾಳೇಶ್ವರ" ವ್ರತ ತಪ್ಪಿಸುವವರಿಗೆ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ವ್ರತಹೀನರ ಸಂಗವೂಕೂಡ ನರಕವೆಂದು ಅವೇ ಶರಣರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೈತಪ್ಪಿ ಕೆತ್ತಲು ಕಾಲಿಗೆ ಮೂಲ, ಮಾತು ತಪ್ಪಿ ನುಡಿಯಲು ಬಾಯಿಗೆ ಮೂಲ, ವ್ರತಹೀನರಸಂಗ ನರಕಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕರ್ಮಹರ ಕಾಳೇಶ್ವರಾ "

ಗಣಾಚಾರದಲ್ಲಿ ವ್ರತಗೇಡಿಗಳ ಶಾಸನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ನೇಮವಿರುವದು. 'ಲಿಂಗಬಾಹ್ಯನ, ಅಚಾರ ಭ್ರಷ್ಟನ, ವ್ರತ ತಪ್ಪುಗನ, ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವ ಕೊಂಡವನ, ಪಾದೋದಕ ಕ್ರಮದ ದೂಷಕನ, ವಿಧೂತಿ ರುದ್ರಾಸ್ತ್ರ ನಿಂದಕನ ಕಂಡಡೆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳೊಡೆ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದೊಡೆ ಗ್ರಾಮವ ನಿತುವು. ಆದಾಗದಿದ್ದೊಡೆ ಕಿವಿಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದೊಡೆ ಕುಂಭೀಪಾತ ನರಕ ತಪ್ಪದು ಶ್ರೀಗರು ಶಿರ್ದೇಶ್ವರ."

ವ್ರತಗೇಡಿಗಳು ಬಂಧು ಬಾಂಧವರಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಶರಣರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ಮಾತಾಪಿತರಾಗಲಿ, ಬಂಧು ಬಾಂಧವರಾಗಲಿ, ಸ್ನೇಹಿತ ಗುರು-ಬಂಧುಗಳಾಗಲಿ ವ್ರತನೇಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮವರು. ವ್ರತಹೀನರಾಗಿ ಪ್ರತಿಕೂಲಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮವರಲ್ಲ ಅಂತವರಸಂಗ ಮಹಾದ್ರೋಹವಯ್ಯಾ ಕಲಿದೇವಯ್ಯಾ"

ನಾವು ಶಾಮನ ಶೀಲ ವ್ರತನೇಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಾರದು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಭಲತೊಡಲೂ ಬಾರದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಭುದೇವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದುದೇನೆಂದರೆ "ಹಾಲು ನೇಮವ ಹಿಡಿದವರು ಕಾದರೆ ಬೆಕ್ಕಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ಕಡಲೆಯ ನೇಮವ ಹಿಡಿದವರು ಕಾದರೆ ಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ಕುಷ್ಪದ ನೇಮವ ಹಿಡಿದವರು ತುಂಬೆಯಾಗಿ

ಹುಟ್ಟುವರು. ಅಗ್ಗವಡೆಯ ನೇಮವ ಹಿಡಿದವರು ಕಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ಅವರು ಪಟಾಸ್ತಲಕ್ಕೆ ಹೊರಗು. ಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಲ್ಲದವರ ಕಂಡಡೆ ಮೆಚ್ಚು ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಕೆಲವರು ನಿಜವಾದ ಶೀಲವಾವುದೆಂಬದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮುಟ್ಟಿ ತಟ್ಟಿ ಎಂಬ ತೋರಿಕೆಯ ಶೀಲಗಳನ್ನೇ ನೇಮವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಲದಿಂದ ನಡೆಯಿಸುವರು ಅವರಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಜೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ "ಅಗ್ಗವಡೆ ವಿಸ್ತರಲಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶೀಲವೇ? ಕುಷ್ಪ ವಿಸ್ತರಲಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶೀಲವೇ? ಓಗರ ವಿಸ್ತರಲಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶೀಲವೇ? ಇವು ಶೀಲವಲ್ಲ ಕಾಣರೋ ವಂಜೇಂದ್ರಿಯ, ಪದ್ಮಗರ್, ಸತ್ಪಥಾತು, ಅಷ್ಟಮದಂಗಳ ಕೊಂದಾತ ಶೀಲ ವಂತ ಕೂಡಲ ಜೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ."

ಶರಣರು ಕಿರುಕುಳ ದೈವಂಗಳಂ ನಂಬಿ ಕೆಡುವ ವ್ರತನೇಮಗಳನ್ನು ಧಕ್ಕಾಸಿದ್ದಾರೆ. "ಅರಗು ತಿಂದು ಕರಗುವ ದೈವ ಉಯ ಕಂಡಡೆ ಮುಕುಟುವ ದೈವ ಎಂದು ಸರಿಯೆಂಬೆನಯ್ಯ? ಅವಸರ ಬಂದಾಗ ಮಾರುವ ದೈವವನೆಂತು ಸರಿಯೆಂಬೆನಯ್ಯ? ಅಂಜಿಕೆಯು ಬಂದರೆ ಹೂಳುವ ದೈವವನೆಂತು ಸರಿಯೆಂಬೆನಯ್ಯ? ನಿರಂಜನ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನೊಬ್ಬನೇ ದೈವವೆಂದು ಭಲವಿಡಿದು ಕೂಸಿಸಿದೊಡೆ ಅಖಂಡ ಮುಕ್ತಿಯಪ್ಪದು ನೋಡಾ "

ಕೆಲವರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಭಲದಿಂದ ಸಾಗಿಸುವರು. ಅಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ದೇವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರ ಮನವ ನೋಯಿಸಿ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಘಾತವವಾಡಿ ಗಂಗೆಯ ಮುಳಗಿಸಿಡೆ ಆಗುವ ದೇನಯ್ಯ. ಚಂದ್ರನು ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯ ಮೇಲೆವರೂ ಕಲಂಕ ಬಿಡದಾಯಿತ್ತಯ್ಯ ಅದು ಕಾರಣ ಒಬ್ಬರ ಮನವನೋಯಿಸದವನೇ, ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಘಾತವ ಮಾಡದವನೇ ಕಂಮ ಪಾಪನ ನೋಡಾ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ" ಸರ್ವಭೂತಾ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು 'ಯಾಕೆ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಡುತಿರ್ಪರಶ್ಚೇನಿಹುದು ನ.ಕು ಬಿಡ. ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಗುಣ ಗಳಿರುತಿರಲು" ಎಂದು ಹಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ

ಭಲದಿಂದ ಪ್ರತನೇಮಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವವನು ವೀರಶೈವನೆನಿಸುವನೆಂದು ಫಲಶ್ರುತಿಯುಂಟು. ರಣದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವವನು ವೀರಶೈವನಲ್ಲ. ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯ ಬೋಧಿನೀ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವವನೂ ವೀರಶೈವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಡಿದ ಸದ್ವ್ರತಂಗಳಂ ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯದ ವರೆಗೂ ಬಿಡದೆ ನಡೆಯಿಸುವನೆಂಬ ಭಲವುಳ್ಳವನೇ ವೀರಶೈವನು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆನೇ ವೀರಶೈವನೆಂಬ ಅಭಿದಾನವು ಸಾರ್ಥಕವು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ.

(ಹಾ. ಬ. ಓ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಬಿ. ಏ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ.)

ಲೇಖಾಂಕ ೨೬.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯ ಜಂಗಮರು.

ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಲಕ್ಷ ತೊಂಬತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಜಂಗಮರು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದರೋ ಹೇಗೆಂಬುದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಷ್ಟು ಜನ ಜಂಗಮರು ಬಸವೇಶ್ವರನೊಡನೆ ಇದ್ದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ನಾವು ಆ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಇದು ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲಕ್ಕೆಯೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಉಗಮವಾಯಿತೆಂತಲೂ ಹೇಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತನಿಂದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿ, ಬೌದ್ಧನಿಂದ ಬುದ್ಧ ಧರ್ಮವೂ ಉದಯವಾದವೋ ಹಾಗೆಯೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಂದಲೇ ಉದಯವಾಯಿತೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ದೃಢಪಡುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ವೀರ

ಶೈವ ಧರ್ಮವಿತ್ತೆಂತಲೂ ಜಂಗಮರಾದರೂ ಕೂಡ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂತಲೂ ನಾವು ಅನುಮಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆಗ ಹೊಸತಾದ ಧರ್ಮವೇ ಉಗಮವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಕುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಾದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಶಬ್ದವು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬರುವದುಂಟು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಜಂಗಮದ್ವಾರಂಬ ಭಾವವು ಹೊರಡುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ವಚನಕಾರರೆಲ್ಲರೂ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಿಗೆ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅವರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಜಂಗಮನನ್ನು ತನಗೆ ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳುವದುಂಟು. ಹೀಗೆ ಅವರು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣಗಳೆಂತಲೂ, ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವೆಂತಲೂ ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದ ವಾಗ್ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಗಳ ಸಂಬಂಧ, ಗುರು ಜಂಗಮಗಳ ಸಂಬಂಧ, ಭಕ್ತ ಜಂಗಮಗಳ ಸಂಬಂಧ, ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಹು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ತಾತ್ವಿಕ ವಿವೇಚನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತ ಮೊದಲು ಜಂಗಮ ವರ್ಗವು ಇದ್ದಿತೋ ಹೇಗೆ, ಅವರನ್ನು ಅವನು ಯಾವಂತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು, ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವದಿದ್ದು ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಅವನ ಮೂಲಕ ಅವರು ಉಂಟಾಗಿರದೆ, ಅವನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಅವರು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂತಲೂ, ಅವರನ್ನು ಅವನು ಬಹು ಆವರಣ ಸೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನೆಂತಲೂ, ನಾವು ಒಪ್ಪಬೇಕಾ

ಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಾತ್ರ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷವಾಗಿರದೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹುಜನರು ಇದ್ದರು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಂಗಮರ ಆಗಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ಇದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

(೧) "ಅಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನಾನಲ್ಲಯ್ಯ. ದೊಡ್ಡ ಬಸಿರು ಎನಗಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ದೊಡ್ಡವರನಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಕರಣರು ಮನ್ನಿಸರಯ್ಯ. ಹಡೆದುಂಬ ಸೂಳೆಯಂತೆ ಧನವುಳ್ಳವರನರಸಿಯರಿಸಿ ಬೋಧಿಸಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಮುನ್ನ ನಾನರಿಯೆನಯ್ಯ. ದೊಡ್ಡತನವೆನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ಅಂಜುವೆ, ಅಂಜುವೆ ನಿಮ್ಮ ಕ್ರಮಧಂಗೆ. ೬ನಾಥ ನಾನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗವ. ದೇವಾ."

(೨) "ದೂರದಿಂದ ಬಂದ ಜಂಗಮನಯ್ಯಗಳೆಂದು, ಸಾರಿದ್ದ ಜಂಗಮವ ಪರಿಚಾರಕರೆಂಬ ಕೇಡಿಂಗಿ ಬೆರಗಾದೆನಯ್ಯ. ಸಾರಿದ್ದವರು ದೂರದವರೆಂದರೆಂದು ಬೇರು ಮಾಡಿ ಕಂಡರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಸಿಂಗಾರದ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಣ್ತಾನೇ?"

(೩) "ಕುಟ್ಟು ತೊಟ್ಟು ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ ಬಂದ ಜಂಗಮ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಕಂಡು, ಕಂತೆ ಬೊಂತೆಯ ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ಹೀನವೆಂದು ಕಂಡೆನಾದರೆ ಪಂಚಮಹಾವಾತಕ " ಇತ್ಯಾದಿ.

(೪) " ಬೇರೂರಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂದ ಜಂಗಮವೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಕಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಂಗಮವನು ದಾಸೀನವ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಬಿಂದೆ ನಯ್ಯ " ಇತ್ಯಾದಿ.

(೫) " ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು ಬಂದ ಜಂಗಮವ ನೆಂದೆನಾದರೆ ನೊಂದೆನಯ್ಯ, ಬೆಂದೆನಯ್ಯ " ಇತ್ಯಾದಿ.

(೬) " ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಒಂದೇ ಎಂದು ನಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಅವ ರಂಗನೆಯರು ಲಿಂಗದ ರಾಜವಾಸ. " ಇತ್ಯಾದಿ.

(೭) " ಹೊಲೆಯುಂಟೇ ಲಿಂಗವಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ? ಕುಲವುಂಟೇ ಜಂಗ ಮವಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ? " ಇತ್ಯಾದಿ.

(೮) " ಅಚಾರವನರಿಯಿರಿ. ವಿಚಾರವನರಿಯಿರಿ. ಜಂಗಮ ಸ್ಥಲ ಲಿಂಗ ಕಾಡೆರಯ್ಯ. ಜಾತಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಸೂತಕವಿಲ್ಲ. ಅಜಾತಂಗಿ ಕುಲವಿಲ್ಲ. " ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈ ಉಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಜಂಗಮರ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈಗಿನಂತೆಯೇ ಇತ್ತೆಂದು ನಾವು ಅನುಮಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲನೇಕರು ಸಂಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮೃದು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೀಯಾಳಿಸಿದ್ದು ಮೇಲೆ ಉದಹರಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲ ವಚನ ಕಾರರು ಅತ್ಯಂತ ಕಟುವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಇಂಥವರನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಲಗ್ನವಾದವರಿದ್ದರೆಂಬುದು ಮೇಲಿನ ೬ನೇ ವಚನ ದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಗುರುಲಿಂಗಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ವಿಚಾರಗಳು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಅಳವಡವುಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಮೇಲಿಂದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ರೀತಿಯು ಎಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದೆಂಬುದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗೆ ಅಡಿಕೆಯಾಗದೆ ಇರದು. ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಜಂಗಮತ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮರ ಸಾಮರಸ್ಯ ಭಾವ ದಿಂದಲೇ ಉಭಯತರ ಐಕ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರುಹಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಚಾತುರ್ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನಡದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಡಕುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಪಟಾಸ್ಥಲ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಿಗೆ ಜಂಗಮವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಲವಾದ ಐಕ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಶಬ್ದವಲ್ಲದೆ ಕರಣರು, ಪುರಾತರು, ಲಭವಾ ಪುರಾತನರು, ಒಡೆಯರು, ಆದ್ಯರು, ಗಣಂಗಳು, ಪ್ರಮಥರು, ಮಹೇಶ್ವರರು ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಕೂಡ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

(೧) ಶರಣರು: ಈ ಶಬ್ದವು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಢವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಬ್ದವು 'ಜಂಗಮ' ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆಂತಲೂ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

(೨) ಪುರಾತನರು ಅಥವಾ ಪುರಾತನರು:— ವಚನಗ್ರಂಥ ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ವಿಮುಲವಾಗಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಜಂಗಮ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ತಮಿಳು ದೇಶ ದಲ್ಲಿಯೂ ಪುರಾತನರ ಹೆಸರೇ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ. ವೀರ ಕೈವರು ಈ ಪುರಾತನರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹಳ ಮನ್ನಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

(೩) ಒಡೆಯರು:— ಇದು ಜಂಗಮರಿಗೋಸ್ಕರ ಬಹುಮಾನ ವಾಚಕ ಶಬ್ದವಿದೆ. ಮಹಂತರು ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದವು ಒಡೆಯರು ಈ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದದ ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಬ್ದವು ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

(೪) ಆದ್ಯರು:— ಆದ್ಯರು ಎಂದರೆ ಮೊದಲಿನವರು. 'ಪುರಾ ತನರು' ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದವು ಇದಾಗಿ ರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿ ರುತ್ತದೆ.

(೫) ಗಣಂಗಳು:— ಕಾಳಾಮುಖರ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಉಪಲಬ್ಧವಿದೆ. ಈಶ್ವರನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥವರಿಗೆ 'ಗಣ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ ಜಂಗಮರನ್ನು ಅವರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆಯುವಾಗ ಇದನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸುವದುಂಟು.

(೬) ಪ್ರಮುಖರು:— 'ಗಣಂಗಳು' ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

(೭) ಮಹೇಶ್ವರರು:— ಪಟ್ಟಾಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಲ ವಾಗಿದೆ. ಭಕನ ಮೇಲಿನ ತರಗತಿಯವರು ಮಹೇಶ್ವರರು. ಆದರೆ

ಇದು ಜಂಗಮ ಅಥವಾ ಶರಣ ಸ್ಥಲವಲ್ಲ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ರಿಗೆ ಮಹೇಶ್ವರರೆಂದು ಕರೆಯುವ ಸಂಸ್ಕೃತದಾಯವು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಣಾಚಾರವುಳ್ಳವರು ಅಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದ ಪಂಥವನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡದೆ ಪಾಲಿಸುವಂಥವರು ಮಹೇ ಶ್ವರರೆಂದು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಳು ತರದ ಶಬ್ದಗಳು ವಚನಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಂ ದಾಗ್ಗೆ ಬರುವದುಂಟು.

ವಚನಕಾರರು ಭಕ್ತ, ಲಿಂಗ, ಗುರು, ಜಂಗಮ ಇವರ ಸ್ಥಾನ ಮಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹು ವಿಶ್ವಾಸವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಮತಭೇದವು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ವಿಶೇಷತರದ ಸಂಬಂ ಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನಿತ್ತರೂ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಭಕ್ತ, ಇವರೊ ಡನೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಹುಂದುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮೂರ್ತಿ ಕೂಡೆಯ ಅತಿರೇಕವನ್ನು ಹೊಡೆದುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗವೆಂದರೆ ಮನ ಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಧನ ಮಾತ್ರವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರಿಯಬೇ ಕೆಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಲಿಂಗ ಹೋದರೆ ಆತ್ಮಾಭಾತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯಾವ ಅಗಮ ವಾಕ್ಯಗಳಿರುತ್ತ ವೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಖಂಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ಅಥವಾ ಶರಣಸ್ಥಲದವರು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಅನುಭವವನ್ನು ಕಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂತೆ ಜಂಗಮರನ್ನು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ವರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಗುರುವೆಂದರೆ ಆಚಾರ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನಾದರೂ ಆಚಾ ರಕ್ಕೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಅವಶ್ಯವಿರುವದರಿಂದ ಗುರುಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಜಂಗಮ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅವರಣಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದ, ಮಂತ್ರ, ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಜರಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವರು ಆಷ್ವಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಶ್ವಾಸವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳು ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾದವುಗಳು. ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಆಚರಿಸಿರುವರು.

ವಚನಕಾರರು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟವರಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ ಅಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುವದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧರಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಮತ್ತು ಜೈನರಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಕರು ಇದ್ದು ಅವರು ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡದೆ ಜಂಗಮರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಾದ ಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೆಲವೊಂದು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲೂ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಲ್ಲ. ಜಂಗಮನು ಬೇಡಕೂಡದು, ಭಿಕ್ಷು ಬೇಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಎಂಬ ಮಹತ್ವದ ತತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಜಂಗಮರು ಮಠಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವವರಾದರು. ಇದೇ ಅವರಿಗೆ ಉಚ್ಚಜೀವನವಾಯಿತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಶುಕ್ಲಟಿಯಾಗಿ ಸುಗ್ರಹ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಶಿವಶರಣರ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಲ್ಲ, ಅದು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಲ್ಲ, ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಕರು ಈಡೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು.

(ಶಿವಶರಣ-ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಪು ಚಿನ್ನಪು ಪಟ್ಟೀದ. ಮು. ಒಂಟಮುರಿ.)

ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಂಚಾಚಾರ ಪಟಾಸ್ಥಲಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಟಾಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಶಿವಾನುಭವದ ೧೬ ನೆಯ ಸಂಪುಟದ ೬ ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿರುವೆನು. ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಅದೇ ಸತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಲೇಖನ ಮಾಲೆಯು ೧೬ ನೆಯ ಸಂಪುಟದ ೮ ಮತ್ತು ೧೧ ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ೧೭ ನೆಯ ಸಂಪುಟದ ೧-೨-೩-೪-೫ ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸದ್ಯದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಐದು ಅವರಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸುವುದಿದೆ. ಪಂಚಾಚಾರಗಳ ಬಗೆಗೂ ಮುಂದೆ ಯಥಾವಕಾಶ ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಗಳಲ್ಲದೆ, ಪಾದೋದಕ-ಪ್ರಸಾದ-ವಿಭೂತಿ-ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ-ಮಂತ್ರಗಳೆಂಬುವುಗಳು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಷ್ಟಾವರಣವು ಐದು ತರವಾಗಿರುವದು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ಇದ ರೊಂದಿಗಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಪಾದೋದಕ.

ಪಾದ. ಉದಕವೆಂಬೆರಡರ - ಯೋಗದಿಂದ ಪಾದೋದಕವಾಗಿದೆ. ಕದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಾಗುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ, ಪಾದ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ ಎಂಬೆರಡು ಮಾತ್ರ ಅವಶ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪಾದನೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ, ಪಾದೋದಕವೇ ಪದೋದಕವಾಗುವದು. ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವೆಂದು ತಕ್ಕೊಂಡರೆ, ಸ್ಥಳವೇ ವೀರಶೈವಂ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರವಸ್ತುವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಪಾದೋದಕವೆಂದರೆ ಪರವಸ್ತುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಉದಕ, ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಕೃಪಾಜಲ ಅಥವಾ ಕರುಣಾಮೃತವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವದು. ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಗಳು ಮೂರಾದರೂ, ಒಂದೇ ಪರವಸ್ತುವಿನ

ವುದು ಹೇಗೆ? ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಒದಗಬೇಕಾದರೆ ತಾವು ಆರಾಧಿಸುವ ದೈವತವು, ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಸರಳವಾದ ಕಲ್ಯಾಣಕರ(ಶಿವ) ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಶಿವನೇ ಆಗಿರುವುದು, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಶಸ್ತ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಶಿವನೇ ಆಗಿರುವುದು, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ. ವಿಷ್ಣುವೇನೂ ಅಷ್ಟು ಉಚಿತನಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವನು ಪ್ರಪಂಚದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು (ಜಗತ್ತೇ) ಅವನ ಸತಿಯು. ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದವೇ ವಿಶ್ (ಪ್ರವೇಶಿಸು) ಧಾತುವಿಗೆ 'ಷ್' ಎಂಬ ಕರ್ತೃರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿ ಆಗಿದೆ. [ಉದಾ: ಸಹಿಷ್ಣು, ವರ್ಧಿಷ್ಣು ಮುಂತಾದವುಗಳಂತೆ] ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚ ಭೋಗವನ್ನೇ ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವವನು ಅವನು. ಮೇಲಾಗಿ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತವನು. ಅವನ ಭಕ್ತರಾದವರು ಕೂಡ ಅಂತಹರೇ! ಈ ಆಗಾಧವಾದ ಪ್ರಪಂಚ ಶಂಕದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಒಳಿತಾಗಿ ಮುಳುಗಿದವನು ಕಿತ್ತೇಳುವುದು ಪರಮ ಕಷ್ಟವು. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭವಿಗಳಾಗುವುದೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅಂತೇ ವೀರಶೈವರು, ಪ್ರಪಂಚದ ಬಗೆಗೆ ವಿರಕ್ತನೂ ಕಲ್ಯಾಣಕರನೂ (ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯರೂಪ ಧೈಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾನುಕೂಲವೂ) ಆದ ಶಿವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಯೆಂದು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುದು ಹೆಚ್ಚು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ವೀರಶೈವರು ಆ ಶಿವನಂತೆ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಅರಿಪುರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವರು. ಹಾಗೂ ಅದು ತಮ್ಮ ಧೈಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರಬಾರದೆಂದು ಅಲ್ಲದೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಹು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಅದರ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿರುವರು. ಅವರು ಶಿವಭಕ್ತರಾದರೂ ತಾವು ಪೂಜಿಸುವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ನೆನಪಿಡತಕ್ಕ ಮಾರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿರುವರು. ಶೈವರು ಪೂಜಿಸುವ ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗವು ಭೇದ ಭಾವನೆಗೆ ಆಸ್ಪದವೀಯುವದು. ಪೂಜ್ಯ ಪೂಜಕರಲ್ಲಿ ಆಭೇದ ಬುದ್ಧಿಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು, ಗುರುವಿನಿಂದ ಅವರ ಶಿರೋಗತ ಶಿವಚಿತ್ಕಳೆಯು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಕಾರತೆದಳಿದು, ಕರಗತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ಆರಾಧ್ಯ ಆರಾಧಕರಲ್ಲಿ ಏಕೈಕಸ್ವರೂಪವಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವರ ಸಮರಸತೆಯ ಧೈಯವ್ರತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಈ ಇಷ್ಟ

ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದ ಅದಾವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜೊಂಜಾಟವೂ ಇಲ್ಲ, ಸ್ವತಃಪೂಜಕಾದಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರಖರ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮ (ಕಾಯಕ) ಸಮನ್ವಯವುಳ್ಳ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಉಚ್ಚತರ ಧರ್ಮಗಳು ತಾವೆಂಬುದನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ನೆನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. "ಉಂಡುಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆದಲಿಕ್ಕದನೇನು ರಂಡೆಯಾಳುವಳೆ?" ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಗಳು ನುಡಿದುದನ್ನು ಸಹಸಾ ಮರೆಯಬಾರದು. "ಎಕೇನ ಜನ್ಮನಾ ಮುಕ್ತಿವೀರಾಣಾಂತು ಮಹೇಶ್ವರಿ" ಎಂದು ಶಿವನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕನ ಪಡೆದ ಧರ್ಮವಿದು! ಇದನ್ನು ಬಹು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಅಚ್ಚವಚನ ಪಡೆದ ಭರ್ಮವಿದು! ಇದನ್ನು ಬಹು ಅನ್ವರ್ಥಗೊಳಿಸಬೇಕು. ರಸಿ ಭಕ್ತರೆಂದು ನಾವು ತಳೆದ ಹೆಸರನ್ನು ಅನ್ವರ್ಥಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಕರತೆಯುಂಟಾಗಲೆಂದೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಅನುಕೂಲ ಗಳಾಟರೂ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳೇ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಲಿಕ್ಕೆ ಶಿವಕೃಪೆಯೂ ಶಿವಕೃಪೆಯುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯೂ ಬೇಜವೃಕ್ಷ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಪರಸ್ಪರ ಆಧಾರಾಧೇಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಶಿವನೋರ್ವನೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೆಂಬ ಮೂರು ರೂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವದರಿಂದ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಅತಿ ನಿಕಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದೇ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯವಿರುವದು. ಈ ಕೃಪೆಯೇ ಪಾದೋದಕವೆಂದೂ ಕರುಣಾಮೃತವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪಾದೋದಕ ಸೇವನೆಯು, ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯುವ ಒಂದು ಉಚ್ಚತರದ ಆಕರ್ಷಕ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಅದಕಾರಣ ಪಾದೋದಕ ಪಡೆಯುವದೆಂದರೆ ತನ್ನ ಧೈಯಸಾಧನೆಗೆ ತಕ್ಕ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದೆಂಬದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು. ಇದೇ ಅರ್ಥವು (ಕರುಣೆ, ಅನುಗ್ರಹ) ವ್ಯವಹಾರಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಪಾದೋದಕಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಸಾದ

ಪ್ರಸಾದವೆಂಬುದೇ ಇಷ್ಟವಾದ ಫಲವು, ಇಲ್ಲವೆ ಧೈಯ ಸಿದ್ಧಿಯು. ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವೇ ವೀರಶೈವನ ಪರತರ ಗುರಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಅದೇ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಹೊಂದುವ ಪರಮೋ

ಶಿವಾನುಭವ

೪೭

ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯವು. ಇಂತಹ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ದಯವಾಲಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಸ್ವತಃ ಆ ಗುರು ಜಂಗಮರು ಸದಾಚಾರಿಗಳೂ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕ್ರಮಪಂಚದಿಂದ ಅಲಿಪ್ತರೂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರೂ ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರಶೀಲರೂ ಅಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ತಾನೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಈ ಮಾತು ಹಿಂದೆಯೇ ಶಿ. ಭ. ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತವಾದ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಲೇಖ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಭಕ್ತರಾದರೂ "ಮಹತಾ ಪುಣ್ಯ ಪಣ್ಯೇನ ಕ್ರೀತೇಯಂ ಕಾಯನಾಃ" ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ದುಃಖರೂಪವಾದ ಅಗಾಧ ಭವ ಸಾಗರವನ್ನು ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತವಾದ ನರದೇಹದ ನೆಂವಿನಿಂದ ದಾಟುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಪಶ್ಚಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಅವರ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಬರಲಾರದು. ಪ್ರಸಾದ ಪಡೆಯುವದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಅದನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಾದ ಗುರು ಜಂಗಮರನ್ನೇ ತೋರಿಸಿ, ಅವರ ವಾದೋದಕ ಪಡೆದು ಶುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕು.

ಈಗ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನೇಕ ಜನ ಪ್ರಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಗುರುಕರುಣದಿಂದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವರ ಪ್ರಸಾದದ ಅರ್ಥವೇ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಸಮಂತ್ರಕ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪಾವನನಾದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಒಳ್ಳೆ ಮಿಕ್ಕೆ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಊಹಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಸಾದವೆಂಬುದು ದಿಟವಾದುದಾದರೂ ಬರೇ ಭಾವಿಕತನದಿಂದ ಅದರದಷ್ಟೇ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗುವುದು ಅನಿಷ್ಟವಾದುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಅನ್ನಮಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದೇಹರಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರವಾದೀತು; ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದ ದೊರೆಯುವುದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರೊಳಗಿರುವ ಜೀವರೂಪಿಯಾದ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಈ ಜಡ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಏನು ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದು? ಬರೇ ಶರೀರ ಪೋಷಣೆಯೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯಲ್ಲ, ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರವೇ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ವ್ಯರ್ಥವಾದುದು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಸಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದುದು ಮುಂದಿನ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಸಾದ

ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದ ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೆಂದು. ಅದನ್ನು ಮರೆತು "ನಾಮ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದೆನು, ಇನ್ನು ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಫಲವಾಯಿತು." ಎಂದ ಯಾವುದು ಬಹು ಘಾತಕವಾದುದು. ಒಣ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಅದರ ಸಿದ್ಧಿಯು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ ಕಾಲಾಂತರದಿಂದಾಗಲಿ, ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಎಂದೂ ಆಗುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅದರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಲೂ ನಿಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ನಡಿಸಿ, ಸಾಹಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಆ ವಿಷಯಕ ಬಾಗಿಲು ಮಾತ್ರ ತೆರೆಯಲ್ಪಡುವವು ಸರಿ! ಸಂಸ್ಕಾರಿಯು ಆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ, ಏನು ಕಾಲ ಕಳೆದರೇನು? ಒಳಗಿನ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕನನೆಂದೂ ಕಾಣಲಾರನು! ಪಡೆಯುವುದಂತೂ ದೂರೇ ಉಳಿಯಿತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಕುತೂಹಲ ಪೂರ್ವಕ ಒಳವೇರಿ, ಎಲ್ಲೆಡೆ ತಿರುಗಾಡಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಏನಿರುವದೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸುಖವು ತೋರುವುದು; ಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದುದಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರಿಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಗಳು, ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಸಾಧನವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗಳಾಗಿ, ಬಳಕೆ ಶರಣತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಿಂದ ತದ್ರೂಪತೆ ಪಡೆದರೆ ಮಂತ್ರಪ್ರಸಾದಿಗಳೆಂಬ (ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗರೂಪ ಪಡೆದವರೆಂಬ) ಹೆಸರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ತಕ್ಕವರಾಗುವರು. ಇವರೇ ದಿಟವಾದ ಪ್ರಸಾದಿಗಳು. ವೀರಶೈವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಾದಿಗಳೇ ಆಗುವುದು ಇಷ್ಟವೂ ಅವರ ಪವಿತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಅಲ್ಲವೇ!

ವಿಭೂತಿ.

ವಿಭೂತಿಯು ಆಶ್ರಿತಮವಾದುದೊಂದು ವಿಶ್ವಯುಕ್ತವಾದ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಈಶ್ವರತ್ವವು ಇದರಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತಹ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುವೇ ಇಹದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಗೋಮಯವನ್ನು ಒಳಿತಾಗಿ ಒಣಗಿಸಿ, ಸಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಉರಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಇದು ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ಮಲವೂ ಅತವಿವ ಪರಿಶುದ್ಧವೂ ಏಕರೂಪವೂ ಆಗಿರುವುದು. ಇದನ್ನು

ಗುರುಹಸ್ತದಿಂದ ಕಡೆದು, ಮೇಲೆ ಕೇಳಿದ ಭಾವನಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧರಿಸಿದರೆ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಕ್ತನು ನಿರ್ಮಲ (ಮಲತ್ರಯರಹಿತ) ನೂ ಪಾವನಕರವಾದ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳುಳ್ಳವನೂ ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಆಚರಣೆಯುಳ್ಳವನೂ ಪವಿತ್ರಾಂತಃಕರಣೆಯೂ ಆಗುವದರಲ್ಲಿನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದರ ಉದ್ದೇಶವು, ಈ ವಿಧದ ಉನ್ನತ ಗುಣಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಇದು ಶಿವನ ವೈವೇಕ. ತಾವೂ ಶಿವರೂಪ ಪಡೆಯಲು ಇದು ಬಲು ಸಹಕಾರಿಯೆಂದೇ ಧರಿಸಬೇಕು. ಪೂರ್ವಿಕರು — “ಅನಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರತಂ ಶಾಂತಂ ಜೈತನ್ಯಂ ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಕಂ | ಚಿದಂಗಂ ವೃಷಭಾಕಾರಂ ಚಿಪ್ಪಸ್ಮಂ” ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಭೂತಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ತಾನೇ ಕಂಡುಬರುವುದು. ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬಲಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕಡೆಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಭೂತಿಗಳಾದ ಮಾಹಾಕುರುಹರೇ ಆಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಒಲೆಯ ಬೂದಿ ಬಳಿದು ಕೊಂಡಂತೆಯೂ ಬೂದಿ ಜಿಲ್ಲಿದ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿದ.....ಯೂ ನಮ್ಮ ಗತಿಯಾಗುವುದು.

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ.

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯೆಂದರೆ ರುದ್ರನ ಕಣ್ಣು. ಶಿವನಿಗೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರವೆಂದೇ ಅರಿಯಬೇಕು. ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ತಾಸದಾಯಕವಾದ ಉಷ್ಣತೆಯುಳ್ಳ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲ, ಜ್ವಾನನಿಕ್ಷೇಪವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ “ಉರಿಗಣ್ಣು” ಎಂದು ಹೆಸರು ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ. ಆ ನಿರ್ಮಲ ಜ್ವಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಅಗಣಿತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳ ನಾನಾವಿಧ ಗುಣಗಳೂ ನಾಮ ರೂಪಗಳೂ ಮಾಯವಾಗಿ, ಒಂದೇ ಒಂದು ವಸ್ತುವು ಅರ್ಥಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮವು-ಲಿಂಗವು-ಉಳಿದು ಬಿಡುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಜಗತ್ತು ಅಳಿದು ಹೋಗುವದನ್ನೇ ಉರಿಯುವುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತ್ರಿಸೂರ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಮಾತೃನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಉದಾರಿದ ಭಾಷ್ಪಗಳೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಾದುವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. (ತ್ರಿಸೂರ ಸಂಹಾರ

ದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕಾರ್ಯದ ಲೇಖನವನ್ನು ಮಲತ್ರಯವೆಂಬ ಶಿರೋಲೇಖದಿಂದ ಮಾನುಷವದ ೧೫ ನೆಯ ಸಂಪುಟದ ೧ ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವರು ನೋಡಬಹುದು.)

ಈಗ ನಾವು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ವೈಮೇಲೆ ಧರಿಸುವ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಸ್ವತ್ವದ ಬೀಜಗಳು. ನೇರಾಳದಲ್ಲಿ ಈ ಗಿಡಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಮುಖ ದ್ವಿಮುಖ ಪಂಚಮುಖ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುವವು. ಇವುಗಳ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಸಹಾಯವಾಗುವದು. ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವದೆಂದರೆ ಅದೇನೂ ಅಟವಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿರುವ ಪವಿತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ತಾನೂ ಅವುಗಳ ಧಾರಣದಿಂದ ಜ್ವಾನ-ಹಣೆಗಣ್ಣು ಪಡೆದು, ಆಣವ-ಮಾಯಾ-ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿಮಲನಾಗದಿದ್ದರೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕೊಂಡುವದು ಶಕ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಧ್ಯೇಯಕ್ಕೆ ಅನು ನಮ್ಮನ್ನು ಒಯ್ಯದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳಿಗೂ ಔಡಲಕಾಯಿಗಳಿಗೂ ಅಭ್ಯಂತರವೇನು? ನಮಗೂ ಔಡಲ ಗಿಡಕ್ಕೂ ಭೇದವೇನು !

ಮಂತ್ರ.

ಮಂತ್ರವೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ಗುಹ್ಯವಾಗಿ ಇರಿಸಿದ ವಿಷಯ, ದೇವರಿಗೆ (ಪರವಸ್ತುವಿಗೆ) ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾತು. ಆ ದೇವನು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವನು. ಅವನನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಕಾಣುವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಹಾಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಶೋಧಿಸಿ ಕಾಣುವ ಕುರಿತು, ಈ ಮಂತ್ರವೆಂಬ ಗುಹ್ಯ ಮಾತು ಗುರುವಿನಿಂದ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಈ ಶಿವಮಂತ್ರವು ಅಲಭ್ಯವಾದುದು. ಕೇವಲ ಬೀಜ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವದು. ಅದರೂ ಅದರ ಮರ್ಮವನರಿತು ಪಡಿಸಿ ಬಹು, ಅದರ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಶಿವನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಅವನೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವದನ್ನು ಮನಗಂಡು, ತದನುಸಾರ ವರ್ತಿಸಿ ಆ ಶಿವನೊಳಗೆ ಐಕ್ಯರಾಗತಕ್ಕುದು. ಇದೇ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವು. ಇಂತಹ ಐಕ್ಯಕವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನಿಗೆ ಭವವು ಹಿಂಗುವದಲ್ಲದೆ, ಶಾಶ್ವತವೂ ಅನುಪಮವೂ ಅದ ಅನಂದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದೆಂದು, ನಮ್ಮ ದರ್ಮ

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಧೈರ್ಯವನ್ನು-ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು-ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಮಂತ್ರವೇ ದಿವ್ಯವಾದ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿರುವದು. "ಮನಃ ನಾತ್ ಪ್ರಾಯತೇ ಇತಿ ಮಂತ್ರಃ" ಎಂದು ಇದರ ನಿರುಕ್ತವು. ಅರಿಯುವದರಿಂದ-ಅರಿತು ಆಚರಿಸುವದರಿಂದ-ರಕ್ಷಿಸುವದೆಂದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು.

ಹೀಗೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಗಳನುಳಿದು ಮುಂದಣ ಐದು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವು. ಇವನ್ನೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ರಸನ ನಾಸಿಕ, ತ್ವಜೆ, ನಯನ, ಶ್ರೋತ್ರಗಳೆಂಬ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವೇ ಅಂತರಂಗದ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು. ಇವೇ ಜಂಗಮದ (ಜ್ಞಾನದ-ಕರಶಿವನ) ಪಂಚಮುಖಗಳು. ಹೀಗೆ ದೇಹ-ಪ್ರಾಣ-ಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕಗಳು ನಮಗೆ ಸುದೈವದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರಲು, ಈ ಮಾನವ ಜನ್ಮದ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಐಹಿಕ ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಹಿತ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತರಾಗುವದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಳೆಸದೆ ಎಂಟೂ ಅವರಣಗಳ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪವು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಡಮೂಡುವಂತೆ, ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾರಾಂಶ ರೂಪದಿಂದ ಬರೆದು, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನು. ಅದು:— ನಮಗೆ ಜನ್ಮತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಗುರು (ಕಾಯ)-ಲಿಂಗ (ಪ್ರಾಣ)-ಜಂಗಮ (ಜ್ಞಾನ) ದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ (ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು), ಅವರ ಪಾದೋದಕ (ಅನುಕೂಲತೆ) ಪಡೆದು, ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ತಳೆದು (ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ), ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ (ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ), ಮಂತ್ರವ ಜಪಿಸಿ (ಸ್ವಸ್ವರೂಪದ-ಕರಶಿವನೇ ತಾನೆಂಬುದ-ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ), ಪ್ರಸಾದವನ್ನು (ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು) ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕು. ಇದೇ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಗುಟ್ಟು.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿರುವದನ್ನು ಬಗೆಯದೆ ಅರುವುಗೇಡಿಗಳು ಅವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಈಗ ಅಳತೆಗಿಡಹತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವು, ನಾವು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿದುದೇ! ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದಾದರೆ, ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿಯವು? ಕ್ರಿಯೆ ಎಲ್ಲಿಯದು? ಸಜ್ಜನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ವಾಗುವೆನು.

ಮುಖಗುವಂತೆ. ಈ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಧಾರಣೆಹೊಂದುವದೇ ಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪವು. ಅಯ್ಯಗಳೆಂದಿನಿಸುವವರು ಹೆಸರಿಗೇ ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದಿದಂತೆ ಮಾಡಿದರೂ, ಅದನ್ನು ಆಗಲೇ ಮರೆತು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವರು. ಉಳಿದ ಸಮಾಜವಂತೂ ಅದರ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಮಾಲೆಯೊಳಗಿನ ಕುಣಿಗಳು. "ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕುಂತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲ." ಎಂಬಂತೆ ನಮ್ಮ ವೀರ ಶೈವರ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಆಂಗ್ಲೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗರಂತೂ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ, ಲಿಂಗ-ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಅವು ಮತ ಆಕ್ಷೇಪ ಎಂದು ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಒಪ್ಪಲೊಲ್ಲರು. ಅವರ ಈ ತಪ್ಪಿನ ಒಳಭಾಗದ ಜೊಣೆಯು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆಯೇ ಇರುವುದು. ಯಾಕಂದರೆ:—ಮೂಲತಃ ಸಮಾಜವೇ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದು. ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ-ಳುಗಳೆನಿಸುವವರೇ ಅಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳಂತೆ, ತೀರ ಬಹಿರ್ಮುಖರಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮೋಹಿಸಿ, ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಮುರವರಿಯದೆ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿ, ವಿಷಯ-ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿ, ಭವದ ದಾಸರಾಗಿರುವರು; ತಮ್ಮ ಆಮೌಲ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ವೃಥಾ ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲಜನ ದೇರೆ ಪಂಡಿತರು ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ, ಪವಿತ್ರ ಶಿವಲಾಂಛನವೆ ನಿಸುವ ಲಿಂಗ-ವಿಭೂತಿ-ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ-ಕಾವಿಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಹೊದ್ದು, ಒಳ್ಳೇ ಸೋಗುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಾಯಲ್ಲಿ "ಶಿವ ಶಿವಾ. ಶಿವ ಶಿವಾ" ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ, ಭಾವಿಕರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಕೊಟ್ಟಿಯ ಮಾಡಿಗಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವದು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹೇಡಿತನದ ನೀಚಕೃತ್ಯದಿಂದ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕತ್ತನ್ನು ತಾವೇ ಕೊಯ್ದುಕೊಂಬುದು ಅದೇಕೆ ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದೋ! ಬಲು ಸೋಜಿಗವೇ ಸರಿ!! "ಕರ್ಮಣೋ ಗಹನೋ ಗತಿಃ" ಎಂದು ಭವಿಗಳು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ, ಅವುಗಳ ದುರುಪಯೋಗವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಇರಲಿ. ಕೊನೆಗೆ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಪಟವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಣೆಯೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನು.

ಅಸ್ತವರಣಗಳ ಪಟವು.

ಹೆಸರು	ತಾತ್ಪರ್ಯ (ಧರ್ಮಸತ್ಯಭಾವನೆ)	ಕ್ರಿಯಾ.	ಬಹಿರಂಗ ಅಸ್ತವರಣಗಳು	ಅಂತರಂಗ ಅಸ್ತವರಣಗಳು	ಜ್ಞಾನ ಅಸ್ತವರಣಗಳು	ಐಕ್ಯ ಅಸ್ತವರಣಗಳು
ಗುರು.	'ಗು' ಕಾರಂ ಗುರು ರೂಪಂ ಚ 'ರೂಪಾ ತೀತಂ 'ರು' ಕಾರಂ (ಗುಣಾತೀತ ರೂಪಾ ತೀತ ಅವಸ್ಥೆ)	-- ಗುರು -- ಅಸ್ತವರಣಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತ ಮಹಿಮಾನಿವನು.	ಕ್ರಿಯೆ. ಅಸ್ತವರಣಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಪಡೆವುದು.	-- ಅರುಹು. -- ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲೆಂದು ಮನಗಂಡು ಅದರಿಂದ ಸಂರಾಜ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಗುವ ಬುದ್ಧಿ.	-- ತನು -- ಅರುಹುಬೋಧಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅರಸರಜನ್ಯವೇ ತನು.	-- ಸತ್ -- ಅಲಭ್ಯವಾದ ನರ. ಜನ್ಮದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅರುಹನ್ನು ಬಿಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆವುದು.
ಲಿಂಗ	"ಲೀಯತೇ ಗಮ್ಯತೇಯತ್ರ ಜಗದೇ ತಚ್ಚರಾಚರಂ ತದೇವಲಿಂಗಂ "	-- ಲಿಂಗ -- ಶಿಷ್ಯನ ಶಿರೋಗತಕ್ಕೆ ರುವ ಚಿತ್ರಳಿಹಾಗೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಶಿವ ಚೈತನ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದಯುಕ್ತವಾದ ಗುರುದತ್ತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ.	-- ಕರ -- ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗದ್ದಿ ಗೆಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯೇಂದ್ರಿಯ.	-- ಪ್ರಾಣ -- ದೇಹ ಸಂಗದಿಂದ ಜೀವ ಭಾವ ಹೊಂದಿದ ಆತ್ಮ (ಪ್ರಾಣ)	-- ಮನ -- ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ "ಆತ್ಮವತ್ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿಂಬ ಸಮ ಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಗದ್ದಿಗೆ ಯಾದ ಅಂಶ:ಕರಣ.	-- ಚಿತ್ -- ಮನವು ಆತ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನ ರೂಪವಾಗುವುದೇ ಚಿತ್.

ಜಂಗಮ.	ಜಂಗಮ ಶಿವಂ ವಿಶ್ವ ಪ್ರಕಾಶಕಂ ಸ್ವಸ್ವರೂಪತಯಾ ತೇ ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆ (ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದವ.)	-- ಜಂಗಮ -- ಸದಾಚಾರ ಸುಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೆನಿಸುವ ಶರಣನು.	-- ಆಚರಣೆ -- ತಾಮಸನಿರಸನ ಶೀಲ ಸಂಪಾದನಗಳಂ ಹೊಂದಿ, ಲವಮಾತ್ರವೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಕದಲದಿರುವುದು.	-- ಸುಜ್ಞಾನ -- ದೇಹವೇ ನಾನೆಂಬುದಂತ್ಯಜಿಸಿ ಆತ್ಮನೇ ನಾನೆಂಬುದಂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸುಜ್ಞಾನ.	-- ಧನ -- ಸಂಸಾರದ ನಾಶಾಶಿಧಿ ಸಮಗಲೇ ಧನ ಅಪ್ಪಣೆಗಳ ನಾಶ:ರೂಪಗಳಿಗೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ತತ್ವ ಲಿಂಗವ ಕಂಡು ಹಿಡುವುದೇ ಧನ.	-- ಫಲ -- ಸಂಸಾರದ ನಾಶಾಶಿಧಿ ಸಮಗಲೇ ಲಿಂಗ ರೂಪ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವಾಗುವುದರಿಂದಂಟೂ ಗುವ ತಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಲಭಿಸುವ ವೃತ್ತಿ.
ಪಾದೋದಕ.	'ಪ' ಕಾರಂ. ಪರಮಂ ಜ್ಞಾನಂ 'ದೋ'ಕಾರಂ ದೋಷ ವರ್ಜಿತಂ. 'ದ'ಕಾರಂ ದಹತೇ ಜನ್ಮ 'ಕ' ಕಾರಂ ಕರ್ಮನಾಶನಂ.	-- ಪಾದೋದಕ -- ಜಂಗಮ ಪಾದಾಂ ಗುಪ್ತದಿಂ ಪುನೀತವಾದ ವಿಧಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸಿದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ಚರಣಜಲ.	-- ಪಾದ (ಪದ) -- ಪಾದೋದಕಕ್ಕೆ ಶ್ರವಣಾದಕರ್ತೃತ್ವ ದ್ರಿಯವೆನಿಸುವ ಅಂಭಿ.	-- ಜಿಹ್ವೆ -- ಜಲತತ್ವವುಳ್ಳ ಸ್ವಾದವನರಿವ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ.	-- ಜ್ಞಾನ -- ಶರಣರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಯೋಗದಿಂದ ಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪದ ನೆಲೆಯ ನರಿವ ಜ್ಞಾನ.	-- ನಿತ್ಯ -- ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನೇ ಕಂಡು ತಾನು ಅಮರ (ನಿತ್ಯ) ನೆಂದು ಭಾವಿಸುವಿಕೆ.
ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಶುದ್ಧ ಸಿದ್ಧಿ.	ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮನ ಸಮಂತ್ರ ಹಸ್ತ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪುನೀತವಾದ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ (ಒಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕು) ಅನ್ನವು	-- ಪ್ರಸಾದ -- ಜಂಗಮನ ಸಮಂತ್ರ ಹಸ್ತ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪುನೀತವಾದ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ (ಒಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕು) ಅನ್ನವು	-- ಜಿಹ್ವೆ -- ನಕ್ತ ಮತ್ತು ತದಂತ ಗ್ರಾತರಸನೆ. ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯ ಬಹಿರಂಗ ಅವಯವ.	-- ಭೃಣ -- ಪ್ರಸಾದದ ಗಂಧ ವಿಷಯವ ನರಿವ ಪೃಥ್ವಿ ತತ್ವವುಳ್ಳ ನಾಸಿಕ.	-- ಭಾವ -- "ಜಗತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪವಾದ ಮೇಲೆ ಎಂಜಲೆಂಬುದು ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರಿ ಯುವದೇ ಭಾವ.	-- ಪರಿಪೂರ್ಣ -- ಅಣೋರಣೀಯಾನ ಮಹತೋ ಮಹಿ ಯಾನ್ ಆಗಿ, ಲಿಂಗವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೆಂಬ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸ

ಇಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕಾರಣ ಸರಂಜೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಘನವು ಎನಗೆ ನಾರಿಕಲ್ಲು ಮಥ್ಯಯನಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಬೋಬಸವೇಶ್ವರಾ, ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೭) ಎನ್ನ ಉನ್ನತಿಯ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ತಾರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಾರ ಚಿತ್ರರಮಲಿಂಗವನು. ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎನ್ನ ಧಾವಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ತಂದು ಇಂಬಿಟ್ಟನಯ್ಯಾ ಶ್ರೀ ಗುರು. ಎನ್ನ ಧಾವಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ತಾರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಾರ ಚಿತ್ರಲಾಲಿಂಗವನು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎನ್ನ ತತ್ವಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ತಂದು ನೃಪ್ತವ ಮಾಡಿದನಯ್ಯಾ ಶ್ರೀ ಗುರು. ಎನ್ನ ತತ್ವಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ತಾರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಾರ ಚಿತ್ತರಮಲಿಂಗವನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಎನ್ನ ಕಾರ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ತಂದು ಸ್ವಾಧ್ಯಗೊಳಿಸಿದನಯ್ಯಾ ಶ್ರೀಗುರು. ಎನ್ನ ಕಾರ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ತಾರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಾರ ಚಿನ್ಮಯಲಿಂಗವನು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎನ್ನ ವಾಯುತತ್ವದಲ್ಲಿ ನೃಪ್ತವಾಗಿ ತಂದಿರಿಸಿದನಯ್ಯಾ ಶ್ರೀಗುರು. ಎನ್ನ ವಾಯುತತ್ವದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ತಾರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಾರ ಚಿನ್ಮೂರ್ತಿಲಿಂಗವನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಎನ್ನ ಅಗ್ನಿತತ್ವದಲ್ಲಿ ತಂದು ಅನುಗೊಳಿಸಿದನಯ್ಯಾ ಶ್ರೀಗುರು. ಎನ್ನ ಅಗ್ನಿ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ತಾರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಾರಲಿಂಗವನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಎನ್ನ ಅದ್ವಿತತ್ವದಲ್ಲಿ ತಂದು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನಯ್ಯಾ ಶ್ರೀಗುರು. ಎನ್ನ ಅದ್ವಿತತ್ವದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ತಾರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಾರ ಚಿದ್ರೂಪಲಿಂಗವನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಎನ್ನ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ತಂದು ಹುದುಗೊಳಿಸಿದನಯ್ಯಾ ಶ್ರೀಗುರು. ಎನ್ನ ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವುತ್ತಿಹ ಚಿತ್ತಾರ್ಣ ಚಿತ್ರಕಾರ ಚಿದದ್ವಯಲಿಂಗವನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಎನ್ನ ಧಾವ ಮನ ದೃಕ್ಗೆ ಕರತಳಾಮಳಕವಾಗಿ ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸಿದನಯ್ಯಾ ಶ್ರೀಗುರು. ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಹೃವೇ ಬಸವಣ್ಣನೆನಗೆ. ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎನ್ನ ಆಧಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ

ಎನ್ನ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಮಣಿಪೂರಕ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಃಕಲಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಶಿಖಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಪಶ್ಚಿಮಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಸ್ಥೂಲಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಷಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಕಾರಣಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧಾವಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ನಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ತ್ವಕ್ಮನದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಕ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಪೃಥ್ವೀ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೈಕೊಂಡು ಆಚಾರಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಅಪ್ಪುಸಂಬಂಧವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೈಕೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ಅಗ್ನಿಸಂಬಂಧವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೈಕೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನ ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ ವಾಯುಸಂಬಂಧವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೈಕೊಂಡು ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾಗಿ

ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನ
ಆಕಾಶಸಂಬಂಧವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೈಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದ
ಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನ ಶರಣಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ.
ಎನ್ನ ಆತ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೈಕೊಂಡು
ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ.
ಇಂತೀ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವನೋಳಿಕೊಂಡ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಇಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮನ
ನೆಗೆ. ಆಯುಷ್ಯಬ್ರಹ್ಮವೇ ಎನ್ನ ಅಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಕಲ
ಕರಣಗಳ ಕೊನೆಯ ಮೊನೆಯ ಮೇಲೆ ಧಳಧಳನೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿಪ್ಪ
ಭೇದವನು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೆನಗೆ ಅರುಹಿದ ಕಾರಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ
ಗುರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಉರಿವುಂಡ ಕರ್ಮರದಂತಾದನಯ್ಯಾ
ಬೋಳಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೮) ಅಣವಮಲ ಮಾಯಾಮಲ ಕಾರ್ಮಿಕಮಲವೆಂಬ ಮಲ
ತ್ರಯಂಗಳ ಕಳೆದು ಎನ್ನ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗವ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಮಾಡಿದ
ನಯ್ಯಾ ಮಡಿವಾಳಯ್ಯ. ಎನ್ನ ಸಾಕಾರ ಮೂರು ಮೂರು, ಹದಿನೆಂಟು
ಹದಿನೆಂಟು ಪ್ರಕಾರವನೋಳಿಕೊಂಡು ಎನ್ನ ನಿರಾಕಾರ ಮೂರು ಮೂರು,
ಹದಿನೆಂಟು ಹದಿನೆಂಟು ಪ್ರಕಾರವನೋಳಿಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಾಯತವಾದನಯ್ಯಾ ಜೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ನಿರಾಳ ನಿರ್ಮಾಯ ನಿಶೂ
ನ್ಯಬ್ರಹ್ಮವೇ ಉಭಯಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು.
ಇಂತೀ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಆತ್ಮಸಂಗವನರುಹಿ ಬೋಳಬಸವೇಶ್ವರನು
ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ವಿಜಯವನೋರಿದೊರೆದು ತೋರಿದ ಕಾರಣ ಎನ್ನ ತನು
ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಎನ್ನ ಮನ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಬಯ
ಲಾಯಿತ್ತು ಎನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಎನ್ನ ವಿಷಯ ಬಯ
ಲಾಯಿತ್ತು. ಇಂತಿವರೋಳಗೆ ನಾನು ಬಯಲಾದೆನು. ಪರಂಜ್ಯೋತಿ
ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಎಡ
ಬಲ ಅಡಿಯಾಕಾಶವೆಂಬವನರಿಯದೆ ಮುಳುಗಿ ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಮುಚ್ಚಿಕೆ
ಎಂಬ ನುಡಿಯಡಗಿತಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮಲಪ್ರಭಾ,
ಪ್ರಭಾ, ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾನದಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಜಾಮನ ರಾಜ್ಯ
ದಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣಾ, ಭೀಮಾ, ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಗಳು ಇದ್ದ ಪ್ರದೇ
ಗಳು ವಿಜಾಪುರ ಬಾದರಹರ ರಾಜ್ಯದ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವು ಅವರಿಗೆ
ಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಾದದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದೇಸಗತಿಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದು ಅವು
ಮಹತ್ವದವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ದೇಸಗತಿಯವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಯಾವಾ
ಗಲೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ರಕ್ಕಸಗಿ, ಕೆಲೂರ,
ಕರಡಿ, ಅಮರಾವತಿ, ಹುಲ್ಲಳ್ಳಿ, ಹುಲ್ಲಾಳ, ಸುಳ್ಳ, ಸಿರಗುಪ್ಪಿ, ಈ
ಸ್ಥಾನಗಳ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳೂ, ಮೊದಲು ಬೇಡರಿದ್ದರೂ ಹಿಂದು
ಗಡೆ ವೀರಶೈವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಐಹೊಳೆ ದೇಸಗತಿಯೂ, ಇವ
ರಂತೆಯೇ ಇರುವ ಭತ್ತಿಯರಾದ ಕೋಟಿಕಲ್ಲಿನ ದೇಸಗತಿಯೂ, ಭತ್ತಿ
ಯರಾದ ನೀರಬೂದೀಹಾಳ, ಬೇಡರಾದ ಜಾಲೀಹಾಳ ದೇಸಗತಿಗಳೂ,
ರಕ್ಷೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ ಕೆರಕಲಮಟ್ಟಿ ದೇಸಗತಿಯೂ, ಈ ಮೇರೆಯ
ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದವಾಗಿದ್ದವು. ಈಗ ನಿಜಾಮನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ
ಸುರಪುರ, ದೇವದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಗುಡುಗುಂಟಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಬೇಡರ
ರಾಜರು ವಿಜಾಪುರ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು.
ಸುರಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೀ ಕಡ್ಲೆಪ್ಪ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೀ ವೀರಪ್ಪ
ಎಂಬವರು ೫೦-೬೦ ವರ್ಷ ಪ್ರಧಾನಿಗಳಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ
ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ದೇಸಗತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು
ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ:— (೧) ರಕ್ಕಸಗಿ (೨) ಕೋಲ್ಹಾರ (೩)
ಎಳಮೇಲಿ (೪) ಕೋಟೀಕಲ್ಲು (೫) ಐಹೊಳೆ (೬) ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು (೭)
ಕೋಣ್ಣೂರ (೮) ಜಂಬಗಿ (೯) ಬಸರಕೋಡ (೧೦) ಹೊನ್ನೀಹಾಳ
(೧೧) ಕಲಕೇರಿ (೧೨) ನಾಲತವಾಡ (೧೩) ಜೈನಾಪುರ (೧೪) ಎಡೆ
ಹಳ್ಳಿ (೧೫) ಬಲದಿನ್ನಿ (೧೬) ಸೊನ್ನ (೧೭) ಕೆಲೂರ (೧೮) ಕುಂಚ
ಗನೂರ (೧೯) ಕೇಸಾಪುರ (೨೦) ಕರಡಿ (೨೧) ಅಮರಾವತಿ (೨೨)
ಹುಲ್ಲಾಳ (೨೩) ಹುಲ್ಲಳ್ಳಿ (೨೪) ಟಕ್ಕಳಕಿ (೨೫) ಯರಯ್ಯೂರಿ (೨೬)
ಸುಳ್ಳ (೨೭) ಸಿರಗುಪ್ಪಿ (೨೮) ಹುಲಗಿನಹಾಳ (೨೯) ಮದರಿ (೩೦)
ಕಡಿಮಾಲ ಇವೆಲ್ಲವೂ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು. (೩೧) ಗಣಿ (೩೨)

ನೀರಬೂದಿಹಾಳ ಇವು ಭತ್ತಿಯರವು (೩೩) ಕೆರಕಲಮಟ್ಟಿ ಇದು
ಕಡ್ಡಿಗಳದು (೩೪) ಮನ್ನೀಕೇರಿ ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರದು ಇರುತ್ತವೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ:— (೧) ಕೋಡಂಗಲ್ಲು (೨) ಕಲ್ಲೂರು
(೩) ಯಾಗಂಟಿ (೪) ಮವನಾ (೫) ಚಿಂತಪಳ್ಳಿ (೬) ಕಕ್ಕಲವಾರ
(೭) ಮಲಪೇಡ (೮) ಚಿಟಗುವಾ (೯) ಬಿಜಾಸಪುರ (೧೦) ಹೆಮ್ಮ
ನೂರು (೧೧) ನೀರಗುಡಿ (೧೨) ಹಿರೋಳಿ (೧೩) ಪೈರಾಟಿ (ಸಂ ಅಕ್ಕ
ಲಕೋಟಿ) ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆ:— ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿ
ಗಳು (೧) ಮೆದಕಿನಹಾಳ (೨) ಹುದಗಬಾಳ (೩) ಇಟಗಿ (೪)
ಅಗೆದಾಳ (೫) ಗೆಜ್ಜಲಗಟ್ಟಿ (೬) ಚಳ್ಳಗಿರಿ (೭) ಶಾಂತಗಿರಿ (೮)
ಉಂಗಲೂಟಿ (೯) ಕಾಟಾಪೂರ (೧೦) ಉದಬಾಳ (೧೧) ಜವಳಗೇರಿ
(೧೨) ಪೋತನಾಳು (೧೩) ಜೀನೂರ (೧೪) ಬೆಳವಿನೂರ (೧೫)
ವಾಮನಕಲ್ಲೂರ (೧೬) ಮಜೇಡು (೧೭) ಗಣೇಕಲ್ಲು (೧೮) ನೀರ
ಲಕೇರಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇರುತ್ತವೆ. ಬೇಡರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು (೧೯) ಸುರ
ಪುರ (೨೦) ದೇವದುರ್ಗ (೨೧) ಗುಡಗುಂಟಿ ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತವೆ.

ಇತರ ನಿಜಾಮನ ರಾಜ್ಯ:— ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ (೧) ಬೀದರ
(೨) ಖಡಕಾ (೩) ಛಾಲಕೆ; ಕೊಪ್ಪಳಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ (೪) ಮುಧೋಳ;
ನಾಂದೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ (೫) ದೇಲೋಲಿ; ನಿಜಾಮಾಬಾದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ
(೬) ಬೋಧನ್; ಆದಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ (೭) ಗುರಜ; ಅತರಘಾ
ಬಾಲ್ಕಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ (೮) ಧಾರೂರ; ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
(೯) ಮುಧೋಳ ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವ ದೇಸಗತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ
ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬಹುತರವಾಗಿ ವಿಜಾಪುರ ಅಥವಾ
ಬೀದರ ಬಾವಕಪರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ದೇಸಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶೂರಪುರುಷರೂ, ಮುತ್ಸದ್ಧಿಗಳೂ
ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದು ಅವರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಾವು ಮುಂದೆ
ವಿವರಿಸುವೆವು.

ದುರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.

ಈ ದೇಸಗತಿಗಳು ಇದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ನಿಜಾ
ಮನು, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಪೇಶ್ವೆಯವರು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು
ಬ್ರಿಟಿಷರವರು ಇವರ ಪ್ರಬಲವಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಿದ್ದದರಿಂದ ಅವು
ಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ
ಇರಲಿಲ್ಲ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತತೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳು
ಅಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಮವಾದ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಂರ
ಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ
ದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ, ಕಿತ್ತೂರ ಮತ್ತು ಬಂಕಾಪುರ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ
ಬಲವಾದ ನೆಲಕೋಟೆಗಳುಂಟಾದವು. ಮಧ್ಯ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಪರಸ
ಗಡ ಅಥವಾ ಸವದತ್ತಿ, ನರಗುಂದ, ಮತ್ತು ಬದಾಮಿ ಇಲ್ಲಿಯ
ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಮತ್ತು ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಕೋಟೆ
ಗಳು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟವು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ಬಹಾ
ದ್ದೂರಬೆಂಡಾ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಮವಾದ ದುರ್ಗಗಳು ಉಂಟಾ
ದವು. ಇವೆಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕೋಟೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಜನರು
ಇವುಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಳ್ಳಕಾಕರ ಮತ್ತು
ಪರರಾಜರ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇ
ಕಾಯಿತು.

ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯೋಗಗಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಲಾಘ್ಯ ರಾಜರು ಮೇಲಿರದಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿ
ಯ ದೇಸಗತಿಯವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ
ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡು
ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಠಿಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೂ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ
ದೇಸಗತಿಯವರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ದೇಶ
ದಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ತ ಶಾಂತತೆಯು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಜೀನಸುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವು ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ
ಲಂದರಗಳ ಮೂಲಕ ಪರದೇಶಗಳ ಕೂಡ ಅನ್ಯಾದತವಾಗಿ ನಡೆಯು
ತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಳದಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾದಿ ಅರಸರ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರಾಜ್ಯಗಳು

ಸಮುದ್ರ ವೆಂದೆಗುಂಟು ಮಧ್ಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹತ್ವದ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಅವು, ಯಾವವೆಂದರೆ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಹಾವೇರಿ, ಬ್ಯಾಡಗಿ, ಶಿರಸಿ ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ನಂದಗಡ, ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ, ಹಲಸ್ಯಾಳಗಳು, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗೋಕಾವಿ ಮತ್ತು ಅಥಣಿ ಗ್ರಾಮಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಂದವು. ಇವೆಲ್ಲವು ಈ ೧೭ನೇ ೧೮ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ತ್ರಿಮಂತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದವು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಸಂಭಾಜಿಯು ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಂದರಗಳನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ರಾಜರು ಮತ್ತು ಪಟವರ್ಧನರು ಗೋಕಾವಿ ಯನ್ನೂ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸುಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನೋಡಲು ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯಾಪಾರವು ಕಾರವಾರ, ಮಿರ್ಜಾನ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಭಟಕಳ, ಈ ಬಂದರಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಬಂದರಗಳಲ್ಲಿ ವೋರ್ತುಗೀಜರು ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮತ್ತು ಅರಬರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಪರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಾಙ್ಮಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳು.

ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಙ್ಮಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವದು ದುಸ್ತರವೇ ಸರಿ. ಆದರೂ ಹಲಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಿತ್ತೂರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಗ್ರಂಥಕಾರರಿಗೆ ಬಹಳ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಘವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಸಿದ್ಧ ನಂಜೇಶನು ಸವದತ್ತಿಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಹೂರೀ ಗ್ರಾಮದವನು. ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಅದ್ವೈತ ಕವಿಯು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಲ್ಲಾರ ದೇಸಾಯರು. ಹೀಗೆ ಹಲಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯಂತೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ

(೧) ಕೆಲವರು ಕೊಲ್ಲಾರ ಎಂದರೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದು. ಇದು ತಪ್ಪು.

ಗ್ರಂಥಕಾರರಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಜೈನ ಗ್ರಂಥಕಾರರಾಗಲಿ ಅವರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ.

ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಯುಗವು.

ಆದರೆ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಕಾಲವು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಯುಗವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯಂತೆಯೇ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರು ಈ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದುರುದುಂಡಿ ಮತ್ತು ನಿಡಸೋಸಿ ಮಠಗಳು, ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಕಲಗಿ ಮಠವು ಮತ್ತು ಕಾಡ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಕೊಣ್ಣೂರ ಸಿದ್ಧಗಿರಿ ಎಡೂರ ಮಠಗಳು, ಕಿತ್ತೂರ ಲಿಯ ಕಲ್ಮಠವು, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಮಠಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಗದಗ, ಇಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನ ಮಠಗಳೂ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಮುಂಡರಗಿಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಠಗಳೂ ಮುಂದೆ ಬಂದವು. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗದೇವರ ಅನೇಕ ಮಠಗಳು ಮಹತ್ವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿವೆ. ನೀಲಗುಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಶಿವಪ್ರಯ್ಯನ ಮಠವು, ಚಿತ್ತೂರಿಯ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠವು, ತಾಳೇಕೋಟೆಯ ಖಾಸಗತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠವು, ಹೀಗೆ ಮಹತ್ವದ ಮಠಗಳು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯೋಪಶಾಖೆಗಳು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ನಿಜಾಮ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಇದೇಪ್ರಕಾರ ನಿಜಾಮ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಕೊಪ್ಪಳ, ನೇರಡಗುಂಭ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಮಠಾಧೀಶರು ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

೧೫ ನೇ ಪ್ರಕರಣ.

ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರು.

ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರು ಈಗ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಳದಿ, ಇಕ್ಕೇರಿ ಮತ್ತು ಬಿದನೂರುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ೧೪೯೦ರಿಂದ ೧೭೬೩ ವರೆಗೆ ೨೭೫ ವರುಷ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು. ಈ ರಾಜವಂಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೮ ಜನರು ರಾಜರಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

೧. ಚೌಡಪ್ಪನಾಯಕ-ಮೂಲಪುರುಷನು --೧೪೯೯--೧೫೧೩
೨. ಸದಾಶಿವನಾಯಕ-೧ನೆಯವನ ಮಗನು--೧೫೧೩--೧೫೪೫
೩. ೧ನೇ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕ-೨ನೆಯವನ ಮಗ--೧೫೪೫--೧೫೫೮
೪. ೨ನೇ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕ-೩ನೆಯವನ ತಮ್ಮ--೧೫೫೮--೧೫೭೦
೫. ರಾಮರಾಜನಾಯಕ-೩ನೆಯವನ ಮಗ --೧೫೭೦--೧೫೮೨
೬. ೧ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ-೫ನೆಯವನ ತಮ್ಮ-೧೫೮೨--೧೬೦೯
೭. ವೀರಭದ್ರನಾಯಕ-೬ನೆಯವನ ಮೊಮ್ಮಗ--೧೬೦೯--೧೬೪೫
ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಭದ್ರಪ್ಪ
೮. ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕ-ನಾಲ್ಕನೆಯವನ ಮೊಮ್ಮಗ--೧೬೪೫--೧೬೬೦
ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಸಿದ್ದಪ್ಪ
೯. ೨ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕ-೮ನೆಯವನ ತಮ್ಮ-೧೬೬೦--೧೬೬೧
೧೦. ಭದ್ರಪ್ಪನಾಯಕ-೮ನೆಯವನ ಮಗ --೧೬೬೧--೧೬೬೩
೧೧. ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕ-೧೦ನೆಯವನ ತಮ್ಮ-೧೬೬೩--೧೬೭೧
೧೨. ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿ-೧೧ನೆಯವನ ವಿಧವೆ --೧೬೭೧--೧೬೯೭
೧೩. ೧ನೇ ಬಸವಪ್ಪ-೧೨ನೆಯವನ ದತ್ತಕ ಮಗನು --೧೬೯೭--೧೭೧೪

೧೪. ೨ನೇ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕ-೧೩ನೆಯವನ -೧೭೧೪--೧೭೩೯
ಮಗ

೧೫. ೨ನೇ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕ-೧೪ನೆಯವನ -೧೭೩೯--೧೭೫೪
ತಮ್ಮ ಮಗ-ಮತ್ತು ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನಾಯಕನ ಮಗ

೧೬. ಚನ್ನಬಸವಪ್ಪನಾಯಕ-೧೫ನೆಯವನ --೧೭೫೪--೧೭೫೭
ದತ್ತಕ ಮಗ

೧೭. ವೀರಮ್ಮಾಜಿ-೧೫ನೆಯವನ ವಿಧವೆ ೧೭೫೭--೧೭೬೩

೧೮. ೩ನೇ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಹೈದರ
೧೭ನೆಯವನ ದತ್ತಕ ಮಗನು ನಾಯಕನಿಂದ ಆಕ್ರ
ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಈ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು (೧) ಚೌಡಪ್ಪನಾಯಕ (೨) ಸದಾಶಿವ ನಾಯಕ (೩) ೧ನೇ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕ (೪) ೧ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕ (೫) ಶಿವಪ್ಪ ನಾಯಕ (೬) ಭದ್ರಪ್ಪ ನಾಯಕ (೭) ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿ (೮) ೧ನೇ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕ (೯) ೨ನೇ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಚೌಡಪ್ಪನಾಯಕ:- ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಳದಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಪಳೆಯಬಯಲು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಬಸವಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅವನ ಸತಿಯಾದ ಬಸವಾಂಬೆ ಎಂಬವರು ಇರುತ್ತಿರಲು ಅವರಿಗೆ ಚೌಡಪ್ಪನೆಂಬುವನೊಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಚೌಡಪ್ಪನು ಯೌವನಸ್ಥನಾದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಸೀಗೆವಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರಾಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ದಿವ್ಯಲಿಂಗವಿದೆ, ಅದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಅದರ ಪೂಜಾರ್ಚನೆಗಳನ್ನೆಸಗುವ ಕೆಲವು ದಿನ, ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಆಕಳು ದಿನಾಲು ಹಾಲು ಕೆರೆವುತ್ತಿದೆ, ಇದೇ ಆ ಸ್ಥಳದ ಗುರುತು ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಪೃಥ್ವಿ ಜಾಗಮನು ಹೇಳಲು, ಚೌಡಪ್ಪನು ಆ ರೀತಿ ಜರಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಗಿದ್ದು ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಿಂಗವಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು

ಮೇಲೆ ಒಂದು ತೃಣಕುಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದು ರಾಮೇಶ್ವರ
ಲಿಂಗವೆಂದು ಆರಾಧಿಸಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಸಮೀ-
ಪದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಧಿಯೂ ದೊರಕಲು,
ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಪರಿಜನರನ್ನೂ
ಅಂಗರಕ್ಷಕರನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಾಢ್ಯನೆನಿಸಿ-
ಕೊಂಡನು. ಆಗ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ
ಅವನು ಚೌಡಪ್ಪನ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ
ಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವ-
ನಾಗಿ ಅವನು ಒಬ್ಬ ವರದೇ ಪುರುಷನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನೀನು
ಒಬ್ಬ ಕಾರಣಪುರುಷನು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ತುಂಟ ಜನರ ಪ್ರಾಬ-
ಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪದ್ರವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ,
ಅವರನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಲು, ಅವನು ತನ್ನ ಸೀಮೆಗೆ ಬಂದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೈನ್ಯ
ವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿ
ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದನು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ
ಮನಃ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು
ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಸೀಮೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರ-
ವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿ, ಚಂದ್ರಗುತ್ತಿ, ಕೆಳದಿ ಈ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು
ಮಾಗಡೆಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಚೌಡಪ್ಪನು
ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ತನಗೆ ದೊರಕಿದ ಭೂಮಿ ಸೀಮೆ-
ಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಕೆಳದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಲವಾದ ಕೋಟೆ-
ಯನ್ನೂ ಅರಮನೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ರಾಮೇಶ್ವರದೇವರಿಗೆ ಶಿಲಾಮಯ-
ವಾದ ಒಂದು ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಚೌಡಪ್ಪನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ
ಸೀಮೆಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಇಕ್ಕೇರಿಯ
ಗ್ರಾಮವನ್ನು ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಅಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯನ್ನೂ ಅರಮನೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲಿಕ್ಕೆ
ಹತ್ತಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೌಡಪ್ಪನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ-
ಕ್ರ. ಕ. ೧೫೫೪ರಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಈತನ ಸಮಾಧಿಯು

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು.

ಭಾಗ ೧

ಉರಿಲಿಂಗದೇವ.

ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಈಗ ನಿಜಾಮನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಾಂದೇಡ
ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಂಧಾರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ
ಗ್ರಾಮವು ಗೋದಾವರೀನದೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಅದರ ಉತ್ತರ ಭಾಗ
ದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಈ ಗ್ರಾಮದ ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ
ಭಕ್ತರ ಲಿಂಗಧಾರಣ, ಲಗ್ನ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ
ಲಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೇವಲ ಶಿವಾನುಭವಿಯು. ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ
ಮರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸುವವನು.
ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ವಚನಗಳ
ಮೂಲಕ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋವೇಧಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
ಅವನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಭಾವವುಳ್ಳ
ವನಾಗಿ ಸಮಾಧಿಷ್ಟನಾಗಿ ಕುಳಿರುವನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ
ವಿಷಯಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ,
ಕರಡಿ, ಹಾವು ಇಂಥ ಯಾವ ಹಿಂಸ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಎಷ್ಟು
ಮಾತ್ರವೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗಪೂಜಾರತನಾ-
ಗಿರುವದೇ ಅವನ ಶಿವಾನುಭವದ ಮುಖ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು
ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಈ ಶಿವಾನುಭವದ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಹು
ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಭಾವವಿ-
ದ್ದುಕೊಂಡು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯ

(೧) ಕೆಲವು ಕೈಬರಹದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಂಧಾರವೆಂತಲೂ ಬೇರೆ
ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಕಂಧಾರವೆಂತಲೂ ಇದೆ. 'ಕಂಧಾರ' ಇದೇ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಾಮ
ವಾಗಿದ್ದು 'ಅವನ' ಇದು ಅದರ ನೆರೆ ಗ್ರಾಮವಾಗಿರಬಹುದು.

ತಾತ್ಪರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನ ಮನಸ್ಸು, ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಮತ್ತು ಅವನ ಮಾತು ಕತೆಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

(೧) ಮಂಗಳಮಯಲಿಂಗದ ಮನ ಹಿಂಗದೆ ಸುಸಂಗಿಯಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಪ್ರಸಂಗಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾತನಂಗವೆನಗೆ ಮಂಗಳ ತರಂಗ. ಆತನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿರಿಸಾ ಉರಿಲಿಂಗದೇವಾ.

ಅವನು ತನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಸಾಮ ರಸ್ಯ ಛಾವದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

(೨) ಇನಿಯ ನೀನೇ ಎನಗೆ. ಇನ್ನೇನನೊಂದನಾನರಿಯೆ. ನೀ ನುಡಿಸಲು ನುಡಿವೆನು. ನೀ ನಡಿಸಲು ನಡೆವೆನು. ನೀನಲ್ಲದನ್ಯವ ನಾನರಿಯೆನು. ನಲ್ಲ ಕೇಳಾ. ಎನಗೆ ನೀನೇ ಗತಿ ನೀನೇ ಮತಿ, ನಿನ್ನಾಣೆಯಯ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗದೇವಾ.

ಅವನು ತನ್ನ ಬೇರೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿಂದ ಶಿವ ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

(೩) ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರುವೆ. ಕಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ ಮನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತೋಳಗುವೆ. ಎನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ತೋಳತೋಳಿ ಬೆಳಗುತಿಪ್ಪ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ನೀನೇ ಉರಿಲಿಂಗದೇವಾ.

ಇಂಥ ಅವನ ವಚನಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಗುರುವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಒಂದು

ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆಗ ಕೆಲವು ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಗುಡಿಸಲಿನ ಮಗ್ಗುಲಿನಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿ ದ್ದವಾಗ ಅವರು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವೈಮರೆತು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಉರಿಲಿಂಗ ದೇವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರು! ಅದು ಭಗ್ಗನೆ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು ಮತ್ತು ಅದರ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಪಸರಿಸಹತ್ತಿತು !! ಇಷ್ಟಾದರೂ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಿಗೆ ಅದರ ಅರಿವು ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜ್ವಾಲೆಯು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಹಬ್ಬುತ್ತ ಬಂದರೂ ಅದು ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಂದಿಹೋಯಿತು ! ಭೌತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಂತ್ರದೇಹಿಯ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಏರಿಕಾಂಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾರವೆಂಬ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವವಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಇದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಆಗ ಆ ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಈ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡವರಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಬಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಅವನಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತೆರಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಉಚ್ಚ ಜೀವನವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯಪೀಠದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ, ಸದ್ವರ್ತನೆ, ಸತ್ಯಾಸ್ಥಲ ದೋಷ ಇವುಗಳನ್ನು ಜರಗಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಅವನ ವಚನಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರೂ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಕಾರರೂ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಉರಿಲಿಂಗದೇವ' ಎಂದಿದೆ.

(೧) ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನಗಳು ಭಾಗ ೨ ಇದರಲ್ಲಿ ಇವನ ೪೯ ವಚನ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿ.

ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನು ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಡವನಾಗಿ ಕಳುಹಿತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಅವನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿ ಅವನ ಅಚಾರ್ಯಪೀಠವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನ ವಚನಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠತರವಾದವುಗಳು. ಅವು ವೀರಶೈವ ವಾಕ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ.

ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ಮೊದಲನೇ ಹೆಸರು ಪೆದ್ದಣ್ಣನೆಂದಿದ್ದು ಅವನು ಕಂಠಾರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದ ಮೂಲಕ ಜೋರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಿದ್ದು ಅವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಗೋಸ್ಕರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ನಂದಿವಾಡ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನಾದ ಸೂರಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಸೂರಯ್ಯನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಶೇಷ ಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಪೆದ್ದಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರಲು ಅವನು ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕದಿಯಬೇಕೆಂದು ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮಠದ ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನೇರಿ, ಬೆಳಕೆಂದಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಕೆಳಗಿಳಿಯಲು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡದೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

ಕೆಳಗೆ ಕೊಠಡಿಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳು ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬೀರುತ್ತಿವೆ.

(೧) ಕೆಂಪು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸುರೇಶನೆಂದಿದೆ.

ಶಿಷ್ಯ. ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಾಕ್ರಿಯೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಶಿಲೆ, ಲಿಂಗವೇ ಪತಿ ಎಂಬ ಭಾವವುಳ್ಳ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ನುಡಿಯುತ್ತ ನುಡಿಯುತ್ತ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನನಾಗಲು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಪ್ರೀತಿಯಂತೆಯೂ ಲಿಂಗವು ಪುರುಷನಂತೆಯೂ ಇರುವದು ಪೆದ್ದಣ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಬಂದಿತು. ಈ ರೀತಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಉರಿಲಿಂಗ ದೇವನು ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾಗಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಬಳಿಕ ನಂದಿವಾಡದ ಸೂರಯ್ಯನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆರುಹಿಕೊಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಮೇಲೆ ಬೆಳಕೆಂದಿಯೊಳಗಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಗಿಯುವವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಉಂಟಾಗಿ, ಅವನ ವೃತ್ತಿಯು ಕೂಡಲೆ ಬದಲಾಯಿತು. ಅವನು ಜೋರಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮಾಳಗಿಯ ಮೇಲಿಂವಿಳಿಮ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಂದ ಅವನು ತೀರ ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನಂತಾದನು. ದೇವಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆಂದು ಆದ್ಯರ ವಚನವು ಇದ್ದು, ಅದು ಆದಿನ ಪೆದ್ದಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಕೇವಲ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿದವನಾದನು.

ಆದರೆ ಅವನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತಂದು

ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ತತ್ವದಂತೆ ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಬಗೆದನು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಅವನಿಗೆ ನೀನು ಹಾಕಿದ ಈ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವಕ್ಕೆ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಅವುಗಳ ಬೆಲೆಯು ನನಗೆ ಬೇಡ, ನೀವು ನಂದಿವಾಡದ ಭಕ್ತನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನನಗೂ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಅವನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜೋರ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಅವನ ಪೂರ್ವದ ಸ್ಥಿತಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಪೆದ್ದಣ್ಣನೊಡನೆ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ಮಠದ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ದಿನಾಲು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಬಂದನು. ಮತ್ತು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಪೆದ್ದಣ್ಣನ ಈ ನಿಷ್ಠೆಯು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವದಾಗಿಯೇ ಏನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಅವನು ಅವನನ್ನು ಕಲಕ್ಷ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಇದಿರಿಗೆ ಬರುವದನ್ನು ಕಂಡು ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಕುಪಿತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ಘೇ ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಎಂದು

(೧) ನಾವು ಶಿವಾನುಭವ ಶ್ಲೋಕ ಸಂ. ೧೦-೫-೪೪೩ ಇದರಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗಪದ್ಧಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು 'ಗೆ ಜಾದಿಗಡಿಚ' ಎಂದು ಬೈದು ಕಲ್ಲು ಕೊಡಲು ಅವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗೆ ಜಾದಿಗಡಿಚ ಜಾದಿಗಡಿಚ ಇದೇ ಗುರುಮಂತ್ರವೆಂದು ಜಪಿಸುತ್ತಿರಲು' ಎಂದು ಭೈರವ ಶ್ಲೋಕ ಕಾವ್ಯದ ಸೂತ್ರ ರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವತರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವು ಮರಾಠೀ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿವೆ. 'ಘೇ ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಇದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹೋಗು ಎಂಬರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಗೆ ಜಾದಿಗಡಿಚ ಜಾದಿಗಡಿಚ' ಇದು ಅರಬ್ಬಿ

ಎಂದು ಇದನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆಗ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ನುಡಿದ 'ಘೇ ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಈ ಶಬ್ದಗಳೇ ತನ್ನ ಗುರುಮಂತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಆ ಕಲ್ಲನ್ನೇ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪೂಜೆ ಸಹತ್ತಿದನು. ಈ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಪದವೇ ಅವನಿಗೆ ಪಡಕ್ಷರಮಂತ್ರವಾಯಿತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಂತೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅವನು ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿರತೊಡಗಿದನು. ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಲ್ಲು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಹೊಂದಿತು.

ಮುಂದೆ ಪೆದ್ದಣ್ಣನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲು ತಾನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕಾಡ ಕಲ್ಲು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಾದುದನ್ನು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ವಿಧಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅವ

ದಿದ್ದು 'ಘೇ ದಗಡಿ ಚ' (ಕಲ್ಲನ್ನೇ ತಳ್ಳೋ) 'ಜಾ ದಗಡಿ ಚ' (ಎಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೇ ಹೋಗು) ಇದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಶುದ್ಧವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಘೇ ದಗಡಿಚ' ಇದು ಉರಿಲಿಂಗಪದ್ಧಿಗೆ, ' ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಇದು ಆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಉರಿಲಿಂಗಪದ್ಧಿಯು ತೆಲುಗನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಇವು ತೆಲಗು ಶಬ್ದಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ನಾವು ಮೊದಲು ಊಹಿಸಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ನಂದರಾಜನೆದುರಿಗೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ನಿಜಾರ್ಥದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾರವು ದೀಳುತ್ತದೆ. ಅವು ಮರಾಠೀ ಶಬ್ದಗಳಿರುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಠಾರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಇದೇ ಉರಿಲಿಂಗನ ಗ್ರಾಮವಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆಲಗು ಸೀಮೆಯು ಕದೀಶವಾಗಿದೆ. ಪೆದ್ದಣ್ಣ ಈ ಶಬ್ದವು ಮರಾಠಿಯಾಗಿರದೆ ತೆಲಗು ಭಾಷೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಉರಿಲಿಂಗಪದ್ಧಿಯು ಮೊದಲು ತೆಲಗು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮರಾಠೀ ಸೀಮೆಯಾದ ಕಂಠಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಿಗೆ 'ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಈ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ
ರೀವರು ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಂದರಾಜನೆಂಬ ಅರಸನು ಈ ಕಂಠಾರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಂದು ಕೆರೆಯನ್ನು ಆಗಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರು ಎನ್ನೂ ಬೀಳದೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಜಲಶಿಲ್ಪಿಗರು ಅವರ ನಡುವಿನ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿದರೆ, ನೀರು ಬೀಳುವದೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವನು ಕಿತ್ತಿ ಹಾಕಲು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಲ್ಲು ಉರಿಲಿಂಗದೇವನೂ ಅವನ ಶಿಷ್ಯನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಹೊರಗೆ ಬಾರದೆಂದು ಗಣಕರು ಹೇಳಲಾಗಿ ಅರಸನು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆಸಿದನು. ಆಗ ಅರಸನು ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಿತ್ತಿಹಾಕಲು ಎನ್ನಾದರೂ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನು 'ಜಾ ದಗಡಿಚ' ಎಂದು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿಮೊಡನೆ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗವು ಆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿತು. ಮುಂದೆ 'ಘೇ ದಗಡಿಚ' ಎಂದು ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಕೂಡಲೆ ಆ ಲಿಂಗವಿದ್ದ ಕಲ್ಲು ಹೊರಗೆ ಕಿತ್ತಿಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಅದರೊಳಗಿಂದ ನೀರಿನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಹವು ಹೊರಚಿಲ್ಲಿತು ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೆರೆಯು ತುಂಬಿತು. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲು ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಲೌಕಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಪಟಾಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವವಿದೆ. ಇಂಥವನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು, ಶಿವಯೋಗಿಯು. ನಂದರಾಜನು ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನೂ ಅವನ ಗುರುವನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯನ್ನೇ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತನ್ನ ಗುರುಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಡಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯು ಕಂಠಾರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಪೀಠವನ್ನು ಪಡೆದು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮುಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದವನಾದನು. ಶಿವಶರಣರು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಆತನೂ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ಅನುಭವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವನು ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಆಗಮ ಈ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತೋರಿಸಿದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಬಹುತರವಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅವತರಣಗಳು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವ ವಚನಕಾರನೂ ಅವನಷ್ಟು ವೇದಾ ಗಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಪುರಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವದೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯ ಮಠಗಳು ಈಗ ನಾಲ್ಕು ಇದ್ದು ಒಂದು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ, ಎರಡನೆಯದು ಸೇಡಮದಿಂದ ೧೫ ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಕೊರಳಿಯಲ್ಲಿ, ಮೂರನೆಯದು ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಬೇವಿನ ಚಿಂಚೋಳಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಜಾನು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವನ ಸಮಾಧಿಯು ಈಗಲೂ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಯ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ೨

(೧) ಇವು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

(೨) ಈ ಮಠಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಕ್ಷಮ ಕಂಡು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೆಸರು ರಾಮಲಿಂಗಯ್ಯ, ಶಿವಜಂಗಮ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರೂ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡಾಗ ತಾಂಡೂರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಮಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದರೂ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಸ್ತತ್ವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು! ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಉರಿಲಿಂಗದೇವ ಮತ್ತು ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಗಳ ಮಠಗಳು

ಉರಿಲಿಂಗವೆದೆಯೂ ಅವನ ಗುರುವಾದ ಉರಿಲಿಂಗನೂ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಸಹಸ್ರ ಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉಭಯತರು ಬಸವೇಶ್ವರನಿದ್ದ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಉರಿಲಿಂಗವೆದೆಯು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಎಂದು ವಾಸಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಂದಲೇ ಅವನ ಸಮಾಧಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪತನಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಒಡ ಮನುಷ್ಯನು ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಸದ್ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಎಂಥ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳು ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಗಳೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉರಿಲಿಂಗವೆದೆಯಂಥ ಮೊದಲು ಹೀನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ಗುರುವಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೀಠವನ್ನು ಸಹ ಆಲಂಕರಿಸಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವದ ವರ್ತನೆ ಇವುಗಳೇ ಕಾರಣಗಳಾದವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ.

ಬಾಹೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ.

ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಬಾಹೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ತೋಟ ಮಾಡುವದೇ ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇವನು ಆದರಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಾರಗಳನ್ನೂ ಲಿಂಗಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಭಕ್ತಜನಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಗದಿಂದ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದವನಾದನು. ಅವನು ವಚನಕಾರನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನು ಹೇಳಿರುವದೇನಂದರೆ:

‘ಕೊರಡು ಕೊನರಿದಲ್ಲಿ ಬರಡು ಹಯನಾದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬಿನಿಜ ಕರ್ತೃ ರೂಪಾಗಿ ಬಂದಲ್ಲಿ ಆ ತ್ರಿವಿಧದ ದೃಶ್ಯವೋ, ವಿಶ್ವಾಸಿಯ ಚಿತ್ರವೋ? ಇದು ಭಕ್ತಿಯ ಹೊಲಬಿಗೆ ಮುಖ, ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನ ಸತ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗನ ಕೊಡುವ ಕೃತ್ಯ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಶಿಲೆ, ಮರ, ಬೆಂಕಿ, ನೀರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಸ್ತುವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವದೆಂಬ ಭಾವವಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿರುವದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಅವನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನ್ನುವದೇನಂದರೆ: ‘ಶಿಲೆ, ಮರ, ಮಣ್ಣು, ಬೆಂಕಿ, ನೀರು ಮುಳುಗುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಸೂರ್ಯ ಇಂತೀ ಒಳಗಾದ ಪರ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಎಂತಿದ್ದಿತು ಅಂತೆ ವಸ್ತುವಿಪ್ಪದ ನೂತು ಇದು ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಸರ್ವಾಧಾರವಾಗಿ ಬಂದ ಸಂಬಂಧ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪವಿಪ್ಪನು.’

ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಅವನ ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜೋಳವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ

ಅಸ್ತೇಶ್ವರ ಮಠಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುವದು ದುಡ್ಡೇ ವವೇ ಸರಿ. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋದ ಮಹಾಶುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಇದ್ದದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನಿರಬಹುದು? (ಈ ವಿವರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆ ೧೦-೩-೪೩ ನೋಡಿರಿ.)

ಕನು ಜೋಳದ ಗುಂಪೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು “ಈ ಶಂಕರ ಗಂಡನನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಅವನು ಮಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮೂವಲಿಸಿ ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು — “ಎಲೈ ಜೈನನೇ, ಶಿವನು ಜೈತನ್ಯರೂಪಾಗಿರುವನಲ್ಲದೆ ಮಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನೇ?” ಎಂದು ಎನಲು ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಜೈನನು “ಈ ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಜೈತನ್ಯವು ಇದ್ದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ನುಡಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. “ಇದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು. ಇದನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತರುವೆನು” ಎಂದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಹೇಳಿ ಆ ಜೋಳದ ರಾಶಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ‘ಶಂಕರಾ’ ಎಂದು ಕರೆದನು. ಆಗ ಶಿವನು ಅವರಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ‘ಓ’ ಎಂದೆನ್ನಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜೈನರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿದರು.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಯಾರು, ಅವನ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ದೇವರಾರು, ಅವನು ಕೂಸುನೋ ಹೇಗೆ, ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳು ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನರಲ್ಲಿ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶಿವತರಣರು ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು, ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಜೈನರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗಿರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ವಾದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿದ್ದಾದರೆ ಶಿವ, ಮರ, ಮಣ್ಣು, ಬೆಂಕಿ, ನೀರು, ಮಳಲು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಬಾಹೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಅವನು ಪವಾಡದ ಮೂಲಕವೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಆ ಗುಡಿಯ ಕಲ್ಯಾಣದೇವಿ ಎಂಬ ನರ್ತಕಿಯು ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವ ವರೆಗೆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳನ್ನು ತಡೆದರು. ಆಗ ಕೆಲವು

ಪದಾಧಿಕರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಬಂದರೇನು, ಅವನೇನು ಕಲ್ಲನಂದಿಗೆ ಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀಯಿಸುವನೋ, ಎಂದು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವಾಡಿ ನುಡಿದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಭಕ್ತರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಮನಗಾಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತರಿಸಿ ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ ಒಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲನಂದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ‘ಎಲೋ ವ್ಯಸಭೇಂದ್ರನೇ, ಬಾರಯ್ಯ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಆ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯು ಎದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಈ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಕರೆಯದಕವನ್ನು ಸಲಿಸುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆದು ಒಂದು ಉಸರಿಗೆ ಆ ಕರೆಯ ನೀರನ್ನರ್ಥದಷ್ಟು ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಸಾಕೆನಲು ಆ ನಂದಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ರಂಗ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಕುರುಹಾಗಲೆಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೊವಲಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಜನರ ಗೋಚರಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು.

ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಬಾಹೂರಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ರಾಜನಾದ ಪೇರ್ಮಡಿರಾಯನ ದಂಡು ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿರಲು ರಾಜನ ಆನೆಯು ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನು ಹರಿದು ಓಡುತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗಿಂತ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಸುಂಡಿಲವನ್ನು ನೆಗೆಹಲು, ‘ಹೋ ನಿಲ್ಲೆಂದು’ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಗರ್ಜಿಸಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆದು ಸ್ತಂಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಆಗ ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ, ಇದು ನಿನ್ನ ಕೇವಲ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಯು, ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕೆಯು ಎಂದು ಕುಪಿತನಾಗಿ ನುಡಿಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ‘ಮರುಳೇ ಶರಣರ ಲಿಂಗಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅವುದು ಸರಿಯು?’ ಎಂದು ನುಡಿದು ಆ ಆನೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೂಂಕಲು ಆದು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಿತು. ಪೇರ್ಮಡಿರಾಯನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನೆದ್ದು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ, ‘ಎಲೋ ದೇವಾ ನಾನು ನಿಜವನ್ನರಿಯದ ಮೂರ್ಖನು, ಭಕ್ತಿಯನ್ನರಿಯದವನು. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ಮತ್ತು ಆನೆಯನ್ನು ಬದುಕಿಸು’ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದನು.

ಯ್ಯನು ಆನೆಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿತ್ತನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತರ ಸಹಜ ಭಕ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧವು ಮತ್ತು ಮಾಂತ್ರಿಕರು ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಅರಸನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು.

ಬಾಹೂರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವನೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಇದ್ದು ಅವನ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ' ಎಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ತೋಟಗನ ಕಾಯಕದಿಂದ ಶರಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಪುರಾತನ ಶಿವರಾಶಿ ಉತ್ಪತ್ತಿನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವೈ.

ಸೋಹಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸನಾಥನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಜೈನನು ಇದ್ದು ಅವನು ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವನ ಮಗಳಾದ ಸೋಮವೈಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದನು. ಸೋಮವೈಯು ತವರುಮನೆಯವರೂ ಜೈನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಸೋಮವೈಯು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಾಗಿ, ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅದರಂತೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಆಕೆಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮೆ, ಮಾವ, ಧಾವ, ವೈದ್ಯನ, ಪತಿಯು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಅವರಿಗಿಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬರುವಳು. ಅವಳು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು, ಗಂಡನು ತನಗಿತ್ತು ಗಂಡ ಕಸ್ತೂರಿ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಲಿಂಗದಂಗಳಕ್ಕೆ ಲೇಪನವ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮುಡಿಗಿತ್ತು ಮೊಲೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ, ತನ್ನ

ಕೊಟ್ಟ ಕಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ, ಕರ್ಪೂರ ವೀಳೆ ಮುಂತಾದವು, ಕೈಮುಗಿದು, ಪರಮಾತ್ಮನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಊಟ ಮಾಡುವಳು. ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡಿನೆಂಬ ಪ್ರತವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವಳಾಗಿ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಲಗುವಳು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ನಡಿಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿನ ಶಿವಾಲಯದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರಲು ಆಕೆಗೆ ತಡವಾಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ದಿನ ತಡವಾಗಲು, ಅದನ್ನು ಪಾರಿಸನಾಥನು ಕಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದು, ಅವಳು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲೆ ಅವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅವಳ ಜಿನ್ನ ಹಿಂದಿಂದೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ, ಅವಳು ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದನ್ನೂ ಕಂಡನು. ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ 'ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯು ನೀನು ತಲೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ತಾನುಣ್ಣದೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ಲವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಡ' ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅತ್ತೆಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೊಸೆಗೆ ಕೊಡುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು, ಮತ್ತು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರೀ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಗಂಡನಾದರೂ ತಾನು ದಿನಾಲು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೂವು, ಕಸ್ತೂರಿ ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಸೋಮವೈಯು ತಾನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರತವನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ, ತನಗಿಕ್ಕಿದ ಬರಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಂದುಕೊಂಡು, ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಹೋಗಿ, ಅದನ್ನು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ದುಃಖಿಸುತ್ತ, - 'ಎಲೋ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಅಗ್ಗವಣಿ, ಪುಷ್ಪ, ತಾಂಬೂಲಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ಕಣ್ಣಿದ್ದ ಕುರುಡನಂತಾಯಿತೇ? ಇಷ್ಟು ದಿನ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದೆ. ಇಂದು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲಾ! ಹೀಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನಾನುಂಡರೆ ಅದು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು.

ಕ್ಷಮಿಸು, ಎಂದು ದುಃಖಿಸಹತ್ತಲು, ಆಗ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ - 'ತಾಯೀ, ನನ್ನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನೀರನ್ನೇ ಪ್ರಣತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದೀಪವನ್ನು ಹತ್ತಿಸು, ಆ ನೀರನ್ನೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿಸು, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆರಿಸು, ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಹೊರಡಲು, ಸೋಮವೈಯು ಆ ನೀರನ್ನು ಪ್ರಣತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹತ್ತಿಸಲು ಆಮೆ ಉರಿಯಹತ್ತಿತು! ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದ ಮಜ್ಜಾದಿಗಳಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಹೀಗೆ ಅವಳ ಪೂಜೆಯು ಕೆಲವು ದಿನ ಸಾಗಿತು.

ಆದರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೆ ಜೈನರು ಸೋಮವೈಯು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಅವರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಅವಳ ಪೂಜಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಗಾಧವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡು, ಅವರು, 'ಇಂಥ ಕುಟಿಲ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ನಮ್ಮ ಜೈನಕುಲವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಮಾಡದೆ ಬಿಡುವಳೇ?' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಾವು ಕಂಡದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಗಂಡನಿಗೆ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸೋಮವೈಯು ಸುದ್ದಿಯೇ ಸುದ್ದಿಯಾಯಿತು. ಜೈನರು ಕೋಪಗೊಂಡರು. ಶಿವಭಕ್ತರು ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮಳು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದಳೇ? ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಯಿತು, ಎಂದು ಬಹಳ ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಲು ಪಾರಿಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಶಯ್ಯಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇರಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಸೋಮವೈಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೊರದೆ, ಆ ದಿನ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ತಾನು ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಳು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಒಂದು ಘೋರ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವು ಆಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೇಲೆ ದೀಪವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಆ ದೀಪದ ಕುಡಿಯೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ಅವರ ಮುಂದೆ ತನಗೆ ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಬೋಸವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಇದೇ ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೨೦

ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೪೫.

ಸಂಚಿಕೆ ೧

ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ ವಿಶೇಷಗಳು.

(ಶೀಃ- ಶ್ರೀ. ಜ. ಪ. ಚನ್ನಬಸವರಾಜದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು, ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಡುಮಾಮಿಡಿ ಶ್ರೀಶೈಲ ಸಂಸ್ಥಾನ.)

ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಿರಲು ಸೃಷ್ಟಿಲಿಂಗಕ್ಕೆಳಸಬಾರದು.

ಅಮೃತವಿರಲು ಹುಳಿಗಾಗಿ ಹವಣಿಸುವುದು, ಹಾಲಕಡಲಲ್ಲಿದ್ದು ಹಸುವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು, ಹೇಗೋ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವಿದ್ದು ಅನ್ಯ ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಕ್ಕೆಳಸುವುದು ಹಾಗೆ.

“ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಪರಶಿವಲಿಂಗವಿದ್ದು ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣೆ ನಲಾಗದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಿದ್ದಂತೆ ಅನ್ಯಲಿಂಗದ ದರ್ಶನಪುರ್ವಕವ ಮಾಡುವ ಕುನ್ನಿಗಳನೇನೆಂಬಿನಯ್ಯ? ತನ್ನಲಿಂಗದ ಲಿಂಗವು ರಂಗದ ಕಲ್ಲು ಸಾಗಿದಡೆ, ಅವು ಹಿರಿದು,--ಅವು ಕಿರಿದು ಎಂಬಿನಯ್ಯಾ, ತಾಳಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಘನವು? ಸಾಕ್ಷಿ:-- ‘ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಂ ಪಂ ಶೃಣ್ವ ಲಿಂಗಲಿಂಗ ಮುಪಸ್ಥಿತಂ | ಶ್ವಾನಯೋನಿಶತಂಗಶ್ಚ ಚಂಡಾಲ ಗೃಹಮಾಚರತಾ || ಎಂದುದಾಗಿ... ಕಂಡಿದ್ದ ಲಿಂಗವ ಕಿರಿದು ಮಾಡಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಾವರವ ಹಿರಿದು ಮಾಡುವ ಅನಾಚಾರ ವೃತಭ ಕ್ಕೂ ಎನಗೊಮ್ಮೆ ತೋರದಿರಯ್ಯ ಕೂ. ಚ. ಸಂ. ದೇವಾ!”

ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಪತಿಯೊಬ್ಬನೋ ಹಾಗೆ ಶರಣ ಪತಿಗೆ ತನ್ನ ಲಿಂಗಪತಿಯೊಬ್ಬನೇ ಶರಣ, ಸಂದರ್ಶನೀಯ; ಸಂಸಾರ

ತನಗೆ ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವವಿರಬೇಕೋ ಕರಣನಿಗೆ ಅನ್ಯ
ಲ್ಲಿ ಆ ಭಾವವಿರಬೇಕು. ಸತಿಯು ಹರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಉಪ
ಗನ್ನೂ ಪರರಿಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಸತಿಶ್ವಕೃ
(ಪತಿವ್ರತೆಯಾದರೆ ಅನ್ಯಮುರುವನ ಸಂಗವೇತಕಯ್ಯ?) ಎಂದು
ತಾನೇ ಚಿನ್ನಬಸವಣ್ಣ! ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ 'ಒಬ್ಬನ ಕೈವಿಡಿದು, ಒಬ್ಬಗೆ
ತುಕೊಟ್ಟು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸನ್ನೆಯ ಮಾಡುವ ಬೋಸರಗತ್ತಿಯಂತೆ'
ನಿನ್ನತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿದ್ದು ಸ್ಥಾನರ
ಗಕ್ಕೆ ಕರಣೆಂದು ಹರಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೋರಾಟಗೊಳ್ಳಬಾರದು.
ಗಿಡಬಾರದು. ಗೊಂಡರೆ ಆತ ಆಚಾರಬಾಹಿರ, ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟ,
ಸ್ವಾರಿ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೃತಿ
ದಿಸುವ ಅಗಮಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದ
ದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮತ ಮೊದಲೆ
ತ್ತಿಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ?

ಶ್ರೀವಿಧಾರ್ಪಿತ.

ಶ್ರೀವಿಧಾರ್ಪಣ ವಿಧಾನವು ವೀರಶೈವರ ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯದಲ್ಲೊಂದು. ಕೃತಿ
ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪ, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿಯ ರಹಸ್ಯ ಭೇದವನ್ನರಿತು
ರ್ಪಿಸುವ ವಿಧಾನವು ಇತರ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವದಿಲ್ಲ. ಇದು
ಂದು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ಅಂದೇ ವೀರಶೈವದ ಅಸ್ತಿತ್ವವೆಂದೇ
ಬೇಕು. ಈ ಶ್ರೀವಿಧಾರ್ಪಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಅಗಮಶ್ಲೋಕ
ಮಾಣವನ್ನಂಗೀಕರಿಸಿದೆ ಈ ವಚನ.

"ರೂಪಾಗಿ ಬಂದುದ ಕಾಯದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು. ರುಚಿ
ಯಾಗಿ ಬಂದುದ ದುನದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು. ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ
ಬಂದುದ ಭಾವದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು. ಅರ್ಪಿಸುವ ತೆರನಿದು
ರೂಪ, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿಯ ಅನುವರದೊಡೆ ಪ್ರಸಾದಿಯಯ್ಯ ಸಾಕ್ಷಿ
'ಇಷ್ಟಾರ್ಪಿತಂಚ ರೂಪಿಣಾಂ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಿತಂಚ ರುಚಿಶ್ಚ ಭಾ
ತ್ಯಕ್ಷಾರ್ಪಿತಂಚ ಸುಜ್ಞಾನಂ ಅರ್ಪಿತಂ ಶ್ರೀವಿಧಾತ್ಮಕಮ್' || ಇಂತೆಂದು
ದಾಗಿ ರೂಪ, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿಯ ಕೊಡಬಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತನಯ್ಯ ಕೂ. ಚ.
ಸಂ. ದೇವರಲ್ಲಿ."

ಶಿವಾನುಭವ ಪ್ರಚಾರಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವ ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳು.

ನಾವು ಶಿವಾನುಭವ, ನವಕರ್ನಾಟಕ, ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ ಇವುಗಳ
ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಚಾರಕರನ್ನೂ ಏಜಂಟರನ್ನೂ ಕಳಿಸುವದುಂಟು. ಈ ಕಾರ್ಯ
ಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಚಾರಕರು ಅಥವಾ ಏಜಂಟರು ಒಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನಮ
ವತಿಯಿಂದ ಬಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ
ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಪ್ಪುತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಆಗಬಾರದೆಂದು ನಾವು ಕೆಳಗೆ
ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅವುಗಳಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ವರ್ತಿಸಿ ನಮೊ
ಡನೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

(೧) ಹಣ ಕೊಡುವವರು ನಮ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರ ಅಥವಾ ಏಜಂಟರ ಕಡೆಗೆ
ತಮ್ಮ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು. ಇವರು ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಪರಭಾರೆ ಮನಿ
ಆರ್ಡರ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಮನಿಆರ್ಡರ ಖರ್ಚನ್ನು ನಾವು ಸಹಿಸುವೆವು.

(೨) ಒಂದು ವೇಳೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಹಣ
ಕೊಡುವವರು ಇದ್ದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ವತಿಯಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನು 'ಸ್ಥಾನಿಕ ಶಿವಾನುಭವ
ವಸೂಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರ' ನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಆ ಹಣ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು
ಈ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಈ ಹಣವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಪರಭಾರೆ ಮನಿಆರ್ಡರ ಮಾಡಿ
ಕಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದಕ್ಕೆ ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಅವರು
ಪರಭಾರೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಣ ಕಳಿಸಬೇಕು.

(೩) 'ಸ್ಥಾನಿಕ ಶಿವಾನುಭವ ವಸೂಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ'ರು ಒಂದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ
ಪಾವತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಬರೆದು ಹಣ ಕೊಟ್ಟವರು ಬೇಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ
ಕೊಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಹಣವು ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಕಾಯಂ ಪಾವತಿ
ಗಳು ನಮ್ಮ ವಿಜಾಮರ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಅವರವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಡುವವು.

(೪) ನಮ್ಮ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಚಂದಾಹಣವನ್ನು ಅಥವಾ
ಗ್ರಂಥಗಳ ಜಿಲೆಯನ್ನು ಆನೇಕರು ತಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಮನಿಆರ್ಡರಮಾಡಿ
ಕಳಿಸುವದುಂಟು ಆದರೆ ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಇಂಥ ಹಣವನ್ನು ಅವರು ನಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಿಂದ
ಕಳಿಸಬಹುದು. ಮನಿಆರ್ಡರ ತಾವೇ ಮಾಡಲು ಉತ್ತೇಜನವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾವು
ಇದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆ.

(೨) ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಯಾವದಾದರೂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದರ ರಿಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವದಲ್ಲದೆ ಹಣ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ಪ್ರಚಾರಕರಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳು.

(೧) ಪ್ರಚಾರಕರು ನಮ್ಮ ವತಿಯಿಂದ ಯಾವದಾದರೂ ಒಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೇಲಿನ ಸೂಚನೆಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ವರ್ತಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ದಲ್ಲಿ ಹಣ ವಸೂಲು ಆದರೆ, ಅವನ್ನು ಅವರು ಮೇಲಿನ ಸೂಚನೆಗಳಂತೆ ವಿಜಾಪುರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಅವರವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಮುನಿಯಾಡರ್ ಮಾಡುವ ಮಾಡಬೇಕು.

(೨) ಪ್ರಚಾರಕರು ಅಥವಾ ಎಜಂಟರು ತಮ್ಮ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ವಿಜಾಪುರ ಆಫೀಸಿನಿಂದಲೇ ಪಡೆಯಬೇಕು. ವಸೂಲ ಆದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

(೩) ಒಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿಯವರ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ 'ಶಿವಾನುಭವ ವಸೂಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ'ರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಹಣವನ್ನು ಕಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ದ್ದರೆ ವಸೂಲಾದ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲು ಕೊಟ್ಟವರೇ ನಮ್ಮ ವಿಜಾಪುರ ಆಫೀಸಿಗೆ ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವರು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

(೪) ಹಣ ಕೊಟ್ಟವರ ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಇದರ ಒಂದು ರುನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರು ಅಥವಾ ಎಜಂಟರು ಕೂಡಲೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಪುರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಲಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ವಿಶೇಷ ಶರ್ತುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ನಮ್ಮ ಕೂಡ ಪತ್ರ ಕಾರ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಸೂಚನೆಗಳು ೧೫-೧೨-೪೩ ರಿಂದ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವವು. ಇದರ ತರು ಮೇಲಿನ ಸೂಚನೆಗಳಂತೆ ಯಾರಾದರೂ ನಡೆಯದೆ ಇದ್ದು ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ದೊರೆಯದೇ ಇದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜವಾಬುದಾರಿಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಜಾಮುರ

೨೦-೧೨-೧೯೪೩

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ

ಶಿವಾನುಭವ-ನವಕರ್ನಾಟಕ

ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥ ಮೂಲಾ ಇವುಗಳ ಮಾಲಕರು

ಮತ್ತು ಸಂಪಾದಕರು.

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೯	ಜಾನೇವಾರಿ ೧೯೪೪.	ಸಂಚಿಕೆ ೪
---------	----------------	----------

ಶಿವಾನುಭವ ಕೇಂದ್ರ ಸಭೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಮೂಲಕ ಆದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹು ಜನರು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಲಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಭಾರಿಯಾ ಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲನೇಕರು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಗಿದಿರುತ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವರೆಗೆ ಶಿವಾನುಭ ವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ೫೦-೬೦ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ರುವದೇನೋ ನಿಜವು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಕೊನೆ ಗಂಡಿತೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಾದದ್ದಿದ್ದು ನಾವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೇ ಇರುತ್ತ ವೆಂದು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ನಮ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇನ್ನೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಸರಿಸಿರುವದಿಲ್ಲಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವು ಗಳನ್ನು ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ದೂರಮಾಡುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಿದ್ದು ಈ ವಿಷಯದ ಪರಿಚಯವಿದ್ದವರ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಭೆಯನ್ನು ಒಂದೆ ಡೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಮತಭೇದವಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವದ ಇತರ ತತ್ವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲ ಮಹನೀಯರ

ಸೂಚನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಇಂಥ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಎತ್ತರ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನುಕೂಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಭೆಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಂಥವರು ಮತ್ತು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಲ್ಲಂಥ ಇತರರು ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಹಾಗೆ ತಿಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣಗಳು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಡುವವು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಫೇಬ್ರವರಿ ೧೫ನೇ ಶಾರವಣ ಒಳಗಾಗಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ನಮ್ಮ ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ಸಂಪಾದಕ-ಶಿವಾನುಭವ.

ಶಕ್ತಿ.

(ರೇವಿಕರು:- ಶ್ರೀಮತ ಸಿ. ನಾ. ಮಹಾಂತಣ್ಣವರ ಹುನ್ನಾರು.)

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಅಟ್ಟಿಹಾಕಿದಿಂದ ಮೇಯುವ ಭವ್ಯವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ಕಟ್ಟಡವಿರುವ ಮಹಾಸಾಗರಗಳೂ ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಸರೋವರಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳೂ ಖನಿಜಗಳೂ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ಇವೆವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಉದ್ದಿಪಿ ಅಂಡಜ ಪಿಂಡಜ ಜರಾಯುಜಗಳು ಟ್ಟಿಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆಬೆಳೆದು, ಇದ್ದಿದ್ದು, ಸವೆಸವೆದು ಕಡೆಗೆ ನಾಶಹೊಂದುವ ಆವ್ಯಾಕತವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ದೇವಿಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ ವಾತಾವರಣವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಗಾಧವಾದ

ಅನಂತವಾದ ಆವಾರವಾದ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಅನುಪಮವಾದ ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಅಶಕ್ಯವಾದ ಅದ್ಭುತವಾದ ಅವಿರಳವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಮಯವಾಗಿರುವದೇ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಿಗಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಬಹುಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾದ ಅಂತಃಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ವಿವೇಚಿಸಿದ ವಿವೇಕಿಗಳು "ಶಕ್ತಿಶ್ಚ ಶಕ್ತಿಮಾಂಶ್ಚೈವ"ವೆಂದೂ "ಶಿವಶಕ್ತಿವಿಲಾಸ"ವೆಂದೂ "ಪುರುಷಪ್ರಕೃತಿ"ಯೆಂದೂ "ಅರ್ಥಬೃಗುಲಮಿವ"ವೆಂದೂ "ಲಿಂಗಾಂಗ"ವೆಂದೂ ಅನ್ನುವದುಂಟು.

ಅಂಗಸಾಧನೆಯಿಂದಲೂ ಬುದ್ಧಿಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಕ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಯುಕ್ತಿವಂತನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಸಿ ರಾಜನಾಗಬಲ್ಲನು. ಅಡವಿಯೊಳಗಿನ ಕಾಡುವೃಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಂಹವು ಸಹ ತನಗೆ ದೇವರು ಪಾಲಿಸಿದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವನರಾಜನೆಂದಿನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದ ಕೋಟ್ಯವಧಿ ದ್ರವ್ಯವುಳ್ಳ ಸಾಹುಕಾರನಾಗಬಲ್ಲನು. ಇದರಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಪ್ರವೀಣರಾಗಬಲ್ಲರು. ಸೃಷ್ಟಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಿಮಾನ ರೇಡಿಯೋ ಸಿನೇಮಾ ಮುಂತಾದ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ರಚಿಸಬಲ್ಲರು. ಇವೆಲ್ಲ ಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಆದರೆ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿವಯೋಗಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅವರು ಜಗದಾದಿ ಬೀಜವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಜಗದೀಶನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಆ ಜಗದೀಶನ ಸಂವಿಧಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಆ ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಿ ಪಟಾಸ್ಥಲ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಡಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅಂಗವಾದ ಪಟಾಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭಾವದಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬಲ್ಲರು. ಇದುವೇ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯು, ಇದುವೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಯು.

ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಕಡಲೇ ಬಿತ್ತುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹದ ಮಾಡಿದ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಮಳೆಯಾಗಲು ಕಡಲೇ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವನಷ್ಟೇ! ಬಿತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಹುಳಹತ್ತದ ಜೊಳ್ಳರದ ಪುಷ್ಪವಾದ ಬೀಜಗಳೇ ನಾಟುವವು. ಪುಷ್ಪವಾದ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಸಸಿದೋರುವ ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಸಂಗ್ರಹವೂ ಅಥವಾ

ಸೂಚನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಇಂಥ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಎಪ್ರೆಲ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನುಕೂಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಭೆಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಂಥವರು ಮತ್ತು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಲ್ಲಂಥ ಇತರರು ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಹಾಗೆ ತಿಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣಗಳು ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಫೇಬ್ರವರಿ ೧೫ನೇ ತಾರೀಖಿನ ಒಳಗಾಗಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ನಮ್ಮ ವಿನಂತಿ ಇದೆ.

ಸಂಪಾದಕ-ಶಿವಾನುಭವ.

ಶಕ್ತಿ.

(ರೇವಿಕರು:- ಶ್ರೀಯುತ ಸಿ. ನಾ. ಮಹಾಂತಣ್ಣವರ ಹುನ್ನಾರು.)

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಮೆರೆಯುವ ಭವ್ಯವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ಕಟ್ಟಡವಿಲ್ಲದ ಮಹಾಸಾಗರಗಳೂ ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಸರೋವರಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬೆಟ್ಟಯೋಗಿನ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳೂ ಖನಿಜಗಳೂ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ಒಳಗಡೆಯಿಂದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದಲೂ ಆಕಾರದಿಂದಲೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಉದ್ದಿಪ್ಪ ಅಂಡಜ ಪಿಂಡಜ ಜರಾಯುಜಗಳು ಕುಟ್ಟು, ಬೆಳೆಬೆಳೆದು, ಇದ್ದಿದ್ದು, ಸವೆಸವೆದು ಕಡೆಗೆ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ದೇವಿಯನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿಸಿದ ವಾತಾವರಣವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಗಾಧವಾದ

ಅನಂತವಾದ ಅಪಾರವಾದ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಅನುಪಮವಾದ ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದ ಅದ್ಭುತವಾದ ಅವಿರಳವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಮಯವಾಗಿರುವದೇ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಿಗಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಬಹುಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾದ ಅಂತಃಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ವಿವೇಚಿಸಿದ ವಿವೇಕಿಗಳು "ಶಕ್ತಿಶ್ಚ ಶಕ್ತಿಮಾಂಶ್ಚೈವ"ವೆಂದೂ "ಶಿವಶಕ್ತಿವಿಲಾಸ"ವೆಂದೂ "ಪುರುಷಪ್ರಕೃತಿ"ಯೆಂದೂ "ಅರ್ಥಬೃಗುಲವಿವ"ವೆಂದೂ "ಲಿಂಗಾಂಗ"ವೆಂದೂ ಅನ್ನುವದುಂಟು.

ಅಂಗಸಾಧನೆಯಿಂದಲೂ ಬುದ್ಧಿಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಶಕ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಯುಕ್ತಿವಂತನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಸಿ ರಾಜನಾಗಬಲ್ಲನು. ಅಡವಿಯೊಳಗಿನ ಕಾಡುವೃಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಂಹವು ಸಹ ತನಗೆ ದೇವರು ಪಾಲಿಸಿದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವನರಾಜನೆಂದಿನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದ ಕೋಟ್ಯವಧಿ ದ್ರವ್ಯವುಳ್ಳ ಸಾಹುಕಾರನಾಗಬಲ್ಲನು. ಇದರಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಪ್ರವೀಣರಾಗಬಲ್ಲರು. ಸೃಷ್ಟಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಿಮಾನ ರೇಡಿಯೋ ಸಿನೇಮಾ ಮುಂತಾದ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ರಚಿಸಬಲ್ಲರು. ಇವೆಲ್ಲ ಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಆದರೆ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿವಯೋಗಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅವರು ಜಗದಾದಿ ಬೀಜವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಜಗದೀಶನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಆ ಜಗದೀಶನ ಸಂವಿದಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಆ ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಿ ಪಟಾಸ್ಥಲ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅಂಗವಾದ ಪಟಾಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭಾವದಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬಲ್ಲರು. ಇದುವೇ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯು, ಇದುವೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಯು.

ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಕಡಲೇ ಬಿತ್ತುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹದ ಮಾಡಿದ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಮಳೆಯಾಗಲು ಕಡಲೇ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವನಷ್ಟೇ! ಬಿತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಹುಳಹತ್ತದ ಜೊಳ್ಳರದ ಪುಷ್ಪವಾದ ಬೀಜಗಳೇ ನಾಟುವವು. ಪುಷ್ಪವಾದ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಸಸಿದೋರುವ ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಸಂಗ್ರಹವೂ ಅಥವಾ

ಜಾಂವು ಬೀಜ ಶಕ್ತಿಯೂ ಗೂಢವಾಗಿ ಇರುವವೆಂಬದು ಸ್ಪಷ್ಟವು. ದಮಾದಿದ ಹಸಿಧೂಮಿಯೊಳಗಿನ ನೀರಿನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಕಡಲೆಯು ಬೀಜವು ಅನಂದದಿಂದ ಮೊದಲು ಉಬ್ಬುವದು. ಅಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೀಜಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾಶವು ವಿಕಸಿತವಾಗುವದು. ಬಳಿಕ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕಕ್ತಿಯು ಒಡಗೂಡಿ ಮೊಳಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಅಗ್ನಿ ಕಾಂಶಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮೊಳಕೆಯು ಮೂಡುವದು. ಮೊಳಕೆ ಮೊದಲು ನೆಲದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರಲು ಹಸುಗೂಸಿನಂತಿರುವ ಸಸಿಯು ಬೀಜವೆಂಬದು. ಇವೆಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪುರುಷಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದವುಗಳು.

“ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಶಿವನು ಬೀಜವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲುಂಟಾದ ನೆನಹಿನಿಂದ ಚಿತ್ತು ಉದ್ಭವಿಸಿ” ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದ ಚಿದ್ವಿಂದು ಚಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಚಿತ್ತು ಬೆರೆಬೆರೆದು ನಾಮ ಶಕ್ತಿಯುಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸುವವು ಸಾಬುತದೆ. ಶಿವಶರಣರ ವಚನದಂತೆ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಕುಂದುಬಾರದು. ಶಿವಶಕ್ತಿ ಎರಡು ಬೀಜಗಳು ಬೀರಿದೊಂದಿರದರೂ ಕಡಲೆಯೊಂದತ್ತಕ್ಕೆ ಬರದು. ಇದರಂತೆ ಪ್ರಕಾಶ-ಕಿರಣ, ಬೆಲ್ಲ-ರುಚಿ, ಸಾಸಿರಕುಂಭಗಳಿಗೆ ತೋರುವ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬಗಳು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿ.

ನೀರು ಮಣ್ಣು ಬೀಜಗಳ ಅಂತರ್ಭೂತವಾದ ಪ್ರಕಾಶಕ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ಕೂಟ, ಕೂಟಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾದ ಏಕತ್ವ, ಏಕತ್ವವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ, ಏಕವೇ ವಿಕಸಿತವಾಗುವ ಇಚ್ಛೆ, ಒಡಮೂಡುವ ಶಕ್ತಿ, ಕಡೆಗೆ ಸಸಿಯಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮನದಂದರೆ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಅದಿಶಕ್ತಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗಳ ಒಟ್ಟುಗಳು ಕಂಡುಬರುವವು. ಬೀಜ ಮಣ್ಣು ನೀರು ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗೂಢವಾದ ಪರಪ್ರಕಾಶ ಶಕ್ತಿಯೇ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯು. ಆ ಮೂರು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕಿರಣಶಕ್ತಿ ಸಂಕಲನಶಕ್ತಿಯೇ ಪರಾಶಕ್ತಿಯು. ಸಂಕಲನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಹಾಯ ಶಕ್ತಿಯೇ ಅದಿಶಕ್ತಿಯು. ಸಂಕಲನವಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವ ಆತು

ರವೇ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು, ಸಸಿಯಾಗುವ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದ ಪ್ರಭಾವವೇ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯು, ಸಸಿಗೂ ಪ ತಾಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯು.

ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಇರುವ ವರೆಗೆ ಜೀವಿಗಳು ಸತೇಜವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸುವವು. ಎಣ್ಣೆ ತೀರಿದಂತೆ ಸವೆದು ಸಣ್ಣ ಗುತ್ತ ಸಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗುವವು. ಇದರಂತೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂಥ ನಿರ್ಜೀವ ಪದಾರ್ಥಗಳಾದರೂ ನಿಗೂಢವಾದ ಎಣ್ಣೆಯ ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಉಂಟುವವು. ಹುಳಹತ್ತಿ ಲಡ್ಡುಹಾಯಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಉರಿಯದು. ಹಣ್ಣುಗಲಿ ಎಲೆಯಾಗಲಿ ಜೀವಿಯಾಗಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ವ ಇರುವ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸತೇಜವಾಗಿ ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಬರೇ ಸ್ವೋವಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನದ ಸ್ಪಿರಿಟಿನ ದೀವಿಗೆಯಿಂದ ಉಗಿಯ ಶಕ್ತಿಯು ಬರುವಂತೆ ಪಂಪು ಹೊಡೆಯಲು ಗ್ಯಾಸವು ಹೊರ ಬೀಳುವದು. ಗ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ದೀವಿಗೆಯ ಸಂಪರ್ಕವಾಗಲು ಉರಿಯೇಳುವದು. ಆ ಪ್ರಕಾರದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯು. ಗ್ಯಾಸದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಪರಾಶಕ್ತಿಯು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಒತ್ತುವಿಕೆಯೇ ಅದಿಶಕ್ತಿಯು. ಸುಡುವ ಗುಣವೇ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು. ಎಣ್ಣೆಯ ಸತ್ವವೇ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು. ಎಣ್ಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯು.

ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಮಹಾತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮೂರನೇ ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಮುಂಜಾನೆ ಮೈದೊಳೆದು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮೊಲೆ ಹಾಲು ಉಡಿಸಿ ಆಡಲು ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿದಳು. ಆ ಬಾಲಕನು ನೆರೆ ಹೊರೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಕೂಡ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಆಡಿದರೂ ಆಟದ ಭರದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದದ್ದು ನೆನಪಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ತಾಯಿಯು ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿ ಮಗನನ್ನು ಮರೆತಳು. ೩-೪ ತಾಸು ಆಗ ಬಂದಿತು. ಆಗ ತಾಯಿಯು ಕೈಕೆಲಸ ಮುಗಿದು ಮಗನ ಅರುಹು ಉಂಟಾಗಿ ಮೊಲೆಹಾಲು ಚಿಮ್ಮಹತ್ತಿದವು. ಅತ್ತ ಮಗನಿಗೆ ಆಟ ಸಾಕಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವೂ ತಾಯಿಯ ಹಂಬಲವೂ ಒಮ್ಮೇಲೇ ಆಗಿ ಒಡುತ್ತ ಮನೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದನು. ತಾಯಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೇ ತಾಯಿಯು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಮುದ್ದುಮಗನ ಹಸಿವಿನ ನಿಶ್ಚೇದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಪ್ಪಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಮನದಣಿ ಮೊಲೆ ಯುಡಿಸಿದಳು. ಆ ಬಾಲಕನು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿ ಸತೇಜನಾದನು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಆಟದ ಆಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುವ ತಾಯಿಯ ಬಿಂಬ ಪ್ರಕಾಶವು ಭಾವ ತುಂಬ ಬಿಂಬಿಸಿದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯು. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ವಹಿಸಿ ಮನೆತನಕ ಓಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯು. ೨ನೇ ಬಾಲಕರ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತರ ಓಡದೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತರ ಹೋಗುವ ಜ್ಞಾನವೇ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು. ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬಲವಾದ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು. ತಾಯಿಯನ್ನು ಆಪ್ತಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು. ಈವರೆಗೆ ಉಂಟಾದ ಪ್ರೇಮಭಾವವೂ ಭಾವವಿಕಸಿತ ಮುದ್ದು ಸದ್ದುಗಳೇ ಪರಾಶಕ್ತಿಯು. ಆಪ್ತಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಅವ್ಯತ ರಸವನೀಂಟುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರಣಶಕ್ತಿ, ಧರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿ ಈ ಭಾವ ವ್ರಾಣ ಇವುಲಿಂಗಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳೆಂದೂ ಅವುಗಳ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಶಿಖಾ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಸ್ಥಳಗಳೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಲಿಂಗಗಳೇ ನಿರಂಜನ ನಿಶ್ಯಸ್ಯ ನಿಕಲಗಳೆಂದೂ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕ್ರಮದ ನಿರವಯ ನಿಧ್ರಾಂತ ಅನಾಮಯಗಳೆಂದೂ ಶಿವಶರಣರು ಸಿದ್ಧಿಪಡೆ.

ಕ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚಾರ ಲಿಂಗವ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯೂ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗವ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೂ ಅವಧಾನಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜ್ಞಾತಶಕ್ತಿಯೂ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಾಶಕ್ತಿಯೂ ಸಮರಸಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗವ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯೂ ಅವಶ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳೇ ಹೇಳಲೇಬೇಕು.

ಈ ಆರು ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆರು ಲಿಂಗವ ಆರು ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗಗಳ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಯು, ನಿಧ್ರಾಂತ, ಅನಾಮಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು. ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿಕೀಕರಣವೇ ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ಬಿಂದುವೆಂದೂ ಶಕ್ತಿಯೊಳಗಿಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ನಿಂದು ನಿಜವೆಂದೂ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸೃಷ್ಟಿಮಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯೊಳು ಶಿವಾತ್ಮವು ಕಾರಮೇಘದ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಉಸುರಿನೊಳಗಿನ ಜೈತನ್ಯದಂತೆ ನನೆಯೊಳಗಣ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಪ್ರೇರದೊಳಗಿನ ಘೃತದಂತೆ ಆಡಗಿದರೂ ಶಿವನು "ಶಕ್ತಿರಹಿತನೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಶಕ್ತಿಮುಖದಿಂದ ಅರಿದು ಶಕ್ತಿಸಂಗಿಗಳಾಗಿ ಶಕ್ತಿಸಂಗವನ್ನು ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರದಿಂದ ಭಂಗಿಸಿ ಪರಮವಿರತರಾಗಿ ಪರಮಶಕ್ತಿಸುಖದೊಳಿರುವ ಅನುವರಿತು ಆಚರಿಸುತ ಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮರೆತು ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯರಾಗಿ ಶಿವಯೋಗಿಗಳೆನಿಸಿ ಪರಮಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಪರತರಾನಂದಮಯರೆನಿಸಿ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಾಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯಭಾವಿಗಳಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ಜನಿಸಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ತೊನಿಸಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ದೊಡನಾಡಿ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ದೂರಾಗಿ ಪಾರಾಗುವ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮತವೇ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರದು?

ಹಿಂದೂ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ತಿರುಳು.

(ಲೇಖಕ— ಶ್ರೀಯುತ ಮೂರುಸಾವಿರಪ್ಪ ಸಾದರಹಳ್ಳಿ ಮು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.)

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಬ್ಬಗಳು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಶಿವಾನುಭವದ ತಿರುಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾನವಮಿಯು ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಅದು ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜದವರಿಂದಲೂ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪದೆಯ ದಿವಸ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನವನ್ನು ಮಾಡುವ ರೂಢಿಯುಂಟು. ಈ ಹಬ್ಬದ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವದೇ ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಘಟಸ್ಥಾಪನೆ— ಘಟ ಅಂದರೆ ಶರೀರ (ದೇಹ)ದಲ್ಲಿ, ಘಟದೊಡೆಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವದಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲ ವ್ಯವಹಾರವು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಧೀನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುವದೋ ಅದರಂತೆ ಈ ದೇಹದ ಚಲನ ವಲನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಹ ಆ

ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವದೇ ಈ ಘಟಿಸ್ತಾ
ಯು ಉಪೇಶವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳಾದ ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಪರ
ಮಾದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ
ಅವಕಾಶದಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ

“ಅಪ್ಪಾನವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಾಗಿ, ವಿಸರ್ಜನವಿಲ್ಲ ಆ ಲಿಂಗ ನೆಲೆ
ಬಿಟ್ಟುಬಾಗಿ, ಅಪ್ಪಾನ ವಿಸರ್ಜನೆ ಇಲ್ಲದ ಪರಿ ಬೇರೆ, ಅಂಗ
ವೇ ಲಿಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಗವೆ ಮನ, ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನ ಶರಣ
ವಿಧಾನ” ಎಂದು ಚನ್ನಬಸವ ತಂದೆಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ನುಡಿದಿರು
ತ್ತಾರೆ ಶಿವಶರಣರ ಅನುಭಾವವೆತ್ತ, ನಮ್ಮ ನಡೆ ಎತ್ತ ಸಾಗಿ
ಬಿಟ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮರಾದಂಥವರು ವಿಚಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ವೇ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವದೂ, ಅನಂತರ ಆ ದೇವನನ್ನು ನನ್ನಂಥವ
ರಾದವರುಚಿತವಲ್ಲೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೂಕು
ಲಿಂಗವಂತದಾದ ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.

ನಂದಾದೀವಿಗೆ—ಅಂದರೆದೀವವು ನಂದದಂತೆ ಹಗಲಿರಲೂ ಕಾಯು
ವು ಶಿವರು ಬರುತ್ತದೆ. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಜ್ಯೋತಿಗೂ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ
ಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಂ
ಪದಿಸಿದೇಕಾದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಬೇಕಲ್ಲವೆ! ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ದೇಹವು
ನಂದದ ಶಿವರು ಅಂತಸ್ತು ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು
ನಂದದ ಹಾಗೆ ಕಾಪಾಡುವದೇ ನಂದಾದೀವಿಗೆಯ ಕ್ರಮವು.

ಈ ಶಿವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಲ್ಲಂಥ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದು
ಕೊಂಡು ನಂದದ ಹಾಗೆ ಕಾಪಾಡುವದೇ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳ ಧರ್ಮ,
ಅದರ ಮಾರ್ಗ. ಅದಕಾರಣ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ (ಕರುಣಪ್ರಸಾದ)
ಮಾತ್ರ.

“ಅಸತ್ತೂರ ಭತ್ತಿ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಜ್ಞಾನ, ಮಡಿವಾಳಯ್ಯನ
ಶ್ರೀಹೀನರ ಅಂಗಮಸ್ತುಲ, ಅಜಗಣ್ಣನ ವಕ್ಯಸ್ತುಲ, ನಿಜಗುಣನ
ಶಕ್ತಿ, ಸಿದ್ಧರಾಜಯ್ಯನ ಸಮಾಧಿಸ್ತುಲ, ಇಂತಿವರ ಕರುಣಪ್ರಸಾದ

ವೆನಗಾಯಿತ್ತು ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ” ಎಂದು ನಿಜವೈರಾಗ್ಯ ಮೂರ್ತಿ
ಯಾದ ಅಕ್ಕನವರು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಯಾರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಗುಣಗಳಿರುವವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದುಕೊಂಡೆನೆಂದು ಹೃದ
ಯಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು. ಇದುವೇ ನಿಜವಾದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ
ರೀತಿಯು.

“ಒಳಗೆ ತೊಳೆಯಲರಿಯದೆ, ಹೊರಗೆ ತೊಳೆತೊಳೆದು ಕುಡಿಯು
ತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವ. ಬಂದ ಭವದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದವ
ಂಗೇನೆಂದಿನಯ್ಯ ಗುಹೇಶ್ವರಾ” ಎಂಬಂತೆ ಸಮಾಜವು ನಿಜಾನುಭವ
ವಿಲ್ಲದೆ ರೂಢಿಯ ದಾಸ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿರುವದು.

“ನಂದುವವು ಸಕಲ ಮಠಗಳ ನಂದಾದೀವಿಗೆಯು, ಕುಂದದೆ
ಕಲ್ಯಾಣ ಕಟುಕಗೇರಿಯಾಯಿತು.” ಎಲ್ಲ ಮಠಮಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಂದಾ
ದೀವಿಗೆಯು ಅಂದರೆ ಶಿವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥ ಜ್ಯೋತಿಯು ನಂದಿ
ಹೋಗುವದೆಂದೂ ಅದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣದ ನಡೆಯುಳ್ಳ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳ
ಧರ್ಮ ಹದಗೆಟ್ಟು ಕಟುಕರ ಪಾಲಾಗುವದೆಂದೂ ಕಾಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಎಲ್ಲ ಮಠಮಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆರಿವೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿಯು ಹಾರಿ
ಹೋಗಿ ಹೊರಗಿನ ಕುರುಹಾದ ಈ ನಂದಾದೀವವು ಕಂಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ
ಹತ್ತಿದೆಂದರೆ ತಪ್ಪೇನು? ಈ ಶಿವಜ್ಞಾನವು ಮಾಯವಾದ ಬಳಿಕ ಸಮಾ
ಜವು ಹೀನ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವದು ಸಹಜ. ಇಂತಸ್ತು ಶಿವಜ್ಞಾನವು
ನಮಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಶಿವಾನುಭವದಿಂದ. ಅದುಕಾರಣ ನಾವೆ
ಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಓಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ
ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರವನ್ನು ನಾವೇ ಮಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. “ತನ್ನಾಶ್ರಯದ ರತಿಸುಖವನು, ತಾನುಂಬ ಊಟವನು,
ಬೇರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕಡೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಬಹುದೇ?” ಎಂದು ಕರುಣೆ
ಗಳರಸನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬೋಧಿಸಿರುವನು. ಈ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು
ನಡೆಯಿಸಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಸಂಘವು ಅವಶ್ಯಕ. ಅದುಕಾರಣ ಶಿವಾ
ನುಭವ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳ ಘಟಿಸ್ಥಾಪನೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡೋಣ.

ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಕೂಡುವದರಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಂದೊ
ಬ್ಬರ ಪರಿಚಯವು ಆಗಿ ಒಬ್ಬರ ಹಿತಾಹಿತಗಳು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಹೊಳೆಯು

ಹತ್ತಿ ಒಬ್ಬರ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿ ಸಮಾಜವು ಬೇಗನೆ ಸುಧಾರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನಾವು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದೂರ ನೋಡುತ್ತ ಹೋದರೆ, ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹವೂ ಹಿತ ಸಂಬಂಧಾದಿಗಳೂ ಬೆಳೆಯುವದು ಅಸಾಧ್ಯವು. ಏಕೆಂದರೆ,

“ಎಡೆಗೆ ಬಾರದಾತ ಅಡಿಗೆಗೆ ದೂರ, ಅಡಿಗೆಗೆ ದೂರಾದಾತ ಮನೆಗೆ ದೂರ, ಮನೆಗೆ ದೂರಾದಾತ ಮನಕ್ಕೆ ದೂರ, ಇತ್ಯಾದಿ” ಎಂದಿಗೇ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ದೂರಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವೆವು. ಶಿವಾನುಭವ ಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತರಣೋಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕೆಲಸಹುದು. ಇಂಥ ಶಿವಾನುಭವದ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಶಿವಶರಣರ ಪನಾಮೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಇಹಲೋಕವೇ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿ ಜೀವ ಪಂಚವೇ ಶಿವಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ ಮನೆಯೇ ಮಠವಾಗಿ, ಜೀವನೇ ದೇವ ಗಿ, ಪರಿಣಮಿಸುವದೆಂಬುದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳದಿರಲಾರೆನು.

ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಪ್ರಿಯುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳನ್ನು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚತರದ ಭವವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೈಲಿಗಳೆದಿರುವರಲ್ಲದೆ ಅತ್ಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ದುರ ಸ್ಥಾನ, ಸಮತಾಧಾವ, ಬಂಧುಪ್ರೇಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾ ಳುವರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸಮಾಜವು ರ್ವೇಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವದು. ವಚನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಡಿತರಾಗಬೇಕಿಲ್ಲ, ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಬೇಕಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ನಂಬು ಣ್ನಿಟ್ಟು ಕ್ರತಿದಿನ ತಪ್ಪದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಸಾಕು. ಒಬ್ಬ ನವುಳ್ಳ ಗುರುವು ಬಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದಂತೆ ಬೋಧಿಸುವವು. ಡೋಧವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಂದದ ಹಾಗೆ ಕಾಪಾಡಿ ನಿಜವಾದ ನಂದಾ ಗೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವು.

ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ - ಮೇಲಿನ ಶಿವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಂಥ ಅತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಳೆಯು ಒಡಮೂಡಿ ದೇಹಭಾವವನ್ನು ಸಹಜ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಶಿವಭಾವಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವನು. ಇದುವೇ ಣೋಲ್ಲಂಘನ. ಅರ್ಥಾತ್ ಜೀವ ಗುಣವೆಂಬ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ನ ಗುಣವೆಂಬ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವದೇ ನಿಜವಾದ ಸೀಮೋ ಳವು.

“ಬನ್ನಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಬಣ್ಣದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ನಾವೂ ನೀವು ಬಂಗಾರದಂತಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಣ್ಣಗಳೇ, ನೀವು ಕೇಳಿರಯ್ಯ? ಸುವರ್ಣವು ಸಕಲರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರೇಮಮಯವಾಗಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ನೀವು ಸಕಲ ರಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿ ಬಾಳದಲೆ ಜಾತಿಗೊಂದು ಎಲೆಯನ್ನು ತಂದು ನೀತಿಯ ಳಯದಲೆ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯ ನುಡಿದು ಅಂಗಗುಣಗಳ ನೇತಿಗಳೆಯದೆ ಬಂಗಾರದಂತೆ ಹೇಗಾಗುವಿರಣ್ಣ. ಇಂಥ ಆರಿಯ ಎಲೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಅಂವುಗೇಡಿಗಳಾಗದಲೆ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಂಥ ಓಲೆಯಗರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅರುಹುಳ್ಳವರಾಗಿರೆಂದ ನಮ್ಮ ಧೀರ ಕುಮಾರಗುರುವರ.” ಇಂಥ ಬನ್ನಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಹಾನವಮಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ರಾಧಿಯ ದಾಸರಾಗಿ ಬಾಳುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವೃದಶರಣರ ಆಳಾಗಿ ಬಾಳು ವದು ಲೇಸು.

ಸುಭಾಷಿತಗಳು.

(ಲೇಖಕ: - ಶ್ರೀಯುತ ಜಿ. ಎಸ್. ಕನ್ನೂರು.)

(೧) ಎರಡನೆಯವರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಅವರ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ವೃಥೆ ಕೊಡುವದು, ಮರ್ಮಭೇದಕ ಶಬ್ದಶಲ್ಯಗಳಿಂದ ಇರಿಯುವದು, ಕಠೋರ ಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕ್ರಹರಿಸುವದು, ಈ ದೋಷಗಳು ತಮ್ಮಿಂದ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಘಟಿಸದಂತೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗ ರೂಕರಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು.

ಏನೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನ ಪಡೆಯುವ ಪರನಿಂದಿಯು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾಗ್ವಿವಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷತಃ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವಾಗ್ಗೆ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಜಪ್ತಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಅತ್ಮಸ್ತುತಿ ಅತ್ಮಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನೀಚಸ್ತುತಿ ಅಥವಾ ಅನ್ಯರ ಅವಾಸ್ತವ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ತುತಿಯ ದೋಷವು ನಿಂದೆಯದ್ದೇ ಬಳಗ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅನ್ಯರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಅವರ ಹಿಂದೆ ಅಡುವುದರಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು? ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ದೋಷೋ

ಜ್ಞಾನಿಯ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವನ ಸೋಗು ತರುವ ಕಾರಣವೇನು? ಮತ್ತು ನಿಂದೆ ಮಾಡುವದು, ಮಾಡಿಯೂ ತಾನು ನಿರ್ದೋಷಿಯೆಂದು ಉದ್ಬುಧ ಬಾಯಿತೆರೆದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು ಇದಾದರೂ ಏಕೆ?

(೨) ಕರ್ತವ್ಯ ಪರಾಜ್ಞಾಪಿತೆಗೆ ಕುಂಟ ನೆವಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಇಲ್ಲವೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಸುಸುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೂಡ ದುರ್ಲಭ್ಯ ವಿಘ್ನಗಳೆಷ್ಟು ನೋಡಿರಿ! 'ಅಲಾರಂ ಆಗಲಿಲ್ಲ' 'ಸಂಗಡಿಗನು ಬರಲಿಲ್ಲ' 'ಹವೆ ಕೆಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿರುವದು' 'ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ' 'ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಬಂದಿತು' 'ಹುಗುಳು ಜಡ್ಡು ಆಯಿತು' ಮುಂತಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ನೆಪಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬೇಸರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣ ತೋರಿಸಿ ವಾರಾಗುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಯ ಎಲ್ಲ ಚುರುಕುತನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ!

(೩) ಮಿತ್ರರು ಆಪ್ತೇಷ್ವರು ಹಾಗೂ ಜನರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಲಾರದಂತೆ ಯೋಜಿಸಲು ಬರಲಾರದೇ? ಅವರನ್ನು ಸೌಮ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಮೆತ್ತನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲವೇ? ಅವರು ಕರೆದಡೆಗೆ ಹೋಗಲಾರದೆಯೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ನಿಮ್ಮ ನಿಷ್ಕಪಟ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮಣಿತವಿರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ 'ಕೇವಲ ಅಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಕರೆಗೆ ಕೂಡ ಹೋಕಾರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ.' ಎಂದು ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದರೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೇಳುವದು ಅಕ್ರಮತವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಉದ್ಯೋಗದ, ಹಿರಿಯರ ಆಜ್ಞೆಯ, ಪ್ರಕೃತಿಯ, ನಿದ್ರೆಯ, ಇಲ್ಲವೆ ಕೊನೆಗೆ 'ತನ್ನ ಪೋಷಿ ಸ್ವಭಾವದ ಕಾರಣ ಹೇಳಿಯಾದರೂ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲವೋ? ಇದೆ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇದೆ. ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ನೆವ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು, ಎಂಬದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ. ಅದರೆ ಮೊದಲು ಮೈಯುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿ. ಈಗ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ಉಳಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೆ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಯೋಜಿಸು!

ಲಿಂಗವಂತ ಧರ್ಮಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವ.

(ಅನುವಾದಕರು:— ಶ್ರೀ. ೩೬. ರು. ಕೊಪ್ಪಳ ಎಂ. ಏ., ಬಿ. ಟಿ. ಧಾರವಾಡ.)

(ಧಾರವಾಡ ನವಕಲ್ಯಾಣಮಠದ ಶ್ರೀಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಂದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನದ ಅನುವಾದವು)

[ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು.]

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ.

ಈ ಮೇರೆಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ವಿಶ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿತು ಈಗ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಪ್ರಾಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ನಿತ್ಯನಿಲವನ್ನಳಿಯಲು ಸಾಗುವಾ. ಮಾನವನು ಅರುಹಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನು; ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣವ್ಯವಹಾರದ ನಿಜವಾದ ವಿವೇಚನೆಯು ಅವನ ಇರವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುರುವಾಗುವದು. ಆದರೆ ಮಾನವನ ಸ್ವಭಾವಧರ್ಮವನ್ನರಿಯಲು ಬಯಸುವವರು ಮೊದಲು ಅವನ ಅರುಹಿನ ಬಗೆಯನ್ನರಿತುಕೊಳ್ಳುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವು. ಯಾಕಂದರೆ ಆ ಅರುಹಿನ ಸತ್ಯತೆಯು ಮಾನವ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒರೆಗಲ್ಲಾಗಿರುವದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದಂಟಾಗುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಕ್ರಮವು ಪ್ರಾಣಮಾತ್ರ ಸ್ಥಿತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವದು. ಮಾನವನಿಗೆ ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದಂಟಾಗುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಮಾರ್ಪಟನ ಅರಿವು ಇರುವದು. ಇನ್ನುಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಅರಿವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾನವನ ಅರಿವು ನಿಜವಾಗಿ ಅವನ ನಿಚ್ಚು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿರುವದು. ಮಾನವನ ಅನುಭಾವವೆಲ್ಲ ದೇಹದ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಣದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ-ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳ ಅಥವಾ ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳ ಅರಿಕೆಯ ವಿಷಯವೂ ಆಗಿರುವದು. ಅದುದರಿಂದ ನಾವು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಬರಿಯ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅರಿತ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಇರುವದನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಹಾಗೆ ಅರಿತ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ

ಜ್ಞಾತೃ ಜ್ಞೇಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ವಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯ ತತ್ವವೊಂದಿರುವದೆಂಬುದು ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೈವದ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾ ದೃಶ್ಯವು ಈ ಮಾತನ್ನು ಅತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಕಾಸವಾದದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗೂಹನ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗೆಯು ಅಡಗಿರುವಂತೆ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನವೂ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮಾನವನು ವಸ್ತುವೊಂದನ್ನು ಅರಿಯುವ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವನು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು. ಅಂದರೆ ಭೌತ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಣವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಅರುಹಿನ ಜೀವಿಯಾದ ಮಾನವನ ಅಚ್ಚ ಅರುಹಿನ ಈ ಗೌಹ್ಯ ಕಾರಣವಾದದಿಂದ (ನೃಪಯದಿಂದ) ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾತೃ ಎಂದು ಹಿಂದೂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಹೆಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ಮನ ಇಂದ್ರಿಯ ನರನಾಡಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಆತ್ಮವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ನಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗಿರುವ ತಿಳಿಗೆ, ನಮ್ಮ ಅನುಭಾವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗಿರುವ ತಿಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಂತರಂದ್ರಿಯದ—ನಮ್ಮ ಆತ್ಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗಿರುವ ತಿಳಿಗೆ ಸ್ವಪುಟನು ಅರಿವು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಭೌತಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಶಕ್ತಿಯಿರುವಂತೆ ಈ ಅರಿವಿಗೆ ಮನ ಮತ್ತು ಅದರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕಾಣುವ ಶಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಭಾದರ ಮಾಹೆರನು ಮನದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಮನದ ವ್ಯವಹಾರವಿರುವ ಆ ಮನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ವೈರೋಧು ಒಡವೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆ ಮನಕ್ಕಿರುವ ಸಮ್ಯಕ್ ಮತ್ತು ದೃಢ ಜ್ಞಾನವೇ ಅರಿವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಅಥವಾ ಭಾವನಾಭಾವವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅರಿವು ಎಂದು ಕರೆಯದೆ ಸುಜ್ಞಾನಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಅರಿವು ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಮನಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರಾದ ಸ್ವಪುಟನಾಗಲಿ ಮಾಹೆರನಾಗಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು 'ಸಯಂ ಪ್ರಕಾಶ

ಯುತ ಸಂವಿತ್' ಎಂದು ಅರಿವಿಗೆ ಭಾರತೀಯರು ಹೇಳುವ ಮಾತಿಗೆ ಜೊಂಡಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಪನೆ ಭಾವನೆ ಬಯಕೆ ಇವೆಲ್ಲ ಮನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು; ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕು ಇವಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿ ಬೀಳದಿರಲಿ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲ ಜರುಗತಕ್ಕವುಗಳೇ! ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಣವ್ಯಾಪಾರದ ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಈ ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕು ವಿಂಗಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಮನದ ವ್ಯವಹಾರದೊಡನೆ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಮನವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಮನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೂ ಬದಿಗಿರಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕು ಎಂತಹದಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುವದು. ಈ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಅರಿವಿಗೆ 'ಚಿತ್' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಉಯಿಲಿಯಂ ಜೇಮ್ಸ್‌ನು ಕರೆಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮಲಿನವಾದಂಥ ಅಥವಾ ಮರವೆಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಶುದ್ಧವಾದ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಅಶುದ್ಧವಾದ ಮರವು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಯಿಲಿಯಂ ಜೇಮ್ಸ್‌ನು ವಿಂಗಡಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅವನ ವಿಚಾರವು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ (Pragmatism) ಮುಸುಕಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅರಿವು ಸತತವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಪ್ರವಾಹದಂತಿದೆ ಎಂದು ಅವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳದ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ತಿಳಿಯು ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ಅರಿವಿಗೆ ಆತ್ಮವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಅದಕ್ಕೆ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿರೆ ಆ ವ್ಯವಹಾರಗಳೆಲ್ಲ ಮರವೆಗೊಳಗಾಗುವವು. ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸು ಸುಕ್ಷ್ಮದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಇಂದ್ರಿಯವಾಗಿಹುದು. ಅದು ಪ್ರಾಕೃತವೆನಿಸಿಹುದು. ಅದು ಅಪ್ರಾಕೃತವೂ ಅಲ್ಲ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಮಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಸಂವೇದನೆ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಕಲ್ಪ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅವಸ್ಥೆಗಳೆಂದು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವು ಅದ್ರವ್ಯಗಳೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುತ್ತದೆ. (೧) ಅಂತರಂಗದ ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ (೨) ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಅರಿವಿನ ನೆರವು. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಪ್ರಾಕೃತ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದು ಅಪ್ರಾಕೃತ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೆರನುಂಟು. ಸಾಂಖ್ಯರು ಮನಸ್ಸಿಗೆ

ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಪ್ರಕಂಚವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ನೈಜೀ ಕರು ಅದೊಂದು ಕೇವಲ ಲಕ್ಷವನ್ನೂರಲು ತಕ್ಕುದಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ವೆಂದಿರುವರು. ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗವು ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಪ್ರಾಕೃತ ದ್ರವ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಅದೊಂದು ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯ ವಿರುವುದರಿಂದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ನಿಲುಕದ ವಿನಯವಾಗಿ ಬಿಡುವದದು. ಅದು ದರಿಂದ ಅದು ಪ್ರಾಕೃತ ದ್ರವ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವದು ಬಲು ತೊಂದರೆಯ ಕೆಲಸವಾಗುವದು. ನಮ್ಮ ನರನಾಡಿಗಳು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತ ವಾಗಲು ಆ ಕಾರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಅರಿವೂ ಬೆರೆತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನರನಾಡಿಗಳ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಅರಿವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಹುದು. ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದು ನೈಜೀತ್ವ ವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಮನದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಮೂಲ ಕವಾಗಿಯೇ ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕು ಬೆರೆತು ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಮನದ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಿವಿನ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ವಿಂಗಡಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಇವುಗಳ ಹಿರಿದುಕಿರಿದುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸು ವದು ಬಲು ಕಷ್ಟದ ಹೋರೆಯಾಗುವದು.

(ಮುಂದೆ ಸಾಗುವದು.)

ಸ್ಫುಟವಿಷಯ.

ನಾವು ಹೋದ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ "ಶಿವಶರ ಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು" ವೀರಶೈವ ವಾಙ್ಮಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಷಯವಾಗಿರು ತ್ತದೆ. ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮಹತ್ವವು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅಪರಿಚಿತವಾ ಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳು ಅಡಕವಾಗಿ ರುತ್ತವೆ. ಅವು ಉಳಿದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯ ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಂತೆ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರು ಪಟಾಸ್ಥಲಮಾರ್ಗ ವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಅವರು ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿ ರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಈ ಕಾರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಾವು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಶಕ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಬಸ ವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಒಂದು ಮಹತ್ವವಾದ ಕ್ರಾಂತಿ ಯುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಬರೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೈಅಲ್ಲ, ನೆರೆ ಪ್ರಾಂತಗಳಾದ ತಮಿಳು ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ದೇಶಗಳ ಲಿಯೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ವೀರಶೈವತ್ವವು ಪ್ರಾದು ಭವಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಸರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ತಮಿಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೈವಮಾರ್ಗವು ಉನ್ನತಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆಂಬುದೇನೇ ನಿಜವು. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದವರು ೬೩ ಪುರಾತನರು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಶರಣರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಇವರಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಬಹುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಹ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಟಾ ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅದರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಶ್ಮೀರ, ಕಾಶೀ ಮತ್ತು ಗುಜರಾಥ ಈ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಹು ಜನರು ಆಗ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುಗಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ ವಾಚಕರು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಸತ್ಯಾಂಶವು ಅವರಿಗೆ ವಿದಿತ ವಾಗದೆ ಇರಲಾರದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಶಿವಶರಣರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಪಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಸದ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತರದ ಹೊರ್ತು ಗತ್ಯಂತಃವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ವೀರಶೈವ ವಾಚ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಗಿ ಹೋದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಬೇರೊಂದು ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದಾದರೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೇಗೆ ಆರೈ ಸಮಾಜ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್, ಥಿಯಾಸ ಫಿಕಲ್ ಕೋಸಾಯಿಟಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದಿವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಅರಿವು. ಇನ್ನೂ ಉಂಟಾಗಿರದ್ದರಿಂದ ಈ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬರಲು ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಉಜ್ವಲ ಹಾಗೂ ಅನುಕರಣೀಯವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅದನ್ನು ತೀವ್ರ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಖರ್ಚಿನ ಹಾಗೂ ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮದ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳಾಗಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಗಲಿ ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಬೆಳಗಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಹನೀಯರು ಶಿವಾನುಭವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಮಹಾಧೀಶತಿಗಳೂ, ವರ್ತಕರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಈ ಧನ ಸಹಾಯವು ದೊರೆಯದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಮಗೆ ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕುಟುಂಬವು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಸಚಿತ್ರವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವೆವು.

ಮತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಳು. ಆಗ ಪಾರಿಸನಾಥನು ಒಳಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಸತಿಯು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಒಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಸೋಮವೈಯ ಮೇಲೇರಿ ಹೋದನು. ಆಗ ಆ ಅಬಲೆಯು ಭಯಭೀತಳಾದಳು. ಅವಳು 'ಆಹಾ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯನಾದ ಶಿವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನೀನೇ ನನಗೆ ಗತಿಯು, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯು' ಎಂದು ಅದೀಪದ ಕುಡಿಯನ್ನು ಅಸ್ಥಿಕೊಂಡಳು. 'ಭಾವದಂತೆ ಲಿಂಗವು' ಎಂಬ ಶಿವಶರಣರ ನುಡಿಯಂತೆ ಆ ಕುಡಿಯು ಭಗ್ಗನೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗವಾಯಿತು! ಆ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ 'ಸತಿಯೇ ಭಯ ಪಡಬೇಡ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಟಿತು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಶಿವಶರಣನಾದ ಸೋಮವೈಯು ಅಡಗಿ ಹೋದಳು. ಅಡಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೋಮವೈಯು 'ಎಲೋ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳಕು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಲಿ ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಕೊಡು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೊರಟಿತು ಮತ್ತು ಆ ಸೋಮವೈಯು ಆ ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಭಾವಿಕರು ಸೋಮವೈಯ ಈ ವೃತ್ತಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಂಬಲಿ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಲೌಕಿಕರು ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕೈಯಿಂದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಹತಳಾದಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿ, ಹೇಗೆ ತಿಳಿದರೂ ಶಿವಾನುಭವವು ತತ್ವವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೋಮವೈಯ ಸೋಮವೈಯ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯದ್ರಾವಕವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಅಸ್ತೃತ್ಯರಲ್ಲೇನಕರು ಮಹತ್ವಿಕರೂ ವಚನಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನು ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮಾದರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮೊಚ್ಚಿ ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಈ ಕಾಯಕದಿಂದ ತನಗೆ ದೊರಕಿದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಶರಣರ ಸೇವೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ದಾಸೋಹಭಾವದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಈ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ:-

‘ಆರಿದು ಚುಚ್ಚುವರೆಲ್ಲರು ಧನದಟ್ಟಿ. ಮರೆದು ಚುಚ್ಚುವರೆಲ್ಲರು ಧನದಟ್ಟಿ. ನಾ ಚುಚ್ಚುವುದೆಲ್ಲವು ಸತ್ತ ಜೀವ ದನದಟ್ಟಿ. ಅಟ್ಟಿಯ ಕೊಯಿದು ಮೆಟ್ಟಿಸಿದೆ ಸತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ, ಎನಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಬಯಲ ತೋರ ಬೇಕೆಂದು. ನಿಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀವೇ ಹೋಗಿ. ಎನ್ನ ಬಟ್ಟೆ-ಕಾಮ ಧೂಮಧೂಳೇಶ್ವರನ ಬಟ್ಟೆಯೇ ಸಾಕು.’

ಭಾವ:- ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ದನದ ತೊಗಲಿನಿಂದ ಮೊಚ್ಚಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ದೂರಾದ ಜೀವವೆಂಬ ತೊಗಲಿನಿಂದ ಜೋಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂಥ ಜೋಡನ್ನು ನಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸತ್ಯರು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಬಯಲು ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನನಗೆ ದೊರಕುವನು. ಆದರೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಇಜ್ಜಾನುಸಾರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಅವರ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಧೂಳಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನೀನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಧೂಳಯ್ಯನು ನನಗೆ ಕೈಲಾಸವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಜೇರಿ ಯಾವ ಪದ

ವಾಗಲಿ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತ ಶರಣರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಘನ ಪದವಿಯೇ ನನಗೆ ಸಾಕು ಎಂದು ನುಡಿದು ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಐಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಲೋಕಗಳಿವೆ ಎಂತಲೂ ಶರಣರು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ತತ್ವಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹೋಗಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಧೂಳಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಒಂದು ದಿನ ಧೂಳಯ್ಯನು ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯನ್ನು ಉಳಿಯಿಂದ ಹೊಲಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು ಆ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮೊಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ರೂಪುರೂಪದನು. ಮತ್ತು ಆ ರೂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಧೂಳಯ್ಯನು ಅಡಗಿ ಹೋದನು!

ಶರಣರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಪದವು ಬೇಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧೂಳಯ್ಯನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಗಳೆದನು. ಆದರೆ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಶರಣರ ಜೀವಿತದ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಧೂಳಯ್ಯನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೊಚ್ಚಿ ಹೊಲಿಯುವದೇ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಹೇಗೆ ಸೊಹಳಿಯ ಸೋಮವ್ವೆಗೆ ದೀಪದ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವು ಅವಿಭವಿಸಿತೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನಿಗೆ ಮೊಚ್ಚಿ ಜೋಡನ್ನು ತನ್ನ ಉಳಿಯಿಂದ ಹೊಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಕಟಪಾದನು.

ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವನು ವಚನಕಾರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ೧೦೨ ವಚನಗಳು ಈಗ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಮೋಕ್ಷವೆಂದರೇನು, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕು, ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ಕಾಯಕವನ್ನು

ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ತಾತ್ವಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಣ್ಣ

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಭಾವಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅದು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಳೀಕೋಟೆಯಿಂದ ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ೧೬ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಶರಣನಾದ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಮುದನೂರು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು, ಕೇಶಿ ರಾಜನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಕೊಂಡುಗುಳಿ, ಗೊಲ್ಲಾಳನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಗೋಲ ಗೇರಿ, ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಗ್ರಾಮವಾದ ನವಿಲೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರ ಸ್ಥಾನಗಳು ಇದರಿಂದ ೩-೪ ಮೈಲು ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರದೇಶವು ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದಿಮರಸನೆಂಬ ರಾಜನು ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಭೋಗಣ್ಣನೆಂಬ ವಿಪ್ರನೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭೋಗಣ್ಣನು ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನು, ವಿದ್ವಾಂಸನು, ಎಂದು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವನಾಗಿ ವೀರ ಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅದರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಶರಣರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನು ಮತ್ತು ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕುಲವನು ಅರಸಬಾರದೆಂಬ ತತ್ವವಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಅವನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸುವನು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದಿಂದ ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನು.

ಹೀಗಿರಲು ಶಿವನು ಭೋಗಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆಯನ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ, ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಮಿಣಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಳಿಗೋಲು, ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜಂಗಮ

ನಂತೆ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇದಿರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲು ಭೋಗಣ್ಣನು ಅವನು ಜಂಗಮ ನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಅವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉನ್ನತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಲಿಂಗಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನ ಪಾದಾರ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವನೊಡನೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇದು ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಅವರೆಲ್ಲರು ನೆರೆದು ಅರಸನಾದ ಚಂದಿಮರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಭೋಗಣ್ಣನು ಭಕ್ತಾಚಾರವೆಂದು ನೆಲೆಗೆಟ್ಟು, ಹೊಲೆಯನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವನೊಡನೆ ಆರೋಗಿಸಿದನು. ಅಂದ, ಬಳಿಕ ವಿಪ್ರಾಚಾರವೆಂಬುದೆಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು? ಜಾತಿ ನೀತಿಗಳು ನೆಲೆಗೆಟ್ಟವು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಾಗದು. ಆತನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಊರಿಂದ ಹೊರಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ದೂರಿದರು. ಆಗ ಚಂದಿಮರಸನು ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಹೊಲೆಯನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೊಗಿಸುವರೇ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಭೋಗಣ್ಣನು ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಹೊಲೆಯನೇ ಕುಲಜನು, ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ವಿಪ್ರನೇ ಹೊಲೆಯನು, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಸೂತಕವಿಲ್ಲೆಂಬ ಆಗಮವಾಕ್ಯ ಉಂಟು, ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ವಿಪ್ರರು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲಾಗದು. ಶಿವಭಕ್ತಿ ಇದ್ದವನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದರೆ ಏನು ದೋಷವು? ಎಂದೆನ್ನಲು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಪ್ರರು 'ನಾವೇನು ಹೊಲೆಯರೇ' ಎಂದು ರೋಷಾವೇಶವುಳ್ಳವರಾಗಿ ನುಡಿಯಲು, ಅರಸನಾದ ಚಂದಿಮರಸನು ಭೋಗಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕುಸಿತನಾಗಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಇರಬೇಡ, ಹೊರಟು ಹೋಗು ಎಂದು ಆಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲಾಗಿ ಅವನು ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ನುಡಿದು ಕೂಡಲೇ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದನು.

ಆಗ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಅನಾಹುತಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗಗಳು ಭೋಗಯ್ಯನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೊರಟವು. ಹೋಗುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉರುಳುತ್ತಲೂ ಕೆಲವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಲೂ ಕೆಲವು ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಡೆದು

ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೂ ಅವನು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೊರಟನು. ಇತ್ತ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಹಸುಗಳು ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯದೆ ಹೋದವು. ಜನರು ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹುಳಿತಿತು. ಪುಷ್ಪಗಳು ಬಾಡಿದವು. ಮುಂದೆ ವಿಪ್ರರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ನೇಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಲು, ಒಳಗೆ ಬರೇ ಪೀಠಗಳಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು 'ಶಿವ ಶಿವಾ' ಭೋಗಣ್ಣನ ಕೂಡ ಆ ಲಿಂಗಗಳು ಹೋದವೇ! ಏನು ಉತ್ಪಾತವಾಯಿತು! ಎಂದು ಭಯಪಟ್ಟು ಅರಸನಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರು 'ಭೋಗಣ್ಣನು ಮಹಾಮಹಿಮನು, ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅರಸನು ಕಲಶ ಕನ್ನಡಿ ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯದಿಂದ ಪುರಜನರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಭೋಗಣ್ಣನ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಹೋಗಲು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಶಿವಲಿಂಗಗಳೇ ಮುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು, ಇದೇನು ಶಿವಲಿಂಗಗಳ ಯಾತ್ರೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಇರುವ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನಿಗೆ ನಾವು ಲಿಂಗ ಭಕ್ತಿಯ ನರಿಯದವರು, ಜಂಗಮವು ಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಣವು, ಜಂಗಮದಂಗವು ಲಿಂಗವು, ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವಿಂದು ಕಂಡೆವು, ನೀವು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಭೋಗಣ್ಣನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ತಿರುಗಿ ಕೆಂಭಾವಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಅವನೊಡನೆ ಇದ್ದ ಲಿಂಗಗಳು ಭಕ್ತನು ತಿರುಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನೆಂಬ ಸಂತೋಷದ ಭರದಲ್ಲಿಯೇ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟವು. ಇದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಲಿಂಗಗಳು, ಸಣ್ಣ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಲಿಂಗಗಳು ಹೀಗೆ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಕುಳಿತವು. ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಿಸಲು ಇದೊಂದು ಕುರುಹಾಗಿ ಉಳಿಯಲೆಂದು ಲಿಂಗಗಳು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದವೆಂದು ಮಹಾಕವಿಯಾದ ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭೋಗಣ್ಣನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಪ್ರರನ್ನು ಹರಿಸಿ ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಭೋಗಣ್ಣನ ಮೂಲಕ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಹತ್ವವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಭೋಗಣ್ಣನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು.

ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ 'ಭೋಗಿನಾಥ' ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಾಲಯಗಳು ಈಗಲೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗಗಳೆಲ್ಲವು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ರದೆ ದೊಡ್ಡ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಲಿಂಗಗಳು, ಸಣ್ಣ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಲಿಂಗಗಳು ಹೀಗೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಇರುವದನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಗಣಸಹಸ್ರದ ಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನು ಪುರಾತನ ಕಾಲದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಚಂದಿಮರಸು.

ಚಂದಿಮರಸನು ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅರಸನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸುತ್ತ ವೈದಿಕಾಚಾರವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಭೋಗಣ್ಣನು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ ಅದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಮುಂದೆ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವನಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಜಾತಿ ಕುಲಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಎಲ್ಲರೂ ಉಚ್ಚ ಕುಲದವರೆಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರಸನಾದ ಚಂದಿಮರಸನಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳಲು ಅರಸನು ಅವನನ್ನು ಊರ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಇದರ ವಿವರಗಳು ಭೋಗಣ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತಗಳೇಳಲು ಚಂದಿಮರಸನು ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ಪುನಃ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅರಸನು ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಹ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ

ಕೆಂಭಾವಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಮ್ಮಲಗಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಈಗ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಉಚ್ಚ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದಿಮರಸನು ನಿಜಗುಣನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ನಿಜಗುಣನಾದರೂ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದವನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ನಿಜಗುಣ ಯೋಗಿಯ ಯೋಗಾ', ಎಂದಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಇವನು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಚಂದಿಮರಸನು ವಹಿಸಿ ತಾನೂ ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಸಿಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮಾ' ಎಂದಿದೆ. ನಾವು ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಆತನ ವಚನಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠತರವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸದೆ ಇದ್ದ ಯಾವ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಚಂದಿಮರಸನು ಚಿಮ್ಮಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು.

ಅವನ ಹೆಸರಿನ ದೇವಾಲಯವು ಇದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಗದಗ-ವಿಜಾಪುರ ರೇಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲಿರುವ ಸೀತಿಯೆನಿ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ಸೇತುವೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ೨ ಮೈಲು ದೂರ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಅದರ ಕಮಾನುಗಳ ತಳಹದಿಯು ನದಿಯ ಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಕಾರಣ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಡುವು ಆಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಈಗ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅದರ ನದಿಯ ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಈ ದೇವಾಲಯವು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಇದು 'ಚಂದಯ್ಯನ ಗುಡಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಚಂದಿಮರಸನ ವೃತ್ತಾಂತವು ಗೊತ್ತಿರದ್ದರಿಂದ, ಅದು ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನ ಗುಡಿ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಚಂದಿಮರಸನನ್ನೂ ನಿಜಗುಣನನ್ನೂ ಒಳನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋದ ಘನಲಿಂಗನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಿಕರಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

.. ನಿಜಗುಣ ಚಂದಿಮರಸನು ಕರಸ್ಥಲದ ನಾಗಿದೇವರೊಳಗಾದ ಎಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತರು ಅವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರೆಂದು ಕೆಟ್ಟು ನುಡಿದ ಭವ ಹೇತುಗಳು ನೀವು ಕೇಳಿರೋ- ಅವರು ತುಂಬಿದ ತೊರೆಯ ಸುಭ್ರಮದಿಂದ ಹಾಯಿದರು. ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಲು ಬೋಸ ಹಣ್ಣು ಕಷ್ಟಾಯನಿಕ್ಕಿರಲು ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಉಂಡರು... .. ಇತ್ಯಾದಿ. ಚಂದಿಮರಸನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣನು ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. (ಚಂದಿಮರಸನ ವಚನಗಳು — ವಚನ ನಂ. ೧೨, ೧೩, ೨೩, ೨೬, ೪೦, ೪೫, ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ).

ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ ನಿಮ ಗೆಂದಟ್ಟಡಿಗೆಯ ನೀಡ ಕಲಿಸಿದಾತ ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಯ್ಯ' (೧) ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಣ್ಣ, ಚಂದಿಮರಸನು ಮತ್ತು ನಿಜಗುಣ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಕಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಮೊದಲಿನವರಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಿಜಗುಣ.

ನಿಜಗುಣನು ಕೆಂಭಾವಿಯ ಚಂದಿಮರಸನ ಗುರುವಾಗಿದ್ದನು. ನಿಜಗುಣನ ಗ್ರಾಮವು ಚಿಮ್ಮಲಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಚಂದಿಮರಸನು ಅವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಅವನ ಬಳಿಗೆಯೇ ಬಂದು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣನ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ, ಅವನ ಅರಿವು, ಅವನ ಯೋಗ ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಹಳ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ (ಚಂದಿಮರಸನ ವಚನಗಳು ೧೨, ೧೩, ೨೩, ೨೬, ೪೦, ೪೫, ಇವುಗಳನ್ನು

(೧) ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳು ವಚನ ನಂ. ೬೪೪

ನೋಡಿರಿ). ನಿಜಗುಣನು ಶಿವಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುವನು. ಆದರೆ ಅವನು ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಯೋಗವೆಂದರೆ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ನಿರೋಧವೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಹಠಯೋಗಿಗಳಂತೆ ಅವನು ದೇಹವನ್ನು ಕ್ಲೇಶಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ, ಲಿಂಗ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನತ್ವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಯು ಹೋಗಿಸಾಮರಸ್ಯವಾಗಬೇಕು, ಇದರಿಂದ ಅಂಗ ಗುಣಗಳು ದೂರಾಗುವವು ಮತ್ತು ಸಂದೇಹವು ಅಳಿಯುವದು, ಜಗತ್ತು ಇದು ಒಂದು ಕುರುಹು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು ಇದೂ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ನಿಜವು ಉಳಿಯುವದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಿಜಗುಣನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಯೋಗವು ಹೀಗೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಭಿನ್ನಭಾವವು ಸಹ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಗತಿಯ ವಚನಕಾರನಾಗಿದ್ದು ಅವನ ವಚನಗಳು ಎಂಟು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಘನಲಿಂಗವು ತನ್ನ ೨೦ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿಜಗುಣನು ಉಚ್ಚ ಪ್ರತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಚಿಮ್ಮಲಗಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾದನು. ಅವನು ಐಕ್ಯಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಉಂಟಾಯಿತು. ನಿಜಗುಣನ ಹೆಸರು ಗಣ ಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಜಗುಣನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು

(೧) ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬವನ್ನಕ್ಕೆ ಯೋಗಪೂಜೆ. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀಜ. ಆತ್ಮನನಿರಿದಿಹನೆಂಬವನ್ನಕ್ಕೆ ಉಭಯದೊಡಲಾಯಿತ್ತು. ಉಭಯದ ಗಜ ಬಜೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕದೆ ನಿಂದ ನಿಜಗುಣಯೋಗಿ.

(೨) ಬಂದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕಂಡು ಸಂದೇಹವಳಿದ ಮತ್ತೆ ಬೇರಂದವ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಂಗಳ ಸೂತಕಕ್ಕೆ ಇಂಬಿಲ್ಲ. ಆ ಉಭಯದಂಗದ ಸಂಗವ ಮರೆದಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣಯೋಗಿಯ ಯೋಗ.

ಎಡೆಮರದ ನಾಗಿದೇವ

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ದೇಶ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದವು. ತಮಿಳು ದೇಶದ ಶಿವಶರಣರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಶರಣರು ತಮಿಳು ದೇಶಕ್ಕೂ ಹೋಗಿಬರುವದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಎಡೆಮರದ ನಾಗಿದೇವನು ಜೋಳ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಜೋಳ ರಾಜರಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜರಿಗೂ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೋಳ ರಾಜನು ತನಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಪ್ಪವು ಬಾರದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಚತುರಂಗ ಬಲ ಸಮೇತವಾಗಿ ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಅವನೊಡನೆ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಹೋಗಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ದಂಡು ಬಿಡಾರ ಬಿಟ್ಟು ಗೆ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರವಲಯದಿಂದ ಅರ್ಧಕೋಶ ದೂರ ಎಡೆಯ ಮರದ ನಾಗಿದೇವನು ಶಿವಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಿಳಿದು ಅವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ತಿರುಗಿಬರುವಾಗ್ಗೆ ಅವನನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಡೆಮರದ ನಾಗಿದೇವನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದು ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಸಣಮ್ಮ.

ಮುಸಣಮ್ಮನು ಎಡೆಮರದ ನಾಗಿದೇವನ ಹೆಂಡತಿಯು. ನಾಗಿದೇವನು ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಜೋಳ ರಾಜನ ಈ ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿರಲು ಅವನೊಡನೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ನಾಗಿದೇವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು

ಅವನನ್ನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಸಣಮ್ಮನನ್ನೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಮಸಣಮ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ವಚನಕಾರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆದ ಅವಳ ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದು ಇರುತ್ತದೆ; ಇದರಿಂದ ಈಕೆಯು ನಿಜಗುಣನನ್ನು ಬಹಳ ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಿಜಗುಣನು ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಸಮಾಧಿಗೆ 'ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದದರಿಂದ ವಚನಕಾರರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅದನ್ನೇ ಮಸಣಮ್ಮನು ತನ್ನ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ನಾಗಿದೇವನು ಮತ್ತು ಮಸಣಮ್ಮನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಅವರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಜಗುಣನು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಜಗುಣ, ಅವನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಚಂದಿಮರಸು ಮತ್ತು ಭೋಗಣ್ಣ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನವರಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರೆಲ್ಲರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುತ್ತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಸಣಮ್ಮನ ವಚನ

(೧) 'ಕಾಗೆಯ ನಾಯ ತಿಂದವರಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಭ್ರಷ್ಟನ ಕೂಡಿದವರಿಲ್ಲ. ನಾಯಿಗೆ ನಾರಂಗವಪ್ಪದೇ? ಲೋಕದ ನರಂಗೆ ಪ್ರತವಪ್ಪದೇ ಶಿವಬೀಜಕ್ಕಲ್ಲದೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ?'

ಮಸಣಮ್ಮನ ಗಂಡನಾದ ಎಡಮಠದ ನಾಗಿದೇವನು ತನಗೆ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿವಾಗಬಾರದೆಂದು ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಅರ್ಧಕೋಶ ದೂರವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಇದೇ ಅವನ ಪ್ರತವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಪ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ಅವಳು ತನ್ನ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸಂಗಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ

ದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವನಾದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ತಂದೆಯಾದ ಸೆರ್ಮದಿಯೂ ಅವನ ತರುವಾಯ ಬಿಜ್ಜಳನೂ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನಿಗೆ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಗಿ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ಮುಖ್ಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೌಕರಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ತರುವಾಯ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವಾಸಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಲಾಧೀಶ್ವರನಾಗಲು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಪ್ರಭುದೇವರ ಗುರುವಾದ ಅನುವಿಷಯನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನು ಜೋಳ ರಾಜರ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನೆಸಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಾಳಿ ಇಟ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಹೋಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನಾಗಿದೇವ ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಸಣಮ್ಮ ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ತಾನಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದರೆ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದ್ದು ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಕುರಿಕೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ವೀರಶೈವ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೆಲವು ದಿನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜ್ಯವು ನಾಯಿಗೆ ಸರಿ ಎಂಬ ಭಾವವು ಉಂಟಾಗಿ ವೈರಾಗ್ಯಶೀಲನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನಿಗೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಾನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವವನಾದನು. ಅವನು ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಅರಸುತನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಿರತಿಭಾವವನ್ನು

ಹೊಂದಿ ರಾಜ್ಯಪದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ವೈರಾಗ್ಯವು ಉಂಟಾಗಿ ಅವನಂತೆಯೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಅವೇಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಗ ಇವರೊಡನೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳುವವನಾದನು.

ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ 'ಅಂಬೆ' ಎಂಬ ಪುರವು ಹತ್ತಲು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಸಕಲೇಶನ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರೀತರಾಗಿ, ಅವರು ಅವನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಗೊಡದೆ, ಅದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ಯವರೆಲ್ಲರೂ ಸಕಲೇಶನು ತಮ್ಮ ಗುರುವೆಂತಲೇ ಭಾವಿಸಿ ಅವನೊಡನೆ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಅವನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಯವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದನು. ಅವನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ್ಗೆ ಜನರ ದೀಕ್ಷಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತ ಪೂಜಾರ್ಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎಸಗುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತಾನು ಮೊದಲು ರಾಜವೈಭವಗಳೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾದನು. ಅಂದರೆ ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿವಿಧೋಪಚಾರಗಳು, ಅನೇಕ ತರದ ಪುಷ್ಪಗಳು, ಧೂಪದೀಪಾದಿಗಳು, ತರತರದ ಸಂಗೀತಗಳು, ವಾದ್ಯಗಳು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಬಹು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಮೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಸಮುದಾಯವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಬಂದಿತು. ಬಹು ಜನರು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವನ ಪಾದಾರ್ಪಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಕಲೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಶಿವಪೂಜೆಯ ಸಾಧನಕ್ಕೊಂದು ೧೨ ವರಹಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ತನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಚನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾರಾದರೂ ಕಡಿಮೆ ಹಣ ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಅವನು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಭಕ್ತನು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದಿರಲು ಮಾದರಸನು ಅವನಿಗೆ ೧೨ ವರಹ

ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ನನಗೆ ಧನವಿದ್ದರೆ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ ನಲ್ಲ! ಗುರು ಹೋಗದ ಮನೆ ಅರಣ್ಯ. ಈಗ ಏನು ಮಾಡಲಿ?' ಎಂದು ತಿಂತಿರುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು, ಅವನ ಮಗಳಾದ ಮಾದರಸಿಯು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವಳು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು 'ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಧನವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆ ಇಡು. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಗುರು ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡು' ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲು, ಅವಳ ತಂದೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಾಹುಕಾರನಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟು, ಹಣವನ್ನು ತಂದು ಗುರುವನ್ನು ಸೇವಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅಂಥ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಪೂಜಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಮುಂದೆ ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಧೂಪಾರ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ, ಅದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಹೊಂದಿದ ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಭಕ್ತನ ಮಗಳ ರೂಪು ಸುಳಿಸುಳಿದು ತೋರಹತ್ತಿತು ! ಈ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಭೀತಿಗೊಂಡನು ಮತ್ತು ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕುಂದಿದವನಾಗಿ, ತಲೆವಾಗಿ 'ಅಕಟಕಟಾ, ನಾನು ಮಾಡುವ ಈ ಪೂಜೆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಿ ಸುವ ತೆರನಾಯಿತೇ? ಪರರನ್ನು ಬಾಧಿಸುವಂತಾಯಿತೇ' ಎಂದೆಂದು 'ರಾಜಭೋಗವನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟೆನು, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನನಗೆ ಈ ಶಿವಪೂಜಾ ಭೋಗವು ಒದಗಿತು. ಇದು ಬೇಡ' ಎಂದೆಂದು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನೆಂಬ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು ಎಂದು ತಾನಿದ್ದ 'ಅಂಬೆ' ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪರ್ವತಾಶ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವನು ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮಾಯಿದೇವನನ್ನು ಕರೆದು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ರಾಜ್ಯ ಭಾರವನ್ನು ಮಾಡು, ನಿನ್ನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಕಾರಣಿಕನಾದ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನು ಹುಟ್ಟು

ವನು, ಅವನು ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವನು ಎಂದು ಹೇಳಿ
ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನನ್ನು ಕಂಡು
ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ತನ್ನ ಮನದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಅವ
ನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ಆ ಶಿವಯೋಗಿಯು — 'ಎನು ಮಾದರಸಯ್ಯ,
ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಕಟ್ಟಡವಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದೆ? ಇಲ್ಲಿಯ
ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ನೀನು ಒಳಗಾಗದೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮೊದಲಿನಂತೆ
ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ನಿನ್ನ ನಿಜ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆ,
ಎಂದು ಉಪಹಾಸ ಮಾಡಿ ನುಡಿಯಲು ಅವನು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರ
ಸನು- 'ಇಲ್ಲಿಯ ಮುನಿಗಳಂತೆ ನಾನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಬಂದಿ
ದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಸಾಕಾಯಿತು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ
ಇರುವೆನು' ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು
ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಮಾದರಸನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ
ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲರಸನು ಅವನ ಮೂಢ
ತನವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಕಪಟೋಪಾಯವನ್ನು
ಯೋಜಿಸಿದನು. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಕುರುಬನ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣ
ಮಾಡಿ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳು, ಕಟವಾಯಲ್ಲಿ ಸುರಿವ ಜೊಲ್ಲು,
ಡೊಂಕು ತೋಳು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕವಣೆಗಲ್ಲು, 'ಹೋ ಹೋ' ಎನ್ನುತ್ತ
ಬೇರ ಮೈಲಾರದೇವನ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ, ಕೂಗುತ್ತ, ಸಕಲೇಶ
ಮಾದರಸನಿಗಿದ್ದ ಮರದಡಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಕಲೇ
ಶನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸುಖದ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಮರೆತು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆ ಕುರುಬನು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನ
ಆ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತ, ಅವನಿಗೆ ಇದೆಂತಹ ತಪವು! ಇದನ್ನು
ಬಿಡು, ನನ್ನ ಆಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಡು, ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಗಿಡವನ್ನೇರಿ
ಅದರ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸುತ್ತ ಅವನ ಶಾಂತಿಯನ್ನು
ಭಂಗ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಅವ

(೯) ಆಚಾರಭಕ್ತ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಆಚಾರ
ಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಗೌರವ
ಮಹೇಶ್ವರ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗವಾಗಿ
ಎನ್ನು ನೈಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಲೈಂಗಿ ಪ್ರಸಾದಿ
ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನು ಸಾವಧಾ
ನದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಚರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು
ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನು ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿ
ಸಂಗವಾದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಪ್ರಸಾದ ಶರಣ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪ್ರಕಾ
ರವನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನು ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಸಂಗ
ವಾದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಮಹಾಘನ ಐಕ್ಯ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪ್ರಕಾರವ
ನೊಳಕೊಂಡು ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಎನ್ನು ಸಮರಸದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯ
ಬಸವಣ್ಣ. ಆಚಾರ ಗೌರವ ಶ್ರದ್ಧೆ ನೈಷ್ಠೆ ಲಿಂಗದ ಪೀಠ, ಲೈಂಗಿ
ಸಾವಧಾನ ಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯ, ಚರ ಅನುಭಾವ ಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖ,
ಪ್ರಸಾದ ಆನಂದ ಲಿಂಗದ ವರ್ತುಲ, ಮಹಾಘನ ಸಮರಸ ಲಿಂಗದ
ಗೋಳಕ, ಇಂತೀ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅರು
ಹಿದನಾಗಿ ತತ್ವಮುಖಿ ವಾಕ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನುಗ್ಗುನುಸಿಯಾಗಿ ಹೋದವು.
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ತಾನಾಗಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು
ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಟ್ಟು ಬಟ್ಟು ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದೆ
ನಯ್ಯಾ ಬೋಳಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೧೦) ಆಚಾರಭಕ್ತ ಮೂವತ್ತಾರು ಭೇದವನೊಳಕೊಂಡು ನಕಾ
ರವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗವಾದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ. ಗೌರವ
ಮಹೇಶ್ವರ ಮೂವತ್ತಾರು ಭೇದವನೊಳಕೊಂಡು ಮಕಾರವಾಗಿ ಲಿಂಗದ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದನಯ್ಯಾ ಮಡಿವಾಳಯ್ಯಾ. ಲೈಂಗಿ ಪ್ರಸಾದಿ
ಮೂವತ್ತಾರು ಭೇದವನೊಳಕೊಂಡು ಶಿಕಾರವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ವರ್ತುಲ
ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದನಯ್ಯಾ ಜಿನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ಚರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಮೂವ
ತ್ತಾರು ಭೇದವನೊಳಕೊಂಡು ಮಕಾರವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ
ಸಂಬಂಧವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಪ್ರಸಾದ ಶರಣ ಮೂವತ್ತಾರು
ಭೇದವನೊಳಕೊಂಡು ಯಕಾರವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ

ವಾದನಯ್ಯಾ ಉರಿಲಿಂಗಯ್ಯಗಳು. ಮಹಾಘನ ಐಕ್ಯ ಮೂವತ್ತಾರು
ಭೇದವನೊಳಕೊಂಡು ಒಂಕಾರವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಗೋಳಕದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ
ವಾದನಯ್ಯಾ ಆಜಗಣ್ಣ. ಇಂತಪ್ಪ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮವೇ ಎನ್ನು ನವದ್ವಾರ
ನವಚಕ್ರ ಅಂಗಮನಪ್ರಾಣಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ ಭೇದವನು
ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಶ್ರುತಗುರು ಸಾನುಭಾವದಿಂದ ಅರುಹಿದನಾಗಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ
ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಎರಡರಿಯದೆ ಇದ್ದನಯ್ಯಾ
ಬೋಳಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೧೧) ಆಚಾರಭಕ್ತ ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಆಚಾರ
ಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ.
ಗೌರವ ಮಹೇಶ್ವರ ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗ
ವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಲೈಂಗಿ
ಪ್ರಸಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗದ
ವರ್ತುಲದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಚರ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ
ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಜಂಗಮಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಗೋಮು
ಖದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಪ್ರಸಾದ ಶರಣ ಹನ್ನೆರಡು
ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋ
ಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಮಹಾಘನ ಐಕ್ಯ ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರಕಾರವ
ನೊಳಕೊಂಡು ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಗೋಳಕದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗ
ವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಇಂತಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಬ್ರಹ್ಮವು.
ಆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತನ್ನ ಲೀಲೆದೋರಿ, ಒಂದು ಎರಡು ಮೂರು
ಆರು ಒಂಭತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು ಮೂವತ್ತಾರು ನೂರೊಂದು ನೂರೊಂಟು
ಇನ್ನೂರುಹದಿನಾರು ಮಿಗಿಮಿಗಿ ತೋರುವ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಬಸವಣ್ಣನು.
ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎನಗೆ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮ. ಆ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಪೋಡಶ,
ದ್ವಿಶತ, ಅಷ್ಟಾಶತ, ಏಕಶತ, ಭತ್ತೀಸ, ಅಷ್ಟಾದಶ, ನವ, ಇಂತಿವೆಲ್ಲವು
ಆರೋಳಗಡಗಿ ಆರು ಮೂರರೊಳಗಡಗಿ ಆ ಮೂರು ಲಿಂಗದ ಗೋಳಕ
ಗೋಮುಖ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಭೇದವನು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಎನ
ಗುರುಹಿದ ಕಾರಣ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವೆಲ್ಲವು ಸಂಹಾರವಾಗಿ ಹೋದವು.
ನಾನು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವ ಮೀರಿ ಶುದ್ಧ ಶಿವ ಶ್ರುಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದದೊಳಗೆ

ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟು
ಬಿಟ್ಟುಬಯಲಾದನಯ್ಯಾ ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ
ಧರ್ಮ.

(೧೨) ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಇಷ್ಟತ್ತನಾ
ಲ್ಪನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾದನಯ್ಯಾ
ಬಸವಣ್ಣ. ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಇಷ್ಟತ್ತು
ನಾಲ್ಕುನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಳಕದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾ
ದನಯ್ಯಾ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ಶರಣ ಐಕ್ಯ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮಹಾಲಿಂಗ
ಈ ಇಷ್ಟತ್ತು ನಾಲ್ಕುನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿ
ಸಂಬಂಧವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಉಳಿದ ಶೇಷವೆರಡೆರಡು ಈ
ಇಷ್ಟತ್ತುನಾಲ್ಕುನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ನಾಳದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ
ವಾದನಯ್ಯಾ ಮರುಳುಶಂಕರದೇವರು. ಇಂತೀ ನಾದ ಬಿಂದು ಕಲೆ
ಪ್ರಕೃತಿ ಒಂದಾದ ನಿಷ್ಕುಲ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತಾನಾಗಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ
ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಯೊಳಗೆ ಬೆರೆದ ಕರ್ಮರದಂತೆ
ಅಂಗ ಸಕೇಲ, ಲಿಂಗ ಸಕೇಲವನೊಳಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಬಯಲ
ಬೆರಸಿ ನಿರ್ವಯಲಾದನಯ್ಯಾ ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ
ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೧೩) ಎನ್ನು ಮೂವತ್ತಕ್ಷರಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು ಆಚಾರಲಿಂಗ
ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಎನ್ನು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ.
ಎನ್ನು ಇಷ್ಟತ್ತೈದಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು ಗುರುಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ
ಎನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು
ಇಷ್ಟತ್ತಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಎನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿ
ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಹದಿನೈದಕ್ಷರ
ಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಎನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ
ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ದಶಾಕ್ಷರಸ್ವರೂಪ
ನೊಳಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಎನ್ನು ಶರಣಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ
ಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಏಕಾಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪನೊಳಕೊಂಡು

ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಎನ್ನು ಐಕ್ಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಇಂತೀ ನಾನಾ ವಿಧ ಪ್ರಕಾರವನೊಳಕೊಂಡ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮವೆನಗೆ. ಆ ಇಷ್ಟಬ್ರಹ್ಮವೇ ಎನ್ನು ಭಾವ ಮನ ದೃಕ್ಮನಲ್ಲಿ ತೋಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಪ್ಪ ಭೇದವನು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಎನಗೆ ಅರುಹಿದ ಕಾರಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಕೃಪೆ ಎನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೧೪) ಎನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಜ್ಞಾತೃ ವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ದಶಾಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಏಕಾಕ್ಷರಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಜ್ಞೇಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವನು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಎನ್ನು ಜ್ಞಾತೃ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞೇಯವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ವರತು ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಮೇರೆದಪ್ಪಿದ ಸಮುದ್ರದೊಳಗದ್ದಿದಂತಾದನಯ್ಯಾ ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೧೫) ಎನ್ನು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ತನು ವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಷಡಕ್ಷರಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪಂಚಾಕ್ಷರಸ್ವರೂಪವನೊಳಕೊಂಡು ಎನ್ನು ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗವಾದನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುದೇವರು. ಇಂತೀ ತನು ಮನ ಪ್ರಾಣವೇ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಬ್ರಹ್ಮವು. ಆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಬ್ರಹ್ಮವೇ ಎನ್ನು ಭಾವ ಮನ ಕರಣದೊಳಗೆ ಥಳಥಳನೆ ಹೊಳೆಹೊಳೆವುತಿಪ್ಪ ಭೇದವನು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೆನಗೆ ಅರುಹಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದ ವಾರಿಕಲ್ಲಿನಂತಾದನಯ್ಯಾ ಬೋಳಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೧೬) ಎನ್ನು ಪಂಚಾಕ್ಷರವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳ ಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಸಪ್ತದಶಾಕ್ಷರವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಸ್ವರೂ ಪಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ತ್ರಿವಿಧಾಕ್ಷರವ ಭಾವಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ತಡಿಂತ್ರಿಯಂಗಳ ಷಡ್ವಿಧಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ನವಚಕ್ರಂಗಳ ನವವಿಧಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಅನ್ನಮಯವ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವರೂ ಪಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಪ್ರಾಣಮಯವ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಮನೋ ಮಯವ ಶಿವಧ್ಯಾನಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಮಯವ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಆನಂದಮಯವ ಶಿವಾನಂದಮಯವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳ ಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ಷಡ್ಧಾತುಗಳ ಷಡಕ್ಷರಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಒಳಕೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಇಂತೀ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎನ್ನು ಅಂಗ ಮನ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಇಷ್ಟವಾಗಿ ತೋಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿಪ್ಪ ಭೇದವನು ಬೋಳ ಬಸವೇಶ್ವರನೆನಗೆ ಅರುಹಿಕೊಟ್ಟು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೆಂಬ ಚಿದಬ್ಬಿಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿಸಿದ ಕಾರಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಭಾವ ವನರಿಯದೆ ಶಿವಶಿವ ಎನುತಿದೇನಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೧೭) ಎನ್ನು ದ್ವಿವಿಧಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಮೂರ್ತಿ ಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಎನ್ನು ತ್ರಿವಿಧಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ. ಇಂತೀ ದ್ವಿವಿ ಧಾಕ್ಷರ ತ್ರಿವಿಧಾಕ್ಷರವೇ ಅಂಗ ಪ್ರಾಣ, ಆ ಅಂಗ ಪ್ರಾಣವೇ ಉಭಯ ಸ್ಥಲ, ಆ ಉಭಯಸ್ಥಲದ ಭೇದವನು ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಿಗಳೆತ್ತ ಬಲ್ಲರಯ್ಯಾ? ಇದನರಿದು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಅಂಗ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವ ಏಕಾ ಧ್ವವ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಕನ ಪ್ರಭೆಯೊಳಕೊಂಡ ಅರಿಸಿನದಂತಾದೆ ನಯ್ಯಾ ಬೋಳಬಸವೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

(೧೮) ಎನ್ನು ತನುವೇ ಬಸವಣ್ಣ ಎನ್ನಾತ್ಮನೇ ಮಡಿವಾಳಯ್ಯ
ಎನ್ನು ಪ್ರಾಣವೇ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಎನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಪ್ರಭುದೇವರು
ಎನ್ನು ವಿಷಯಂಗಳೇ ಮೋಳಗೆಯ ಮಾರಿತಂದೆ ಎನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯೇ ಅಜ್ಜ
ಗಣ್ಣದೇವರು ಎನ್ನು ಅಂಗ ಕರ ಚರಣಂಗಳೇ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾ
ಗಣಂಗಳು ಎನ್ನು ಮನವೇ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಎನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯೇ ಮೋಳ
ಗಯ್ಯನ ರಾಣಿ ಎನ್ನು ಚಿತ್ತವೇ ನೀಲಲೋಚನೆಯಮ್ಮ ಎನ್ನು ಆಹಂ
ಕಾರವೇ ತಂಗಟೂರಮಾರನ ರಾಣಿ ಎನ್ನು ಅರಿವೇ ಅಕ್ಕನಾಗಾಯಕ್ಕ
ಎನ್ನು ಅರಿವಿನ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೇ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಎನ್ನು ನೇತ್ರದ ದೃಕ್ಕೇ
ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚರಸರು ಎನ್ನು ಕುಣ್ಯದ ಪಂಜವೇ ಹಡಪದಪ್ಪಣ್ಣ ಎನ್ನು
ಕ್ಷುತ್ತು ಪಿಪಾಸೆಯೇ ಘಟ್ಟವಾಳಯ್ಯ ಎನ್ನು ಶೋಕಮೋಹವೇ ಚಂದಿಮ
ರಸರು ಎನ್ನು ಜನನ ಮರಣವೇ ನಿಜಗುಣದೇವರು ಎನ್ನು ಯೋಗದ
ನಿಲುಕಡೆಯೇ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಎನ್ನು ಅಂಗ ಕರಣವೇ ಏಳುನೂರೆ
ಪ್ಪತ್ತು ಅಮರಗಣಂಗಳು ಇಂತಿವನಂದಿನಾಗಿ ಬೋಳಬಸವೇಶ್ವರನ
ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೆಂಬ ಪರುಷ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತ್ತಾಗಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ
ಮಹಾಲಿಂಗ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗ ಮಿಥ್ಯಾಭಾವವನರಿಯದೆ
ನಿಮ್ಮ ಕೃಪಾನಂದದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದೇನಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ
ಧರ್ಮ.

ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗದೇವರು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಪಟಾಸ್ಥಲ
ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧದ ನಿರ್ವಚನ ಸಮಾಪ್ತ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀ.

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೮

ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೪೪.

ಸಂಚಿಕೆ ೬

ಶ್ರೀಮದಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು.

(ಶ್ರೀಬಸವದೇವರು ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರಗಳು-ಮು. ಶಿವಯೋಗಮಂದಿರ, ಬದಾಮಿ)

ಬಸವೇಶ್ವರ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರಾದಿ ಶರಣ ಪ್ರಾಣನಾಯಕರೂ
ಪಟಾಸ್ಥಲತತ್ವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಾಬ್ಧಿ ಸುಧಾ
ಕರರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮದಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳ ಜಯಶೀಲಜೀವನವು ಶರಣ
ಸಂಕುಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅತ್ಯುಚ್ಚವಾದುದು. ಆಚಾರ ಅನುಭವಬೋಧಿಗಳಿಂದ
ಸಮಸ್ತ ಶರಣರ ಸುಂದರ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯಕಳೆಯನ್ನು
ತುಂಬಿರುವ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಚಾರುಚರಿತೆಯು ವೀರಶೈವ ಮಹಾಮುರು
ಷಿ ಚಾರಿತ್ರಗಳಲ್ಲೇ ಅಭೂತಸೂರ್ಯವಾದುದು. ಅವರ ಘನತರ
ನೈರಾಗ್ಯ ಅನುಪಮವಾದ ಅನುಭವ ವಿಚಾರಚಾತುರ್ಯ ಅಪ್ರತಿಹತ
ಪಾದ ಶಿವಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಎಂಥವರನ್ನಾದರೂ ನೆಚ್ಚಿಸಿಮೆಚ್ಚಿಸಿ
ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸುವವು.

ಅದ್ವೈತ ತತ್ವಗಳ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿರುವ ಅವರ ಅಸಮೈಶವಾದ
ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವು ಮಾನವ ಕುಲದ ತಮೋಭ್ರಮೆಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ
ಹೃದಯಕಮಲಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿಬಿಡುವದು ಸುಸ್ತುಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೇತ
ರಿಸಿ ತಥ್ಯಮಿಥ್ಯಗಳ ತುಲನೆಯಿಂದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸು
ವದು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಓಜಸ್ಸು ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ವಿಚಾರ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆತ್ಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಥೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡು

ವದು. ಗಹನ-ಗಂಭೀರತಮ ತತ್ವವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ
ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಕಂಡಿತೋತ್ತಮರೂ ಕೂಡ
ಚಕಿತನಾಗುವರು. ಸಂದುಸಂಶಯಗಳಿಗಿಂಬಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯಸಂದರ್ಶನದಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಮಾನಗಳಾಗಿ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ
ಆ ವಚನಗಳು ಮಹಾಮೇಧಾವಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಮುಗ್ಧರನ್ನು ಮಾಡು
ವವು

“ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅವುಮಾ ಚಿನ್ನನೋಡಾ? ತಾನೆಂಬುದು
ದಳಿದು ಇದಿರೆಯಾದವರೆಮಾ ಭಾವದಗ್ಧವಾಗಿರಬಲ್ಲರೆ ಅದು ಸ್ವತಂತ್ರ.
ನೀನೆಂಬುದ ಧೀಕರಿಸಿ ತಾನೆಂಬುದ ನೀಕರಿಸಿ ಉಭಯಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾ
ಹಿತನಾಗಿರಬಲ್ಲರೆ ಪರತಂತ್ರ. ಪರತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂಬೆರಡನು ವಿವರ
ಸವೆ ತನ್ನ ಮರೆದಿರುವ ಉಪಮಾತೀತನು ಗುಹೇಶ್ವರನ ಶರಣರು ದೇಹ
ವಿಲ್ಲವ ನಿವೇದಿಗಳೆಂಬುದು ಇಂದಿನಗೆ ಕಾಣಬಂದಿತ್ತು ನೋಡಾ
ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ”

ಈ ವಚನವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಸಬಗ್ಗ ಅರ್ಥಶುದ್ಧ ತತ್ವಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.
ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರತಂತ್ರ ಉಪಮಾತೀತ ಲಕ್ಷಣಗಳು ನೈಯಾ
ಯಿಕರು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಂತೆ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಸಂಭವರೂಪ
ದೂಷಣತ್ರಯಂಕಿತ ಲಕ್ಷಣತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮನಿಯತ ಅಸಾಧಾರಣ
ಧರ್ಮಾತ್ಮಕ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತಗಳಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಹೃದಯಗಮವಾಗಿ ನಿಷ್ಕ
ರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ?

“ಭೂಮಿಯಾಕಾಶ ಒಂದು ಜೀವನುದರ ಅಲ್ಲಿ ಘನವನು ಘನ
ವೆನ್ನದವಂಗಿ, ಕಿರಿದನು ಕಿರಿದೆನ್ನದವಂಗಿ, ಆ ಘನವು ಮನಕ್ಕೆ ಗಮ
ಸಿದಡೆ ಇನ್ನುಸರಿಯುಂಟಿ ಗುಹೇಶ್ವರ”

ಅಲ್ಪಕ್ಷರ ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳಿಂದ ಸೂತ್ರದೋಷಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ
ಈ ವಚನದ ಟೀಕು - ಪಿಂಡಾಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಯೋರೈಕ್ಯಂ ಎಂದುದಾಗಿ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೋಳಗುಳ್ಳದೆಲ್ಲವು ಒಂದು ಜೀವನ ಪಿಂಡದೋಳಗೆ ಉಂಟೆಂಬ
ದೀಗ ಭೂಮಿಯಾಕಾಶ ಒಂದು ಜೀವನ ಉದರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ.
ಇದನರಿತು ತನ್ನ ತಮವ ಕಂಡೆನ್ನದೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವ ಘನವೆನ್ನದಿವು
ದೀಗ ಅಲ್ಲಿ ಘನವನು ಘನವೆನ್ನದವಂಗಿ ಕಿರಿದನು ಕಿರಿದೆನ್ನದವಂಗಿ

ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಆ ಘನತತ್ವವು ತಾನೆಂದರಿದು ಮನೋಮೂರ್ತಿ
ತಾನಾದಡೆ ಪ್ರತಿಕಲ್ಪವೆಂಬುದೀಗ ಆ ಘನವು ಮನಕ್ಕೆ ಸಂಧ್ಯವಾದಡೆ
ಇನ್ನು ಸರಿಯುಂಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃತ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತದ ತಿರು
ಳನ್ನೇ ತಿಳಿಸಿ ‘ಆ ಘನವು ಮನಕ್ಕೆ ಗಮಿಸಿದಡೆ’ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ
ಭುವನವೆಲ್ಲ ಶಿವಮಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ತದಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳುವ ಶರಣ
ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ ವೇದಾಂತಿಗಳು ಆ ಎಸ್ತಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಶರಣರು ತಿಳಿದು ತತ್ಸ್ವರೂಪನಾಗಬೇ
ಕೆಂದು ಹೇಳುವರು. (ಜೀವತ್ವವೆಂದು ಶಿವತ್ವವು ಅಳವಡಬೇಕು..) ಇದೇ
ವೀರೈವಸಿದ್ಧಾಂತ ಅದು ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಬರಿ ಅರವಿನಿಗದ ಸಮನಿಸದು
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಚಾರವಿಶಿಷ್ಟ ಅರುವುಬೇಕು. ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾಗಬೇಕಾದವರು ಹ್ಯಾಗೆ ಮದ್ಯಮಾಂಸ
ಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದೋ ಹಾಗೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರೇಕ್ಷಿಗಳು ಅಷ್ಟಮದಗಳೆಂಬ
ಮದ್ಯವನ್ನೂ ಸಂಸಾರಸಂಗವೆಂಬ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ಸೇವಿಸಬಾರದು.
ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುಗಳು “ಮದ್ಯಮಾಂಸಾದಿಗಳ ಮುಟ್ಟಿನೆಂದೆಂಬಿರಿ ನೀವು
ಕೇಳಿರೆ ಮದ್ಯವಲ್ಲವೇನು? ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು. ಮಾಂಸವಲ್ಲವೇನು?
ಸಂಸಾರಸಂಗವು. ಈ ಉಭಯವನತಿಗಳೆದಾತನೆ ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ಲಿಂಗೈಕ್ಯನು” ಎಂದು ಒಳ್ಳೇ ರೂಪಕವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವರು. ವೇದಾಂತವು
ಸಂಸಾರವೇ ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದರೆ ಇವರು ಸಂಸಾರ ಸಂಗವು ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದು
ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರ-ಸಂಗವು (ಅಭಿರತಿಯು) ಬಾಧಿಸುವಂತೆ
ಕೇವಲ ಸಂಸಾರವು ಬಾಧಿಸುವದೆಲ್ಲೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹೀಗೆ
ಅವರು ಆಚಾರ ತತ್ವಬೋಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಗಳು ವಿಗಲಾದ ಪ್ರತಿಭಾ
ಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು.

ಅವರು ಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ಬಲ್ಲಿದರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ
ಫಲಿಸಿದ್ದ ಶಿವಲೋಗಸಿದ್ಧಿಯು ಅದ್ವಿತೀಯವಾದುದಿತ್ತು. ಸೊನ್ನಲಾ
ಪರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಗುಡಗೋಮುರಾದಿ ಜಡಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಸಿದ್ಧ
ರಾರ್ವೇಷ್ಟರನ್ನು ಶಿವಾನುಭವಶುಭಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಜರಿದು ನುಡಿ
ಯಲು ಅವರು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ
ದಾಗ ತೋರಿದ ಯೋಗ ಮಹಿಮೆಯು ಶ್ರೀಗಿರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಗೋಕ್ಷ
ನಾಥನ ಕೂಡ ವಾದಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆತನು ಬಡ್ಕದಿಂದ ಹೊಡೆ

ಯಲು ಬಯಲಲ್ಲಿ ಬೀಸಿದಂತೆ ತೋರಿದ ಶಿವಯೋಗಮಹಿಮೆಯೂ ಅತ್ಯುಚ್ಚಯೋಗವಾದವುಗಳು.

ಇವರ ಯೋಗದ ಮಹತ್ವಾಶಯವನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮತೀಯರೂ ಕೂಡ "ಕಾನೇರೀ ಪೂಜ್ಯವಾದವು ನಿತ್ಯನುಭೋನಿರಂಜನಃ | ಕವಾಲೀ ಬಿಂದು ನುಭಕ್ತಕಾಕಚಂಡೀಶ್ವರಾಹ್ವಯಃ | ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವಶ್ಚ ಘೋರಾ ಜೋಲೀಚ ಟಿಟಿಡಃ | ಭಾನುಕೇ ನಾರದೇವಶ್ಚ ಖಂಡಃ ಕಾವಾಲಿಕ ಶ್ತಥಾ || ಇತ್ಯಾದಯೋ ಮಹಾಸಿದ್ಧಾ ಹಠಯೋಗ ಪ್ರಭಾವತಃ | ಖಂಡ ಯಿತ್ಯ ಮಹಾಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಡೇವಿಚರಂತಿತೇ || ಎಂದು ಹಠಯೋಗ ಶ್ರದ್ಧಾಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಸಿದ್ಧರಾದ ಯೋಗವರ್ಯರಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಪಂಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಥ ಮಹಾಯೋಗಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರಭುಗಳು ಈ ಜ್ಞಾನಯೋಗದಿಗಲ್ಲವೆಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ಣಾತ್ಮಲಿಂಬಿಕಾದ ಪಂಮಶಾಂತಿ, ವಿಶಾಲಹೃದಯ, ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮಾದಿ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಇವನ್ನು ನಾವು ಅವರ ವಚನಗ್ರಂಥಾದಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗೂ 'ಇಚ್ಛಾಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿತ್ರಯ ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಸ್ತುಭುಃ' ಅನ್ನುವಂತೆ ಇಚ್ಛಾ-ಜ್ಞಾನ-ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿತ್ರಯ ಸಮಸ್ತಿತಾಗಿ ಶ್ರಭುಗಳೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥಕನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದು, ಪರಮಪಂಥೋದ ಪರಶಿವ ಸ್ವರೂಪಿಗಳೂ ಎಂದನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಶರಣಸ್ತೋತ್ರವಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟರು. ಬಸವಣ್ಣನವರು "ಎನ್ನ ಮನವು ನಿಮ್ಮ ಚರಣವ ಕಂಡ ಬಳಿಕ ಬೆರಸಿಯಲ್ಲದೆ ಅಗಲಿ ಸೈರಿಸಲಾರದಯ್ಯ! ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ? ಘನ ಮಹಿಮ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಾರ್ಚನೆಯ ಎನ್ನ ಪರಮಾನಂದ ಜಲವ ತುಂಬುವದಯ್ಯ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವರೆ ಎನ್ನ ಹೃದಯ ಕವಲವನಲರಿಸುವೆ ಅಂತಿಯಿಂದ ಅರತಿಯನೆತ್ತವೆ ಎನ್ನ ಮಹಾಪ್ರಕಾರದ ಧೂಪವ ನೀಸುವೆ. ಎನ್ನ ಸ್ವಾನುಭವದ ನೈವೇದ್ಯವನಿವೆ. ಈ ತೆರನಲ್ಲದೆ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಪೋಡಶೋಪಚಾರವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ತೆರನಕಾಣೆಯು ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಯ್ಯ ಶ್ರಭುವೆನ್ನ ಪ್ರಣಲಿಂಗವೆಂಬುದು ಎನಗಿಂದು ಕಾಣಬುದಿತು ನೋಡಯ್ಯ." ಶೂ. ಸಂ.

ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು "ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವುಳ್ಳುದೆವು ಸಂಗ ಮನಾಥನೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬಸವಣ್ಣಂಗಾಯಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಎನಗೆ ಆ ಭಾವವಿಲ್ಲ

ನೋಡಾ? ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಶರಣರ ಕಂಡರೆ ನಂಬಿನಚ್ಚಿ ಅವರ ಪಾದಕ್ಕೆರಗುವದೆನ್ನ ಮನವು ಅವರ ಕಂಡರೆ ಕರುಣಾವೃತ್ತವು ಸುರಿವುದೆನಗೆ ಅವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಪೋಡಶೋಪಚಾರವ ಮಾಡುವುದೆನ್ನ ಮನವು ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರಭುವೆಂಬ ಜಂಗಮವ ಕಂಡು ಪೂಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದಡೆಯದೆನ್ನ ಮನವು" ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ.

"ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವರತು, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂಗವರತು, ಒಡಲುಎಂಥ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ ನೋಡಾ ನಿಂದಡೆನೆಳಲಿಲ್ಲ. ಸುಳಿದಡೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲ. ಅಪರಿಮಿತ ಘನಮಹಿಮನನೇನೆಂಬೆಯ್ಯ? ಶಬ್ದವರಿದು ಸಾರಯನಲ್ಲ. ಗತಿವಿಡಿದು ಜಡನಲ್ಲ. ಎಂಥು ಅಳಿದುಳಿದ ನಿಶ್ಚಿಂತನು ತನಗೆ ತಾನೆ ನಿಜವಾದ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಶ್ರಭುದೇವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದನು" ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ.

ಮಡಿವಾಳಮಾಚಯ್ಯಗಳು "ಸ್ಥೂಲಕಂಠಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಟೊಪ್ಪರ, ಸತ್ಯದಂಡ, ಶಾಂತಿಭಸಿತ, ಸುಚಿತ್ತಮಣಿ, ತತ್ತ್ವಕರ್ಮರ, ವೈರಾಗ್ಯಹವುಗೆ, ಮನದೃಢವೇಕಾಪೀನ, ಅಚಾರವೇ ಕಂಕಣ ಶಮದವೆಯ ಕರ್ಣ ಕುಂಡಲ ಇಂತಿನೆರಿಸಿ ಸುಳವನು, ಜಗತ್ಪ್ರವನ ಮಾಡಲೆಂದು, ತನ್ನ ಒಲುಮೆಯ ಶರಣರಿಗೆ ನಿಜಸುಖವನೀಯಲೆಂದು ಕಲಿದೇವ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಶ್ರಭುದೇವರ ಶ್ರೀಪಾದವ ಕಂಡು ಅರ್ಚಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾವೆನು" ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿದೇವರ ವಚನಗ್ರಂಥ.

ಸೊಡ್ಡಳಬಾಚರಸರು "ಎಕವನನಸ್ವಿತೀಯ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಘನ ಮಹಿಮನ ಕಂಡಾಕ್ಷಣದ್ವಯ ವನವನ ಬೆರಿಸಿ ತು.ತನುಕ ಗಿ ಕರಣಂಗಳೆಲ್ಲ ತರಹರವಾದವಯ್ಯ? ದೀರ್ಘಾದಂಡ ನಮಸ್ಕರಂ ನಿರ್ಲಿಜ್ಜಂ ಗುರುಸನ್ನಿಧಾ | ಶರೀರಮರ್ಥಪ್ರಣಂಚ ಸ್ವಗುರ ಭೈರನಿವೇದಯೇತ || ಎಂದಾದಾಗ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕೆ ನನು. ಎನ್ನ ಶರಣ ನಿಮ್ಮ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಬಾರದಸಂಗ ಮಹಾದಾನಿ ಸೊಡ್ಡಳನ ಶರಣ ಶ್ರಭುದೇವರ ಕಂಡು ಎನ್ನ ಭವದ ಬಳ್ಳಿಯು ಜೇರ ಹಂಯುತ್ತಯ್ಯ" ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ.

ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರರು "ಅಂಗಯ್ಯ ನೋಟದೊಳು ಕಂಗಳು ನೆಟ್ಟು ಕಂಗಳ ತೇಜ ಹಿಂಗದು. ಲಿಂಗಪ್ರಭೆಯೊಳಗೆ ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಲೀಯವಾಗಿ ಸಂಗನಿಸ್ಸಂಗವೆಂಬ ದಂದುಗಹರಿದು ಹಿಂದುಮುಂದೆಂಬ ಭಾವ

ಜಳದು ನಿಂದನಿಜದಲ್ಲಿ ನಿರಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಸಮರತಿಯಾಗಿ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ
ಮಾತೃಕಾಜುನನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರ ವಾದಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎಂದು
ಬದುಕಿದನು ಕಾಣಾ ಎನ್ನ ಗುರುಚನ್ನ ಒಸವಣ್ಣನವರೆ" ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ
ವಚನಗ್ರಂಥ.

ಹೀಗೆ ಶರಣರೆಲ್ಲ ಪರಮರಿಯಿಂದ ತನುದುಂಬಿ ಮನದುಂಬಿ
ಪೂಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ತುತಿಸಿಮತಿಸಿ ನಲಿನಲಿದಾಡಿರುವರು. ಅನುಭವ
ಮಂಟಪದ ಅಭ್ಯಕ್ಷ ಪದಾರೂಢನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಅನುಭವಾ
ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ ಕೇಳಿ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತರಾದರು. ಆ ಕಾಲದ ಒಸವ ದಿ
ಪ್ರವಾಹರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಸುಗಣ ದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭುಗಳ ಒಲೆನಲೆಗಳನ್ನು ಕಡೆ
ಯಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಭುಗಳಾದರೂ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು
ಅವರು ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮತ್ತ ತಾವು ಸೂತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ವೀರಶೈವ
ಸಮಾಜದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿವರು.
ಈ ಮೇರೆಗೆ ಪರಮವಿಭೂತಿಗಳೂ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಪರಮಕಾರ
ಣಿಕ ಮುರುವರೂ ಆದ ಪ್ರಭುಗಳು ಮಾಯಾಮಾರ್ಗನರೇ? ಅಲ್ಲವೇ?
ಎಂಬುದೊಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ವಿಷಯ. ನಮ್ಮ ಯಾವತ್ತು
ಶರಣರು ಮಾಯಾಮಾರ್ಗನ ಮಾಯಾಕೋಳಾಹಳನಾಗಿದ್ದೇ ಕಾಣಾ ಗುಹೇ
ಶ್ವರ ಎಂದು ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಹೇಳುವರು.

ಬಸವಣ್ಣನವರು "ಶ್ರೀಶ್ರೀಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಬೇಕು" ಶರ
ಣನು. ತ್ವಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಬೇಕು ಶರಣನು. ನಾಸಿಕದಲ್ಲಿ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಬೇಕು ಶರಣನು. ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಬೇ
ಕು ಶರಣನು. ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಬೇಕು ಶರಣನು.
ಇಂತೀ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮ
ದೇವರಲ್ಲಿ ಎನ್ನನಾಗು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದರು ಪ್ರಭುದೇವರು"
ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ (ಪುಟ ೩೫೨).

ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು "ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ಹೊನ್ನಿಗೆ ಬಂದಾ
ತನಲ್ಲ. ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ಅಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ
ಬಂದಾತನಲ್ಲ. ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಕ್ತಿಕಥವ ತೋರಬಂದ
ನಯ್ಯ ಪ್ರಭುದೇವರು" ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ (ಪುಟ ೩೫೩).

ಮಡಿವಾಳಯ್ಯಗಳು "ಸಂಸಾರಸಾರಾಯದ ತನಿರಸವಹಿಂಡಿ ಹಿಡಿ
ದಾಡಿದರಯ್ಯ ಸವಂಕೊಂಡು ಹಂದುಹತ್ತವನಲ್ಲ ಮರಳಿ ನೋಡುವ
ವಲ್ಲ. ಇಂತರ್ಯವೀರರಾಂಟಿ? ಇಂತರ್ಯಧಿರರಾಂಟಿ? ಇಂತರ್ಯ ಪೌರುಷ
ಚತನಾಗಿ ಮಾಯೆಯಹಂಗಿಸಿ ಮುಯ್ಯಾಂತು ಮುಂದಣನಿಲವನಾಗು
ಮಾಡಿದ ನಿಜೈಶ್ಯವಿರ್ವಯಲ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ನಿರಾಳದೊಳಗೆ
ತಾನೇ ತೊಳಲುತ್ತಿದ್ದನು ಕಲಿದೇವ ನಿಮ್ಮ ನಿಜೈಶ್ಯ ಪ್ರಭುದೇವರ
ಪ್ರವಾದದಲ್ಲಿ ಭೃಂಗನಾಗಿವೆನು." ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ (ಪುಟ ೩೫೪).

ಪ್ರಭುಗಳ ಸ್ವಯವಚನ "ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಗಳ ಮಾಯೆ ತೊತ್ತಳದು
ಎಂದು. ದೇವದಾನವ ಮಾನವಂ ಮಾಯೆ ಅಗಿವಗಿದು ತಿಂಬಂದು
ರುದ್ರಗಣ ಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳೆಂಬವರ ಮಾಯೆ ಮರುಳ್ಳಾ ಕಡವಂದು
ನೋಸಲಕಣ್ಣ ಪಂಚಮುಖ ದಶಭುಜದವರಿಗೆ ಮಾಯೆ ಅರ್ಧಾಂಗಿ
ಯಾದಂದು ಅಸ್ಪೃಶತಸಹಸ್ರ ಮುಷಿಗಳ ಮಾಯೆ ತಪೋಮದದಲ್ಲಿ
ಕಡಹುವಂದು. ನಾನು ಮಾಯಾಕೋಳಾಹಳನಾಗಿದ್ದೇ ಕಾಣಾ ಗುಹೇ
ಶ್ವರ" ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ (ಪುಟ ೫).

ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಡಕ್ಕು ಕವಿಗಳ ವರೆಗೂ ಇರುವ
ನಮ್ಮ ಶರಣರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು ನಿರ್ಮಾಯರೆಂದೇ ನಂಬಿಸಿರುವರು.

ವಿಷ ಸುನಿರ್ವಯಲಕಾಯವನಾಂತು ಧರೆಯ ಪಾ. ಲಿಸಲೆಂದು
ಬಂದು ವಸುಂತಿಯೊಳಹ ಸ್ಪೃಶ್ಚ || ವಿಷಮಂ ಪಾನನಂಗಯ್ಯ
ನಿಂಜೊಡೆಪೆಚ್ಚಿ ಸುಳಿದೊಡಂ ನೆಳಲಿಲ್ಲದೆ || ಜಸನೆತ್ತು ಚರಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನ
ಪ್ರಕಾಶದಿಂ | ಬಸವ ನೊದಲಾದ ಶರಣರ ಕೃದಯದಲ್ಲಿ ರಾ || ಜಿಸುವ
ನಿರ್ಮಾಯನೆನಿಸಲ್ಲಮಪ್ರಭುರಾಯ. ನೊಸೆದು ರಕ್ಷಿಸದೆಮ್ಮನು || ತೋಂಟದ
ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರು

ಬಲಿತಹ ಹರಿವಿರಿಂಚಾದಿಗಳ ಮುನಿವರರು ಸಲ್ಲಲಿತ ಚಿತ್ತಮಂ
ತಲ್ಲಣಂಗಳೊಳಿ ಜಗ || ವೆಲ್ಲಮಂ ಕೊರಚಾಡಿ ಕಡಿಯಾಡಿಸ ಮಾಯೆ
ಯಾರ್ಪನತಿಗಳೆದಾವಗಂ || ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಖಂಡಿತ ರೂಪನಾಗಿ ಚಿ |
ದ್ವಿಲ್ಲಭನೆನಿಸಿ ರಂಜಿಸಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವರನ | ಮೆಲ್ಲದಯ ನೆನೆವ ವಿದ್ಯಾವಲ್ಲ
ರಿಯಚಿಲ್ಲವಿತ್ತದಿಂ ಭೇದಿಸುವೆನು || ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯತಿಗಳು

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವೆಂಬ ಸಂಯಮಿ । ವಲ್ಲಭಂ ಲೋಕತ್ರಸಂಚಕಿ ।
ದುರ್ಲಭಂ ಚಂಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಸಮುದ್ವಲಿತ ಕೀರ್ತಿ ॥ ಬಲ್ಲಹರ ಬಲ್ಲಹನು
ವಿರತೋಃ ತ್ವಲ್ಲ ವಂಖಕಮಲಂಜವಂಗದೆ । ದಲ್ಲಣನುಭಯ ಕರ್ಮಕೃ
ತನಕರ್ಮಕರ್ಮತನೂ ॥ ಭೀಮಕವಿ.

ವರ್ಷಣದೊಳೆಸೆನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತಃಗತದೊ । ಳರ್ಷಸುರಚಾಪದಿರ
ವೆಂತಂತೆದಗ್ಗುಪಟ । ತೋರ್ಪಂತೆ ಘನವ ರಿಚಿಯು ನಿಲುವಿನಂತಾಲಿವರ
ಲಂತೆ ಮಿಸುಕು । ಕರ್ಪಂ ಶಿಖಿಯೊಳಡವೆರದಂತೆ ವಿಶ್ವತನಿತ । ಸರ್ಪ
ಯೊಳಗಣ ರೂಪಿನಂತಂತೆ ಮೆರೆದು ಕಂ । ದರ್ಪನಂ ಸುಟ್ಟತುಳನಿಮಾ
ಯನಲ್ಲಮಪ್ರಭುರಾಯ ಸಲಹೆಂವುನು ॥ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಕುಂಡಿತ.

ಜಿತಮಾಯಂ ನಿರವಾಯನನ್ನಿತಚಿವಂಗಂ ಸದ್ವಯಾಪಾಂಗನೂ ।
ಜಿತಶೀಲಂ ಶ್ರುತಿಮೂಲನಾತ್ರ ಶಿವಮಂತ್ರಂಪ್ರೋಕ್ತತಂತ್ರಂಕುಶಂ ।
ಸೃತಿದೂರಂಗಣಸಾರನಸ್ಯ ಸಮಯಾಹಂಕಾರಶಂಕಾಹರಂ । ಸತತಂ
ಮಾಳ್ಕೆಮಗಲ್ಲಮಪ್ರಭುವರಂ ವೈರಾಗ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಂ ॥ ಷಡಕ್ಷರಕವಿ.

ಇದರ ತೆ ಇನ್ನೂ ಗುಟ್ಟಿಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕವಿ. ಸುರಂಗ
ಕವಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಜಿತಮಾಯರೆಂದೇನುತಿಸಿರುವರು.

ಅನುಭವಮಂಟಪದ-ಅಸ್ತಿತ್ವ.

ಇಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪವೆಂಬುದೊಂದು ೧೫ ನೇ ಶತಮಾನ
ದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಿಹೋದ ಅಸ್ತ
ವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯದ ಉದ್ಧರಣಕಾರ್ಯಕರ್ತೃಗಳಾದ
ಲಕ್ಕಣ್ಣದಂಡೇಶ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ ಚಾವಂಸಂದಿ ವಿದ್ವನ್ಮಂಡಿಗಳಿಂದ
ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಂಘವೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಕೂಡದು ಅದು
ಕಾಲ್ಪನಿಕಸಂಘವಾಗದೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖ ಪುಂಗವರಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ನಿಶ್ಚಿತ ಸಂಘವೇ ಆಗಿದೆ.

ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ " ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಕ್ರಣುತೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರಸ
ವೆಂಬ ತೈಲವನೆರೆದು, ಆಚಾರವೆಂಬ ಬತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ
ಜ್ಯೋತಿಯ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ತೋಳಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಿತಯ್ಯಶಿವನ ಪ್ರತಾಪ.
ಆ ಬೆಳಗಿನೊಳು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರಯ್ಯ ಅಸಂಖ್ಯತ ಭಕ್ತ ಮಹಾಗಣಗಳು.

ಶಿವಭಕ್ತರಿಂದೇ ಪ್ರೇತ ಅವಿಮುಕ್ತಪ್ರೇತವೆಂಬುದು ಹುಸಿಯೆ? ಶಿವಭಕ್ತ
ರಿಂದೇ ಪ್ರೇತ ಪಾವನವೆಂಬುದು ಹುಸಿಯೆ? ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎನ್ನ
ಪರಮಾರಾಧ್ಯರು ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯ ನೋಡಾ ಸಿದ್ಧರಾ
ಮಯ್ಯ. " (ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ವಚನದಲ್ಲಿ ಪುಟ ೫೦)

"ಪ್ರಭುದೇವರು ಸಿದ್ಧರಾಮದೇವರನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕರಕೊಂಡು
ಹೋಗಿ ಕೆಲವು ವಚನಗಳಿಂದ ತಾನು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಲಿಂಗ
ವಿರಹಿತ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಸವಣ್ಣ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ
ಮಡಿವಾಳಮಾಚಿ ಮೊದಲಾದ ಶರಣರಿಂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ
ರಾಮೇಶ್ವರದೇವರು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದರಿದರಿದು ಅವರೊಡನೆ
ಎನಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸರಿಬಂಧವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಾಡಿದ ವಚನಗಳ
ಮೇಲಿಂದ ಅನುಭವಮಂಟಪವು ಇತ್ತೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆಯುತ್ತ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಡುವ
ದಾದರೂ ಯಾಕೆ? ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ತೋರಿಬರುವ
ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಸ್ಥಳಿಕ ಐತಿಹ್ಯವೇ ಪ್ರಬಲಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ.
ಆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಗಳು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ
ಸ್ಥಾನವೂ ಸಹ ಇದೇ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ನಿರ್ದೇಶಮಾಡಿ ತೋರಿ
ಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶರಣರ ಗವಿಗಳೂ ಪ್ರಭುಗಳ ಮಠವೂ
ಸಾಕ್ಷೀಭೂತಗಳಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಶೋಧಕರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ವೀರಶೈವರ ಪಂಚಾಚಾರಗಳು.

(ರೇಖಕ— ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಪ್ಪ ಜನ್ನಪ್ಪ ಪಟ್ಟೀದ.)

“ ಆಚಾರ: ಪ್ರಥಮೋಧರ್ಮ: ” ಎಂಬ ಸುಭಾಷಿತ ವಾಕ್ಯವು ಆಚಾರದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜಿನಿಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೂ, ಅವನು ಆಚಾರವಂತನಾಗಿರಲೇ ಬೇಕು. ಅನಾಚಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಧರ್ಮವೂ ಹೇಳಲಾರದು. ಇದರಿಂದ ಆಚಾರವೇ ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯಾಗಿರುವದೆಂಬುದು, ಒಡೆದು ಕಾಣುವದು. ಇಂತಹ ಆಚಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ತಕ್ರೋತಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ನಮ್ಮ ವೀರಶೈವರು ಅದನ್ನು ಐದು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿರುವರು. ಅವಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಚಾರಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಅವು:—ಲಿಂಗಾಚಾರ, ಶಿವಾಚಾರ, ಸದಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ಇವನು ಕೂರಿತು ಶ್ರೀಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರು ಹೀಗೆ ಬಿಡ್ಲಿಸಿರುವರು.

“ಲಿಂಗವೇ ಪರವೆಂದೊಂದು ಅಸ್ಯದೇವರ ಭಜನೆಯಿಲ್ಲದಿವುರ್ದೇ ಲಿಂಗಾಚಾರ. ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವಿರ್ಪ ಶಿವಭಕ್ತನೇ ಶಿವನೆಂದೊಂದು ಅವರ ಮಂದಿರವ ಹೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕದನು ಉಂಬುವದೇ ಶಿವಾಚಾರ. ಸತ್ಯಾಯುಕದಿಂದ ಧನವ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹ ಧಾನ ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡುದೇ ಸದಾಚಾರ. ಶಿವನಿಂದೆಯ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳದಿರುವದೇ ಗಣಾಚಾರ. ಶಿವಭಕ್ತನ ಶಿಶುವು ತೊಟ್ಟಲಿವುರ್ದ ಕಂಡು ಯಜಮಾನನೆಂದೊಂದು ನವ್ರಥಾವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಬುದೇ ಭೃತ್ಯಾಚಾರ. ಇಂತೀ ಪಂಚಾಚಾರ ಸಹಿತನಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಶಿವಭಕ್ತ ನೊಕ್ಕಿದ ನಿಕ್ಕಿ ಸಲಹೋ ಕೂ. ಚೆ ಸಂ. ದೇವ ”

ಈ ವಚನವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದರೆ, ಪಂಚಾಚಾರಗಳ ಮಹತ್ವವು ಮನದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಡಮೂಡುವದು.

(೧) ಲಿಂಗಾಚಾರ—ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಕರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಲಿಂಗವೇ ದೇವರು ಅಥವಾ ಪರವಸ್ತುವು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಇಲ್ಲವೆ ಮಿಗಿಲಾದ

ದೇವರಾಗಲಿ ವಸ್ತುವಾಗಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಲಿಂಗಧಾರಿಯು ಅಂತಃಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಂಬಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ-ಶ್ರೀಗುರು ದೇವನು ಶಿಷ್ಯನ ಶರೀರಗತ ಚಿತ್ಯಳೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಾತ್ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೂ—ಆತನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಅವಾಹಿಸಿ ಲಿಂಗಾಕಾರ ಮಾಡಿ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆಂದು ಕರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದಂಲ್ಲಿ ಪೂಜಕನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಪ್ರಾಣ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಕಲ ಜಗತ್ತು ಆಡಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವೆವರೆಂದು ಉಳಿಯಿತು? ಉಳಿದಿದ್ದರಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದು! ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕೊಡಿಸಿದಂತೆ “ ಲಿಂಗವೇ ಪರ ” ವೆಂಬುದರಲ್ಲೇನು ಸಂದೇಹ! ಅದುದರಿಂದ ಲಿಂಗದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಲಿಂಗವಂತನು ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಭವಿಗಲೋಪಾದಿ ಓಡಾಡಬಾರದು. ಭವಿಗಲಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತಃ ಗುರುದತ್ತ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ಸಕಲರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರೆಂದು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಶ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದಿನಾಲು (ಸರ್ವದಾ) ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರವು. ಹಾಗೆ ಮಾಡ ಕೂಡರೆ ಕಾಯ್ದು ನಿಂತು ನಿಂತು ಇದ್ದ ವೇಳೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುವದು. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜನರ ವತಿಯಿಂದ ಒಬ್ಬನನ್ನು “ ಪೂಜಾರ್ಯ ”ನೆಂದು ನೇಮಿಸುವರು. ಅವನ ಹೊರತು ಮತ್ತೆ ಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಪ ಸಲ್ಪ ಜನರೂ ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಪೂಜಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಫಲವು ಸಲ್ಲುವುದಲ್ಲದೆ, ಇತರರಿಗೆ ಎಂದೂ ಬರಲಾರದು. ಉಂಡವರ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದಲ್ಲದೆ-ಉಣ್ಣುವವರ ಮೋರೆ ನೋಡಿದರೆ-ಉಳಿದವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದು ಅಂತೇ ಶ್ರೀಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ವಚನವನ್ನು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.—

“ ಹಸಿವಾದಡುಂಬುದನು ಸತಿಯ ಸಂಭೋಗವನು, ಅನಾಗಿ ನೀ ಮಾಡೆಂಬುವರುಂಟೇ? ಮಾಡುವುದು ಮಾಡುವುದು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಮಾಡುವುದು ತನುಮುಟ್ಟಿ ತನುಮುಟ್ಟಿ ಮನಮುಟ್ಟಿ ದಿದ್ಲೆ ಕೂತಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೇತರಲ್ಲಯೂ ಇಲ್ಲ. ”

ನೋಡಿರಿ! ದಿನಾಲು ಇದರಿಂದ ದೇವಪೂಜೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಸ್ವತಃ ಮಾಡುವುದು ಅದಷ್ಟು ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ! ಇದೇ ತತ್ವವನ್ನು ನೆನೆದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಅದರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕಾಗುವದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಯಂಲಿಂಗವಾಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನರಿಯದವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ (ಮರೆದು) ಕ್ಷೇತ್ರ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಓಡಾಡುವರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾವೇನು ಲಿಂಗವ ಕಾಣದ ಭವಿಗಳೇ! ಅವರಿಗೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅವರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆಯ್ಯುವರು. "ಪೆದ್ದನ ಕಂಡು ಪೆದ್ದ ಪ್ಯಾ ಪ್ಯಾ ಎಂದಂತೆಯೇ ಅನ್ಯ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ದೈವಕ್ಕೆರಗುವವರ ಗತಿಯಾಗುವುದು ಕಂಡಿರಾ! ಇಂತಹ ರನ್ನು ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಶರಣರು ಎಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿರುವರು. ಗಮನಿಸಿ.

"ತನುದೇವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮನೆದೇವರೇಕಯ್ಯ? ಕಂದಿಷ್ಟು ವಿರಲು ಮತ್ತೆ ಗುಡಿಗುಂಡಾರವೇಕಯ್ಯ? ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವಿರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೇಕಯ್ಯ? ಇಲ್ಲಿಹನೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ತಾನಿಹನೆಂಬ ರಿವು ಮೂಡದಲೆ ಮೂಢಕಳೆಡೆತಾಗಿ ಸಾವರಲಾ! ಖೋಡಿ ಭವಿಸಂಗದಿಂದ ಕೆಡುವರಿವರನುರೆ ನೋಡಿ ಕಿವಿ ಮೂಗು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಎಡಪಾಪ ರಕ್ಷೆಯಿಂ ಜಡಿ ಜಡಿದು ತಿಳಿಸೆಂದನಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ"

ಅದುದರಿಂದ ಒಣಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಲಿಂಗವೇ ಪರ (ಶ್ರೇಷ್ಠ)ವೆಂದರಿದು, ಅನ್ಯ ದೈವ ಭಜನೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಅವನ್ನು ಸಹಸಾ ಮರೆತು ಬಿಡಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ—ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಭವಿಗಳ ಲಿಂಗದಂತೆ, ತನ್ನಿಂದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದುದಲ್ಲ ನೆಟ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಅವರ ಭಾವನೆಯು "ಇದು ಬೇರೆ ತಾನು ಬೇರೆ" ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅಣವಮಲ ಸಂಯುತರೇ! ಇವರು ದೇವರನ್ನು ಕಂಡರೂ ತಮಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ತಮಗಿಂತ ಉಚ್ಚ ಸ್ವರೂಪದವನನ್ನೇ ಕಾಂಬರಲ್ಲದೆ ಅವನೇ ತಾನಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಬೆರೆದೇಕವಾಗುವ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸುಖವನ್ನು ಎಂದೂ ಅರಿಯರು. ಇವರಿಗೆ ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಮಿಪ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯ, ಮುಕ್ತಿಯ

ಇದೆ ಸಕೆಯುಜ್ಜ ಕೈವಲ್ಯವನೆಂದೂ ಹೊಂದಲಾರರು. ಅಂತೇ ವೀರಶೈವರು "ಸ್ವತಃ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

(೨) ಶಿವಾಚಾರ—ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವಿರ್ಪ ಶಿವಭಕ್ತನೇ ಶಿವನೆಂದು ಅರಿದು, ಅವನೊಡನೆ ಆದಾವ ಭೇದ ಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಧರಿಸದೆ, ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಬುವುದೇ ಶಿವಾಚಾರವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮವಳಿದು, ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಜಾತರಾದವರು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಂ ಭಾವನೆಯೇ ಪೂರ್ವಜನ್ಮವು. ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೊಡಮೂಡಿದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ, ಆತನಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಸಡೆವುದೇ ಪುನರ್ಜಾತನಾಗುವಿಕೆ. ಈ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಶಿವಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಲಿಂಗ ವಿಭಾತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಶ್ರೀಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಅಂತಃಕರಣ, ರಕ್ತ ಮಾಂಸಾದಿ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಣವರೂಪದಿಂದ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಾನನೆ ಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನು ಒಳಹೊರಗೆಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗಮಯವಾಗಿ ಮಾಡುವನು ಇದರಿಂದ ಅವನ ಮುಂಚಿನ ನರ ಜನ್ಮವು ಅಳಿದು ಹೋಗಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ಹರ (ಲಿಂಗ) ಜನ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ದೇಹವು ಅಶುದ್ಧವಾದುದೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ, ಅದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಿವಮಂದಿರವಾಗುವುದು. ಜೀವಾತ್ಮನೇ ಒಳಗಿರುವ ಶಿವನಾಗುವನು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಒಳಹೊರಗೆಲ್ಲ ಲಿಂಗರೂಪ ಶಿವರೂಪವಾಗುವದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ 'ನಾನು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವುಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಅಹಂಕಾರವು ಕಳಚಿ ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸಹಾಯವಾಗುವದು. ಸಜ್ಜಾನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಮೇರೆಗೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ತನಗಾಗುವ ಪಂಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿ ಅರಿದು, ಅವನ ಮುಂಚಿನ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ನಷ್ಟವಾಗಿ ತಾನು ಇಂದು ಗುರುದೇವನಿಂದ ಪುನೀತನಾದೆನೆಂದು ಧನ್ಯತೆ ಹೊಂದುವನು. ಅದೇ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಲಿಸುತ್ತ ಬಲಿಸುತ್ತ ಸಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮರಸತೆ ಪಡೆಯುವನು. ಹೀಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಮಹಿಮೆಯಿರುವದು. ಇಂತಹ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವನೆಂದರಿದು,

ಅವರೊಡನೆ ಪೂರ್ವದ ಜಾತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಯಕ ಮುಂತಾದುದೇನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುಬೇಕು. ಅಂತೇ ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ "ಅವರ ಮಂದಿರ ಹೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕಿದನುಂಬುವುದೇ ಶಿವಾಚಾರ" ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಶ್ರೀ ಬಸವಮಹಿಮಾರೂ ನಡೆದಿರುವ ರೀತಿಯು ಅವರ ಕೆಳಗಿನ ವಚನಗಳಿಂದ ತಾನೇ ಗೊತ್ತಾಗಿವೆ.

(ಅ) "ಎಂತವನಾದಡೇನು ಕುಲವಹುದು ತಪ್ಪದು ಲಿಂಗಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ ಶಿವಕುಲವಹುದು ತಪ್ಪದು ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ ಕಬ್ಬಿನ ಹೊನ್ನಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನೊಲ್ಲ ಸರ್ವಸಂದೇಹಗಳನು."

(ಬ) "ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಇದ್ದವರ ಲಿಂಗವೆಂಬೆ ಕೂ. ಸಂ. ದೇವಾ ಸದುಭಕ್ತಂನೀನೆಂಬೆ."

(ಕ) "ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿದ ಒಳಕ ಲಕ್ಷಣವನರಸುವರೆ? ಲಿಂಗದೇವನ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಲವನರಸುವರೆ? ಕೂ. ಸಂ. ದೇವ 'ಭಕ್ತಕಾಯ ಮಮಕಾಯ' ನೆಂದನಾಗಿ"

(ದ) ".....ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರ ಭಕ್ತರನು ಅವರಿವರಿಂದಲೆ ಕುಂಭೀಶ್ವರ ನಾಯಕನರಕ ತಪ್ಪದು ತಪ್ಪದಾಗಿ"

(ಇ) "ಅವ ಕುಲವನಾದಡೇನು? ಶಿವಲಿಂಗವಿದ್ದವನೇ ಕುಲಜನು. ಕುಲವನರಸುವರೆ ಶರಣರಲ್ಲಿ, ಜಾತಿ ಸಂಕರವಾದ ಮೇಲೆ ಒಕ್ಕುದನುಂಬೆನು, ಕೂಸ ಕೊಡುವೆನವರಲ್ಲಿ ಕೂ. ಸಂ. ದೇವ ನಂಬುವೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರನು."

(ಘ) "ಉಂಬಲ್ಲಿ ಊಡುವಲ್ಲಿ ಕುಲವಳಿಯಿತ್ತೆಂಬರು, ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕುಲವನರಸುವರು ಎಂತಯ್ಯ ಅವರ ಭಕ್ತರೆಂಬೆನು? ಎಂತಯ್ಯ ಅವರ ಯುಕ್ತರೆಂಬೆನು? ಕೂ. ಸಂ. ದೇವ ಹೊಲತಿ ಶುದ್ಧ ನೀರ ಮಿಂದತಾಯಿತ್ತು."

ಮೇಲಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಮನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡ ಭಕ್ತನು ಮುಂಚೆ ಅದಾವ ಕುಲ ಜಾತಿಯವರಿದ್ದರೂ

ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಅವನನ್ನು ಶಿವಕುಲದವನೆಂದು ನೆರೆಯೆಂಬಿ ಅವನೊಡನೆ ಸರಿಸಮಾನತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದುದು ಕಂಡು ಬಾರದೆ ಇರಲಾರರು. "ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಯೆಂಬ ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ ಪೂರ್ವಜಾತಿ ಎಂಬ ಕಬ್ಬಿನವು, ವೀರಶೈವ ಪುತವೆಂಬ ಹೊನ್ನಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು." ಎಂಬ ಗೃಹ್ಯಾಂತವೂ, "ಭಕ್ತಕಾಯ ಮಮಕಾಯ" ಎಂಬ ಆಗಮೋಕ್ತ "ಶಿವ" ವಾಕ್ಯವೂ, "ಕೂ. ಸಂ. ದೇವಾ ಸ್ವಭಕ್ತರನು ನೀನೆಂಬೆ" ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಬಂಡಾರಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರ ಸದ್ವಿಶ್ವಾಸಪೂರಿತ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವಾಕ್ಯವೂ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅದು ಹೇಗೆ ಬಡಿದು ಎಚರಿಸುವವೆಂಬುದನ್ನು ಒಳತಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. "ಪಟ್ಟವಕಟ್ಟಿದ ಒಳಕ (ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಾದ ಮೇಲೆ) ಲಕ್ಷಣವನರಸುವರೆ? ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಲವನರಸುವರೆ?" ಎಂದು ಅವರು ಧಿಕ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವರು. ಎಲ್ಲ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನು ಕನ್ಯಾ ಪೂಜಾರವನ್ನು ನಿಶಂಕರೀತಿಯಿಂದ ಜರಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ವೀರಶೈವಾಗಮೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವೇ ಹೊರತು, ಮನಬಂದಂತೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳೂ ಅಜ್ಞೆಗಳೂ ಘಂಟಾ ಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಿರಲು, ನಾವು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಭವಿಗಳ ಕಚರಣೆಗಳನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕಂಗಳರಂತೆ ವರ್ತಿಸುವದು, ಅವೆಷ್ಟು ಲಾಂಛನವಾದುದೆಂಬರನ್ನು ಸಮಾಜವು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಕಾಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇನ್ನಾದರೂ ಎಚ್ಚರಾಗಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ—ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪರಾನ್ನದಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಗುರುವರ್ಗದ ಅನೇಕ ವೈಗಳ ಮಹಾತ್ಮರು "ವೀರಶೈವರ ಲ್ಲದರೂ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನದ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳಿರುತ್ತವೆಂದೂ—ಅರ್ಥಾತ್ ಭವಿಗಳ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳುಂಟೆಂದು—ನಿರ್ಲಜ್ಜತನದಿಂದ ಪ್ರತಿವಾದಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಬೋಧಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಹಿಂಜರಿಯುವದಿಲ್ಲ. ವಾಪ! ಎನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಅಜ್ಞ ಸಮಾಜವು "ಅವರು ಹೇಳುವದು ನಿಜ"ವೆಂದು ನಂಬಿ ಮೋಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು ಹೀಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿದ ತಮ್ಮ

ಶಿವ್ಯವರ್ಗದ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ದು ಆತ್ಮಭಾತ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ, ಈ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪರರು ಎಷ್ಟು ಹೇಸುವದಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಾದ ಮೇಲೆ, ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳಿಗೆ ತುಸುವಾದರೂ ಅವಸರವುಂಟೇ? ಸರ್ವರೂ ಅಂಬರೆ ಈಶ್ವರ (ಭಕ್ತ) ಮಾಹೇಶ್ವರರೂ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೂ ಏಕರೂ ಪರೇ-ಶಿವರೂಪರೇ ಹೊರತು, ಚತುರ್ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಆಸ್ಪದ ಎಲ್ಲ. ಅಂತೇ ವೀರಶೈವರು ಅತಿವರ್ಣಗಳು-ವರ್ಣಗಳನ್ನಳಿದವರು-ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

(೧) ಸದಾಚಾರ-ಸದಾಚಾರವೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆ ರೀತಿ ಎಂದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಸತ್ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅದು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಸತ್ ಎಂಬುದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಂಚ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. ಅದರ ಅರ್ಥವು "ಯಾವಾಗಲೂ ಇರ ತಕ್ಕಂತಹದು" ಎಂದಾಗುವದು. ಆಸ್ (ಇರು) ಧಾತುವಿನಿಂದ ಅದರ ಉಪಪತ್ತಿ ಆದಕಾರಣ ಸದಾಚಾರವೆಂದರೆ ಆ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆಚರಿಸೋಣ. ಎಂಬುದೇ ಅದರ ಯೋಗ್ಯ ವಾದ ಅರ್ಥವು. ಈಗ ತಿಳಿಯುವ (ಸತ್ = ಒಳ್ಳೆಯ) ದು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಅರ್ಥವು. ವೀರಶೈವರು ಅದನ್ನು ಸಾರಮಾರ್ಥಿಕವೂ ಅಳವೂ ಅದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಎಣಿಸಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಸದಾ ಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗುವಂತೆ, ಒಂದು ಸಮಾಜೋಪಯುಕ್ತವಾದ ನೈತಿಕ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೋಸುಗ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತದಿಂದ ದುಡಿದು ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಯಕವ್ಯದಿಂದ ದುಡಿದು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅದರಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಕುಟುಂಬ ಸಂರಕ್ಷಿತನಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಸತ್ಪ್ರಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನ ಪರೋಪಕಾರಗಳನ್ನು (ಗುರುಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ ಸೇವೆಯನ್ನು) ಜರುಗಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಅಂತೇ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಮ್ಮ ವಚನಕಾರರು ಆತ್ಯಂತವಾಗಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವನ್ನುವಷ್ಟು ಅದನ್ನು ಎರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಗುರುಜಂಗಮರಾಗಮಿಸಿದರೂ ಹಿಡಿದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಅದು ಕೂಡ ಕ್ಷಮ್ಯವೆಂದೇ ಎಣಿಸಿರುವರು. ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು ಸಕಲರೂ ಗುರು ಜಂಗ

ಮರೂ ಸಹ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಿಕ್ಷು ವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬಾರದೆಂಬುದು ಅವರ ದೃಢವಾದ ಮತವು. ಕಡಂದ ಉಪಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತ, ಕಳವು, ಪರದ್ರವ್ಯಸಹರಣ ಮುಂತಾದವಾವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುದೂ ತಾನೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಸುಳ್ಳು, ವಂಚನೆ, ಪರದಾರಾಗವನ, ಪರಹಂಸೆ, ನಿಂದೆ, ಅಳಿಯಾಸೆ, ಅಹಂಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಯಾವ ಗುಣಗಳೂ ಲಿಂಗಮಂತನಲ್ಲಿರಕೂಡದು. ಸತ್ಯ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನ, ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ, ದಯಾ, ಕ್ಷಮಾ, ಶೀಲ, ವಿದ್ಯಾ (ಸಾರಮಾರ್ಥಿಕ) ವಿನಯ, ಮನೋನಿಗ್ರಹ ಇವೇ ಆದಿಯಾಗುವ ಯೋಗ್ಯ ಗುಣಗಳೂ ಅವು ಗಳಗನುರೂಪವಾದ ವರ್ತನವೂ ಬೇರೂರಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಸದಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಆರವತ್ತುಮೂರು ಶೀಲಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ- ತಾನುಸಗುಣಗಳನ್ನೂ, ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದು ಸಾತ್ವಿಕಗುಣಗಳನ್ನೂ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ನಡೆಯುವದು ಸದಾಚಾರವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸಂಬಂಧವ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸ ಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಸ್ತಾರ ಭಯದಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸುವದು ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

(೪) ಗಣಾಚಾರ:- ಗಣವೆಂದರೆ ಸಮೂಹ ಇಲ್ಲವೆ ಸಮಾಜ. ಒಂದು ಮತವನ್ನುನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವ ಜನರ ಸಮುದಾಯವು ಆ ಮತದ ಗಣವೆನಿಸುವದು. ಇಂತಹ ಗಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಗಣಾಚಾರವು. ಅದು ತಾಂತ್ರಿಕವೆಂದೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವೆಂದೂ ಎರಡು ತೆರಿನಾಗಿರುವದು. ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ "ಶಿವನಿಂದೆಯ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿರುವುದೇ ಗಣಾಚಾರ" ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು ತಾತ್ವಿಕ ಗಣಾಚಾರವು. ಈ ಚಿಕ್ಕನಾಕ್ಕವು ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿದೆ. ಬಹು ಅರ್ಥವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ಲೋದೊಂದು ಮಾತು. ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣುಗಳೇವರ ಪೂಜೆಯೂ ನಡೆಸುಬಂದಿದೆ. ಆ ಮಹಾವೇದಿಗಳ ಭಕ್ತರು "ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇವತೆಯೇ ಸಮೋತ್ತಮ" ವೆಂದೂ ಪರಮೋಚ್ಚತಮವಾದ ಶ್ರೀಯಸ್ಸನ್ನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವದೆಂದೂ ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪರದರ್ಮಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಅವರ

ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ; ಅವುಗಳಿಗೆ ಅವನೇ ಆಧಾರನು, ಪ್ರಾಣವು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಆಶ್ರದ್ಧೆಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಯಾರಾದರೂ ಪರಮಧರ್ಮವರು ಇಲ್ಲವೆ ಅಸ್ಯಮತೀಯರು ಕೃತಿಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವರೊಡನೆ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಸಿ, ತನ್ನ ದೇವರ ಮತ್ತು ತತ್ವದ ವಿಷಯಧ್ವಜವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೆಡಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯ. ಆದರೂ ಇದು ಒಳ್ಳೇ ಬಡ್ತಿದರಾದ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ! ಉಳಿದವರು "ಶಾಂತಂವಾಮ" ಎನ್ನುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲಾಯನಮಾಡುವುದೇ ಉತ್ತಮ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸ್ವಕೀಯ ಮತತತ್ವಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಜ್ಞರಾದ ಅವರು, ಪರಮತೀಯರ ನಿಂದಾಪ್ರಚಾರವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭ್ರಮಿಸಿ ಮೋಸ ಹೋಗಿ, ತನ್ನಮತದಲ್ಲಿರುವ ನಂಬುಗೆಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತಾಂತರ ಹೊಂದುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗುವುದು ತೀರ ಅನಿಷ್ಟ. ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ವಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಉಜ್ವಲವಾದವುಗಳು, ಅವುಗಳ ರಹಸ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಶಕ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹರು ಪರರ ಬಲೆಗೆ ಬಹು ಬೇಗ ಬೀಳುವರೆಂಬ ಅನುಭವವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಂಟು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಖ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನರಿಗಳು ಮುಂತಾದವರ ಕುಹಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕೀಳ ತರಗತಿಯ (ಅಶಿಕ್ಷಿತ) ಲಿಂಗಾಯತರು ತಮ್ಮ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮತಕ್ಕೆ ಎರವಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಆಗುತ್ತಾರೆ, ಆಗುವರು. ಇದರಿಂದ ವೀರಶೈವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಕರಗುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಇದೊಂದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ ಮಹದಾಘಾತ! ಇದನ್ನು ನಾವು ತಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ವೀರಶೈವರು ಹ್ರಾಸವಾಗಿ, ನಾವ ಶೇಷವಾಗುವದರಲ್ಲೇನು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಗಣಾಚಾರವು ಅದೆಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಿರುವುದೆಂಬುದು ಒಳತಾಗಿ ಹೊಳೆಯದಿರದು. ಈಗ ನಾವು ಇದನ್ನು ತೀರ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಬಲು ಶೋಚನೀಯವಾದುದು.

"ಶಿವನಿಂದೆ" ಎಂಬ ಪುಟ್ಟಶಬ್ದದೊಳಗೆ ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಗ್ರಂಥಗಳು (ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಾದಿಗಳು) ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಾದ್ಯ ಪ್ಲಾವರಣಗಳು, ಪಂಚಾಚಾರ ಪಟಸ್ಥಲಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆಂದರಿಯಬೇಕು. ಸಾರಾಂಶ, ಯಾವುದನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಇಳಿಸಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೆಂದೂ ಸಹನ

ಮಾಡಬಾರದು. ಈಗ ನಾವು ಇದಾವುದರ ಅರಿವಿಲ್ಲ? ತೀರ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೊರಗಿನವರಂತೂ ಒತ್ತಟ್ಟುಗಳಿವೆ. ಲಿಂಗದೊಳಿ ಸ್ವತಃ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದೊಳಗಿರುವವರೇ ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಾ ಪರಣಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ತಮ ನೋಡು! ಮಧ್ಯಮತಂಗತಿಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣಕೊಡುವ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಓದುವ ನಮ್ಮ ತರುಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬರೇ ಮೈಮೇಲೆ ಲಿಂಗವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವವರು. ಅವೆಷ್ಟು ಜನ ಹೊರತು ವರೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ನಾಚಿ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವು ಹೊಯ್ಯಾಡವುದೂ ಹೂಡುಹೋಗುವದೂ ಅದೇವ ಅಚ್ಚರಿಯು!! ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನಾವು ಗಣಾಚಾರವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಒಳಕೆಗೆ ತರುವ ಪರಿಣಾಮಕಾರಕ ಉಕ್ರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿರ್ವಾಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಕೃತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳತಾಗಿ ಲಕ್ಷಗೊಟ್ಟು ತಿದ್ದಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪಗಳಾಗಿ ಮತತತ್ವಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಸುಷುಂತ್ರವಾಗಿ ಅವು ನಡೆಸುವಂತೆ ತಕ್ಕವಿರ್ವಾಡವಾಗಬೇಕು.

ಇದೆಲ್ಲ ಗಣಾಚಾರದ ತಾತ್ವಿಕ ಮಗ್ಗುಲಿನ ವಿಚಾರವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಬದಿಯನ್ನು ತಮಗೆ ಅಲೋಚಿಸುವಾ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾರ್ಪಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸೊದಲು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ವ್ಯಕ್ತವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು ಅದೇ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿವೆ. ಸಮಾಜವು ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಬಾಳಿ ಎಲ್ಲಬಗೆಯ ಉತ್ಕರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅದೇ ಸಾಧನವು. ಅದೇ ಸಮಾಜದ ಜೀವಾಳವು. ಈ ಅಮೂಲ್ಯಶಕ್ತಿಯು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಸಮಾಜಮೊಳಗಣ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಅದಾದರೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶಿವಾಚಾರವನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ವಾಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಹಳೇ ನೆರವಾಗುವದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜವಾನ, ರಶಿಮಾಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಸಾಹಸದಿಂದ

ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲ ಸುಖಗಳು ಕಾಣಾಗಲಿವೆ. ಬೆಂಬತ್ತು
ನವು. ಸಮಾಜವು ಸಂಪತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳುವದು ಅಶಕ್ತ. ಎಲ್ಲರೂ
ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ಯೋಗ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಾಗಿಸಿ ವಿವೇಚ
ದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. "ದುಡಿಯೈ ಸುಖಮಂ ಪಡೆಯೈ" ಎಂಬುದನ್ನು
ಎಲ್ಲರೂ ನೆನಿಸಬೇಕು. ಅಂತೇ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು
ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ವಲಂಬಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಿಗಿಯಾದ
ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿತ್ಯೋಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳು
ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಪುರಂದರೇ ಉಂಟಾದವುಗಳೆಂಬುದೇ ಶಿಲದಲ್ಲಿ
ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಹೇಯದೆ ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಮಾನತ್ವ
ವನ್ನು ಹೇಳಿ ಆದರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಪಾರ, ಒಕ್ಕಲುತನ, ನೇಕಾರಿಕೆ,
ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವದರಿಂದ ಸಮಾಜವು
ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದಿದ್ದರೆ ಸಂಪತ್ತಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ! ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಟ್ಟು
ಗಳು ಸಂಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಾಘ್ರವಾದುದು ಯಾವುದಿರುವದು? ಅದಕಾ
ರಣ ತಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಈಗಿನ ಆಕುಂಚಿತಭಾವ
ನೆಯ ನಿಷ್ಪ್ರಾಪ್ತವನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ ಗಣಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗುವಂಥ
ಉದಾರ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿ ನಡೆಯುವದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ
ಕಲಿಯಬೇಕು. ಸಮಾಜಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿತವೂ ಸುಖವೂ
ಅಡಕವಾಗಿರುವವು. ಪರದೇಶ ಪರಸಮಾಜಗಳ ಕಡೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಈ
ಮಾತು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ದುರಹಂಕಾರ
ಪರಸ್ಪರ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿ
ಯಬೇಕು.

(೫) ಭೃತ್ಯಾಚಾರ:— ತಾನು ಸೇವಕನೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಇನ್ನೊ
ಬ್ಬರೊಡನೆ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವದಕ್ಕೆ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೆನ್ನು
ವರು. ಅದನ್ನು ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ "ಶಿವಭಕ್ತರ ಶಿಸುವು ತೊಟ್ಟಿ
ಲಲ್ಲಿದುದ ಕಂಡು ಯಜಮಾನನೆಂದರಿದು ನಮ್ಮ ಭಾವದಿಂದ ನಡೆದು
ಕೊಳ್ಳುವದೇ ಭೃತ್ಯಾಚಾರ" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಶಿವಭಕ್ತರೊಡನೆ ತನ್ನ
ವಿಷಯಕ ಅಹಂಕಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ನೆನೆಯದೆ ಅವರ ಕಾರ್ಯ ಭಿನ್ನತೆ
ವಯೋಮಾನ, ಪ್ರೀತುರುಷರೂಪ, ಬಡತನ, ಶಿರಿವಂತಿಕೆ ಮುಂತಾದ
ವೇನನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಅವರೇ ತನ್ನ ಒಡೆಯರೆಂದು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಬಗೆದು

ಯಾವಾಗಲೂ ಮಮತೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವನು ಸಮಾಜ
ದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಭೃತ್ಯಾಚಾರದ ನಿಜಸ್ವರೂಪವು.
ಅದರ ಈಗ ನಾವು ಅದು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರತಿ
ಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾವೇ ನೆನೆದು ನೋಡಬೇಕು! ಬಹುಶಃ
ಎಲ್ಲರೂ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ತುಂಬಿಹುಳುಕುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ
ಬಲವಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದುರಭಿಮಾನಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ
ಇಲ್ಲದ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹವಣಿಸುತ್ತೇವೆ. ತದ
ನುಸಾರವಾಗಿ ಜನರು ನಮ್ಮನ್ನು ಮನ್ನಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ದಿಟ್ಟಿ
ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸುಣ್ಣವನ್ನೆಲ್ಲ ವೆಚ್ಚ
ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ನಮ್ಮ ವತನೆಯು ಸಂಯಾದುದೇ? ವೀರಶೈವ
ತತ್ವಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವ ಮಾತೇ? "ಎಕೇವ ಜನ್ಮನಾ ಮುಕ್ತಿಃ" ಇದರಿಂದ
ಬಿಡ್ತಿಸಬಲ್ಲದೆ? ಎಂದೆಂದೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ! "ನಾವು ಭವಿಗಳಲ್ಲ ಭಕ್ತರು"
ಎಂಬ ಎಚ್ಚರು ಇದರಲ್ಲಿ ತುಸುವಾದರೂ ತೋರುವದೇ? ಅದಕಾರಣ
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯು ತಾನು ಕಾರ್ಯ ಕವಿಂದ ಆದಾವನೇ ಇರಲಿ,
ಎಷ್ಟೇ ಧನಿಕನಿರಲಿ, ವಿದ್ಯಾಂಶನಿರಲಿ, ಅದರ ಗರ್ವವನ್ನು ಸಹಸಾ
ಸೋಂಕಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ತನ್ನಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೀಡಿಯಾಗದಂ
ತೆಯೂ ಬಲು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಒಳಹೊಗಳೂ
ಹಿರಿದುಗಟ್ಟೆಯೇ ಒಡೆದು ತೋರುತ್ತಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೆಲ್ಲದ ಹೇರಾ
ಗಿರಬೇಕು. ಅನ್ಯರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಟ್ಟು ಆದರಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾ
ಗಲೂ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ತನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರೆ
ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರಂತೆ ಮಿಡುಕಬೇಕು. ಅವರು:—

(೧) "ಎನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ ಎಮ್ಮವರು ಹೊನ್ನರೂಲಕ್ಕೆರಿ
ಸುವರಯ್ಯ"

(೨) "ಎನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತನೆಂಬರು. ನಾನೇನು ಕರ್ಮವ ಮಾಡಿರು
ವೆನೋ ಅರಿಯನಯ್ಯ"

ಎಂದು ವಿಷಾದವುಳ್ಳವರಾಗಿ "ಕೂ. ಸಂ. ದೇವಯ್ಯ ನೀನೆನಗೆ ಹಿತಕರ್ತ
ನಾದಡಿ ಈ ಅವರ ಹೊಗಳತೆಗೆ ಅಡ್ಡಬಾರಯ್ಯ" ಎಂದು ಬಹು ಕಾಕು
ಲತೆಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯಿರಿಲ್ಲ, ಶಿವಭಕ್ತರಿ
ಗಿಂತ ಹಿರಿಯಿರಿಲ್ಲ" ಎಂಬುದೇ ಅವರ ದೃಢವಾದ ಭಾವನೆ. ಇತ್ಯಾದಿ

ಅವರ ಉದ್ಗರಗಳ ಕಡೆಗೆ ನಾವು ಒಳತಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ. ಶಿವನು ಒಮ್ಮೆ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡೋಲಗಂ ಗೊಟ್ಟುಗಲಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಾರಾಧರೂ ಉಂಟಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ "ಸ್ವಾಮಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಭಕ್ತನು" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನಂತೆ. ಅದು ಹಿಲಗದೋಳಗಿನ ಇತರರಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಇರುವ ನ್ನುಂಟೆ ಮಾಡಿತು. ಅವರ ಭಾವನನ್ನರಿತು ಶಿವನು ಕುನಃ "ಅಪ್ಪ ಬಸವೇಶಾ ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಲ್ಲವೆ?" ಎಂಬುದಕ್ಕೆ "ದೇವಾ ಅವಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಯಂ" ಎಂದು ನಡೆದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿನೇ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಎಂಬ ಪುರಾಣೋಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಸರ್ವದಾ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಆ ಮಹಿಮರ ನಡೆಯತ್ತ! ಕ್ಷುಪ್ರರಾದ ನಮ್ಮ ಬಿಂಕವೆತ್ತ !!

ಹೀಗೆ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವಿಡಿದು ವರ್ತಿಸಿದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದ ಅದ್ವಾನ ಸಮಾನಗುಣವಾಗಲಿ, ಮಾನಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಲಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗದೆ ಅದು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುತ್ತವೆ. ಬೇಡವೆಂದೂ ದೊಡ್ಡದುಕೆಯೂ ಗೌರವವೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ಬೆನ್ನಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ನಾವು ಶ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡುಬಹುದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಹುಳಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನು ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾರೂ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಒಯಸಬಾರದು. ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಜನರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಬಹುದು. ಅದೇ ಭೂಪಣಕ್ಕೆ ಹಿತಪ್ರದವೂ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವೂ ಆಗುವುದು.

ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ಎಲ್ಲರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಪೂರ್ವವಾದವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರ ಪೋಷಕಗಳಾಗಿರುವದರಿಂದ ಯಾವುದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರೀತಿಯ ಉಳಿದವುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸರವಾಗುವುದು. ಅದಕಾರಣ ಇಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪವರಣ ಪಟ್ಟಸ್ಥಲಗಳಂತೆಯೇ ಪಂಚಾಚಾರಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜವು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸವಿನಯವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನು.

ಇಂದಿನ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ

(ಶಿವಕು - ಶ್ರೀಯುತ ಮೂರುಸಾಧಿರತ್ನ ಸಾಧರಹಳ್ಳಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.)

ಅವುದಾನೊಂದು ಧರ್ಮವು ತನ್ನ ಉನ್ನತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ನೋಡರೆ ಆ ಧರ್ಮದ ನೀತಿಯೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ನೀತಿಯ ಅಂದರೆ ಪಂಚಾಚಾರವೆಂಬ ಐದು ಸುತ್ತಿನ ಗೋಡೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪವರಣವೆಂಬ ಹೊದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿ ಪಟ್ಟಸ್ಥಲವೆಂಬ ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ನಮ್ಮ ಲಿಂಗವಂತ ಮತವೆಂಬ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರವಂಧರು ಬಹು ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರುವರು. ಮತ್ತು ಯಾರೂ ಈ ಕಟ್ಟು ಪಾಡನ್ನು ಮೀರಬಾರದೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಕೆಲವು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ನಡೆಯಬಹುದು. ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಬಹುದು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ದಂಡನೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ, ಪರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಗುವದೆಂದು ಅತ್ತಿ ಕೂದವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೀತಿಗೆ ದಂಡನೆ ಇಲ್ಲವೋ ಆ ಸಮಾಜವು ಉನ್ನತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರದೆಂದು ಒಗೆದು ಶಿವಶರಣರಾದವರು ನೀತಿಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಒರೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇಸರಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಸುರಿರುವರು. ಅವುಗಳೇ ವಚನಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೀತಿ ಅನಾಚಾರಗಳನ್ನು ಬಹು ಕಡುತರವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದುದೂ ಉಂಟು. ಸಮಾಜದ ಸನ್ನಿಗ್ಧವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಸರಸಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿದುದೂ ಉಂಟು. ಒಟ್ಟಾರೆ ವಚನಕಾರರು ಸತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವರು. ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುವದರಿಂದ ಬಹು ದನರ ಹಿತ ಕೆಡುವದೋ ಆ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಬಚ್ಚಿಡದಿರುವದು ವಿವೇಕಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಲೋಕಹಿತ ಘಾತ ಕವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡಲು ಹೊಯ್ದಾಡುವವರು ಎಷ್ಟು ಧರ್ಮ ನಿರತರಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವರಂತಹ ದೇವಿಗಳೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕುಟ

ಕೂಡ ಅವರೇ ಆಗಿರುವರು. ಕೆಲವರು ದೋಷಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡುವುದು ನಿಂದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು. ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕಂಟಕವಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೆದಂದೆ ಹೇಸದೆ ಮಾಡುವವರೂ ಮತ್ತು ಕಂಡೂ ಕಂಡೂ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೆದರುವವರೂ ಶಿವನಿಂದಕರೆ. ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಗಳ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವವರೇ ನಿಜವೀರರು ಅಥವಾ ಶರಣರು.

ಶಿವಶಂಕರಾದವರು ತಮಗಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ವಚನರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿ ನಮ್ಮವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವರು. ಮತ್ತು ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಮ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೈಲಿಗಳೆದಿರುವರು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಬಂಧುಪ್ರೇಮ ಐಕ್ಯ ಸಮತಾಭಾವವನ್ನು ಬಿರಿದರು. ನಮ್ಮ ಲಿಂಗವಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆನಪು ನಮಗಿಂದು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಒಸವಯುಗದ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳಿಂದಲೇ ಎಂದು ಕೈ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರ ಒಂದೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹವು ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಕಂಠ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದ ಗುಂಯನ್ನು ನಾವೆಂದು ದುಲಾಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಂಡದಿಂದಲೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅನಾಚಾರಗಳು ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಮಂಚಾಚಾರ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಟ್ಟಾಸ್ಥಿಲಗಳು ಹೇಳ ಹಸಿರಲ್ಲದಾಗಿವೆ. ಇವು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡ ಹೆಂಡರಿಗೆ ಆಡುವ ಗುಂಪೆಯ ಆಟದಂತೆ ಆಗಿರುವವು. ಯಾಕೋರೆ ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ಮಂಚಾಚಾರ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಟ್ಟಾಸ್ಥಿಲಗಳು ಒಳಗೆಯ್ದಿರುವವು.

ಪಂಚಾಶತಕಗಳು ನಾಶವಾಗದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪಂಗಡಗಳೂ ಜಾತಿಗಳೂ ಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಂಚಾಚಾರಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆ ಕೂಳು ನೀನೆ ಶಿಲೆ ಬಳಕೆಯೂ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಯು ಸ್ತ್ರೀಮನುಷ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹತ್ತಿರುವವು. ಅಷ್ಟಾವರಣವು ಮರ್ಯಾದೆ ತಿಳಿಯದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಲಿಂಗವಿದ್ಯೆ ಭವಿಷ್ಯಗಳಿಗಿರುವರು. ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಆರಿವು ತಪ್ಪಿ ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣುಗಳೇ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವಾಗಿ ಪಂಚ ಮಹಾವಾತಗಳು ಮನೆಯಾದಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಅನಾಚಾರದಿಂದ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ.

ವಿಷ ಈ ಕಷ್ಟಸುಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅನಂತ ದೇವತೆಗಳ ಉಪಾಸನೆಯು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲವತ್ತರವಾಗಿರುವದು. ಇದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯು ಕೆಟ್ಟು ಪಟ್ಟಾಸ್ಥಿಲದ ಹಿಡಿತವು ತಪ್ಪಿ ಉದ್ಭವವತನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವವು. ನಂಬುಗೆ ಪ್ರವಾದೇಶತನ ಹಾಳಾಗಿ ಗಂಟುಗಳ್ಳತನ ಮನೆ ಮುರುಕುತನ ಮರೆ ಪೋಸತನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿರುವವು. ಸ್ವಾರ್ಥವಂತರೂ ಮಿತಿ ಮೀರಿ "ಆದಿ ಪೋಟೋಬಾ ನಂತರ ವಿರೋಬಾ" ಎನ್ನುವ ತತ್ವವು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವದು. ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಾಫ ಹುಟ್ಟು ಸನ್ಯಾಸಿಯರು ಕೂಡಾ ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಮೊತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ ಇಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅನುವು ಸಹ ಕೊಡಲಾರದಾದರು. ಸಹಜ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಒತ್ತಾಯದ ಹಾಗೂ ಮುರುಕುತನ ಧಾನಧರ್ಮಗಳು ನಡೆದಿರುವವು.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗಾನ ನಿಜವರ್ತನದ ರುತ್ಯಕ್ರಯೋಗವನ್ನೂ ಲಿಂಗಾಂಗಿ ಧರ್ಮದ ಉದಾತ್ತ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಈ ಸಮಾಜವು ಎಂದೂ ಅವನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಾರದು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಕಳ್ಳರ ಗ್ಯಾಂಗಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ (Criminal tribe) ಗುಸ್ತೀಗಾರ ಜಾತಿಯೆಂದೂ ಶೂದ್ರರೆಂದೂ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಂದೊದಗಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಈಗಿನ ವರೆಗೆ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶೋಧಿಸಿ ಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಬೈಲಿಗಿಡಬೇಕಾಗುವದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಕಾರಣ ಸಹಿತ ಕೆತ್ತು ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ನಟ್ಟು ಕಡಿರುವದಾಗದೆ ಬರೇ ರಂಟಿ ಕುಂಟೆಗಳಿಂದ ಬಿತ್ತವ ಪೂರ್ತೆ ಹಸನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕರಿಕೆ ಹತ್ತಿದ ಹೊಲಗ ರಂತೆ ಆಗಿ ಅದರಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ಪರಿಣಾಮವು ಆಗಲಾರದು. ಮತ್ತು ಮನಃ ಅಂತಹ ದೋಷಗಳು ಚೆನಿಯದೆ ಇರಲಾರವು.

ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಾಹಸವನ್ನು ಕೆಲ ಮಹನೀಯರು ಕೈಕೊಂಡಿರುವರು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಭಾಗ್ಯೋದಯ. ಅವರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ, ಪಂಚತೇ ಸ್ವಕಪೋಲ ಕಲ್ಪಿತದಿಂದ ಲಿಂಗಕೊಡುವವನು ವೀಂಚೈನ ಲಿಂಗೀ ಬ್ರಹ್ಮಣನೆಂದೂ ಲಿಂಗವ ಡಿಮಕೊಳ್ಳುವನು ಶೂದ್ರನೆಂದೂ ಘಟ ಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಿರು ವರೆಂದ ಬಳಕೆ ಸಂಕಾರವವರು ಇದನ್ನು ಕೆತ್ತು ಹಾಕುವ ಬಗೆಯೂ

ವದು? ಯಾವ ಕೊಡಲಿಯಾ ಕಾವು ವನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆ ವನವನ್ನೇ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಹಾರ ಶರ ಬಾಳುವೆಯಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜ ಬಂಧವರೆಲ್ಲರೂ ಶೂದ್ರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗೀ ಬ್ರಹ್ಮಣರೆಂಬ ಅಭಿಧಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡಂಥವರನ್ನು ಅಡ್ಡ ಉದ್ದ ಮೆರೆಯಿಸುವದು ನಿಜೇಷ್ಟ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದೀತೆ? ಹೀಗಾಗಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ತತ್ವದ ಅನುಭವವು ನಮಗೆ ಎಳೆನ್ನೂ ಇಲ್ಲದಲೆ ನಿಜಭಕ್ತಿ ಯೋಗವು ಶರಣರ ಕೂಡೇ ಹೋದಂತೆ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕರುಣೆಗಳರಸಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬೋಧಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಯು ಎಂಟು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಳುಕದೆ ತುಳುಕದೆ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಕ್ತಿಯು ಯೋಗವು ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವತವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮರಾದವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯದೆ ಇರಲಾರದು. ಈ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗದಿಂದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಅಂಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಗುರುವರ್ಗದವರನ್ನು ಏನನ್ನೂ ಎದ್ದಿಡಿಸದೆ ಅವರ ಉಪಜೀವನದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಸಾಯುತ್ತಾ ಕೆಡುತ್ತಾದರೂ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ದಷ್ಟೇ? ಗುರುವರ್ಗವು ಈ ಅಂಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ನಡುವಳಿಕೆಯನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಿಸಿ ವಿದ್ಯಾಹೀನರೂ ಪ್ರೇಚ್ಯಚಾರಿಗಳೂ ಆಗಿರುವರು. ತಾವು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಪೂಜಾ ಕುನಸ್ಕಾರಾದಿಗಳು ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನವು ಗುರುವರ್ಗದವರನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದು ಅವರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಭಕ್ತಕೋಟಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಆವರಿಸಿತು. ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಾದ ಸದ್ಭಕ್ತರು ಏನಾದರೂ ತಿಳಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕೆಂದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹರಿದಾಡಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಸಿಗದಾದರು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಲಿಂಗವಂತ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು. ಜಾಣರಾದ ಭವಿಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೋಧೆಯು ಶಿಕ್ರೇತೆಂದು ಹೋಗ ಹತ್ತಿರುವದೇ ಸಾಕ್ಷಿ! ಗುರುವರ್ಗದವರು ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಗೌರವವನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಭವೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದಾವುದೆಂದರೆ "ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದದಂಥವರಿಗೆ ಲಿಂಗಾ ನುಭವದ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ" ಉಪದೇ

ಶವನ್ನು ಪಡೆದಂಥ ಸದ್ಭಕ್ತರು ಕೇಳಿದಲ್ಲಿ "ಸುಮ್ಮನೆ ಗುರು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧಭಾವದಿಂದ ಸಾಗುವದೊಂದೇ ದೊಡ್ಡದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ." ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗಾಗಿ ಮೂಢ ಭಕ್ತರು ಗಾಣದ ಎತ್ತಿನಂತೆ ಬರೇ ನಡಕೊಳ್ಳುವವರೇ ಆಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹತ್ತಿರವರು ನಡಕೊಂಬುವದು ಆಚಾರ, ಪಡಕೊಂಬುವದು ವಿಕಾರವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನಂನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ತಮ್ಮ ಹೇತುವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಹತ್ತಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಕರಾರೂ ಠಕ್ಕಾರೂ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸುವದು ಸಂಮದುಕ್ತವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಪೂರ್ವದ ಅನುಭವ ಮಂಟಪವೆಂಬ ಒರೆಗಲ್ಲು ಇಂದಿಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ -

"ಅನುಭಾವವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ ಅರುವಿಗೆ ಬಾರದು, ಅನುಭಾವವಿಲ್ಲದ ಲಿಂಗ ಸಂಗ ಸಮಂಸ ಸುಖವನೀಯದು, ಅನುಭಾವವಿಲ್ಲದ ಶ್ರವಣದ ಪರಿಣಾಮವ ಕೂಡದು, ಅನುಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯಬಾರದು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತ ಉಳ್ಳೊಡೆ ಶಿವಶರಣರ ಸಂಗವೇತಕ್ಕೇನುಂಟೆ? ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಶರಣರ ಅನುಭಾವ ಮಾತಿನ ಮಾಥ ನವೆಂದು ನುಡಿಯಲುಬಹುದೇ ಶ್ರುಭಾವೇ?"

ಎಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು. ಅನುಭಾವವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜವು ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿರುವದು. ಆಚಾಂವು ತಳವಟ್ಟು ಅಂಗದೋಷವು ಹಿಂಗದಿದ್ದರೆ ಲಿಂಗವ ನೆಲೆಯು ಆರಿಗೂ ನಿಲುಕಲಾರದು. ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಯಿಸ್ತೆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವ ವರೆಗೆ ಅಂಗನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ತಾರತಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟಸ್ಥಲವನಾಚರಿಸವಿರು ನದು ಅದರೆ ಸ್ಥಾನವಶೇಷದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮನತ್ತಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಜನ್ಮತಃ ಆ ಸ್ಥಾನದ ಶುದ್ಧಿಗವು ತನಗಿರುವದೆಂದು ಭಾವಿಸುವದು ತನ್ನ ಈ ತನ್ನ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಎಂತಪರಂಪರವಾಗಿ ಆಯಾ ಅಂಗರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಂತಿ ಇಲ್ಲವಿಂತಿ ಸಮಾಜ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಬಂದುದ ರಿಂದ ಅನಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಧಿಕಾರವು ಬಿದ್ದು ಸಮಾಜವು ಈ ದುರವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಿರುವದು. ಅದುದರಿಂದ ಪಟಸ್ಥಲದ ಗೃಧವು

ತಪ್ಪಿರುವದು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ವಚನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ:-

"ಸ್ಥಲವಿಡಿ ದಾಚರಿಸಬೇಕೆಂಬವನ ಭಾಷೆ ಬಾಲಭಾಷೆ, ಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವನಾವರಿಸುವದದು ಯೋಗ್ಯವಯ್ಯ. ಭಕ್ತನಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ ಅಳವಡಬಾರದೇನಯ್ಯ? ಭಕ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಶರಣ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ಅಳವಡಬಾರದೇನಯ್ಯ? ಮನೆಯಲೆತ್ತ ಮನೆಯ ಮೀರಿ ಮೀರಿ ಹಾರಬಾರದೇನಯ್ಯ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ"

ಎಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮತಂದೆಗಳವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿರುವರು. ಈ ಅನುಭವವು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಮಹಾನುಭವಿಗಳ ಕೂಡೇ ಹೋದಂತಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಗಳು ಜಾತಿಸಿದ್ಧ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧವೆಂದು ಸಾಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವದೂ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವದೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಕುಟ್ಟಚರಾಧಿಸರಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ "ನಾ ಗುರು ನೀ ಗುರು ನಾ ಹೆಚ್ಚು ನೀ ಹೆಚ್ಚು" ಎಂಬ ಕಲಹವು ಸಮಾಜವನ್ನೇ ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಡಿರುವದು. ಪ್ರಸಾದಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಎಂಜಲ ಭಾವವು ಅಳಿಯುವದೊತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ, ಜಾತಿ ಭಾವವು ಕೂಡಾ ನಾಶವಾಗದೆ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಭೂತವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವದು. ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಮೂಢ ಜನರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು, ನನ್ನ ಜಾತಿ ಹೆಚ್ಚು ನನ್ನ ಕುಲ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಅನೇಕ ಜಾತಿ ಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ನಡೆಯು ಹಸಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವದು. ಶ್ರೀಮ್ಹರು ನಡೆದಂತೆ ನಡೆಯುವದು ಲೌಕಿಕರ ಸ್ವಭಾವವು. ದೊಡ್ಡ ಜನರು ಹೋದ ದಾರಿಯಿಂದ ಜನರು ಸಾಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವೆ "ನಾ ಹೆಚ್ಚು ನೀ ಹೆಚ್ಚೆಂದು" ಹುಚ್ಚರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಾಗಿರುವದು.

ಹೇಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದವರು ಏಸುವು ಒಬ್ಬನೇ ಗುರು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವು ಬೈಬಲವೇದೂ, ಬೌದ್ಧರು ಬುದ್ಧನೊಬ್ಬನೇ ಗುರು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವು ಧರ್ಮಪದವೆಂತಲೂ, ಮಹಮ್ಮದೀಯರು ಮೈಗುಂಬನೊಬ್ಬನೇ ಗುರು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವು ಕುರಾನವೆಂದೂ ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಕಂಡದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರುವರೋ ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೇ ಗುರು, ಒಂದೇ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಮಾಜದ ಏಳಿಗೆಯಾಗುವದರಲ್ಲಿ

ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿರುವದು ನೋದಲನೆಯ ತಪ್ಪು. ಗುರು ಪರ್ಗವು ಐದು ಪೀಠಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಐದು ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದು ಎರಡನೇ ತಪ್ಪು. ವಿರಕ್ತರು ಐದು ಸಿಂಹಾಸನ (ಮುರ. ಘಾ ಕಂಪಿನ, ಕುಮಾರ, ಚೀಲಾಳ, ಸಂಪಾದನೆ) ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಐದು ಪಂಗಡಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದು ಮೂರನೆಯ ತಪ್ಪು. ಗುರುಸ್ಥಲದವರು, ಹರೀಮಠ, ಚಿಕ್ಕಮಠವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಇವರಷ್ಟು ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿದುದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಪ್ಪು. ಒಬ್ಬನು ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವೆಂದು ನುಡಿಯುವದು ಐದನೆಯ ತಪ್ಪು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವೆಂದು ಸಾಧಿಸುವದು ಆರನೆಯ ತಪ್ಪು. ಮಗದೊಬ್ಬನು ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವೆಂದು ಸಾರುವದು ಏಳನೆಯ ತಪ್ಪು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತಪ್ಪುಗಳ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟು ಒಡೆದು ಇಷ್ಟು ಪಂಗಡಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದುದು ಮಹಾ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳದಿರಲಾರೆನು.

ಯಾವ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖ ಪುಂಗವರು ಒಂದೇ ಧಾವ ನೆಲೆ ಗೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕುರುಹು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಅಚಾರ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕ್ರಿಯೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಒಂದುಮಾಡಿ ಬಂಧುಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ "ನ ವೀರ ಕೈವ ಸದೈಕಂ ಮತಮಸ್ತಿ ಜಗತ್ರಯ" ಎಂದು ಸಾರಿ ತಮ್ಮ ನಂದೀ ಧ್ವಜವನ್ನೆತ್ತಿ ಮರೆಯಿಸಿದರೋ ಅಂಥ ಧರ್ಮವು ಮೇಲಿನ ಹೀನ ನಡೆತೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪೇನು? ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧಾವ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲಾರದೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂಧನವು ಬಿಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಬಸವಯುಗದ ಮಹಾನುಭಾವರು ನಡೆದು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಾಗಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಬಂಧನವು ತೊಲಗಿ ಬಂಧಮುಕ್ತರಾಗುವೆವು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಡಕು ದುರ್ಬಲತೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಬ್ಬಹತ್ತುವವು. ಹೀಗೂ ಗುವದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಬಲವು ಕುಗ್ಗಿ ತಗ್ಗಿ ನುಗ್ಗಿ ಮುಗ್ಗಿ ಹೋಗು

ವದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಮಹಾಸಭೆಯು ಜನ್ಮತಾಳಿತು. ಅಂದರೆ
ಅದರ ಜನ್ಮವು ಬರೆ ಚಹ ಪಾರ್ವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಹೋಗಿರುವ
ದೊಡ್ಡ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಬಹು ವಿಷಾದವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ
ಸಾರೆ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪುಗಡಗಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಇವುಗಳನ್ನು
ಜಾಂತ್ಯಂಧಕರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರೆಂದೂ ಠಾವು ಪಾಸು ಮಾಡಿ
ಅದುಕಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳದಿರಲಾ
ರಿನು. ಇದು ಗುದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಕೆಗ್ಗಣನಿಂಟು ಗುದ್ದುವುಚ್ಚಲಿಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ
ಕಟ್ಟಿ ಪೆದ್ದನ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ಈ ಸಭೆಯಾಗುವದೆಂದರೆ ತಪ್ಪೆನಿಸಿ
ಗಲಾಂಡು.

ಪದ.

ದೇವಾ ! ಎನೊಂದು ಬೇಡೋ.

ನಿನ್ನೊಳಗಿಹ ನೂರೊಂದ ನೇಡೋ ||೧||

ನಿನ್ನಯ ಠಾವುಗಳ ಎನ್ನೊಳರುಪುವ.

ಉನ್ನತಗುರುಗಳ ಕರುಣದೊಳಂಸೋ ||೨||

ಅಂಗದೊಳು ಆಚಾರ ಲಿಂಗದೊಳು ಲೀನತೆ.

ತುಂಗಶಿವಶರಣರ ಸಂಗದೊಳಂಸೋ ||೩||

ಒಂದೇ ಮೂರಾಗಿ, ಮೂರೇ ಆರಾಗಿ.

ಅಂದಾದ ಅರ, ಅರುಕನೊಳಂಸೋ ||೪||

ತನುವನು ಗುರುವಿಗೆ, ಮನವನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.

ಧನವನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ, ಅನುವಿನಿಂದೀಯಿಸೋ ||೫||

ಅಂಗಸ್ಥಳಗಳ, ಅಂಗಿತನರುಹ.

ಲಿಂಗಸ್ಥಳಗಳವ, ಹೊಳವಿನೊಳಿಳುಹೋ ||೬||

ಅಪ್ಪಾವರಣವ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಿಸುತ್ತ.

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೇಷಂಗಳ ಕೊಟ್ಟು ನೀ ಕಾಯೋ ||೭||

ಪಚನ

ಬಯಲ ತಲೆಯೊಳಗಿದ್ದು ಬಯಲ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಬಯಲಾ
ದೊಳು ಬಿದ್ದು ಬಳಲುವ ಬೈತಲೆಯ ಭ್ರಾಂತರಿಗೆ ಬಯಲಿನ ಬಯಕೆ
ಹೃದಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾ ||೧||

ಮಾಟದೊಳು ನಾಟದ ನೀಟವಂತನ ನೋಟದೊಳು ತಾರದೆ
ಮಾಟದ ಅಟದೊಳು ನಟಿಸುವ ನಟಗಳಿಗೆ ಮಹಾ ಮಾಟದ ಕೂಟ
ವಲ್ಲಿಹುದಂದ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾ ||೨||

ರೂಪುರೂಪಿಗಳಿಗೊಲಿದು ಆಶೀರ್ವಾಸಗಳು ಬಲಿದು ತಾಸ ತಾಮಸ
ಗಳೊಳಲಿದು ಸ್ವರೂಪಗೋಡಗಳಾದೊಡೆ ನಿಜರೂಪದ ನಿಲವುಯೆಲ್ಲಿಯ
ದೆಂದ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾ ||೩||

ತತ್ತ್ವಗಳ ಗೊತ್ತುಗುರಿಗಳಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಶಕ್ತಿಗಳು ಬಳಿಯದೆ ಚಕ್ರ
ಸ್ಥಳಗಳಗಳವಡದೆ ತತ್ತ್ವಾತೀತನ ತಿಳವಿನ ಹೊಳವು ಎಲ್ಲಿಹುದೆಂದ
ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾ ||೪||

ಬೃಹಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಗಳು ಬೆಳಗುವವೆಲ್ಲಿ? ಸದಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ
ಸತ್ಯಕಂಧರಾಗುವದೆಲ್ಲಿ? ಲಿಂಗಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಮನವು ಘನವಾಗುವದೆಲ್ಲಿ?
ಗಣಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಮಥಾಚಾರದ ಗಣನೆಯೆಲ್ಲಿ? ಶಿವಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ
ಕಟ್ಟಿದಾನಂದದ ಕುರುಹಿನ ಅರುಹು ಎಲ್ಲಿಯದೆಂದ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧೇ
ಶ್ವರಾ ||೫||

ಮನೋಮಯ ಕೋಶವು ಲಿಂಗಮಯವಾಗಲು, ಅನ್ನಮಯ
ಕೋಶವು ಪ್ರಸಾದಮಯವಾಗಲು, ಪ್ರಾಣಮಯಕೋಶವು ಪಂಚಕ್ರಣವ
ಮಯವಾಗಲು, ಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶವು ಸುಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಲು,
ಅನಂದಮಯ ಕೋಶವು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮಯವಾಗಲು 'ಶಿವಾನುಭವ
ಕೊಳ್ಳಿಕೊಳ್ಳ'ವು ಕರದೊಳಗನವರತ ಇರಲೆಂದ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾ ||೬||

ತಮ್ಮ

—ಶರಣರ ಶಿಲು.

(೧) ನಿಂದೆಯಾದುವದನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ದಯಮಾಡಿ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಉಸಾರೊಡೆ ಯಬೇಡಿರಿ ! ಕೇಡು ರಲ್ಲೋ ಮತ್ತೆ, ಎಂದು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕಕ್ಕುಲಿತೆ ಪಡುವದಕ್ಕಿಂತ ನೀನೇ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆದಾಗುತ್ತಿತ್ತು ! ನೀನೇ ಅಪ್ಪಕ್ಕ ಮೂತನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡವನ ಉಪಕಾರ ಹೊರುವ, ಹಾಗೂ ಕೊನೆಗೆ ಹೇಳಬೇಡೆಂದು ಕೈಕಾಲು ಬೀಳುವ, ದೀನ ತೆಗೆ ಕಾರಣವೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

(೨) ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನದುರಿಗೆ ನಿಂದೆಯ ಮೂತನ್ನು ಹೇಳಬಂದರೆ ಸಾಧಕನು 'ಮಹಾರಾಯಾ' ನನ್ನಲ್ಲೇನು ದೋಷಗಳು ಕಡಿಮೆಯವೆಯೆಂದು ಅನ್ಯರ ದೋಷ ಎಡೆಸಲಿ? ನನ್ನ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಆಗದಿರುವಾಗ ಹೆರವರ ಕತ್ತಿಗೆ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುವುದೆ? ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವನು.

(೩) ಎಷ್ಟೇ ಏಕಾಂತದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಕೆಲವು ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ಆ ಗೌಪ್ಯವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ಫೋಟವಾದದ್ದು ಧೃಗ್ಗೊಚ್ಚವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟು ಶೋಧ ಮಾಡಿದರೂ ಗುಪಿತವು ಹೇಗೆ ಜಾರಿ ತೆಂಬದರ ಪತ್ತೆಯಾಗುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ನಿಂದೆಯ ಶ್ರೋತಾ ಮಾತ್ರ ವಕ್ತೃ ಇವರಲ್ಲಿ ಅವಿಶ್ವಾಸವುಂಟಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ವರ್ಷಾನುವರ್ಷ ಬಳಸಿದ ಮಿತ್ರತ್ವವು ಸಹ ಧೂಳಿಯ ಎಲ್ಲಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಅದಕ್ಕೇನೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ "ಗೋಡೆಗೆ ಕಿವಿಗಳಿರುತ್ತವೆ" ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಾಡಿಯುಂಟಾಗಿರುವದು.

ಹೀಗಾಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಯೋಜನೆಯು ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಕೇತಯ್ಯನ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬೀಸಲು ಹೊಸ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ಅವನ ಒಕ್ಕಲಾತನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಷ್ಟಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಪರ ಊರಿನ ಕೆಲವು ಜೋರರನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೇತಯ್ಯನ ದನಕರು ಆಕಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಆ ಜೋರರು ಹಾಗೆ ಒಂದು ಅನುಕೂಲ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಹೀಗಾಗಲು ಇದಕ್ಕೆ ಕೇತಯ್ಯನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಆಕಳ ಕಳ್ಳರು ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆನ್ನದಿರಿಂಭೋ ! ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ. ಅಲ್ಲಿ ಉಂಬರೆಯೂ ಸಂಗ, ಇಲ್ಲಿ ಉಂಬರೆಯೂ ಸಂಗ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಏಕೋ ಭಾವ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ತತ್ವದಂತೆಯೇ ಕೇತಯ್ಯನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನೋಯಲಿಲ್ಲ, ಖೇದಪಡಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಂಬಿ ಗೆಯ್ಯುವನಾಗಿ ಅವನೂ ಅವನ ಸತಿಯೂ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಮಾಧಾನಿ ಯಾಗಿದ್ದರು.

ಜೋರರು ಆ ದನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಆ ಪಶುಗಳು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ನೀರು ಮೇವನ್ನು ತಿನ್ನದೆ ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಜಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟವು. ಅವು ಆತ್ತಿತ್ತ ಮಿಸುಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ದಿನವಾಯಿತು, ಎರಡು ದಿನಗಳಾದವು, ಮೂರು ದಿನಗಳಾದವು. ಅವು ಹಾಗೆಯೇ ಉಪವಾಸ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟವು. ಮೇವು ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅವು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಕೇತಯ್ಯನ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿತವಾದ ಮೇವನ್ನು ಅವು ಯಾವಾಗಲೂ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಇದ್ದದರಿಂದ ಅವು ಆ ಜೋರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನರ್ಪಿತವಾದ

ಇಂಥ ಆಹಾರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಏಳು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅವು ಮೇಯಲಿಲ್ಲ, ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸವಿದ್ದವು. ಆಗ ಆ ಜೋರರಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ದನಗಳು ಉಪವಾಸ ಸತ್ತುಹೋದರೆ ತಮಗೆ ಪಾಪವು ಬರುವದು, ಅದಕ್ಕೆ ತಾವು ಗುರಿಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೇತಯ್ಯನ ಗ್ರಾಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು!

ಆಗ ದನಗಳೆಲ್ಲ ಕೇತಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು ಅವನು ಇವು ಆಹಾರಗೆಟ್ಟಿವೆ, ಜೋರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನರ್ಪಿತವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿಂದಿವೆ, ಅಲ್ಲಿ ನೀರುಗುಡಿದಿವೆ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿರಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕರುಗಳು ಉಪವಾಸವಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವು ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಮೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗಳು ಅನರ್ಪಿತ ಆಹಾರವನ್ನುಂಡವೆಂದು ಮೊಲೆಗುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೋರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಕೆಲವರು ಅಕಟಕಟ ದನಗಳು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಮೇವು ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ ಕಳ್ಳರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಿವೆ ಎಂದೆಂದು, ಇದು ಕೇತಯ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಸಮೀಪದ ಬಣವೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಇಡಲು ಅವು ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇತಯ್ಯನು ಇವು ನಿಷ್ಕೆಯುಳ್ಳವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅನಂದಬಟ್ಟು, ದನಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ದುಷ್ಟರ ಕುಹಕತನದಿಂದ ಅವು ಜೋರರ ಮನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಿದ್ದವು, ಹಾಲುಗುಡಿಯಿರೆಂದು ಕರುಗಳನ್ನು ಅವನು ಬಿಡಲು ಅವು ಸುಖದಿಂದ ತಾಯಿ ಮೊಲೆಹಾಲನುಂಡವು ಮತ್ತು ತಾನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡಿದ ನೀರು ಕಡೆಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ದನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಉಪವಾಸ ಮುಗಿಸಿದವು.

ಆದರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಶೈವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಗಳು ಕೇತಯ್ಯನ ವಿರುದ್ಧ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಯೋಜನೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಕೈಗೂಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೆರಳಿದರು. ಕೇತಯ್ಯನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಅವನ ಸಮಾಧಾನವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಾಂತಸ್ವಭಾವ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ದ್ವೇಷಮಾಡುವವರಾದರು. ಇದು

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ. ಮುಂದೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಸಂಚು ಮಾಡಿ ಅವನ ಮನೆ ಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಮುತ್ತಲು ಕೇತಯ್ಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಜಲಿಲ್ಲ, ಅಳುಕಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಬೇರೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅವನು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಶೈವ ವೀರಶೈವದ ಭೇದ, ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ, ಪಟಾಸ್ಥಲಾಚರಣೆ, ಮಹೇಶ್ವರಾಚರಣೆಗಳ, ವಿಚಾರ ಇವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಬೋಧಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವರ ರೋಷವು ಅಡಗಿತು, ಅವರು ಶಾಂತವಾದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರು ಅವನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವನ ಕೇವಲ ಭಕ್ತರಾದರು.

ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ೬೪ ವಚನಗಳು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದಿದ್ದು ರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಏಲೇರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಅವನ ವಚನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇತಯ್ಯನ ಆಚರಣೆಯು ಯಾವರೀತಿಯದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಗುರುವಾದಡೂ ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟವಾದಡೆ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುವದು. ಲಿಂಗವಾದಡೂ ಆಚಾರ ಹಳುವಾದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುವದು.....ಆಚಾರವೇ ವಸ್ತು, ವ್ರತವೇ ಪ್ರಾಣ, ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನವೇ ಆಚಾರ' (ವಚನ ನಂ. ೪೩) ಎಂದು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಅವನು ೫ ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕವಾದ ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಕುರಿತು 'ತಾ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿಯ ಮಾಡುವನ್ನಬರ ಮಾಡಿ ಕೃಷಿ ಕೊಂಡ ಫಲೆ ಗುರುದರ್ಶನ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಜಂಗಮಸೇವೆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸುಖಸಂಭಾಷಣೆ, ಶರಣರ ಸಂಗ ಈ ನೇಮವನರಿವುತಿಪ್ಪದು ಸದ್ಭಕ್ತ ಸದಾತ್ಮನ ಮುಕ್ತಿ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆತನೇ ಇತಿತನಭಾವ' ಎಂದು ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಒಕ್ಕಲುತನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಹೇಗೆ ವೇಳೆಗಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅವನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಪರವಾಕ, ಸುರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀತಿಯಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂದು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಅನುವಿಗೆ ತಕ್ಕ ವ್ರತ, ವ್ರತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಚಾರ, ಆಚಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಖಂಡಿತ, ಅವಾಸ ನೇಮದಲಿ ಭಾವಶುದ್ಧವಾದವಂಗೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿವನು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. (ವಚನ - ೧೪)

ತಾನು ಆಚಾರನಿಷ್ಠನಾದರೂ ಅತಿ ಶೀಲವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡದೆಂತಲೂ ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಬಹುಜಲವಂ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಶೀಲವಲ್ಲ. ಪರವಾಕ ದ್ರವ್ಯವ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಶೀಲವಲ್ಲ.....ಆಗುಣ ಜಗದ ಮಚ್ಚು. ಈ ಗುಣ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು. ವ್ರತವಾವುದೆಂದಡೆ ಪರಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಮರೆದು ಪರಸತಿಯ ತೊರೆದು.....ಅಹುದಾದುದ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲದಾದುದ ಬಿಟ್ಟು ಬಹು ದುಃಖವಂ ಮರೆದು ಇಂತೀ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಆತ್ಮಂ ಗರುಹಿನ ಶೀಲವ ಮಾಡಿ.....ಹೊರಗಣ ಮಾಟ ಒಳಗಣ ಕೂಟ ಉಭಯ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಜಿಡ್ಡು ಹರಿಯುತ್ತ' ಎಂದು ೧೫ ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಕೇತಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಮೇವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ಅವನ ೨೬ ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಅದು ಆವುದೆಂದರೆ—

'ಎನ್ನಂಗ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವತ್ಸ ಮೊದಲಾದ ಘಟಕೈಲಕ್ಕೂ ಶಿವಲಿಂಗವೂಜೆ ಕುಂಚಾಚಾರ ಶುದ್ಧ ನೇಮ ಭಾವ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದೆ ತೃಣ ಉದಕವ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಎನ್ನ ಸೀಮೆಗೆ ಎನ್ನ ಪ್ರತಾಚಾರಕ್ಕೆ ನಾ ಕೊಂಡ ಗಮನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದಡೆ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ'

೨೫ ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವನು 'ವ್ರತವನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಮತ್ತೆ ಹುಸಿ, ಕೊಲೆ, ಕಳವು, ಪರದಾರವ ಮಾತುವನ್ನಕ್ಕರ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ. ನೇಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲ, ಅವಂಗಾಚಾರವಿಲ್ಲ. ಅವ ರಾಜವೆಂದು ದ್ರಶ್ಯದಾಸಗಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕು ವಿಭೂತಿ ವೀಳೆಯ ಮೊದಲಾದ ಉಪಚಾರಕ್ಕೊಳಗಾದವ ಸತ್ತ ಕುಕ್ಕುರನ ಕೀಟಿಕವ ತಾ ತಿಂದಂತೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಶ್ರಕಾರ ಏಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನು ಉಚ್ಚತರದ ಧಾರ್ಮಿಕವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅವನು ಬೋಧಕನೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಬೋಧೆಗೆ ಅವನ ಇದಿರಾಳಿಗಳು ಸಹ ಮೆಚ್ಚಿ ಏಕಾಗ್ರವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರೆಮ್ಮವ್ವೆ.

ರೆಮ್ಮವ್ವೆಯು ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀ ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಏಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯು ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಏಲೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏಲೇರಿಯಲ್ಲಿ ಏಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು, ಈ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಅವಳು ತನ್ನ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನಂತೆಯೇ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದ ಕಟ್ಟಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವಳಾಗಿ ಅವಳ ವಚನಗಳು ಅವನ ವಚನಗಳನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಅವಳ ೨೩ ವಚನಗಳು ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ೬ನೇ ಮತ್ತು ೧೯ನೇ ವಚನಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅವಳು ಒಕ್ಕಲುತನದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಜಂಗಮರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಮರುಷರೂ ಕೆಲವೊಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸದಾಚಾರಿಗಳಾಗಿಯೇ ನಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಿಕ್ಕುವರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಸಮ ಶೀಲವಂತರಲ್ಲಿಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. (ವಚನ ೧೩) ಅವಳ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ತತ್ವಗಳು ಶುದ್ಧವೂ ಸಾತ್ವಿಕವೂ ಆಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪಾರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ರೆಮ್ಮವ್ವೆಯ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ.

ವಚನಗಳು.

೧. ತಾ ನೇಮವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿಬೆವಸಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಡೆಯರ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಯ ಮಾಡುವದೆಂತು? ಹೀಂಗಲ್ಲದೆ ಎನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರದೆನೆಂದು ಹೋದ ಶಾವಿನಲ್ಲಿ ಓಗರವನಿಕ್ಕುವ ಲಾಗಿನ ಶೀಲವಂತರ ಮನದ ಭೇದವ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರಿ ಎಲೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

೨. ಜಲ ನೆಲ ಶಿಲೆ ತಾ ಮಾಡುವ ಹೊಲ ಮುಂತಾಗಿ ಸರ್ವವೆಲ್ಲವು ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ಭವಿಸಂಗ, ಭವಿನಿರೀಕ್ಷಣೆ, ಭವಿ ಆಪೇಕ್ಷೆ, ಭವಿವ್ರವ್ಯಂಗಗಳನೊಲ್ಲದೆ, ಶಿವನರಿತಲ್ಲಿ, ಶಿವನ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಶಿವಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ರಸಾದವ ತಂದು ಒಡೆಯನಿಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಎಲೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ವ್ರತಭಾವಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೆ.

ಇಂದಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯ.

ಇಂದಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯನು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಲೂಕು ಸ್ಥಳವಾದ ಇಂಡೀ ಗ್ರಾಮದವನು. ಈ ಗ್ರಾಮವು ವಿಜಾಪುರ—ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ರೇಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವದೇ ಶಾಂತಯ್ಯನ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ತಾನು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಅವನು ಉತ್ತಮ ತರದ ಕೀರ್ತನಕಾರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಅವನು ಹೊಸತರದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜಿಸುವನು. ಅವನು ರಚಿಸಿದ ಪದ್ಯಗಳು ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರಿತವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ನಿತ್ಯಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇಂಡೀ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಭಾವವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಬಲಿಯುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಪೂಜೆ ಮತ್ತು

ವಸ್ತುತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದವನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ವೇಳೆಯು ಸಾಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಅವನು ಒಂದು ದಿವಸ ಹಸಿವು ತೃಪ್ತಗಳನ್ನು ಸಹ ಮಾಡದೆ ಶಿವಭಜನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಬಳಲಿ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗುವವನಾಗಲು ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ 'ಶಾಂತಯ್ಯನೇ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತನೆಯು ಸಾಕು. ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಹೊರಟವು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಮೂರ್ಛೆ ತೊಡಗಿದವನಾಗಿ ಲಿಂಗದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದನು. ಆಗ ಅವರೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಇಂದೆಯು ಅಂದರೆ ಪುಷ್ಪದ ಹಾರವು ಹೊರಬಿದ್ದು ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು! ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೂ ಶಾಂತಯ್ಯನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ದಿನಾಲು ಮಾಡುವದನ್ನು ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನಾದರೂ ಅವನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಪುಷ್ಪಹಾರವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವನು. ಈ ಕ್ರಮವು ಅನೇಕ ದಿವಸ ನಡೆದುಬಂದಿತು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಮನ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕೀರ್ತನೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಹಾರವನ್ನು ಕೊಡದಿರಲು ಶಾಂತಯ್ಯನು ತನ್ನಿಂದ ಏನೋ ಒಂದು ಪ್ರಮಾದವು ಘಟಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಅವನು ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಶಿರವನ್ನರಿದು ಲಿಂಗದ ಮುಂದಿಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿದನು.

ಶಾಂತಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಇಂದೆ ಅಂದರೆ ಪುಷ್ಪದ ಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಇಂದೆಯ ಶಾಂತಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಮತ್ತು ಅವನಿದ್ದ ಊರನ್ನು ಜನರು 'ಇಂದೆ' ಅಥವಾ 'ಇಂಡೀ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಯ್ಯನ ದೇವಾಲಯವು ಈಗಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನನ್ನು ಆ ಗ್ರಾಮದವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯ.

ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಅವುಗಳಿಂದ ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಮೇದರನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಆ ಉಭಯತರು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿಜತರಣರು, ಏಕಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾಪರರು, ಪರಧನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸರು ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಆಚರಣೆಯುಳ್ಳವರು. ಬಿದುರುಗಳಿಂದ ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ತಮಗೆ ಬಂದದ್ದರ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತಭಾವದಿಂದ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಾ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಅವರು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀಡಿ ಅನಂದದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವರಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಕಾಲವು ಬಂದಿತು. ಆಗಲೂ ಕೂಡ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮೊರದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ವೇಮಯ್ಯನು ದಿನಾಲು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಂಪಿಸುವ ಕರಗಳಿಂದ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಅಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದು, ನಾಲ್ಕೈರಡು ಮೊರಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಶುದ್ಧ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಸವಾದಿ ಶಿವತರಣರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರಾಗಿ ಅವನಿಗೋಸ್ಕರ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ವೇಮಯ್ಯನು ವಾರ್ಧಿಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹೀಗೆ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇವನನ್ನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರಿಸದೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಯುದ್ಭವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಒಂದು ಜಂಗಮ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ತಾನು ಅಂಜನಾಸಿದ್ಧಿ, ಘಟಿಕಾಸಿದ್ಧಿ, ರಸಸಿದ್ಧಿ, ಪರಕಾಯಪ್ರವೇಶ, ಅದೃಶ್ಯಕರಣ, ಆಕಾಶಗಮನ, ಆಕರ್ಷಣ, ವಶೀಕರಣ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರ, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದ ಸಿದ್ಧರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಆರಾಧ್ಯಮೂರ್ತಿ ಎಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ವೇಮಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಗ ವೇಮಯ್ಯನು ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯೇ

ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಆ ಜಂಗಮನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಜಂಗಮನು ಅವಳಿಗೆ "ಕಂಕರನು ಎಷ್ಟು ನಿಷ್ಠುರನೆಯು! ತನ್ನ ನಂಬಿದ ಭಕ್ತನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪರಿ ಕಾಡುತ್ತಾನೆ!! ಇದನ್ನು ನಾನಿಂದು ಕಂಡೆನು. ನೀವು ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಬಡತನವನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಹಿಂಗಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ ನುಡಿದು "ನಿನ್ನ ಗಂಧನ ಕಾಯಕವ ಕೊಡಲಿ ಅಥವಾ ಗುಡ್ಡಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಂದುಕೊಡು" ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆ ಸಾಧಿಯು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗುಡದೆ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತಂದು ಅವನ ಮುಂದೆ ತಂದಿಟ್ಟಳು. ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನು ಆ ಕೊಡಲಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧರಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದು ಹೊನ್ನಿನ ಕೊಡಲಿಯಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಸುರಿದು, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗನ್ನಲು ಸಾಧಿಯಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಆ ಜಂಗಮನಿಗೆ "ದೇವಾ ಇಂದು ನಾನು ಕೆಟ್ಟೆನು, ಕೆಟ್ಟೆನು. ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರನಾದ ವೇಮಯ್ಯನು ದೇಹಗುಣವುಳ್ಳವನಲ್ಲ. ಬಂಗಾರವೆಂಬ ಹೊಲೆಯನ್ನು ಅವನು ಮುಟ್ಟುವವನಲ್ಲ. ಅವನು ಇಂಥ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರನು. ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಅದನ್ನು ಹಳೆಯದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಜಂಗಮನ ಸಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನು ಉಭಯತರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಸುನಕ್ಕು, "ಮೊದಲಿನ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಚಿನಿವಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆನು. ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ತ್ರೇಷ್ಯವಾದ ಈ ಹೊನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಿದ್ಧರಸದ ಚೀಲವು ಈ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿ. ನಾನು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನಃ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು. ಆಗ ಈ ರಸಚೀಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿರಿಗಿಕೊಡುವುದು" ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಆ ದಿವಸ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ವೇಮಯ್ಯನು ನಿತ್ಯದಂತೆ ಹಗಲು ಮೇಲೆ ಬಿದಿರಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಮೂಲಕ ಪಡ್ಡಿಂಗಗಳ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಕಾಯಾರ್ಪಣ, ಕರಣಾರ್ಪಣ, ಭಾವಾರ್ಪಣ ಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಡೆದುಬರುತ್ತಾ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹೊಸತಿಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಅವನ ನಾಸಿಕಕ್ಕೆ ಏನೋ ಒಂದು ದುರ್ವಾಸನೆಯು ಬಂದು ಹೇಸಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಕಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿರುವರೋ ಹೇಗೆಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡ ತಿಗೆ ಕೇಳಲು, ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿದವಳಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನೆದುರಿಗೆ ಬಂದು, ಇಂದಿನ ದಿನ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮ ದೇವನು ಬಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ನಮ್ಮ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು. ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ವೇಮಯ್ಯನು ಅಹುದು ಅಹುದು, ನನಗೆ ತಾಕಿದ್ದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲದ ಅದರ ದುರ್ಗಂಧವು. ಇದು ನನ್ನ ಲಿಂಗದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಅವರಿಸಿ ನನಗೆ ಹೇಸಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ತೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಿ ಬಿಡು. ನೀನು ಚಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ಆ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. ವೇಮಯ್ಯನು ಒಳಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆ ಮೇಲೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ರಡು ಮೊರಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದು ಅವು ಮುಗಿದ ಒಳಕ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಬಂದ ಜಂಗಮಯ್ಯನು ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ವೇಮಯ್ಯನಿಗೆ "ನಾನು ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆ ಇಟ್ಟ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧರಸದ ಚೀಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಡಿರಿ" ಎಂದೆನ್ನಲು ವೇಮಯ್ಯನು ಎದ್ದು ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು— "ನೀವು ನಮ್ಮ

ಸಮಯಾಚಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನು "ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಸಿಕ್ಕನ್ನು ಅಂಬಲಿಯ ಊಟವು ನನಗೆ ಬೇಡ. ಯಾಕಂದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪಕ್ವಾನ್ನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧರಸದ ಚೀಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಡಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ವೇಮಯ್ಯನು ನನ್ನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ನೀವು ಹೋಗಲಾರಿರಿ" ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆದರೆ "ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಬಂಗಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದು" ಎಂದು ಜಂಗಮನು ಹೇಳಲು "ಅದು ನನ, ಕಾಯಕದ ಕೊಡಲಿಯು. ಈ ಪುಣವನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸುವಿರಿ?" ಎಂದು ವೇಮಯ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು "ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮಡಿದು ನಿಮ್ಮ ಪುಣವನ್ನು ತೀರಿಸುವೆನು" ಎಂದೆಂದು ವೇಮಯ್ಯನ ಸೇವೆಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು!

ಮುಂದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ದಿನಾಲು ವೇಮಯ್ಯನ ಕೂಡ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನೊಡನೆ ಮಾರಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳು ಸಂದಿ ಹೋದವು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತನು. ಆದರೆ ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಭಾವವಿಂದ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇಮಯ್ಯನಿಗೆ ಇಂಥ ಬೇಸರಿಕೆಯು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತ್ತು? ಅವನಿಗೆ ಬಿದಿರು ಕಡಿದು ಮೊರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕಾಯಕದ ಈ ಮನೋಭಾವನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಕಾಯಕವು ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು— "ಎಲೋ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ, ವೇಮಯ್ಯನು ನನಗೆ ಬಿದಿರು ಕೊಡಲಿ ತಿಕ್ಕನ್ನು ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಕೊಡಲಿಗೋಸ್ಕರ ನನ್ನನ್ನು ಮಾರಬೇಕು ಹೋಗಗೊಡನು. ಈ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತ ಮಾಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಬಸವೇಶ್ವರನು ಎಚ್ಚತ್ತು ಪರಣರನ್ನು

ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವೇಮಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೊರಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರನು ವೇಮಯ್ಯನಿಗೆ, " ಈ ಜಂಗಮನು ನಿನಗೆ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ನಿಜವು. ಅವನನ್ನು ನನ್ನಗೋಸ್ಕರ ಕ್ಷಮಿಸು " ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ವೇಮಯ್ಯನು " ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ " ಎಂದಂದನು.

ಆಮೇಲೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀನು ಶಿವಶರಣರ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಅವರ ತೊಡಕು ನಿನಗೆ ಬೇಡ. ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿ ಅಂಜಿಸುವನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ನಿನಗೆ ಬೇಡ. ಶರಣರು ಸ್ವತಂತ್ರರು, ಧೀರರು. ಅವರು ಅರಿಗೂ ಅಂಜುವವರಲ್ಲ ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು ಆ ಜಂಗಮನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪದೊರಿತು ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ವೇಮಯ್ಯನೂ ಗಂಗಾದೇವಿಯೂ ಅಡಗಿಹೋದರು.

ವೇಮಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವು ಹಠಯೋಗ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರ ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಇವುಗಳು ಭವಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುಂಥವುಗಳು. ಶಿವಾನುಭವವು ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದು ಎಂಬುದು ವೇಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಸಿದ್ಧರು.

ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹಠಯೋಗದ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಕ್ಷೇಪ ಪಡಿಸುತ್ತ ಅನೇಕ ತರದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧಕರು ಮೊದಲು ಬಹು ಜನರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಖಂಡಿಸಿರುವರು. ಶಿವಶರಣರು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪಟಾಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆಚರಿಸಿದ ಪಟಾಸ್ಥಲಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ ಮಹದಂತರವಿದೆ. ಸಿದ್ಧರು ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ ಅನೇಕ ತರದ ಯೋಗಸಾಧನೆಗಳನ್ನು

ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ, ಜಲಸ್ತಂಭ, ಅಂತರಿಕ್ಷಗಮನ, ಅಂಜನಸಿದ್ಧಿ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಸುವರ್ಣವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಭೂತಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಾನಾತರದ ಅದ್ಭುತ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ವಶಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವರು. ಕ್ರೂರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವರು. ಅವುಗಳಿಗೆ ನರಬಲಿಯನ್ನು ಸಹ ಕೊಡುವರು. ಶಕ್ತಿಯ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಅಪೇಯ ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಅನಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವರು. ಈ ತೆರದ ನಡೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧರು ತಮ್ಮ ಭೌತಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಇಂಥ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅದರ ಬದಲು ತಮ್ಮ ಪಟಾಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿ ಸದಾಚಾರ, ನೈತಿಕವರ್ತನೆ, ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನ ಇವುಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಭೌತಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬದಲು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿ ನವನಾಥಸಿದ್ಧರೆಂಬವರು ಮುಖ್ಯರು. ಅವರಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಲಳ ಜನರು ಮುಖ್ಯರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನವನಾಥಸಿದ್ಧರು ಯಾರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಏಕವಾಕ್ಯತೆಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕಸ್ತರು ಇವರು ಆದಿನಾಥ, ಆಕುಳಿತನಾಥ, ಚೌರಂಗಿನಾಥ, ಸಿದ್ಧನಾಥ, ಬುದ್ಧನಾಥ, ವಿದ್ಯಾನಾಥ, ಮೇಘನಾಥ, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಇವರೇ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶದವರು ಇವರು ಆದಿನಾಥ, ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥ, ಗೋರಕ್ಷ, ಚೌರಂಗಿನಾಥ, ಜಾಲಂಧರ, ಖರ್ಪಟ, ಗೌರಾಯಿ, ಗಂಗಾದೇವಿ, ಮುಕ್ತಾಯಿ ಇವರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಹಠಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸಿದ್ಧರು ಕಾನೇರೀ, ಪೂಜ್ಯಪಾದ, ನಿತ್ಯನಾಥ, ನಿರಂಜನ, ಕವಾಲೀ, ಬಿಂದುನಾಥ, ಕಾಕ, ಚಂಡೀಶ್ವರ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಘೋಡಾ

ಜೋಲಿ, ಟಿಂಟಣಿ, ಭಾನುಕೀ, ನಾರದೇವ, ಖಂಡನಾಥ, ಕಾಪಾ
ರಿಕ ಇವರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಿದ್ಧರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಬರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ
ದರ ಬದಲು ಅವರಿಗೊದಗಿದ ದುರ್ದೈವಿಯನ್ನು ಹೇಳುವದೇ ಈ ಚರಿತ್ರೆ
ಕಾರರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇವರು ದುರ್ಮಾರಣಹೊಂದಿದ್ದು,
ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ವಂಚನೆಮಾಡಿದ್ದು, ಬಡಿದಾಡಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಗ
ಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅವಹೇಳನೆಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರ
ರಾದದ್ದನ್ನು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಹು ಜನ ಸಮಾಜವು ಯಾವಾಗಲೂ ಧರ್ಮಮೂಢತೆಯುಳ್ಳದ್ದಿ
ರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರನ್ನು
ಅದು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು
ಸಾಧಿಸುವುದು ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಹಾನಿ
ಗಳಾಗುತ್ತವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರು ನೀತಿ, ಸದಾಚಾರ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ತಳ
ಹದಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪಟ್ ಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವ
ವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರಗಳು, ಸಪ್ತಾಚಾರ
ಗಳು, ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಗಳು, ಕಾಯಕಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಯೋಗಮಾರ್ಗದ ಬದಲು ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳ
ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಧೈಯವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿ
ಣಾಮವಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮವಿಕಾಸವೇ ಅವರ ಉದ್ದೇ
ಶವು. ಇದನ್ನು ಅವರ ವಚನವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಿದ್ಧರ ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ
ಮಹದಂತರವನ್ನು ವಾಚಕರು ಅರಿಯುವುದು ಅವಶ್ಯವಿರುವದರಿಂದ
ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ
ವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯನಾಥ ಸಿದ್ಧರು

ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧನು ಮೂಲಿಕಾಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ
ಕೆಲವೊಂದು ಮೂಲಿಕೆಯಿಂದ ನೀರ ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಉರಿಯು
ಬಲ್ಲನು. ಉರಿಯುತ್ತ ಪುರುಷಾಕಾರನಾಗಬಲ್ಲನು. ಮತ್ತೊಂದು
ಮೂಲಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಗೆಯಂತೆ ತೋರಿ ಬಯಲಾಗಬಲ್ಲನು. ಪುನಃ
ಪುರುಷಾಕಾರನಾಗಬಲ್ಲನು. ನಿತ್ಯನಾಥನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಿದ್ಧನು ಒಂದು
ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮುದ್ರನಾಗಬ
ಲ್ಲನು. ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿ ಪುನಃ
ಪುರುಷಾಕಾರನಾಗಬಲ್ಲನು. ಒಂದು ದಿನ ಈ ಉಭಯತರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊ
ಬ್ಬರು ಕಂಡಾಗ ನಿತ್ಯನಾಥನು ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧನಿಗೆ, ನೀನು ನೀರ ಮೇಲೆ
ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಉರಿಯುವದನ್ನು ನನಗೆ ಕಲಿಸಿನಲು ಅವನು ನೀನು
ಸಮುದ್ರನಾಗುವದನ್ನು ಕಲಿಸಿದರೆ ಕಲಿಸುವೆನೆನಲು ನಿತ್ಯನಾಥನು
ನಾನು ಸಮುದ್ರವಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಬ್ಬಿಸುವ
ವರಾರೆನಲು, ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧನು ಆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು
ಹಾಕುವೆನೆಂದನು. ಆಗ ನಿತ್ಯನಾಥನು ಆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿ
ದ್ಧನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಮುದ್ರನಾದನು. ಜ್ವಾಲಿಕಾಸಿದ್ಧನು ಈ
ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಇವನು ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಕಲಿಸೆಂದು ಕೇಳುವನೆಂದು ಆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕದೆ
ಹೋದನು. ಇದರಿಂದ ನಿತ್ಯನಾಥನು ಸಮುದ್ರವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದನು
ಮತ್ತು ತಾನು ಆ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ವ್ಯಾಳಿ

ವ್ಯಾಳಿಯು ವಜ್ರಕಾಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದು ದೇಶಾಂತ
ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲು ಒಬ್ಬ ಅರಸನು ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಕಾಯವನ್ನು ವಜ್ರ
ಕಾಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಎನಲು ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಳಿಯು ಎಳೆಗ್ಗೆಯನ್ನು
ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿ ಅದರೊಳಗೆ ನೀನು ಕುಳಿತರೆ ಮೂಡುವೆ
ನೆಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅರಸನು ನೀನು ಮೊದಲು ಕುಳಿತರೆ ನಾನು ಹಿಂದೆ
ಗಡೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆನೆನಲು ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಳಿಯು ನಾನು ಕುಳಿತರೆ
ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಬ್ಬಿಸುವವರಾರು ಎಂದೆನಲು ಅರಸನು ನಿನ
ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಹಾಕುವೆನೆಂದನು. ಆಗ

ವ್ಯಾಳಿಯು ಅರಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲ
ಮೊಂಡು ಕ್ರಮದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಕಾದೆಣ್ಣೆ
ಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು ಅವನು ಏಳುತ್ತ ಮುಳುಗುತ್ತ ಬೇಯುವದನ್ನು ಅರಸನು
ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮತಪ್ಪಿ ಹಾಕಲು ವ್ಯಾಳಿಯು
ಸತ್ತು ಹೋದನು. ಮತ್ತು ಅವನ ಶರೀರವು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗುಂಡಾಗಿ
ಉಳಿಯಿತು.

ಗೋರಾಂಟಸಿದ್ಧ.

ಇವನು ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲವನೆನಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು.
ಅವನು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಕೆರೆ
ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅದರ ಕಟ್ಟಿ ಏನು ಮಾಡಿ
ವರೂ ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಅವನು ಗೋರಾಂಟನನ್ನು ಕಂಡು ಅವ
ನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಕೆರೆಯೊಡೆಯುವದು ನಿಲ್ಲುವದೆಂದು ಕೇಳಲು
ಗೋರಾಂಟನು ಇದಿರುರೊಮದವನನ್ನು ಅಡ್ಡಮಲಗಿಸಿ ಮಣ್ಣುಹಾಕಿ
ದರೆ ಒಡ್ಡು ನಿಲ್ಲುವದೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ರಾಜನು ಗೋರಾಂಟ
ನಿಗೆ ಇದಿರುರೊಮವಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ನೀನು
ಮಲಗಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಲಗಲು ರಾಜನು
ಸನ್ನೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರೆಲ್ಲ ಅವನ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ
ಒಳಗೆ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಅವನು ಸತ್ತು ಹೋದನು. ಇದರಿಂದ
ಕೆರೆಯ ಏರಿ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಯು ತುಂಬಿ ಜನರು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು.

ಬಂಗಾಳಿ

ಬಂಗಾಳಿಯು ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧರ ಕೂಡ
ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ವಾದಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವು
ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಕಡೆಗೆ ಅವನು ವನವಾಸಿಯಾದನು.

ನಾಗಾರ್ಜುನ

ಇವನು ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥನ ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನು ನಾಲ್ಕುತೈಂಟು
ಗಾವುದ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಪರ್ವತವನ್ನು ಸುವರ್ಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ
ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲೆಲ್ಲ

ಒಟ್ಟು ತಾನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ರಸಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಉದುವಾಗ, ಅವನ್ನು ನಾರದನು ನೋಡಿ ಈ ಪರ್ವತವು ಸುವರ್ಣ
ವಾದರೆ ಜನರು ಕಡಿವಾಡುವರು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಈ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಅವನು ಅದನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ವಿಪ್ರನೇಷ ತಾಳಿ ನಾಗಾರ್ಜುನನನ್ನು ಕಂಡು
ನೀನೇನು ಮಾಡುವಿ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವನು ಇದರ ಮಾತು ನಿನಗೇ
ಕೆಂದು ಅಂದನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ಇವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಬಾಯ
ಲ್ಲಿಯ ಅವನ ಗುಳಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅದು ಹರಿಯದೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ
ಗುಳಿಗೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ನಾನು ಹೋಗುವೆನೆನಲು ಅವನು
ಅವುಗಳನ್ನು ಕೈಯೊಳಗಿಟ್ಟು ತೋರಿಸುವಾಗ ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ
ನಾಗಾರ್ಜುನನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.

ರತ್ನಘೋಷಸಿದ್ಧ.

ರತ್ನಘೋಷಸಿದ್ಧನು ಕಲ್ಲಿನ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಮೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಬಿರಿಸಿ ಬಾಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧ್ವನಿಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ರತ್ನ
ಗಳು ಬೀಳುವವು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಗಾಯನ ಕಲೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿ
ಅದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೆ ಮಾಡುವನು. ಅವನು ದೇಶಾಂತ
ರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬದಿರಲು ಅದರ
ಒಗ್ಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವರು ಮಳೆಬಂದರೆ ಇದು
ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮರುದಿವಸವೇ ಅದು ಬತ್ತುತ್ತದೆ ಎಂದು
ಹೇಳಲು ಅವನು ಅವಕ್ಕೆ ಮೇಘರಂಜಿಯ ರಾಗ ಮಾಡಲು ಮಳೆಬಂದು
ಕೆರೆಯು ತುಂಬಿ ನೀರು ಬತ್ತುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಲು ಆ ರಾಗವನ್ನು
ನೀನೇ ಮಾಡು ಎಂದು ಜನರು ಅನ್ನಲು ಅವನು ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು
ಮಳೆ ಬಂದು ಕೆರೆ ತುಂಬಲು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಅವನು ಪಾರಾಗಿ
ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅದರ ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಸತ್ತುಹೋದನು.

ಚರಪಟ್ಟಿ

ಇವನು ಮೂಲಿಕಾಸಿದ್ಧನು. ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಡಿಮಾಡಿ
ಲೋಹದ ಮೇಲೆ ತಳಿಯಲು ಅವು ಚಿನ್ನವಾಗುವವು. ಅವನು ದೇಶಾಂತ
ರಕ್ಕೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅರಸನ ತಾವ್ರದ ಚಾವಡಿಯ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಈ ಮೂಲಿ

ಕೆಯ ಪುಡಿಯನ್ನು ತಳಿಯಲು ಅದು ಚಿನ್ನವಾಯಿತು. ಆಗ ಅರಸನು ಈ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾನು ಚಿನ್ನದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಲಗ್ನಿ ಬೆರಸಿ ಅದರ ರಾಶಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧನಂತೆ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರಲು ಜನರು ನೆರೆದು ಬರಲು ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಆ ಮಹಲ ಕೊಡಲು ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಈತನು ದೊಡ್ಡ ಸಿದ್ಧನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು ಚರಪಟ್ಟಿಯು ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಸಹ ನನಗೆ ಕಲಿಸೆಂದು ಆ ಕಪಟಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವನು ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕಲಿಸೆನಲು, ಅವನು ಕಲಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ರಾಜನು ಅರಮನೆ ಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧನ ವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಜನಂತೆ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಈತನು ಸಿದ್ಧನಲ್ಲ, ತಾನು ಮೋಸ ಹೋದೆನೆಂದು ಆ ಚರಪಟ್ಟಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಖರ್ಚು

ಇವನು ಪಾತಾಳಾಂಜನ, ಜಲಾಂಜನ ಮೊದಲಾದ ಅಂಜನ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಬರುವನು. ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಮ್ಯಾಸನೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಡಗಿದ ಸುರಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಂಜನವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಜಲದಲ್ಲಿಯೆ ಸುರಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಲು ೧೨ ಸಾವಿರ ಕನ್ನಿಕೆಯರ ಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಒಬ್ಬಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಅವನು ಮಂಗಳವಾದದಲ್ಲಿದ್ದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಆಕೆಯ ರೋದನ ಸ್ವರವು ಆಗ ಕಾತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲು ಅವನು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಖರ್ಚುರನು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಈ ಲಿಂಗಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಸಿದ್ಧರಾಮನಿದ್ದ ಸೊನ್ನಲಿಗೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಕುಂಡವು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ಅವನು ಹಾಕಲು ಆ ಅಗ್ನಿಯು ತಣ್ಣಗಾಗಿ ನೀರಾಯಿತು. ಆಗ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೆ ಒಂದು ಮೂಲಿಕೆ

ಮತ್ತು ತಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಲು ಅದು ಉರಿಯಹತ್ತಿತು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಲು ಖರ್ಚುರನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬೋಗಿಗಳು ಸುಟ್ಟು ಹೋದರು. ಆಗ ಖರ್ಚುರನು ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಸಿದ್ಧಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಅವನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು.

ಇತರ ಸಿದ್ಧರು

ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಸಿದ್ಧಗಿರಿ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೬೭೨ ಜನ ಸಿದ್ಧರು ನೆರೆದು ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಆನೇಕ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಆಗ ಪರಭದ್ರನು ಅವರು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಅವು ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಗೊಡದೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟವು. ಇದರಿಂದ ಆ ಸಿದ್ಧರು ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾರದೆ ಹೋಗಲು ಅವರು ವೈದ್ಯರಾಗಿ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದೇಶದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವವರಾದರು. ಇವರ ಪಂಚಜರು ಈಗಲೂ ಇದೇ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

ಅದರೆ ಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿ ಅನುಮಿಷ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಗೋರಕ್ಷ ಇವರು ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೊರೆದು ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವು ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಶಿವಾನುಭವದ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತಗಳನ್ನೂ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಅಂತಃಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಹಿಃಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಮುಖ ಮಾಡುವದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಉದ್ದೇಶವು ಕೃತ್ರಿಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಾಸೂಯ ಕಲಹಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಅವರು ಹಾನಿಯೊಳಗಾಗಿದ್ದು ಮೇಲಿನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಗೋರಕ್ಷ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಸವದತ್ತಿಯ ಸಮೀಪವಿರುವ ಜಮದಗ್ನ್ಯಾಶ್ರಮವು, ಕೊಲ್ಲಾಪುರ-ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಮೋತಪರ್ವತ (ಕಪ್ಪತಗುಡ್ಡ), ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಐಹೊಳೆಯ ಪ್ರದೇಶ ಇವುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಇವುಗಳು ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂದರವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಬಾದಾಮಿ ಮತ್ತು ಐಹೊಳೆಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಲಾಪಹಾರೀ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದರ ಉಭಯಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಗಿರಿವೈಲುಗಳ ವರೆಗೆ ಅರಣ್ಯವು ಹಬ್ಬಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಈಗಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಅಗ್ರಾಶ್ರಮವಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬನಶಂಕರಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವೂ ಪೂರ್ವದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಬಾದಾಮಿಯೂ ಇದ್ದು ಇವುಗಳಿಂದ ಗಿರಿವೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಈಶಾನ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಪುರಾತನ ಕಟ್ಟಡಗಳುಳ್ಳ ಐಹೊಳೆ ಗ್ರಾಮವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಇದೇ ಗೋರಕ್ಷನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೋರಕ್ಷನು ಅವನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ಗೋರಕ್ಷ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಅವನು ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ನಾಥನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅವನಂತೆಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಮತ್ತೊಂದು ನಾಥನು ಅನುಮಿಷನೆಂದು ಕೆಲವರ ತರ್ಕವಿದೆ. ಗೋರಕ್ಷನು ಗತಿಪ್ರಂಭ, ಜಿಹ್ವಾಪ್ರಂಭ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತವನಾದನು. ತರುವಾಯ ಅವನು ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೋಷ್ಠರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ತನಗೆ ಉಂಟಾದ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಜೀವಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಮಂಗಳೂರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅ ಕೋಟಿಗಳು ಕೊಡೆಯಾಲ, ಮೂಲಿಕೆ, ಮಂಡವಿವರೆ, ಉಳ್ಳಾ, ಕುಂಬಳೆ, ಕಾಸರಗೋಡ, ಸುದುವೆಟ್ಟು, ಬೆಳ್ಳಾರ, ಕಾಂತಮಂಡಲ, ಕೊಲ್ಲೂರು, ಶಿಶಿಲ, ಚಂದ್ರಗಿರಿ, ಕಿರೂರ ಪದಮಾಲ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಾರಕೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾರಕೂರು ಕಲ್ಯಾಣಪುರ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಗಿರಿ, ಕಂಡಲೂರು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ತನ್ನ ಪೌರಷವಿಂಪ್ಪೇ ಅಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅನೇಕ ಪೇಟೆಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ, ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಆದರಿಸಿ, ವಾಙ್ಮಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಪೇಟೆಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು: - ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸುಶೋಭಿತ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರತರವಾದ ನಾಟಕಶಾಲೆಯನ್ನೂ ರಚಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಸದಾಶಿವರಾಯನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸದಾಶಿವಸಾಗರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನೂ ಜಲಕ್ರೀಡಾ ಮಂದಿರವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಚಂದ್ರಬನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶೋಟವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದರ ಹತ್ತಿರ ವರವಾ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ದೇವರನ್ನು ಕೃತಿಸ್ಥಿಸಿದನು. ಭದ್ರಪ್ಪನಾಯಕನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಭದ್ರರಾಜಪುರವೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಪೇಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅವನು ಕಾಲಿಂಗರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಭುವನಗಿರಿಮರ್ಗ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಅವಕೈಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕನು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ತಂದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗವನ್ನು ಕೃತಿಸ್ಥಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅದುರ್ದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದರ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅನೇಕ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದನ್ನು ಶೋಭಾಯಮಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ದೇವಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ: - ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ತರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಿಟ್ಟನು.

ಕೆಳದೀ ರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೂ, ವೀರಭದ್ರ ದೇವರಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಭೂಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಮಂಗಳೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೂಕಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಶಿಲಾಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಚಿನ್ನ ಬಿದರೂರಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಕಲಾವತೀ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ನೀಲಕಂಠೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ನಡಿಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಸರೂರಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ನಿಯತಂಕವಾಗಿ ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಅವನು ಎಷ್ಟು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದ್ದು:— ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮನಿರತನಾಗಿ ಬಾಳೇಹಳ್ಳಿ ಸಿಂಹಾಸನ ಮಠವನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಿದ್ದ ಮಹಂತಿನ ಮಠಗಳನ್ನೂ ಉರ್ಜಿತಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದನು. ಅನಂದಮಠದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳಿರದ್ದರಿಂದ ಬಾರಕೂರು, ಬೆಣ್ಣೆವಳ್ಳಿ, ಆರಗ, ಶಂಕರನಾರಾಯಣಸಾಗರ, ಬೋಳೂರು, ಕೊಡೆಯಾಲ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಂತಿನ ಮಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಭೂಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ವಾಙ್ಮಯ ಸೇವೆ:— ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿರಲು ಅವನ ಕಿರಿಯಯ್ಯನಾದ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕನ ಮಗನು ತೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ಹುಟ್ಟಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ವೇಳೆಗಳಿರುಹುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಷ್ಟೊಪರನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆಗೆ ಬಹಳ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡಹತ್ತಿದ್ದನು. ೧೮ ಆಧ್ಯಾಯಗಳುಳ್ಳ ಶಿವಗೀತೆಯನ್ನು ಕವಿ ತಿರುಮಲಭಟ್ಟರಿಂದ ವಾರ್ಧಿಕಪಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿ ಛಾಪಾಂತರ ಮಾಡಿಸಿದನು ರಂಗನಾಥ ದೀಕ್ಷಿತನೆಂಬವರಿಂದ ತಂತ್ರಸಾರವೆಂಬ ಅಗಮ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದನು. ಅಶ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ಅಶ್ವಶಾಸನವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ೪೭ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿ ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಅಶಕ್ತನಾಗುತ್ತಲೂ ಯಾವತ್ತು

ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ವೀರಭದ್ರನಾಯಕನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಶಾಂತಿ ಸಮಯ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತ ೧೬೩೦ ರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ಎಷ್ಟು ದೂರವೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ ಉದಾರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದು ದಿಶಾವಳಿ ಎಂಬ ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಪ್ರವಾಸಿಯು ೧೬೨೩ ರಲ್ಲಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದಾಗ ತಾನು ಕಂಡ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರ ಮೇಲಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈತನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರ ರಾಯಸದ ಕೂಡ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನು ವರ್ಣಿಸಿರುವದೇನೆಂದರೆ:— “ನಾವು ಮೊದಲು ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಸ್ತೆಗಳಿದ್ದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭವ್ಯವಾದ ದೊಡ್ಡ ಚೌಕವಿತ್ತು. ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಸುಂಡಿನ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವಿತ್ತು. ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಅನೇಕ ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವರ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದನು ಅವನು ಪೋರ್ತುಗೀಜರನ್ನು ಹೆ ಸೋಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ರಾಯಸವನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಈ ರಾಯಸದವರು ಮೊದಲು ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಗೆರೆಸೊಪ್ಪೆಗೆ ಹೋದರು. ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಅಗ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನ ವಶದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಪೂರ್ವದ ರಾಜಧಾನಿಯೂ ಅರಮನೆಯೂ ವಾಣಿಜ್ಯದ ದೊಡ್ಡದ್ದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾವು ಇಕ್ಕೆರಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಆದರೆ ಅರಸನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮೆಣಸನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಹಡಗಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅವನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.” ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ವೀರಭದ್ರರ ಮೇಲಿಂದ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ಎಷ್ಟು ಬಲಾಢ್ಯನೂ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು: - ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನ ತರುವಾಯ ವೀರಭದ್ರನಾಯಕನು ಪಟ್ಟವೇರಿ ೧೬ ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಆದರೆ ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ಥಕಲಹಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಏಳುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವದೇ ಇವನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹರ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ರಣದುಲ್ಲಾಖಾನನ ದಾಳಿಗಳು ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಭವಿಸಿದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಇದಿರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಅವನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಇವನು ೧೬೩೦ ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡನು.

ವೀರಭದ್ರನಾಯಕನ ತರುವಾಯ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆದನೂರು ರಾಜ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಘನತೆ ಗಳಿಸಿತು. ಇವನು ಪಟ್ಟವೇರಿದ ಕೂಡಲೆ ಹಿಂದಿನ ಅರಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಕಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇವನು ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಗಟ್ಟಿದ ಕೆಳಗಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಯ ಪಾಳೆಗಾರರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅವರು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಮಲಾಬಾರದಲ್ಲಿ ನಾಯರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತನ್ನ ಅಂಕಿತಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಕುರುಹಾಗಿ ನೀಲೇಶ್ವರದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಯಸ್ತಂಭವನ್ನು ನಡಿಯಿಸಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದಿದ್ದ ಸ್ವಾದಿಯ ಅರಸನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಳಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಿರಬನವಸೆ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳ ವರೆಗೂ ಸಾಗಿದಾಗಲೂ ಸ್ವಾದಿಯ ಅರಸನು ಶರಣುಬಂದನು ಆಗ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ತಾನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಪೋರ್ತುಗೀಜರ ಹಾವಳಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮೃತ್ತನಾದನು. ಇವರು ಕುಂದಾಪುರ, ಹೊನ್ನಾವರ,

ಮುಂತಾದ ಇವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇದರನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಅವರು ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ತರ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವನು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವರ್ಚಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದನು. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಾದರ ಲಿಯೋನಾರ್ಡ ಪೀಜ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಪೋರ್ತುಗೀಜ ಪ್ರವಾಸಿಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದ್ದು ಅವನು ಬರೆದ ವೃತ್ತಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಮಿತಿಮೀರಿ ಧನಿ ಕುದ್ದಾರೆಂತಲೂ ಅರಸನ ಹತ್ತಿರ ೪೦ ಸಾವಿರದಿಂದ ೫೦ ಸಾವಿರದ ವರೆಗೆ ಕಾಲ್ಬಲ ಉಂಟೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದ್ದರ ಮೇಲಿಂದ ಇದರ ಉರ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ರಾಜ್ಯವು ಕಾಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ವಂಶಜರು ಪೆನುಕೊಂಡೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಳೇಕೋಟೆಯ ಯುದ್ಧವಾದ ನಂತರ ಗೋವಳಕೊಂಡೆಯ ಮುಸಲ್ಮಾನ ರಾಜನು ಈ ರಾಜ್ಯದ ಪೂರ್ವಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾದಶಹರು ಪರಸ್ಪರ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಗೋವಳಕೊಂಡೆಯ ಬಾದಶಹನ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಮೀರಜುಮ್ಲಾನು ಪೆನುಕೊಂಡೆಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಭಿಯೋಗಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನದೂ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದೂ ಆದ ವೆಲ್ಲೂರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು. ಆಗ ಪೆನುಕೊಂಡೆಯ ರಾಜನಾದ ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಯನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲನಾಗಿದ್ದ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು. ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವೆಲ್ಲೂರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ದಂಡಾಳುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು. ಈ ಮೇಲೆ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನು ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಯನಿಗೆ ಮರೋಘಗಳಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಪಾಳೆಗಾರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಅಂಕಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಮೀರಜುಮ್ಲಾನು ವೆಲ್ಲೂರ ನೆರೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಅಧಿಕಾರ ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದ

ದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೂ ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಯನಿಗೂ ಪುನಃ
ಕದನ ಹುಟ್ಟಲು, ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಯನು ಶಿವಪುನಾಯಕನ ರಕ್ಷಣೆಗೋ
ಸುರ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದನು. ಆಗ ಶಿವಪುನಾಯಕನು ಹಾಸನ
ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇಲೂರನ್ನು ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಕೊಟ್ಟು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವಾಳಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ವೆನುಕೊಂಡೆಯ ಅರಸನಿಗೆ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಂಗಪಟ್ಟಣ
ದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸುಬೇದಾರನು ಮೊದಲು ಮೈಸೂರು ಭಾಗವನ್ನು ಆಳು
ತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ
ರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಜ ಒಡೆಯರು ಎಂಬವನು ೧೬೧೦ ರಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನೇ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಶಿವಪುನಾಯಕನು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಯನ ಪರವಾಗಿ ಮೈಸೂರು
ರಾಜನ ಕೂಡ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಅವನು ಮೈಸೂರಿನ
ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಹಂಪಾಯನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು
ಮುಕ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ
ವಾಗದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿರು
ಗಿದನು.

ಶಿವಪುನಾಯಕನು ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗವಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರನೆಂದು ಕರ್ನಾ
ಟಕ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇತ್ತು. ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯೋಗಗಳು ಅವನ ಬಂದರಗ
ಳೊಳಗಿಂದ ಪರದೇಶಗಳೊಡನೆ ಬಹು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದವು. ಒಕ್ಕಲಿ
ಗರೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಯವರೂ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.
ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಯ
ವಾದವು. ಅವನ ರಾಜ್ಯವು ದುರ್ಗಮವಾದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಇದ್ದು ಈ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಅಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ
ದನು. ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ದನ ಕರುಗಳನ್ನೂ ಬೀಜವನ್ನೂ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ
ಉಚಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಒಕ್ಕಲತನಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟನು. ಒಕ್ಕಲಿ

ಗರ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಯ ಭಾರವು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೀಳಬೇಕೆಂದು
ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆಳೆಯಿಸಿ, ಭೂಮಿಯ ಫಲದ್ವುಪ
ಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಶಿವಪು
ನಾಯಕನ ಶಿಕ್ಷು' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ. ಜನರಿಗೆ ಕಳ್ಳಕಾಕರ ತೊಂದರೆ
ದೂಗದಂತೆಂದು ರಕ್ಷಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟನು.
ವ್ಯಾಪಾರದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕಳ್ಳರ ಭಯವು
ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ
ಕೊಟ್ಟನು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಕರಭಾರವು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಿತ್ತು.
ವ್ಯಾಪಾರಸ್ತರು ಸಲ್ಲದ ರೀತಿಯಿಂದ ಲಾಭಪಡೆದದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ
ಅವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರದಲ್ಲಿಯೆ
ಅನವಶ್ಯಕ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಪುನಾಯ
ಕನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಶಿವಪುನಾಯಕನು ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು
ಕಾರ್ತೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯು
ವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದವರಿಗೂ ಅವರವರ ಧರ್ಮ
ಗಳಂತೆ ನಡೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ
ಈ ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದಲೂ ಜಾಣತನದಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿ:— ಶಿವಪುನಾಯಕನ ತರುವಾಯ ಕೆಳದೀ
ಅರಸರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದವರು ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು
ಇದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ೧೬೬೧ ರಿಂದ ೧೬೯೭ ರ ವರೆಗೆ ೧೬ ವರುಷ ಅತ್ಯಂತ
ಚಾತುರ್ಯದಿಂದಲೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಿದಳು.
ಶಿವಪುನಾಯಕನ ತರುವಾಯ ೧೧ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇ ವೆಂಕಟಪುನಾಯಕನು ೧೬೬೦ ರಿಂದ ೧೬೬೧
ವರೆಗೆ, ಅವನ ತರುವಾಯ ಭದ್ರಪುನಾಯಕನು ೧೬೬೧ ರಿಂದ ೧೬೬೩
ವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನು ೧೬೬೩ ರಿಂದ ೧೬೬೧ ರ ವರೆಗೆ
ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಇವರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆ
ಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚನ್ನಮ್ಮಾ

ಜಿಯು ರಾಜ್ಯದ ಮೊದಲಿನ ಘನತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು.

೨ನೇ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನು ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನ ತಮ್ಮನು. ಆದರೆ ಅವನು ಬಹಳ ದಿವಸ ರಾಜ್ಯವಾಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಶಿವಲಿಂಗನಾಯಕನೆಂಬುವವನ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಘಾತಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅವನ ತರುವಾಯ ವೆಂಕಟಪ್ಪನಾಯಕನ ಮಗನಾದ ಭದ್ರಪ್ಪನಾಯಕನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಅವನು ಮೈಸೂರು ರಾಜನಾದ ದೊಡ್ಡ ದೇವರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ನಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹನ ದಳವಾಯಿಯಾದ ಶಹಾಜಿಯು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಆರಸನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭುವನಗಿರಿ ದುರ್ಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಆರಸನು ತನ್ನ ಬಿದನೂರು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ೨ ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಅವನ ತರುವಾಯ ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯೇ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜನೊಡನೆ ಕದನಗಳು ನಡೆದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶವಾಗಲು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಚನ್ನಮ್ಮನು ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾರಭಾರ ನಡಿಸಹತ್ತಿದಳು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹನ ದಂಡಾಳುಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಸೆರೆಸೂರೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದವು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಶೂರತನದಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದಳು. ಅವಳು ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹನ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಜನ್ನೋಪಂತನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆಟ್ಟಿದಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ತನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಗಂಡನ ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿಗಳು ಹೊಸಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೮

ಮೇ ೧೯೪೪.

ಸಂಚಿಕೆ ೮

ಲಿಂಗಧಾರಿಯು ಸದಾ ಶುಚಿಯು

ಲೇ :— ಬ. ಚ. ಪಟ್ಟೇದ.

ಲಿಂಗ ಧರಿಸಿದವನು ಅರ್ಧಾತ್ ವೀರಶೈವನು ಸರ್ವದಾ ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು; ಅವನಿಗೆ ಮೈಲಿಗೆಯು ಎಂದೆಂದೂ ಉಂಟಾಗದೆಂಬುದೇ ಈ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವು. ಅದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವದೇ ಈ ಲೇಖದ ಉದ್ದೇಶವು.

ಈಗ ಲಿಂಗವಂತರಲ್ಲಿಯೂ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಗಳು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ವಿರಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ, ಗುರುವರ್ಗದವರಲ್ಲಿಯೂ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ, ಉಳಿದ ಸಮಾಜದಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ; ಹೀಗೆ ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಅದು ಮನಸೋಕ್ತವಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ನಡೆದಿರುವ ಆಚರಣೆಗೂ ತಲೆಬರಹದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೂ ತುಸುವಾದರೂ ಸಾಮ್ಯಸಂಬಂಧವುಂಟೇ? ೩೬ ರ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂರಕ್ಕೂ ಆರಕ್ಕೂ ಇರುವಷ್ಟು ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಇವೆರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದುದಾವುದು? ಏಕೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಲೇಖಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಲ್ಲವೇ?

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಲಿಂಗಾಯತ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಮಡಿಮೈಲಿಗೆಗಳು ಕೇವಲ ಭವಿಷ್ಯನರ ಅನುಕರಣವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ. ಮೈಲಿಗೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಡಿವಂತರಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಗು

ವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ತಟ್ಟುವ ಮೈಲಿಗೆಯಾದರೂ ಹೊರಗೆ ತೋರುವ ಸ್ಥೂಲವಸ್ತುಗಳಾದ ದೇಹ, ಬಟ್ಟೆ ಮೊದಲಾದವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಹಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ನೀರು ಮುಳುಗಿದೊಡನೆ ಅದು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಮಡಿತನವೊದಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಈ ನಡತೆಯನ್ನು ಶರಣರು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕಕಾರರು,

“ ಪಿಡಿಯೋಳ್ ತುಂಬಿರೆ ಪಂಕ ಮೇಲೆ ತೊಳೆಯಲ್ ತಾಂ ಶುದ್ಧವೇ ಗೃಹೋಡಂ, |

ಕಡುವಾತಂ ಜಲಮಿಯಲಾತ ಶುಚಿಯೇಂ? ಕಾಕಾಳಿಗಳ್ ಮಿಯವೇ ||
ಗುಡವಾನಂಗಳೊಳದ್ದೆ ಬೇವಿನ ಫಲಂ ಸ್ವಾದಪ್ಪದೇ ಲೋಕದೊಳ್ ?
ಮಡಿ ತಾಂ ನಿರ್ಮಲ ಬಿತ್ತವೈ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀ ಕೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರ || ”
ಎಂದೂ,

ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರು :— “ ತೊರೆಯ ಮಿವ ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ, |
ತೊರೆಯ ಮಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿರಾ, | ತೊರೆಯಿಂಭೋ ಪರನಾರಿಯ
ಸಂಗವ, ತೊರೆಯಿಂ ಭೋ ಪರಧನದಾ ಮಿವವ; ತೊರೆಯಿಂಭೋ.
ಇವ ತೊರೆಯದೆ ಹೋಗಿ ತೊರೆಯ ಮಿಂದಡೆ ಬರುದೊರೆ ಹೋಹುದು
ಕಾಣಾ ! ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ”

ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವರು. ಅಂತಃಶುಚಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಬಹಿಃಶುಚಿಯಿಂದಲೇ ಯಾರೂ ನಿಜವಾದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರರು. ಮೇಲೆ ತೊಳೆದರೆ ಹೊರಗಣ ಶರೀರ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೊಳೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಹಸನಾಗುವವು. ಇದು ಬರೇ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾತಾಯಿತು. ಅದನ್ನೇನು ಬಿಡಬೇಕೆಂಬರ್ಥವಲ್ಲ. ! ಆದರೆ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಗೆ ಅದಷ್ಟೇ ನಿಜವಾದ ಸಾಧನವಲ್ಲೆಂಬುದನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ಹೊರ ಒಳಗಿನ ಎರಡೂ ವಿಧದ ಶುಚಿತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಬರೇ ಅಂತಃಶುದ್ಧಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಈಗ ಬರೆಯುವದದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಿಸಬೇಕು.

ಭವಿಗಳು ಬಹು ಸ್ವಾರ್ಥಪರರು, ಸಂಶಯಗ್ರಸ್ತರು. ಮೂಲತಃ ಶರೀರವೇ ಅಶುದ್ಧವಾದುದೆಂದೂ, ಅಲ್ಲದೆ ಜಾತ್ಯಾದಿ ಪಂಚಸೂತಕಗಳಿರುವುದೆಂದೂ ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ವೇದಾಂತ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಗವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮಮಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುದು.

ಎನ್ನುವರು. ಆದರೆ ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವದು ಸತ್ಯ, ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ವೇದಾಂತವು ಜ್ಞಾನದ ಪರಮಾವಧಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅದರ ನಿರ್ಣಯವೇ ಸತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮವು ಅತ್ಯಂತಿಕ ಸತ್ಯವೂ ಆತ ಏವ ಪರಮಪವಿತ್ರವೂ ಅದುದರಿಂದ, ಭವಿಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಮೈಲಿಗೆಯ ಭಾವನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕವೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಪಾಲಿಸುವ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ವರ್ತನೆಗೂ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೊಂದಿಕೆಯಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ವಿರೋಧವಿರುವುದು ವಿಹಿತವಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಆಚರಣೆಗಳು ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಿ ಉಳಿಯುವು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ನಮ್ಮ - ವೀರಶೈವ - ಶರಣರು ಬಹು ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತಹಾಕಿ, ಹೊಲಸನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಬಿಡಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಶಿವಶರಣರು ಲಿಂಗವೆಂದೆನ್ನುವರು. “ ಲಿಂಗರೂಪಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ” ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಣ್ಣಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವರು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಯಾವದಕ್ಕೂ ಮೈಲಿಗೆ (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ)ಯನಂಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವಾ ! “ ದೇಹವೇ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗ ” ವೆಂದು ಸಾರಿ ದೇಹವನ್ನು ಪವಿತ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಪ್ರಾಣಿಯ ಉದ್ಧಾರವು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಭಾವ್ಯವದೆ. ಅಂತೇ “ ಮಹತಾ ಪುಣ್ಯ ಪುಣ್ಯೇನ ಶ್ರಿತೇಯಂ ಕಾಯನಾಃ ” ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವ ನರದೇಹವನ್ನು ಅಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸರಿಯಾಗಲಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಅಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪುಣ್ಯ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ; ಇನ್ನು ಅದು ಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಎಲುವು, ತೊಗಲು ಮುಂತಾದ ಅಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುವುಂಟು. ಎಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಉದ್ಭವಿಸುವುದು. ಇದರ ನಿರಸನವಾಗದೆ ದೇಹವು ಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಸ್ಥಿರಪಡಲಾರದು. ನಿಜವಾಗಿ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಾದಿಗಳೇನೂ ಅಪವಿತ್ರವಲ್ಲ, ಅವು

ಪವಿತ್ರವೇ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಜನರು ರಕ್ತ ಮಾಂಸಾದಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವದರಿಂದ, ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಬಹು ವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. "ಆತ್ಮವತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ" ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಒಳತಾಗಿ ನಂಬಿದವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಯಾ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಾದಿಗಳು ಅಪವಿತ್ರವೆಂದೂ, ಅವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಕೂಡದೆಂದೂ, ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರೆ ಸಜ್ಜಿಲ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ವಿಧಿಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಅವು ನಿಂದ್ಯವೆನಿಸಿದುವೇ ಹೊರತು ನಿಜವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದು ಹೇಳಲು ಆತಂಕವಿಲ್ಲ, ಅವಿಲ್ಲದೆ ದೇಹವು ಎಂದೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದು. ದೇಹಕ್ಕೆ ತಕ್ತಿಗಮನಾದಿಗಳೂ ಒದಗಲಾರವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ದೇಹವೇ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವು ಅದು ಅಪವಿತ್ರವಾದುದೇ ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ನೀರಲ್ಲಿ ತೊಳೆದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಎಂದೂ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ವುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಕಾಯವು ಅಪವಿತ್ರವೆಂಬುದು ಅಜ್ಞಾನದ ಪರಮಾವಧಿಯು. ಅದಾಗ್ಯೂ ಅದು ಅಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂಬ ಸುಳ್ಳು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಕೆತ್ತು ಹಾಕುವದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಾಯಾಂಶವನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲೇಬೇಕು, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಧಾತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಣವರೂಪ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡಿ ಅವನ್ನು ಲಿಂಗರೂಪ ಪಡಿಸುವರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳು, ಅಂತಃಕರಣಗಳು ಸಹಲಿಂಗ ರೂಪವಾಗಿಯೇ ಅಳವಡಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಹೀಗಾಗಿ ದೇಹವು ಒಳ ಹೊರಗೆಲ್ಲ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಲಿಂಗದ-ಶಿವನ-ಆವಾಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾಗುವುದು. "ಭಕ್ತಕಾಯೋಮಮಕಾಯಃ" ಎಂದು ಶಿವನು ಅಭಿಮಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡುದರ ಮರ್ಯಾದಾರೂ ಇದೇ.

ನೀರಕ್ಕೆವರ ಲಿಂಗವು ಬರೇ ಹೊರಗೆ ಕರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಆಕಾರ (ಇಷ್ಟ)ಲಿಂಗವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಸ್ಥೂಲದೇಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹಕ್ಕೂ ಕಾರಣಶರೀರಕ್ಕೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಮನೋಹಸ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಲಿಂಗವನ್ನು ಭಾವ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಗುರುಂಯ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವನು. ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಈ ಮೂರರ

ಪೂಜೆಯು ಸಾಂಗವಾದರೆ, ಭಕ್ತನ ಜನ್ಮೋದ್ಧಾರ (ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ) ವಾಗುವದು. ಇಷ್ಟದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಆಚಾರವಂತ (ನೀತಿವಂತ)ನಾಗಿ ಆಚಾರ ಮುಲ ವಿಮುಕ್ತನೂ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಿಂದ ಮನದ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ನೀಗಿ ಮಾಯಾಮುಲ ನಾಶಕನೂ, ಮಹಾಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಲವಿವರ್ಜಿತನೂ ಆಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಭವಪಾಶಮುಕ್ತನು ಇಲ್ಲವೆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮ್ಯವಂತನು ಆಗುವನು. ಹೀಗೆ ಒಳಹೊರಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ಲಿಂಗಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತದನುಸಾರ ವರ್ತಿಸುವ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮೈಲಿಗೆಗೆ ಹಡಕಿಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ತುಸುವಾದರೂ ಆಸ್ಪದವುಂಟೆ?

ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯು ಇಂತಿರಲು, ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಲಿಂಗವಂತರಲ್ಲನೇಕರು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಗುರು ವಿರಕ್ತರಾದವರು, ತಾವು ಕಟ್ಟಾ ಮಡಿಯವರೆಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯಮಡಿಯವರೆಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಬಂಡೆಬ್ಬಿಸಿ ಡಂಭಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮೈಗೊಟ್ಟು ವಿನಾಕಾರಣ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಸಂಶಯ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ನೂಕುತ್ತಿರುವರು. ಬಾದಾಮಿಯ ಶಿವಯೋಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಕಲಿಯಲಿ, ಕಲಿಯದಿರಲಿ; ಈ ಮಡಿಸ್ತೋಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪದೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಈ ಹೊರಗಣ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುವರು. ಇದು ಬಹು ಹಗುರು ಜನರನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನ, ಎಂದು ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು ಬಗೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕ್ರಿಯಾಂತರೇಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಇಲ್ಲದ ಶಿಷ್ಯತನವನ್ನು ಮೆರಿಸುವರು, ನಿಜವಾದ ಶಿಷ್ಯತನವು ಅವರ ಗುಣ, ಆಚಾರವಂತಿಕೆ, ಭಕ್ತಿ, ಮೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಂಟು ಈ ಸೋಂಕು ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಲ್ಲ, ಅರಿಯದ ಬೋಳೆಯ ಸ್ವಭಾವದ ಇತರರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಐಹಿಕವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ದೆಸೆಯಿಂದ? ನಿಜವಾಗಿ ಉದ್ಧಾರದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತುಳಿಯುವವರಿಗೆ "ಮಡಿಯೇನು ಮೈಲಿಗೆಯೇನು" ಎಲ್ಲವೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅವು ಕಂಡರಲ್ಲವೇ ಪಾಲಿಸುವದು, ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಸಮಭಾವನೆಯೇ ಶಿವದೈವ್ಯಯೇ ಅವರಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುವದು, ಅವರು ತಾವು ಶುದ್ಧಾಚರಣೆಯುಳ್ಳವರೆಂಬಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಡೊಂಕನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ದೇವನನ್ನು ಒಲಿ

ಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು, ಇಂಥಹರು ಯಾವಾಗಲೂ ಭವಿಸಂಗದಿಂದ ದುರ್ಗುಣ ದುರಾಚಾರ ಪಡ್ತಿವುಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ದೂರವರು.

ಈ ವಿವರಣದಿಂದ ವೀರಶೈವನು ಲಿಂಗ (ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನ) ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸದಾ ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿರುವನೆಂಬುದು ತಾನೇ ಒಡೆದು ಕಾಣುವುದು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತ ಅಗ್ನಿಯಂತಿಹನು, ಬೇರೆ ಯಾವದೊಂದು ವಸ್ತುವು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೋಂಕಿದರೆ ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ದಗ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಆ ಅನ್ಯಪದಾರ್ಥದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಗೆನೂ ಬಾಧೆ ಬರಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಲಿಂಗಾಂಗಿಯ ಸ್ವರ್ತದಿಂದ ಮಿಕ್ಕುದೆಲ್ಲ ಪುನೀತವಾಗುವುದೇ ವಿನಾ, ಅವುಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಲಿಂಗವಂತನು ತಾನು ಎಂದೆಂದೂ ಅಪವಿತ್ರನಾಗಲಾರನು. ಈ ಮಾತು ನಿರ್ಬಾಧವಾದ ಸತ್ಯವು. ದೋಷ (ಅಪವಿತ್ರತೆ) ಬರುವುದೆಂಬುವವರನ್ನು ಶ್ರೀಮಗ್ನಿಯ ಮಾಯ ದೇವರು ತಮ್ಮ ಶಿವಾಧವ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪರಿಹಾಸಿಸಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿರಿ

ಶ್ವಪಚನ ದೈವದಂತರ ಮನೋರ್ಮೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡೆ ಲೋಕದೊಳೆ.

ಶ್ವಪಚನೆ ಬಬ್ಬಲಾ ಜನದ ಬುದ್ಧಿಗೆ! ದೈವಮನೋಲ್ಪ ಮುಟ್ಟಿದ. ||
ಲ್ಲಿ ಪರಮ ಶುದ್ಧತಾ ಸ್ಮರಣೆಯಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧಸಲೇಖಭಾವಮಾ |
ಶ್ವಪಚನ ತಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ನಡೆಯಲೆಯೆ ಬರ್ಪುದರಿಂ ಶಿವಾಧವಾ ||"

ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗರೂಪನಾದ ವೀರಶೈವನು ಸ್ವತಃ ದೇವಸದೃಶನು. ಅವನನ್ನು ಶ್ವಪಚನು ಸೋಂಕಿದರೆ, ಆ ಶ್ವಪಚನೇ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದರ ಬದಲು, ತಿರುಗಿ ಆ ವೀರಶೈವನಿಗೆ ಮೈಲಿಗೆ ಬಂತೆಂದು ಊಹಿಸಿದರೆ, ದೇವರಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ವಪಚನೇ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಿಷ್ಠನಾದನಲ್ಲ! ಎಂದು ಅವರು ಕಟಕಿಯನಾಡಿರುವರು.

ಈ ವಿಧವಾಗಿ ವೀರಶೈವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುನೀತನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅದೇತರಿಂದಲೂ ಮೈಲಿಗೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದ ಅರುವಿಲ್ಲದೆ ಬಹು ಜನರು (ಅದೇಕೆ ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲರೂ) ತಮಗೆ ಹೊಲೆತಟ್ಟುವುದೆಂದೂ ಬಂದಿತೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ಭವಿಗಳಂತೆ ತಾವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮಡಿವಂತರಾಗಲುದ್ಯುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಬಹು ಅಚ್ಚರಿಯ

ಮಾತೃವೇ! ಇವರ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಳುವುದೋ ನಗುವುದೋ ತಿಳಿದುದು!! ಇರಲಿ, ಇದಾಯಿತು ಆ ಶುಚಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ. ಇವನು ಭವಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಂಚಸೂತಕಗಳು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಓಡಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗೋರತೆಯಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜವು ವಿದ್ಯಾವಿಹೀನವಾಗಿ ಮೂಢತನದಲ್ಲಿದ್ದು. ಅದರೊಳಗೆ ಕೆಲ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಜನರು ತಾವು ಕಲಿತವರೊಬ್ಬ ವರ್ಚಸ್ಸು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಅವರಿಗೆ ಆ ರೀತಿ ಕಿವಿಯೊಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನರಿಯದವರು ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದೇನೂ ಆರಿದಲ್ಲ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳೂ ಮುಕ್ತಿಯಾಗಾದಿಗಳೂ ಪಂಚಸೂತಕಗಳೂ ಮುಂತಾದ ವೈದಿಕ ಮತದೊಳಗಿನವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿ ಪಟ್ಟಿರುವ ಜನರ ಕಂಡವೊಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಳಗಡೆ ತಲೆದೋರಿದೆ. ಗುರುವರ್ಗದವರೆನ್ನುವವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಅತ್ತ ಕಿವಿಜೋತಿಸಿರುವರು. ಇದು ಸಮಾಜದ ದುರ್ವ್ಯವ. ಅದಂತಿರಲಿ, ಈಗ ಪಂಚಭೂತಂಗಳು ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂಧಿಸಲಾರರೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ನೋಡುವ. ಜನ್ಮಸೂತಕ, ಮರಣಸೂತಕ, ರಜಃಸೂತಕ, ಜಾತಿಸೂತಕ, ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಸೂತಕ, ಇವೇ ಆ ಪಂಚಸೂತಕಗಳು. ಲಿಂಗವಂತರು ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಮಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗದಿದ್ದರೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಅದೇ ದಿನವೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುವರು. ಅದರಿಂದ ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಿಶುದ್ಧವೇ. ತಾಯಿಯ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಲಿಂಗಯುಕ್ತಳು. ಅಂದಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಸೂತಕವು ಇಡಕೆಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವು ಎಂದು ?

(೨) ಮರಣಸೂತಕ — ಇದನ್ನು ಪ್ರೇತಸೂತಕವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಘಟಿಸುವ ವಿಷಯ. "ಯದ್ವೃಷ್ಟಂ ತನ್ನೃಷ್ಟಂ" ಎಂಬುದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಯಮ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ದೇಹ ಬಿಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೇ ಸರಿ. ವೀರಶೈವರು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧಿಗಳಾದುದರಿಂದ, ದೇಹ ಬಿಡುವಾಗಲೂ ದೇಹವು ಶವವಾದಾಗಲೂ ಸಹ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಮೇಲಾಗಿ ತೊಳೆದು ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿ ವಿಭೂತಾದಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ವಿಭೂತಿ

ವೀಳೆಯು ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಜಂಗಮರ ಸಂದೇಶ
ನದಿಂದಲೂ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪುನೀತವಾಗಿರುವುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು
ಮುಟ್ಟುವ ಹಿಡಿಯುವ ಸಂಚರಿಸುವ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಲಿಂಗಯುಕ್ತರು
ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗೆ ಅದೆಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು? ಈ ಮಾ
ತನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಳಿತಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

(೩) ರಜಃಸೂತಕ — ಭವಿಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉಪನಯನ [ದ್ವಿಜತ್ವ]ದ
ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಂದು ವೇಳೆ ರಜೋದೋಷವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬ
ಹುದು. ಆದರೆ ಲಿಂಗವಂತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರೆಂಬ ಅದಾವ
ಭೇದಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮಲಿಂಗಧಾರಣವಾಗಿರುವಾಗ, ವೀರಶೈವ ಸ್ತ್ರೀಗೆ
ಆದು ಹೇಗೆ ಅದೋಷ ಬರುವುದು? ರಜಃಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ದೋಷವೆಂ
ದರೆ, ಆ ರಜದಲ್ಲಿಯೇ ಪಿಂಡನೊಳಿತು ಬೆಳೆದು ಶಿಶುವಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸುವ
ದರಿಂದ ಆ ಕೂಸು ಸಹ ಬಹಿಷ್ಕೃತವಾಗಬೇಕಾದೀತು. ಆದಕಾರಣ
ಇಲ್ಲದ ಹುಚ್ಚುತನ ಮಾಡಬಾರದು. ರಜಸ್ಥಿತಿಯು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ
ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜಾದಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದರಾಯಿತು.
ಆಕೆ ಸರ್ವದಾ ಪರಿಶುದ್ಧಳೇ ಇರುವಳು. ಆಕೆಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಆದಾ
ರಿಗೂ ಅಪವಿತ್ರತೆಯುಂಟಾಗದು. ಆಕೆ ಲಿಂಗಧಾರಣದಿಂದ ನಿರುತ ಪರಿ
ಶುದ್ಧಳಾಗಿರುವಾಗ, ಆಕೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಾವನ
ಗೊಳಿಸುವುದೇ ವಿನಃ ಅಪವಿತ್ರತೆಯನೆಂದಿಗೂ ಉಂಟುಮಾಡದು.

(೪) ಜಾತಿಸೂತಕ — ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಿಗಳು ಜಾತಿಯನ್ನು
ಜನ್ಮತಃ ಮೇಲುಕೀಳುಗಳನ್ನೂ ಎಣಿಸುವರು. ಅದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು.
“ಕುಲಜ ಆಂದರೆ ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯವನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವು ದೃಷ್ಟಿ?”
ಎಂದು ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿ “ಸಪ್ತಧಾತುಸಮಂಪಿಂಡಂ
ಸಮಯೋನಿಸಮುದ್ಭವಂ ಆತ್ಮಜೀವ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ । ವರ್ಣಾಸಾಂ
ಕಿಂಪ್ರಯೋಜನಂ ॥” ಎಂಬ ಸವಾಲ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಪರತೆ
ಯಿಂದ ವರ್ಣಗಳೂ ಜಾತಿಗಳೂ ಉಂಟಾದವು. ಆ ರೀತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ
ಕಾಯಕವು ಕೈಲಾಸವೆಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಯಕಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆ
ಯನ್ನು ಸರಿಸಮವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರುವರು. ಯಾವದೇ ಕಾಯಕವಿದ್ದರೂ
ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾಗಿ “ಶಿವಕುಲ” ದವನಾಗಿ ಶಿವಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯು
ವವರಿಗೆ ಜಾತಿಯೆಂಬುದಿಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ವರಿಗೂ “ಉಮಾಮಾತಾ ಪಿತಾ
ರುದ್ರಃ ॥ ಶಂಕರಃ ಕುಲಮೇವಚ” ಎಂದರಿಯಬೇಕು. ಇಂತಹ ಲಿಂಗವ

ಕುಲ ಜಾತಿಸೂತಕಕ್ಕೆ ಅವಸರವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕ
ಅದೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ತಳವೂರಿದೆ. ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಂತೆ
ಅದೇನೂ ಬಹುದಿನ ಬಾಳಲಾರದು. ಕೆಳಗಿನ ವಚನವನ್ನೆಲ್ಲರೂ ಗಮನ
ಸರಿಸಿ.

“ಎಂತವನಾದಡೇನು? ಲಿಂಗ ಮುಟ್ಟಿದವನೇ ಕೇಳು ಜಾತಿ. ಕುಲವ
ಹುದು ತಪ್ಪದು ಲಿಂಗ ಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ. ಶಿವಕುಲವಹುದು ತಪ್ಪದು ಪರು
ಸಮುಟ್ಟಲೊಡನೆ. ಕಬ್ಬಿನ ಹೊನ್ನಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು. ಕೂಡಲಸಂಗಮ
ದೇವನೊಲ್ಲ ಸರ್ವ ಸಂವೇಹಗಳ ”

ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಸೂತಕ — ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಆಂದರೆ ಉಂಡು ಉಳಿಸಿದ
ಅನ್ನ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಜಲು. ಅನ್ನವನ್ನಣ್ಣವ ಪರಿಸಾರವು ಭವಿಗಳಲ್ಲಾಂಟು.
ಅದುದರಿಂದ ಎಂಜಲೆಂಬುದು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಭವಿಸುವುದು. ವೀರಶೈ
ವರು ಸರ್ವವನ್ನೂ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡಿ, ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ ಭೋಗಿಗಳಾ
ಗಿಯೇ ಬಾಳುವವರಾದುದರಿಂದ, ಇವರಲ್ಲಿ ಆ ಶಬ್ದವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು
ಅಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಾದವು ಮಹಾ ಪವಿತ್ರವಾದುದರಿಂದ
ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವೇ! ಅಲ್ಲಿ ಎಂಜಲೆಂಬ ಭಾವ
ನೆಗೆ ಆಸ್ಪದವೇ ಇಲ್ಲ. ಭವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ಅನ್ನವನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಾವಿಸುವದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಎಂಜ
ಲೆನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಆದೇ ರೀತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾಗ್ರತವಾಗಿ ನಡೆ
ಯುತ್ತಿರುವುದು. ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಾರ್ಪಿತವಾದುದು. “ಒಕ್ಕಮಿಕ್ಕ
ಪ್ರಸಾದ” ವಾಗಿ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧನೀಭೂತವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಎಂಜ
ಲೆಂದು ಎಂದೂ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗದು. ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸುವವರು ಲಿಂಗಾ
ಯತರೇ ಅಲ್ಲ. ಭವಿಶಿರೋಮಣಿಗಳು.

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಕುವುದೇನೆಂದರೆ — ಲಿಂಗಾಯತರು ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗಿಗ
ಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರಧಾನರು. “ಅಪ್ರಾಕೃತರು.” ಅವರ ಲಿಂಗವೇ ಜ್ಞಾನದ
ಕುರುಹು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅದಾವ ದೋಷ ಮೈಲಿಗೆಗಳೂ ತಟ್ಟವು.
ಅವೆಲ್ಲ ಆಲಿಂಗಿಗಳಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭವಿಗಳಿಗೆ. ಮೇಲಿನ ವಿವೇಚನೆ
ಯಿಂದ ವೀರಶೈವ ತತ್ತ್ವವು ಅದಂತಹ ಅಸೂರ್ಯವಾದುದೆಂಬುದು ಕಂಡು
ಬರಬೇಕು. ಇದಲ್ಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ
“ಲಿಂಗಧಾರೀ ಸದಾಶುಚಿಃ” ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವು.

ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ.

(ಲೇಖಕ — ಮೂರುಸಾವಿರಶ್ವ ಗುರುಶಾಂತಪ್ಪ ಸಾದರಹಳ್ಳಿ; ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.)

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರು ಕಣ್ಮರೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಲಿಂಗವಂತ ಧರ್ಮವು ಕುಂಭಕರ್ಣ ನಿರ್ದ್ರೆಯಿಂದ ಮಲಗಿರುವದು. ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ಅದರ ಅರುಣೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದರೂ ಅದರ ಜ್ಞಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅನ್ಯರು ಇದರ ಧನ ಮಾನ ಮನ್ನಣೆಗಳನ್ನು ಅಪಹರಣ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಅವರೇ ಸಾಕಾಗಿ ಬಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೇನು ಎಚ್ಚತ್ತು ತನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಅರಿತಂಥ ಅನುಭಾವಿಗಳು ಮನಮರುಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಸಮಾಜ ಬಾಂಧವರೇ ಅಸೂಯೆ ಅನಾದರದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಜಗ್ಗಿ ಬಿಡುವರು. ಅಂದಬಳಿಕ ಈ ಸಮಾಜವು ಸುಖಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಾಳಬೇಕಾದರೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ತೋರಬೇಕಾದರೆ ಸಮಾಜದವರು ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಮುಖರ ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಅಧಾರವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊತುಕೊಡಿಸಿ ಅರಿಯುವದೆಂದರೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹಡುಕಿದಂತೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರಾಮ ತಂದೆಗಳು ತಮ್ಮದೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ,

" ನಮ್ಮ ನಡಾವಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕುರಾತನರ ನುಡಿಯೇ ಇಷ್ಟವಯ್ಯ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಸಮುದ್ರ ಪಾಲಾಗಲಿ, ಶೃತಿಗಳು ವೈಕುಂಠ ಸೇರಲಿ, ಪುರಾಣಗಳು ಅಗ್ನಿಯ ಸೇರಲಿ, ಆಗಮಗಳು ವಾಯುವ ಹೊಂದಲಿ, ಎಮ್ಮ ನುಡಿ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಮಹಾಲಿಂಗದ ಕೃದಯದ್ದು ಗ್ರಂಥಿಯಾಗಿರಲಿ " ಎಂದು ವಚನಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವರು.

ಶ್ರೀ ಶಿವಶರಣರಾದವರು ತಮ್ಮ ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥಪ್ರಿಯನನ್ನು ಧರ್ಮದ ತಿರುಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಿತದ ಅನುಭವದಿಂದಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಬಿಚ್ಚಿಲಿಕ್ಕೆದಿರುವರಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವಂತ ಮತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾದ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಟಸ್ಥಲಸಿದ್ಧಂತ ಮತ್ತು ಪಂಚ ಆಚಾರಗಳ ಕೃಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಸರ್ವ ಸವ ತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು. ಇಂಥ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಾವೆಂದು ಮರೆತವರಾದುದರಿಂದ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಸಂದೇಹಗೊಂಡು ಬೆಂದು ನೋಡು ಹೋಗಿರುವೆವು. ಇವರ ಒಂದೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗೀ ಧರ್ಮದ ನಿಜಸಾರವನ್ನೇ ಉಸುರಿರುವರು.

" ದೇಹವೇ ನಾನೆಂದು ನಂಬಿದೆ ಎಲೆ ಮನವೆ, ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಗುಣಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಂಡಯ್ಯ! ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣ ಶಾಂತಿ, ಉದಾಕದ ಗುಣ ಸ್ವಾದ, ಅಗ್ನಿಯ ಗುಣ ಸರ್ವಭಕ್ಷಣ, ವಾಯುವಿನ ಗುಣ ನಿರ್ಮಲತ್ವ, ಆಕಾಶದ ಗುಣ ನಿರ್ವಯಲು, ಈ ಪಂಚತತ್ವದ ಗುಣ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ರಲು ನೀನೆ ಪಂಚಮುಖ ನೋಡಾ ಮನವೆ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ಎಂದು ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಪಂಚತತ್ವದ ಗುಣಗಳು ಯಾವ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಇರುವವೋ ಆ ಜೀವನೇ ದೇವನೆಂದು ಅಂದಿರುವರು. ಇದೊಂದೇ ವಚನವನ್ನು ಅಳವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಲಿಂಗಾಂಗೀ ಧರ್ಮದ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರವು ಕಂಡುಬರುವದು.

ಪೃಥ್ವಿಯಗುಣ ಶಾಂತಿ. — ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತಿಪ್ಪಿಯ ಗುಂಡಿಯನ್ನೂ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಶಾಂತ ಸ್ಥಳವ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದೋ ಅದರಂತೆ ಅಂಗನು ವಿನಯವಂತನಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ವಿನಯವೇ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೆಂಬ ಆಚಾರವಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು. ಆಚಾರವೇ ಮುಕ್ತಿಯ ಅಡಿಗಲ್ಲದ ಕಾರಣ ನೋದಲು ಆಚಾರವಂತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಪಂಚ ಆಚಾರ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಆಚಾರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿದೈವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ನಡೆಯುವನಾದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಸ್ಥ ಭೂಮಾನಿ ಸದ್ಭಕ್ತನಾಗುವನು.

ಆಚಾರಲಿಂಗವೆಂದರೆ — ಆ ಅಂದರೆ ವರಿಗೆ (ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಕ್ಷೇಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ವರಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಂಗನು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ಬೆರೆಯುವ ವರೆಗೆ ಜೀವನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾಗುವ ವರೆಗೆ) ಚರ ಅಂದರೆ
ನಡೆಯುವವನ ಅದುಕಾರಣ ಲಿಂಗಾಂಗಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು
ತಮ್ಮ ಗುರಿಯಾದ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವರಾದ ಕಾರಣ ಎಲ್ಲರೂ
ಭಕ್ತರೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ಲಿಂಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭವಿ ಭಕ್ತನೆಂದು
ಎಂದೇ ವರ್ಗಗಳುಂಟು. ಭಕ್ತವರ್ಗ ಒಂದು ಬೇರೆ ಜಂಗಮ ವರ್ಗ
ಒಂದು ಬೇರೆ ಎಂದು ನುಡಿಯುವದು ಬಾಲಪಾಠವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದುದು
ರಿಂದಲೇ ಭಕ್ತ ಜಂಗಮರ ಕ್ರಿಯೆ ಆಚಾರಗಳು ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿವೆ.
ಅದು ಕಾರಣ ಈ ಆಚಾರ ಲಿಂಗವು ಪಶ್ಚಿಧಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನ
ವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತೆ ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಆಚಾರವು ಭೃತ್ಯಾ
ಚಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಭಕ್ತಿಯೇ ಅಧಿಕವೆಂದು ತಿಳಿದು
ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ನಡೆಯಹತ್ತುದರಿಂದ ಭಕ್ತನಾದನು.
ಈ ಭೃತ್ಯಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ

“ಕರ್ತನೊಬ್ಬನೇ ದೈವ, ಸತ್ಯವೇ ಸುಭಾಷೆ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೇ
ಆಚಾರವಯ್ಯ. ಮತ್ತೆ ದೇವರಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಆಚಾರವಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಸುಭಾಷೆ
ಎಂಬದಿಲ್ಲ. ಮಹಂತ ಸಕಲೇಶ್ವರ ದೇವರನೊಲಿಸಿದ ಪುರಾತನರ ಪಥ
ವಿದು. ಅವಿತಥವಿಲ್ಲದೆ ನಂಬುವದು ”

ಇಂಥ ಭೃತ್ಯಾಚಾರದ ರೀತಿಯನ್ನೂ ಆಚಾರ ಲಿಂಗದ ಹೊಲಬನ್ನೂ
ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಮರ್ಮವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಮಾಹೇಶ ನಾನು ಪ್ರಸಾದಿ
ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಗಮ್ಯವ ನುಡಿಯುವದು ಮೂಢತನವು. ಯಾಕೆಂದರೆ

“ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹಾಲನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೆಪ್ಪುಗೊಟ್ಟು, ಅದರಿಂದ
ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡ ದಧಿಯನ್ನು ಶರೀರವೆಂಬ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತತ್ತ್ವವೆಂಬ
ಮಂಥಗೋಲಿನಿಂದ ಮಧಿಸಲು, ಲಿಂಗವೆಂಬ ನವನೀತವು ಕಾಣಿಸಲಾಗಿ
ಅದಂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ವಂ ಮಾಡಲು, ನಿಜವಾಸನೆ
ಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಹ ತದ್ಭೂತ ಸೇವನಾ ಬಲದಿಂದ ಆತ್ಮನೇ ಲಿಂಗ
ವಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡ ದೇಶಕಾರ್ಯ ಪ್ರಭುವೆ ”

ಇವರಾದರೂ ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಯೋಗವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ
ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಈ ಭಕ್ತಿಯು ಲೋಕದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು
ಯಾರೂ ಮರೆಯಕೂಡದು. ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹಾಲನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೆಪ್ಪು
ಹಾಕಿ ಅದರಿಂದ ಹೊರಟ ಮೊಸರನ್ನು ದೇಹವೆಂಬ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ

ತತ್ತ್ವವೆಂಬ ಕಡಗೋಲಿನಿಂದ ಕಡಿನರಲ್ಲವೆ ಬೆಣ್ಣೆಯು ನಮಗೆ ಸಿಗು
ವದು. ಅದರೆ ಈಗ ತತ್ತ್ವವು ಮಸಿ ನುಂಗಿ “ತತ್ತ್ವಮಸಿ” ಎಂಬ
ವಾಕ್ಯವೇ ಕಾಣದಾಗಿದೆ. ಈ ತತ್ತ್ವವು ಹೇಗಿದೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

“ತಂದೆಯ ಸದಾಚಾರ ಮಕ್ಕಳದೆಂಬರು, ಗುರುವಾಗಾಚಾರ
ಶಿಷ್ಯನದೆಂಬರು, ಮೇಲು ಶಂಕ್ತಿಯ ಕಾಣಲರಿಯರು. ತತ್ತ್ವದ ಮೇಲು
ಶಂಕ್ತಿಯತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು, ಕತ್ತಲೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲರಿಯರು
ನೋಡಾ. ತತ್ತ್ವದ ಹಾದಿಯನು ಭಕ್ತಿಯ ಭೇದವನು ಇವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೈ
ಗುಹೇಶ್ವರಾ”

ಎಂದು ಕರುಣೆಗಳರಸಾದ ಪ್ರಭುವರ್ಯನು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ
ಚಿತ್ರಿಸಿರುವನು. ಪ್ರಭುವಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವರೆಂದು
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿಹ ಮಹಾತ್ಮರು ಇಂಥ
ವಚನಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾವೂ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿ ಭಕ್ತರ
ನ್ನುದ್ದರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿಸದೆ ವಚನಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಅಷ್ಟಾವ
ರಣಯುತರಲ್ಲಿ ಕ.ಲ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವರು. ಈ ಬಗೆ
ದಾಗಿ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳು ಲಿಂಗಾಂಗೀ ಧರ್ಮದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು
ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿದ ಸೂತ್ರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಪಂಡಿತರು ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ
ವನ್ನೇ ಅರಿಯಬಹುದು. ಉತ್ತಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಸದ್ಭಕ್ತರು ಸದ್ವೋ
ನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಇಂತಹ ವಚನಗಳೆಷ್ಟೆಂದರೆ.

“ಅಲ್ಪಯ್ಯಗಳ ವಚನ ಎರಡೆಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ, ಅಪ್ಪಯ್ಯಗಳ ವಚನ
ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಮೂವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ, ಎಮ್ಮಯ್ಯಗಳ ವಚನ ವಚನ
ಕೊಂಪು, ನೀಲಮ್ಮನ ವಚನ ಲಕ್ಷದ ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ, ಗಂಗಾಂ
ಬಿಕೆಯ ವಚನ ಲಕ್ಷದ ಎಂಟುಸಾವಿರ, ಎಮ್ಮಕ್ಕ ನಾಗಾಯಿಯ ವಚನ
ಮೂರುಲಕ್ಷ ತೊಂಭತ್ತಾರುಸಾವಿರ, ಮಡಿವಾಳಯ್ಯನ ವಚನ ಮೂರು
ಕೋಟಿ ಮುನ್ನೂರು, ಹಡಪದಯ್ಯಗಳ ವಚನ ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ,
ನುರುಳಿಸಿದ್ದನ ವಚನ ಅರವತ್ತೆಂಟುಸಾವಿರ, ಇಂತಪ್ಪ ವಚನದ ರಚ
ನೆಯ ಬಿಟ್ಟು, ಕುತ್ತಿತ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ನೋಡುವವರ ನೋಡಿ ಹುಡಿ
ನುಣ್ಣು ಹೊಯ್ದು ಮಣ್ಣಿನ ಮಹಾದೇವ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ”

ಮೇಲಿನವರ ವಚನಗಳಷ್ಟೇ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಅಬ್ಬ,
ಅರವತ್ತುಮೂರುಕೋಟಿ, ಹನ್ನೊಂದುಲಕ್ಷ, ಹತ್ತೊಂಭತ್ತುಸಾವಿರ,

ಮುನ್ನೂರು ವಚನಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಇನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಜಮಾಸ ಒಂದನೂರಾವಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ ಇರುವದೆಂದು ಜನಗಣನೆ ಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೊಂದರಂತೆ ಹಂಚಿ ಉಳಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚಿ ದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ವಾತಾಳದವರಿಗೂ ಹಂಚಿದರೆ, ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ವಾತಾಳದ ವರೆಗೂ ಶ್ರೀಶಿವರ ಣರ ವಚನಗಳ ಜಯದುಂದುಭಿಯು ಮುಳುಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡೆಂದು ಕನಕರಸುವ ಅಣ್ಣಗಳು ವಚನಗಳಷ್ಟೇ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವು ಆಷ್ಠ್ಯೆಂದು ಉಜ್ವಲವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವು ದೊರಕುವದು ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ. ದೊರಕಿ ದಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸೇವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪಂಡಿತರು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ಇಂಥ ಹೀನ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಬೇ ಕಾಗಿದೆ.

ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಆರಣೋದಯವಾಗುವಂತೆ ಬರ ತಕ್ಕಂಥ ಮಹಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯವಾಗುವದರ ದಿಸೆ ಯಿಂದಲೇ ಆರಣೋದಯವೆಂಬ ವಚನಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಶತೊ ಡಗಿರುವವು. ಇನ್ನು ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ತಡವಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನು ಉದ ಯವಾದ ಕೂಡಲೇ ಗೂಗೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೂಡನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ವಚನಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಕೆಲಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗವಿಯನ್ನು ಸೇರುವರು.

೨. ಅಪ್ಪವಿನ ಗುಣಸ್ವಾದ — ನೀರು ಪಡ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಆ ರುಚಿಗಳಂತೆಯೇ ಆಗುವ ಗುಣವದೆ. ಇದರಂತೆ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತನು ಯಾವ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತರೂ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗ ಳನ್ನು ಬಯಸಕೂಡದು. ಮತ್ತೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮ ವಾತಳಯ ನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಗುಣವದೆ. ಇದರಂತೆ ಇವನಾದರೂ ಸಮಾನತ್ವವೇ ತನ್ನ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ವಿವೇಕವು ಕೃಪನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವನು. ಇದರಿಂದ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳೆಂಬ ಅನಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅನಾಚಾರಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಿ ನಿಷ್ಕೆಯು ಅವರಿಸಿ ಆ ನಿಷ್ಕೆ

ಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಗಣಾಚಾರವೆಂಬ ಆಚಾರವಂತನಾಗುವನು. ಗಣಾಚಾರವೆಂದರೆ ಅನಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅನಾಚಾರವನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿ ಸುವದು. ಈ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಧೃಡತರವಾದ ನಂಬುಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆ ಯುವನಾದುದರಿಂದ ಜಿಹ್ವಗುಹ್ಯಲಂಕಟವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಯೇ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸೇವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಂ ತಾಳಿ ನಡೆಯುವನಾವನೋ ಅವನೇ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದೆನ್ನಿ ಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇವನೇ ಗುರುಲಿಂಗಯುಕ್ತನಾಗಿ ನಿಷ್ಕಾಭಕ್ತಿಯಂ ವಹಿಸಿ ನಡೆಯುವವನಾದುದರಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲವನೈದುವನು.

ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡತಕ್ಕ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಅಂದರೆ ನಿಷ್ಠೆ ನಿಷ್ಠೆ ಅಂದರೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇವೆರಡೂ ಶಬ್ದಗಳು ಏಕಾರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸು ತ್ತವೆ. ಅದು ಕಾರಣ ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಎರಡು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲ ತ್ಯಾಗಾಂಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಮಹೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರೂ ಉದಯಿಸುವರೆಂದೂ ಅತಿವ ಳ್ಗಳೂ ಆತ್ಮಾಶ್ರಮಿಗಳೆಂದು ನಮ್ಮ ತತ್ವಗಳು ಗಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರಿದರೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಇದರ ಅರುವಿಲ್ಲದಾಗಿ ಚೈತನ್ಯರಹಿತ ಯಾಂ ತ್ರಿಕ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ಹೊಂಧಿ ಸಮಾಜವು ಕರ್ಮರವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಇವನೇ ಅಣ್ಣನು "ಶಿವಭಕ್ತರೇ ಅಧಿಕರು ನೋಡಯ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಧಿ ಕವಾಗಿ ಜಂಗಮವ ಕಂಡೆ" ಈ ದ್ವಿವಿಧವನು ಒಂದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದೆ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿರುವನು. ಕೇವಲ ಜನ್ಮದಿಂದ ಜಾತಿಯಿಂದ ಯಾರೂ ದೊಡ್ಡವರಾಗಲಾರರು. ಲಿಂಗಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಮಠಗಳೆಂದು ನುಡಿ ದದ್ದು ಜಾತಿವಾದಿಗಳು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಲ್ಲದೆ "ಎಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನವಿಂವಲ್ಲದೆ ಮತಗೋತ್ರಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಂತರಲ್ಲ ಕೇಳಾ ಎಂದು ಶರಣರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿರುವರು.

"ಜಂಗಮವ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವದಲೇ ಸ ದ್ಧಿ ಭಕ್ತಂಗೆ ಆ ಭಕ್ತನ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವದು ರೇಷಮ್ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಆ ಜಂಗಮದ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಭಕ್ತಂಗೆ ದಾಸೋಹ. ಆ ಭಕ್ತನ ಕಿಂಕಲವೇ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದಾಸೋಹ. ಆ ಭಕ್ತನೊಳಗೆಂಜಗವಡಗಿ ಆ ಜಂಗಮದೊಳಗೆ ಭಕ್ತನಡಗಿ ಈ ಎರಡೊಂದಾದ ಘನವ ಇದನೆಂತುವ ಮಿಸುವೆನಯ್ಯ. ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಘನವ ಈ ಎರಡಕ್ಕೆ ಭವವಿಲ್ಲೆಂದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳಿದವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕರುಣವೆನಗಾಯಿತ್ತು "

ಎಂದು ಅಚ್ಚುಅನುಭವದ ತಿರುಳನ್ನೆ ಬಿಚ್ಚಿಬೈಲಿಗೆಳೆದಿರುವರು. “ ಭಕ್ತನೊಳು ಜಂಗಮವಡಗಿ ಜಂಗಮದೊಳು ಭಕ್ತನಡಗುವ ಪಂ ಎಂತೆಂದೊಡೆ, ನಮ್ಮ ಲಿಂಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಾನು ಭಕ್ತ ಉಳಿದವರಿಲ್ಲರೂ ಜಂಗಮರೆಂದು ತಿಳಿದು ನಡೆಯುವದು (ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಂಥವರು ಜಂಗಮರೆಂದೂ ತಾನು ಭಕ್ತನೆಂದೂ ತಿಳಿದು ದಾಸೋಹಂ ಭಾವದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವದು. ಇದರಂತೆ ಇವನು ಅನ್ಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಆ ಮನೆಯವನು ಮೇಲಿನಂತೆಯೆ ತಿಳಿದು ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು.) ಇದೇ ಲಿಂಗಾಂಗಗಳ ಧರ್ಮವು. ಶಿವಶರಣರ ಮರ್ಮವು ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿದು ಸಮಾಜವು ನಡೆವದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವು ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಹಿಮಾಲಯದ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬುತ್ತಿತ್ತು. ಶರಣರ ಅನುಭಾವವು ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವತವಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದು ನಾವು ಕಣ್ವಾಣದವರಾಗಿರುವೆವು. ಇದನ್ನೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯವರು ಕರುಣ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿರುವನು. ಕರುಣಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟಾವರಣಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆಂದು ತತ್ವವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲಿರುವವನು ಗುರುವೆಂದೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು ಭಕ್ತನೆಂದೂ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಜಂಗಮವು ಮಾಯವಾಗಿ ಸಮ್ಪ್ರವರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅಷ್ಟಾವರಣಯುಕ್ತವಾಗುವದೆಂತು? ಇಂಥ ಮೂಢಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದೂಡಿ ವೃಷಶರಣರ ಅನುಭವದಿಂದೊಡಗೂಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಶಿವಭಕ್ತರೆಂಬ ನುಡಿಯು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವದು. ಲಿಂಗಾಂಗಗಳೇ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲಿರುವವನೇ ಗುರು, ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಜಂಗಮನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಷ್ಟಾವರಣಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಖಂಡಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಈವರೂ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಉಳಿಯತಕ್ಕದೆಂದು ಖಂಡಿತ ಮಾಡುವ ಲಾಭಿಯುಂಟು. ಅಂತೆಯೆ ಅಣ್ಣನು “ ಭಕ್ತನೊಳು ಜಂಗಮವಡಗಿ ಜಂಗಮದೊಳು ಭಕ್ತನಡಗಿ ” ಎಂದು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವನು.

ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಭಾವಲಿಂಗಗಳು ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಗುರುಜಂಗಮತ್ವಗಳು ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನುಡಿಯುವದು ಅಜ್ಞಾನದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು

ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು ಇದನ್ನೇ ಶಿವಶರಣರ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತ ವೈಲಾರ ಬಸಪ್ಪ ತಿಳಿಸಿದರು. —

“ ಪಂಚಮುಖ ಶಿವಗಧಿಕವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಿ. ಪಂಚವಿಧ ದಾಹರ ಪ್ರಾಣವಾಗಿಹನಿಷ್ಟ, ಪಂಚ ಸದ್ಭಕ್ತರನು ನರನೆಂದು ನುಡಿದು ದುರಳಿಗೆ ಕೊಡುವೆ ಮಾರಾತ್ತರವನು. ”

ಎಂದು ನುಡಿದಿರುವರಲ್ಲದೆ ಅರಿವೇ ಗುರು, ಆಚಾರವೆ ಲಿಂಗ, ಅನುಭಾವವೇ ಜಂಗಮವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅರಿವುಳ್ಳ ಅತ್ಮನೆ ಗುರುವೆಂದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೆ! ಆದರೆ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅನುಭವಕ್ಕೂ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ವಿರೋಧವಾಗಿದೆ. ದಾಹರದರೆ ಆತನು ಅರಿವುಳ್ಳವನಿರಲಿ ಮರೆವೆಯೊಳಗಿರಲಿ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದಿರಲಿ ಗುರುತ್ವ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುವರು. ಇಂಥ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಸಮಾಜವು ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿದಿದೆ. ಈಗಲಾದರೂ ಸಮಾಜವು ಎಚ್ಚರಾಗದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಧರ್ಮವು ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಾಗಬಹುದು.

“ ಗುರುವಿಗೆ ತನುವ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬರು. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮನವ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬರು. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಧನವ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬರು. ಈ ತ್ರಿವಿಧವ ಕೊರಗು ಮಾಡಿ ಹರಿಯಹೊಯ್ಸಿ ಕುರುಹ ಪೂಜಿಸುವರ ಮೆಚ್ಚು ನಮ್ಮ ಕೊಡಲಿ ಜಂಗಮದೇವ ”

ಎಂದು ಮಹಾ ಕರುಣೆಗಳರಸಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎಚ್ಚರಿಸಿರುವರು. ಈ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮರೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಯುಕ್ತವಾದ ಭಕ್ತನನ್ನು ಪಥಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕೊಂಡರೆ ರೋಗಿಯ ರೋಗವು ವಾಸಿಯಾಗುವದು ಇವನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಭವರೋಗವೆಂತು ವಾಸಿಯಾಗಬಹುದು? ಅದು ಕಾರಣ ಜಾತಿವಾದಿಗಳ ಮಾತಿನ ಬಲಿಗೆ ತಿಲುಕದೆ ನೀತಿ ಎಂಬ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಜಾತಿಯಧಿಕವಲ್ಲ ನೀತಿಯ ಅಧಿಕವೆಂದು ಸಾರಿ ನೀತಿವಂತರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಆ ನೀತಿವಂತರ ಗುಂಪಿಗೆ ಲಿಂಗಾಂಗಗಳೆಂದು ಕರೆದು ಲಿಂಗವಂತ ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂರ್ವಾಚಾರಿ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡನು.

೨. ಅಗ್ನಿಯ ಗುಣ ಸರ್ವಭಕ್ಷಣ — ಅನೇಕ ಜಾತಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ಸೊಂಕಿ ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವಿದೆ.

ಅದರಂತೆ ಯಾವ ಅಂಗನು ಲಿಂಗವನ್ನು ಸೊಂಕಿ “ ಕೇಟೋಪಿ ಭ್ರಮಾ ರಾಯತೆ ” ಎಂಬಂತೆ ಲಿಂಗವೇ ಆಗುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಲಿಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ತಾಳದೆ,

“ ಕಲ್ಪು ಕಂಚುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗವು ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೂ ದೊಡನೆಯೇ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನಲ್ಲುಡಿಯನ್ನಾಡುವ ಮಾನವನು ಸಂಸ್ಕಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಲಾರನೆಂಬ ಅನಾಚಾರಗಳ ವಿಡಂಬಿಸುವದೆ ಗಣಾಚಾರ ಕಾಣಾ ಕುಮಾರ ಗುರುವರ.”

ಎಂಬಂತೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವಿನಯ ಮತ್ತು ವಿವೇಕದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಎಚ್ಚರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಚ್ಚರವೇ ಅವಧಾನಭಕ್ತಿಯೆಂದೆನಿಸಿ ಶಿವಾಚಾರವೆಂಬ ಆಚಾರವಂತನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು. ಶಿವಾಚಾರವೆಂದರೆ ಶಿವಲಿಂಗವಿದ್ದ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಶಿವನೆಂದು ನಮಿಸುವದು. ಈ ಆಚಾರದಿಂದಲೇ ಆತ್ಮನ ಗರ್ವವು ನಾಶವಾಗಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ ಜ್ಯೋತಿಯು ಕಾಣುವದು. ಇದೇ ಶಿವಲಿಂಗವು. ಇದಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಲಿಂಗವೆಂದೂ ಅಂದಿರುವರು. ಯಾವನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅರಳಿತೆಂದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮಧುಮಯವಾಗಿ ತೋರುವದು, ಯಾವಾತನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅಕುಂಚಿತವಾದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ವಿಷಮಯವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಅದು ಕಾರಣ ಈ ಶಿವಲಿಂಗವು ನೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವದೆಂದು ತತ್ವವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. “ ಅಹಂಕಾರವು ಮನವನಿಂಬುಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತಾನೆಲ್ಲಿಟ್ಟುದೋ ” ಎಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭವಣನವರಾದರೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿರುವರು. ಅಹಂಕಾರವು ಯಾವನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವದೋ ಅವನು ಲಿಂಗದಿಂದ ದೂರಾಗುವನು. ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವಂತೂ ಮುನ್ನವೇ ದೂರಾಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಹಂಕಾರವು ಅಂತಃಕರಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಲ ಮಾಡಲಾರದು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವು ದೊರೆಯಲಾರದು. ಯಾವನ ಅಂತಃಕರಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿರುವವೋ ಅವನೇ ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲವನ್ನೈದುವನು.

ಇದು ನಿರಹಂಕಾರಯೋಗದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯಕೂಡದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಧಾನ್ಯವು ಮಾಗಿದ ಮೇಲೆ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಅಂಗನು ಬಾ

ದ ಮೇಲೆ ಶಿವನಿಗೆ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಸಲ್ಲುವನು. ಇದನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಕಂಡುವರು, ಒಬ್ಬರು ಪಡೆಯುವದಲ್ಲವು.

೪. ವಾಯುವಿನ ಗುಣ ನಿರ್ಮಲತ್ವ — ಗಾಳಿಯು ಸುಗಂಧ ಮತ್ತು ದುರ್ಗಂಧದ ಮೇಲಿಂದ ಹಾಯ್ದರೂ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಗುಣವಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಆತ್ಮನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅನಾತ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಳಿ, ಮೂಸಿ ಮುಟ್ಟಿ ದೇಖವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗುವವು. ಬೇಟೆ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮನವು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಯಸತೊಡಗುವದು. ಆದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಎಂಥ ದೇಖವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಸಾದಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸುಕಿದ ಅಜ್ಞಾನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಳಿದವನಾಗಿ ಮನವು ಘನವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಕಾರಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅವನು ಉಳಿಯುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಚಂಲಿಂಗವೆಂದೂ ಜಂಗಮವೆಂದೂ ಕರೆದಿರುವರು. ಪ್ರಾಣವ್ಯಾಪಾರವು ದಶವಾಯುಗಳೆಚ್ಚಿಗೆ ಹರಿಯುವ ಸ್ವಭಾವವಿರುವದು. ಅದರೆ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಸಾದಿಯೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿ ನಡೆಯುವ ನಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಾಣವ್ಯಾಪಾರವು ಅಳಿದು ಲಿಂಗವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವನು. ಇವನೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲವನ್ನೈದುವನು.

ಇವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ವಾಯುವು ಹೇಗೆ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವದೋ ಹಾಗೆ ಇವನು ಸಕಲ ಸತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞಾನರ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಸದಾಚಾರವೆಂಬ ರಚಾರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಸದಾಚಾರವೆಂದರೆ ಸತ್ತ್ವಿಯೆಯಿಂದ ಧನವ ಗಳಿಸಿ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನೀಡುವದು. ಇದರಂತೆ ಇವನಾದರೂ ಜ್ಞಾನಧನವನ್ನು ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು. “ ಭಕ್ತಂಗೆ ಬಹಿರಂಗ ದಾಸೋಹ ಜಂಗಮಂಗೆ ಅಂತರಂಗ ದಾಸೋಹ ” ಇದನ್ನು ಯಾವನು ಮಾಡದಲ್ಲಿಯೂ ಧನವನ್ನು ತನ್ನ ಬಂಧವರಿಗೆ ಹಂಚುವಂತೆ ವಾರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಶಿವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಧನವನ್ನು ಹಂಚದಲೆ ವಂಚಿಸಿದರೆ ನರಕ ಸಂಚಯ ತಕ್ಕದು.

ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಸ್ಥಲ ಕೊಡುವ ಗುಣವಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಇವನಾದರೂ ಗುರುಮೂರ್ತಿ ತಾನಾದ ಬಳಿಕ ಶಿಷ್ಯನ ಪೂಜೆಗೆ ಉಬ್ಬಿಬ್ಬಿ ಹಾರೈಸಬೇಕು. ಗುರುಮೂರ್ತಿ. ತಾನಾದ ಬಳಿಕ ಪರವಶನಾದ ಶಿಷ್ಯನ ಆರುವಿಗೆ ತಂದು ಓಲೈಸಬೇಕು. ಇಂತಪ್ಪ ಆದಿ ವಿಚಾರವನರಿಯದೆ ಮನಬಂದಂತೆ ಮಾತಾಡುವವರಿಗೆ ಗುಹ್ಯಪ್ರಕಾರ ಲಿಂಗವೇನು ಹೇಳುವ ಮಡಿವಳಯ್ಯ ಮುಂದೆ ಬರುವಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ವಾಯು ಅಂಗವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಇನ್ನು ಯಾರು ಸ್ವತಃ ಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಸಂಸಾರ ದೊಳಗಿನವರಿಗೂ ಸಹ ಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರೇ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು. ಅವರೇ ಮಹಾತ್ಮರು. ಗಂಧ, ರಸ, ರೂಪ, ಸ್ಪರ್ಶ ಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ಪಂಚವಿಷಯಗಳಿಂದಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಬಿಡದೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವು. ಆದುಕಾರಣ ಅಡವಿ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಸೇರದಲೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಕುಂಬಾರ ಹುಳದಂತೆ ಇರುವದೇ ವಿರತಿಯು. ಆದುದರಿಂದಲೇ “ಮನವಿರಕ್ತಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ತನುವಿರಕ್ತಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಹುದೇ” ಎಂದು ಶರಣರಾದವರು ಎಚ್ಚರಿಸಿರುವರಲ್ಲದೆ,

“ಕೇಶ ಕಾಷಾಯಾಂಬರವನಿಕ್ಕಿದೊಡೇನೋ ? ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಧರಿಸಿದಡೇನೋ ? ಸಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮತನಲ್ಲ. ನಿರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತನಲ್ಲ. ಪಾರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಯಲ್ಲ. ಇದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೂಡಲಸಂಗ ಮದೇವಾ ತುರುಬಾಗಲಿ ಜಡೆಯಾಗಲಿ ಬೋಳಾಗಲಿ ಅರಿವು ಆಚಾರವುಳ್ಳದೆ ಜಂಗಮ ”

ಸದ್ಯಕ್ಷನ ಪ್ರಾಣವೇ ಅರಿವು (ಗುರು) ಆಚಾರ (ಲಿಂಗ) ಅನುಭಾವ (ಜಂಗಮ) ಗಳು ಅರಿವು ಆಚಾರ ಅನುಭಾವಕ್ಕೆ ಸದ್ಯಕ್ಷನೇ ಜೀವಾಳವು. ಈ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಹಾತ್ಮಾ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಕವನ್ನುದ್ದರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವನಾದ ಕಾರಣ ಇವನೇ ನಿಜವಾದ ವಿರತನೂ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕನೂ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

“ಮೊಲೆಯ ಮೇಲಿದೇ ಯೋಗಿಗಳುಂಟು ಲೋಕದಲಿ, ಶಿಲೆಯ ಮೇಲಿರುತ್ತಿರುವ ಮೋಹಿಯುಂಟು, ಬಳಸಿದಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿತ್ವ ಉಂಡು ಉಪವಾಸ ನಮಗಿದೇ ಇಂದು ಜೀಕಾದ ಗಂಟು ”

ಆದು ಕಾರಣ ಇಂಥವರಿಂದಲೇ ಲೋಕೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವು ಸಂಭವಿಸಬಹುದೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಯಾವನು ವಿಷಯವ್ಯವೇಶದ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಅಳಿಯಬಲ್ಲನೋ ಅವನೇ ಬ್ರಹ್ಮಯು. ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವನು ಅಳಿಯಲಾರನೋ ಅವನನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಣಿಸದೆ ಸ್ವಾರ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಬಹುದು. ಶರಣರು ಉಂಡು ಪವಾಗಿಗಳು. ಬಳಸಿಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು. ಆದುಕಾರಣ ವಚನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನುಡಿದವುಗಳಾಗಿರುವವು.

“ಸುರಗಿರದ ವರೆಯಂತೆ ಆರಸಿರದ ಸೀಮೆಯಂತೆ । ಗುರುವಿರದ ಮಠದಂತೆ ಕೇಳಾತ್ಮ । ವಿರದ ಶರೀರದಂತಿರುತಿಹರು । ಹರನ ಚಿಕ್ಕಳೆಯಿರದ ಬರೆ ಸಮಯ ತಿಳಿಯನೋರ್ವಂ । ಬಂದೆ ಬಡಿದಾಡುಮರು ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಗಳು । ಶರಣ ಬಸವಾದಿಪ್ರಭು ಮುಖರ ಭಯವಿಲ್ಲದಲೆ । ಮರುಳು ಮಾಡಿದನೇನೋ ಯಮಂಜನಿವರಿಗೆ ಎದಕೆ ಬಡಿದಾಡುತಿಹರೋ ” (ಮಹಂತಶಿವಯೋಗಿ)

೫ ಆಕಾಶದ ಗುಣ ನಿರ್ವಯಲು — ಆಕಾಶವು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೋಡ ವಿಂಚುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಯಲಾಗುವ ಗುಣವಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಆಚರಿಸುವನಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೆ ಎದರು ತೊಡರುಗಳಿಗೆ ಕರಗದೆ ಕೊರಗದೆ ಸ್ತುತಿ ನಿಂದೆಗೆ ಹಿಗ್ಗದೆ ಕುಗ್ಗದೆ, ಸಹಜಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು “ಬಂದ ಬರವೇ ಲಿಂಗಾನಂದ ಇದ್ದ ಇರವೇ ಲಿಂಗದ ಲೀಲೆ” ಎಂದು ತಿಳಿದು ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಶಿವಪ್ರಪಂಚವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲುಪಕ್ರಮಿಸುವನು. ಇದರಿಂದ ಶರಣನು ತಾನು ಸತಿ ಯಾಗಿ ಲಿಂಗದೇವನನ್ನು ಪತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅನಂದಯುಕ್ತನಾಗಿ ನಡೆಯಹತ್ತದರಿಂದ ಲಿಂಗಾಚಾರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಲಿಂಗಾಚಾರವೆಂದರೆ ಲಿಂಗದ ಹೊರ್ತು ಅನ್ಯದೇವರ ಉಪಾಸನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವದು. ಈ ಲಿಂಗಾಚಾರದ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತು ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದವನ್ನೇ ಭೋ

ಗಿಸುವವನಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆನಂದಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ನಡೆ ಯುವವನಾದುದರಿಂದ ಶರಣಸ್ಥಲವನ್ನೈದುವನು.

ಆಚಾರವು ಅಳವಟ್ಟು ಅಂಗದೋಷವು ಹಿಂಗದಿದ್ದರೆ ಲಿಂಗದ ನೆಲೆಯು ಆಂಗೂ ನಿಲುಕಲಾರದು. ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯಯೋಗ ದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುವ ವರೆಗೆ ಅಂಗನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ತಾರತಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟುಸ್ಥಲವನ್ನಾಚರಿಸುವದಿರುವದು ಆದರೆ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಜನ್ಮತಃ ಆ ಸ್ಥಾನದ ಶುದ್ಧಾಂಗವು ತನಗಿರುವದೆಂದು ಭಾವಿಸುವದು ತಪ್ಪು.

ಪಂಚತತ್ವಗಳಿಂದ ಒಂದು ದೇಹವು ಹೇಗೆ ಆಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಐದು ಕೂಡಿ ಮಹಾಲಿಂಗವಾಗಿದೆ. ಪಂಚತತ್ವಗಳು ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮನು ಹೀಗೆ ಆರು ತತ್ವಗಳು ಕೂಡಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಲಿಂಗವಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಕುರುಹೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಇನ್ನು ಭಕ್ತ ಮಹೇಶ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಶರಣಸ್ಥಲಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿ ಐಕ್ಯವಾಗಿ ನಿಸ್ಥಲವಾಗಿರುವದೇ ಲಿಂಗಾಂಗಗಳ ಧರ್ಮವು. ಮೇಲಿನ ಶರಣನೇ ಇಂಥ ಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭಾವಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮ ರಸಭಕ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಲವನ್ನೈದುವನು. ಶಿವಜೀವರ ಒಂದು ಗೂಡುವಿಕೆಗೆ ಐಕ್ಯವೆಂದಿರುವರು. ಇದೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ

ಹರಿಹರ ದೇವ.

(ಶ್ರೀ. ಆರ್. ಎಮ್. ಅಡಿಕಿ ಮು. ಅಥನ.)

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯು ಹರಿಹರ ಕವಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ಕವಿಯು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಗಳೆಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದೊಳಗೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದನು. ಈ ರಗಳೆಗಳು ಪಟ್ಟದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತೃಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಜನರು ಇವನನ್ನು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಗಳೆಯ ಕವಿಯೆಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಇವನು ' ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ 'ವೆಂಬ ಚಂಪೂ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ

ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಜರದ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಡಿಸಿದನು. ರಗಳೆಗೆ ಕನ್ನಡ ರಚನೆ ' ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ ' ವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಈ ಕವಿಯು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಕುಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ದಿವಂಗತ ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ರಳ, ಕುಳ, ಕ್ಷಗಳ ಭೇದವನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದನು. ಪಂಪನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಅರಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯದೇವಿಯು ೧೨ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಸೊತ್ತಾಗಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿ ಬಡವರ ಗುಡಿಸಲ ಗಳಲ್ಲಿ ಇರಹತ್ತಿದಳು.

ಈ ಕವಿಗೆ ಹರೀಶ್ವರ ದೇವ, ಹರಿಹರದೇವ, ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳುಂಟು. ಇವನನ್ನು ಭೀಮಕವಿ, ಪದ್ಮಣಾಂಕ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕವಿಯು ತಂದೆ ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾದೇವನು. ಕಾಯಿಯು ಶರ್ವಾಣಿ. ಹರಿಹರನ ಗುರು ಹಂಪೆಯ ಮಾಯಿದೇವ. ಹರಿಹರನು ನರಸಿಂಹ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ' ಶರಣಕರ ಕುಲತಿಲಕ ' ನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಮೊದಲು ಶೈವ ಮತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮುಂವೆ ವೀರಶೈವನಾದನೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ.

ಹರಿಹರ ಕವಿಯು ಕಾಲವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೧೬ ಎಂದು ಪಂಡಿತರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಹರಿಹರನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಯೋಗಿಯು ಮತ್ತು ಪನಾಡ ಪುರುಷನು. ಈತನು ಹಿಂದಿನ ಜೈನ ಕವಿಗಳಂತೆ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯದೆ ಪುರಾತನರ ಮತ್ತು ಶಿವ ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು ಪಡಕ್ಷದದೇವನು ರಾಜ ಕೀರ್ತಿ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಧರೆಯೊಳ ಮೇಣ್ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟುತ್ತುರುಳ್ಳ ನರರ ಮೇಲುರ್ಬಿ ಕರ್ಬಂಗಳಂ ಬಿ |
ತರಿಸುತ್ತಂ ಸಪ್ರಯಾಸಂ ಕೆಲ ಕೆಲರಕಟಾ ಕಬ್ಬಿಗಂ ಕೆಟು ಮೋದಂ |

ಹಂದೇವಂ ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನ ಶರಣರಂ ಪಾಡಿ ಕೈವಲ್ಯ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ.

ವರನಾದಂ ಮತ್ತಂಗತ್ಯಧಿಕ ಶಿವಕವೀಂದ್ರಂಗದಾರ್ ಸಾಖ್ಯ
ಯಪ್ಪರ್ || ೧ ||

ಹಂಹರ ದೇವನು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಗರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, ಶಿವಗ
ಣದ ರಗಳೆ, ಪಂಪಾಶತಕ, ಶಿವಾಕ್ಷರ ಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಮುಡಿಗಿಯ
ಅಷ್ಟಕ.

ಗರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವು ಇವನ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅದು ಪ್ರಾಥ
ಮ ಮತ್ತು ಸರಸವಾದ ಕಾವ್ಯ. ಕವಿಯು 'ಘನಕವಿತಾ ವಿಲಾಸದೋಳ',
ಸಂದಮಯೂರನ ರೇಖೆ, ಕಾಳಿದಾಸನ (ಸವೃತ್ತಿ, ಬಾಣನ ಮೃದೂಕ್ತಿ,
ಹಲಾಯುಧನ ಅಶು, ಕೇಶಿರಾಜನ ಬಗೆ, ಉದ್ಭಟಯ್ಯನ ಗಭೀರತೆ,
ಮಲ್ಲಣ್ಣನನೆಳ್ಳೆ, ಭೋಜರಾಜನ ಜಸಂ' ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರು
ವವು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಪಂಪಾಪತಿಯ ಭಕ್ತಿಕಾವ್ಯ ರಗಳೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮುಖಗಳನ್ನು (aspects of
beauty) ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಸಾರವನ್ನು ಇಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಪಂಪಾಶತಕ ಮುಡಿಗಿಯ ಅಷ್ಟಕಗಳು ಇವನ ಅಶುಕವಿತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿ
ಸುತ್ತವೆ.

ಈತನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ, ಪದ್ಮರಾಜ ಪುರಾಣ
ಮತ್ತು ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಂಹರ ಕವಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹ
ತ್ವವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಪಂಪಾಪತಿಯ ಭಕ್ತನೂ ಕವಿಯೂ ಆದ ಹಂಹರನು
ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾದನು.

ಶೈವಾಗಮ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾದರ್ಶನ.

(ಬರಹಗಾರ: — 'ಸಾವಿತ್ರಿ' ಮು. ಗೋಕಾಕ)

ಶಿವಾನುಭವದ ಓದುಗರಿಗೆ 'ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾದರ್ಶನ' ದ ಹೆಸರು
ಆದರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವರೂಪದ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ
ಸೂಚಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಹೇತುವೇ ಈ ಬರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು.

ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ನಾಡುಗಳಿಗಿಂತ ಭಾರತಭೂಮಿಯು ಹೆಚ್ಚು
ಪವಿತ್ರವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಎಂದು ಬಹುತರ ಅಖಿಲವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಒಪ್ಪಿ
ಕೊಳ್ಳುವರು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮತ್ವಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ
ಸುವಂಥ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದೇ ಇದರ ಪವಿತ್ರತೆಗೆ ಕಾರ
ಣವು. ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳು ನಮ್ಮ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದಾರ್ಶನಿಕ
ವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು; ಆದರೆ, ಬೇರೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ದಾರ್ಶನಿಕರ ಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರಾಯಶಃ ಭೌತಿಕಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತುವರು
ತ್ತಿರುವರು. ಅದು ಅದನ್ನು ದಾಟುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ದಾರ್ಶ
ನಿಕರು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಶ್ರಭೆಯಿಂದ ಭೌತಿಕಚಕ್ರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಒಂದು
ಪರಮಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುವರು. ಆ ಗುರಿಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರ. ಅದ
ಗಿಂತ ಬೇರೆ ಗುರಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಉಪದೇಶಗ್ರಹಿಸಿ ಅದ
ರಂತೆ ನಡೆದು ಸಹಸ್ರಾವಧಿ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ಜನರು ಈ ಭವಸಾಗರವನ್ನು
ದಾಟಿರುವರು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ದಾರ್ಶನಿಕ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠತರದ್ದು ವೇದಾಂತವು. ಈ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಶಾಖೆ
ಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾಶಾಖೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ, ಸುಂದರತಮ,
ಮನೋಹರತಮ ಹಾಗೂ ಹೃದಯಗ್ರಾಹಣೀಯವಾದುದು. ಈ ದರ್ಶ
ನಕ್ಕೆ ಕೈವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಶೈವಾಗಮವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು. "ಸೃಷ್ಟಿಯ
ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಭಗವಾನ್ ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ದೇವಸ್ವರೂಪದಿಂದ
ಸೇವಕಾದಿ ಪುಷ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ
ಇದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಳಕೆ

ಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಗ್ರಂಥವೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಉಪದೇಶದ ಮೂಲಕವೇ ಇದರ ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದಲೂ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಿಷ್ಯರ ಅಭಾವವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಈ ವಿದ್ಯೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಲುಪ್ತವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾದೇವನು ಮತ್ತೆ ಒಮ್ಮೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು, ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತನು. ಕೂಡಲೆ ದೂರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕಾಶ್ಮೀರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ, ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ತ್ರ್ಯಂಬಕಾದಿತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಶೈವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. " ಈ ತ್ರ್ಯಂಬಕಾದಿತ್ಯನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೋಮಾನಂದ ಎಂಬ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಗಿಹೋದರು. ಅವರು ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ 'ಶಿವ ದೃಷ್ಟಿ' ಎಂಬ ಅನುಪಮ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದರು. ಬಹುತರ ಅರಿಯದವರಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ವಸುಗುಪ್ತರೆಂಬ ವ ತೊಬ್ಬರು ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ದೂರ್ವಾಸರಿಗಿತ್ತಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಆ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅವರು ಮಹಾದೇವ ಪರ್ವತದ ಹತ್ತಿರಹೋಗಲು, (ಶ್ರೀ ನಗರದ ಎದುರು ಮೂಡಣ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆ) ಹಾರ್ವನ ಸರೋವರದ ಮೇಲ್ಮಗ್ಗಲು ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯು ಕಂಡಿತು. ಕೈಯಿಂದ ತುಸು ದೂಡಿದೊಡನೆ ಆ ಅರಿಯು ಕಿತ್ತುಬಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬರೆದಿತ್ತು. ವಸುಗುಪ್ತರು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದೊಂದು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಿತ್ತು. ಅದರ ಹೆಸರು 'ಶಿವಸೂತ್ರ'. ವಸುಗುಪ್ತರು ಬರಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಆ ಶಿಲೆಯು ಮೊದಲಿನಂತೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಶಿಲೆಯ ಹೆಸರು 'ಶಂಕರೋಪಲ'. ಈಗಲೂ ಅದು ಅಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ 'ಶಂಕರಪಲ' ವೆನ್ನುವರು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುವ ಗ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇವೆರಡು ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಶೈವ ಗಮದ ಪ್ರಚಾರವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಸೋಮಾನಂದರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಉತ್ಪಲದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ 'ಈಶ್ವರಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದರು. ಇದು ಈ ದರ್ಶನದ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಹೊತ್ತಿಗೆಯು. ಈ ಆಚಾರ್ಯರೇ 'ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯ' ಹಾಗೂ 'ಶಿವ

ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞ' ಇವುಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವರು. 'ಈಶ್ವರಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞ' ಮೇಲೆ ಆಚಾರ್ಯ ಅಭಿನವಗುಪ್ತರು 'ವಿಮರ್ಶಿನಿ' ಎಂಬ ಟೀಕೆ ಬರೆದಿರುವರು; ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಎಷ್ಟೋ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಬರೆದಿರುವರು. 'ವಿಮರ್ಶಿನಿ'ಯ ಮೇಲೆ ಭಾಸ್ಕರಕಂಠನು ಟೀಕಾ ಬರೆದಿರುವನು. ಸ್ವತಃ ಆಚಾರ್ಯ ಉತ್ಪಲದೇವರೂ ತಮ್ಮ 'ಈಶ್ವರಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞ' ಗ್ರಂಥದ ಮೇಲೆ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಟೀಕಾ ಎಂಬೆರಡು ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಆದರೆ, ಈಗ ಅವು ಅನುಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ 'ಶಿವದೃಷ್ಟಿ'ಯ ಮೇಲೆ ಯೂ ಒಂದು ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಅದು ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ. ಶಿವಸೂತ್ರದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷೇಮರಾಜನು 'ಶಿವಸೂತ್ರವಿಮರ್ಶಿನಿ' ಎಂಬ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಭಟ್ಟಕಲ್ಲುಹಾದಿಗಳು 'ಸ್ವಂದ' ಎಂಬ ಕಾರಿಕೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವರು. ಇವುಗಳ ಹೊರತು ಎಷ್ಟೋ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಮತ್ತೆಷ್ಟೋ ಚಿಕ್ಕದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಟೀಕೆಗಳೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವು ಕಾಶ್ಮೀರದ ರಾಜಕೀಯ 'ರಿಸರ್ಚ' ವಿಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ದರ್ಶನವು ಬಹುತರ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಹೊರಗಿನ ಯಾವದೇ ಪ್ರಾಂತದ ಯಾವ ಪಂಡಿತರೂ ಬರೆವ ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರದ ಯಾವ ಮುಸ್ತಕವನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ನಾವು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂಥ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಮುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಓದಿರುವೆ. ಅದರ ಹೆಸರು 'ಶ್ರೀಆತ್ಮವಿಲಾಸ' ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಶ್ರೀಆಮೃತವಾಗ್ಯವಾಚಾರ್ಯನು. ಅಂತರ್ವೇದಿಯು (ಕನ್ಯ ಕುಬ್ಜವು) ಆತನ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 'ಶೈವಗ್ರಂಥ'ಗಳು ಬಹಳವೆ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಶೈವದರ್ಶನದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿತು. ಇನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತುಸು ಅವಲೋಕಿಸೋಣ. ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವುಂಟು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ಯೈಕ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಮುನಿಗಳು ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರ ಉದ್ದೇಶವು ಇನರಿಗೆ ಅವರವರ ಬುದ್ಧಿಯ ಆಳವಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಠಿನ ಅಥವಾ ಸರಲ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು (ತತ್ವಗಳು) ತಿಳಿ

ಯದೇಕೆಂದು. ನೈಯಾಯಿಕರ ಸರಮಾಣುವಾದವು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕವೇ ಸಾಂಖ್ಯರ ಸತ್ತ್ವಾರ್ಥವಾದವು ತಿಳಿಯುವದು. ಸತ್ತ್ವಾರ್ಥವಾದದ ಆಲನವಾದ ಬಳಿಕ ವೇದಾಂತದ ವಿವರ್ತವಾದವು ಬುದ್ಧಿಗಮ್ಯವಾಗುವದು. ಅದರಿಂದ ಅಭಿನವಗುಪ್ತರ ಕಥನವು ನಿಜವೋ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಯು ನಿಜವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು ತಳೆಯಲಾಗದು. ಇಬ್ಬರ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಸರಿಯಾದದ್ದು. ಒಬ್ಬರು ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಅವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿರುವರು. ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು 'ಪ್ರಹ್ಮವು ಒಂದೇ ನಿಜವಸ್ತುವಿದ್ದು ಅದೇ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಶೈವರು 'ಪರಮಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ನಿಜವಸ್ತುವಿದ್ದು ಅವನೇ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿರುವನು' ಎಂದಿರುವರು. ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಭೇದವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದರೆ, ಬರೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬದರ ಅಕ್ಷರಾರ್ಥವು 'ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ' ಎಂದು. 'ಶಿವ' ಇದರ್ಥ 'ಕಲ್ಯಾಣ'ವೆಂದು. ಅದ್ವೈತದರ್ಶನವನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೃದಯಂಗಮ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶೈವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ 'ಪ್ರಹ್ಮ' ಪದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು 'ಶಿವ' ಪದವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತವೇ ಇದೆ.

ಮೂಲಸಿದ್ಧಾಂತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಶಂಕರರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೈವರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಭೇದವಿಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಶ್ರೀಶಂಕರರ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕಿಂತ ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೃದ್ಯವಿದ್ದದನ್ನೂ ಶೈವದರ್ಶನದ ಪ್ರತಿಪಾದನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅದು ಅಧಿಕಮನೋಜ್ಞವಾಗಿರುವದನ್ನೂ ಮುಂದೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ವಿವರ್ತವಾದವು ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ, ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಮಾತುವವನು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು "ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಪ್ರತೀತಿಯು ಹೇಗೆ ಬರುವದು? ಪರಮಾತ್ಮನು, ನಿರ್ಗುಣ, ನಿರ್ವಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಇಚ್ಛಾದಿರಹಿತನಿರಲು, ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪಾದನ, ಪಾಲನ ಹಾಗೂ ವಿನಾಶ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವನು! ಅನಾದಿ ಕರ್ಮವು ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಕೆಲವೆಡೆ ಅನಾದಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ 'ಅಂಥಪರಂಪರೆ' ಎಂದು ಹೇಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವರು?" ಎಂಬ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂಥ ಶಂಕೆಗಳನ್ನು ಶೈವ

ಆಚಾರ್ಯರ ಎದುರು ಯಾರೂ ಎತ್ತಲಾರರು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸಂಸಾರಮುಕ್ತನಿಗೂ ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಠನದಿಂದ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಶಯಗಳ ನಿರಾಸನವು ಆಗುವದು. ವಿವರ್ತವಾದವು ವಿಶೇಷಜ್ಞರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವದು; ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನಲ್ಲ.

ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದು — ಪರಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಪರಮಾತ್ಮ. ಅಭೇದದಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವದು ಮತ್ತು ವಿವರ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಭೇದವನ್ನು ಅಭೇದಾವಸ್ಥೆಗೆ ಒಯ್ಯುವದು ಪರಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು. ಅರ್ಥಾತ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ ಮೂಲಕ ಸ್ವಯಂ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಶಿವಭಾವವನ್ನೂ, ಪಶು (ಜೀವ) ಭಾವವನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಭಾವವನ್ನೂ ಧರಿಸುವನು. ಶಿವಭಾವದಲ್ಲಿ ಪಶುಭಾವವನ್ನೂ, ಪಶುಭಾವದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಾವವನ್ನೂ ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. (ಹೀಗೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪಶುವಿನಲ್ಲಿ ಭೇದ ಹಾಗೂ ಪಶುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು.) ಮತ್ತೆ ಶಿವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವನು ಹಾಗೂ ಪಶುರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಹುಡುಕಹತ್ತುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಯಾವದೊಂದು ಪಶುವಿನೆದುರು ಕ್ಷಣ ಕೂತ್ ಪ್ರಕಟನೂ ಆಗುವನು; ಆದರೆ, ಮತ್ತೆ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಕ್ರೇಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಶುವಿನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವನು. ಈ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಶುವಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಸದುರವಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಜೀವನು ತನ್ನ ಮರೆತಂಥ ರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವನು. ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪದ ಗುರುತು ಅದ ಬಳಿಕ ಆತನು ಮತ್ತೆ ಮೋಹವಶವಾಗಲಾರನು. ಹೀಗೆ ತಾನೇ ಅಡಗಿಸಿದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಂಚಿವನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವನು. ಶಿವನ ಕರ್ಮಗಳು ಏನು. ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ವಿಧಾನ. ಅನುಗ್ರಹ. ಒಬ್ಬನೇ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅನೇಕತ್ವವ (೩೬ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು) ಪ್ರಕಟಿಸುವದು ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೆ ಈ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲಯಗೊಳಿಸುವದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು. ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೂಲಕವೇ ಆತನಲ್ಲಿ ಪಂಚಕರ್ಮಗಳ ಭಾಸವಾಗುವದು. ಇಲ್ಲಿ 'ಹೇಗೆ?' ಎಂಬದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಹೇಗೆ?' ಎಂಬದಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ? 'ಹೇಗೆ?' ಎಂಬದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ

ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿರುವದು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಪರಮಾನಂದವು ಪರಮಾನಂದವೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು. ಆದರೆ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಯಾವದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಶಿವತತ್ವವು ಕಂಡುಬರುವದು. (ಭಾಸಮಾನವಾಗುವದು) ಆದರೆ, ಪರಮಶಿವನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪವು ಪರಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಅರ್ಥಾತ್ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು. ಈ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯವೆಂದೂ ಅನ್ನುವರು. ಮಲವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇರುವದು. ಅದ್ದರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲದ ಅಂಶವೂ ಇರದು. "ಜಗತ್ತು ಮಿಥ್ಯವಿದೆ. ಜಗತ್ತು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ" ಎನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತ 'ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವಿದೆ. 'ಜಗತ್ತು ಶಿವ' ವಿದೆ. 'ಅದು ಶಿವನದೇ ಸ್ಥೂಲಭೌತಿಕ ರೂಪವಿದೆ' ಎನ್ನುವದು ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವು. ! ವಿವರ್ತವಾದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದವು ಎಷ್ಟು ಹೃದಯಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿದೆ ! ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಬಂಧಮೋಕ್ಷ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕಾರಣವಿದೆ. ಕರ್ಮದ ಅನಾದಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ತಿಳಿವಿಗಾಗಿ. ನಿಜವಾಗಿ ಕರ್ಮವು ಕೂಡ ಈ ಪಾರಮೇಶ್ವರೀ ಕ್ರೀಡೆಯ ಹೃದ್ರ ಅಂಗಪ್ರತ್ಯಂಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಅಭಿನವ ಗುಪ್ತಪಾದರು 'ಪರಮಾರ್ಥ ಸಾರ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು:— 'ಇತಿ ಬಂಧಮೋಕ್ಷ ಚಿತ್ರಾಂ ಕ್ರೀಡಾಂ ಪ್ರತಿನೋತಿ ಪರಮಶಿವಃ' ಆಚಾರ್ಯ ಉತ್ಪಲದೇವರೂ ಎನ್ನುವರು:—

"ತ್ವದ್ಧಾಂವಿ ವಿಶ್ವವಂದ್ಯೋಃ ಸ್ಥಿನ್ನಿಯತಿಕ್ರೀಡನೇ ಸತಿ |

ತವ ನಾಥ ಕ್ರಿಯಾನ್ ಭೂಯಾನ್ ಅನಂದ ರಸಸಂಭವಃ ||

ಮತ್ತೂ

"ಸ್ವಾರಯಸ್ಕಜಿಲಮಾತ್ಮನಾಸ್ಪರನ್ | ವಿಶ್ವಮಾವೃಶಸಿ ರೂಪಮಾವೃಶನ್ |

ಯತ್ ಸ್ವಯಂ ನಿಜರಸೇನ ಘೂರ್ಣಸೇ | ತತ್ ಸಮುಲ್ಲಸತಿ ಭಾವಮಂಡಲಮ್ ||"

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಂಟಾದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವಾಗಲು, ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುವದು. ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳು (ಮೋಹ, ಭಕ್ತಿ, ತಪಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳು) ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವಾದ ಮೇಲೆಯೇ

ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾಗುವವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯುಚ್ಛ ಮಾದದ್ದು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಜ್ಞಾನದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುವದು. ಅಜ್ಞಾನದೊಳಗಿರುವ ನಾಶವಾದ ಬಳಿಕ ಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವು ತನ್ನ ಪೂರ್ಣಮಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಮೇವ ಕಂಗೊಳಿಸುವದು. ಈ ಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯೆನ್ನುವರು. ವಸ್ತುತಃ ಇದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಇದು ಆತ್ಮನ ನಿಜಸ್ವಭಾವವು. ಆತ್ಮನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆತನ ಮುಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧರೂಪವಿರುವ ಅಜ್ಞಾನದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯೆನ್ನುವರು. ಇದನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಹುಡುಕುವವರು ನಾವೆಷ್ಟರವರು ? ಆ ಶಿವನೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಹುಡುಕಹೆಚ್ಚುವನು. ಅಥವಾ ಶಿವನೇ ಸ್ವಯಮೇವ ನಮ್ಮ ರೂಪತಾಳಿ ತನ್ನ ಶಿವರೂಪವನ್ನು ಹುಡುಕುವನು ಎಂದೆನ್ನಬಹುದು. " ಇಡೀ ದರ್ಶನದ ಸಾರವಿದು.

ಈ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾದರ್ಶನವು ಬಹಳ ವಿಶ್ವತವಿದೆ. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಡಲೇಬೇಕು. ವಿಶೇಷ ಪರಿಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ಒಂದೊಂದು ಅಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೊಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾದೀತು. ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಕಾಸಮಾಧಾನ ದ್ವಾರದಿಂದ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕಾಶ ಕೆಡುಹಲು ಬಯಸುವೆನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ— ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಸ್ವತಂತ್ರರಿರುವರು, ನಾವು ಪರತಂತ್ರ ಇರುವೆವು. ಹೀಗೆಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿರುವನು; ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಪರತಂತ್ರ ಇರುವವು. ಅದ್ದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರತಂತ್ರಗಳೆಂಬ ಎರಡು ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಾವು 'ಅದ್ವೈತ' ವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಲ್ಲೆವು !

ಉತ್ತರ— ಈ ತರದ ವಿಚಾರವು ಬಲು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು. ಲೌಕಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಅಪೂರ್ಣವಿರುವದರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುವದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ

ಅನೇಕತೆಗೆ ಎದೆಯಿರುವದಿಲ್ಲ. ಉಳಿಯಿತು ದ್ವೈತದ ಸಂಬಂಧವು. ಇದರ ಉತ್ತರವು ಮೊದಲೇ ಒಂದು ಹೋಗಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ - ಅದ್ವೈತ ಭಾವವಿರುವ ತನ್ನ ಅದ್ವೈತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ದ್ವೈತದ ಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದೂ ಮತ್ತೆ ಈ ದ್ವೈತವನ್ನು ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಲಯಗೊಳಿಸುವದೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಅದ್ವೈತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರವಿರುವದೂ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯವಾದಕ್ಕೆ ದ್ವೈತವು ಎಳೆನ್ನೂ ಸೋಂಕದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿರುವ ಜೈತನ್ಯಶಕ್ತಿ (ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಶಕ್ತಿ)ಯೇ ಜಗತ್ಪರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯುವಿರಿ ಹೀಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಎಂಬೆರಡು ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಾನ್ಯಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ದ್ವೈತವೇಕೆನ್ನಬಾರದು?

ಉತ್ತರ - ಒಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಹೇಳುವೆವು. ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ವಲನ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ದಾಹಶಕ್ತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯಾಗುತ್ತವೆಯೇ? ದಾಹಶಕ್ತಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಎನ್ನುವರು; ಅಗ್ನಿಯೇ ದಾಹಶಕ್ತಿ, ದಾಹಶಕ್ತಿಯೇ ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವನೇ ಶಕ್ತಿ; ಶಕ್ತಿಯೇ ಶಿವ. ಕೇವಲ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯರು ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹಾಗಾದರೆ ಅವರು ದ್ವೈತದ ಸಂಶಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಇಂಥ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದೇಕೆ? ಅದ್ವೈತಪ್ರತಿಪಾದಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇ ಏಕೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಿಲ್ಲ?

ಉತ್ತರ - ಅಜ್ಞರ ತಿಳಿವಿಗಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯರು ವಿವಿಧರೀತಿಯಿಂದ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು. ದ್ವೈತಪ್ರತಿಪಾದನಕ್ಕಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅದ್ವೈತ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಶಬ್ದಗಳೂ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಡಲಾರವು ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತನು ಸ್ವಾನುಭವ ವೇದ್ಯನಿರುವನು; ಶಬ್ದಗಳ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯದ ರಸವು ಶಬ್ದವಾಚ್ಯ ಆಗದಂತೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೂ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಲ್ಲ. ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗವು ಕೇವಲ ಉಪಲಕ್ಷಣಮಾತ್ರ. ಉಪನಿಷದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ: - 'ಯತೋ ವಾಚೋ ನಿವರ್ತಂತೇ ಅವಪ್ರಾಪ್ಯ ಮನಸಾಸಹ'

ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಉತ್ಪಲದೇವರೂ ಹೇಳುವರು: - 'ತ್ವಯಿ ನಸ್ತುತಿ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವಾಭಾವಾತ್ಮೀಯ ಯತೋತಿ ಸುಂದರೋತಿ' ಅರ್ಥಾತ್ ನೀನು ಸ್ವಾನುಭವವೇದ್ಯನು ಮಾತ್ರ. ವಾಣಿಯ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ; ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸ್ತುತಿಯು ವಾಣಿಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನೀನು ಅತೀವ ಘಂದರನಿರುತ್ತೀ. ಕಾರಣ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವೆನು. ಇದರ ಸಾರಾಂಶವಿಷ್ಟೇ. "ಅನುಭೂಯಮಾನ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಚಿದಾನಂದ ಘನನಿರುವನು. ಇದೇ ಆತನ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಂದರ್ಯವು. ಇಂಥ ಪರಮಸುಂದರ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾವು ಇಂಥ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಯ ಸ್ತುತಿಮಾಡದೆ ಇರುವದೆಂತು? ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವಶ್ಯ ಸ್ತುತಿಮಾಡುವೆವು. ಈ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವೈತದ ಸ್ಪರ್ಶವುಂಟೇ?

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸಾಂಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೂ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಪುನಃ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಲಯವನ್ನೂ ಒಪ್ಪುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪರಿಣಾಮವಾದದಲ್ಲಿ ಭೇದವೇನೂ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪರಿಣಾಮಿ ಇರಲು ಆತನು ಶುದ್ಧ, ಬುದ್ಧ, ನಿರ್ಮಲ, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತ ಹೇಗೆ ಆಗುವನು?

ಉತ್ತರ - ಸಾಂಖ್ಯರ ಪರಿಣಾಮವಾದ ಹಾಗೂ ಶೈವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹದಂತರವಿದೆ. ವಿರೂಪವು ಪರಿಣಾಮದ ದೃಷ್ಟಾಂತವು. ಹಾಲು ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುವದು. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಹಾಲೆಂದು ಎಂದೂ ಅನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶೈವರು ಒಂದು ಹುಲ್ಲಕ್ಕಡ್ಡಿಗೂ ಎನ್ನುವರು. 'ನಮೋ ಮಹ್ಯಂಶಿವಾಯ' (ತೃಣರೂಪಿ ನನಗೆ ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು) ಇಲ್ಲಿ ತೃಣ, ನಾನು, ಶಿವ ಮೂರೂ ಒಂದೇ. ಇದೇ ಭಗವಂತನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು. ಆತನು ಭಿನ್ನರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಅಭಿನ್ನವಿರುವನು. ಸ್ವರೂಪವು ಪರಿಣಾಮದ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವು. ಉದಾ: ಸುವರ್ಣಪಿಂಡದಿಂದ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿ

ಸೋದ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುಂಡಲಗಳಿಗೆ ಬಂಗಾರವೆನ್ನುವದು ನಿಜ. ಆದರೆ
ಆ ಬಂಗಾರವು—ಕುಂಡಲಗಳು ಯಾವದರ ಒಂದು ಭಾಗದಿಂದಾಗಿವೆ
ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಪಿಂಡವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪರಮೇಶ್ವರನು
ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ತನ್ನಿಂದ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ
ಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವನು. ಆತನು ಪೂರ್ಣ
ಭಾವದಲ್ಲಿಯಂತು ಪೂರ್ಣನಿರುವನೇ. ಅಪೂರ್ಣ ಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ
ವಸ್ತುತಃ ಪೂರ್ಣನೇ ಇರುವನು. ಆತನು ಬದ್ಧಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಕ್ತ
ನಿರುವನು ಮತ್ತು ಜೀವಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ ವಸ್ತುತಃ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ
ಇರುವನು. ಇದೆಲ್ಲವು ಆತನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯು. ವೇದಮಂ
ತ್ರವೂ ಸೃಷ್ಟಿವಾಗಿ ಹೇಳುವದು. 'ಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಮಾದಾಯ
ಪೂರ್ಣಮೇವಾವಶಿಷ್ಯತೇ. ಭಗವಾನ್ ಉತ್ಪಲದೇವರೂ ಎಷ್ಟು ಚಂದ
ಬಿಡಿಸಿರುವರೇ:—

ನಮಃ ಸತತ ಬದ್ಧಾಯ ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಮುಕ್ತಿ ಭಾಗಿನೇ |

ಬಂಧಮೋಕ್ಷ ವಿಹೀನಾಯ ಕಸ್ತೌ ಚಿದಪಿಶಂಭವೇ ||

ಆರ್ಥಾತ್: " ನಾನು ಯಾವ ಆ ಅನಿರ್ವಚನೀಯನಾದ ಶಂಭು
ವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೋ ಆತ ಸದೈವ ಬದ್ಧನಿರುವಂತೆ
ಸದೈವ ಮುಕ್ತನೂ ಇರುವನು. ಹಾಗೂ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ
ರಹಿತನಿರುವನು. ಇದೇ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಿದೆ.
ಇಂಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅತ್ಯಲ್ಪವಿಚಾರದಿಂದಲೂ ಯಾವತ್ತು ದೈವ
ಸಂಶಯಗಳ ನಿರಸನವಾಗುವದು. ಸಮಸ್ತ ತರ್ಕಗಳು ಮೌನದಾಳು
ವವು ಹಾಗೂ ಯಾವತ್ತು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಮಾನಸಕ್ಷೇಶಗಳು ಶಾಂತವಾ
ಗುವವು.

ಭಕ್ತಿ.

(ಲೇಖಕ— ಶಿವಭಕ್ತ.)

ಪೂರ್ವ ಪುರಾತನರ ನೂತನ ಪುರಾತನರ ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳನ್ನು
ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಅಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾಗಿ ಅಳುಕದೆ ಇದ್ದ ಅವರ ಮಹಿಮೆ
ಗಳ ಮಂದಿರಗಳು ನಿಜಭಕ್ತಿತಳಗಟ್ಟುಗಳಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ
ಯೆಂಬುದು ಅವರವರ ಚರಿತ್ರೆ ಪುರಾಣ ವಚನಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ
ಇದ್ದು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿರಬೇಕಾದ ಪುರಾತನರು ಈಗಿನ ಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ಬಾರದು. ಸತ್ಪುರುಷರ, ಶಿವಶರಣರ,
ಶಿವಭಕ್ತರ ಅವತಾರಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ದೇಶಕಾಲ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗನುಸರಿಸಿ
ತಲೆದೋರಿ ಸಮಾಜದ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತ ಕೀರ್ತಿಧ್ವಜವನ್ನು
ಮೆರೆಯಿಸಿದ ಮೆರೆಯಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ
ಕುಳುಕುತ್ತಲಿವೆ. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಭಾವ
ವನ್ನರಿತು ಲಿಂಗಾಯತ ಘಂಡನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕೈ. ವಾ.
ಗಳಾದ ಗಿಲಗಂಚಿ ಗುರಸಿದ್ಧಪ್ಪನವರು ಕೈ ವಾ. ಗಳಾದ ಅರಟಾಳ
ರುದ್ರಗೌಡರು ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ತನುಮನಫನಗಳನ್ನು ಈಡಾಡಿ
ದರು. ಶ್ರೀಮಂತ ಕೈ. ವಾ. ಶಿರಸಂಗಿ ದೇಸಾಯಿಯವರು ವೀರಶೈವ
ಸಮಾಜದ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಧಾರೆಯೆರೆದರು.
ಇವರಂತೆ ಶ್ರೀ. ಕೈ. ವಾ. ಗಂಗಾಧರ ಘಂಡ, ಯಾದಗಿರಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇ
ಜದ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಧರ್ಮವೀರ ಕೈ. ವಾ. ಶಂಕರಪ್ಪನವರ ಘಂಡು
ಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಳಗಳಾದ ವಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ,
ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬನಹಟ್ಟಿ, ರಬಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಹಾಯ
ಸ್ಕೂಲಗಳೂ ಕಾಲೇಜುಗಳೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳೂ ಫ್ರೀ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳು
ಗಳೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳೂ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಗತಿ
ಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕೈ. ವಾ. ಸಕ್ಕರೆ ಕರಡೆಪ್ಪ
ನವರು ಕೈ. ವಾ. ವಾರದ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಮೂರ್ತಿ
ಗಳಾದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದ ಹಾನಗಲ್ಲ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇನ್ನಿತರ
ಸದ್ಭಕ್ತರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳೂ ಶಿವಮಂದಿರವೂ ಶಿವಾನು
ಭವ ಸಂಘಗಳೂ ಸದ್ಭರ್ಮಸದಾಚಾರಗಳನ್ನೂ ಸದ್ಭವಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಚಾರ

ಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯಗಳು ದೇವತಾಲಯಗಳು ಮಠಮಾನ್ಯಗಳು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳು ಅನ್ನಭತ್ತಗಳು ಶೇತಕಿ ಶಾಲೆಗಳು ಶೇತಕಿ ಸಂಘಗಳು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳು ಶಿವಾನುಭವದ ಸುತ್ತಿಗಳು ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿ ಸಮಾಜ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟವರ ಕ್ರಿಯಾಜ್ಞಾನರೂಪಗಳೂ ಶಕ್ತಿಭಕ್ತಿಗಳೂ ವೀರಶೈವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿಸದೆ ಇರುವು. ಆಹಹ! ಎಂಥ ಸಮಾಜವಿದು! ಎಂಥ ಧರ್ಮವಿದು! ಎಂಥ ಔದಾರ್ಯವಿದು! ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಭಕ್ತಿ. ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ದೇವಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ. ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಭಕ್ತಿ. ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಅಂಗಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ. ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಚರಭಕ್ತಿ. ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳ ಅನುಭಾವದ ಅಂಶಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?

ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಲವಿಲ್ಲದೆ ಶೈತ್ಯ ತೋರುವದೆಂತು? ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಉಷ್ಣತೆಯು ಕಾಣುವದೆಂತು? ಗಗನ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮೋಡವಿಲ್ಲದೆ ಮಹಿಗೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವದೆಂತು? ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಹವೆಯೂ ನೀರೂ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಣಧಾರಣವೆಂತು? ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಗೆ ಜಲಾಂಶವಿಲ್ಲದೆ ಅವು ಬೆಳೆಯುವದೆಂತು? ಹಾಲಿಲ್ಲದೆ ಹಸುಗೂಸುಗಳು ಹರಣವ ಹಿಡಿಯುವದೆಂತು? ವಿಮಾನಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನು ಆಕಾಶ ಸಂಚಾರಿಯಾಗುವದೆಂತು? ಹಡಗಗಳಿಲ್ಲದೆ ಜನರು ಸಮುದ್ರ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವದೆಂತು? ಆಗಗಾಡಿ ಮೋಟಾರು ಕಾಲಗಾಡಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ದೂರ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವದೆಂತು? ಭೃತ್ಯಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತ್ಯಾಂಕುರದ ತೋರಿಕೆಯೆಂತು? ಭಕ್ತಿಭಾವದೋರದೆ ಸದಾಚಾರದ ಸೀಮಾ ಸಮೀಪವೆಂತು? ಸದಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಾಚಾರದ ನೆಲೆಕಲೆಗಳು ನಿಲುಕುವವೆಂತು? ಲಿಂಗಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಗಣಾಚಾರದ ಗಡಿಗಾಣುವದೆಂತು? ಗಣಾಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಾಚಾರದ ಸುಗ್ಗೀಕಾಲದ ಆಗಮವೆಂತು? ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಶವಿಧ ಆಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪಟಸ್ಥಲಗಳ ಸಕೀಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳಗು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪರಿ

ನೇರಿನಂತೆ, ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಕಿರಣಗಳಂತೆ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅವನ ಬಿಳಿದಿಂಗಳಂತೆ, ಕಾಯ ಜೀವಗಳಂತೆ, ರಸ ರುಚಿಗಳಂತೆ ಬಿಡು ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತಿಯು ಮುಕ್ತಿಘಟಿಸುವದೆಂದೂ ಪಡಾವಿಧ ಲಿಂಗ ಪದವಡಲು ಪಡಾವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳ ಅವಶ್ಯವೆಂದೂ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೇಳಲವಶ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯ ಜನರು ಕನಲ್ಕು ಕಾತರಿಸಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ತನು ಮನ ತಾಪಂಗೈದರೂ ತಾಪಹರ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನಂಬಿ, ನಡೆ ದವ್ವದೆ ಲಿಂಗದಡಿಯೊಳಿದ್ದು "ರಡ್ಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕಡ್ಡಿ ಬಂಗಾರವಾದರೂ ಇಂ" ಲೆಂದು ಸ್ಥಿರವರವ ಪಡಕೊಂಡು ಗತಿಗಂಡ ಹೇಮರಡ್ಡಿ ಮಲ್ಲ ಮ್ಮನ ಭಕ್ತಿ.

ಸತ್ಪ್ರಾಯಕದಿಂದ ಶಿವಶರಣ ಮಾರ್ಗಾನುಯಾಯಿಯಾಗಿ ಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತನುಮನಧನಗಳು ಸವಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಗಣಂಗಳಿಗೆ ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರಗಳ ದಾನಂಗೈಯುತ್ತ, ನಿಂದೂ ಆಗದ ಆಮೌಲ್ಯ ವಸ್ತ್ರವ ತ್ರಿಕೂಲಧಾರಿಯಾದ ಮಹೇಶಂಗಿತ್ತು ವಸ್ತ್ರವ ಸೀಳಿಸಿಕೊಂಡು ತವ ನಿಧಿಯ ಪಡಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ "ದಾಸನ ಕುಲ ದೆಸೆವಡರಿಸಿಕೊಂಡ" ದಾಸ ದುಗ್ಗಲೆಯರ ಭಕ್ತಿ.

ಮುದ್ದು ಮಗುವನ್ನು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಶಿವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸದ್ಭೋಗ್ಯಾನ್ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡಕೊಂಡ ಸಿರಿಯಾಳ ಚಂಗಳೆಯರ ಅನುಪಮ ಭಕ್ತಿ.

ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಒಕ್ಕುವಿಕ್ಕಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಕರಣ ಪ್ರಸಾದವ ಕಡೆಬಾಗಿಲವನ್ನು ೧೨ ವರ್ಷ ಕಾಯ್ದು ಅಖಂಡ ಪ್ರಸಾದ ವನ್ನು ಪಡೆದ ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿಯೆನಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿ ಕರಗಸವು ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಬರುವಾಗಲೂ ಕೊರೆಯುವಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತನು ಮನಧನಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಸತ್ಪ್ರಹರಣ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ. ಇಂಥ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವೂ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಜನ್ಮ ಪುಣ್ಯವಕ ದಿಂದಲ್ಲದೆ ತಲೆದೋರದು.

ಒಂದಾನೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗುರುದೇವ - ಗಂಗಾದೇವಿಯರೆಂಬ ದೇವತೆಗಳಿದ್ದರು ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಸುಶೀಲೆಯೆಂಬ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು. ಆಕೆಗೆ ಆಗಿರುವದು ೮ ವರ್ಷ. ಆಕೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಶಾರೀ

೦೮ ಮಾನಸಿಕ ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿದ್ದವು. ಗುರು
ದೇವನ ಕಾಯಕವು ಸಾವುಕಾರರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಕಾಯಕವು ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೋರಾ
ರೇಶ್ಮಿಯ ತೋಡುವುದು. ದಂಪತಿಗಳೇರ್ವರೂ, ಆಚಾರಸ್ಥರೂ ಸದ್ಭಕ್ತರೂ
ಆಗಿದ್ದರು. ವೀರಶೈವ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ಇವರ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮನೆ
ಮಾಡಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಸುಶೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರವು ಬೆಳೆದುಂದಿರಲೇ
ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಗಳ ಜ್ಞಾನವಾಗಿತ್ತು. ತಿಂಬುಂಬುವ
ಪದಾರ್ಥಗಳು ದೊರೆತಾಗ ತನ್ನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೋರಿಸದೆ ತಾನು ಸಲ್ಲಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕಳು ಇದ್ದದರಿಂದ ಆ ಆಕಳನ್ನು
ಜಂಗುಳಿದನದೋಗೆ ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ದಿನಾಲು ಅವಳೇ ಹಚ್ಚಿ
ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಊಟದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಠದ ಕ್ರಿಯಾಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿ
ಯನ್ನು ತಾನೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟವರಣ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡೆದಾಗ
ವಾಕಸ್ತೋತ್ರ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕರಣಪ್ರಸಾದ
ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಬ್ಬಹುಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಶರತರದ ಆಡಿಗೆಯು ಆಗು
ತ್ತಿತ್ತು. ಊಟದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೂರಣಗಡಬಿನ ಮೇಲೆ ಸುಶೀ
ಲೆಯ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಹಬ್ಬದ ಮುನ್ನಾದಿವಸ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ
ಹೇಳಿ ತನಗೆ ಸೇರುವ ಹೂರಣಗಡಬುಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.
ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ತನ್ನ ದಿನಚರ್ಯದ ಕೆಲಸಗಳಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗ
ಳನ್ನು ಅನಂದದಿಂದ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕೂಡ ಶಿವ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು
ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕದಬಿನ ಆಶೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ತನ್ನ
ಹುಟ್ಟುಸ್ವಭಾವದಂತೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಆಜ್ಞೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಳಾಗಿರು
ವದೇ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯು. ಆ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡು
ವದೇ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯು. ತಾನು ತಿಂಬುಂಬುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು
ಲಿಂಗದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದೇ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಯು. ತಾನು
ಮಾಡುವ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೂ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದಲೂ
ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಮಾಡುವ ಜ್ಞಾನವೇ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿಯು.
ಕಡಬು ತಿನ್ನುವ ಭರದ ಅನಂದವೇ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಯು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಡ
ಬಿನ ರೂಪು ರುಚಿ ಸ್ವರೂಪ ಒಬ್ಬಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಡಬುಗಳನ್ನು ಊಟ ಮಾಡು
ವದೇ ಸಮರಸಭಕ್ತಿ.

ಒಂದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸೆಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಪೂರ್ವ ವಯಸ್ಸಿನ
ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವೀರಶೈವ ಕಿರಾಣಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿದ್ದನು. ಆ ಊರಿಗೆ ಒಬ್ಬ
ವೀರಶೈವ ಸಾತ್ವಿಕ ಸರಕಾರಿ ನೂತನ ನೌಕರದಾರನಾದ ನಂದೀಶ
ನಂಬವನು ವರ್ಗಾಗಿ ಬಂದನು. ನಂದೀಶನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ
ದ್ದೆಲ್ಲ ಬೇಕೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಚಾಕರರಿಗೆ ಹೇಳದೆ
ತಾನೇ ತಂದಿಡುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ
ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾ
ನುಗಳನ್ನು ಶರಹತ್ತಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದನು ಯಾವ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗ
ಡಿಯೂ ವಿಶ್ವಾಸನಲ್ಲೆಂದು ಮನಗಂಡನು. ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ
ಲಿಂಗಸೆಟ್ಟಿಯು ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ
ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳು
ಉತ್ತಮತರದವೂ ಸರಿಯಾದ ತೂಕವುಳ್ಳವೂ ಒಂದೇ ಮಾತಿನ ಯೋ
ಗ್ಯದವುಳ್ಳವೂ ಇದ್ದವು. ಮುಂದೆ ನಂದೀಶನು ಹಲವು ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗ
ಡಿಗಳ ಸಾಮಾನುಗಳ ದರಗಳನ್ನು ಚೌಕಶಿ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಸೆಟ್ಟಿಯ
ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾ
ನುಗಳ ಖರೀದಿಯು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವರೀ
ವರಲ್ಲಿ ಕುರಿಚೆಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಂಬಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಪ್ರೇಮ ಸ್ನೇಹಭಾ
ವಗಳು ಬಲಿಯಹತ್ತಿದವು. ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗ
ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಭಾವಣಗಳೂ ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ತತ್ವಗಳೂ
ಶಿವಾನುಭವದ ಸಂಗತಿಗಳೂ ನಿರಭಿಮಾನದಿಂದ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಡಹತ್ತಿ
ದವು. ಅದೇ ಗ್ರಾಮದೊಳಗೆ ಹಿರೇಮಠದಲ್ಲಿ ಮಠಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಂಜೆಯ
೭ ಘಂಟೆಗೆ ದಿನಂಪ್ರತಿ " ವಚನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿ ಬಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ
ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂದೀಶ ಲಿಂಗಸೆಟ್ಟಿಯ
ಮೂರು ದಿನಾಲು ತಕ್ಕದೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಶರಣರ ವಚನವಾಙ್ಮು
ಯವನ್ನೂ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನೂ ಶ್ರವಣಂಗೈದು ಮನನ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸಂಗ
ಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಗೊಡಹತ್ತಿದರು. ದಿನಾಲು ಹೊತ್ತು ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅಂಗಡಿ
ಯಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ ಲಿಂಗಸೆಟ್ಟಿಯರ ನಡುವೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು
ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಗಹತ್ತಿದವು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಚನ
ಸಾರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಓದುವಿಕೆಯೂ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಹೀಗೆ ಒಂದೆರಡು

ವರ್ಷ ತಪ್ಪದಲೆ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಂತಿರುವ ಮಠಕ್ಕೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲೂ ಈವರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಮಠಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷವು ಈವರಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಾಂತರಂಗಗಳ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸುರಹತ್ತಿದರು. ಇವರಾದರೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಹತ್ತಿ ಪಿಂಡಸ್ಥಲ ಪಿಂಡಜ್ಞಾನಸ್ಥಲಗಳ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಹೇಯಸ್ಥಲವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅದೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಗುರುಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಾತ್ರಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧರಾದರು. ಬಳಿಕ ಭಕ್ತಸ್ಥಳದೊಳಗಿನ ಗುರುಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದರು. ಪಂಚಾಚಾರಗಳೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ನಡೆಯಹತ್ತಿ ಶಿವಾನುಭವ ಜ್ಞಾನವು ಅಳವಡಹತ್ತಿತು. ಪಟಸ್ಥಲಗಳ ಸಕೀಲುಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಮುಂದರಿಯುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. ಇತ್ತ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಇವರಂತೆ ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳು ಬಂದು ಬಂದು ಇವರ ಅನುಕರಣ ಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರೂ ಮಹೇಶ್ವರರೂ ಪ್ರಸಾದಿಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಲೆದೋರಹತ್ತಿದರು. ಸತ್ಯಾಯುಕ ಸದಾಚಾರಗಳು ಸಂಯಾಗಿ ನಡೆದು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯು ಸವೆಯದಲೆ ಸಂಧಿಸಿತು. ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸತ್ಪ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನವೂ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗಿ ಜಾಭೇದವೂ ಅನ್ಯ ದೇವತಾ ಹಂಬಲವೂ ಇಲ್ಲದಂತಾದವು.

ಲಿಂಗಸೆಟ್ಟಿಯೂ ನಂದೀಶನೂ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಠಕ್ಕೆ ದಿನಾಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಶಿವತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆಯೂ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ದಿನಾಲು ನಿಯಮಿತ ವೇಳೆಗೆ ಹೋಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೂ ಆಚಾರಲಿಂಗದೊಳಗಣ ಗುರುಲಿಂಗದ ನಿಯತಾಚಾರದಿಂದಲೂ ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿಯು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂತರಂಗದ ಆಚರಣೆಯಾದ ಪಟಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ, ಸಮರಸಗಳು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಅವಟ್ಟಂತೆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ, ನೈಷ್ಠಿಕಾಭಕ್ತಿ, ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿ, ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ, ಆನಂದಭಕ್ತಿ, ಸಮರಸಭಕ್ತಿಗಳ ಅನುಭಾವವು ಅಂಗದೊಳು ಅಂಕುರಿಸಿ ರೋಮಾಂಚಾಕೃತಿ ಧಾರಿಗಳಿಂದ ಒಡೆದು ಕಾಣಹತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಬಹಿರಂಗದೊಳು ನೋಡಿದರೂ ತಮ್ಮ ದಿನದ ಸತ್ಯಾಯುಕವನ್ನು ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಮುಗಿಸಿ

ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನನುಸರಿಸುವ ಸ್ಮರಣವೇ ಸಾವಧಾನಭಕ್ತಿ. ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸ್ತರ್ಥ ರೂಪುರೂಪಿ ವಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತ ಕರಣಮಥನಕ್ಕೆ ಅಶ್ರುದಕೊಡದೆ ಸದಾ ಪಂಚಪ್ರಣವದ ನಾದಾನುಸಂಧಾನವೇ ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ. ಪಂಚಲಿಂಗಗಳ ಮುಖವಿಂದುಂಟಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಪಂಚಲಿಂಗಗಳ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಳದಂತಿರುವ ಮಹಾಲಿಂಗದೊಳು ತೋರುವ ಮಹಾನಂದವೇ ಆನಂದಭಕ್ತಿ. ಹೀಗೆ ಮಹದಲ್ಲಿ ಮನವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮನವನ್ನು ಛೇದನಮಾಡುವ ಏಕರೂಪತೆಯೇ ಸಮರಸಭಕ್ತಿ.

ಜಲವಿಲ್ಲದೆ ಹೊಲದೊಳಗಿನ ಫಲವಿಲ್ಲದಂತೆ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮುಕಿ ಇಲ್ಲೆಂಬ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸನ್ನದಿಯು ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿವದಾಸೋಹವು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವದು. ಭಕ್ತಿಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವದು.

ಕೂಲಿಕುಂಬಳಿ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಹೊರಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಮಿತವ್ಯಯದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಹಣದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಕೆಹತ್ತಿದ ನಾಲ್ಕು ಕೂರಿಗೆ ಹೊಲವನ್ನು ಕೊಂಡನು. ತಾನು ಒಪ್ಪತ್ತು ಕೂಲಿ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಒಪ್ಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹೊಲದ ನಟ್ಟು ಕಡಿಯಹತ್ತಿದನು. ತನ್ನ ಮಗನೂ ಕೈಗುಟಿಕಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ೩-೪ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಹೊಲದ ಕರಿಕೆಯು ಕಡಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಕಸುವುಳ್ಳ ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡನು. ಮನೆಯಿಂದ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಹೊಲದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮನಗೊಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೊಲದ ಸತ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುಕೂಲ ಮಳೆಯೂ ಗಾಳಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳೆಯು ಭರದಿಂದ ಬರಹತ್ತಿತು. ಸುತ್ತಲು ಒಡುಹಾಕಿ ನಡುವಡುವೆ ಪ್ಲಾಟಿಮಾಡಿ ಇಡೀ ಹೊಲವನ್ನು ಸಮತಳಂಗೈದು ಗೊಲ್ಲರಹಾಕಿ ಮಡಿಕೆ ಹೊಡೆದು ಹದನೋಡಿ ಹರಗಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆಯಾಗಲು ಬಿತ್ತಿ ಆಯಾಫಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಎದೆ ಹೊಡೆಯಲು ಗಾಲ್ಯೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ತನ್ನಷ್ಟೇ ಹೊಲದೊಳಗೆ ತರುವ ಕಾಳಿನ ಶ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳು ತರಹತ್ತಿದನು. ಹೋಲದ ಒಂದು ದಂಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತೆನೆಯಾಗದೆ ಗಣಕೆಗಳ ಗಣ್ಣು

ಗಣ್ಣಿಗೆ ಉಣಚೆಯೊಡೆದು ಒಂದು ದಂಟಿಗೆ ೨.೩ ತೆನೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಂತೆ ೧೦-೧೫ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಳೆಯು ಮನಗಂಡಾಗಲು ಒಂದೊಂದು ದಂಟಿಗೆ ೨.೩, ೪.೫, ೬.೭, ತೆನೆಗಳು ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ. ಹೊಲದ ತುಂಬ ಅಡ್ಡಾಡಿ ನೋಡಲು ಒಂದು ದಂಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಳುಗಣ್ಣುಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಉಣಚೆಯೂ ತೀರ ಮೇಲಿನ ದೊಡ್ಡ ಉಣಚೆಯ ಹತ್ತರ ಅಂದರೆ ೭ನೇ ಗಣ್ಣಿಗೆ ಬೀರಿ ಎರಡು ಉಣಚೆಗಳೂ ಒಡೆದಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ೭ ನೇ ಗಣ್ಣಿಗೆ ೬ ತೆನೆಗಳೂ ೭ ನೇ ಗಣ್ಣಿಗೆ ೩ ತೆನೆಗಳೂ ಭರದಿಂದ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ದಂಟು ನೋಡಿದರೆ ಒಂದೇ. ತಲೆದಂಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ೩ ತೆನೆಗಳು. ಆರುಗಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬೊಡ್ಡೆಯಿಂದ ತಲೆಯ ವರೆಗೆ ಆರು ತೆನೆಗಳು. ಒಂಭತ್ತು ತೆನೆಗಳು ಕಾಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ತೆನೆ ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಗ್ಗೆ ಅವನು ಬೆರಗಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಾಯಕವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ ಫಲವೇ ಇದೆಂದನು. ಆದರೆ ಇದರಂತೆ ಹೊಲವೆಲ್ಲ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೋಟಗಟ್ಟಲೆ ದಂಟಿದ್ದರೂ ಒಂದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ತೆನೆ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ೨-೩ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ೪-೫, ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ೫-೬ ತೆನೆಗಳು ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬಂತು. ನೆರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗೆ ಬಾಟಿಹಾಯ್ದು. ತೆನೆಯೇ ಇವಿಲ್ಲ. ಅವನು ೧೨ ವರ್ಷ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನೆಲದೊಳಗಿನ ಜಲಾಂಶವು ೯ ತೆನೆಗಳಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಪೂರೈಸುವಷ್ಟು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಿರಬೇಕು. ಆ ನೀರನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯು ದಂಟಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬೆಳೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯಗಳು (ಗೊಬ್ಬರಾಂಶವು) ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ ಎರಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂದರೇನೇ ಕೆಳಗಿನ ಗಣ್ಣಿನ ಉಣಚೆಯು ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಜಲವನ್ನು ಹೀರಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಜಲವನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಗಣ್ಣಿನ ಉಣಚೆಗೆ ಕಳಿಸುವದು. ಅಂತೂ ದ್ರವ್ಯ (ಶಕ್ತಿ) ರೂಪಜಲವು ೬ ಸ್ಥಲದ ೬ ತೆನೆಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸಿ ತಲೆದಂಟಿನೊಳಗಿನ ಮೂರು ತೆನೆಗಳಿಗೂ ಪೂರೈಸುವದರಿಂದಲೇ ಒಂಭತ್ತು ತೆನೆಗಳು ಬೆಳೆದು ಬೀಜಗಳು (ಫಲಗಳು) ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವೆಂಬದು ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ಜಲಾಂಶವೇ ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬದು.

ಸವೆಯದ ಭಕ್ತಿರಸವಿಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಬೀಜಬಾರದೆಂಬ ಮಾತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶಿವಾನುಭವಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರದು.

ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚಾರಲಿಂಗವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆಯುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಗುರುಲಿಂಗವನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾಕಲೆಯುಳ್ಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಸಾವಧಾನ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನೂ ಶಾಂತಿಕಲೆಯುಳ್ಳ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಅನುಭಾವ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಜಂಗಮಲಿಂಗವನ್ನೂ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತ ಕಲೆಯುಳ್ಳ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಅನಂದ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗವನ್ನೂ ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಕಲೆಯುಳ್ಳ ಚಿತ್ಯಕ್ತಿ ಸಮರಸಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗವನ್ನೂ ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತಿನಾಚರಣೆಯ ಶಿವಾಚಾರದ ಸುಗ್ಗೀಕಾಲದ (ಶಿವಯೋಗದ) ಸುಪ್ರಸಾದದ ಬೆಳೆಯು ಪ್ರಮಥಾಧೀಶರ ಸಂಗದಿಂದಲೂ ಸಾಧನಗಳಿಂದಲೂ ಶಿವಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಶಿವದಾಸೋಹಗಳೊಳು ಪಟಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಹುದುಗಿದ ಉಪಾಧಿ, ನಿರುಪಾಧಿ, ಸಹಜಮಾಟಸ್ಥಳಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದೆ ಇರದೆಂಬದು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಹೊಳೆಯದೆ ಇರದು.

ಅದ ಕಾರಣ ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘದವರೂ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಓದಿ ನೋಡಿಸುವ ಶಿವಭಕ್ತರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿ, ಆಚಾರವಿಚಾರ, ಮಾತುಕತೆ, ಲೌಕಿಕಾಲೌಕಿಕ, ನೀತಿನಿಷ್ಠೆ, ಅಂಗಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಸದ್ಭಕ್ತ-ಸದ್ಗುರು, ಶ್ರೀಲಿಂಗ, ಸುಜ್ಞಾನಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ, ಸಮರಸ-ಸದ್ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮಹತ್ವ.

ಈಗ ನಾವು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದು ಶಿವಾನುಭವದ ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ವೀರಶೈವ ಚಳುವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಕೇವಲ ದಂತಕಥೆಗಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲೆಂದು ಅನೇಕರು ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವದು ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಕ್ರಿಶ್ಚನ್, ಇಸ್ಲಾಮ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದಂತಕಥೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಗಳೂ ಮಹಾಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಾದಿಗಳೂ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಆಯಾ ಸಮಾಜಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಾಚಕರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ ಸೂಚನೆ ಇದೆ.

ನಾವು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪುರಾತನರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಯಾವ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ನಾವು ಅತಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅವೇಕರು ವಚನಕಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಹ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಅವರವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಒಂದು ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋದವೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದು ವಾಚಕರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಇದೆ.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಒಲಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಮುಂದೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವ ಹೆಜ್ಜೆಯು ಉಂಟಾಗಲು ಅವನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಗೋರಕ್ಷನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರಲು ಗೋರಕ್ಷನು ಗರ್ವದಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಚಿಕ್ಕಲಕ್ಕಾದೇವಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಕ್ಕಿನ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ನೀಡಿಸಿದನು. ಆಗ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತನ್ನ ನೊಸಲಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಯಲು, ಆ ಕಠಾರಿಯು ಕರಗಿ ನೀರಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ನೀರನ್ನೇ ಅವನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಕುಡಿದುಬಿಡಲು ಆ ಕಠಾರಿಯು ಗೋರಕ್ಷನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವೇದನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡ ಹತ್ತಿತು ಆಗ ಅವನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಹಿರಿಯ ಲಕ್ಕಾದೇವಿಯು ಪಟ್ಟಣದ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲು ಅವಳು ರೇವಣಸಿದ್ಧನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅವನು ಮನ್ನಿಸಿ ಗೋರಕ್ಷನ ಕಡೆಯಿಂದ ಆ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಉಗುಳಿಸಿದನು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಿಂದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಹೀಗೆ ಗೋರಕ್ಷನು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಿಂದ ಗರ್ವಭಂಗಿತನಾಗಲು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಾನು ವಜ್ರಕಾಯನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಲವಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧರ ಬೀಡಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ವಜ್ರಕಾಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅವನು ಮೊದಲಿನಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗರ್ವಿಸ್ತಾನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ವರ್ತಿಸಹತ್ತಿದನು.

ಹೀಗಿರಲು ಸಿದ್ಧಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ರಲು ಅವನು ಮುಂದೆ ಅನುಮಿಷದೇವನಿಂದ ವೀರಶೈವೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಕಂಡವನಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇದ್ದು ಮುಂದೆ ಅವನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಮದಾಂಧ

ನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ಅವರಿವರೂ
ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಎನೆಂದರೆ—

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ನೀನಾರು?”

ಪ್ರಭುದೇವರು:— “ನಾನು ಪ್ರಭುದೇವರು”

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ನೀನು ದೇವರೇ? ನೀನು ದೇವರು ಹೇಗೆ?”

ಪ್ರಭುದೇವರು:— “ಒಂದು ಎರಡಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ.”

ಎಂದು ತನ್ನ ನಿಜತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಭುವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ಒಂದು ಎರಡಾದುದ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಎರಡು ಒಂದಾದುದ ಕಾಣೆನು.”

ಪ್ರಭುದೇವರು:— “ಇಗೋ ಇದು ನನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದ ಲಿಂಗವು. ಇದು ನನ್ನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ ನೋಡು.”

ಪ್ರಭುದೇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನ ವ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಲು, ಆಗ

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ವಕ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ತೋರಿಸುವೆನು, ನೋಡು.”

ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಭುದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ,

ಗೋರಕ್ಷನು:— “ಈ ಆಯುಧದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಪ್ರಭುದೇವರು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಗೋರಕ್ಷನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಅವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ‘ಖಣ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮಾತ್ರ ಹೊರಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಗಳು ದೂರವಿಲ್ಲ. ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಅಪಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಪ್ರಭುದೇವರು— “ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆನು. ಆದರೆ ಇದೇತರ ಸಿದ್ಧಿ? ಸುಡು. ಹೀಗೆ ದೇಹ ಗಟ್ಟಿಯಾದಷ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗುತ್ತೀಯೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಪ್ರಭುದೇವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ:— “ಗೋರಕ್ಷನೇ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡು. ಇಗೋ ಈ ನಿನ್ನ ಚಂದ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ” ಎಂದು ಅಂದನು.

ಹಾಗೆ ಗೋರಕ್ಷನು ಅದರಿಂದ ಪ್ರಭುದೇವರನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಆದ ಅವನಿಗೆ ಬಯಲು ಹೊಯಿದಂತಾಯಿತು!

ಆಗ ಗೋರಕ್ಷನು— “ಪ್ರಭುವೇ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನ್ನ ಕಿಂಕರಣ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ನಿನ್ನ ಅಂಗವು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರವಯವಾದುದನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.”

ಹೀಗೆಂದು ಗೋರಕ್ಷನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿಗೆ ಅಡ್ಡಬೀಳಲು,

ಪ್ರಭುದೇವರು— “ಗೋರಕ್ಷನೇ ನೀನು ತ್ರಿಲಿಂಗದ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೋ. ಇದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಲ್ಲದೆ ಈ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯು ನಿನಗೆ ಸಾಧಿಸದು. ಇದಕ್ಕೆ ನೀನು ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಗೋರಕ್ಷನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪಟ್ಟಾಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯಂತೆ ಆಚರಿಸಹತ್ತಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಗೋರಕ್ಷನು ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ತನಗುಂಟಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಹತ್ತಿದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು “ಗೋರಕ್ಷವಾಲಕ ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ” ಎಂದಿದೆ.

ಗೋರಕ್ಷನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಿದ್ಧರ ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು. ಅವನ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ದೇವಾಲಯವು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಅವನ ಹತ್ತು ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾದಿರಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ರಸವಾದಂಗಳ ಕಲಿತಲ್ಲಿ ಲೋಹಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ರಸವಾದಿಯಾದುದಿಲ್ಲ. ನಾನಾ ಕಲ್ಪಯೋಗ ಆದ್ಯತ್ಯ ಕರಣಂಗಳ ಕಲಿತಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಸಿದ್ಧಿಯಾದುದುಂಟೇ? ನಾನಾ ವಾಗ್ವಾದಂಗಳಿಂದ ಹೋರಿ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯಾಯಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮನಿಹಿತವಾದುದಿಲ್ಲ. ನಾನೆಂದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಾನಾದೆಯಲ್ಲದೆ ನಾನು ನೀನಾದುದಿಲ್ಲ, ಗೋರಕ್ಷಪಾಲಕಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥಲಿಂಗವಾಗಿ ಆ ಲಿಂಗವೆಯಾದುದಿಲ್ಲ.

(೨) ಅವಧಿಜ್ಞಾನ, ಅಂತರಿಕ್ಷಜ್ಞಾನ, ಪವನಜ್ಞಾನ, ಪರಮಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಪರತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನ, ಸ್ವಾಮಿಭವಜ್ಞಾನ, ಸರ್ವಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಆ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಅದು ನಿಜವೋ? ಅದರ ಪರಿಭ್ರಮಣವೋ? ಸಕಲ ಶಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂದ ಕಡಿವಡಿದಂಗೆ ಆತ್ಮ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ, ಹಲವು ಶಸ್ತ್ರದ ಭೇದವೋ, ಲಿಂಗದಾಯದ ಭೇದವೋ, ಎಂಬುದ ತಿಳಿದು, ಪದಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಲಕ್ಷೀಕರಿಸಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆರೋಪಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವಿಶ್ವವಾದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಒಂದಾದಲ್ಲಿ ಉಭಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಅಳಿದಲ್ಲಿ ಗೋರಕ್ಷಪಾಲಕ ಮಹಾಪ್ರಭುಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗವು ಎಂದೆನಬೇಕು.

ಮೇಲಿನ ಎರಡು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗೋರಕ್ಷನು ಶಿವಾನುಭವ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾರಗೌಡ.

ಮಾರಗೌಡನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಒಕ್ಕಲುತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಆಸೆ ರೋಷ ವಂಚನೆಗಳೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಹದಿನೆಂಟು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ರಾಜರಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಹೊರೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೆಳೆದ ದವಸದಲ್ಲಿ ರಾಜಪಾಲೆಂದು ಕೋರನಿಗೆ ತನಗೆ ಉಳಿದ ಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹಭಾವದಿಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ನೀಡಿ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ

ಅವನ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಹರಿದು ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಜಂಗಮವೇಷಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾರಗೌಡನು ನೆಲ್ಲ ರಾಶಿಯನ್ನು ತೂರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಣದಲ್ಲಿ ನಿಂದು, “ಎಲೋ ಮಾರಗೌಡನೇ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಧನವು ಹುಲುಸಾಗುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಒಂದು ಪರುಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಈ ಪರುಷವನ್ನು ಕಬ್ಬಿನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಚಿನ್ನವ ಮಾಡಿ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಬಾಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಕೊಡಹೋಗಲು ಮಾರಗೌಡನು “ಅದು ನನಗೆ ಬೇಡ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ತೂರುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಜಂಗಮನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗದೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಮಾರಗೌಡನು ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಆ ಜಂಗಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಅವನು ತನ್ನ ನೆಲ್ಲನೆಲ್ಲ ತೂರಿ, ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಬೂದಿಯನ್ನು ತಳೆದು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಪರುಷದಿಂದ ನೆನೆಯಲು ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ರಾಶಿ ಎಲ್ಲವು ಹೊನ್ನ ರಾಶಿಯಾಯಿತು! ಆಗ ಅವನು ಆ ರಾಶಿಯನ್ನು ಆ ಜಂಗಮನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, “ಎಲೋ ಜಂಗಮನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಪರುಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದಿರುವಿ. ಅದರೆ ಇಗೋ, ಈ ನನ್ನ ಮನಪರುಷದಿಂದ ಕಾಳು ಹೊನ್ನಿನ ರಾಶಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ದಾನಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಒಡೆಯರೇ, ದಯವಿಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ” ಎಂದು ಮೊರದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನನ್ನು ತುಂಬಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ಮಡಗಿದನು. ಆಗ ಶಿವನು ನಾಚಿ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ರೆಂಟೆಹೊಡೆದು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯವು ಮನವೆಂಬ ಪರುಷದಿಂದ ಹೊನ್ನ ರಾಶಿಯಾಯಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಶಿವಭಕ್ತರ ಕಾಯಕವ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಕೈಲಾಸದತ್ತ ಹೊರಟುಹೋದನು.

‘ಚಿತ್ತಶುದ್ಧನಾಗಿ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಎತ್ತನೋಡಿ ದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾನಾಗಿವುಳು’ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣರ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮಾರಗೌಡನು ತನ್ನ ನಡೆಯಿಂದ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವ.

ಸಿದ್ಧನಕೆರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮದೇವನೆಂಬೊಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಧಾರಕನಾಗಿತ್ತಿಲಿಂಗಗಳ ನಿಜವನ್ನರಿತು ಜಂಗಮದಾಸೋಹವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಬಸವಾದಿಪ್ರಮುಖರ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರಲು ಅವೇಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಧರ್ಮಿಯಾಗಿರದೆ ಕುರುಳು (ಬೆರಡು) ಮಾರಿ ಹಣ ತಂದು ತನ್ನ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತದಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಜಂಗಮರಿಗೆ ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು.

ಕಾಯಕದ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಅವನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಅಂಗವ ಆಶೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲವೇಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಲವಣವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಉಟಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಅನೇಕ ದಿನ ವರ್ತಿಸಹತ್ತಲು, ಅವನಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲವೇಕ್ಷಿಸಿದವನಾಗಿ ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ವಿಳೇಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಬೇರೊಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಡಿಸುವವನಾದನು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಭಕ್ತರು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುವನೆಂಬ ಶಿವಶರಣರ ನುಡಿಗಳುಂಟು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುವವರನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಡಿನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಲ್ಲಮದೇವನಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಮನು ನಾಲ್ಕು ಮೂರು ಯೋಜನ ದೂರ ನಡೆದು ತನ್ನ ವಿಳೇಯದ ನೇಮವನ್ನು ನಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಬೇಸರಿಯಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರಲು ಮುಂದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಕುರುಳೂ ಸಹ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದಂತೆ

ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮನು ದೂರ ದೂರ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಈ ಕುರುಳೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಯಿತು! ಆಗ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸುತ್ತುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತ ಬಳಲಿಬೆಂಡಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಕ್ತರಾಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾದವನು. ಅವನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನು ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಭಾವದಿಂದ ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಸೇವಕರನ್ನು ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ದನ ಕರುಗಳನ್ನು ತರುಬುವ ಮಂದಿರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಗಣೆಯಿಂದಲೇ ಕುರುಳುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ನಿನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಮೇರೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಶರಣರು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ದಾಸೋಹವನ್ನು ನಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಸದಾಚಾರವೆನಿಸುವದು. ಆದರೆ ಅವರು ಕೆಲವೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರತವನ್ನು ನಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ನಿಯತಾಚಾರವೆನಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ನಿಯತಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯದ ವರೆಗೆ ನಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಗಣಾಚಾರವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿವಾನುಭವದ ಅಚಾರದ ರೀತಿಯು. ಇದು ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ತಪಸ್ಸಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅನಾಹುತಗಳೆದ್ದು ಬಿಜ್ಜಳನ ವಧೆಯಾಯಿತು. ಶಿವಶರಣರು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಉಳಿವೆಯ ಮಹಾಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಚನ್ನಬಸವಾದಿಗಳು ಕಾಡನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಆಗ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನೂ ಕೂಡ ಅವರೊಡನೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಉಳಿವೆಯ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು.

ಅಲ್ಲಯ್ಯ.

ಅಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದನಾಗಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನೇ ಹಾಡುವನು. ಭಕ್ತರು ಇವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಲು, ಇವನು ಅವರ ಹಬ್ಬ ಮದುವೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಬಂದನು ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಈ ರೀತಿ ಅಲ್ಲಯ್ಯನು ಬಹುಕಾಲ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ವದವನ್ನಿತ್ತನು.

ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳನ್ನು ಜನಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಾನುಭವವಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಭದ್ರಯ್ಯ.

ಭದ್ರಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಶೈವರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಶಿವನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಈ ರೀತಿಯು ಸಲ್ಲದ್ದು, ಭಕ್ತರು 'ನಿಚ್ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿ'ಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದೇ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯು ಎಂದು ಶಿವಶರಣರ ವಾಕ್ಯವಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಚರಿಸುವವನಾದನು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಿಂಗದೊಡನಾಡುವನು, ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಭುಂಜಿಸುವನು, ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ನಡೆಯುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಈ ನಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬಯಲಾಗುವಂತೆ ಕರುಣಿಸಿದನು.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಆ ದಿನ, ಈ ದಿನವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ದಿನಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ. ಅವರು ಹುಣ್ಣಿವೆ, ಅಮಾವಾಸ್ಯ, ಹಬ್ಬ, ತಿಥಿ, ಮಾರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆಚರಿಸುವವರಲ್ಲ. ಭದ್ರಯ್ಯನು ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ.

ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನು ಅಂಧ್ರದೇಶದವನು. ಅವನು ಲಿಂಗಂಪಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ಅವನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳು ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಹತ್ತಲು ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವನಾಗಿ ಇತರ ಮತಗಳ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವಾಚಾರದಂತೆ ನಡೆಯಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ತನ್ನ ಮೊವಲಿನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನಡಿಸುತ್ತ, ಅದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟ ಗುರುವು ಬರಲಾಗಿ, ಲಿಂಗತತ್ವದ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತನಗೆ ಅರುಹಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಗುರುವು ಅವನಿಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅರು ಲಿಂಗಗಳಿವೆ, ಮೂರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳ ಪದ್ಧತಿಗಳ ರೂಪ, ನಿರೂಪ, ಮತ್ತು ಚಿದ್ರೂಪಗಳ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಶದವಾಗಿ ಅರು ಹುವನಾದನು. ಆಮೇಲೆ ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನು ಗುರುವಾಕ್ಯವಿಡಿದು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. 'ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ' ಎಂಬುದೇ ಅವನ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನದೊಂದೇ ವಚನವು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ದನ ಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಯಥಾವ

ತ್ತಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರ ಮೇಲಿಂದ ಅವನು ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆ ಹಳದಿ ವರ್ಣದ್ದು, ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಓಲೆ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಗುಣ್ಣು ಗುಂಜಿಯ ಮಾಲೆ, ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಥಕ್ಕೆ, ಮತ್ತು ಉಡುವ ಕೊಳಲು, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ತನ್ನ ದನಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖರ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ತರಗತಿಯ ಜನರನ್ನು ಸಹ ಬಲವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ಮನೆಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವವರಾಗಿ ಜನತೆಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ನಡೆದು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಬಡಜನರಿಂದಲೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಹಿಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಹೊಂದಿದೆ.

ತೆಲುಗೇಶ ಮನೆಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ದೃನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆದ ಅವನ ಒಂದು ವಚನಕ್ಕೆ ಪುರಾತನ ಟೀಕೆಯೂ ಇದ್ದು ಅದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವಚನ.

(೧) ಹಳದಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು, ಬಳಹದ ಓಲೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿ, ಮೊಳೆಯ ಥಂಗೆಯ ಪಿಡಿದು, ಗುಲುಗಂಜಿಯ ದಂಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ, ತುತ್ತುರು ತುರು ಎಂದು ಕೊಳಲ ಬಾರಿಸುತ, ಅಸಳತಪಳವೆಂಬ ಉಲಿವ ಘಂಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ತುತ್ತುರು ಜಂಗುಳಿದೈವಗಳನೆಲ್ಲವ ಹಿಂಡಮಾಡಿ, ಆಳುವ ನಮ್ಮ ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಗೋವಳನೀತ.

ಟೀಕು:— ಚಿತ್ರಕಾರವಾದ ಜ್ಞಾನಾಂಬರವ ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣ ನಲಂಕರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಹಳದಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಶರಣ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತೆಂಬಾ ಚಾರವ ತನ್ನನಾಹತಕರ್ಣದ್ದಾರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಬಳಹದ ಓಲೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ನೈಷ್ಠೆ ಎಂಬುದೇ ಮೊಳೆ ಶಿವಭಾವವೆಂಬುದೇ ಥಂಗೆ ಈ ಉಭಯವನು ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ

ದೃಢವಿಡಿದನೆಂಬುದೀಗ, ಮೊಳೆಯ ಥಂಗೆಯ ಪಿಡಿದು, ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ನೈಷ್ಠೆಭಾವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಶರಣ ತನ್ನ ಪಡ್ವಿ ಧಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪಡ್ವಿಧ ಲಿಂಗವನು ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದ ನೆಂಬುದೀಗ, ಗುಲುಗಂಜಿಯ ದಂಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಪಟಾಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಶಿವೋಹಂ ಮೆಂದು ಶಿವಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ತುತ್ತುರು ತುರು ಎಂಬ ಕೊಳಲ ಬಾರಿಸುತ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿದ್ರೂಪನಾದ ಶರಣ ಚಿದ್ಭವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ ಪೋಡಶೋಪ ಚಾಗ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕ್ರಿ ಬಹಳವಾದ ಕಾರಣ, ಅಸಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಚಿತ್ತರೂಪನಾದ ಶರಣನ ನಿಜಾಂತರಂಗದ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬುದೀಗ, ತಪಳವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಸ್ತು ಸುಜ್ಞಾನವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರಣ ಶಿವೋಹಂ ಶಿವೋಹಂಮೆಂದು ಪ್ರಣಮಮಂತ್ರವನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದೀಗ, ಉಲಿವ ಘಂಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಶಿವೋಹಂಭಾವದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ಶರಣನು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣಾದಿ ದೇವ ತಿಗಳೆಲ್ಲರನು ಸೇವಕರ ಮಾಡಿ ಭೋಗಭುಕ್ತಿಗಳ ಕೊಟ್ಟು, ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ತುತ್ತುರು ಜಂಗುಳಿ ದೈವಗಳನೆಲ್ಲವ ಹಿಂಡಮಾಡಿ ಆಳುವ ನಮ್ಮ ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಗೋವಳನೀತಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ.

ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿ ಎಂಬವನು ಜೈನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಒಬ್ಬ ಜೈನ ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಹೇರಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೇರಿನ ವ್ಯವಹಾರವೆಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರಲು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಜೈನ ಧರ್ಮವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದಿರಲು ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಿವಾಚಾರವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನಾದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ದಿನಾಲು ಒಂದು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಊಟಮಾಡುವನು. ಇದನ್ನೇ ಅವನು ತನ್ನ ವ್ರತವನ್ನಾಗಿ

ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಹೇರಿನ
ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ
ಕಣ್ಣುಬೇನೆಯು ಬಂದು, ಬೇನೆ ಬಹಳವಾಗಲು ಕಣ್ಣು ಕಾಣದಂತಾ
ದವು. ಇದರಿಂದ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವದೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಪೂಜಿಸುವದೂ ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತು. ಅವನ ಜೈನ ಸಂಗಡಿಗ
ರಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ
ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಉಣ್ಣೆನೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಅವನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ
ವನಾದ್ದರಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ತಪ್ಪಿದ ದಿನ ಅವನು ಉಪವಾಸವಿರ
ಹತ್ತಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಜೈನರಾದ ಅವನ ಭಾವ ಮೈದುನರು
ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕುಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಒಂದು
ದಿನ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಅಂತರದ ಮೇಲೆ
ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಬಳ್ಳವನ್ನು
ತಂದು ನಡಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು
“ನೀನು ಹೀಗೆ ಹಸಿದಿರಬೇಡ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ
ಲಿಂಗವನ್ನು ನಿನಗೆ ತೋರಿಸುವೆವು. ಪೂಜೆಮಾಡಲು ಬನ್ನಿ” ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಹೊಕ್ಕು
ಅವನಿಗೆ “ಇದೇ ಶಿವಲಿಂಗವು, ಇದನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡು” ಎಂದು
ಆ ಬಳ್ಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಆಗ ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿಯು ಆ ಬಳ್ಳವೇ ಲಿಂಗ
ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನಿತ್ಯದಂತೆ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ
ಅದಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದೇ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ನಂಬಿ ಭುಂಜಿ
ಸಿದನು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿಯೊಡನೆ ಇದ್ದ ಶಿಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲರು
ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕು, “ನಮ್ಮ ಕಟ್ಟಿನ ಬಳ್ಳಕ್ಕೆ ನೀನು
ಶರಣೆಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಉಂಡೆ. ಅದು ಲಿಂಗವಲ್ಲ, ಅದು
ಬಳ್ಳವು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ. ನಮಗೆ ಈಗ ಧಾನ್ಯ ಅ
ಯಲಿಕ್ಕೆ ಅದು ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೋ! ಹೋ!! ಹೋ!!!” ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ
ಮಾಡಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಮಲ್ಲಿಯನು—“ಹೀಗೋ
ಆ ಬಳ್ಳವನ್ನು ನನಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತೋರಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ
ಅವರು ಅವನನ್ನು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆದರೆ

ಅವರು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆಯೇ, ಆ ಬಳ್ಳವು ಒಂದು ಪ್ರಕಾಶ
ಮಯವಾದ ಲಿಂಗವಾಗಿತ್ತು! ಅದನ್ನು ಆ ಜೈನರು ನೋಡಿ ಕೌತುಕ
ಗೊಂಡರು. ಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಯನ ಭಾವ ಮತ್ತು
ಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಲಿಂಗ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆ ಬಳ್ಳವು ತೇಜೋ
ಮಯವಾದ ಲಿಂಗವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಮಲ್ಲಿಯನು ನಿಜವಾದ ಶಿವಾನುಭ
ವಿಯು ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು
‘ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಿಯ’ನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮಲ್ಲಿಯ
ನಾದರೂ ತನ್ನ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮ
ಥ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ವೀರಶೈವಾಚರಣೆಯನ್ನು
ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಅವನು ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು
ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೋಧಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಮುದ್ರಿ
ಕೆಯು ‘ಬಳ್ಳೇಶ್ವರ’ ಎಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಅವನ ಐದು ವಚನಗಳು
ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವು ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳಿವೆ. ವಿಸ್ತಾರಭಯ
ಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡದೆ ಎರಡು ವಚನಗಳನ್ನು
ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಿಯನು ಪುರಾತನಕಾಲದವನು. ಅವನ ಹೆಸರು
ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಿಯನು ಬಳ್ಳವನ್ನು ಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿದೆ. ಅದು ಎರಡು
ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂದವಾದ
ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಸೆಟ್ಟಿಯು ಬಳ್ಳವನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿದ್ದರ ಮತ್ತು ಅದು ಲಿಂಗವಾದದ್ದರ ಚಿತ್ರವು ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಿಯನು ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ
ದ್ದರಿಂದ ಬಳ್ಳವಿದ್ದ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ‘ಬಳ್ಳಾರಿ’ (ಬಳ್ಳ+ಆರಿ = ಬಳ್ಳವಿದ್ದ
ಕಡೆ) ಎಂದು ಬಳ್ಳದ ಹೆಸರೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಅಪಾರ ಮಹಿಮನೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಭೇರಿ. ಬೇಡಿತ್ತನೀವ
ನೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮಟ. ಜಗವಂದಿತ ಲೋಕದೊಡೆಯನೆಂಬುದು

ನಿಮ್ಮ ಕೊಂಬು. ಪರದೈವವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಡಮರು. ಶಿವ ಕೊಡ
ನೆಂಬವರ ಬಾಯ ತ್ರಿಶೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರಲಿಂಗದಡಂಗುರಮೂಜಗ
ದೊಳಯ್ಯಾ.

(೨) ಸಹಸ್ರ ಮುಖ ಕೊರಳೊಂದು ನಾಸಿಕದಲುಂಬ ಸುಖ.
ಘಾಸಿಮಾಡಿದ ಹರದರ ರೂಪು ನೋಡಾ! ಘಾಸಿಯಾದ ಭಾಷೆ ಏಕೆ? ಏಕ
ವರ್ಣದ ಕೌತುಕದಿಂದ ಕಾಂತೆ ನೋಡಿದಳು ಕನ್ನಡಿಯ ಬೆಳಗ. ಸೂಸ
ಲಿಯ್ಯದೆ ಉಣಬಲ್ಲವನ ತೋರುತ್ತಿದೆ, ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕೊರಳ ಮಚ್ಚವ
ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದೆ.

ಟೀಕು: - ಜೀವಹಂಸನ ಹಲವು ಮುಖವಾಗಿ ಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರಿ
ಯಂಗಳಿಗೆ ಮನ ಒಂದೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಡುಂದೀಗ ಸಹಸ್ರ ಮುಖ
ಕೊರಳೊಂದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವಹಂಸನು ದುರ್ವಾಸನೆಯ
ಸ್ವೀಕಾರವೆಂಬ ನಾಸಿಕದಿಂದ ನೈವಿಷಯಂಗಳನನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬ
ದೀಗ ನಾಸಿಕದಲುಂಬ ಸುಖವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಜೀವನ ಜಡ
ದೃಶ್ಯವ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಮುಖದಿಂದ ದೇಹಧರ್ಮ ಕೆಡಲು ಆ ಜೀವನ ಶಬ್ದ
ಜಾಲಂಗಳು ಸುಜ್ಞಾನಮುಖದಿಂದಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದೀಗ ಘಾಸಿಯಾದ
ಭಾಷೆ ಏಕೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಇಂತಪ್ಪ ಸತ್ತ್ವಿಯಾಜ್ಞಾನದಿಂದ
ಕಾಯಜೀವದ ಗುಣವಳಿದ ಶರಣ ಸತಿ ಪ್ರಾಣ ಮಧ್ಯ ಕರಿಗೊಂಡು
ಸದ್ವಿವೇಕ ದರ್ಪಣವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಭಾವವನವಗ್ರಹ
ಸಿದಳೆಂಬುದೀಗ ಏಕವರ್ಣದ ಕೌತುಕದಿಂದ ಕಾಂತೆ ನೋಡಿದಳು
ಕನ್ನಡಿಯ ಬೆಳಗನು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಭಾವವು ಶರಣ
ಮುಖ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವ ಬಿಡದೆ ಭೋಗಿಸುವ
ಲಿಂಗದ ನಿಜವನರುಹಿ ಆ ಶರಣನ ನೈವಿಷಿಕಾಚಾರವ ಕಂಡು, ಸಂಭ್ರ
ಮಿಸುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ ಸೂಸಲಿಯ್ಯದೆ ಉಣಬಲ್ಲವನ ತೋರುತ್ತಿದೆ
ಬಳ್ಳೇಶ್ವರನ ಕೊರಳಮಚ್ಚವ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.
(ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಶುದ್ಧ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ.)

ನಗೆಮಾರಿತಂದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಮತ್ತೊಂದು ಬಯಸಲೇಕಯ್ಯ? ನಗುವುದು ನುಡಿವುದು ಶಿವಭಕ್ತ
ರೊಡನೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮಾಗಿರಲೇಕಯ್ಯ?..... ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ
ಸಂಗನ ಶರಣರೊಡನೆ ಮನದೇಡಿದು ಮಾತನಾಡುವುದಯ್ಯ." ಎಂದು
ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಆನಂದ
ದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅವರು ಎಂದೂ ದುಃಖಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ
ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಆನಂದದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವು
ಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಮಾಡುವುದು. ಇದು ಕಾಯಕನೆಂದೆನಿ
ಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಆನಂದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೀರುವ
ದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಶರಣರಿದ್ದಾರೆ.
ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಒಬ್ಬನು.

ಭಕ್ತರನ್ನು ನಗಿಸುವದೇ ಮಾರಿತಂದೆಯ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.
ಅವನು ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟದನ್ನು
ತಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಶಿವಶರಣರ ದಾಸೋಹ
ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹಾಸ್ಯದ ಕಾಯಕ
ವನ್ನು ಅವನು ಬಹುಕಾಲ ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ತನ್ನ ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತ ಬೇರೊಂದೂರಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಳಹತ್ತಿತು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಹೊಳೆಯು ಕಟ್ಟಿತು.
ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಿಸ ದಂಡೆಗೆ ಅವನು ಹೋಗದಂತಾಯಿತು. ಅವನು
ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ
ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನ ವೇಷವನ್ನು
ಧಾರಣಮಾಡಿ, ಒಂದು ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು,
"ನೀನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ" ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ನನ್ನ
ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ "ನೀನು
ಈ ತುಂಬಿದ ನದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ದಾಟುವಿ?" ಎಂದು ಮಾರಿ ತಂದೆಯು

ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು- "ನಾನು ಈ ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡು ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವೆನು" ಎಂದು ಅಂದು ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಗೆ ನೀನು ಈಗ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿರುವಿ. ಈ ನದಿಯನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ದಾಟುವಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು, "ನಾನು ನಿನ್ನ ಸತಿಯ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಿನ್ನೊಡನೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವೆನು" ಎಂದು ಅಂದನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟನು. ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತಾನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನದಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಾಟುವದಾದರೆ, ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯವೇನು? ಹಾಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ತಾನು ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕನುಸರಿಸಿಯೇ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಅವನಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿ ದ್ದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನಹಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾಯಕದ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೆರಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಎಂಥ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಬಂದರೂ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಆನಂದದಿಂದಿದ್ದು ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ನಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಆದರೆ ನಗೆಮಾರಿತಂದೆಯು ಕೇವಲ ಪರಿಹಾಸಕನಲ್ಲ, ವಿದೂಷಕನಲ್ಲ. ಅವನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಜ್ಞಾನಿಯು. ವಚನ ಕಾರರಲ್ಲಿ ಅವನ ಸ್ಥಾನವು ಉಚ್ಚತರದ್ದಿದೆ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ' ಎಂದಿದೆ. ಅವನ ೨೫ ವಚನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರಿಗಾಗಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳು ಎಷ್ಟು ಉದಾತ್ತವಾದವುಗಳೆಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕರು ಕೂಡಲೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಕಂಗಳ ಮುಂದಣ ಕಾಮವ ಕೊಂಡು, ಮನದ ಮುಂದಣ ಆಸೆಯ ತಿಂದು, ಆತನನರಿ ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

ಶಿವಾನುಭವ

ಪರ್ವ ೧೮

ಜೂನ ೧೯೪೪.

ಸಂಚಿಕೆ ೯

ಕನ್ನಡ ಭಕ್ತಿ-ದೀಪಕ ಬಸವಣ್ಣ.

೧. 'ಅರಿತ ಶರಣ'

(ಲೇ: ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಮು. ಹಲಸಂಗಿ)

ಬಸವಣ್ಣ ಯಾರು ?

ಬಸವಣ್ಣನು ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದೂ, ಮಾದರಸ-ಮಾಡಲಾಂಬಿಕೆಯರ ಮಗನೆಂದೂ, ಮೌಂಜಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿ ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆ-ಆತ್ಮಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದನೆಂದೂ, ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಕಾರ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಭಾರಣೆಯಕಾರ್ಯ ಇವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಈಗ ನಮಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿಯೆಂದು ಕೆಲವರೂ, ಕ್ರಾಂತಿ ಕಾರಕನೆಂದು ಹಲವರೂ ಕರೆಯಲಿ; ಮಹಾತ್ಮನೆಂದೂ ಮಹಾನುಭಾವನೆಂದೂ ಕೂಗಲಿ; ಕುಲೋದ್ಧಾರಕನೆಂದೂ ಕಾರಣಪುರುಷನೆಂದೂ ಹೊಗಳಲಿ; ಸಂಗನಬಸವನೆಂದೂ ಶಿವನೇ ಬಸವನೆಂದೂ ಹಾಡಲಿ; ಅವನ ನುಪಮ ಮಹಿಮೆಗಳು ಮೆರೆಯಲಿ, ಅಗಾಧ ಪವಾಡಗಳು ಮೊಳಗಲಿ, ಉತ್ತಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಲಿ; ಯಾರು ಇನು ಹೇಳಿದರೂ ಅದು, "ಬಸವಣ್ಣನು ಯಾರು" ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಉತ್ತರವೆನಿಸಲಾರದು. ಆತನು ಎಂಟುನೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಗಿ ಹೋದ ಒಬ್ಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ

ಹುಡುಗರೂ ಬಲ್ಲರು. ಆತನು ಮಂತ್ರಿಕಾರ್ಯಕ ವಹಿಸಿದ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಕನೆಂಬುದು ಸಾಮಾಜಿಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರಗಳು ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಬಸವಣ್ಣನೊಬ್ಬನು ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪಾತ್ರನಾಗಿರದೆ, ಆಗಿಹೋದ ಅಥವಾ, ಆಗಿಯೂ ಹೋಗದ ಒಬ್ಬ ಮಾನವನೆಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಶಯವೋ ಅಲ್ಲೇ ಸಂಶಯದ ಬೀಜ. ಅವನು ಮಾನವನೇ? ಅಲ್ಲ. ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯು ಅವನನ್ನು ಮಾನವನನ್ನಾಗಿ ಹಡೆದಳು; ಆದರೆ ಕನ್ನಡಾಂಬಿಕೆಯು ಅವನನ್ನು ಶರಣನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಳು. ಮಾನವ ಜಂಗುಳಿಯಂತೆ ನರಕುರಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದರೆ, ಅವನೊಬ್ಬ ಯಾವುದೋ ಮಳೆಯ ಹನಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇಳಿದು, ಯಾತರಲ್ಲೋ ಬೆರೆತು ಏನೋ ಆಗಿ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು "ಮರೆತ ಮಾನವ" ನಾಗದೆ, "ತಾನು ಯಾರು? ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ? ಬಾಳುವ ಅರ್ಥವೇನು? ಜೀವನ ಸಾರ್ಥಕವೆಂತು?" ಮೊದಲಾದ - ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ತಲೆದೋರುವ ಒಡಮಗಳನ್ನು ಒಡೆಬಡೆದು, ಬಿಡಿಬಿಡಿಸಿ, ಅರೆದರೆದು, ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಮರವನ್ನು ಕಾಣುವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ತಾಳಿನಂತ ಬಸವನು "ಅರಿತ ಶರಣ" ನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. 'ಅರಿತರೆ ಶರಣ, ಮರೆತರೆ ಮಾನವ' ಅಲ್ಲವೇ?

"ಜಾತಿಗೋತ್ರಕುಲಧರ್ಮದೂರ" ನು.

ಬಸವಣ್ಣನ ಜಾತಿ ಯಾವುದು? ಆತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆನ್ನಬೇಕೆ? ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಕಾರ್ಯವಾಡಿದನೆಂದು ಲಿಂಗವಂತನೆನ್ನುವುದು ಕ್ರಮವ್ರಾಪ್ತವೇ? ಕೀಳು ಮೇಲುಕುಲಗಳೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಹೊಕ್ಕುಬಳಸಿದನೆಂದು ಮಿಶ್ರ ಕುಲಜನೆನ್ನುವುದು ವಾಸ್ತವಿಕವೇ? ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸತ್ಯ? ಯಾವುದು ಸತ್ಯ? ಎಲ್ಲವೂ ದಿಟವಾದರೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಜಾತಿಯಾವುದು? ಈ ತೊಡಕನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿಯು ಬಹು ಸಮಾಧಾನಕಾರಕವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. "ದೇವನೊಲಿದಾಶನೇ ಜಾತ" ನೆನ್ನುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಬಸವಣ್ಣನು ದೇವನೊಲಿದ ಜಾತಿಯವನೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಗುರಾಗುವದು. ಹಾಗಾದರೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಲಿಂಗವಂತರ ಸ್ವತ್ತು ಮಾತ್ರ ಹೇಗೆ? ಅಹುದು, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಎತ್ತಿನಮೂರ್ತಿ

ಯಾಗಿ ಗೇಣು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಬಸವಣ್ಣನು ಎಂದು ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದನೋ, ವಿಭೂತಿಯ ಧರಗಳೊಳಗಿಂದ ಎಂದು ಆತನ ವಚನಗಳಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಯಿತೋ ಅಂದೇ ಬಸವಣ್ಣನು ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರ ಮುತ್ತು ಆದನು; ಬರಿಯ ಲಿಂಗಾಯ್ತರ ಸ್ವತ್ತು ಮಾತ್ರ ಆಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಂದೇ ಅವನು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಮುಗಿಲ ವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತನು. ಅಂದೇ ಆತನ ವಚನಗಳು ಹುಡುಗೊಳಗಿಂದ ಹಾರಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು. ಜೊತೆಗೆ ಲಿಂಗವಂತಮತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬರತೊಡಗಿತು. ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗೊರಲಿನಿಂದ "ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣ! ನಮ್ಮ ಕುಲಗುರು!" ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಕೂಗು, ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ಲ್ಲಿಲ್ಲ ದುಮುದುಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಗ ಬಸವಣ್ಣನು ಭಾರತೀಯರ ಬದುಕಾದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಹಳಹಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಭಾರತ ವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನು, ನಾಳೆ ಕ್ರಿಸ್ತ-ಬುದ್ಧ-ಮಹಮ್ಮದರಂತೆ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯೂ ಅದಾಗ ಭಾರತೀಯರಿಗೆಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗು? ಆತನನ್ನು ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುವ ಸಂಕುಚಿತಭಾವಬಂಧನಗಳು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮಾತ್ರ, ದೇವನೊಲಿದ ಜಾತಿಯ ಬಸವಣ್ಣನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಬಲ್ಲನು.

ಮಾನವ ಬಾಂಧವ್ಯ

ದೇವನ ಅವತಾರವು ಮಾನವನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯ ಕೈಚಲಕ; ಅದು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಸುಗಮ; ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಠಿಣ. ಅವತಾರಗಳ ಮಾರ್ಗ ಮಾನವಕುನ್ನಿಗಳಿಗೆ ಹಾಳತಹೇಗೆ? ಆದರೆ ಮಾನವನೊಬ್ಬನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಪಥವು ಪ್ರತಿಒಬ್ಬನಿಗೂ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕವಾದದ್ದು. ಬಸವಣ್ಣನು ನಮ್ಮಂಥ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲವಾದರೂ, ನಮ್ಮಂತೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಬದುಕಿ, ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಿದನಷ್ಟೇ? ತೋಳ-ಕುರಿ-ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹೊಳೆ ಹಾಯಿಸುವ ಕುರುಬನ ಗೋಳಾಟದಂತೆ ಪ್ರತಿಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳಿನಾಟ ನಮ್ಮಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಶರೀರವ್ರಾಣಮನಸುಗಳ ಮೇಳದೊಡನೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನಷ್ಟೇ. "ಬಿನ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದುದೊಂದು ವೈರಿ; ಹೊಟ್ಟೆ ಮಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದೊಂದು ವೈರಿ" ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನಾದವನಿಗೆ ಅವನವೇ ಅನ್ನಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಣ ಶರೀರಗಳು ವೈರಿಗಳಾಗಿ ಅಥವಾ ವೈರಿಗಳಂತೆ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಂಬಿಡಿದ ನಕ್ಷತ್ರಕನಂತೆ ಕೈತೊಳಕೊಂಡು ಬಿನ್ನಹತ್ತಿದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಪಾರಾದೀತು?

ಅದಕ್ಕೊಂದು ಯುಕ್ತಿ ಇರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಗೋರಖನುಭವನ ಸರಸಳ ಬಲೆಗೂ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಯುಕ್ತಿ ಉಂಟಲ್ಲವೇ? ಅಂಥ ಯುಕ್ತಿ ಯೊಂದು ಆದೆ. ಅದು ಜೀವನಕಲೆ. ಜೀವನಕಲೆ ಅರಿತವನಿಗೆ ಸಂಸಾರವು ಲೀಲಾಭೂಮಿ! ಅರಿಯದವನಿಗೆ ಕಳ್ಳಹ.ದಿಲು. ಬಸವಣ್ಣನು ಅಂಥ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತು, ಇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದನು. ಹಸಿವೆ-ತೃಷೆಗಳೂ, ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳೂ, ಆಶೆ-ಆಮಿಷಗಳೂ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು "ನಾನೊಂದ ನೆನೆದರೆ ತಾನೊಂದ ನೆನೆಯುವದು. ನಾನಿತ್ತು ಎಳೆದರೆ ತಾನಿತ್ತು ಎಳೆಯುವುದು" ಎಂದೂ, "ಕಾಯವಿಕಾರ ಕಾಡಿಹ.ದಯ್ಯ; ಮನವಿಕಾರ ಕೂಡಿಹ.ದಯ್ಯ; ಇಂದ್ರಿಯವಿಕಾರ ಸುಳಿವುದಯ್ಯ" ಎಂದೂ ಗೋಳಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

"ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮಾದ, ಮತ್ಸರಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟುವಡೆದನು;

ಹಸಿವು, ತೃಷೆ, ವ್ಯಸನಗಳಿಂದ ಕುದಿವುತ್ತಿದ್ದೇನೆ;
ಸಂಜೀಂದ್ರಿಯ ಸಪ್ತಧಾತು ಹಂಚುಹರಿಮಾಡಿ ಕಾಡಿಹವಯ್ಯ;
ಅಯ್ಯ! ಅಯ್ಯ! ಎನ್ನ ಹುಯಿಲ ಕೇಳಯ್ಯ;
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ! ನಾನೇವೆನಯ್ಯ."

"ಆಶೆ, ಆಮಿಷ, ತಾಮಸ, ಹುಸಿ, ವಿಷಯ, ಕುಟಿಲ, ಕುಹಕ, ಕ್ರೋಧ, ಹೃದ್ರ, ಮಿಥ್ಯೆ ಇವನ್ನೆನ್ನ ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲಿಂದತ್ತ ತೆಗೆದು ಕಳೆಯಯ್ಯ.

"ಅಶನ ಕುಂದದು; ವ್ಯಸನ ಮಾಣದು;
ಅರಿತವಡಗದು; ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಣದು;
ನಾನು ಶರಣನಲ್ಲ...
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ಅಂತರಬೇತರನಾನಯ್ಯ"
"ವಿಷಯವೆಂಬ ಹಸುರನೆನೆ ಮುಂದೆ ಪಸರಿಸಿದೆಯಯ್ಯ.
ಪಶುವೇನ ಒಲ್ಲದು? ಹಸುರೆಂದೆಳಸುವದು"

ಹೀಗೆ, ಶರೀರ ಪ್ರಾಣಮನಗಳ ವಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಧಡಸಡಿ

ಸುವುದೂ ಜೀವದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನು ಮಾಡಿದನು. ನಮ್ಮವರೊಳಗಿನವನೊಬ್ಬನು ಈ ಸಂಸಾರದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಧುಮ್ನಿಕ್ಕಲೆಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನವರಿಗೆ ತುಂಬ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಹಿಂದಿನವರಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ, ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ, ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸುವ-ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಜೀವನವೇ ಮಹಾಜೀವನ. ಅತ್ತೋದ್ದಾರಕ್ಕೆ ಕೈಕೊಡುವ ಆತ್ಮವೇ ಆತ್ಮಬಂಧು. ಅಂಥ ಆತ್ಮಬಂಧುವು ಮಾನವರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಕು. ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾನವ ಬಾಂಧವ್ಯವು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ. ಅದೇ ಹಾದಿ ಹಿಂದಿನವರಿಗೆ ಅನುಕರಣೀಯ; ಹಾಗೂ ಅನುಸರಣೀಯ. "ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಾರಿದರೂ ಬುವಿರಲ್ಲಿ ಜಾರುತಿಹ" ಗೆಳೆಯನ ಸಂಧ ನಮಗೆ ಸುಲಭ; ಶಕ್ಯ.

ವಿಷಾದ ಯೋಗ.

ಬಾಳಿನಕ್ಷಣಿಕತೆ, ಶರೀರದ ನಶ್ವರತೆ, ಮರಣ, ಪ್ರೀತಿಯವರ ಅಗಲಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇರರ-ಶರಣಾರ್ಥಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಸಾಗುವರೂ ಉಂಟು; ಸಂಜೀವನೀಕಡ್ಡಿಯಂತೆ ಅವುಗಳಿಂದ ನವಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದವರೂ ಉಂಟು. "ಎಂದೋ, ಎಂದೋ ಈ ಸಂಸಾರ ದಂದೂಗ ಹಿಂಗುವುದು?" ಎಂಬ ಕಿರಿಯ ವಾಕ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಜೀವನ ದಿಕೆಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿಬಿಡುವ ಕೀಲಿಯಿದೆ "ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು ಗಾಳಿಯ ಸೊಡರು. ಸಿರಿಯೆಂಬುದು ಸಂತೆಯ ಮಂದಿ" ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿದ ಸ್ವಾಣಿಯೇ ಸಂಸಾರದ ದಂದುಗಹಿಂಗಿಸುವ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬೀಳುವದು. 'ಸಂಸಾರದ ಬಲೆ'ಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದು ತಿಳಿದವನಿಗೆ-ಜೀವನ ಇರವು "ತುಪ್ಪದ ಸವಿಗೆ ಅಲಗನೆಕ್ಕುವ ಸೋಣಗನಂತೆ, ತೋರಣಕ್ಕೆ ತಂದ ಕಳೆರಮೇಯುವ ಹರಕೆಯ ಕುರಿಯಂತೆ, ಇಲಿಗೆ ಅಡಹನೊಡ್ಡಿದಲ್ಲಿ ಇಹಂತೆ, ಒಂದು ಮೊಲಕ್ಕೆ ನಾಯನೊಂಬತ್ತು ಬಿಟ್ಟಂತೆ" ಅನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂತಯವೇನಿದೆ? 'ಸರ್ವಗ್ರಾಸಿಯಾಗಿ ನುಂಗಲರುವ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರಾಹು' ವಿಗೆ ಹೆದರಿ, ಇಲ್ಲವೆ, 'ಸಂಸಾರಸಾಗರ ಶಿರದುದ್ದವಾದ ಬಳಕ' ಜೀವಶಿಶುವು ದಾರಿಗಾಣದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವುದು ಅರಿದೇ?

“ ವ್ಯಾಧನೊಂದು ಮೊಲನ ತಂದರೆ ಸಲುವಹಾಗಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಗೈಯ್ಯ
ರಯ್ಯ
ನೆಲನಾಳ್ವನ ಹೆಣನೆಂದರೆ ಒಂದಡಿಕೆಗೆ ಕೊಂಬವರಿಲ್ಲ ನೋಡುಯ್ಯ
ಮೊಲನಿಂದ ಕರಕಷ್ಟ ನರನಬಾಳುವೆ”

ಇಂಥ ಆತ್ಮತೀರಸ್ಕಾರವು ಇಗ್ಗತ್ತಲೆಯಂತೆ ದಿಕ್ಕುಗಡಿಸುವಂತೆ
ದ್ದರೂ ಅದು ಮುಂಬೆಳಗಿನ ಪೂರ್ವಚಿಹ್ನವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. “ಗಿಡ
ದಿಂದ ಬಿದ್ದ ಹಣ್ಣು ನೆಲಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬರಬೇಕು?” ಎಂಬ ತೊಡಕು
ನೂಟಿನನ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿತು; ಅವನ ಬಾಳು ಕೆಡಿಸಿತು; ಅವನ ಸರ್ವಸ್ವ
ವನ್ನೂ ಹಾಳುಹರಿ ಮಾಡಿದರೂ ಹೊಸದಾದ ಯಶೋಜೀವನವನ್ನು
ತಂದುಡಿಸಿತಲ್ಲವೇ? ಬಸವಣ್ಣನ ಜೀವನದ ಈ ಏಷಾದವು ಅವನನ್ನು
ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಗುರಿ ತಗಲಿದ ವೃಗ ಒಂದಡಿಯನಿತ್ತ ವುದೇ?
ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರಸಹಚ್ಚಿತು. ಸಾವಕಾಶವೆಂದರೆ ಜೀವ ಕೇಳದು.
“ಸರ್ಪದ ದಾಯ ಕವೈ”ಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಮರಣಾಧೀನ “ತನು
ವಿನ ಹೇಳಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮನವೆಂಬ ಸರ್ಪವು” ಕಚ್ಚಲಿರುವಾಗ— ಗಾರು
ಡವನ್ನರಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಡವೇ? ರೋಗವು ಯಾರ ಮನೆಯದು?
ಮುತ್ತು ಬಿಡಲಾರದ ನಂಟ! ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮತಿವಂತರು
ಅರೋಗ್ಯನಿಯಮ, ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಬ
ಹುದು. ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ— “ ನೀರಬೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಕಬ್ಬಿನದ ಕಟ್ಟು
ಕೊಟ್ಟು ಸುರಕ್ಷಿತವ ಮಾಡುವ ಭರವು ನೋಡಾ!” ಒಂದು ವೇಳೆ
ತುಸು ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಅದು “ ಕಾಳಬೆಳದಿಂಗಳ ಸಿರಿ” ಮಾತ್ರ. ಆದ
ರಿಂದ ‘ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವಿ’ ಸಿಗಬೇಕು; ಅದು ‘ ಪರಮಸಂತೋಷದ
ಲ್ಲಿಹ್ನು” ವಂತೆ ಮಾಡುವದು. ಸರಿ! ಆದರೆ ಎಂದು? “ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ
ಮುನ್ನ, ವೃತ್ಯು ಒಯ್ಯದ ಮುನ್ನ.”

“ ನೆರೆಕೆನ್ನೆಗೆ, ತೆರೆಗಲ್ಲಕ್ಕೆ, ಶರೀರಗೂಡುವೋಗವ ಮುನ್ನ;
ಹೆಲ್ಲುಹೋಗಿ, ಬೆನ್ನುಬಾಗಿ, ಅನ್ಯರಿಗೆ ಹಂಗಾಗದ ಮುನ್ನ;
ಕಾಲಮೇಲೆ ಕೈಯನೂರಿ ಕೋಲಹಿಡಿಯದ ಮುನ್ನ;
ಮುಪ್ಪಿಂದೊಪ್ಪವಳಿಯದ ಮುನ್ನ, ವೃತ್ಯುಮುಟ್ಟಿದ ಮುನ್ನ.”

ಪ್ರಸವವೇದನೆಗಳು ತೀವ್ರವಾದಂತೆ ಶಿಶುವಿನ ದರ್ಶನವು ಸಮೂ
ಹವಾಗುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮದ ತೀವ್ರತೀರಸ್ಕಾರವು ಪ್ರಗತಿಯ
ಸಾಧಿಸುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಚತುರೋಪಾಯ.

ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮಸಹ-ಜಗಳಾದ ಶರೀರ, ಪ್ರಾಣ, ಮನಸ್ಸು,
ಆತ್ಮ ಈ ನಾಲ್ಕು, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಮಾನ
ವನು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ? “ಪುರು
ಷಾರ್ಥಗಳು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆಂ ಬೇಕು ಗೆಳೆಯಾ” ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ
ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನಿದೆ? ಶರೀರವು
ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸು ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಗಳಿಸಲು ತಕ್ಕುವಾಗಿವೆ! ಅದ
ರಂತೆ ಪ್ರಾಣವು, ಕಾಮವನ್ನು ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಆತ್ಮವು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಾಂತರಿಸಬಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಸವ
ಣ್ಣನ ಇಡಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸರೀರಿಸಿದರೆ, ಅತನು ಇವೇ ನಾಲ್ಕನ್ನು
ಸಾಧಿಸುವ ಚತುರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೃತಕೊಂದಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯು
ತ್ತದೆ; ಅಂತೇ ಆ ಜೀವನ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾಯ್ತೆನ್ನಬೇಕು. ಅದನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿದ ಸಮಾಜವೂ ಪರಿಪೂರ್ಣದೇಶಿಗೆ ಸಮೀಪಿಸಿತೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿ
ಇಲ್ಲ. ಶರೀರ, ಪ್ರಾಣ, ಮನಸ್ಸು, ಆತ್ಮ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಆತ್ಮ
ಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮತರವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಮವೂ ಆಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಬಸವಣ್ಣನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವೇ ಮೊದಲು ಸಂಸ್ಕರಣ ಹೊಂದಿದವು.
ಬಾಗೇವಾಡಿಯಿಂದ ಓಡಿಬಂದು, ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದ ಬಳಿಕ,
ಅತನು ಗುರುವಿನ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ದೇವದೇವನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ
ಆಗಲಿ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೂ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಾಧನೆಯನ್ನೂ
ಶೈಕೊಂಡನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮ
ವನ್ನೂ ಆತ್ಮವು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲು ತೊಡಗಿದವು ಸಮರ್ಪಿತ
ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನು ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ದಾನವಾಗಿತ್ತನು.
“ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಂದವೆಂ; ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವೆಂ ಪಿಡಿದುದಂ ಪಿಡಿದವೆಂ
ಮಾಣ್ಣುಕಂ ಮಾಣ್ಣುಪೆಂ” ಎಂದು ಕೂಡಲಸಂಗನು ನುಡಿದನೆಂಬುದ
ರಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವೇನು? ಹೀಗೆ, ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಬಸವನು ಸಂಗನಬ
ಸವನಾದ ಬಳಿಕ, ಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮಸಾಧನವೂ ಸಹಜವಾಗಬೇಕು.

“ಯೋಗವಾಗಲಿ ಭೋಗವಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂಯೋಗವಾದರೂ ತಾನೆ ಮುಕ್ತಿ” ಯಷ್ಟೇ? ಸಂಗನ ಸಂಯೋಗವು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಅಂದರೆ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಬಸವನೆಂಬ ಹಾಲು ಹಾಲಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಕಾಯ್ದು, ಹೆಸರು ಬೆರತು, ಮೊಸರಾಗಿ ಕಡೆದ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿತು. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಳುಗುವ ಭಯವೆಲ್ಲಿ? ಹಾಲಿನಂತೆ ಬೆರತುಹೋಗುವ ಬೆದಂಕೆಯಲ್ಲಿ? ಹೀಗೆ, ಕಷ್ಟದ ಸಂಗಮ ಜೀವನವು ಸಂಜೀವನಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಆತನು ಜಗನ್ನಾಥನ ರಥವಾದನು. ಜಗನ್ನಾಥನು ಆ ರಥವನ್ನು ಅದರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನಾಡಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಬಿಜ್ಜಳಭೂಪನ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಎಳೆತಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಮತ್ತೆರಡು ಪೌರುಷಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನಡುಗಟ್ಟಿದನು. ಮೊದಲು ಕರಣಿಕನೂ, ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಆಗಿ, ಶರೀರವನ್ನು ದುಡಿಸಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು; ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಊರಿದ ಮೋಹದ ಮೊಳಕೆಯು ಮಮತೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೆಂಬ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಾಂತರಿಸುವ ಕಾಮವನ್ನು ಪ್ರಾಣದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿದನು. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೇದ ದಂಡುಗಳು ಚತುರೋಪಾಯಗಳಾಗಿರುವಂತೆ, ಜೀವನಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಯುಕ್ತಿಗಳೂ ಚತುರೋಪಾಯಗಳೇ ಸೈ. ಈ ಚತುರೋಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಧವ:-ಮೋಕ್ಷಗಳು ಸಂಜೀವನಸಾಧನಗಳಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥಕಾಮಗಳು ಮಹಾಜೀವನಸಾಧನಗಳಾಗಿಯೂ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಪರಿಣಮಿಸಿದವು. ಮೊದಲಿನವೆರಡು ಗಳಿಕೆಯ ಹಾದಿ; ಹಿಂದಿನವೆರಡು ಬಳಕೆಯ ರೀತಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಜೀವನೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲವನ್ನು ತರುವ ಈ ಚತುರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಚತುರನಾಗಿದ್ದನು.

ಜೀವನವೇ ತಪೋಭೂಮಿ.

ಬಸವಣ್ಣನು ಈ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯಾವಕಾಡಿಗೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ; ಜೀವನದ ಯಾವ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ತೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ವಿದ್ಯೆ ಗಳಿಸಿದನು; ಅರ್ಚಕನಾಗಿ ದೇವನನ್ನೊಲಿಸಿದನು; ಮಡದಿಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವನ್ನು ಊರಿದನು ಕಾಯಕ ಕೈಕೊಂಡನು; ಹಣ ಗಳಿಸಿದನು.

ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು; ಸಾಮಾಜಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ನೋಂದಣೆ; ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಡುಗಟ್ಟಿದನು; ನಿಂದೆಗೆ ಬೆನ್ನುಕೊಟ್ಟನು; ತನ್ನವರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಂತನು; ಕಾಲ ಕೆಡಿಸಿದನು; ಕಾಲ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಬಗೆಯಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ನಡೆದುದೇ ಹಾದಿ, ನುಡಿದುದೇ ವೇದವಾಯ್ತು. ಕೂಡಲಸಂಗನ ಸಂಗದಿಂದ ಜೀವನವು ಒರೆಯ ಜೀವನವಾಗದೆ, ಆತನಿಗೆ ತಪೋಭೂಮಿಯಾಯ್ತು. ಬಲೆಯಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸವು ಅಟವೂ, ಬಲೆವೆತ್ತ ಅಟವು ಕೆಲಸವೂ ಆಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವಂತೆ. ನಡೆಯು ಶರಣಮಾರ್ಗ; ನುಡಿಯು ವೇದವಚನ. ಇವು ಬಸವಣ್ಣನಂಥ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಜಹಗೀರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದವನು ದೇವದೇವನಾದರೂ ಅದನ್ನು ಆಕಾಂಕ್ಷಿಸಿ ಹಲಬುವ “ಅಯ್ಯಾ! ಅಯ್ಯಾ! ಎಂದು ಒರಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಒ! ಎನ್ನಲಾಗದೇ ಅಯ್ಯಾ?” ಎನ್ನುವ ಮರಿಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ಮಾನವನ ಇರವಾಗಬೇಕು.

“ಕೋಡಂಗಿಯಾಟವಾಡಿದರೆ, ಬೇಡಿದ್ದ ನೀವ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ” ಎಂಬುದ್ವಾರಿತವನು ಬಸವಣ್ಣ. ಅಂತೇ ಆತನು “ಮರೆತ ಮಾನವ ನಲ್ಲ, ಅರಿತ ಶರಣ.”

ವೇದಾಭ್ಯಾಸ.

(ಮಧುರಚೆನ್ನ ಹಲಸಂಗ.)

ವೇದಗಳು ನಾಲ್ಕುಷ್ಟೆ? ಕೆಲಕಾಲ ಮೂರೇ ವೇದಗಳೆಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಹಿಡ್ತಿಕು. ಅಧರ್ವಣವನ್ನು ಎಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅದೂ ವೇದವೇ.

ನಾನು ವೇದಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ಹೇಳಬೇಕು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಅವಿಂದರ ಮೇಧಾವೀ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ. ನಲಿನೀಕಾಂತ ಗುಪ್ತರೆಂಬವರು ಪುಗ್ಗೇದದ ಅರಂಭದ ಹತ್ತಿರ ಸೂಕ್ತಗಳ (ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಮಂತ್ರಗಳ) ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಬಂಗಾಲೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ

ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೨೬ ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದಾಗ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ನನಗೆ ವೇದಗಳ ಬಗೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ನೆಲೆಯೇ ಹಾಂತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿಂದ ವೇದಗಳೆಂದರೆ ನಿಸರ್ಗಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸಂಗ್ರಹವೆಂದು ದೇಶೀಯ ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಬರೆದಿರುವದನ್ನು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ನಾನೆಲ್ಲಿಯೋ ಓದಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಈ ಬಂಗಾಲೀ ಪುಸ್ತಕದ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನನ್ನದೊಂದು ಸ್ವಭಾವವೇ ಬೇರೆ. ಪ್ರಚಲಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಯಾರು ಏನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೂ, ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೂ ಸತ್ಯದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದೆಯೆಂಬುದು ಏತರ ಮೇಲಿಂದ?—ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧಟ್ಟನೆ ಮೂಡಿತೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಶ್ರೀ. ನಲಿನೀಕಾಂತರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೇನೋ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸೇರಿತಾದರೂ ಅದರ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಹಾತೊರೆಯತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ವೇದಗಳಂಥ ಗಹನಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಶೀಲನದ ಬಗೆಯು ಹೇಗೆ??

ಶ್ರೀ. ನಲಿನೀಕಾಂತರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಅನುಪೂರ್ಣವಾದ ಸೂಚನೆಯಿದ್ದಿತು. ಅದು ಹೀಗೆ:—“ಮೂಲ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂಥ ಸುಲಭಸೂತ್ರಗಳು ಸಹ ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಇಂಥ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಬೇರೆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಮೊದಲಿನವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅರ್ಥದ್ಯೋತನವಾದಂತಾಗುವದು. ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಗಿವರೆ ಕೊನೆಗೆ ವೇದದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗದ ಭಾಗವು ಬಹಳವೇನೂ ಉಳಿಯಲಾರದು.”

ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಪದ್ಧತಿಯು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಯುಕ್ತಿಕವೆನಿಸಿತು. “ಮಧುಚ್ಛಂದಾ ಋಷಿಯ ಮಂತ್ರಮಾಲೆ”ಯೆಂಬ— ಶ್ರೀ ನಲಿನೀಕಾಂತರ, ಬಂಗಾಲೀ ಪುಸ್ತಕದಿಂದಲೇ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದೆನು.

ಈ ಮೊದಲೇ ಮರಾಠೀ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಋಗ್ವೇದದ ಸುಮಾರು ನೂರಾರುವತ್ತು ಸೂಕ್ತಗಳುಳ್ಳ (ಒಂದು ಮಾಸಿಕದ) ಕೆಲವು ಸಂಚಿ

ತಗಳನ್ನು ೧೯೨೨ ರಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬ ಮಹನೀಯರ ಕಡೆಯಿಂದ—ಎಂದಾ ದರೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಪೆನು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈಗ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದೆನು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಗೆಳೆಯ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲಕೆಲವು ಬೇರೆ ಅನುವಾದಗಳು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವು. ಒಂದೆರಡು ವರುಷ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ವೈದಿಕ ಭಾಷಾ ಪರಿಚಯವೂ ಆಯಿತು; ಮತ್ತು ಹಲಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದೆ ಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಆದರೆ ವೇದಗಳಂಥ ಮಹಾಸಾಗರಗಳನ್ನು ಮಧಿಸುವುದು ನನ್ನಂಥವನ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೀರಿದ ಮಾತಾದ್ದರಿಂದ ನಾನಿವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೆನು.

ಹೀಗೆ ಐದಾರು ವರುಷಗಳು ಗತಿಸಿದವು. ಆದರೆ ೧೯೩೫ ರಲ್ಲಿ ನಾನೊಮ್ಮೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಡವಿಯ ಒಲೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಂಕಿಯು ನನಗೆ ಸುಮ್ಮನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಋಗ್ವೇದದ ಪ್ರಥಮ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಗೆ “ರತ್ನಧಾತಮಂ” ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಆ ಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಪುನಃ ಲವಲವಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ನನ್ನ ಕಡೆಗಿದ್ದಷ್ಟೇ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪರಿಸತೊಡಗಿದೆನು. ಋಷಿ ಪರಾಶರನ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ನನಗಾದ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರಾ ವಾರವೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸೂಕ್ತಗಳು ಅಷ್ಟು ರಸಭರಿತವೂ ಅನುಭಾವ ಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿದ್ದವು.

ಅದೇ ವರ್ಷ ಕೆಲದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಪಿಂಡಾಂಡದೊಳಗಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೂ ವೇದದೊಳಗಿನ “ಮರುತಿ” ದೇವತೆ ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೂ ಸಾಮ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯಾದುದರಿಂದ ಪುನಃ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹುರುಪು ಹುಟ್ಟಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಗ್ರಹವೊಳಗಿಂದ ಮರುತ್ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಓದತೊಡಗಿದೆನೆಂಬುದು ಸಹಜವೆ.

ಅನಂತರ ಮರುತೇಗೂ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಅಕಾಟ್ಯ ಸಂಬಂಧವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಬಳಿಕ ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದೊಳಗಿದ್ದ ಸ್ವರೋಚಿಷಿ ಇಂದ್ರಸೂಕ್ತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುವ ಆಶೆ ಹುಟ್ಟಿತು.

ಆದರೆ ಮರೆತುಳಿದ ಮಾತೇನೆಂದರೆ, ತೀರ ವೇದವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂದರ್ಭದ ಅನುರಾಗವಶನಾಗಿ ಉಷಾಸೂಕ್ತಗಳನ್ನೂ ಅರಂಭದ ಅಭ್ಯಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಿದ್ದೆನು. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಆಗಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗಿದ್ದ ಸಂಗ್ರಹದ ಬಹು ಭಾಗವು ಮುಗಿದಂತಾದದ್ದು ಕಂಡುಬರಲು ಅದರೊಳಗಿನ ಇನ್ನುಳಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಬಿಡೋಣವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದೆನು. ಹೀಗೆ ೧೯೬೨ ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೧ನೆಯ ತಾರೀಖಿಗೆ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮಂತ್ರಗಳ ಇಡಿ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ನನಗೆ ವೇದಗಳ ಭಾಷಾಪರಿಚಯವು ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು; ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಮುಷಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅದರವು ವೃದ್ಧಿಂಗತವಾಯಿತು.

ಅಂತೂ ಮುಗ್ಧೇದದ ಪರಿಚಯವು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಆದಂತಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವೇದಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಎಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಿಗಳಾದ ಮುಪ್ಪಿನ ಭಟ್ಟರೊಬ್ಬರಿರುವರು. ಅವರು ಬಹಳ ಸಾತ್ವಿಕರಿಸ್ವದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಶಿಸ್ತುಧ್ಯಯನಶೀಲನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವರ ಪ್ರೇಮವೂ ಆತೀತಯ. ಅದರಿಂದ ಇವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಯಜುರ್ವೇದದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸುವದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ತಿಳಿಯಲಿ, ತಿಳಿಯದಿರಲಿ ಅದನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅನಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ: -

ಯಜುರ್ವೇದದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಂಟು. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರುತ್ಯಕ್ಷ ಮುಗ್ಧೇದದೊಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳೆಷ್ಟೋ ನಡುನಡುವೆ ಆಧಾರರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿರುವವು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗದ್ಯಭಾಗವು ಈ ವೇದದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶವೆಂದು ತೋರಿತು. ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯವೆಂದು

ಈಗ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗವು ಈ ವೇದದ ಇಂಥ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಮುಂದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧೇದದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಮಾದಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರ ಔಚಿತ್ಯವು ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ. ಮುಗ್ಧೇದದೊಳಗಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇವೆ. ಆದರೆ ಬಹಳೇ ಸ್ವಲ್ಪ. ವೈದಿಕ ಸಂಗೀತಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಹೃದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಈ ವೇದದ ಮಂತ್ರಗಳ ಮೇಲ್ನಡೆಗೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಸ್ವರಸೂಚಕ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಒರೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಪ್ರೊ. ಮಾಳವಾಡ ಮಹಾಶಯರು ನನ್ನ ರೊಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ (ಗದ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ) ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದರ ಪ್ರತಿಫಲಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ ಧನವನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ಕೊಡತಕ್ಕವರಿದ್ದರು. ನಾನವರಿಗೆ ಹಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ವೇದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆನು. ಆ ಮೇರೆಗೆ ಅವರು ಅಧರ್ವಣ, ಸಾಮ ಮತ್ತು ಯಜುರ್ವೇದ ಹೀಗೆ ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾದುದಲ್ಲದೆ ನಾನು ನೋಡದೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅಧರ್ವಣ ವೇದವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಆಯಿತು.

ಅಧರ್ವಣವೇದವೂ ಮುಗ್ಧೇದದಂತೆ ಪ್ರಕಾಂಡ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಧರ್ವಣ ಸಿಯ ಮಂತ್ರಗಳೇ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಪಾಲಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದುಕ ಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥವಾಗಿ ಗೃಹ ದೇವತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ ಇವೆ. ಆದರೆ ಶ್ರುತ್ಯಕ್ಷ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸೂಕ್ತಗಳೂ ಹೇರಳವಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸೂಕ್ತವು ಇಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು ಇದಲ್ಲದೆ ಛಂದಸ್ಸು ಸೂಕ್ತದೊಳಗಿನ ಕಾವ್ಯಯುರಿಯು ಬಿರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಹದಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ "ಆರ್ಯ" ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಸಿಕ್ರೆಟ್ ಆಫ್ ದಿ ವೇದ" (ವೇದರಹಸ್ಯ) ಎಂಬ ಲೇಖನ ಮಾಲೆಯೊಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ನಲಿನೀಕಾಂತರ ಬಂಗಾಳಿ ಗ್ರಂಥವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇದರ

ಮೂಲಾಧಾರ ಗ್ರಂಥವಾದ "ವೇದರಹಸ್ಯ" ದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಆರ್ಯದ ಸಂಕುಟಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನೋಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಲಭಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ವೈದಿಕ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಇಲ್ಲವೂ ಆ ಕೃಪಾಮಯವಾದ ಅನಾರ ಕರುಣೆಯ ಫಲವು. ನನ್ನಂಥಾ ಅಲ್ಪನ ಪಾಡೇನು?

(ಈ ಲೇಖನವು ೧೯೪೦ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಆದರೆ ಈಚೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ಲಭಿಸಿತು. ಮುಗ್ಧವಾದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನೋಡಿದ್ದೆನಷ್ಟೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದರ ಯದನ್ನೇ ನೋಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಲಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಅದಲ್ಲದೆ ಟಿಂಥದ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮಂಡಲದಿಂದ ಹೊರಡುವ "ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ"ವೆಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯೊಳಗೆ ಎರಡು ವರುಷಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ "ವೇದರಹಸ್ಯ"ದ ಅನುವಾದವು (ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ) ಧಾರಾವಾಹಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಅದು ಎಷ್ಟೇ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿ ಆತ್ಮಾನಂದಿತನಾದೆನು. ಇಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲು ನಾನು ತುಂಬಾ ಅನುಕೂಲವಾದುದನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಬಿನ್ನೈಸಿ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸುವೆನು ಓಂ).

ಪಿತೃತ್ವಮಸ್ಯ ಜಗತ್ತೋ
ಮಾತಾ ಧಾತಾ ಪಿತಾಮಹಃ |
ವೇದ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಮೋಂಕಾರ
ಋಕ್ ಸಾಮ ಯಜುರೇವ ಚ ||

—(ಭಗವದ್ಗೀತಾ)

* ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ "ವೇದರಹಸ್ಯ" ದ ಹಿಂದೀ ಅನುವಾದವನ್ನು (ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ—ದಲ್ಲಿ) ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೊರಕಿಸಿ ಒದಿದ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಬಗೆಗೆ ಮುಂದಿನ ಲೇಖಾಂಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತೇನೆ.

—ಲೇಖಕ.

ಬಸವನಾಮದ ಹೆಚ್ಚಳ.

(ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸುಖರಾಯರಿಟ್ಟು)

ಸಾಕ್ಷಾತ್ತೀರಶೈವಮತಸ್ಥಾಪನ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರೇಣುಕಾದಿ ಮೂಲಾಚಾರ್ಯರ ಹಾಗೂ, ಶ್ರೀ ಪ್ರಭುಜಂಗಮಾದಿಗಳ ಹೆಸರು ಕೂಡಲು—ನಿಂತರು ಎದ್ದರು— ಬಿದ್ದರು ಯಾರೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಾರದೆ "ಬಸವ ಬಸವ" ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಸುಖದೇವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಯಾರೊಬ್ಬ-ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರು ಮೊದಲಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಾರುಷರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಡನೆ ಬರುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡರೆ— "ಶಿವನೇ ಬಸವ, ಬಸವನೇ ಶಿವ" ನೆಂಬ ಅಭೇದ ಭಾವದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧಾರ ಸಮತವಾಗಿ "ಬಸವ" ನಾಮವು ಕ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದೂ, ಚಿನ್ನಾದ, ಚಿದ್ವಿಂದು, ಚಿತ್ಕಲಾ ಪೆಸಂನಿ ದ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪಟಾಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮಗಳಾದ ಮಹಾ ಮಹಾ ಶ್ರೀಗುರುಜಂಗಮರು ಮೊದಲೊಂದು ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರರೆಲ್ಲರೂ ದಿನದಿನದುಚಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಸವಾಕ್ಷರತ್ರಯವನ್ನು ಜಪಿಸುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ ಇರುವುದೆಂದೂ ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾನುಭವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದುದಲ್ಲೆಂದೂ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಶ್ರೀಮರಿ ತೋಂಟಿದಾರ್ಯರು ಮನೋವಿಜಯಗ್ರಂಥದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಲಿಂಗ ಪದಕ್ಕೆ "ಎಲೈ ಪಶವ ಎಂದು ಸಂಜೋಧಿಸಿ ಬಸವ ಶಬ್ದಂ ಪಶುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತರ್ಜನವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸ್ಥಾವರಾಂತವಾದ ಸಕಲ ಪಶುಗಳ್ಲಧೀಶ್ವಂತ್ವವಂ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುವುದು" ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಂಡಿಸಿ ಬಸವ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

(ಮನೋವಿಜಯ—ಪ್ರಕರಣ ೧.)

"ಬಕಾರೋ ಗುರ.ರೂಪಂಚ ಸಕಾರೋ ಲಿಂಗಮೇವ ಚ |

ವಕಾರಶ್ವರೂಪಂಚ ತ್ರಿವಿಧಂ ಬಸವಾಹ್ವಯಂ ||

ಶಂ ವಂದೇ ಬಸವೇಶ್ವರಂ ಪರಶಿವಾಕಾರಂ ಪರಂ ದೈವತಂ |

ಬಕಾರೋ ನಂದರೂಪಂಚ ಸಕಾರೋ ಬಿಂದು ರೂಪಕಃ |

ಶಬ್ದಾರೂಪಂವಕಾರಃ ಸ್ಯಾತ್ತ್ರಿವರ್ಣಂ ಬಸವಾಕ್ಷರಂ ||,

(ಅನಾದಿವೀರಶೈವ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ)

“ ಅವತೀರ್ಯ ದಯಾವಶ್ಯೋಭಗವಾನ್ ಬಸವೇಶ್ವರಃ ।
ವೀರಶೈವಮತಂ ಸ್ವಾಪ್ನ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಕಾರಯುತಾ ॥

(ಶಿವತತ್ವ ರತ್ನಕರ)

“ ಬಕಾರಾಯಬಕಾರಾಖ್ಯ ಮಾಹಾಬೀಜೈಕ ಜಾಪಿನಾಂ ಬಂಧನಾ
ಗಾರನಾಶೈಕ ಹೇತವೇನೇಧಸೇನಮಃ ॥ ಸಕಾರಾಯ ಸಶಬ್ದಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪ
ಸಾಯಸದಾತ್ಮನೇ । ಸಾಕ್ಷೀ ಸಾಕ್ಷಿರೂಪಾಣಾಂನಮಃ ಸಾಧೂಪಕಾರಿಣೀ
ವಕಾರಾಯವರಿಷ್ಠಾಯ ವಾಸುದೇವಾದಿ ಹೇತವೇ । ವಾಂಛಾವಾಗುರ
ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಹೇತು ಭೂತಾಯವೈನಮಃ ॥

(ಸೂತಸಂಹಿತೆ)

“ ಬಕಾರಸ್ತು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರೀತಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಧಂ ।
ಸಕಾರಂ ಶಕ್ತಿರೂಪಂ ಸ್ಯಾದ್ರಕ್ತಂಸ್ಥಿತಿಕರಂ ಭವೇತ್ ॥
ವಾರುಣ್ಯಂ ಸ್ಯಾದ್ವಕಾರಂತು ಶುಕ್ಲಾಭಂ ರೋಗನಾಶನಂ ॥”

(ವಾತುಲಗಮ)

“ ಶಿವೋ ಬಸವೋ ಬಸವಃ ಶಿವಸ್ತಯೋರ್ಭೇದೋ
ನ ವಿದ್ಯತೇ । ಆತಸ್ತಜ್ಞಾಜಃ ತಿಸ್ಮಬಸವೇತ್ಯಕ್ಷರತ್ರಯಾ ॥”

(ಸ್ತೋತ್ರ)

ಗುರುಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ-ಚಿನ್ನಾದ-ಚಿವ್ವಿಂದು-ಚಿತ್ಕಲಾದಿ ಸ್ವರೂಪವು
ಜವಾಹರವೂ ಆದ “ ಬಸವಾಕ್ಷರ ” ತ್ರಯವು ಬಸವನಾಮದಿಂದವತ
ರಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಮತೋದ್ಧಾರಂ ಗೃಹ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪೆಸರೆಂದು ಗ್ರಹಿಸದೆ
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಶ್ವಂಬ ಪರ್ಯಂತಮಾದ ಜಗನ್ನಿಯಂತಾ ಪಶುಪತಿ ಪರಿವ
ನಾಮವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತ ಉಕ್ತಿಗಳ ಅನುಭವಾರ್ಥ
ವೆಂದು ಸ್ವಾಭಿಮತವು.

ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲಕಂಡಿತವರ್ಗ-ಗುರುವರ್ಗದವರು ಬಸವ
ನಾಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ಕುಹಕ ಪ್ರಲಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡ
ಲೆಳಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಮಂತ್ರಾಂತರ್ಭೂತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಜಪಿಸಿ
ಕೊಡದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುವುದು ಅವರ
ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ಪಾಪಶೇಷವೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು.

(೨) ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಕುದಿವ ರೂಪು ಮುಚ್ಚುಳದಂಗವ ತೆರೆದಲ್ಲದೆ
ವಾಕದ ಸಂಗವನರಿಯಬಾರದು. ಶರೀರದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಕುದಿವ ಜೀವನ
ಪ್ರಿಯಂಗಳ ಹಿಂಗಿದಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಸಂಗಿಯಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲ.
ಈ ಸುಭೇದವನರಿಯದೆ ಸುಸಂಗಿಯಲ್ಲ. ಇಂತಿವನರಿವುದಕ್ಕೆ ಪಶುಪತಿಯ
ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಸಂಗವ ಮಾಡಿ ಆರಿ. ಅಸುವ ಹರಿ. ತೂತ ತೆರಿ.
ಸಂದೇಹದ ಭಾವವನರಿ. ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲರಿದೊರಗು. ಕರಿಗೊಂಡೊರಗು,
ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ.

(೩) ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ ಪೊಡಮಡಿ
ಕೊಳ್ಳಲೇಕೆ? ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಲೇಕೆ? ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಿರಿದುಕಿರಿದೆಂದು
ಹೊರಲೇತಕ್ಕೆ? ಇದನೇನ ಹೇಳುವೆ? ಗುರು ಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾದ. ಲಿಂಗ
ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತ್ತು. ಜಂಗಮ ಜಾತಿಗೊಳಗಾದ. ಇವನೆಲ್ಲವ ಹೇಳಿ
ಎನಗಿದೊಳ್ಳತೋ, ಹೊಲ್ಲದೋ, ಗೆಲ್ಲತನ ಬೇಡ ಆತುರ ವೈರಿಮಾರೇಶ್ವರಾ

(೪) ನಡೆವ ಕಾಲು, ಅನುವ ಕೈ, ಬೇಡುವ ಬಾಯಿ, ಸರ್ವವ
ನೊಡಗೂಡುವ ಮನ ಉಡುಗಿ, ಘನಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿಯವಾದವನಂಗ
ಮರುಳ ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ, ಮೂಗನ ಕಾವ್ಯದಂತೆ, ಜಲಲಿಪಿಯಂತೆ,
ವಾರಿಯ ಧೂಮದಂತೆ. ಇದಾರಿಗೂ ಆಸಾಧ್ಯ ಆತುರ ವೈರಿ ಮಾರೇ
ಶ್ವರಾ.

(೫) ಭಕ್ತಿಯ ಭಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವೆಂಬ ಅಕ್ಕಿಯ ಹೊಯ್ದು, ನಿರ್ಮ
ಲವೆಂಬ ಉದಕವನೆರೆದು, ತ್ರಿಗುಣವೆಂಬ ಮೂರೊಲೆಗುಂಡ ಸಂಬಂ
ಧಿಸಿ, ಆತುರದ ಸವುದೆಯನೊಟ್ಟಿ, ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಉರುಹಲಾಗಿ
ಹಿಗರ ಬೆಂದಿತ್ತು. ಇಕ್ಕುವರಿಲ್ಲದೆ ಉಂಡು, ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಸಾದವನೆ
ನೆಗತ್ತನಾತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

(೬) ಮಣ್ಣೆಂಬುದೇ ದೇಹ. ಹೊನ್ನೆಂಬುದೇ ಕಾಂಕ್ಷೆ. ಹೆಣ್ಣೆಂ
ಬುದೇ ಸುಕರ ಸುಖಭೋಗಂಗಳು. ಅಣ್ಣ, ಇವ ಚನ್ನಾಗಿ ಹೇಳದೆ
ಮಣ್ಣುಮುದ್ದಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ನುಣ್ಣನೆ ಹೋದೆ ಆತುರವೈರಿ
ಮಾರೇಶ್ವರಾ.

(೭) ಹರಿಗೋಲ ಹರಿದ ಮತ್ತೆ ಹೊಳೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಇಂದವನಿದ್ದಂತೆ ಕೈದೇನ ಮಾಡುವುದು? ಎಚ್ಚವನಿದ್ದಂತೆ ಅಂಬಿಗೆ ಮುಖವರೇ ಆಯ್ಕೆ? ಎನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ ನೀನಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆಡಿಸಿ ನೀನೋಡಿಸಿದಂತಾನು ನೋಡಿದೆ. ನೀ ಹೇಳಿದ ಬಿಟ್ಟು ಮೂಡಿಸಿ ನೀ ಬರಿಸಿದ ಬಳಿಯ ಬಂದೆ. ನೀನಿರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆನಯ್ಯ. ಕುಳದವನಾದ ಮತ್ತೆ ಮಾನ್ಯದ ಒಲವರ ಎನಗೊಂದು ಗುಣವಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ಎನ್ನ ನೆಂದಿಂಗೊಳಕೊಂಬೆಯೋ ಆತುರವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರಾ?

ಇವನ ವಚನಗಳು ಎಷ್ಟು ಭಾವಭರಿತವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದವುಗಳೆಂಬುದು ಮೇಲಿನ ವಚನಗಳಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಿಹಾಸದ ಮೂಲಕ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಒಲಿಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವುದು ಶಿವಾನುಭವದ ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಶಿವಶರಣರು ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯ

ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ "ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದು ಅಗ್ಗವಣೆ ಪತ್ತರೆಯ ತಂದು ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ಪೂಜಿಸಲಿಂಗವ" ಎಂತಲೂ, ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ "ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಲಿಂಗದೇವನ ದೃಷ್ಟಿಯಾರೆ ನೋಡದವನ ಸಂಸಾರವೇನವನ, ಬಾಳುವೇನವನ, ಬೀಳುವೇನವನ, ಸಂಸಾರವೇನವನ, ನಡೆಯೇನವನ, ನುಡಿಯೇನವನ, ಸಂಸಾರವೇನವನ?" ಎಂತಲೂ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವದರೊಳಗೆ ಎದ್ದು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಅವನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಭಕ್ತರ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಒಂದು ಕಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಾಯಕವನ್ನು ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯನು ಕೈಕೊಂಡು ಭಕ್ತರ ಮನೆಗೆ ದಿನಾಲು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ

ಎಬ್ಬಿಸುವನು. ಅವನು ಅವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು 'ಚಾಂಗುಬಲ್ಲ' ಎಂದು ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. 'ಚಾಂಗು' ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮ, ಸುಖವುಳ್ಳುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಬಲ್ಲ' ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಾರ್ಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಿಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಿನದ ನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಉಂಟಾಗಲು ಈ ಶಿವಶರಣನು 'ಚಾಂಗುಬಲ್ಲ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರು ಪ್ರೀತರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ದರಲ್ಲಿ ಕೃತನಾಗಿ ಉಳಿದುದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದನು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದೇ ಶಿವಾನುಭವಿಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶಿವಭೃತ್ಯ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

ಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ತಾನು ಶಿವಭಕ್ತರ ಭೃತ್ಯರಿಗೆ ಭೃತ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶಿವಭಕ್ತರ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ 'ಶಿವ ಶರಣು' ಎಂದು ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವನು. ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ 'ಶರಣು' ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಅರ್ಪಣಭಾವ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ದಾಸೋಹಭಾವ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ 'ಶರಣು' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಶಿವಚಿಂತನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಇವನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಈ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಡುವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವನು ತನ್ನ ಜಂತಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಗೃಹವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅವನು

ಬೇರೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದೆ ಹೋಗಲು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪುರಗಳನ್ನರಸಿ ಭಕ್ತರ ಮನೆ ದೊರೆಯದೆ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ, ಶಿವನು ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಕ್ತರೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ-ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಾರೇನಲು ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಹೋಗಹೋಗುತ್ತ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಮುಂದೆಯೇ ಬಯಲಾದನು ಮತ್ತು ಅವನೊಡನೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಬಯಲಾದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ವಿವಿಧ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಲೆಂಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ

ಲೆಂಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಭಕ್ತರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದನ್ನೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾನು ಮಾಡುವ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅವನು ಇಂತಿಷ್ಟೇ ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯಾರನ್ನೂ ನಿರ್ಬಂಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ಲೆಂಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. "ಫಲಪದವ ಆಸೆ ಮಾಡಲಾಗದು ನಿನ್ನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ. ಬಯಕೆಯ ಭಕ್ತಿಯ ಪೂರ್ವ ಪುರಾತನರು ಮೆಚ್ಚುರು." ಎಂದು ಶಿವಶರಣರ ನುಡಿಯುಂಟು. ಇದಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಭಕ್ತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಸೇವೆಯು ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭೃತ್ಯಾಚಾರವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಅವನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ನಿನಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿರು ಎಂದು ನುಡಿಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು "ಶಿವಶಿವಾ, ನನಗೆ ಸಂಬಳವೆಂಬುದುಂಟೇ? ಇದ ಕೇಳಬಾರದು" ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರಲು ಅವನಿಗೆ ನುಡಿದ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಮಸೆದಲಾಗಿ ತಾಗಿದಂತೆ ತಾಗಿದವು.

ಆಗ ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಉಮ್ಮಳದ ಮೂಲಕ ಅವನು ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಲು ಶಿವನು ಅವನ ನಡೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು.

ಶಿವಶರಣರು "ಮಾಡಿ ನೀಡಿ ಹೋಹನೆಂಬಾಗ ಕೈಲಾಸವೇನು ಕೈಕೂಲಿಯೇ? ಮುಂದೊಂದು ಕಲ್ಪಿಸದೆ, ಹಿಂದೊಂದು ಭಾವಿಸದೆ ಸಲೆ ಪಂದಿದ್ದಾಗಲೇ ಕೈಲಾಸ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಾವು ಮಾಡುವದು ಕೆಲವೊಂದು ಕೈಕೂಲಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲೆಂಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಆಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ.

ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ತನ್ನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದಮುನಿಯು ಬಂದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯು ಅಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಶೈವಧರ್ಮಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ, ವೀರಶೈವವು ಲಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರ ದೂರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿನ್ನ ಪ್ರಮಥರಲ್ಲೊಬ್ಬನನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಶೈವಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರ್ದೀಕ್ಷಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಆಗ ಶಿವನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತ, ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರ ಗಣೇಶ್ವರನನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸಿ-ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು-ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಧರನು ಶಿವನು ಹೇಳಿದ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಶರಣಾ ಮನ್ನಿಸಿ-ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ಅದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಳಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಒಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಗಣರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ-ನೀವೆಲ್ಲರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀಧರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರು-ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾವು ನಡೆಯುವೆವು. ನಾವು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿ ಶ್ರೀಧರನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆವು, ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೇಕಳಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮಗನ
ನೆಂಬ ಕೈವದ್ವಿಜನು ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಜನವತ್ಸ್ಯ ಎಂಬ ಮಗನು
ಈ ಜನವತ್ಸ್ಯನಿಗೆ ಧರ್ಮವತಿ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಇದ್ದು ಇವರು
ಉದರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಧರನು ಚೌಡಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದನು.
ಚೌಡಯ್ಯನು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಬಳಿಕ ಭರತ ವಿಷ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರವೀಣನಾದನು. ಅವನು ಆಡುವದು, ಹಾಡುವದು, ವಾದ್ಯ ಬಾರಿಸು
ವದು, ನೃತ್ಯ, ಗಾಯನ ಈ ಮೊದಲಾದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಬಲ್ಲಿದ
ನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನು ಹೀಗೆ ಕಳಾವಿದ
ನಾಗಿ ಲೋಕದ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲೆಂದು ಅವನು ಪುರಾತನ
ಕಾಲದ ಮಹಾವಿಭೂತಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಗಾಯನ, ಆಟ ಮೊದಲಾದವು
ಗಳ ಮೂಲಕ ಆಡಿ ತೋರಿಸುವನು. ಅವನಂತೆಯೇ ಎರಡು ಸಾವಿರ
ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ದೇಶ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಜನಿಸಿ ಅವರ
ಲ್ಲಿರು ಭರತ ವಿಷ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಮಿರಾದರು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೇಕನಾಥಾ
ಚಾರ್ಯರೆಂಬವರಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವಾ
ಚಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವನಾದನು. ಒಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಹೊಂದ
ಬೇಕೆಂದು ಗುರುಗಳು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲಾಗಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ
ಬಹುರೂಪಗಳನ್ನಾಡಿ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ದಾಸೋಹ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಾ, ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ
ಇದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ನೀಲಗಿರಿಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಟ್ಟಿಗಿರಿ ಎಂಬ
ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವನೆಂಬ ಅರಸನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವ
ನಲ್ಲಿ ಭಾಸ್ಕರಭಟ್ಟನ ಮಗ ಅಚ್ಯುತನೆಂಬವನು ಗಾನ, ನರ್ತನ ಮೊದ
ಲಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನೂ ಜಾತಿಗಾರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡು 'ಗಾನ
ವಿದ್ಯಾಗರ್ಜೇಂದ್ರಸಿಂಹ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇರು
ತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಚೌಡಯ್ಯನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ತೋರಿ
ಸುತ್ತ ಕೊಟ್ಟಿಗಿರಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸು
ತ್ತಿರಲು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಾದನು. ಅಚ್ಯುತನು
ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅರಸನಿರಿದಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿ, ನೂರೊಂದು
ಕುಲಗಳ ವೇಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಟ್ಟು ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.
ಅದರೆ ಗಾಯನ, ನರ್ತನ, ಜಾತಿಗಾರ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಚೌಡಯ್ಯನ
ಪಾಣ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಹೀಗೆ ಅಚ್ಯುತನು ಸೋಲಲಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ
'ವಿದ್ಯಾಗರ್ಜೇಂದ್ರಸಿಂಹ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಚೌಡಯ್ಯ
ನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು.

ಹೀಗಿರಲು ಕೆಲವ ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಯಕ್ಷನಾಥನೆಂಬ
ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಹುರೂಪಿಯು 'ವಿದ್ಯಾಗರ್ಜೇಂದ್ರಸಿಂಹ, ವಿದ್ಯಾಶರಭ
ಭೇರುಂಡ' ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ ಮೇಳ
ದವರೊಡನೆ ಚೌಡಯ್ಯನಿದ್ದ ಸುರಕ್ಕೆಯೇ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಚೌಡ
ಯ್ಯನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬೇಕೆಂದು, ಯಾರ
ವಿದ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆಯಿದೆ ಎಂದು ಅರಸನ ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆಯೋ
ಅವರು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಪರಗೆ ಕತ್ತೆಗಳನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂಬ ಪಂಥ
ವನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಚೌಡಯ್ಯನೂ ಒಪ್ಪಿದನು. ಆಗ ಉಭ
ಯತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರಸನ ಇದಿರಿಗೆ ತೋರಿಸತೊ
ಡಗಿದರು. ಚೌಡಯ್ಯನು ಶಿವನ ೨೫ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಗಾಧವಾದ ರೀತಿ
ಯಿಂದ ನಟಿಸಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಯಕ್ಷನಾಥನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತು ಅವ
ತಾರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಅದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಸರಿಯಾಗಿ
ನಟಿಸದೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸೋತನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು
ಮೂರು ದಿನ ಕತ್ತೆಗಳನ್ನು ರಾಜನಲ್ಲಿ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೌಡಯ್ಯನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಬಹುರೂಪಿಗ
ಳೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಸುತ್ತಲೂ
ಹಬ್ಬಿತು. ಚೌಡಯ್ಯನೊಡನೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಅಸಂಖ್ಯ
ಗಣಾಧೀಶ್ವರರು ಸಹ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದರಾಗಿದ್ದು ಅವ
ರಲ್ಲಿರು ಚೌಡಯ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಚೌಡಯ್ಯನು ಅವರಿಗೆ
ಸಾನಾಪನ ರಾಗಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಸಂಗೀತಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು
ನಿಷ್ಣಾತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಅದರೆ ಚೌಡಯ್ಯನ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಕ್ರಿಯಾ ರಾಗವು ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರೀತ್ಯುತರವಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯ ರಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಆ ರಾಗ

ವೇವತೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೋ ಎನ್ನವಂತೆ ಆ ರಾಗವನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ರಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಂತೆ ಪರಿಣಮಿಸಹತ್ತಿತು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಜಂಗಮರಿಗೆ ಒಂದು ಮಹತ್ತರದ ಗಣಪರ್ವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಣವು ತನ್ನಲ್ಲಿರದೆ ಹೋಗಲು ಅವನು ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—ನನಗೆ ೧೨ ಸಾವಿರ ವರಾಹಗಳನ್ನು ೩ ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕಡವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಬಂದು ವೇಳೆ ಹಣವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಕೊಡದೆ ಹೋದರೆ ೨೦ ಸಾವಿರ ವರಾಹಗಳನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅರಸನು ಈ ಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯಾವುದನ್ನು ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಡುವಿ ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಚೌಡಯ್ಯನು—ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಯಾವ ಸೊತ್ತೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಮ ಕ್ರಿಯಾ ರಾಗವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಸೊತ್ತಾಗಿ ಇದೆ. ಅದನ್ನೇ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡವು ಇಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ರಾಜನು ಆ ರಾಗವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಅಂದು ತೋರಿಸು ಎಂದು ಎನ್ನಲು ಅವನು ಅದನ್ನು ಅಂದು ತೋರಿಸಲಾಗಿ ಅರಸನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಆ ರಾಗವನ್ನು ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಒಡಂಬಟ್ಟು ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ೧೨ ಸಾವಿರ ವರಾಹಗಳನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಚೌಡಯ್ಯನು ಭಕ್ತಜಂಗಮರಿಗೆ ಒಂದು ಮಹತ್ತರದ ಪರ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಾಗವನ್ನು ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅದನ್ನು ಹಾಡುವದು ನಿಂತಿತು. ಆ ರಾಗದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ದಿನಾಲು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಾನಲೋಲನು ಮತ್ತು ನಾದ ಮೂರ್ತಿಯು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಚೌಡಯ್ಯನ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಾಗವು ನಿಂತುಹೋದದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ

ಅವನು ಜಂಗಮರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ರಾಗವನ್ನು ಕೇಳಲು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಚೌಡಯ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವನಾದನು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಚೌಡಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು ಚೌಡಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆ ಏನಿರುವದು ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವನು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ರಾಮಕ್ರಿಯಾರಾಗವನ್ನು ಕೇಳುವದು ಬೇಕಾಗಿದೆ, ಅದನ್ನು ನೀನು ಹಾಡಿ ತೋರಿಸು ಎಂದೆನ್ನಲು, ಚೌಡಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಅರಸನಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ಒತ್ತೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡಲಾರನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಜಂಗಮನು ಒಪ್ಪಿ ಅವನಲ್ಲಿರಹತ್ತಿದನು.

ಈ ಜಂಗಮನ ಹೆಸರು ನಾಗಿನಾಥ ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಚೌಡಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬರೇ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿರದೆ, ಅವನಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಗೂಢ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವನಾದನು. ಅವುಗಳಂತೆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಆಚರಿಸುವವನಾದನು. ಆಗ ಚೌಡಯ್ಯನು ನಾಗಿನಾಥನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಗುರುವೆಂತಲೂ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ತನಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ರೇಕಿನಾಥನು ತನ್ನ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರುವೆಂತಲೂ ಭಾವಿಸಿ, 'ರೇಕಯ್ಯ ಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ' ಎಂದು ಉಭಯತರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಮುದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಮೂಲಕ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಜನರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಭರದಿಂದ ಪ್ರಸಾರಹೊಂದಹತ್ತಿದವು. ನಾಗಿನಾಥನು ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಸಹ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅವನು ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ—ನೀನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಶಿವಕರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಡಿತೋರಿಸು. ಶೈವದ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಡು ಶಿವಕರಣರು ಅಡಿದದ್ದನ್ನೂ ಮಾಡಿದದ್ದನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಬಹುರೂಪಿನ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅಡಹತ್ತು. ನೀನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯನು ಧನವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಸಾಡಿದದ್ದನ್ನೂ, ಬಡಿಹೋರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಭಕ್ತರಿಂದ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನೂ, ಶಿವನು ಕಾರಿಕಾಲಮೈಯ

ಮುಂದೆ ಕುಣಿದಾಡಿದ್ದನ್ನೂ, ಚನ್ನಯ್ಯನೊಡನೆ ಶಿವನು ಉಂಡಿದ್ದನ್ನೂ
ಬಂಕಯ್ಯನು ಬರಡಾಕಳಿನಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆದಿದ್ದನ್ನೂ, ಘೋಷಯ್ಯನು
ಗಳ ಹಿಂದೆ ಲಿಂಗಗಳು ಉರುಳಿ ಹೋದಿದ್ದನ್ನೂ, ದೇವರದಾಸಿಯನ್ನು
ಶಿವನು ತವನಿಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೂ, ಪಿಟ್ಟವ್ವಿಗೆ ಶಿವನು ಬಿಟ್ಟಯ್ಯನ್ನು
ಹೊತ್ತಿದ್ದನ್ನೂ, ಆಡಿ ತೋರಿಸೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಚೌಡಯ್ಯನು
ಒಪ್ಪಿ, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ
ಹತ್ತಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಹು
ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಮನೋವೇಧಕವಾಗಿ ಆಡಿತೋರಿಸಲಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ
ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯಿತು. ಶಿವಾನುಭವವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇದರಿಂದ
ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಶೈವಮತಸ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಪುನರ್ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವರಾದರು.

ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು
ತಾಗಿ ಅವರ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುವ ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕದಿಂದ
ಬರುವ ಹಣವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಅದರಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ
ತಾನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಸಾಲವನ್ನು ಹರಿದುಬಿಟ್ಟು ಅವನಲ್ಲಿ ತಾನು ಒತ್ತಿ ಇಟ್ಟ ರಾಮಕ್ರಿಯಾ
ರಾಗವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆಗ ಅವನ ಜ್ಞಾನಗುರುವಾದ ನಾಗಿನಾಥನು ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷ
ತನಾಗಿ ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ, ನಾನು ಈ ವರೆಗೆ ರಾಮಕ್ರಿಯಾರಾಗವನ್ನು
ಕೇಳಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಈಗ ನನಗೆ ಹಾಡಿ
ತೋರಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಚೌಡಯ್ಯನು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು
ಅದನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಾವಪೂರಿತನಾಗಿ ಹಾಡಿತೋರಿ
ಸಲು ನಾಗಿನಾಥನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪ
ದೋರಿ—ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರಬೇಡ. ಶೈವರನ್ನು ಶಿವಾ
ನುಭವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಈಗ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ನಡೆ
ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಚೌಡಯ್ಯನು—ನನಗೆ ಕೈಲಾಸವು ಬೇಡ.
ಶಿವಶರಣರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಯಾವುದು? ನಾನು
ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆನು, ಎಂದು ನುಡಿ
ಯಲಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಬಳಿಕ ಚೌಡಯ್ಯನು ಕೊಟ್ಟಿಗಿರಿಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಅಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು
ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿದನು. ಅವರು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಶಿವಾನು
ಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭ
ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಸಡಿ
ಸುತ್ತು, ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ,
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯನಾದನು.

ಚೌಡಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳು ವಿದಿತ
ವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ವಿದ್ಯೆಗೆ
ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ
ಅನಂಪು ಗಾಯನಕಲಾವಿದರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಹೊಂದಿದರು. ಶಿವಶರಣರೂ
ಶಿವಾನುಭವಿಗಳೂ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರೂ ಗಾನವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪೋಷಿ
ಸುತ್ತ ಸಮ್ಮ ವಚನಗಳನ್ನು ರಾಗದಿಂದ ಅನ್ನುತ್ತ ಬಂದರು. ಇದರಿಂದ
ಅವರು ಇವುಗಳನ್ನು 'ಗೀತೆ'ಗಳೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಗಾಯನಪಟುಗಳು ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕವು ಕೇಳತರದ್ದೆಂದು ಭಾವಿ
ಸದೆ ಅದರ ಮೂಲಕ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿ
ತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ಆಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ಬಹುರೂಪಿಗಳು
ಈಗಿನವರೆಂತೆ ಕೇವಲ ಮನೋರಂಜನ ಮಾಡುವವರಾಗಿ ವಿದೂಷಕ
ರೆಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಚೌಡಯ್ಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ದವನು. ಅವನು ಮೊದಲು ಶೈವ ಮಾರ್ಗಾನುಯಾಯಿಯು. ಆದರೆ
ಮುಂದೆ ಅವನು ರೇಕಿನಾಥನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ನಾಗಿನಾಥನಿಂದ ಪಡೆದವನಾಗಿ ವಚನಕಾರನಾದನು.
ಅವನ ಮೂಲಕ ಬಹುಜನ ಶೈವರು ಪುನರ್ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ
ಶಿವಾನುಭವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ
ಮೊದಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಕಾಯಕ
ವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವವನಾದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ಹೀನತನವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ಇದು ಶಿವಶರಣರ ಆಚರಣೆಯ ಪರಿ
ಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ.
ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಅದು ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನ

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಣಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವೇಕ್ಷೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಅವನು ಸಾಲಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಕಾಯಕದಿಂದ ದುಡಿದು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವನ ಜ್ಞಾನಗುರುವಾಗಿದ್ದ ನಾಗಿನಾಥನು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬರೇ ಭೋಜನವನ್ನವೇಕ್ಷಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರದೆ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಚ್ಚ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚೌಡಯ್ಯನಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಚೌಡಯ್ಯನು ತನಗೆ ಬೋಧಿಸಿದಂತೆ ಆಚರಿಸಿ ತನಗೆ ಉಂಟಾದ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಹುಜನ ಶಿವಶರಣರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವಮತವು ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿತು.

ಚೌಡಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ೨೫ ವಚನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುತ್ತವೆ. ಬಹುರೂಪಿಯ ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಚೌಡಯ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದವನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಚೌಡಯ್ಯನು ಬಹುದಿವಸ ವಾಸಿಸಿದ್ದ ಗ್ರಾಮವು ಕೊಟ್ಟಗಿ ಎಂಬುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮವು ಈಗ ನೀಲಗಿರಿ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಚೌಡಯ್ಯನು ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಪಡುಚಕ್ರದ ವಳಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಕುಂಡಲಿಯ ಭ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಭ್ರೂಮಧ್ಯ ಮಂಡಲದ ಹೃದಯಕಮಲದ ಬ್ಜಸ್ವರದ ಮಣಿಪೂರಕದ ಮೇಲೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಬಯಲ ಬೆರಸಿದ ಮರೀಚಿಯಂತೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ಉರಿಯುಂಡ ಕರ್ಮರದಂತೆ ನಾನಾಡುವೆ ಬಹುರೂಪ. ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ, ಬಸವಣ್ಣನಿಂದಾನು ಬದುಕಿದೆನಯ್ಯಾ.

(೨) ಅಪ್ಪಾ, ಬೊಪ್ಪಾಯೆಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಚೋಹಮಂ ತೊಟ್ಟು ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತಿಗೊಂದು ಪರಿಯ ಬಚ್ಚಡೆಯನಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತದನು ತರೆ

ಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ತಪ್ಪ ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿ ನಾಥನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಹೋಗದ ಬಹುರೂಪವ.

(೩) ಹುಟ್ಟುವಾತ ಮದ್ದಳೆಯ ಕಟ್ಟಿದ. ನಡೆವಾತ ತಾಳವ ನೋಡಿದ. ಬಿಡುವಾತ ಶ್ರುತಿಯನೆತ್ತಿದ. 'ತತ್ತ್ವ ತಿತ್ತಿ' ಎಂಬಾಟ ಎತ್ತಲಿ ಉಳಿಯತ್ತು ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ.

(೪) ಬಂದ ಬಹುರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ಆಟವನಾಡುತ್ತ ಬಂದ ಬಂದವರ ಮೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಅವರವರಂದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ಬಂದುದ ಕೈಕೊಂಡಿ ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ.

(೫) ಇನ್ನಾಡುವೆ ಜಂಗಮ ಬಹುರೂಪ. ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿನ್ನು ಆನು ಹೋಗಿನಯ್ಯಾ! ಇನ್ನು ಆನು ಹೋದನಾದರೆ ಎನಗಿದ ತಾವಿಲ್ಲ. ಮುನ್ನ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ತಗಹಿನಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿದರು. ಆನು ಗಹನವನರಿ ತಿನಾಗಿ ಒಲ್ಲದೆ ಬಂದೆನಿಲ್ಲಿಗೆ. ಇಲ್ಲೆನ್ನೋ ಮದ್ದಳೆಗ. ಒಲ್ಲೆನೆನ್ನೋ ಕಹಳೆಕಾರ. ಬಿಂದು ಹರಿದು ನಿಂದು ಹಾಕಿರೋ ಹಣತಿಯಿರಾ. ಲಾಳವಿತಾಳವಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ! ನಾದ ಸುನಾದವಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ! ಕೆಳಗಾಗಿ ಕೂಸ್ಯವಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ! ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥ ಬಸವನಿಂದ ಬದುಕಿತಿ ಲೋಕವೆಲ್ಲ.

(೬) ಅಡಿದೆನಿವರನೊಡಗೂಡಿ. ಮಾಡಿದೆ ಸರ್ವಸಂಗವ. ನಾ ನೀನೆಂಬ ಭೇದವನಳಿದು ಕೂಡಿದೆ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಕೊಟವ. ಆಟವಾಯಿ ತ್ತಾಗಿ, ನೋಟ ತೀರಿತ್ತು ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥನಲ್ಲಿ.

ಮೇಲಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ತಾತ್ವಿಕಾರ್ಥವನ್ನಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪುನರ್ವೀಕ್ಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

(೭) ಕಳ್ಳನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ರತ್ನವ ಕಂಡರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ತಲೆವಿಡಿವರಯ್ಯ. ಆ ರತ್ನವ ರತ್ನದ ಸ್ವವಹಾರಿ ಕಂಡರೆ ಆರೂ ಬಾಯೆತ್ತಲಮ್ಮರು. ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ "ಜೋರವಿಕ್ರಯ ರತ್ನಾನಾಂ ಪುನಃ ಕ್ರಯ ವರಂತಿ ಮೈ. ಶೈವದೀಕ್ಷಾ ತು ಲಿಂಗಿನಾಂ ಪುನಃ

ದೀಕ್ಷಾವಿಶೇಷತಾ" ಎಂದುದಾಗಿ ಶೈವ ಗುರುವಿನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಗನ
ವಾದ ಲಿಂಗವನ್ನು ವೀರಶೈವ ಗುರುವಿನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಗನ
ಕೊಂಡದೆ ಆತ ಇಹಲೋಕ ಪೂಜ್ಯನು, ಪರಲೋಕ ಪೂಜ್ಯನು.
ನಿಮ್ಮಾಣೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ, ತಪ್ಪದು ರೇಕಣ್ಣಪ್ರಿಯ ನಾಗಿನಾಥಾ.

ಹೀಗೆ ವಚನಕಾರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಅವರ ವಚನ
ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶಿವ ಮಾಯಿದೇವಿ.

ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ
ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆ
ಗಳನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ದಿನಾಲು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವಳು. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವದೇ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಯ
ಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳು ತನ್ನ ಜೀವಾವಧಿಯ ವರೆಗೂ ಶಿವಶ
ರಣರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಳೆದಳು. ಪುರಾತನ ದೇವಿ
ಯರ ತ್ರಿವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವು ಇರುವದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಶಿವ ಪುರಾಣವ ನಿತ್ಯ ಶಿವಶರಣೆಯರಿಗರುಪಿ.

ಅವರಿತ್ತ ಕಾಯಕವ ಜಂಗಮರಿಗೇವ.

ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿ ಶರಣಾಗು ||

ಹೀಗೆ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವದನ್ನೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ತನಗೆ ದೊರಕಿದ ಹಣದಿಂದ ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿಯು ತನ್ನ
ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವಳ
ಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಕಾಯಕವು ಇದಲ್ಲವೇ?

ಸೂರಂಬೆ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಮಂಚಣ್ಣ, ಶ್ರೀಮತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ
ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಇವರು ಪಂಡಿತತ್ರಯರೆಂದು
ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರಂಬೆಯು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ
ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿ ಹೊರಾಂಡಲವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ
ಪಟ್ಟಣವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಹತ್ವದ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ಸೂರಂಬೆಯು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸ
ರಿಸುತ್ತ ಶಿವಾನುಭವಕೋಷ್ಠರ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು.
ಅವಳು ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಕಳಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶುಚಿಭೂತಳಾಗಿ
ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭಕ್ತಜಂಗಮರು ಯಾವ ಜಾತಿಯವರಿದ್ದರೂ ಅವರು
ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಅವರೊಡನೆ ಪ್ರಸಾದ
ವನ್ನು ಸೇವಿಸುವಳು. ಅಂತ್ಯಜರಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವಳು ಅವರನ್ನು
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆತಂದು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸುವಳು. ಅವಳ ಈ ವರ್ತ
ನೆಯು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಹಳ ಕೆರಳಿಸಿತು. ಆಗ ಅವರು
ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಸೂರಂಬೆಯು ಯಾವ ಜಂಗಮನಿ
ದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ,
ಅಂತ್ಯಜನಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅವನ ಒಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕುಪ್ರಸಾದವನ್ನು
ಸೇವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಗ್ರಹಾರವು ಹೊಲೆಗಲಿಸಿತು. ಅವಳಿಗೆ
ತಾವು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಅರಸನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ
ರಾಜನು ಅವರಿಗೆ—ಸೂರಂಬೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಜನನ್ನು ಸೇವಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರಿಸಿರಿ. ಆಗ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ
ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸೂರಂಬೆಗೆ
ಶಿಲೆಯದಂತೆ ಅವಳ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾವಲಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಕಾಯು
ತ್ತಲೆಂದರು.

ಸೂರಂಬೆಗೆ ಉಂಟಾದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ತಿಳಿ
ದವನಾಗಿ ತಾನೇ ಅಂತ್ಯಜನ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ
ಸೂರಂಬೆಯ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆಗ
ಅವನ ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು, ವಿಭೂತಿ
ಧಾರಣವು ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಇವಳು
ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೂಡಲೆ ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಅವನಿಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದರು. ಅರಸನು ಅವರೊಡನೆ ಸೂರಂ
ಬೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಕೊಂ
ಡರಲು, ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿದನು. ಅವನು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಅವಳಿಗೆ
ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಜನು ಇದ್ದಾನೆಯೇ ಹೇಗೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ
ಮಾಡಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು-ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾಹೇಶ್ವ
ರರು. ನಾನೊಬ್ಬ ಭಕ್ತಿ. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂತ್ಯಜನನ್ನೂ ನಾನು
ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಅಂತ್ಯಜರು ಈಗ ಗೃಹದ ಹೊರಗೆ ಸುತ್ತಲೂ
ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದಳು. ಆಗ ಅರಸನು ಮನೆಯ
ಒಳಗೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತ್ಯಜನು
ಮಾಯವಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅಂತ್ಯಜನು ಒಳಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ
ಕಂಡು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು
ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬಂದ ಅಂತ್ಯಜನು ಅಂತ್ಯಜನಲ್ಲ.
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಮಾತ್ಮವಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸೂರಂಬೆಯದೇ ನಿಜವಾದ
ಭಕ್ತಿಯು, ಅವಳು ಶಿವಾನುಭವಿಯು, ನಾವೇ ತಪ್ಪುಗಾರರು ಎಂದು ತಿಳಿ
ದವರಾಗಿ ಸೂರಂಬೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಸೂರಂಬೆಗೆ ಸೂರಸಾನಮ್ಮ, ಸೂರಮ್ಮ, ಸೂರಮ್ಮ, ಎಂಬ ಹೆಸರು
ಗಳೂ ಇವೆ. ಪುರಾತನ ತ್ರಿವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿ
ರುವುದು ಏನೆಂದರೆ—

ಮಾರಾರಿಯು ಶ್ವಪಚಾಕಾರದಿಂ ಬರಲಾಗ।

ಧೀರೆ ತಾ ಕಂಡು ಶಿವನೆಂದು ನಂಬಿದ।

ಸೂರಸಾನಮ್ಮ ಶರಣಾಗು॥

ಸೂರಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವಳು ಬಸವೇ
ಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳ
ಶಿವಶರಣೆಯರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಸುಳ್ಳು ರಾಜನನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ದಂಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಅವ
ರನ್ನು ಚನ್ನಮ್ಮನು ಅಣಗಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಬನಿಸ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ
ಮತ್ತು ಕಾಸರಗೋಡ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಮತ್ತು ಬೀಳಗಿ ರಾಜರು
ಅಲ್ಲದೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಜನ್ನೊಪಂತ ಇವರು ಮೊದ
ಲಿನ ಅರಸನಾದ ಭದ್ರಪ್ಪನಾಯಕನ ಮಗನನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿ ಅವನೇ
ನಿಜವಾದ ಅರಸನೆಂದು ದಂಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ
ಅನೇಕ ಪುಂಡರು ಕೂಡಿದರು. ಕೆಲವುಕಾಲ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಬಿದ
ನೂರು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಭುವನಗಿರಿದುರ್ಗದ ಆಶ್ರಯ
ವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವಳು ಜಾಣತನದಿಂದ ಕಾಸರ
ಗೋಡ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಬನೀಸ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಇವರನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ
ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಪುಂಡಗಾರರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುರಿದು
ಬಿಟ್ಟಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು
ತೊಡಗಿರಲು ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಂಶವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು
ಸತ್ತುಹೋದನು. ಅವನು ಸತ್ತುಹೋದ ಬಳಿಕ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ವಿಧಾನ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಹೊಂದಿದಳು. ಈ ಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೊದ
ಲನೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆಂದು
ಹೇಳಬಹುದು.

ಅವಳು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟವೇರಿದ ಬಳಿಕ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನಾಯಕನೆಂಬವ
ನನ್ನು ತನ್ನ ಸೇನಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ಮತ್ತು ಬಸಪ್ಪ
ನಾಯಕನೆಂಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಈ
ತಿಮ್ಮಣ್ಣನಾಯಕನು ಅಧಿಕಾರಹೊಂದಿದ ಕೂಡಲೆ ಈ ಉಭಯತರನ್ನು
ಸೆರೆ ಇಟ್ಟು ತಾನೇ ರಾಜ್ಯವಾಳಹತ್ತಿದನು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ
ನಾಯಕನು ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಮುಂದೆ ಚನ್ನಮ್ಮಾ
ಜಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿ ತಾನೇ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಕಡೆಯ
ವರೆಗೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದಳು.

ಚನ್ನಮ್ಮನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಪೂರ್ವದ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಾ
ಪಟ್ಟಣ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.
ಅವಳು ಹರಿಕೇರಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೊಸತಾದ ಕೋಟೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ
ಅದಕ್ಕೆ ಚನ್ನಗಿರಿ ಎಂಬ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಟ್ಟಳು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬ ಬಾದಶಹನು ಕರ್ನಾಟಕ ವನ್ನು ಅಧೀನಗೊಳಿಸಿ ವಿಜಾಪುರ ಬಾದಶಹನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಸಂಭಾಜಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ರಾಜಾರಾಮ ಇವರ ಕೂಡ ಯುದ್ಧ ನಡೆಸಿದನು. ಸಂಭಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನ ಕೈಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕು ಅವನ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು. ರಾಜಾರಾಮನು ದೇಶವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ದಕ್ಶಿಣದೇಶದ ಕಡೆಗೆ ವೇಷ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋದನು. ಅವನು ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಲು ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಿದಳು. ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಔರಂಗಜೇಬನ ದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ಇದ ತಿಳಿದು ಅವರು ಚನ್ನಮ್ಮನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಸೆರೆಸೂರೆ ಮಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಬಿದನೂರನ್ನು ಮುತ್ತಿ ವರು. ಆಗ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭುವನಗಿರಿ ದುರ್ಗ ವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಿಡ್ವ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿದಳು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾದಿಯ ರಾಜನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನಾಯಕನು ಅವಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಮಿಡಿಜೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವಳ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಸಬನೀಸ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನು ಸ್ವಾದಿಯ ರಾಜ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಶಿರಸಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾದಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊ ಳ್ಳಲು ಸ್ವಾದಿಯ ರಾಜನು ಓಡಿಹೋದನು. ಮುಂದೆ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಲು ಅವನ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಹೀಗೆ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ತನಗೆ ಬಂದ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಇವುಗಳು ಅವಳ ಹಿಂದಿನ ರಾಜರ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಅವಳು ಎಂಥ ಧೈರ್ಯಸ್ಥಳೂ, ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯಧುರಂಧರಳೂ ಆಗಿದ್ದಳೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮೈಸೂರು, ವಿಜಾಪುರ, ಮೊಗಲಬಾದ್ ಹರು ಆಕೆಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ಅವಳು ಪಾರಾದಳು. ಈಕೆಯ

ರಾಜ್ಯವು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಸುತ್ತಲಿನ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಲು ಬಹಳ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಜಾಣತನದಿಂದಲೂ ಶೌರ್ಯದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಕೇವಲ ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯ ಧುರಂಧರಳಾಗಿರದೆ ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಳೂ ದಾನಶೂರಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತುಂಗ ಭದ್ರಾಶೀರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸೋಮಶೇಖರಪುರವೆಂಬ ಆಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ವಿಮಲವಾಗಿ ಉಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಳು. ಶ್ರೀಶೈಲ ತಿರುಪತಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಘನತೆಯಿಂದ ಬಿದನೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದಳು.

೧ನೇ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು:— ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯ ತರುವಾಯ ಆಕೆಯ ದತ್ತಕ ಮಗನಾದ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಕೆಳದಿಯ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಈತನು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಪಟ್ಟವೇರಿದಾಗ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಜಾಣತನದ ಆಡಳಿತಯ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೂ ಭವ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು. ಆಕೆಯ ತರುವಾಯ ಬಸವಪ್ಪನೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಿದನು. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮುರಿದುಹೋಗಿ ಹೊಸ ಆಡಳಿತಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾದಿಯ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಬಲಾಘನಾದ ಬಸವಲಿಂಗ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಚನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು ಇವನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಹಣ್ಣಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಆಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೇರಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲ, ಆಕೆಯ ತರುವಾಯ ಸಹ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನನ್ನೂ ಕೆಣಕಲು ದೈರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈರಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಸೂರ್ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸವಣೂರ ನವಾಬರೂ ಮೊಗಲರೂ ಪ್ರಬಲರಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಅವರು ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬರಲು ಎಂದೂ ಸಾಹಸಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜನಾದ ಚಿಕ್ಕ ದೇವರಾಜನು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲನಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೆಳದಿಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನುಗ್ಗಿ ಕಡೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಎದುರಿಸಲಾಗಿ ಅವನು ಮುಂದುವರಿಯುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಕೆಳದಿಯ ಅರಸರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಹಡಗುಪಡೆಯನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪೋರ್ತುಗೀಜರಿಗೆ ಇದು ವಿರೋಧವಾಗಲು, ಅವರು ಇದನ್ನು ಮೂರ್ಛಾವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿ ಅವನ ಕೆಲವು ಹಡಗುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿದರು. ಆಗ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ಅವರೊಡನೆ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಹಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದು ಅವರೊಡನೆ ಹೊಸ ಶರ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವು - ಪೋರ್ತುಗೀಜರು ಬಂದರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು. ಕೆಳದಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚನರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಾಂತರ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿರೋಧಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಸವರಾಜದುರ್ಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ವಾಙ್ಮಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವನು ಸ್ಥಾನವು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಿವತತ್ವರತ್ನಕರ, ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾಕರ ಮತ್ತು ಸುಭಾಷಿತ ಸುರದ್ರಮ ಎಂಬ ಮೂರು

ಕಾವ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವತತ್ವ ರತ್ನಾಕರ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅವನು ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮಾಡಿದ್ದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ದಾನಶೂರನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಜಂಗಮರೂ ಫಕೀರರೂ ಬಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಕೊಡೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡುವನು. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ದಾಸೋಹ ಮಠಗಳು ಉಂಟಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಚಿತ ಭೋಜನವು ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಚಾರರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಇಂಥವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹಾಲನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಹು ಕಡೆಗೆ ಭತ್ತಗಳು ಸರಕಾರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಕರಿಗೆ ಪುಕ್ಕಟೆ ಆಹಾರವು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ೧೭ ವರ್ಷ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಮೂಲಕ ಅವನಿಗೆ ಹಿರಿಯ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕ, ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಸೋಮ ಶೇಖರನಾಯಕ:— ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನ ತರುವಾಯ ಅವನ ಹಿರಿಯಮಗನಾದ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಇವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿ ಜಾಣತನದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರನಡೆಸಿದನು. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜರು ಚಿಕ್ಕ ದೇವರಾಜನ ತರುವಾಯ ಬಹಳ ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ದಳವಾಯಿಗಳ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಗಳು ಉಂಟಾಗುವದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾದಿಯ ಅರಸನಾದ ಬಸವಲಿಂಗರಾಜನೂ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜನ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ೩೦-೪೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕೆಳದಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾದಿಯ ಅರಸರು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಈ ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅರಸರು ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ

ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಳದಿಯ ರಾಜ್ಯದ ಈ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಮೂರ್ತುಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸವಣೂರ ನವಾಬನೂ ಬೇಡರ ಅರಸರೂ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ಥಕಲಹಗಳು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರು ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸವಣೂರ ನವಾಬನಿಗೆ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನು ಹಣದಿಂದಲೂ ಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನು. ಚಿಂತನ ಕಲ್ಲಿನ ಬೇಡರ ಅರಸನು ತನ್ನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಾಮವಾದ ಸಂತೇಬೆನ್ನೂರನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡನು. ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ರಾಯದುರ್ಗ ಮತ್ತು ತರೀಕೆರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಬೇಡರ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಕದನಗಳುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕನು ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಾಗಲು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜ್ಯದ ವರ್ಚಸ್ಸು ನೆರೆಹೊರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.

ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೇಶ್ವೆಯವರು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಾಳಾಜಿವಿಜಯನಾಥನು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಆಳಿ ಯೋಗಿಸಿ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಪಾಳ್ಯಗಾರರನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತ ವೈಸೂರಿನ ವರೆಗೂ ಸಾಗಿಹೋದನು. ಮರಾಠರು ಜನರನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಬಹಳ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕನು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾಂತವನ್ನೂ ಅದರ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಮಂಗಳೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಬಹು ಭದ್ರವಾಗಿ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಪಾಳ್ಯಗಾರರು ದಂಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಲು ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ತನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನು ಬಂದರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಗದಂತೆ ಬಹಳ ಜಾಗೃತೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅರಸನು ಬಹಳ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದನು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣ, ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ, ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಕೋಟಿ ಶಿಂಗೇಶ್ವರ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಬಿದನೂರಿನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಉಪನಗರವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ನಗರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪುರವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಾಲವಾಗಿ ಅವರು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜನು ಅವರ ಸಾಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತೀರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು.

ರಾಜನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತ ಅದರ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವನು. ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ವಾಣಯ್ಯ ಎಂಬ ಪಂಡಿತನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ಶಿವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕನು ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಮಾ ರೀತಿಯಿಂದ ೨೨ ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು.

೨ನೇ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು:—ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನ ತರುವಾಯ ಅವನ ತಮ್ಮನ ಮಗನಾದ ೨ನೇ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಇವನ ಅಳಿಕೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಲತಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾದವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮುಂದೆ ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಸಮಾಧಾನಗಳು ನೆನೆಗೊಂಡವು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಸೂರಿನ ಅರಸನು ತರೀಕೆರೆಯ ನಾಯಕನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅದು ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಮಲಬಾರಿನ ನಾಯಕರು ಆಳಿಯೋಗಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಳದಿಯ ಸೈನ್ಯಗಳು ಅವರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆಹಿಡಿದವು. ರಾಜನು ಇತ್ತೀಚೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಮೇರೆಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಡುಪಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದರಿಯಾಬಾದ ಮತ್ತು ಶೋನಶಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಶಿವರಾಜೇಂದ್ರ ಗಡವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಭದ್ರಪಡಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಚಿತ್ರಕಲ್ಲುದುರ್ಗದ ಪಾಳ್ಯಗಾರನೊಡನೆ ಕಡುತರವಾದ ಕಾಳಗ

ವನ್ನು ಅವನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೊದಗಿತು. ಹರಪನ ಹಳ್ಳಿಯ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನಿಗೂ ಚಿತ್ರಕಲ್ಲದುರ್ಗದ ಬೇದರ ನಾಯಕನಿಗೂ ಮೊದಲು ಕದನವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹರಪನ ಹಳ್ಳಿಯ ನಾಯಕನು ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಲಾಗಿ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ಚಿತ್ರಕಲ್ಲದುರ್ಗದ ನಾಯಕನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಭಿಯೋಗಿಸಿದನು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಕಾಟ ನವಾಬನ ರಾಜ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೂ ಫ್ರೆಂಚರಿಗೂ ಕದನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ದ್ದವು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮಹಮ್ಮದ್‌ನಲ್ಲಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚರು ಚಂದಾಸಾಹೇಬನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಚಂದಾಸಾಹೇ ಬನು ತನ್ನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಸಾತಾರೆಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅವನು ಫ್ರೆಂಚ ಗವರ್ನರನಾದ ಡುಪ್ಲೆಯ ಸೂಚ ನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸಾತಾರೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಅರ್ಕಾಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ದಾರಿ ಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಚಿತ್ರಕಲ್ಲದುರ್ಗದ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬರಲು ಇಲ್ಲಿಯ ಬೇದರ ದೊರೆಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಬಲರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಮುಂದೆ ತಾನು ಸಹಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರ ಕೂಡ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನು ಚಿತ್ರಕಲ್ಲದುರ್ಗದ ದೊರೆಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಮಾಯಕೊಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಭಯಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಘೋರವಾದ ಕಾಳಗವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಈ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲ್ಲದುರ್ಗದ ನಾಯ ಕನು ಕೆಳದಿಯ ಅರಸನಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾದನು. ಅವನು ರಣಭೂಮಿ ಯಲ್ಲಿ ಮಡಿದು ಬಿದ್ದನು. ಚಂದಾಸಾಹೇಬನ ಮಗನು ಹತನಾದನು. ಚಂದಾಸಾಹೇಬನು ಕೆಳದಿಯ ದಂಡಾಳುಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದನೂರು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಚಂದಾ ಸಾಹೇಬನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಫ್ರೆಂಚರನ್ನು ಕೂಡಿದನು. ಈ ಯುದ್ಧದ ತರುವಾಯ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಭಿಯೋ ಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಯಾವ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಅರಸನು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡ ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಯುದ್ಧವು ೧೭೪೮ ರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿತು.

ಬಸವಪ್ಪ ನಾಯಕನಾದರೂ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಠಗಳಿಗೆ ಉಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನು ಮಂತ್ರರಾಜಮಠ ಆನಂದ

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೮

ಜುಲೈ ೧೯೪೪.

ಸಂಚಿಕೆ ೧೦

ಕನ್ನಡ ಭಕ್ತಿದೀಪಕ ಬಸವಣ್ಣ.

೨. "ಗೆಲುವೆನೆಂಬ ಭಾಷೆ."

(ಲೇ:- ಶ್ರೀಯುತ ಸಿಂಹ ಲಿಂಗಣ್ಣ.)

ಸ್ವದರ್ಶನ.

ಆತ್ಮತೀರಸ್ಸಾರವು ತಲೆದೋರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, ತನ್ನನ್ನುಳಿದು ಎಲ್ಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದೂ, ತಥ್ಯಪೂರ್ಣವೆಂದೂ ಕಾಣಿಸ ತೊಡಗುವದು; ಸುತ್ತ ಲಿನ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ತಾನೊಂದು ಕನಿಷ್ಠವೆಂದೂ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತು ವೆಂದೂ ಅನಿಸಹತ್ತುವದು. ಗುಣಾಂಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಯವಾದಂತೆ ತೋರುವದು. ತನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಡಂಭಾಚಾರವಾಗಿಯೂ, ತಿಳಿವು ಕಡಲೊ ಳಗಿನ ಮಳಲಕಣವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸುವವು. ತಾನು ವಹಿಸಿದ ಸದಾ ಚಾರವು 'ಕಾಕಸಂಘಾತದೊಳಗಿದ್ದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿ'ಯಂತೆ ಭಾಸ ವಾಗುವದು. ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಆತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಭೂತಕನ್ನಡಿಯೇ ಬಂದು ಬಿಡುವದು; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಕನ್ನಡಿಯು ಅವಗುಣಗಳ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಗುಡ್ಡವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತೋರಿಸುವದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವುದು ಲಜ್ಜಾಸ್ಪದವೆನಿಸುವದು. "ತನ್ನ ವಿಚಾರಿಸಲೊಲ್ಲದು. ಇವರ ವಿಚಾರಿಸಹೋಹುದೀ ಮನವು" ಎನ್ನುವದು. ಬಾಹ್ಯಕವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು ಶುದ್ಧ ಸೋಗಿನ್ನುವದು. ಅದು "ತೊತ್ತಿನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಿತ್ತಾಳೆಯ ಸಿಂಗಾರ" ಮಾಡಿದಂತೆ. "ಗುರುಗಂಜಿ ಮಾಡಿಕಕ್ಕೆ

ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲ.) ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವವನ ಧ್ಯಾನ"ವೂ ಒಂದೇ ಜಾತಿ ಯವು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ವದರ್ಶನವಾಗಲು - "ಭಕ್ತಿ ಎಳ್ಳಿನಿಶಿಲ್ಲ ಯುಕ್ತಿ ಶೂನ್ಯನಯ್ಯ ನಾನು; ಒಂದುವನರಿಯದ ಸಂದೇಹ; ನಂಬುಗೆಯಿಲ್ಲದ ಡಂಭಕ; ಮಳಲೊಟ್ಟಲೆನ್ನು ಮಾತು; ಅನು ವೇಷಧಾರಿ; ಕಾಟುಗ, ಕೆತ್ತುಗ, ಪೊಲ್ಲುಗನೆಂಬುದು ಎನ್ನ ಹೆಸರು. ಲೌಕಿಕರ ಕಂಡು ಅಡುವೆ ಹಾಡುವೆ; ಸಹಜಗುಣ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲವಯ್ಯ; ನಿಜಭಕ್ತಿ ಎನಗಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ಆತ್ಮನಿವೇ ದನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಾದಿ ಪಠನಕರ್ಮವು ಗಿಳಿಯೋ ದಿನಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೂ, ತನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವ ಬೆಕ್ಕು ಯಾವಾಗ ಬಂದೀ ತೆನ್ನುವುದು ಅದಕ್ಕೇ ತಿಳಿಯದೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿ, ತಾನೊಬ್ಬ ಅಲ್ಪ ಜೀವಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಬಲಗೊಳ್ಳುವದು.

ಇರುವೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸವಿಯುವದು.

"ತನ್ನ ತಾನು ಕೊಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಸೂಜಿ ಸಾಕು; ಹೆರ ವರನ್ನು ವಧಿಸಲು ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿ ಬೇಕು" ಎಂದು ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕನು ತಾನು ಕಿರಿಯನೆಂಬ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಿರಿಯನೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಪ್ರೇಮಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನು. ತನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನೇ ಅವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದರೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ದ್ದುದು ತೀರ ಅಲ್ಪವೆನ್ನುವ ಆಶೆಬುರುಕತನವೊಂದರಿಂದಲೇ ಆತನು ಹೆಚ್ಚು ಗಳಿಸಲು ಹಣಗಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆನೆಯು ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ ತಿಂದರೂ ಇರುವೆ ತಿನ್ನುವಷ್ಟು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಅದು ತಿಂದಿರಲಾರದು. ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಆತ್ಮತೀರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಅಲ್ಪನೆಂಬ ಭಾವ ನೆಯು ಮೊಳೆಯಿತು. ಆ ಮೊಳೆಯು ಮೊನೆಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನಪರ್ವತ ವನ್ನೇ ಇಂದ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಆಗದೆಗಿದು ನೋಡಿತು; ಕೂಡಲಸಂಗನ ವನ್ನೇ ಇಂದ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಆಗದೆಗಿದು ನೋಡಿತು; ಕರಗಿಸಿತು; ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೃಪಾಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯ ಬಿಸಿಯಿಂದ ಕರಗಿಸಿತು; ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೇಜವನ್ನು ತುಂಬಿ ಕಾಯಕದ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕೈಗಿತ್ತಿತು. "ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯಿಲ್ಲ; ಶರಣರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಾರಿಲ್ಲ" ವೆಂಬುದು ಆತನಿಗೆ ಬರಿಯ ಬಾಯ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತರಂಗದ ಅನಾಸಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ತನಗೆ ತನ್ನ

ಸರಿಯಪ್ಪದೇ? " ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕೇಳುವದು. ತನ್ನ ಮನ ಸಿನ ತಿದ್ದುಪಡೆಯು ನಾಯಬಾಲದಂತೆ ಆಗಹತ್ತಲು, "ಬೇವಿನ ಬೇವಿನ ಬಿತ್ತಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಕಟ್ಟಿಯಕಟ್ಟಿ, ಆಕಳ ಹಾಲನೆರೆದು, ಜೇನತುದ್ದುಕ ಹೊಯ್ದರೆ ಕಹಿಯಹುದಲ್ಲದೆ ಸಿಹಿಯಾಗಬಲ್ಲದೇ? " ಎಂದು ಹೆಸರಿಡುವದು. ಮನದ ವಿಕಾರಗಳು ಹೊತ್ತುಸಾಧಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತೊಡ ಕಾಲುಹಾಕಿ ಕೆಡವಿದಾಗ ತಲೆಗೆ ಬಡಿದು, ಆ ಚಕಮಕಿಯ ಮಿಂಚಿನಲ್ಲಿ - "ತನುವಿನ ಕೋಪ ತನ್ನ ಹಿರಿಯತನದ ಕೇಡು, ಮನದ ಕೋಪ ತನ್ನ ಆರುಹಿನ ಕೇಡು; ಮನೆಯೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಸುಟ್ಟಲ್ಲದೆ ನೆರೆಮನೆಯ ಸುಡದು." ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಕಲಿಯುವದು. "ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಿಡದ ಅಂದಣವನೇರಿದ ಸೊಣಗ"ನಂಥ ಮನಸ್ಸು! "ಕಲ್ಲು ಎನಿಸು ಕಾಲ ನೀರೊಳಗಿದ್ದರೇನು? ನೆನೆದು ಮೃದುವಾಗ ಬಲ್ಲದೇ? ಎನಿಸು ಕಾಲ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿ ಎವೆನಯ್ಯ, ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ? ನಿಧಾನವ ಕಾಯ್ದಿದ್ದ ಬೆಂತರನಂತೆ ಅದರ ವಿಧಿ." ಧರ್ಮದ ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮಗಳು, ಅಂತರಂಗದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಸಹನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲವೇ? ಲಿಂಗಬಂಧನವಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ "ಲಿಂಗದುಂಡಿಗೆಯ ಪಶು" ವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು? ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ ತಾನೊಂದು "ವೇಷಧಾರಿ; ಉದರಪೋಷಕ; ಬಹಳವಾದರೆ 'ಶರಣರ ಧರ್ಮದ ಕಪಿಲೆ. ಇಂಥ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ 'ಬೆಳ್ಳಿ ತ್ತಿನ ಮರೆಯಲಿದ್ದು ಹುಲ್ಲೆಗೆ ಅಂಬತೊಡುವ' ಮೋಸ; 'ಹಾವ ತೋರಿ ಹವಿಯ ಬೇಡುವ' ಮೋಡಿ; 'ಮೋಟಿನ ಮೌಳ; ಮೂಕೊರತೆಯ ಕೈಂಗಾರ; ಕುರುಡನ ಬೇಟೆ," "ಕಾಲಸಾಲದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕಂಜಿ, ಬಸಿರಬಾಳು ವೆಗೆ ಮಸಿಯ ಹೂಸಿ ನೇರಿಲಹಣ್ಣು ಮಾರುವ" ಮಾಟ.

"ಓಡೆತ್ತಬಲ್ಲದು ಅವಲಕ್ಕಿಸವಿಯು? ಕೊಡಗನೆತ್ತಬಲ್ಲದು ಸೆಳೆಮಂಚ ಸುಖವ? ಕಾಗೆ ನಂದನವನದೊಳಗಿದ್ದರೇನು? ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಬಲ್ಲದೇ ಹೇಳಾ? ಕೊಳನ ತಡೆಯಲೊಂದು ಬಕ ಕುಳಿತಿದ್ದರೇನು? ಕಳಹಂಸ ನಾಗಬಲ್ಲದೇ?"

"ತನುಮುಟ್ಟಿ ಮನಮುಟ್ಟದಿದ್ದರೆ ಅದು ಒಳಗೆಲ್ಲ ಸಣಬು ತುಂಬಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೈಲಾರ" ನಂಥ ಬರಿಯ ಬಾಹ್ಯಚಾರವೂ, "ಹಾಗದ ಕೆರಹ ಹೊರಗೆ ಕಳೆದು ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ (ಕೆರಹಿನ ಧ್ಯಾನವಲ್ಲದೆ ದೇವರ

ತೀರ ಸನಿಹದ ಮನಸ್ಸು ತಿಳಿದಂತೆ ಕರರ ಮನಸ್ಸು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಲಾರದು. ಅಂತೆಯೇ "ಮಾವಿನ ಕಾಯೊಳಗೊಂದು ಎಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ ನಾನಯ್ಯ" ಎನ್ನುವನು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ದೊಡ್ಡತನದ ಲಕ್ಷಣವೇ. ಅದು ಅಹಂಕಾರದ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆ; ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಜ್ಞಾನಕಿರಣಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವವು.

"ಮರದ ನೆಲಲಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ನೆಲನರಸಬಹುದೇ? ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾನೇತರ ಭಕ್ತನಯ್ಯ? "ಅನೆ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತೆಂದರೆ, ಅಡು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತೆನ್ನಬಹುದೇ?

ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮ್ರಭಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಈಶಾನ್ಯ ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿಯೂ ಬಸವಣ್ಣನು ಸೇರಿದ್ದೂ, ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕರಣಕತನದ ಕಿರಿಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೂ ಇರುವೆಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಮೇದುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಮಾದಿಗರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ, ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಕಡಿಮೆ ಕುಲದವರೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕಷ್ಟೇ? ಅಂತರಂಗ ಪ್ರವೇಶ ಮಾರ್ಗವು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದದ್ದು. ಅಂಥ ಪ್ರವೇಶವು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ?

"ಅಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ. ಬೊಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಚೆಕ್ಕಯ್ಯನೆಮ್ಮಯ್ಯ ಕಾಣರಣ್ಣ; ಅಣ್ಣನು ನಮ್ಮ ಕಿನ್ನರಿಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. "ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದಾಸನ ಮಗನು: ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ಮನೆಯ ದಾಸಿಯ ಮಗಳು; ಇವರಿಬ್ಬರು ಹೊಲದಲು ಬೆರಡೆಯನಾಯಹೋಗಿ...ಮಾಡಿದರು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ನಾನು, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ" ದೇವ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ಬಸವಣ್ಣನು ಹಾರುವನಲ್ಲವೇ, ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿ ಕೇಳಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಸಾಕು.— "ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣೆಂಬ ಕರ್ಮದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ವೃಥಾ ಬರುದೊರೆಹೋಹ ಕೆಡುಕ ಹಾರುವ

ನಾನಲ್ಲ. ಹಾರುವೆನಯ್ಯ ಭಕ್ತರ ಬರವ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ " "ಹಾರುವೆ, ಹಾರುವೆನವ್ವ ನಾನು—ಸದ್ಭಕ್ತರೆನ್ನುವರೆನ್ನುವರೆಂದು. ಹಾರುವೆ, ಹಾರುವೆ ನವ್ವ ನಾನು—ಶರಣರೆನ್ನುವರೆನ್ನುವರೆಂದು "

ದೇವನೊಲಿದ ಜಾತಿಯವನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ಆತನನ್ನೊಲಿಸಲು ಅತಿ ನಮ್ರನಾಗಿದ್ದನು. "ಬೀಗಿ ಬೆಳೆದ ಕೊನೆವಾಳೆಯಂತೆ ಬಾಗಿ ಕೊಂಡು" ಇದ್ದನು. ಅದರಿಂದಲೇ, ಕೂಡಲಸಂಗನು ಬೇಡಿದ ಪದವಿಯನ್ನೀಯುವನೆಂದು ನಂಬಿದನು. "ಜನ್ಮಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೀಯದೆ, ಸೋಹಂ ಎಂದೆನಿಸದೆ, ದಾಸೋಹಂ ಎಂದೆನಿಸಯ್ಯ" ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು. "ತನುವ ಕೊಟ್ಟು ಗುರುವನೊಲಿಸಬೇಕು; ಮನವ ಕೊಟ್ಟು ಲಿಂಗವನೊಲಿಸಬೇಕು; ಧನವ ಕೊಟ್ಟು ಜಂಗಮವನೊಲಿಸಬೇಕು " ಎಂಬ ಉಪಾಯವೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಕೈಯಬೋರಿಗೆ, ಮಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಂಬಿ, ಸಿಂಬಕನ ಮನೆಯ ಮಗ ನಾನಯ್ಯ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರ ಮಂಚದ ಕೂಡೇರಿ ಬಂದ ತೊತ್ತಿನ ಮಗ ನಾನಯ್ಯ " ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಯಕ ಕೈಕೊಂಡರೇನು, ಎಂಥ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೇನು, ಕೂಡಲಸಂಗನ ತೊತ್ತಿನ ಮಗನೆಂದರೂ, ಅದು ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದವಿಯೇ.

ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ವಿನಯ, ಕಿರಿಯತನದ ಭಾವ—ನಮ್ರತೆಗಳು ಕಡಿತನಕವೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದವು. ತನ್ನ ಜೀವನದ ಮಹಾ—ಉದ್ದೇಶವು ಸಾಧಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೂ ತಾನು "ಬರಿಯ ಬಸವ"ನೆನಿಸಿದರೆ ಸಾಕೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು.

"ತಮತಮಗೆಲ್ಲ ನೊಸಲಕಣ್ಣವರು. ತಮತಮಗೆಲ್ಲ ನಂದಿವಾಹನರು. ತಮತಮಗೆಲ್ಲ ಖಟ್ಟಾಂಗ ಕಪಾಲ ತ್ರಿಶೂಲಧರರು. ದೇವರಾರು ಭಕ್ತರಾರು ಹೇಳಿರಯ್ಯ. ಎನ್ನ ಬಿಚ್ಚಬರಿಯಬಸವನೆನಿಸಯ್ಯ."

ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾಳೆ ಶಿವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಸಿದ್ಧನೇ.

"ಬಸವ ಬಾರಯ್ಯ! ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳಗೆ ಭಕ್ತರುಂಟೇ ಕೇಳಯ್ಯ. ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲಯ್ಯ. ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲಯ್ಯ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಭಕ್ತ. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳಗಣ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರು ಜಂಗಮಲಿಂಗ ನೀನೇ ಅಯ್ಯ."

ಸತ್ ಸಹವಾಸ.

ಬಸವಣ್ಣನು ಇಡೀ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹಾರಯಿಸಿದನು. ಅವನು ಹಾಗೆ ಆಗಿಯೂ ಬಿಟ್ಟನು. ಭಕ್ತಿಯೆಂದರೆ - ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೋ, ವಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನೋ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೆಲೆಸಿರುವಂತೆ ಧ್ಯಾನಿಸುವುದು, ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು. ಹೃತ್ ಗುಹೆಯು ದೇವಮಂದಿರವಾಗುವಂತೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೃದಯಶುದ್ಧಿ ಅಂದರೆ, ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳ ಪಾವಿತ್ರ ಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಬೇಕಾದರೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಸತ್ಪುರುಷರು, ಧ್ಯಾನಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಷಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಭಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿದ ದಿವ್ಯಮಿಂಚು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಕಿಡಿಯಂತೆ. ಆ ಕಿಡಿಯು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಜೀವಂತ ಇದ್ದಹಾಗೆ. ಕಿಡಿಯ ಬದುಕುವಿಕೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಿಡಿಕೆಂಡಗಳ ಜೊತೆ ಬೇಕು; ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಮಾಗಮವೇ ಕಿಡಿಕೆಂಡಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ. ಕಿಡಿಯು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಕೆಂಡವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸುಳಿಗಳಿಗೂ ಸೂಸುತ್ತಿರಬೇಕು; ಧ್ಯಾನಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳೇ ಆ ಸುಳಿಗಳಿ. ಇಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿದ್ದರೆ ಶುದ್ಧ ಇದ್ದಲಿಯು ಸಹ ಕೆಂಡವಾಗಬಹುದು; ತಪ್ಪಿಸೇರಿದ ಹರಳು ಸಹ ಸುಟ್ಟುಸುಣ್ಣವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಬಹುದು; ಈ ಸಂಕಲ್ಪವು ಈಡೇರಲು ದೇವರೊಲೈ ಬೇಕು. ಸಂಕಲ್ಪವೊಂದು ದೃಢತರವಾದರೆ ತಡೆಯಬಂದ ಎಡರುಗಳೆಲ್ಲ ತೊಲಗಿ ಅವೇ ಅನುಕೂಲಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ ಸಹವಾಸ ಅವಶ್ಯ.

“ ಅಯ್ಯಾ, ಸಜ್ಜನಸದ್ಭಾವರ ಸಂಗದಿಂದ ಮಹಾನುಭಾವರ ಕಾಣಬಹುದು; ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಂಗದಿಂದ ಶ್ರೀ ಗುರುವನೆಯ ಬಹುದು; ಲಿಂಗವನೆಯಬಹುದು; ಜಂಗಮವನೆಯಬಹುದು; ಪ್ರಸಾದವನೆಯಬಹುದು; ತನ್ನ ತಾನೆಯಬಹುದು. “ ಮರಮರಮಥನದಿಂದ ಅಗ್ನಿಹುಟ್ಟಿ ಆ ಮರನೆಲ್ಲವ ಸುಡದಿಷ್ಟುದೇ? ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಂಗದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿ ಹುಟ್ಟಿ ಎನ್ನ ತನುಗುಣವೆಲ್ಲವ ಸುಡದಿಷ್ಟುದೇ? ಇದು ಕಾರಣ ಮಹಾನುಭಾವರ ತೋರಿಸು ”

ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಕೂಡಲಸಂಗನನ್ನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಿತ್ರರನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಬಲು ಬಿಗಿಯಾದ ಕೆಲಸವೇ. “ ಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲದ ತಾವಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ” “ ಸಮಾನಶೀಲೇ ವ್ಯಸನೇಷು ಸಖ್ಯಂ ” “ ಅಲ್ಪರ ಸಂಗ ಅಭಿಮಾನ ಭಂಗ ” “ ಜಾತಿಹೀನರ ಸಂಗ ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಬೇಡ ” ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಒರೆಗಲ್ಲುಗಳೊಳಗಿಂದ ಇಳಿದು, ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಆತ್ಮಸ್ನೇಹಿತನು ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯ ಬೇಕು. ಅಂಥ ಗಡುಚಾದ ಕೆಲಸವು ತನ್ನಿಂದಾಗದೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನು ಸಂಗನನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ಯೋಗ್ಯವದೆ. ಅಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಹವಾಸವು ಸಿಕ್ಕುಷ್ಣ ಬೇಕು; ಸಿಕ್ಕುಷ್ಣೇ ಸಾಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ - “ ಸಿರಿಯಾಳನ ಸಾರಿದ್ ನರರೆಲ್ಲ ಸುರರಾಗರೇ? ” ಅಂತೆಯೇ “ ಒಂದು ನಿಮಿಷವಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸಂಗದಲಿರಿಸಯ್ಯ ” ಅದರೆ “ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಸಂಗ ಸಿಂಗಿಕಾಳಕೂಟ ವಿಷ ನಿಮ್ಮವರಲ್ಲದವರ ಒಲ್ಲೆನಯ್ಯ. ಜಗವೆಲ್ಲರಿಯಲು ಒಲ್ಲೆನಯ್ಯ; ಒಲ್ಲೆನಯ್ಯ. ನೀ ಮುನಿದರೆ ಮುನಿ ” ಎಂದು ಅಣೆಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ ತನುವನೊಪ್ಪಿಸಿದವರ, ಮನವನೊಪ್ಪಿಸಿದವರ, ಧನವನೊಪ್ಪಿಸಿದವರ ಬಾಗಿಲ ತೋರಯ್ಯ. ಇವೆಲ್ಲವನೊಪ್ಪಿಸಿ ಜಂಗಮವೆನ್ನವರೆನ್ನವರ ರಿಂಬರ ಕೆರಹ ಹೊತ್ತಿರಿಸೆನ್ನ. ” ಅಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರು ಸಿಕ್ಕರೆ - “ ಕಾಮಸಂಗವಳಿದು, ಅನುಭಾವಸಂಗದಲಿಳಿದವರ ಅಗಲಲಾರೆನು. ಶಿವಂಗೆ ಮಿಗೆ ಒಲಿದವರನು ನಾನು ಅಗಲಲಾರೆನು. ” ಅಂಥ ಆತ್ಮಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಅಗಲುವದೆಂದರೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಮುಳುಗಿದಂತೆ; ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಒಂಟಿಗನಾಗಿ ಬದುಕಿದಂತೆ.

“ ಜಜ್ಜನೆ ಜರಿದೆನು, ಜಜ್ಜನೆ ಜರಿದೆನು, ಜಜ್ಜನೆ ಜರಿದೆ ನೋಡಯ್ಯ. ಬಿಬ್ಬನೆ ಬರಿದೆನು, ಬಿಬ್ಬನೆ ಬರಿದೆನು, ಬಿಬ್ಬನೆ ಬರಿದೆ ನೋಡಯ್ಯ. ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಉಳಿದೆನು, ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಉಳಿದೆನು, ಕೂಡಲಸಂಗವದೇವಾ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರನಗಲಿದ ಕಾರಣ. ”

ಅದುದರಿಂದ “ ಅರಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸಿಯಾಗಿಟ್ಟುದರಿಂದ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೊತ್ತಾಗಿಟ್ಟುದು ಕರ ಲೇಸಯ್ಯ. ” ಲಿಂಗಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲದವರು

ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಹೆತ್ತಪ್ಪ ಗೋತ್ರವಾದರೂ' ಕಲವೇನು? 'ಲಿಂಗಾಂಗ
ಗಳಲ್ಲದವರ, ಶರಣರ ಸಂಗವಿಲ್ಲದವರ ಕಂಡರೆ ನಾಚುವೆ, ಅವರ
ನುಡಿ ಎನಗೆ ಸಮನಿಸದಯ್ಯ? ಯಾಕಂದರೆ—'ದೇವಾ, ನೀನು ಕಲ್ಪಿ
ಲ್ಲದ ಕಾರಣ.' ಆದರೆ ಅರ್ಥ ಸುಟ್ಟ ಗಡಿಗೆಯಂತೆ 'ಅರೆ ಭಕ್ತರಾದ
ವರ ನೆರೆ'ಯು ತುಂಬ ವಿಘಾತಕ. 'ಅಚ್ಚ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಂಗಿ ತೊತ್ತಾಗಿಪ್ಪುದು
ಕರಲೇಸು.' ಸತ್‌ಸಹವಾಸವು ಸಿಗುವುದಾದರೆ ಇನ್ನೇನೂ ಬೇಡ; ಸದ್ಭ
ಕ್ತರ ಪಾದ ಸಿಕ್ಕರೂ ಮಹದ್ಭಗ್ಯವೇ. ದೇವಕುಟ್ಟ ದೊರೆತರೂ ಅದು
ಸದ್ಭಕ್ತರ ಪಾದಪದವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಲ್ಲ.

"ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನೊಲ್ಲೆ; ವಿಷ್ಣು ಪದವಿಯನೊಲ್ಲೆ; ರುದ್ರಪದವಿಯ
ನೊಲ್ಲೆ. ನಾನು ಮತ್ತಾವ ಪದವಿಯನೊಲ್ಲೆನಯ್ಯ! ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ,
ನಿಮ್ಮ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಪಾದವನರಿದಿಪ್ಪ ಮಹಾಪದವಿಯ ಕರುಣಿಸಯ್ಯಾ."
'ಪಾದ' ಎಂದೆವಲ್ಲ! ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ? "ಅವನಾದೋಡೇನು? ಶ್ರೀಮ
ಹಾದೇವನ ನೆನೆವವನ ಬಾಯತಂಬುಲ ಮೆಲುವೆ; ಬೀಳುಡಿಗೆಯ
ಹೊದಿವೆ; ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಕಾಯ್ದು ಬದುಕುವೆ" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನು
ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ, ಎದೆಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದವನು "ಶರಣರಿಗಾಗಿ ಮಂಡೆ ಬೋಳ
ಸಿಕೊಂಡು ಗಂಡುದೊತ್ತದೆ" ನೆನ್ನುವುದು ಅಗಾಧವೇ?

ಮಹಾನುಭಾವರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು
ವುದೂ, ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವುದೂ ಹಗುರಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ; ವೈಮ
ರೆತರಾಗದು. 'ಉರಿವ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಮಂಡೆಯಲಿಕ್ಕುವುದೂ, ಕಲ್ಲುಗು
ಗ್ಗಿ ಮೆಲ್ಲುವುದೂ' ಸಾಧ್ಯವೇ? ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಅವಾರ ಮಹಿಮೆಯು ಗೋಚರವಾದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಜುನನು ಭಯಭ
ಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು, ನಡಗುತ್ತ—'ಸಖನೇ! ಕೃಷ್ಣಾ-ಎಂದು ನಿನ್ನನು
ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಸಲಾಗಿಯಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಿಳಿಗೇಡಿಯಾದ
ತನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇ? 'ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ
ಹೆಜ್ಜೇನು ಸವಿದಂತೆ' ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ ಕೈತಪ್ಪಿದರೆ ಅಷ್ಟೇಕೆ, ಕಣ್ಣು
ತಪ್ಪಿದರೆ ಆ ಹೆಜ್ಜೇನನೊಣಗಳ ಕಡಿತ ಕಡಿಮೆಯದೇ? ಅದು—

"ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಗಳ ಕೊಂಡು ಕೆನ್ನೆಯ ತುರಿಸುವಂತೆ, ಉರಿವ
ಕೊಳ್ಳಿಯ ಕೊಂಡು ಮಂಡೆಯ ಸಿಕ್ಕುಬಿಡಿಸುವಂತೆ, ಹುಲಿಯ ವಿಸೆ
ಯ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಲಿದು ಉಯ್ಯಲನಾಡುವಂತೆ ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲು

ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಡುವ ಬಿದ್ದಂತೆ." ಅಷ್ಟು ವಿಘಾತಕವಾ
ದದ್ದು; ವಿರಸವಂತೂ ಸರಿಯೇ ಸರಿ. ವಿರಸವು ಮರಣವಷ್ಟೇ? ವಿರ
ಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸರಸವೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅದುದರಿಂದ "ಅರಗಿನ ಪುತ್ಥ
ಳಿಯನ್ನು ಉರಿಯ ನಾಲಿಗೆ ಹೊಯಿದು ಮಾತಾಡುವ ಸರಸ ಬೇಡ.
ಬೆಣ್ಣೆಯ ಬೆನಕೆಗೆ ಕೆಂಡದುಂಡಲಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಚೆಲ್ಲವಾಡಿದರೆ ಹಲ್ಲು
ಹೋಹುದು."

ಇಂಥ ಹಲ್ಲು ಹೋಹುವ ದಾರಿಯಾಗಲಿ, 'ಹಲುದೋರಿ ಮೂಗು
ಕೊಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ ಜೀವನೋದ್ದೇಶವಲ್ಲ; ಸಿಪ್ಪುಹೋಗಿ ಮುತ್ತು
ಆಗಬೇಕಾದುದು ಜೀವನೋದ್ದೇಶ. 'ಮುನ್ನೂರರವತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ
ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿಪ್ಪುದೇ ಸಿಪ್ಪು?' ಅದು ಸ್ವಾತಿಗಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯದು.
ಎಲ್ಲವಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟರೆ ತಾನೆಲ್ಲಿಯು ಮುತ್ತು? ಸತ್‌ಸಹವಾಸವು
ವೃಥಾವಾಗದು. ಮಹಾಮಹಿಮರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ
ಲಾಭ. ಹೀನರ ಒಡನಾಟಕ್ಕಿಂತ ಯೋಗ್ಯರೊಡನೆ ಕಡಿದಾಟ ಒಳ್ಳೆತೆಂದು
ವ್ಯವಹಾರ ನೀತಿ ಇಲ್ಲವೇ?

ತಾನು ಸತ್ತರೇ ಸ್ವರ್ಗ.

ನೆಲವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹದವಾಗಿದೆ; ಹಸಿಯಾಗಿದೆ; ಅನುಕೂಲ
ಗಾಳಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಮೂಗಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ಮೊಳೆಯಲೇ
ಆರದೆನ್ನುವುದು ತ್ರಿಕಾಲ ಸತ್ಯ. ಸತ್‌ಸಹವಾಸವಾಗಲಿ, ಅನುಕೂಲ
ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಾಗಲಿ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕುಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಅನುಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದಾಗ
ನಾವು ಕಿಡಿಯಿರದೆ ಇದ್ದಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಂಡವಾದೇವು; ಅದೂ ಇಲ್ಲ
ದಿದ್ದರೆ ಕೆಂಡವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಬರಿಯ ಇದ್ದಲಿಯಿದ್ದರೆ ತೀರದು;
ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯಾಗುವ ತೀವ್ರ ಆಶೆ ಬೇಕು. ಅದಿದ್ದ ಜೀವವು ತನ್ನ
ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ—ತನಗೆ ಶಕ್ಯವಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದು;
ಉಪಾಯ ಕೈಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದರೆ ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವುದು;
ಅಂದರೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಶರೀರ ಪ್ರಾಣ ಮನಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು; ಆದರೆ
ಅವಾಸ್ತವಿಕ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನಗೊಳಿಸುವುದು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಸ್ವರ್ಗವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವದು; ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರವು ತಾನಾಗಿಯೇ
ಸಾಧಿಸುವದು. "ಆತ್ಮೈವಹ್ಯಾತ್ಮನೋ ಬಂಧು" ಅಲ್ಲವೇ? "ತನ್ನಾಶ್ರ
ಯದ... ಸುಖವನು, ತಾನುಂಬ ಉಟವನು ಬೇರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಕೆಯ್ಯಲು

ಮಾಡಿಸಬಹುದೇ?" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನ ಪತ್ನಿಯಿದೆ. ಎಂಥ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳ
ಆಶ್ರಯವಿದ್ದರೇನು? ಯಾವ ಮೇಧಾವಿಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರೇನು?
ತನ್ನ ನೆರಳು ತನ್ನೊಡನೆಯೇ. ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೊದರೂ ಶನೀಶ್ವರ
ಬಿಡದು. ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಪ್ರಾಣಪದ
ಕರೂ ಅತಿರಥಿ-ಮಹಾರಥಿಗಳೂ ಆದ ಪಾಂಡವರ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳು ಆಕೆಗೆ
ನೆರವಾದವೇ? ಆಕೆಯು ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಆ ದಿವ್ಯವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ
ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇ?

“ಚಂದ್ರೋದಯಕ್ಕೆ ಅಂಬುಧಿ ಹೆಚ್ಚುವುದಯ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಕುಂದ
ಕುಂದುವದಯ್ಯ. ಚಂದ್ರಂಗೆ ರಾಹು ಅಡ್ಡಬಂದಲ್ಲಿ ಅಂಬುಧಿ ಬೊಬ್ಬ
ಟ್ಟಿತ್ತೇ? ಅಂಬುಧಿಯ ಮುನಿ ಆಪೋಷಣಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮನಡ್ಡ
ಬಂದನೇ? ಆರಿಗಾರು ಇಲ್ಲ”

ಸ್ವಾವಲಂಬನವೇ ಪರಮಮಿತ್ರತ್ವ. ಅದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು
ಅವಲಂಬಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವೇ? ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟಿದೆ? ಅದು
ಈ ಜೀವನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ವರೆಗೆ ತಾಳಬಲ್ಲದೇ? ಗೆಲುವನ್ನು
ಪಡೆಯಬಹುದೇ? ಸ್ವಾವಲಂಬನದ ಸೆಲೆಯು ಅದೇನು ಗಂಗಾಪ್ರವಾ
ಹವೇ? ಎಂದೂ ಬತ್ತಲಾರದ ದೇವನದಿಯೇ?

ಸಮರ್ಪಣ.

ಶರೀರ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಣಗಳು ತನ್ನವು ಎನಿಸುವವು; ಅಂದಮೇಲೆ
ತಾನು ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಇರಬೇಕಷ್ಟೇ? ಆ ‘ತಾನು’ ಎಂಬುದು
ಆತ್ಮನೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ತನ್ನನ್ನು ಅಂದರೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅವ
ಲಂಬಿಸುವುದೇ ಸ್ವಾವಲಂಬನವೆಂದಂತಾಯ್ತು. ನಮಗೆ ಆತ್ಮನೂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ;
ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಸಂಕಟಬಂದಾಗ ವೆಂಕಟರಮಣ
ಅನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದೆ ಶಬ್ದಪ್ರಸಾದವೇ ಆಗಲಿ, ನಾದಪ್ರಭಾ
ವವೇ ಆಗಲಿ ನಮಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯಕವಾದರೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡು
ತ್ತದೆ. ಆಗ, ನೀರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನೀರಮೇಲಿನ ಗಾಳಿಯಾದರೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ
ಬದುಕಿಸಿತೆನ್ನುವಂತೆ, ಆ ಶಾಂತಿಯು ದೇವನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆತನ ದಿವ್ಯ
ಕಿರಣದ ಎಳೆಯಾದರೂ ಅಹುದೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಇಲ್ಲ. ಅಂಥ ಶಾಂತಿಯ
ಪ್ರಣಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ; ವಿರಲವಾದ

ಪ್ರಣಗಳು ಸಾಂದ್ರವಾದರೆ ಅನುಭವವು ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಬ
ಹುದು. ಅದೇ ಆತ್ಮನದಾಗಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನದಾಗಲಿ ಕುರುಹು. ಅದನ್ನು
ಆಶ್ರಯಿಸುವುದೇ ಸ್ವಾವಲಂಬನ. ಶರೀರ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಮುಸು
ಕಿದ ಕತ್ತಲೆ ಅದೆಂಥದಿದ್ದರೂ ಆ ಶಾಂತಿಯ ಎಳೆಯು ನುಸುಳಿ
ದಾಗ ಅದೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗುವದೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.
“ತಮ್ಮಂಥ ಘನ, ಜ್ಯೋತಿ ಕಿರಿಸೆನ್ನಬಹುದೇ?” ಆತ್ಮದ ಸೆಲೆಯು
ಪರಮಾತ್ಮಸಾಗರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಾಗ ನಿತ್ಯಪ್ರವಾಹವು ನಿಶ್ಚಯ;
ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿದರೆ ‘ತುಂಬಿದ ಹರವಿಯ
ಕಲ್ಲು ಕೊಂಡಂತೆ.’ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿವರನ್ನು ಯಾಚಿಸದೆ, ಬೇಡುವುದ
ನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡುವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಬೇಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆತನಿಗೆ
ಬೇಡುವುದೆಂದರೆ - ತನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದು. “ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ತನಗೆ.” ಒಪ್ಪಿ
ಸಿದಷ್ಟು ತನ್ನದಾಗುವದು. ಒಪ್ಪಿಸಿ ಒಲಿಸಿದರೆ—“ಕೊರಡು ಕೊನರುವದು;
ಬರಡು ಹಯನವಹುದು; ವಿಷವೆಲ್ಲ ಅಮೃತವಹುದು. ಸಕಲಪಡಿಸ
ದಾರ್ಥ ಇದರಲ್ಲಿಪ್ಪುವು.”

ಒಪ್ಪಿಸಿ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ಆ ಮೇಲೆ ಪಡಕೊಳ್ಳುವುದೂ
ದ್ರಾವಿಡೀ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ. ಅದು ಬೇಡ; ನಾವೇ ಪಡಕೊಳ್ಳುವಾ.
ಅದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಾಗದೇ? ಎಂದರೆ—“ಆತ ಹ.ಟ್ಟಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ಕೊಂಡಲ್ಲಿ—ಸಾಯದೆ ಎನ್ನ ವಶವೇ?” ‘ಮದನಂಗೆ ಮಾರುಗೊಡುವ’
ದೇವನ ಮನೆಯ ಮಗನೆನಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇ? ಬಸವಣ್ಣನು
“ಎನ್ನವನೆನ್ನವನೆನ್ನಯ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಗನೆಂದೆನಿಸಯ್ಯ” ಎಂದು
ವೊರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ದೇವನನ್ನು ಒಲಿಸುವ ಬಾಹ್ಯ ಉಪಾಯವು ನಿಶ್ಚಿತ
ವಾಗಿ ತಿಳಿಯದು.

“ನರ ಕೂರಂಬಿನಲೆಚ್ಚವಂಗೊಲಿದೆಯಯ್ಯ. ಅರಳಂಬಿನಲೆಚ್ಚ
ಕಾಮನನುರುಹಿದೆ. ಇರುಳುಹಗಲೆನ್ನದೆ ಘಾತಕ ಮಾಡುವ ಬೇಡನ
ಕೈಲಾಸಕೊಯ್ದೆಯಯ್ಯ.”

ಆದ್ದರಿಂದ ಒಡೆಯನದನ್ನು ಒಡೆಯನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ, ತಾನೂ ಒಬ್ಬ
ಆಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮಗಳು ತುಸು
ತುಸು ಕಳೆಗುಂದಹತ್ತುವವು; ಒಳಗಿನ ಯಂತ್ರವು ಸಚಲವಾಗುವ ವರೆ
ಗಲ್ಲವೇ ಹೊರಗಿನ ಹೃಂಡಲ್ ಹೊಡೆಯುವುದು? ಪೂಜಾದಿಕರ್ಮ

ಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳುಂಟಾಗಲು — “ಮನೆಯ ತೊತ್ತಲಸಿದರೆ ಒಡತಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ನಿನಗೆ ನೀ ಮಾಡಿಕೋ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ”
ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬೆಸಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ‘ನಲ್ಲ’
ನೋಡನೆ ಅದೆಂಥ ಸಲುಗೆಯು ಮೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದೆಯೆಂಬುದು ಕಂಡು
ಬರುವದು. ದಿವ್ಯದ ನಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾದ ಮೇಲೆ ಹಾಲಲದ್ದಿದರೂ
ನೀರಲದ್ದಿದರೂ ಸರಿಯೇ. “ಎನ್ನ ಮನದೊಡೆಯ ಮಹಾದೇವ, ನಿಮ್ಮ
ಮನವ ನಿಮಗೊಪ್ಪಿಸಿ ನಾನು ಶುದ್ಧ ಕಾಣಾ.” ಎಂದು ಜೀವವು ಭಾರ
ವಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಜೀವನ ಯಾವ ಲೋಪದೋಷಗ
ಳಿಗೂ ಇಂಬಿಲ್ಲ “ಮೇರು ಗುಣವನರಸುವುದೇ ಕಾಗೆಯಲ್ಲಿ? ಪರುಷ
ಗುಣವನರಸುವುದೇ ಕಬ್ಬಿನದಲ್ಲಿ? ಸಾದು ಗುಣವನರಸುವುದೇ ಅವ
ಗುಡೆಯಲ್ಲಿ? ಚಂದನ ಗುಣವನರಸುವುದೇ ತರುಗಳಲ್ಲಿ?” ಹಾಗಾ
ದರೆ ಆ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಯಾವಾಗ ಅಡಗುವವು? “ಹಲವು ಕಾಲ
ಧಾವತಿಗೊಂಡು ಒಟ್ಟರ್ಪ ಹಿಡಿದರೆ ಒಂದು ಮಿಡಿಕೆಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೇವಂತೆ”
ಅವೆಷ್ಟೋ ಲೋಪದೋಷಗಳು ಒಂದು ಭಕ್ತಿಯ ಕಣದಿಂದ ತುಂಬಿ
ಬರುವವು.

ಹೀಗೆ ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತನು “ಮೇರುವ ಸಾರಿದ ಕಾಗೆ
ಹೊಂಬಣ್ಣವಪ್ಪುವಂತೆ” ತಪ್ಪದೆ ದೇವಪ್ರೀತನಾಗುವನು. ಆತ್ಮತಿರಸ್ಕಾ
ರದಿಂದೊಂಡಾದ “ಸೋಲು, ಸೋಲು” ಎಂಬ ಸೊಲ್ಲು, ಸ್ವದರ್ಶನ-ಸ್ವಾವ
ಲಂಬನಗಳ ಕುದಿಯಲ್ಲಿ “ಸೋಲೆಲ್ಲಿ, ಸೋಲೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ
ಸಮರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಭಕ್ತನ ಹೃದಯವೀಣೆಯು — “ಗೆಲುವೆ, ಗೆಲುವೆ”
ಎಂದು ಒಲಿದುಲಿಯತೊಡಗುವದು. ಅದೇ ‘ಗೆಲುವೆನೆಂಬ ಭಾಷೆ’ ಅದು
ಭಕ್ತನದು. ಕೈಗೆ ಸಿಗದೆ ಕೊಸರಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇವದೇವನು ಎಲ್ಲಿಯೋ
ಅವಿತು “ಕೊಲುವೆ, ಕೊಲುವೆ” ಎಂದು ಕೂಗಿ, ಭಕ್ತನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ
ದರೂ ಬಸವಣ್ಣನು ಅತ್ತ, ಕರೆದು, ಬಸವಳಿದು, ಬೇಗುದಿಗೊಂಡು,
ಸೊರಗಿ, ಸುಣ್ಣಾಗಿ-ಮಣ್ಣಾಗಿ ಕಡೆಗೂ ತನ್ನ ‘ಗೆಲುವೆನೆಂಬ ಭಾಷೆ’
ಯ ದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದನು. ಈ ಗೆಲುವಿನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನಿಗೆ
ಹಿಗ್ಗು ಆಗುವುದಂತೂ ಸಹಜವೇ; ಸೋತವನಿಗೂ ಸಾವಿರಮಡಿ ಸಂ
ತೋಷ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಒಕ್ಕಲಿಗನಾಗಿದ್ದು ಅವನು ಹೊಲ
ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ
ಬಿತ್ತುವ ದಿನ ಬರಲು ಅವನು ಬಿತ್ತುವ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡುವ
ಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಎರಡು ಹೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋರಿಯು ಸತ್ತಿತು.
ಆಗ ಅವನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಂದ ಒಂದು ಎತ್ತನ್ನು ಮುಯ್ಯಿಗೆ
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿತ್ತುವದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನದು
ಹೊಸ ಹೋರಿಯಾದದ್ದರಿಂದ ಅದು ಚಂಡಿತನಕ್ಕೆ ಬೀಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮ
ಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಒಳಿತಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಆಗ ಅವನ ಒಂದು ಹೊಡೆ
ತವು ಹೋರಿಯ ಆಯಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಅದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಇದ
ರಿಂದ ಬಿತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಲಸವು ಕಟ್ಟಾಗಿ ಪುನಃ ಬಿತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಅದು
ಹದತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ
ನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಳು ಬರದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾದನು.
ಆಗ ತಾನು ಹೋರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದುಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ
ಇಂಥ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು ಮತ್ತು
ತನ್ನಿಂದ ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯಾಯಿತೆಂದು ಕಳವಳಿಸಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಒಂದು
ದಿನ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಅವನು ನಿದ್ರಾಪರವಶನಾಗಲು, ಕನಸಿ
ನಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಬಂದಂತಾಗಿ, ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ — ಎಲೋ
ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೇ, ನೀನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಈ ಹೊಲದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಡು,
ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಹೋರಿಯಂತೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಕ
ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದಾಸೋಹದಲ್ಲಿರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.
ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಎಚ್ಚರವಾದ ಬಳಿಕ ಅವನು — ನಾನು
ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯ
ಶಿಕ್ಷೆಯು. ಈ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಜನರಿಂದ ಕಾಯಕ
(ಪ್ರತಿಫಲ) ವನ್ನು ತಂದು ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯ
ಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ಕೊಂಡನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಕಾಯ
ಕವಾಯಿತು. ಜನರಾದರೂ ಅವನ ಈ ಕಾಯಕದ ಕಾರಣವನ್ನು

ಮೊದಲು ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಗುದ್ದಿ ಏನಾದರೂ ಹಣ ಕೊಡುವರು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ, ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು. ಆದರೆ ಅವನ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಹಳ ದಿವಸ ನಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇದು ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಜನರು ಮುಂದೆ— ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ನಾವು ಹೀಗೆ ಹೊಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅವನು ನಮಗೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ? ಅವನು ನಮಗೇನು ಕೇಡುಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಅವನು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಹಾಗೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಕೊಡುವೆವು. ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನಾವು ಹೊಡೆದರೆ ನಮಗೆ ಪಾಪ ಬಂದೀತು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ಕಾರ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಾನು ಕಾರ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಬಿಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನೋದಕಗಳಿಲ್ಲದೆ ಉಪವಾಸವಿರುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ತಪ್ಪಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ಬಹಳ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದುದಿನ ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಎಂಬುದನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ— ಜನರು ತಮ್ಮ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಣಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನೀನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಜನರು ಬಡಿಯುವರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಊರೊಳಗೆ ಹೊರಟನು.

ಅವನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಜನರು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಣಹಾಕಿದ ದವಸವನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಇವನು ತುಡುಗನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವರು. ಹೊಡೆದ

ಕೂಡಲೆ ಆ ಕಾಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಬಿಸಾಡುವನು. ಅವರು ಅವನ ಭಾವವನ್ನು ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕೆಲವು ದವಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ದೊರಕಿದ್ದರ ಮೇಲೆ ಅವನು ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ಕೆಲವು ದಿವಸ ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ಯುಕ್ತಿಯೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ದಿವಸ ನಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜನರು— ಇವನು ಕಳ್ಳನಲ್ಲ, ಇವನು ತನಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ತಿಳಿದವರಾಗಿ ಅವನು ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚೆಲ್ಲಿಬಿಡುವನು ಮತ್ತು ಅವರು ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅವನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪುನಃ ಉಪವಾಸವಿರಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ದವಸವನ್ನು ಒಣಹಾಕಿರಲು, ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ದೋಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಭಕ್ತನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು— ಇದನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು— ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತನು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನು.

ಆಗ ಆ ಭಕ್ತನು ಹೆದರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವಳು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ— ನೀನು ಈ ಮೃತದೇಹದ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಗುದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಅವಳು— ಎಲೋ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೇ, ಈ ಭಕ್ತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಗುದ್ದುತ್ತಾನೆ. ಏಳೇಳು ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರಲು, ಆ ಭಕ್ತನು ಆ ದೇಹವನ್ನು ಗುದ್ದಲು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಮೃತಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಕಳೆಯು ತುಂಬಿ ಅವನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು! ಮನುಷ್ಯನು ಮೃತಹೊಂದಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಮೃತಹೊಂದಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವವು ಅವನ ಶರೀರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಹೊಡೆದ ಕೂಡಲೆ, ಹೊಡೆಸಿ

ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯು ಆ ಜೀವವನ್ನು ಪುನಃ ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಿಸಲಾಗಿ ಅವನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು.

ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಬಂದಿದ್ದು ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಲು, ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಶಿವಶರಣನು, ಮಹಾನುಭಾವಿಯು, ಅಹಿಂಸಾ ವ್ರತವನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಪಾಲಿಸುವನು, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಾಯವಾಗಹತ್ತಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ "ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ನೀರ ಶೈವರಿಗೆಲ್ಲ ಅವನು ಪೂಜ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಬೋಧೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಅನೇಕವಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಅಹಿಂಸಾವ್ರತಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲ'ವೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಹೋರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂಸಾದೋಷವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತಾನು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಬಟ್ಟನು. ಇದನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಲು ಅವನು ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಇದು ಕಾಯಕವೇ ಹೇಗೆಂಬ ಶ್ರಕ್ಷೆಯು ಮೊದಲು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ.

'ಕಾಯಕ' ಎಂದರೆ ಉಪಜೀವನದ ಉದ್ಯೋಗವೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ತಿಳಿಯುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಇದು ಅಕುಂಚಿತ ವಿಚಾರವು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಜನಸೇವೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆ ಇವುಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದು ಇರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೆರಡೆ ಹೋದರೆ ಅಂಥ ಹೋರಗಳು ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಕಾಯಕಗಳಾಗಲಾರವು. ಆಗ ಅವು ಕೇವಲ ಉಪಜೀವನದ ಸಾಧನಗಳು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ವ್ರತವನ್ನು ನಾವು ಪರಿಕ್ಷಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವು.

ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿದಿವಸ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳಾಗದಂತೆ ಇರುವದು ಅಶಕ್ಯವೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಅವು ಘಟಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ದೂರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕವೇ ದೂರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತಾನು ಜೀವಹಿಂಸೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಈ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಲು ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಹೇಗೆ ಕಾಯಕವಾದೀತೆಂದು ಅನೇಕರು ಶಂಕಿಸಬಹುದು.

ಆದರೆ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಇದು ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಷ್ಟೇ? ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ತಾಡನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವದೂ ಸಹನೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಇಂಥ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಲೋಕಸೇವೆ ಇದ್ದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವು ಕಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆರಡೂ ಇರುತ್ತವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಂದ ಹೊರೆಯು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಜನರಿಂದ ಹೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧನಾಯಿತು.

ನಾದನು. ಇದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ?

ಅಲ್ಲದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಲೋಕಸೇವೆಯೂ ಉಂಟು. ಜನರು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಜೀವಹಿಂಸೆಯು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲವೆಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ ದೃಢಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಲು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಯು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬರೇ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಪರಿಣಾಮವಾಗದು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯವನ್ನು ಕ್ಷೇರಪಡಿಸುವದರಿಂದ ಅವನು ಜನರಿಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಲೋಕಸೇವೆಯೂ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯೂ ಇದೆ, ಲೋಕಸೇವೆಯೂ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅವನ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯು ಕಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಕೆಲವು ತೊಂದರೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಮೊದಲು ಜನರು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸಂಕೋಚಪಡಹತ್ತಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂದೆಗೆದರು. ಅಂದರೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸವಿರಹತ್ತಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಜೀವ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಬಂದಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಜನರು ಅವನ ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರತವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರಾದರು. ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಜನರು ಅಹಿಂಸಾವ್ರತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಅವರು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಅಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಬಡಿಯಹತ್ತಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ?

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಜನರಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವರು ಅವನಿಗೆ 'ಕಾಯಕ' ಅಂದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು

ಕೊಡುವರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವನು ಉಪಜೀವಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಉಪಜೀವಿಸಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವನು.

ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬನ ಕಾಯಕದಿಂದ ಯಾವ ಜನರು ಸಹಾಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವದು ದಾನವಾಗಲಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರತಿಫಲವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಏನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅದು ಕೊಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವನು ತನ್ನ ಉಪಜೀವನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಅಥವಾ ಜನರ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೋ ಸ್ವರ ಹಣವನ್ನು ಬೇಡುವದೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇದು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದಂತಲ್ಲ.

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾನವೂ ಇಲ್ಲ, ಭಿಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಇವೆರಡೂ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಮ್ಮತವಾದುವಲ್ಲ.

ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವನು ಅದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ನಿರ್ವಾಹ ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹವೆಂದರೆ ಸಿಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ಪುಕ್ಕಟೆ ಊಟಹಾಕುವದಲ್ಲ ಅಥವಾ ದಾನಕೊಡುವದಲ್ಲ. ದಾಸೋಹ ಮಾಡುವವನು ಮೊದಲು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮೊದಲು ದುಡಿದು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಉಪಭೋಗಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಯಾವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಅಥವಾ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮರು ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆ ಇಲ್ಲವೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವದೇ ದಾಸೋಹವು. ತಾನು ದಾಸನೆಂದು ತಿಳಿದು ಉತ್ತಮರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದೇ ದಾಸೋಹವಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ದುಡಿಯದೆ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು

ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ವರೆಗೂ ದಿನಾಲು ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಅವನು ಉಪಜೀವಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ತಾನು ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಹಣದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಉಪಜೀವಿಸಲಾಗದು. ಅದು ಅವನನ್ನು ಸೋಮಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಣ ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ಶಿವಾನುಭವಿಯ ಕಾಯಕದ ತತ್ವವು.

ಅಪರಾಧಗಳು ಘಟಿಸಿದಾಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಪಾಪಗಳು ಒದಗಿದಾಗ್ಗೆ ಜನರು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದುಂಟು. ಅಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ನೋವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಪಾಪಗಳು ಹೋಗಲಾರವು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದು ಶಿವಾನುಭವದ ನಡೆಯಲ್ಲ.

ಆತ್ಮಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವೃಥಾಗೊಳಿಸುವದೂ ಜನರಿಗೆ ಉಟ ಹಾಕುವದೂ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದೂ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ದೋಷಗಳು ಅವುಗಳಿಂದ ಹೋಗಲಾರವು.

ಆದರೆ ದೋಷಗಳು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮೊದಲು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಬೇಕು. ಶಿವಶರಣರೂ ವಚನಕಾರರೂ ಇದಕ್ಕೆಯೇ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ನೈತಿ ಕಾಚಾರದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. ಲಿಂಗಾರ್ಪಣಯುಕ್ತನಾಗಿ ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದೋಷಗಳು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯು ಅವನ ಪ್ರಾಣ, ಮನ, ಬುದ್ಧಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಶಿವಾನುಭವದ ರೀತಿಯು, ಪಟಾಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯು. ಇದರಿಂದಲೇ ದೋಷಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಪಗಳು ಲಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನಷ್ಟೇ. ಇಂಥ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಅವನು ಈ ರೀತಿಯ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕವೇ ದೂರ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ಅವನಿಗೆ ವ್ರತ, ಜಪ, ತಪ, ನಿಯಮವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೌಕಿಕ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕೆಲವೊಂದು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಸನದ ಮುಂದೆ ತಂದಾಗ್ಗೆ ಅವನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವು ನಿಜವಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಹೊಂದಿ ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಕಾಯಕವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸುಧಾರಣೆಯು ಇದೆ. ಜನಸೇವೆಯೂ ಉಂಟು.

ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯನೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ. (ಹಿಂದೆ ಪುಟ ೪೫ ನೋಡಿರಿ.) ಆದರೆ ಅವನು ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಅವನಂತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳೆಂಬುವಿಲ್ಲ. ಜಯವಾದರೆ ಹೆಚ್ಚು, ಅಪಜಯವಾದರೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ಕ್ರಿಯೆಯು ಶರಣರಿಗೆ ಮಹತ್ವವಾದುದೇ ಹೊರ್ತು, ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅಂದರೆ ಜಯಾಪಜಯಗಳು ಮಹತ್ವವಾದುವಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವದೇ ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವು.

ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಯಕವು ಮೇಲಿನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವ್ವೆ.

ಗೌರವ್ವೆಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವಳು ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಶಿವಭಕ್ತರ ಕೂಟಗಳ ಮತ್ತು ಮೆರವಣಿಗೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಬಿಡಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಗಳು ನಡೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಮರುಷರುಗಳಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

ಟೀಕು:— ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ, ಶ್ರೀಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಸಂಬಂಧವಾಗಿರ್ಪ ಶರಣನ ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಚರಣೆ ಎಂತೆಂದೊಡೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಚಾರವೆಂಬುದೀಗ, ನಾ ತಿರುಹುವ ರಾಟೆಯ ಕುಲಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣ, ಅಡಿಯಣ ಹಲಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲಕರ್ನಿಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ತೋಳಿ ಬೆಳಗುವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಸ್ತೈಷ್ಠಿಕಾಭಾವಂಗಳೆರಡು ತೋರಣವಾಗಿಹುವೆಂಬುದೀಗ, ತೋರಣ ವಿಷ್ಣುವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಸ್ತೈಷ್ಠಿಕಾಭಾವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡು, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನತೋರುತ್ತಿಹುದೆಂಬುದೀಗ, ನಿಂದ ಬೊಂಬೆ ಮಹಾರುದ್ರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತಸ್ತು ಮಹಾಜ್ಞಾನದ ಬೆಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಂಗಳೆರಡು ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದಿರ್ಪವೆಂಬುದೀಗ, ರುದ್ರನ ಬೆಂಬಳಿಯವೆರಡು ಸೂತ್ರದ ಕರ್ಣವೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗಳನೊಳಕೊಂಡು, ಸದ್ವಿವೇಕಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧವಾದ ಶಿವಾದ್ವೈತಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ಅರಿವೆಂಬ ಕದುರು ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿರುಹಲಾಗಿ, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಶರಣನ ಸ್ವಾನುಭಾವ ಸೂತ್ರವು ಸದ್ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಯಿತ್ತೆಂಬುದೀಗ, ಸುತ್ತಿತ್ತು ನೂಲು, ಕದುರು ತುಂಬಿತ್ತು, ಎಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ. ಅಂತು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಶರಣನು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವಿಡಿದಾಚರಿಸಿದೊಡೆ, ಆ ಮಹಾ ಘನಲಿಂಗವೆಂಬ ಪತಿ ಆಜ್ಞೆಯ ಮಾಡಿಹನೆಂದರಿದು ಭಿನ್ನಕ್ರಿಯಾಚಾರವ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಸಾವಧಾನ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಉಪಾವಸ್ಥೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹನೆಂಬುದೀಗ, ರಾಟೆಯ ತಿರುಹಲಾರೆ ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕುಟ್ಟಿಹ. ಇನ್ನೇವೆ ಕದಿರೆರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯಗುಮ್ಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಶಬ್ದಕೃಥ.

ಸಿದ್ಧದೇವಮ್ಮ

ಸಿದ್ಧದೇವಮ್ಮನು ನಾಟ್ಯಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರವೀಣಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವೀಣೆ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನುಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹು ಜಾಣಳಾಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಳು ಸಮಗೊಳಿಸಿ ನುಡಿಸುವಳು. ಇದೇ ಆಕೆಗೆ ಕಾಯಕ

ವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಆತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವಳು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು.

ಪುರಾತನ ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಇವಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ—

ಆರ್ಥನಾರೀಶನಿಗೆ ಶಬ್ದವನು ತಾಳದೊಳು |

ಮೊದ್ದುಗೆಯನರಿದು ನುಡಿಸುತಲಿ ಒಲವೆತ್ತ
ಸಿದ್ಧದೇವಮ್ಮ ಶರಣಾಗು ||

ವೀರದೇವಮ್ಮ.

ವೀರದೇವಮ್ಮನು ಶಿವಾನುಭವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಶಿವಶರಣರ ವಚನಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಚನಗಳನ್ನು ದಿನಾಲು ಮೂರುಹೊತ್ತು ಓದುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಳು ಲಕ್ಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಓದಿ ಇತರ ಶ್ರೀಯರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವಳು. ಇದೇ ಕಾಯಕವನ್ನು ಅವಳು ಕೈಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳು ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ರಾಜನ ಮುಂದೆಯೂ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೀಗೆ ಮೂರು ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ನಿಜ್ಜಳವಾಗಿ ಉಗ್ಗಡಿಸುವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ 'ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಕನ್ನೆ ವೀರಾದೇವಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಘವಾಂಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ವೀರದೇವಮ್ಮನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ನಿತ್ಯ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು.

ಪುರಾತನ ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ —

ಶ್ರೀರಮಣವಂದಿತಗೆ ಚಾರುಗದ್ಯಂಗಳನು

ಮೂರು ವೇಳೆಯೊಳು ಓದಿ ನಿತ್ಯವ ಪಡೆದ

ವೀರದೇವಮ್ಮ ಶರಣಾಗು ||

ಕವಿಯು ಇಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು 'ಚಾರುಗದ್ಯ'ಗಳೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ.

ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ದಿನಾಲು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಲಿಂಗವಂತರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ವಿನಯದಿಂದಲೂ ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಬಿಡುವಳು. ಮನೆಯವರು ತಮ್ಮ ಗೃಹಕ್ಕೆ ತ್ಯದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಬೇರೊಂದು ಮನೆಗೆ ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೋಗಿಬಿಡುವಳು.

‘ತೊಂಗು’ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ‘ಬಾಗು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದು ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿನೀತಳಾಗಿ ಬಾಗಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವವಳಾದ್ದರಿಂದ ‘ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಈ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆತದ್ದರ ಮೇಲೆ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಳು.

ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈಕೆಗೆ ‘ಟೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ’ ಎಂದು ಕರೆದದ್ದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹೆಸರು ಅಶುದ್ಧವಾದದ್ದು.

ವಿಮಳಾದೇವಿ.

ವಿಮಳಾದೇವಿ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣೆಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನಗೆ ಉಂಟಾದ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಉಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವಳು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವಳು ನಿತ್ಯ ಆಚರಿಸುವಳು. ಅವಳ ಬೋಧೆಗೆ ಜನರು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವಳಿಂದ ಸುಜ್ಞಾನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಾದರು.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಸಮಾನಾಧಿಕಾರ ವುಳ್ಳವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ವಿಮಳಾದೇವಿಯಿಂದ ಅನೇಕರು ಲಿಂಗಧಾರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪುನೀತರಾದರು.

“ಶಿವಭಕ್ತಿಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಮಳಾದೇವಿ” ಎಂದು ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖವು ರಾಘವಾಂಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತನ ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿದಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವದೇನಂದರೆ—

ಅಮಳ ಶಿವಭಕ್ತಿಯರ್ಗೆ ವಿಮಳ ಬೋಧೆಯ ತುಂಬಿ |

ವಿಮಳ ಜಂಗಮಕೆ ನೀಡಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆದ |

ವಿಮಳಾದೇವಿ ಶರಣಾಗು ||

ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ, ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ, ಮತ್ತು ವೇದಾದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ವೇದಾದೀಕ್ಷೆಗೆ ಸುಜ್ಞಾನ ದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಈ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಡುವದೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆ ಇವೂ ಸಹ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಬುದ್ಧರಾದವರಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇದರ ಮರ್ಮವನ್ನರೂ ಅಪರನ್ನು ಲಿಂಗಧಾರಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಮಳಾದೇವಿಯು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಅವಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ.

ಚೋಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವರೇಂಬ ಪಟ್ಟಣವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ವರ್ತಕನು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಹಡಗುಗಳ ಮೂಲಕ ಪರನಾಡುಗಳ ಕೂಡ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಅಣ್ಣನಾಚಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅರುಣಾದ್ರಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಇದ್ದರು. ಅವನು ಘನತರವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು

(೧) ಕಲ್ಲಣ್ಣಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿದೆ.

(೨) ಇವನಿಗೆ ಅಣ್ಣನಾಚಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಅಣ್ಣಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಮುಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಅವನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯಾದ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಗೆ ತಮಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಮೂರಾಂಶ ಭಾಗವನ್ನು ಬೇರೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಅವಳ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಶಿವಶರಣರಿಗೋಸ್ಕರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ ಅವರ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ದ್ವೀಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿದ್ದ ಹಡಗವು ಒಡೆದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಬಹು ದಿವಸ ಮರಳಿ ಬಾರದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತನೆಂದು ಜನರೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದರು.

ಅರುಣಾದ್ರಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ತೀರಿಹೋದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಮನೆತನದ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಆಕ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಶೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ— ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಪಾಲು ಕೊಡುವದುಂಟೇ? ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪಾಲನ್ನು ನನಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಡು, ಎಂದು ಅವಳೊಡನೆ ವಾದಿಸಹತ್ತಿದನು ಮತ್ತು ಅವಳನ್ನು ಬಹಳ ಬಾಧಿಸಿ ಆಕೆಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಸೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟನು.

ಆದರೆ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ಕೇವಲ ಲಿಂಗಭಕ್ತಳು. ಅವಳು ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಹೋದವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತಳಾದಳು. ಆಗ ಅವಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ— ಎಲೋ ಶಿವನೇ, ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲೆಂದು ಅಣ್ಣನು ನನಗೆ ಪಾಲುಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು. ಈಗ ಅರುಣಾದ್ರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂಸೆಪಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಸೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟನು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಾಡುವ ಸೇವೆಯು ನಿಂತಿತು. ಏನು ಮಾಡಲಿ?— ಎಂದು ಅವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಳು.

ಶಿವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಾದ ಆಕೆಯ ಮೊರೆಯು ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಗ ಅವನು ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ರೂಪಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿರಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಅರುಣಾದ್ರಿಯೂ ಪಟ್ಟಣಗರೂ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ಸತ್ತಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದರು. ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ತಮ್ಮನಿಗೆ—ನಾವು ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂಗಿಗೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆಕೆಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಆಕೆಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಿಸಿದನು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಶಿವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಾದ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಗೆಗೋಸ್ಕರ ತಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಯಲಾಗಿ ಹೋದನು.

ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಜನರು ಚಕಿತರಾದರು. ಆಗ ಅವರು ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯು. ಅವಳಿಗೆ ಶಿವನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನಾಗಿ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಪಾಲು ಕೊಡಿಸಿ ಹೋದನು ಎಂದು ತಿಳಿದರು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಗೆ ಅರುಣಾದ್ರಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯಾರಾಗಲಿ ತೊಂದರೆಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ, 'ಪಿರಿಯೊಡೆಯರು' ಎಂಬ ತನ್ನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ಬಯಲಾದಳು.

ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಪುರುಷರೂ ಸಮಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳೆಂದು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ತತ್ವವಿದೆ. ಈ ಮಹತ್ವದ ತತ್ವವನ್ನು ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯೂ ಅಣ್ಣನಾಚಿಯನ್ನೂ ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲಕೊಟ್ಟನು.

ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯ.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ತಾವು ನೀಡಿಕೊಂಡ ಆಹಾರದ ಅಗಲುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಜಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು

ಲಿಂಗಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಾದವರು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಭುಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಭುಂಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ರೂಪ, ರುಚಿ, ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಯಾರ್ಪಣ, ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣ, ಭಾವಾರ್ಪಣಗಳಾಗುವವು. ಇಂಥ ಆಹಾರವು ಪ್ರಸಾದವು, ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ವೀರಶೈವರು ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಪಾತ್ರೆಯ ಹೊರಗೆ ಜಿಲ್ಲಕೂಡದು. ಜಿಲ್ಲಿದರೆ ಅದು ದೋಷವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುವವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೈಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನೀಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನೀಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ಊಟ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆಹಾರವು ಹೊರಜಿಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿಸಿಕೊಂಡ ಆಹಾರವು ಹೊರಜಿಲ್ಲುವ ಸಂಭವವು ಹೆಚ್ಚು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಊಟಮಾಡುವ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅಡ್ಡಣಿಗೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಊಟಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಹಾರವು ಹೊರಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲುವ ಸಂಭವವು ಕಡಿಮೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿದ ಅಂಗಳುಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಹೊರಗೆ ಜಿಲ್ಲಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಊಟಮಾಡಿ, ಕೈತೊಳೆದ ನೀರನ್ನೂ ಕೂಡ ಕುಡಿದುಬಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಊಟಮಾಡಿದ್ದು ಮುಸುರಿಯಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಸೂತಕವಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವರು ಊಟಮಾಡುವ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಊಟದ ಸ್ಥಳವೂ ಪಾತ್ರೆಗಳೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕು. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವದು ಸರ್ವಶ್ರುತವಿದೆ.

ಆದರೆ ಈ ತತ್ವವು ಕಾಳು ಮೊದಲಾದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಬಹು ಜನರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವವು ಹೀಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಟ್ಟಡಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾದುದೋ ಅಷ್ಟೇ ಸೃಷ್ಟಿಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳೆಂದು ಅದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವರು ಅವುಗಳಲ್ಲಾವುದೂ ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ

ದಿಲ್ಲ. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ' ಇಳಿ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಬೆಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಸುಳಿದು ಬೀಸುವ ವಾಯು ನಿಮ್ಮ ದಾನ' ಎಂತಲೂ ' ಕಾಯ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಜೀವ ನಿಮ್ಮ ದಾನ' ಎಂತಲೂ, ' ಎತ್ತು ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಬಿತ್ತು (= ಬೀಜ) ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಸುತ್ತಿ ಹರಿದ ಸಾಗರವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ದಾನ' ಎಂತಲೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಹೇಳಿ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಇತ್ತಂಥ ಇಂಥ ' ದಾನವನುಂಡು ಅನ್ಯರ ಹೊಗಳುವ ಕುನ್ನಿಗಳನೇನೆಂಬೆ ಹೇಳಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದೇ ಮೇರೆಗೆ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನು ತನ್ನ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ' ವನವೆಲ್ಲ ನೀವೇ, ವನದೊಳಗಣ ದೇವತರು ವೆಲ್ಲ ನೀವೇ, ತನುವಿನೊಳಗಾಡುವ ಖಗವುಗವೆಲ್ಲ ನೀವೇ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಳು ಮೊದಲಾದ ಸೃಷ್ಟಿಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಇಳಿ, ಬೆಳೆ, ಎತ್ತು, ಬೀಜ, ಗಿಡ, ಗಾಳಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರವಾದವುಗಳಿರುವದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಇವುಗಳ ಸುಖವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸಾದಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಬೇಕು. ಇವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ರೀತಿಯು ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಇದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವದು ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಆಹಾರದ ಧಾನ್ಯಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದವುಗಳೆಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಎಂದೂ ಒಗೆಯಬಾರದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಪೂಜ್ಯಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ಶಿವಶರಣರ ನಡೆಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಇಂಥ ಪವಿತ್ರವಾದ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ಜನರು ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತುಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರೂ ಕುಟುಂಬಸ್ತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಮುರುಷರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಜೋಕೆಯಿಂದಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಧಾನ್ಯದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿದ್ದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ

ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಜನರು ಹಾಳುಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರು 'ಅನ್ಯಾಯಿ'ಗಳೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉದಯವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಆಚರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಜನರನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವ ಭಾವವು ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಲಕ್ಕಮ್ಮನು. ಈ ಉಭಯ ದಂಪತಿಗಳು ಬಹಳ ಬಡವರು. ಅವರಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ. ಹೊದೆಯಲಿಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಡರು. ಒಂದು ದಿವಸ ಲಕ್ಕಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ--ನಾವು ಧನವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದಾಸೋಹ ಮಾಡಿ ಜನನ ಮರಣವ ಗೆಲಬೇಕು. ನಾವು ಆವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು? - ಎಂದು ಕೇಳಲು ಮಾರಯ್ಯನು ಅವಳಿಗೆ--ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ಲೇಸು. 'ನಾರಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿ' ಎಂಬುದು ಸಟಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಪರದ್ರವ್ಯವ ತರಕೂಡದು. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು--ಎಂದು ಅಂದು ಅವಳಿಗೆ--ಪರಮಾತ್ಮನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಕ್ಕಿಯನ್ನು ಜನರು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯಿದು ನಮ್ಮ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯ ನಡಿಸಬೇಕು--ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂಥ ಆಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಯುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಅಪಹಾರವಿಲ್ಲ. ಜನರು ತಮಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಂಥ ಆಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾರಯ್ಯನು ತರುವನು. ಇಂಥ ಆಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಯುವದರಿಂದ ಇದರ ಮಹತ್ವವು ಎಷ್ಟಿದೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಜನರ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಸಹ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಒರಳುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಸಿಡಿದುಬಿದ್ದ ಕಾಳುಗಳನ್ನೂ ಆಯುವನು. ಹೀಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಅವನಿಗೆ ವಿರೋಧ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಮಿತವ್ಯಯದಿಂದ ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡಲು ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಊಟದ ಪ್ರಸ್ತಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಹೋಗಿ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಆಯುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಮೂರು ಜಾವದವರೆಗೆ ಮೂರು ಸೊಲಿಗೆ ಆಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸುವನು. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮೊರೆಯುವಂತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಬಾರದೆಂದು ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಆಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ದಿನಾಲು ತಂದುಕೊಡುವನು. ಅವಳು ಅದರಿಂದ ಬೋನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅದನ್ನು ಉಭಯತರು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಭುಂಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವರು.

ಭುಂಜಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಾನಾತರದ ಪುಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಂದು ಧೂಪ ದೀಪ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಶಿವಾರ್ಪಿತಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯಂತ ತತ್ಪರರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲು ಅವನು 'ಆಯದಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಹೀಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ದಿನಾಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಂಡು ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕನಿಕರ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಮಾರಯ್ಯನ ಶ್ರಮವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಒಂದು ದಿವಸ ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಆಕ್ಕಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹೆಂಡಂದಿರಾದ ಗಂಗಾಬಿಕೆ ಮತ್ತು ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರಿಗೂ ಒರಳುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಳು ಚೆಲ್ಲಲು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವರು ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದರು.

ಮರುದಿನ ಮಾರಯ್ಯನು ಎಂದಿನಂತೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಳು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಬಳಬಳನೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಒರಳು

ಗಲ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಳು ದಟ್ಟಾಗಿ ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಮೂರು ಮಾನ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಹರುಷಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಲಕ್ಕ ಮ್ಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು.

ಆದರೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಏನೂ ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಆಗ ಮಾರಯ್ಯನು ಅವಳಿಗೆ— ಸತಿಯೇ, ಮೌನವೇ ಕೆನಲು ಅವಳು ಅವನಿಗೆ—ಭಕ್ತರ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜಾವದಲ್ಲಿ ತರುವ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನೀನು ತಂದೆ? ಇದು ನೇಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಂತಾಯಿತೇ? ಎಂದು ಕೇಳಲು ಮಾರಯ್ಯನು—ನಾನು ಬಸವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರು ಬಸವನು ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ಸೇವಕರ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಚಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಇದನ್ನು ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಳಾದಳು. ಅವಳು ಆಗ— ನಾವು ಬಡವರೆಂದು ಬಸವನು ಹೀಗೆ ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶರಣರ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವನು ನಮಗೆ ಹೀಗೆ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ? ಅವನು ಆಚರಿಸಿದ್ದು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಕೊಡುವಂತೆ, ಹಾಲ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಯನವನು ಕೊಡುವಂತೆ, ಸಿದ್ಧರಸಕ್ಕೆ ಬಡತನವೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಣೆಯಿ ಕೊಡುವಂತೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ನೀನು ಬಡವರೆಂಬುವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಕಾಯಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಂದೆ, ಎಂದು ಪತಿಯನ್ನು ಗದರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಪತಿಗೆ— ನೀನು ತಂದ ಈ ಕಾಳುಗಳು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲವು. ಅವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಲಾರವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಸವನ ಮನೆಯ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಬಾ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಾನು ೧ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಗಣಗಳಿಗೂ ನಾಳಿನ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ

ದಳು. ಮಾರಯ್ಯನು— ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂರಲಾರದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಆಕೆಯು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗಣಾಧೀಶ್ವರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾಳಿನ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಬಸವ ಮೊದಲೊಂದು ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರೂ ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಗಣಗಳೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಇತ್ತ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ಮರುದಿನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾಗಣಗಳು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವರೆಂದು ಕಾಯಕದಿಂದ ತಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದಳು. ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ತಂತೆ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಮೊದಲಾದ ಗಣಗಳು ಮರುದಿನ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಉಟಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಿಗೆಯ ಸೌರಂಭವು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆಶ್ಚರ್ಯಬಡುತ್ತ ಉಟಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆಗ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ತನ್ನ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದ ಮೂರು ಸೊಲಿಗೆ ಧಾನ್ಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಎಡೆಮಾಡಹತ್ತಲು ಅದು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವು ಎಷ್ಟಿದೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಮಾರಯ್ಯರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯ ಲಕ್ಕಮ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆದರು.

ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದಿನಾಲು ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಾಗಿ ಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಅವರ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಘನತರವಾದದ್ದು. ಆಗ ಅವರು ಇರವಂತಿ, ಸೇವಂತಿ, ಅಗರುಗಂತಿ, ಸುರಗಿ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಸಂಪಗೆ, ತಾವರಿ, ಮೊಲ್ಲೆಮಲ್ಲಿಗೆ, ದಾಸಿವಾಳ, ಬಕುಳ, ಬಂದುಗೆ, ಪಚ್ಚೆ, ದವನ, ಕರವೀರ, ಪಾದರಿ, ಕರಿಯ ಮರುಗ, ಮುಡಿವಾಳ, ಜಾಲ, ಪಾಲಾಶ, ಕಂತಿವಾಲ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುವ ಪುಷ್ಪಗ

ಳನ್ನೂ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದಲೂ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದಿನಾಲು ಮಾಡುವರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸತಿಪತಿಗಳೇವರು ಲಿಂಗಭೋಗೋಪ ಭೋಗಿಗಳಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಘನತರವಾದ ಸಾಮರಸ್ಯಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಮತ್ತು ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ಈ ಉಭಯತರು ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯ ವಚನಕಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟ ದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ೩೫ ವಚನಗಳು ನಮ್ಮ ಹತ್ತರವಿದ್ದು ಅವು ಉಚ್ಚಭಾವನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನಾದರೂ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ಅಮರೇಶ್ವರ' ಎಂದಿದೆ.

ಈ ಅಮರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳವು ಲಿಂಗಸು ಗೂರಿನಿಂದ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ೮ ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸುಂದರ ವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯು ಅದರ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ೪ ಮೈಲು ದೂರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಮರೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀ ಪವಾಗಿ ಒಂದು ಸರೋವರವೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯವೂ ಕುಂಭತೀರ್ಥ, ರಾಮತೀರ್ಥಗಳೆಂಬ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಇದ್ದು ಅರ್ಧಮೈ ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಪಿಲೇಶ್ವರನ ಗುಡ್ಡವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳ ವಿದೆ. ಇದು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನು ಹಂಪಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಹಾಯ್ದು ಹೋದನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಮೊದಲಿನ ವಾಸಸ್ಥಾನವು ಇದೇ ಇರಬಹು ದೆಂದು ಅವನ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ವೀರಶೈವರಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ಮಾದರಿಗಾಗಿ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ವಚನಗಳು.

(೧) ಅಂಗಕ್ಕೆ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ ಘನ ಮನಕೆ ಬಡತನ ಉಂಟೇ? ಬೆಟ್ಟ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆಂದರೆ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನವಿದ್ದಡೊಡೆಯದೇ? ಘನ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯರಿಗೆ ದುಷ್ಟರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಎನಗೆ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ಆರ ಹಂಗಿಲ್ಲ.

(೨) ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರುತನಾದಡೆ ಗುರುದರ್ಶನವಾದಡೂ ಮರೆ ಯಬೇಕು. ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಾದಡೂ ಮರೆಯಬೇಕು. ಜಂಗಮ ಮುಂದಿ ದ್ದಡೂ ಹಂಗುಹರಿಯಬೇಕು, ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ. ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದಡೂ ಕಾಯಕದೊಳಗು.

‘ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ’ ಎಂದು ಈಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನುಡಿಯು ಆಯದಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯನದೆಂದು ನಾವು ವಾಚಕರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ತರುತ್ತೇವೆ.

(೩) ಗರ್ವದಿಂದ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ದ್ರವ್ಯದ ಕೇಡು. ನಡೆಇಲ್ಲದ ನುಡಿ ಅರುವಿಗೆಹಾಸಿ. ಕೊಡದೆತ್ತಾಗಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಬುದು ಮುಡಿ ಇಲ್ಲದ ಶೃಂಗಾರ. ದೃಢವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ ಅಡಿಮೊಡೆದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಸುಜಲವ ತುಂಬಿ ದಂತೆ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟದ ಭಕ್ತಿ.

(೪) ಗೆಜ್ಜಲು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಸರ್ಪಂಗಿಂಬಾದಂತೆ ತಾನ ತ್ತಣ ದ್ರವ್ಯವ ತಂದು ಇತ್ತ ಮಾಡಿದಡೆ ನನಗಿನ್ನೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೇ?

(೫) ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಸಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವಡಗಿಪ್ಪಂತೆ, ಗೋವು ಗಳಲ್ಲಿ ಗೋರೋಜನ ರಂಜಿಸುವಂತೆ, ಶಿಲೆ ಕಾಷ್ಠಗಳಲ್ಲಿ ಅನಲವಡ ಗಿಪ್ಪಂತೆ, ಸೂಕ್ತಿಯ ಸತ್ಯದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಉದಕದಂತೆ, ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಅಡಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

(೬) ತವನಿಧಿ ಬೆಳೆದವಂಗೆ ಕಣಜದ ಹಂಗುಂಟೇ? ನಿರಕ್ತಂ ಗಾರೈಕೆಗೊಂಬುವರುಂಟೇ? ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಇನ್ನಾರ ಕಾಡಲೇತಕ್ಕೇ? ಆ ಗುಣ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ.

(೨) ನರನ ಮುಟ್ಟಿ ಓಲೈಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಪರಿಯ ಪದವಿಗಳುಂಟು. ಪರಶಿವಮೂರ್ತಿಯನರಿದಲ್ಲಿ ಇಹಪರದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸುಖವುಂಟು. ಇದೇ ಪರತತ್ವದಿರವು. ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ಬೆರಿಸಬೆಲ್ಲದೆ ಇದೇ ಸುಖ.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಅವಳ ಚರಿತ್ರೆಯು ಆತನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನಂತೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೂ ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. 'ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂಬುದು ಅವಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅವಳ ೧೫ ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತಾನೂ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಅವಳು ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಶಿವಶರಣರು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳಂತೆ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ತೋರಿದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ತಮಗೊದಗಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಚನಗಳು ಅವಳ ಮತ್ತು ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡಹುವಂಥವಿರುತ್ತವೆ.

ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. —

“ಆಯಿದು ಇಲ್ಲವಾದಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಜಗದೊಳಗೆ ಅರಿಗೂ ಬಡತನ ವಿಲ್ಲ. ಆಯಿದುವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಜೀವಕ್ಕೆ ಚೇತನ. ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ ಧನಮನಸಂಪನ್ನರು.

ಆಯುವದರಲ್ಲಿ ಆಶೆ ಇರಬಾರದೆಂದು ಅವಳು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

“ಆಸೆ ಎಂಬುದು ಅರಸಿಂಗಲ್ಲದೆ ಶಿವಶರಣರಿಗುಂಟೇ? ದೋಷ ಎಂಬುದು ಯಮದೂತರಿಗಲ್ಲದೆ ಅಜಾತಂಗುಂಟೇ? ಈಸಕ್ಕಿಯ ಆಸೆ ನಿಮಗೇಕೆ ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ನೇಮವು?”

ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಯಸಬಾರದೆಂತಲೂ ಮೂರ್ವ ಕರ್ಮದಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಖದುಃಖಗಳಾಗುತ್ತವೆಂತಲೂ ಅವಳು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

“ಬಾಹಾಗ ಕೊಂಡುಬಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲದೆ, ಬೇರೊಂದು ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೊಂದು ಕೆಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಂದುದು ನಿಂದುದು ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ.”

ಮಾರಯ್ಯನು ಬಡವನೆಂದು ಬಸವನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಸಲಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನುಡಿದ ವಚನವು ಕೆಳಗಿನದಾಗಿರಬಹುದು.

“ಭಕ್ತಂಗೆ ಬಡತನ ಉಂಟೇ? ಸತ್ಯರಿಗೆ ಮರಣ ಉಂಟೇ? ಭಕ್ತರು ಬಡವರೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಟ್ಟಿಹೆನೆಂದರೆ ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಸತ್ತಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ”

ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟನ್ನೇ ಗಳಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಅನಾ ವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಕೂಡದೆಂಬ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವವಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

“ಭಕ್ತರು ಕಾಯಕವೆಂದು ಆಯಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಒಮ್ಮನವ? ತಂದು ಒಮ್ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ ಇಮ್ಮನವಾಗದ ಮುನ್ನವೇ ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು”

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನು ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ನಡೆದು ಬರುವಳೆಂದು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

“ಮನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ

(೧) ಒಮ್ಮನ, ಇಮ್ಮನ ಈ ಮಾತುಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಈಗಲೂ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿವೆ.

ತಾನಾಗಿಪ್ಪಳು, ಮಾರಯ್ಯಪ್ಪಿಯ ಅಮಳೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಸೇವೆಯುಳ್ಳ
ನ್ನಕ್ಕೆ. ”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ
ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನ ನಿತ್ಯದ ಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ
ಯೋಗ್ಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾಳೆ.
ಗಂಡನು ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ‘ಪತಿಯೇ
ದೈವ’ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಡೆಯುವದು ಸತಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಸಾಮಾ
ನ್ಯವಾಗಿ ಜನರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ
ವೀರಶೈವ ಸ್ತ್ರೀಯಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗವೇ ಪತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ
ಮೋಕ್ಷಪದವು ಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರದೆ ಅದನ್ನು ಅವರು
ಸ್ವತಂತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತತ್ವವು ಬಸವೇ
ಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಆಗ ಅಸಂಖ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಶಕ್ತರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿನೇಕರು
ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿ ಉಳಿದು ಅನೇಕ ತರದ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ
ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಅವರು ಪುರು
ಷರೊಡನೆ ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಹ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವ
ಶರಣಿಯರಲ್ಲಿನೇಕರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ
ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ.
ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ಆಚರಿಸಿದ್ದು ಅವಳ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು
ಬರುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಕಮ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಧೈರ್ಯಸ್ತಳೂ ಕಟ್ಟಾಭಿಮಾನಿಯೂ,
ಸ್ವತಂತ್ರಜೀವಿಯೂ, ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರವುಳ್ಳವಳೂ, ಆಗಿದ್ದಳೆಂದು ಅವಳ
ವಚನಗಳ ಮೇಲಿಂದಲೂ ಆಯದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದಲೂ
ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೮

ಅಗಸ್ಟ ೧೯೪೪.

ಸಂಚಿಕೆ ೧೧

ಕನ್ನಡ ಭಕ್ತಿ-ದೀಪಕ ಬಸವಣ್ಣ.

(೨) ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರಿ--ಲೋಕವಿರೋಧಿ.

(ಲೇ:- ಸಿಂಹ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಮು. ಹಲಸಂಗಿ)

ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ

ಜಗತ್ತು ದುಃಖಮೂಲ; ತಾನು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ; ದುಃಖಭೋ
ಗವೇ ಜನ್ಮೋದ್ದೇಶ; ನೋವು-ನರಳು, ದುಃಖದುಮ್ಮಾನ, ಕ್ಲೇಶ-ಕಳ
ವಳ ಇವುಗಳ ಆಗರವೇ ಈ ಸಂಸಾರವಾಗಿದೆ; ಒಬ್ಬನು ನೋವಿನಿಂದ
ನರಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ದುಃಖದಿಂದ ಕಕ್ಕುಸಬಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಒಂದು
ಕಡೆ ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ನಾಶದಿಂದ ತಳ
ಮಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದೊಂದು ಯಂತ್ರ
ಮಾತ್ರ. ಅವನ ಕಾರ್ಯ-ಕಲಾಪಗಳೇ ಕಾರಖಾನೆಯ ಕಾರ್ಯವಿ
ಭಾಗ; ಜಗತ್ತಿನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಅದೇ ದೃಶ್ಯ. ಅಂದಮೇಲೆ
ಇದೆಲ್ಲ ಏನಿದು? ‘ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ’ವೇ? ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಒಡವೆಗಳೆಲ್ಲ
ರಹಸ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವೇ? ಅಹುದು. “ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವವನು
ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವನು.” ಮರಣಾನಂತರದ ರಾಜ್ಯವು ಸ್ವರ್ಗವೋ-ಸ್ವರ್ಲೋ
ಕವೋ? ವೈಕುಂಠವೋ-ಅಮರಲೋಕವೋ? ಏನೂ ಇರಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿನ
ಮೇಲೆ ಇಹಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಾದ ಜೀವನವು ಅಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದೇ ತೋರು
ತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪವಾಗಿ ದುಡಿದು ತೇರ್ಗಡೆಹೊಂ

ಹಂಜರ ಕಾಯ್ದುದೇ?" ಒಳಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಘಾತುಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೈತಿಟ್ಟು, ಹೊರಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು ಭಂಟರು ಅಚ್ಚಗಾವಲಾಗಿ ನಿಂತು ಫಲವೇನು? ತನ್ನ ಮೈಲಾರನ ಒಳಗೆ ಸಣಬು ತುಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಲೋಕದ ಡೊಂಕು ತಿದ್ದಲು ಹೊರಡುವವರು ಇನ್ನು ಬೇರೇ ಇದ್ದಾರೆ. "ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ತನುವ ಸಂತಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ; ಮನವ ಸಂತಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ; ನೆರೆಮನೆಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಳುವರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

"ಪರಚಿಂತೆ ನಮಗೇಕಯ್ಯ? ನಮ್ಮ ಚಿಂತೆ ನಮಗೆ ಸಾಲದೇ? ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ ಒಲಿದಾನೋ-ಒಲ್ಲನೋ-ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಹಾಸಲುಂಟು ಹೊದೆಯಲುಂಟು."

ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ದೇಗವು ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲೆಗೋಡಿದರೂ ಅದು ತಣಿಯದು. ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕುದಿ; ನಿಂತಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಳಮಳ; ಅನಿಸುವಂಥವನಿಗೆ ಸ್ವೋದ್ಧಾರವೇ ಮೊದಲ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಬಿಡುವದು. ಯಾಕೆಂದರೆ—

"ಒಲೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿದಡೆ ನಿಲಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಧರೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿದಡೆ ನಿಲಬಹುದೇ? ಎರಿ ನೀರುಂಬಡೆ, ಬೇಲಿ ಕೆಯಿ ಮೇವಡೆ, ನಾರಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳುವಡೆ, ತಾಯಿ ಮೊಲೆವಾಲು ನಂಜಾಗಿ ಕೊಲುವಡೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೂರುವೆ?"

ಎನಗಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ತರುಮರಾದಿಗಳಿಲ್ಲವೇ?—ನನ್ನಂಥವನನ್ನು ಎಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆ? ಎಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟರೂ ಪರುಷ ಮುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಲೋಹವೇ? 'ನೆರೆ ನಂಬಿದನಾದಡೆ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡುವನೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯುಳ್ಳವನು "ವೀರನಾದರೆ ಮೈರಿಗಳು ಮೆಚ್ಚಬೇಕು; ಪ್ರತಿಯಾದರೆ ಅಂಗನೆಯರು ಮೆಚ್ಚಬೇಕು." ಸ್ವೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಡುಗಟ್ಟಿದವನ ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ; ಅದು ಸ್ಫಟಿಕದ ಶಲಾಕೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಕ್ಕದ ದೀಪ್ತಿ; ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗಮೆಚ್ಚಿ ಅಹುದಹುದೆನಬೇಕು.

ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಮರಣ.

ಸ್ವೋದ್ಧಾರದಿಂದ ಮೊದಲಿನ ಮನಸ್ಸು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ; ಪ್ರಾಣವು ಕಾಣದಾಗುತ್ತದೆ; ಶರೀರದ ರೂಪೂ ಬದಲಿಸುತ್ತದೆ. ಬಸ

ವಣ್ಣನು ಬಾಗೇವಾಡಿಯಿಂದ ಕಪ್ಪಡಿಗೆ ಹೊರಡುವ ನಿಶ್ಚಯವಾದಾಗಲೇ ಮೊದಲನೇ ಬದಲಾವಣೆ ಆಯಿತು; ಕಪ್ಪಡಿಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ; ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಣ—ರಾಜಕಾರಣಗಳ ಘರ್ಷಣದಿಂದ ಮಗುದೊಮ್ಮೆ ಬದಲಾವಣೆ ಆಯಿತೆನ್ನುಬಹುದು. ಈ ಮೂರು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮೂರು ಮರಣಗಳೇ ಸರಿ. ಅವಕ್ಕೆ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಮರಣವೆನ್ನಬೇಕು. ಈ ಮರಣವೊಂದೊಂದರಿಂದ ಮೊದಲಿನ ಮನಪ್ರಾಣಶರೀರಗಳ ಅಡ್ಡಗುಣಗಳು ತುಸುತುಸು ಹಾದಿಗೆ ಬರುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮನ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಮುಸುಕು ಹರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನ ನಿರ್ಮಾಪಕನಾದವನು, ದಿನವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಾಯುಷ್ಯವೆಂದೂ, ನಿದ್ರೆಯು ದೈನಿಕ ಮರಣವೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ಮಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನೂ ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಜೀವನನಿರ್ಮಾಪಕನು; ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಬಹಳ. ಕರಣೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಸಂಗನ ನೆರವಿನಿಂದ ಆದಕ್ಕೆ ವೇಗವೂ ಮಿಗಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ಹುಡುಕುವುದರಲ್ಲಂತೂ ಅವನವು ಕಾಗೆಯ ಕಣ್ಣು. ಅಂತೆಯೇ—

"ಎನ್ನ ಮನದಲೊಂದು, ಹೃದಯದಲೊಂದು, ವಚನದಲೊಂದು ನೋಡಾ! ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ಅನು ಭಕ್ತನೆಂಬ ಹುಸಿಯ ಮಸಕವನೇನು ಬಣ್ಣಿಸುವೆನಯ್ಯ" ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ತಾಯ್ತಂದೆಗಳನ್ನೂ ಬಾಗೇವಾಡಿಯನ್ನೂ ಆಗಲಿ ಬಂದಾಗ ಆತನು ಪರದೇಶಿ, ದಿಕ್ಕುಗೇಡಿ. ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ತಾಯ್ತಂದೆ-ಬಂಧುಬಳಗವೆಲ್ಲ ಸತ್ತಹಾಗೆ; ಇತ್ತ ಸಂಗನ ಸ್ವರ್ಣವೂ ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆತನಿಗೆ ತನ್ನವರಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಒಂಟಿಗನಂತೆ ಅನಿಸಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಹಾಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲೂ ಬಹುದು. ಆ ಮಾತು ಬಸವಣ್ಣನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತು—

"ಎನಗಾರು ಇಲ್ಲವೆಂಬರು; ಎನಗಾರು ಇಲ್ಲವೆಂಬರು. ಬಾಣನವ ನಾನು, ಮಯೂರನವ ನಾನು. ಕಾಳಿದಾಸನವ ನಾನು. ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಹಿರಿಯಯ್ಯ. ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿಸಿದರೆನ್ನ."

ಇಂಥವರು ಜಗತ್ತಿನ ದುಃಖಸಂಕಟಗಳನ್ನು ನಗೆಮುಖದಿಂದ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರಲ್ಲದೆ, ಆ ಪ್ರಸಂಗವು ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸುವರು. “ಎಡದ ಕೆಯ್ಯಲು ಹಾಲು ಬಟ್ಟಲು, ಬಲದ ಕೆಯ್ಯಲು ಓಜುಗಟ್ಟಿಗೆ, ಆವಾಗ ಬಂದಾನೆಮ್ಮಯ್ಯ ಹಾಲ ಕುಡಿಸುವ ತಂದೆ.” ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ, ಬಸವಣ್ಣನು, ಬಡಿದರೂ ಬಡಿ ಕುಡಿಸುವ ತಂದೆ. ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನದ ಮನಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದನು. “ಹಾಳುಗೆಟ್ಟೋಡುವ ಆಳಲ್ಲ; ಅಂಜಿದಡೆ ಅಳುಕಿದಡೆ ಲಲಾಟ ಲಿಖಿತ ತಪ್ಪದು; ಬಪ್ಪದು ತಪ್ಪದು. ಆಯುಷ್ಯ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ.” ಇಂಥ ಕೆಚ್ಚು ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಬೇಕಾದರೆ ಆತನು— “ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು ಅನ್ಯರ ಬೇಡದಂತೆ, ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಪರರ ಹೊಗಳದಂತೆ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ” ಎಂದು ಕೇಳಿ ಪಡಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

“ಅರ್ಥವನರ್ಥವ ಮಾಡಿ ಕೋಳಾಹಳಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರಲಿ; ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳ ನವಖಂಡವ ಮಾಡಿ ಕಡಿಯುತ್ತಿರಲಿ; ಮುಟ್ಟಿದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಅಭಿಮಾನಂಗೊಂಡು...ತ್ತಿರಲಿ; ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವು ಹೊರಗಣವು. ಇನ್ನೆನ್ನಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರಲಿ, ಹಿಡಿಖಂಡವ ಕೊಯ್ಯಲಿ; ಇಕ್ಕುವ ಶೂಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಲಿ, ಹಾಕೊಂದೆಸೆ ಹನ್ನೊಂದೆಸೆಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ, ಮತ್ತೆಯೂ ಲಿಂಗಾರಾಧನೆ ಮಾಡುವೆ” ಎಂಬ ಮನೋನಿಶ್ಚಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಇತ್ತಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬರದಿರಲೆಂದು ಕೈತಿಕ್ಕುವ ಅಳಿ ಮನವು ಅವನದಲ್ಲ. ಪ್ರಸಂಗಗಳೆಲ್ಲ ದೇವನು ಹೂಡಿದ ಬಲೆಯೆಂದೂ, ಜೀವನೋದ್ಧಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬೆಲೆಯೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

“ತನುವನಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನೋಡುವೆ ನೀನು, ಮನವನಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನೋಡುವೆ ನೀನು, ಧನವನಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನೋಡುವೆ ನೀನು; ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಂಜದಿದ್ದರೆ ಭಕ್ತಿ ಕಂಸಿತ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.”

ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನೋಡಿದಷ್ಟಕ್ಕೆ ತೀರಲಿಲ್ಲ. ದೇವದೇವನು ಅರೆದು ನೋಡುವನು; ಒರೆದು ನೋಡುವನು. “ಅರೆದರೆ ಸಣ್ಣನಾಗಿ ಒರೆದರೆ ಬಣ್ಣವಾದರೆ ಒಲಿದು ಸಲಹುವನೆ” ಬ ಶ್ರದ್ಧೆ ತುಂಬ ಇತ್ತು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ “ನಾಳೆ ಬಪ್ಪದು ನಮಗಿಂದೇ ಬರಲೆ”ದೂ, “ಇಂದು ಬಪ್ಪದು ಈಗಲೇ ಬರಲೆ”ದೂ ಅವಸರ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. “ಎಲುದೋ ರಿದರೆ, ನರ ಹರಿದರೆ, ಕರುಳು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದರೆ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯ” ಎಂದು ಧೈರ್ಯತಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಇಂಥ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೇನೆಂದರೆ—

“ಕರಗಿಸಿ ಎನ್ನ ಮನದ ಕಾಳಿಕೆಯ ಕಳೆಯಯ್ಯ; ಒರೆಗೆ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಂದೆನ್ನ ಪುಟವಿಕ್ಕೆ ನೋಡಯ್ಯ. ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಬಡಿಹಕ್ಕೆ ತಂದೆನ್ನ ಕಣೆಯಾಣೆಯ ಮಾಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಸಲಹು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.”

ಬಸವಣ್ಣನು ಮರಣಕ್ಕಂಜಲಿಲ್ಲ; ಅಂಜಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಬೇಕೆಂದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ; ಮರಣವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಇಂದೇ ಸೈಯೆಂದೆನ್ನುವಂಥವನು. ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ “ಕಂಗಳು ತಪ್ಪಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಾರಿ; ನಾಲಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದರೆ ಮಾರಿ; ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮನ ನೆನಹು ಮರೆದರೆ ಮಾರಿ” ಆಗಿತ್ತು. ಅಂಥ ಮರಣವು ಅವನಿಗೆ ಎಂದೂ ಬೇಡ. ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಗಮನನ್ನು ನೆನೆದು ಕರಗಿತು. ಪ್ರಾಣವು ಆತನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸಿ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿತು; ಶರೀರವು ಪೂಜಿಸಿ ತೇಜವಡೆಯಿತು. ಕರಗಿದ ಮನವೂ, ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಣವೂ, ತೇಜವಡೆದ ಶರೀರವೂ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಜಿಗಿದು ಬಂದುವಲ್ಲ; ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿದವು; ಕಳೆಗೊಂಡವು; ಅಂದರೆ ಮೊದಲಿನವು ಹಾಳಾದವು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನು ತಾನೇ ಹೇಳಿದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

“ಆಯ್ಯ! ನಿಮ್ಮ ಅನುಭಾವದಿಂದ ಎನ್ನ ತನುವು ಹಾಳಾಯಿತ್ತಯ್ಯ! ಆಯ್ಯ! ನಿಮ್ಮ ಅನುಭಾವದಿಂದ ಎನ್ನ ಮನವು ಹಾಳಾಯಿತ್ತಯ್ಯ! ನಿಮ್ಮ ಅನುಭಾವದಿಂದ ಎನ್ನ ಕರ್ಮ ಭೇದನವಾಯಿತ್ತಯ್ಯ.”

ಇದೇ ಜೀವಿತ ಮರಣ! ಇಂಥ ಮರಣ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಡ? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಸಾಯಲು ಯಾರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ?

ಮನೆ-ಮನೆವಂತೆ

ಆತ್ಮನ ಮೇಲಿನ ಅಶುದ್ಧ ಕವಚಗಳು ಜೀವಿತಮರಣದಿಂದ ಕಳಚಿ ಕಳಚಿ ಹೋದಂತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದೇವದೇವನಿಗೊಪ್ಪುವ ವಸ್ತುವಾ

ಗತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ; ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದಿವ್ಯಸಂತಾನವಾಗುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಆತನ ಒಡವೆ-ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವೂ, ಆತನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟುತನವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ; ಮನೆಯು ಮುರುಕುಗುಡಿಸಲಿದ್ದರೂ ಪಾವಿತ್ರದಿಂದ ಭವ್ಯಮಂದಿರವಾಗುತ್ತದೆ. “ಮನೆ ನೋಡಾ ಬಡವ ರದು; ಮನ ನೋಡಾ ದಿವ್ಯ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಹಿರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಅದರ ಹಿಂದಿರುತ್ತದೆ. ನುಡಿ, ನಡೆ, ನಡಿಗೆ, ಉಡಿಗೆ, ತೊಡಿಗೆ, ನಿಧ್ರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ದೇವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವಂತೆ, ದೇವಪುತ್ರನಿಗೊಪ್ಪುವಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂಥವರ ಪಾಲಿಗೆ “ದೇವಲೋಕ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬುದು ಬೇರೆ ಮತ್ತುಂಟೇ?” ಶಿವಾಚಾರವೇ ಶಿವಲೋಕ; ಶಿವಭಕ್ತನಿದ್ದರಾವೇ ದೇವ-ಲೋಕ; ಭಕ್ತನಂಗಣವೇ ವಾರಣಾಸಿ; ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸ” ಆಗದೆ ಮತ್ತೇನು? ಆತನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿದ ಶುದ್ಧ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಈಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ.

“ಮನೆಯೊಳಗೆ ವ ನೆಯೊಡೆಯನಿದ್ದಾನೋ- ಇಲ್ಲವೋ? ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ರಜ ತುಂಬಿ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿದ್ದಾನೋ-ಇಲ್ಲವೋ? ತನುವಿನಲಿ ಹುಸಿ ತುಂಬಿ, ಮನದೊಳಗೆ ವಿಷಯ ತುಂಬಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿಲ್ಲ.”

ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ದಿವ್ಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಬಸವಣ್ಣನು, ಶಿವನ ಹೆಸರುಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಶರಣರು ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುವನು. ಹೇಗೆಂದರೆ—

“ಗಳಿಯ ಹಂಜರವಿಕ್ಕಿ, ಸೊಡರಿಂಗಿಣ್ಣೆಯನೆರೆದು, ಬತ್ತಿಯನಿಕ್ಕಿ ಬರವ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದೆನೆಲಗವ್ವಾ! ತರಗೆಲೆ ಗಿರಕೆಂದಡಿ, ಹೊರಗನಾಲಿಸುವೆ. ಅಗಲಿದೆನೆಂದೆನ್ನ ಮನ ಧಿಗಿಲೆಂದಿತ್ತೆಲೆಗವ್ವಾ! ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂದು ಶಿವಾ ಎಂದೊಡಿ ಸಂತೋಷಬಟ್ಟಿನೆಲೆಗವ್ವಾ!”

ಮನದೊಡೆಯನು ಶಿವನಾದರೆ, ಮನೆಯೊಡೆಯರು ಶರಣರು. ‘ಅನ್ಯವಧುವೆಂಬುದು ದೇವನ ರಾಣಿವಾಸ’ವೆಂಬ ದಿವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಪರಧನವನೊಲ್ಲೆನೆಂಬ ಭಲ, ಪರಸತಿಯನೊಲ್ಲೆನೆಂಬ ಭಲ ಇದ್ದವು. ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ದೇವನಿತ್ತಷ್ಟೇ ಧನವು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು

ಅದನ್ನು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವನು; ಶುದ್ಧಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡೆಂದು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಮನವು ಎಂತು ಕುಣಿದರೂ ಅದನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವನು. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವೆನ್ನುವುದರಿಂದ ತನುವಿನ ರಕ್ಷಣೆಯು ಅವ್ಯರ್ಥವೆನ್ನುವನು. ಹೀಗೆ ತ್ರಿಕರಣಗಳನ್ನೂ ದೇವನಿಗೆ ನೀಡಿ, ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ಇಂತು ಆಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು?

“ನೀನಿರಿಸಿದ ಮನದಲ್ಲಿ ನಾನಂಜೆನಯ್ಯ; ಮನವು ಮಹಾಘನಕ್ಕೆ ಶರಣುವೊಕ್ಕುದಾಗಿ. ನೀನಿರಿಸಿದ ಧನದಲ್ಲಿ ನಾನಂಜೆನಯ್ಯ; ಧನವು ಸತಿಸುತಮಾತಾಪಿತರಿಗೆ ಹೋಗದಾಗಿ. ನೀನಿರಿಸಿದ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ನಾನಂಜೆನಯ್ಯ; ತನುವು ಸರ್ವಾರ್ಥತದಲ್ಲಿ ನಿಯತಪ್ರಸಾದಭೋಗಿಯಾಗಿ. ಇದುಕಾರಣ, ವೀರಧೀರಸವ.ಗ್ರನಾಗಿ ನಿಮಗಾನಂಜೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವ.”

ಮನೆ-ಮನೆವಾರ್ತೆಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯವಳ ಮಾತು. “ಪತಿಯು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರಾ ಸತಿಯಿದ್ದು ಫಲವೇನು?”—“ಪತಿಯೇ ಪರದೈವವೆನ್ನುವ ಸತಿ” “ನಂಬಿದ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗಂಡನೊಬ್ಬ ಕಾಣರೋ.” “ಬೆಚ್ಚನ್ನು ಮನೆ, ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನ, ಇಚ್ಛೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದರೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಹಾಕು” ಈ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯವಹಾರ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, “ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸುವ ಮದುವೆಯ ಉದ್ದೇಶ,” “ತನ್ನಂತೆ ಪರರನ್ನು ನೋಡ ಕಲಿಸುವ ಮಕ್ಕಳ” ಗುಟ್ಟು ಇಂಥ ವಿಶಾಲ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಶರಣರು—“ಎರಡು ಕಣ್ಣು ಒಂದಾಗಿ ನೋಡುವ” ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. “ದೇವನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ತಾವಾಗಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ದಾರಿಗೆ ಬರುವರೆಂಬ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಅತುಲವಾಣಿಯ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾಯ ಕೈಲಾಸ; ಕಾಯಕ ಕೈಲಾಸ; ಮನವು ಮಂದಿರ, ಮನೆಯು ದಿವ್ಯ; ಸತಿಯು ಕಾಘನ; ಮಕ್ಕಳು ಆತ್ಮಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಇವುಳ್ಳ ಬಸವಣ್ಣನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಂದಿಯೇಕೆನ್ನಬೇಕು? ಶಿವನ ಸಭೆಯೇ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತವಾಗಿ ಭೂಮಿಗಳಿದಿದೆಯೆಂದರೆ ಸರಿಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೇ?

ಹೊರೆ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಎರಡು ಮಣ, ಉಪ್ಪು ಐದು ಸೇರು, ಒಂದು ಕುಂಟು ಗೋವು, ಇವೇ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ, ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲಲಿ, ಎಂದು ಶಾಂತಯ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಶರಣು ಮಾಡಿದನು.

ಶಾಂತಯ್ಯನಾದರೂ ಈ ಭಾಗ್ಯವು ತನಗೆ ಗುರುನಿರೂಪದಿಂದ ಬಂದುದು, ಇದು ಗುರುಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕವು, ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಅಸಮಾಧಾನಪಡಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮತ್ತು ವೈಭವದ ಮಠವು ತನಗೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ದುಃಖಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವೆ ಅವನು ಲಗ್ನವಾಗುವ ಮೊದಲು ತನಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಯಾರ ಕೂಡವೂ ಮಾತನಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೇವಲ ಶಿವಾನುಭವಿಯು, ನಿರಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ್ಯವು ತನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ವ್ಯಸನಪಡಲಿಲ್ಲ.

ಶಾಂತಯ್ಯನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಮಠದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಕೋರಾನ್ನವನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು. ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವನು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಆಶಾರಹಿತನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ದಿನಾಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟೇ ಧಾನ್ಯ ತರುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಎಂದೂ ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಅವನು ತನ್ನ ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ಶಿವನು ಅವನ ಶ್ರೇಷ್ಠವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನ ಗುಣಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಜಂಗಮರೂಪ ಧಾರಣಮಾಡಿ ಶಾಂತಯ್ಯನಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಮಠದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು.

ಆ ದಿವಸ ಉಗ್ರವಾದ ಚಳಿಯು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಶಾಂತಯ್ಯನು ಕೋರಾನ್ನವನ್ನು ತರಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಒಳಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಯೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಳು. ಜಂಗಮನು ಅವಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಅವಳಿಗೆ— ನನ್ನ ಸೀತಕ್ಕೆ ವಸನ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಚಳಿಯಿಂದ ನಡಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಮಠದಲ್ಲಿ

ಅರಿವೆಯ ಚಿಂದಿಯು ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಉಟ್ಟ ಸೀರೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತಯ್ಯನು ಉಟ್ಟ ಧೋತ್ರ ಇವುಗಳ ಹೊರ್ತು ಯಾವ ವಸನವೂ ಅವರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸತಿಪತಿಗಳು ದಾಸೋಹ ನಡಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಕಾಯಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಆ ಸತಿಯು ತಾನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಆರು ಮೊಳದ ಸೀರೆಯೊಳಗೆ ಅರ್ಧವನ್ನು ಹರಿದು ಆ ಜಂಗಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆದರೆ ಅವನು— ಇಷ್ಟು ನನಗೆ ಸಾಕಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ವೈಮಲೇ ಉಳಿದ ಮೂರು ಮೊಳದ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅರ್ಧವನ್ನು ಹರಿದು ಆ ಜಂಗಮನಿಗಾಗಿ ಇಟ್ಟಳು. ಆದರೂ ಅವನು ಇಷ್ಟು ಸಹ ತನಗೆ ಸಾಲದೆಂದು ಅದನ್ನೂ ತನಗೆ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಅರಿವೆಯ ತುಣುಕನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ಹೊರಟು ಹೋಗಹತ್ತಿದನು.

ಆಗ ಆ ಸತಿಯು ಸೀಳಿದ ಬಟ್ಟೆಯ ಆ ಎರಡೂ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಎಡದ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದು— ಇವುಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಆ ಜಂಗಮನ ಹಿಂದೆ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರಹತ್ತಿದಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಪುರಜನರು ಅವಳ ದಾನಗುಣವನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಯ್ಯನು ಕೋರಾನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರಲು, ಅವನು ಇದಿರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಸತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಇದೇನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಅವನು ಅವಳಿಗೆ— ಹೌದು, ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಉಡಿಗೆಯು ಈ ಜಂಗಮನಿಗೆ ಸಾಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನದಿಗೆ ಯನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಸೀತದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ತಾನುಟ್ಟ ಮೂರು ಮೊಳದ ಇಡೀ ಧೋತ್ರವನ್ನೇ ಕಳೆದು ಜಂಗಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ದಿಗಂಬರಿಯಾದನು! ಪುರಜನರು ಸತಿಪತಿಗಳೇವರ ಈ ಅಲೌಕಿಕ ನಿರಿಚ್ಛಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದರು. ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ನಾದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶಾಂತಯ್ಯನು ದಿಗಂಬರಿಯಾಗಿಯೇ ಜನರಲ್ಲಿರಹತ್ತಿದನು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ದಿಗಂಬರಿಗಳು ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಂತಯ್ಯನ ಈ ವೃತ್ತಿಯು ಜನರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ವಿರೋಧವೆ ನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ಇದರಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದರಿಂದ ಜನರು ಅವನನ್ನು 'ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯ'ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನು, ಅಲ್ಲದೆ ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸುವವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವವನಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ವಚನಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವ ಅವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯು 'ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೆ ಕೆಳಗಿನ ಅವತರಣದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಅದು ಆವುದೆಂದರೆ—

".....ಮಹಾಪ್ರಭುವು ಲಿಂಗಾಂಗಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವಮಾಡಿ ವೇಧಾ, ಮಂತ್ರ, ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯನಿತ್ತು ಇಷ್ಟ ತೊಂದ ತೆರದ ವಿಚಾರವನರುಪಿ, ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲದಾಚರಣೆ, ಇನ್ನೂರು ಹದಿನಾರು ಸ್ಥಲದ ಸಂಬಂಧವ ತೋರಿ, ಸರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸ್ವರೂಪು ನಿಲುಕಡೆಯ ತೋರಿಸಿ ಸಾಕಾರ ನಿರಾಕಾರದ ನಿಜದ ನಿಲು ಸ್ವರೂಪು ನಿಜಶಿವಯೋಗದ ನಿರ್ವಯಲವ ಕರುಣಿಸಿ, ಸತ್ತು ಕಡೆಯನರುಹಿ ನಿಜಶಿವಯೋಗದ ನಿರ್ವಯಲವ ಕರುಣಿಸಿ, ಸತ್ತು ಚಿತ್ತಾನಂದ ನಿತ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣ ಅವಿರಳ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪ ತಾನೆಂದರುಪಿದರು ನೋಡಾ. ಇಂತು ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬೆಸಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಚಿದಂಗ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಚಿದ್ಭವ ಶರಣ ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೋಳಗಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲಪ್ರಮುಖರೇ ಬೋಧಿಸಿದರು ನೋಡಾ. ಅದೇ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೇ ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನೆಂಬ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರನು ಚಂಗಣಗಿಲ ಮಂಟಪದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಂಗೆ ಬೋಧಿಸಿದರು ನೋಡಾ. ಅದೇ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೇ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೆಂಬ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರನು ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ತಮ್ಮಡಿ ಗಿರಗಿ ಬಂದ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮ ಶಿವಶರಣರೇ ಸ್ವಾನುಭವಸೂತ್ರವ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ನೋಡಾ. ಅದೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವ ನಿನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರ ಮುಖ ಸುತಿದರು ನೋಡಾ. ಅದೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವ ನಿನ್ನ ಶ್ರೋತ್ರ ಮುಖ

ದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರ್ಪ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿವು. ಕೇಳಿ ಮಹಾಲಿಂಗಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಂತ್ಯ ಪ್ರನಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪ್ತನಾಗಾ ಎನ್ನಾಜ್ಞಾ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಗನಬಸವೇಶ್ವರಾ."

ಇದರಮೇಲಿಂದ ನಿರ್ಲಜ್ಜಶಾಂತಯ್ಯನು ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವ, ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಇವರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಠಾಧಿಪತಿಯು. ಆದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತರ ಗತಿಯು ಶಿವಾನುಭವಿಯಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶಿಕನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ದಾಸೋಹವನ್ನು ನಡಿಸುವಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರತ್ವವನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಲು ಹೆದರಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವು ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ತನಾದನು. ಅವನ ಸಮಾಧಿಗೆ 'ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು.

ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವೈ.

ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯನ ನಿರಾಶಾವೃತ್ತಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯು. ಆದರೂ ಅವನು ವೈಭವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ದಿಗಂಬರಿಯಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಿಂದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಹು ಜನರು ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವೈಯು ಒಬ್ಬಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಸೋಮವೈಯು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಣದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಬತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕಿ ಮಾಡಿ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತ ದಾಸೋಹ

ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಚನಕಾರಳಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಶಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾದ್ದರಿಂದ “ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಶ್ವರಾ” ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಒಂದೇ ವಚನವು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ.

ವಚನ

(೧) ಹದತಪ್ಪಿ ಕುಟ್ಟಲು ನುಚ್ಚಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಕಿ ಎಲ್ಲಿ? ಪ್ರತಹೀ ನನ ನೆರೆಯ ನರಕವಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಅರಿಯದಾದರೂ ಹೋಗಿ. ಅಂದು ಬೆರೆದಿನಾದರೆ ಕನ್ನಗತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯ ಕೊಯ್ಪಿರಯ್ಯ. ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ಒಲ್ಲೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಶ್ವರಾ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು.

ಕೋಲಂಬೆ

ಜಾತಿಗೊಳಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ನಿಜಾಮ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಂದೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶಿವಭಕ್ತನು ಪಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಕೋಲಂಬೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಕೇವಲ ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅವರು ದಿನಾಲು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಶಿವಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಗಳಾದರೂ ಅವರೊಡನೆ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪದೆ ದೇವದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬರುವಳು.

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕೋಲಂಬೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವಪೂಜೆ ಮಾಡಲೆಣಿಸಿ ಅವಳು ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿ ದೇವರೆಂದು ಒಂದು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಮನೆಯಿಂದ ತೈಲತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಬರಹತ್ತಿದಳು. ಆಗ ಅವಳೊಡನಾಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ತುಪ್ಪ ತೈಲವನ್ನು ತಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನೆರೆದು ಅಟ್ಟುಗೊಳನಾಡುವೆವೆಂದು

ಅಡಿಗೆಯ 'ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ದೀವಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಬರಹತ್ತಿದರು. ಹೀಗೆ ಕೋಲಂಬೆಯೂ ಉಳಿದ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳೂ ಬಾಲಲೀಲೆಯಿಂದ ಆ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡಹತ್ತಿದರು.

ಅದರ ಒಂದು ದಿವಸ ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ನೀವು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ತೈಲ ತುಪ್ಪ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ, ಇಂಥ ಆಟವು ನಿಮಗೇಕೆ, ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡಿರಿ, ಎಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದರು. ಆಗ ಕೋಲಂಬೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಎಂದಿನಂತೆ ಗುಡಿಸಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೀಪವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆ ದಿನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಆಕಳೂ ಹಾಲು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಜನರು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಕೂಡ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಜನರೆಲ್ಲ ವಿಸ್ಮಯಬಟ್ಟು ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ಹೀಗೇಕಾಯಿ ತೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತರ ಮಯ್ಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಂದು, ನೀವು ಕೋಲಂಬೆಯ ಕೂಡ ಆಡುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಅವರು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಗೊಟ್ಟರೆ, ಗೋವುಗಳು ಹಾಲು ಕರೆಯುವವು ಎಂದು ವಾಕ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೋಲಂಬೆಯ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗೆಳತಿಯರ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೈಲ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅವರು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಪಶುಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಲ ಕರೆದವು. ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಕೋಲಂಬೆಯ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಎಂಥ ಘನತರವಾದದ್ದೆಂಬದನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹೊಂದಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕೋಲಂಬೆಯು ತನ್ನ ಕೆಳದಿಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಾನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ದಿನಾಲು ಹೋಗಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಆಟವನ್ನಾಡಿ ಬರುವಳು.

ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಆಟವು ಕೇವಲ ವಿನೋದವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗುಡಿಸಲು, ಆ ಲಿಂಗದ ಕಲ್ಲು, ಆ ದೀಪ, ಆ ನೈವೇದ್ಯ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯುವವೆಂಬ ದೃಢಭಾವವು ಅವಳ

ಳಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದಿತು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿಯ ಪಾಡ್ಯದ ದಿವಸ
ಕೋಲಂಬೆಯೂ ಅವಳ ಒಡನಾಡಿಗಳೂ ದೇವಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿರು
ವಾಗ ಒಬ್ಬ ದುರ್ಜನನಾದ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಕನು ತನ್ನ ಗೋವುಗಳನ್ನು
ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಆ ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ
ಅವುಗಳನ್ನು ತರುಬಿದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ,
ಇಂಥ ಬಾಲಿಕೆಯರ ಕಯ್ಯಿಂದ ಶಿವನು ಎಂದಾದರೂ ಪೂಜೆಗೊಂಬು
ವನೇ? ಈ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಅದು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗದೇ?
ಇದನ್ನು ನೋಡುವೆನೆಂದು ಅವನು ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಕಿಚ್ಚುನಿಕ್ಕಿದನು. ಕೂಡಲೆ
ಆ ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಭಗ್ಗನೆ ಬೆಂಕಿಹತ್ತಿ ಜ್ವಾಲೆಯು ಸೂತ್ತಲೂ ಪಸ
ರಿಸಹತ್ತಿತು. ನೆರೆದ ಮಕ್ಕಳು ಓಡಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದವು. ವೈಷ್ಣವನ
ಗೋವುಗಳು ಬೆವರಿ ಆಡವಿಗೆ ಹೋದವು. ಆದರೆ ಕೋಲಂಬೆಯು
ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಹೊರಬಿದ್ದು ಓಡಿ ಹೋಗ
ಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನೆದುರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗ
ಆ ಕಿಚ್ಚು ಅವಳನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಂದಿಹೋಯಿತು!
ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ವೈಷ್ಣವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚುಬಿದ್ದು ಅದು ಪಟ್ಟಣ
ದಲ್ಲಿ ಬೆಂದುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೋಲಂಬೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ನಾಗಿ ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವಳು ತನ್ನೊಡನಾಡುವ
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜಯವಾಗಬೇಕು, ವೈಷ್ಣವನ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮನೆಗೆ
ಕ್ಷೇಮವಾಗಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಶಿವನು
ಒಲಿದು ವರವನ್ನಿತ್ತನು. ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಆ ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲು ಕುಲ್ಲುಗುಡಿ
ಯಾಯಿತು. ಅವಳು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಲೆ ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಾಯಿತು.
ವೈಷ್ಣವನ ಮನೆಯು ಮೊದಲಿನಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಸುಡು
ತ್ತಿದ್ದ ಆ ಜ್ವಾಲೆಯು ಬೆಳಗು ಶಿವನಿಗೆ ಆರತಿಯಾಯಿತು. ಕೋಲಂ
ಬೆಯು ಶಿವನಿಗೆ ಆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು
ಕೋರಿ, ಶಿವನನ್ನು ಪಾಡುತ್ತ ಅವನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.
ಮರಜನರು ಕೋಲಂಬೆಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ವೇಳೆ
'ಕೋಲಂಬೆಯ ಹಬ್ಬ'ವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಅವಳಿಗೂ
ಜಾತಿಗೊಳಮರಕ್ಕೆ 'ಕೋಲಂಬೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಆ
ಹೆಸರು ಅದಕ್ಕೆ ಈಗಲೂ ಇದೆ.

ಶಂಕಿತೊಂಡಿ

ಶಂಕಿತೊಂಡಿಯು ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡು
ತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ ದನಗಳನ್ನು ಕೂಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಆಡವಿಗೆ ಹೋಗುವನು. ಇದರಿಂದ ಬಂದ ಕೂಲಿಯ ಮೇಲೆ ಅವನು
ತನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕನು.
ಅವನು ಆಡವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವನೂ ದನ ಕಾಯುವ ಬೇರೆ ಬಾಲಕನೂ
ಗುಂಪಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಚಂಡು ಫಣಿ ಮೊದಲಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತ
ವೇಳೆಗಳೆಯುವರು. ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಬ್ಬರೂ 'ಶಂಕರಲಿಂಗನ
ಆಟ'ವನ್ನಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಗುಡಿಯನ್ನು
ಕಟ್ಟಲುದ್ಯೋಗಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕಾಡುಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು
ಕೂಡಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಒಂದು
ಮಾಟಾದ ಕಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಅದು 'ಶಂಕರಲಿಂಗ'ನೆಂದು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆರೆದರು.
ಸೇಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಅದನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿ ಸೋಸಿ ಅದು ಭಸಿತ
ವೆಂದು ದೇವರಿಗೆ ಹೂಸಿದರು. ತಾವೂ ಹೂಸಿಕೊಂಡರು. ಕಾಡ ಪತ್ರೆ
ಗಳನ್ನೂ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ತಂದು ದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಿದರು. ತಾವು ಮನೆ
ಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು
ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭುಂಜಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವ
ವುಳ್ಳವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾಯು
ತ್ತಿದ್ದ ದನಗಳಾವವೂ ಆಡವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದಾದವು. ಅವು ಎಲ್ಲಿಯೋ
ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆಗ ಅವರು ಬಹಳ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ನಾಲ್ಕೂ
ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಅವು ಎಲ್ಲಿಯೂ
ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲ ಹತ್ತು ತಾಸುಗಳ ವರೆಗೆ ಆಡವಿ
ಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ದಣಿದರು. ಆಗ ಅವರು ದನ
ಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಜೋರರು ಒಯ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖ
ದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ರೋದನ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ತಮ್ಮ ತಾಯಿತಂದೆಗಳೂ
ದನಗಳ ಒಡೆಯರೂ ಬಹಳ ರೋಷವುಳ್ಳವರಾಗುವರೆಂದು ಭಯಭೀತ
ರಾದರು. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದು
ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅವರು

ಅವರ ಮನದಂತೆ ಅವರಿಗೆ ತಲೆದೋರಿದನು. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರುವ ಇಂಥ
ವಿಶ್ವಾಸವು ಬಹು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ದೊಡ್ಡವರಾದರೂ ಕೂಡ ಮಕ್ಕ
ಳಂತೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ಮೂರ್ಛಾ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತಾಳಿದಲ್ಲಿ
ಅದು ಉಚ್ಚತರದ ಭಕ್ತಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೋಲಂಬೆಯ ಮತ್ತು
ಶಂಕಿತೊಂಡಿಯ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಂಬಾರಗುಂಡಯ್ಯ.

ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವನ ಸ್ಥಲದ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಐದು
ಬಗೆಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅವು ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕ
ಗಳು, ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು, ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು,
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು ಮತ್ತು ಶರಣಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳು
ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಸ್ಥಲದ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ವಿಶ್ವಾಸ ಇವುಗಳು
ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಹೇಶ್ವರನ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಠೆ,
ಕಾರ್ಯ, ಸಾಹಸಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸಾದಿಯಾದವನ ಕಾಯಕ
ಗಳಲ್ಲಿ ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥತೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ
ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯವನ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ವಿಕಾಸವಿರುತ್ತದೆ.
ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯೂ ಅಂತರಿದ್ರಿಯಗಳ ಜಾಗ್ರ
ತಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಶರಣಸ್ಥಲದವನ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಮತ್ವ, ವಿಶ್ವ
ಬಂಧುತ್ವ, ಸುಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿಯವರೂ
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟಗುಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿ
ಸುತ್ತ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಡೆಗೆ ಆರನೆಯ ಸ್ಥಲವಾದ ಐಕ್ಯ ಅಥವಾ
ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ
ತರದ ಜನರು ತಮಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಒಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು
ಅದರ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮವಿಕಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾಯಕಗಳು ಉಪಜೀವನದ ಹೊರೆಗಳಿರುತ್ತವೆಂಬುದೇನೋ
ನಿಜವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಲಿಂಗ, ಮನ,
ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ ಲಿಂಗಕಳೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುತ್ತ ತ್ರಿಲಿಂಗ

ಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಒಂದು
ಬಗೆಯ ಲಿಂಗಮೂಜೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಲಿಂಗ ಮೂಜೆ
ಎಂದರೆ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮೂಜೆ ಮಾತ್ರ
ವಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿತ್ಯಕಾಯಕದಲ್ಲಿ
ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಯಕವು ಶಿವಾನುಭವಿಯ
ಶಿವಯೋಗ ಸಾಧನವೆಂತಲೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ
ಬಲಿಕೆ ಅಥವಾ ಬಲ್ಲಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ
ಕುಂಬಾರನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅವನ ಸತಿಯ
ಹೆಸರು ಕೇತಲದೇವಿ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು
ಮಾರಿ ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಉಪಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಂಡಯ್ಯನು
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿಯ ಅಂತರಿದ್ರಿಯ
ಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದವುಗಳಾದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಷಟ್
ಚಕ್ರಗಳೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗದ ಕಳೆಗಳೂ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ
ಜಾಗ್ರತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಬಾಹ್ಯ ಕಾಯಕವು
ಅವನ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗು
ತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಬಾಹ್ಯ ತಿಗರಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ
ಅವನ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆಯು ಪ್ರಸ್ಫುರಿಸಹತ್ತುವದು. ಆಗ
ಈ ಚಕ್ರಗಳೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಗರಿಯಂತಾಗುವವು. ಆ ತಿಗರಿಗೆ ಅವನು
ಸುತ್ತವ ದಾರವೆಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿಯ ಜ್ಞಾನವು. ಅಂದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನದ
ಮೂಲಕ ಅವನು ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಂಟು
ಮಾಡುವನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟದ ತೋರಿಕೆ ಎಂಬ
ಅವನ ಭಾವನೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಸರಿನ
ಮುದ್ದೆಯಾಯಿತು. ಅವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ದೃಢವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯು ಅವನ
ತಿಗರಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ಕೋಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಗುಂಡಯ್ಯನು ತನ್ನ
ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂತರಂಗಿಕ ತಿಗರಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ
ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅವು ಸಿದ್ಧವಾದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಸುಜ್ಞಾನ
ವೆಂಬ ಕೊಡತಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಧ್ವನಿಮಾಡಿ ನೋಡುವನು.
ಆಗ ಆ ಧ್ವನಿಯು ಜನರು ಬಾರಿಸುವ ಕರಡಿ, ಕಂಸಾಳ, ಕಹಳೆ,

ಡಮರುಗ, ಮುರುಜ, ಮೃದಂಗ ಧ್ವನಿಗಳಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸು
ವದು. ಹೀಗೆ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಹತ್ತಲು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪರಮಾತ್ಮ
ನಲ್ಲಿ ಪರವಶವಾಗುವದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅವನು
ಬಂದವರನರಿಯನು, ಹೋದವರನರಿಯನು. ಇದು ಅವನ ಲಿಂಗದ
ವಿಕಳಾವಸ್ಥೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು
ತಟ್ಟುತ್ತ ಅವುಗಳ ಧ್ವನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಟ್ಯವನಾಡುವನು. ಆಗ
ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೂ ಪರಶಿವನೂ ಜಗತ್ತೂ ಏಕ
ತಾನದಿಂದ ನೃತ್ಯಮಾಡಹತ್ತುವವು. ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾದ ಗುಂಡಯ್ಯನ
ಕಾಯಕವು ಈ ರೀತಿಯದಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಗುಂಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ
ಕುಡಿಯುತ್ತಿರಲು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವನು ತಲೆದೂಗಹತ್ತಿದನು. ಆಗ
ಪಾರ್ವತಿಯು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವನಿಗೆ—ನೀವು ಹೀಗೇಕೆ ತಲೆದೂ
ಗುತ್ತೀರಿ, ಎಂದು ಕೇಳಲು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಯ್ಯನೆಂಬ ಭಕ್ತನು
ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳ ದನಿಗೆ ನಾನು ಅವನ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯವನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ
ಪಾರ್ವತಿಯು ಆ ನಿಮ್ಮ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇ
ಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶಿವನು—ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ನಡೆ. ಆದರೆ
ನೀನು ಮಾತ್ರ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು
ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಶಿವನೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕಿಳಿದು ಪಾರ್ವತಿಯು
ಬಾಂದಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು, ಮತ್ತು ಶಿವನು ಗುಂಡನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ
ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆದರೆ ಶಿವನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿ
ದ್ದಾನೆಂಬುದರ ಅರಿವು ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು
ಬಾರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದ್ದನು. ಶಿವನು ಅವನ ನಿಸ್ಸೆಗೆ
ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದು ಅವನು ಯಾವ ಲಿಂಗ
ವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಒಳನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದನೋ ಆ
ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮೇಳವಿಸಲು,
ಕೂಡಲೆ ಗುಂಡನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದನು
ಮತ್ತು ಇದಿರಿಗೆ ಶಿವನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ಗುಂಡಯ್ಯನು ಉಬ್ಬಿ ಸರ್ವ

ಸುಖದಿಂದ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಕುಡಿದಾಡಹತ್ತಿದನು. ಅವುಗ
ಳನ್ನು ಅವನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಶಿವನನ್ನು ಸುತ್ತವನು. ಸುತ್ತುತ್ತ
ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಕುಡಿಯುವನು. ಈ ಕುಣಿತದಲ್ಲಿ ಪರಮಸುಖವು
ಅವನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಲು, ಆ ಸುಖವು ಶಿವನನ್ನು ತಾಕಿತು. ಅದು
ತಾಕಿದ ಕೂಡಲೆ ಶಿವನೂ ಗುಂಡಯ್ಯನಂತೆಯೇ ಕುಡಿಯತೊಡಗಿ
ದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ದಶಭುಜಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಪಸ
ರಿಸಿದನು. ಪಸರಿಸಿ ತನ್ನ ನೃತ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಜಡೆ
ಗಳು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡಹತ್ತಿದವು. ಅವನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಲೋಕಗ
ಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೀಳಹತ್ತಿದವು. ಅವನ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿಯ ಸುರನದಿಯು ತುಳು
ಕಾಡಹತ್ತಿತು. ಶಶಿಕಳೆಯು ಅಲ್ಲಾಡಹತ್ತಿತು. ಡಮರುಗವು ಥಂ ಥಂ
ಥಣಲ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಹತ್ತಿತು. ಮೊಂಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಘುಲುಘುಲು
ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಹತ್ತಿದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುಂಡನ ಮುಂದೆ ಶಿವನು ಕುಣಿ
ಯಹತ್ತಲು ಗುಂಡನೂ ಅವನೊಡನೆ ಕುಡಿಯಹತ್ತಿದನು. ಅವರಿಬ್ಬರ
ಕುಡಿತವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಬಂದ ಶಿವನ ಗಣಸಮುದಾಯವೂ ಕುಣಿ
ಯಹತ್ತಿತು. ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಶ್ವವೂ ಕೂಡ ಗುಂಡಯ್ಯನ
ಮಡಿಕೆಯ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಆಡಹತ್ತಿತು. ಹೀಗೆ ಸುಖರಸವು ಎಲ್ಲೆ
ಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಸರಿಸಿತು.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ
ಇದು ಜೋದ್ಯವೆಂದೆನ್ನುತ್ತ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಉಳಿದರೆ ವಿಶ್ವವು
ನಾಶವಾಗುವದು. ಇದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಶಿವ
ನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಅವನು ತನ್ನ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ
ಮಾಡಹತ್ತಲು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ಅಲುಗಾಟವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ
ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಶಾಂತಸ್ಥಿತಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು.

ಆಗ ಶಿವನು ಗುಂಡಯ್ಯನಿಗೆ—ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ
ದೆನು. ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಅದನ್ನು ಬೇಡು ಎನಲು, ಗುಂಡಯ್ಯನು—
ಮಡಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರು
ವಂತೆ ಕರುಣಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಶಿವನು—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ
ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಗುಂಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮಡಿಕೆಯ

ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಾದ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆದನು.

ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮಣ್ಣಿನ ಐರಣಿ (ಕಲಶ)ಗಳನ್ನು ತರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅವುಗಳನ್ನು 'ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ' ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಮೊದಲು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಊದುತ್ತ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಅವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಲಗ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಒಬ್ಬ ಕುಂಬಾರ ನನ್ನು ಮೊದಲು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ, 'ಕುಂಬಾರಗುಂಡಯ್ಯ'ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವನಿಂದ ಆ ಕಲಶಗಳನ್ನು ತರುವದೂ ಉಂಟು. ಇದರಿಂದ ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಕುಂಬಾರಗುಂಡಯ್ಯನ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವು ಬಹಳ ವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಾಯನವೂ ನಾಟ್ಯಕಲೆಯೂ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧನಗಳು, ಕಾಯಕವು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಒಂದು ಸಾಧನವು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳು ಇವನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ.

ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣ.

ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನೆಂಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಣ್ಣನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನು ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಕಲಿತು ಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅಂದು ಬರುವನು. ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅವನು ಎಂದೂ ತಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಜನರು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಭಾವವುಳ್ಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದವರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದುದಿನ ವಿಕ್ರಮಾದಿ

ತ್ಯನು ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನ ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸ್ತೋತ್ರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ— ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀನು ದಿನಾಲು ನನ್ನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅನ್ನುತ್ತಿರು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದೇಮೇರೆಗೆ ಸಂಕಣ್ಣನು ರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದಿನಾಲು ಅವನ ಮುಂದೆ ಶಿವಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅಂದುಬರುವನು. ಸಂಕಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಜನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ದಿನಾಲು ಒಂದು ವರಾಹಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವನು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಕಣ್ಣನು ತನ್ನ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದನು.

ಅರಸನಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಗಾಯಕರಿದ್ದರು. ಅವರು ಅರಸನು ಸಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮನ್ನಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಕಣ್ಣನ ಸಲುವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಸೂಯಾಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿದವರಾದರು. ಅವರು ಒಂದು ದಿವಸ ರಾಯನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು—ನಾವು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಸಂಕಣ್ಣನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಟ್ಟು ಹಾಡುವೆವು, ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ರಾಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವರು ಅವನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ರಾಗಗಳನ್ನು ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಹಾಡತೊರಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಸಂಕಣ್ಣನಿಗೂ ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಲು, ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ರಾಗಮಾಡಿ ತೊರಿಸಿದನು. ಆಗ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಇವನಿಗೆ ರಾಗದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಸದ್ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅವರಿಗೆ—ಸಂಕಣ್ಣನು ಒಬ್ಬ ಶಿವಶರಣನಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಸತ್ಯನು, ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವನನ್ನು ಉಳಿದ ಗಾಯಕರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನ್ನಿಸಿ ದಿನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ 'ರಾಗ ರಸಾಂಕ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಗಾಯಕರು—ರಾಜನು ಬುದ್ಧಿವಂತನಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಗಾಯನವಿದ್ಯೆಯು ಏನೂ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲದವನನ್ನು

ಅವನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ನೊಂದವರಾಗಿ ಓಲಗದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಆದರೆ ಸಂಕಣ್ಣನು ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಕೋಪವನ್ನು ತಾಳಲಿಲ್ಲ. ಅರಸನು ತನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸಿದನೆಂದು ಉಬ್ಬಿಲ್ಲ. ಅವನು ಎಂದಿನಂತೆ ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸಿ ಬರುವನು.

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಗೌಳದೇಶದ ಒಬ್ಬ ಗಾಯಕನು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಅರಸನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮನ್ನಣೆ ಹೊಂದಿದವನಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—ನಾನು ನಾಳಿನ ದಿವಸ ನಿಮ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಗರಸಾಂಕನು ನನ್ನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರಸನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಸಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಬಹಳ ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅವನು ಕಡೆಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಮೊರೆಹೊಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ರಾತ್ರಿಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪರಮಾತ್ಮನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು—ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನನಗೆ ಈಗ ಎಂಥ ಸಂಕಟ ಬಂದಿತು! ಇದರಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಲಿಂಗದೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಶಬ್ದವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಅದು—ಸಂಕಣ್ಣನೇ ಅಂಜಬೇಡ. ನಾಳೆ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಲ್ಲಂತೆ ಹಾಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕಾಯುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

ಗೌಳ ದೇಶದ ಗಾಯಕನು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒಂದು ಗೃಹದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಳದವರೊಂದಿಗೆ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಘೋರವಾದ ಮಳೆಯು ಬೀಳಹತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆಯು ಎತ್ತಲೂ ಮುಸುಕಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬಾಲಕನ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಗಾಯಕನು

ಇಳಿದಂಥ ಗೃಹದ ಮೊಗಸಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮರದಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಗ ಮಳೆಯು ಒಂದೇಸವನೇ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲ ತೊಯ್ದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ತರಳನು ತನ್ನ ಗಾಯನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಕಷ್ಟಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯನವೇ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಬಗೆಯಿಂದಲೋ ಏನೋ ಎಂದೆನ್ನುವಂತೆ ಅವನು ದಿವ್ಯವಾದ ಇಂಪಾದ ಸ್ವರದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ಇಷ್ಟತ್ತೊಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಗಗಳಿಂದ ಬಹು ಮಂಜುಳವಾಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಅನ್ನಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಒಳಗಿದ್ದ ಗೌಳಗಾಯಕನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ—ಇದು ಎಂಥ ಚೋದ್ಯವು! ಈ ತೆರನಾಗಿ ಹಾಡುವಂಥವನನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಗಾಯಕನು ಮಹಾತ್ಮನಿರಬೇಕು. ಅವನು ಮನುಜನಲ್ಲ. ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತ ಬಾಲಕನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆತಂದು—ಭಲರೆ! ಭಲರೆ! ನೀನೆಂಥ ಗಾಯಕನು!! ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಹತ್ತಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಾನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಡಗ, ಪದಕ, ಪೆಂಡೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನೆದುರಿಗೆ ಕರಗಳನ್ನು ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಆದರೆ ಆ ಬಾಲಕನು ಉತ್ತರವನ್ನೀಯದೆ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನನಾಗಿ ಪದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ನಿಂತನು. ಅವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಗಾಯಕನು—ಬಾಲಕನೇ, ನಿನಗೆ ಇಂಥ ಗಾಯನವನ್ನು ಕಲಿಸಿದವರಾರು, ಎಂದು ಕೇಳಲು—ನಾನು ರಾಗರಸಾಂಕನ ಊಳಿಗದವನು. ನನಗೆ ಯಾರು ಹಾಡು ಕಲಿಸಿದರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಯಜಮಾನನು ಹಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಾನು ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಎಂದನು. ಆಗ ಗೌಳಗಾಯಕನು ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಬೆಚ್ಚಳಿಸಿ ಬಿದ್ದನು, ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಹೀಗಿದ್ದರೆ, ನಾಳೆ ರಾಗರಸಾಂಕನ ಮುಂದೆ ನಾನೇನು ಹಾಡಲಿ, ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ತಲೆದೋರಿ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ. ದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ಬಹು

ರಂಗವಾಗಿ ನನಗೆ ಅಪಯಶಸ್ಸು ಬರುವದು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಅದೇ ಕ್ಷಣದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಳದವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಾಜ ಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದನು.

ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ರಾಗರಸಾಂಕನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು--ರಸಾಂಕನೇ, ಸಾವಧಾನದಲ್ಲಿರು. ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದ ಗಾಯಕನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಜದಿರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾಗರಸಾಂಕನು ಅವನ ಮಾತುಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ--ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ನಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವನನ್ನು ಗಣಪದವಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು.

ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ಗಾಯನವು ಭಕ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಗಾಯನದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಒಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಗಾಯನವನ್ನು ಕಲಿತವನಲ್ಲ. ಅವನು ತನಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹಾಡುವನು. ಆದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು. ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಗಾಯನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಒಂದು ಉಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ--

“ತಾಳ ಮಾನ ಸರಿಸವನರಿಯೆ. ಓಜೆಬಜಾವಣಿಯ ಲೆಕ್ಕವನರಿಯೆ. ಅವೃತಗಣ ದೇವಗಣವನರಿಯೆ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ ”

ಕಥಾಂತರಗಳು.

ರಾಗರಸಾಂಕನ ವೃತ್ತಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ಶಿವನು ಅವನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ದಿನಾಲು ೧೨ ವರಾಹಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಂದ ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಡನು ಜಂಗಮದಾಸೋಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂತಲೂ ರಾಗರಸಾಂಕನು ಮದು

ರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದನೆಂತಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಾಲಕನ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಗಾಯನ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೌಳ ಗಾಯಕನಿಗೆ-ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ರಾಗರಸಾಂಕನ ದಾಸಿಯು. ಅವಳು ರಸಾಂಕನು ಹಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಅಕೆಯು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿ ಗಾಯನ ಕಲಿತೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನೆಂತಲೂ ಕಥಾಂತರಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ರಾಗರಸಾಂಕನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಉತ್ತರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಓಲಗದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಇದನ್ನೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಾಲುಕ್ಯರಾಜನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯ

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಸದಾಚಾರಿಗಳೂ ಸತ್ಯೀಲರೂ ವ್ಯಸನರಹಿತರೂ ಆಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಅವರ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಫಲವಾಗಲಾರವು. ಆದುದರಿಂದ ವಚನಕಾರರು ಸದಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನ, ಜಾರತನ, ಅಸತ್ಯ, ಹಿಂಸಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಆಚರಿ ಸುತ್ತ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮ ರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದೇ ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಶಿವಾನು ಭವಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಅಪರಿದ್ಧ ಸ್ಥಾನವು ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರ, ವಾರಣಾಸಿ ಎಂದು ವಚನಕಾರರು ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರ ಸುತ್ತಲೂ ಲಿಂಗಕಳೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ವಸರಿಸಿ ರುತ್ತದೆ. ಅವರ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಚ್ಚ ಭಾವನೆಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಸಹ ವಾಸಕ್ಕೆ ವಚನಕಾರರು ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರು ತಾವರೆಯಂತಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ವಚನಗಳುಂಟು. ಅಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿ

ಣಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆಗದಂತೆ ಅವರು ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಭವಿಗಳೂ ದುರಾಚಾರಿಗಳೂ ಇದ್ದರೂ ಇಂಥವರು ಅವರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಮುಷ್ಪಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಂಥ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕೆಡುಕರು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ತಮ್ಮ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಭವಿಗಳಿರಲಿ ಅಥವಾ ಭಕ್ತರಿರಲಿ, ಸದಾಚಾರಿಗಳಿರಲಿ ಅಥವಾ ದುರಾಚಾರಿಗಳಿರಲಿ, ವ್ಯಸನಿಗಳಿರಲಿ ಅಥವಾ ನಿರ್ವ್ಯಸನಿಗಳಿರಲಿ ಯಾರಿದ್ದರೂ ಅವರೊಡನೆ ಅವರು ಸ್ನೇಹದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ದ್ವೇಷಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಈ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕೆಡಕು ಜನರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೇವಲ ಶಿವಾನುಭವಿಯು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸದಾಚಾರಿಯು. ಅವನಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನಗಳೆಂಬುವು ಯಾವವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನಗೆ ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟ ಹಣದಿಂದ ಒಂದು ಅರವಟಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ದಾರಿ ಕಾರರಿಗೆ ನೀರನ್ನೆರೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಅವನಿಗೆ— ನೀನು ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಣ್ಣನ್ನು ನೀರು ಇಟ್ಟಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಬೆಲ್ಲದ ಹಾಲು, ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು, ಅಂಬಿಲಿ, ಮಜ್ಜೆಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಇಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಂದ ಬೇಸಗೆಯ ತಾಪದಿಂದ ಬಳಲಿ ಬಂದವರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಒಪ್ಪಿ ಈ ಜೀನಸುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಾರಿ ನಡೆದು ಬಂದವರನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವನು. ಅವರು ಶಾಂತರಾಗಿ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಕುಳಿತು ಅವನ ಶಿವಾನುಭವ ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವರು. ಇಂಥ ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಆಗ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದವು.

ಹೀಗಿರಲು ಮಾರಯ್ಯನ ಅರವಟಿಗೆಗೆ ಭವಿಜನರೂ ಕೂಡ ಬರ ಹತ್ತಿದರು. ಅವರು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಮಾರಯ್ಯನು ಅವರನ್ನು ತಾತ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನೂ ಇತರ ತಂಪಾದ ಪಾನಕಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವನು. ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹೆಂಡ ಮತ್ತು ಸರಾಯಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಚಟವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಮಾರಯ್ಯನಿಗೆ— ನೀನು ಹೇಗೆ ಇತರರಿಗೆ ತಂಪಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಪಾನಕಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವಿಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪಾನಕಗಳನ್ನೂ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಒಪ್ಪಿ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈಚಲ, ತೆಂಗು, ತಾಡವಾಲಿ, ಭಗಿನಿ ಇಂಥ ಗಿಡಗಳಿಂದಾದ ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುವನು. ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು ಮಾರಯ್ಯನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವರು.

ಈ ಗೋಷ್ಠಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನು ಈ ಹೆಂಡಗುಡುಕರಿಗೆ ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸದಿರಲು ಬೋಧಿಸುವನು ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವದ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವನು. ಇದು ಅವನ ವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಿರಲು ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡವನ್ನಿಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾನೆಂದು ಕೊಂಡೆಯರು ಬಿಚ್ಚಲಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕರೆ— ಶಿವ ಭಕ್ತರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಕಲ್ಯಾಣನಗರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಮೊಚ್ಚೆಯ ಜೋಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಚರ್ವಣವನ್ನು ಹದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆರಹು, ಮಿಣಿ, ಹೆಂಡಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇವೆಂತಹ ಕಾಯಕಗಳು? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದು ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ನೀತಿಯೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು— ಕಾಯಕದ ರೀತಿಯು ಬೇರೆ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯು ಇರುವದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಕುಲವಂತನಾದ ಭಕ್ತನು ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೈಕೂಲಿ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿಲವನ್ನು ಹೊಂದಲು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಾ

ರಿಯೇ ಹೊರ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವು. ಇದಕ್ಕೆ ಆಗಮವಾಕ್ಯವಿದೆ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ:— “ಸತ್ಯಂ ಜನವಿರುದ್ಧಂ ಚ | ಅಸತ್ಯಂ ಜನ ರಂಜನಂ || ಯಾಸನಂ ಸುರಾವಿಕ್ರೇಣ | ದಧಿಕ್ಷೀರ ಗೃಹೇ ||”^೧ ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹಾರದ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಷೇಧ ರಸವನ್ನು ಈಂಟುವ ಮಾನವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಯಕ ನಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ದೋಷವಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆದರೆ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಕಾಯಕದ ಈ ರೀತಿಯು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ—ಇದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ, ಅಧರ್ಮವು. ಮಾರಯ್ಯನು ಶಿವಶರಣನೆಂದು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತೀ. —ಆದರೆ ಅವನು ಶಿವಶರಣನಾದರೆ, ಜನರಿಗೆ ಹೆಂಡವನ್ನು ಕುಡಿಸುವ ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ನಾನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಪುನಃ ಚಿಗಿತು ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಶರಣನೆಂದೆನ್ನುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಿಸಿಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೂಡಲೆ ಮಾರಯ್ಯನಿದ್ದ ಅರವಟಿಗೆಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಡಿಸಿಹಾಕಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಮಾರಯ್ಯನಿಗೆ ಇದರಿಂದೇನೂ ಅಪಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಿಯು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕೈಗಳು ಪುನಃ ಚಿಗಿತು ಬಂದವು ಮತ್ತು ಅವು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆದವು! ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಮಾರಯ್ಯನ ಕಾಯಕವು ಆಗಾಧವಾದದ್ದು ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾರಯ್ಯನು — ‘ಹೆಂಡದಮಾರಯ್ಯ’ನೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

^೧ ಶ್ಲೋಕವು ಅಶುದ್ಧವಿದೆ.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿ.

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

(೧) ಭವಿಜನಗಳ ಸಂಬಂಧ.

ಭಕ್ತರಾದವರು ಭವಿಜನರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಮೊದಲನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮಾರಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವನು ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭವಿಜನರಿಗೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕರು ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತರಿಗೇ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕು, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಶಿವಶರಣರು ಭವಿಜನರ ಕೂಡ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಮಾತ್ರ ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ೬೪ ಶೀಲಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು ಶರಣರ ಧರ್ಮವೆಂತಲೂ ಅವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಶೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಭವಿಜನರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ತರದ ಶೀಲಗಳು ಅವ್ಯವಹಾರವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ—

“ಸುಖವನರಿಯದೆ ಹೆಂಗಸು ಸೂಳೆಯಾದಳು. ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನರಿಯದ ಕಾರಣ ಭಕ್ತ ಶೀಲವಂತನಾದನು. ಈ ಉಭಯ ಕುಲಸ್ಥಲದಿರವು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗದನ್ನಕ್ಕರ ಕೂಡಲಚನ್ನಸಂಗಮದೇವನೆಂತೊಲಿವನು?”

ಇದರಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಶೀಲಗಳನ್ನು ಬಹು ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನು ಹೇಳಿರುವದೇನೆಂದರೆ—

“ಶೀಲಶೀಲವೆಂತೆಂದಿರಯ್ಯ! ಶೀಲದ ನೆಲೆಯ ಬಲ್ಲರೆ ಹೇಳಿರೋ, ಅರಿಯದಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿರೋ. ಕಾಮ ಒಂದನೇ ಭವಿ, ಕ್ರೋಧ ಎರಡನೇ ಭವಿ, ಲೋಭ ಮೂರನೇ ಭವಿ, ಮೋಹ ನಾಲ್ಕನೇ ಭವಿ, ಮದ ಐದನೇ ಭವಿ, ಮತ್ಸರ ಆರನೇ ಭವಿ, ಅಮಿಷ ಏಳನೇ ಭವಿ, ಇಂತೀ ಏಳು ಭವಿಗಳ ತಮ್ಮೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದವರ ಭವಿ ಎಂಬರು. ತಮ್ಮಂತರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗಾಂಗದ ಸುದ್ದಿಯನರಿಯದೆ ಅಚ್ಚಪ್ರಸಾದಿ, ನಿಚ್ಚಪ್ರಸಾದಿ, ಸಮಯಪ್ರಸಾದಿಗಳೆಂದು ಜಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನವ ನಿಕ್ಕಿ ಉದಕವ ತಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೇರಿವ ಪಗಲುಗಳ್ಳರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುವನೇ ನೀಕಳಂಕ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? ”

ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನಾದರೂ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅಂದಿರುವದೇನೆಂದರೆ—

“ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣು ಹೊಸೆಯುತ್ತ ಎನ್ನ ಒಡಲಿಂಗಿ, ಎನ್ನ ಒಡವೆಗೆ ಎನ್ನ ಮಡದಿಮಕ್ಕಳಿಗೆಂದು ಕುದಿದೆನಾದಡೆ, ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. “ಆಸನೇ ಶಯನೇ ಯಾನೇ ಸಂಪರ್ಕ ಸಹ ಭೋಜನೇ ಸಂಚರಂತಿ ಮಹಾಘೋರೇ ನರಕೆ ಕಾಲಮುಕ್ತಯಂ|| ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಬಸವಣ್ಣನೋದುವನು. ಭವಿಬಿಜ್ಜಳನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಓಲೈಸಿಹನೆಂದು ನುಡಿವರಯ್ಯ ಪ್ರಮಥರು. ಕೊಡುವೆನುತ್ತ ರವನವರಿಗೆ, ಕೊಡಲಮ್ಮೆನು. ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಾದಡೆಯೂ ಸಲೆ ಕೈಕೂಲಿಯ ಮಾಡಿಯಾದಡೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವಿಗೆ ಕುದಿವೆನಲ್ಲದೆ ಎನ್ನೊಡಲವಸರಕ್ಕೆ ಕುದಿದೆನಾದಡೆ ತಲೆದಂಡ ತಲೆದಂಡ ಕೊಡಲಸಂಗಮದೇವಾ”

ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಭವಿಜನರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಬಹು ಚವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭವಿಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅವ ದೋಷವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಭವಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವ ದೋಷವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

(೨) ದುರಾಚಾರಿಗಳ ಸಂಬಂಧ.

ಮಾರಯ್ಯನು ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ದುರಾಚಾರಿಗಳ ಕೂಡ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟಿದ್ದು ತಪ್ಪೆಂದು ಕೆಲವರು ಇನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಅಕ್ಷೇಪಣೆಯು ಸರಿಯಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವದು ಶಿವಾನುಭವಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ದುಷ್ಟರೊಡನೆಯೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವದು ಅವನ ಕಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂಥವರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಡದೆ ಹೋದರೆ, ಅವನು ಅವರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವದೂ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವದೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿರುವದೂ ಜನರ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಈ ರೀತಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಚನ ಕಾರರು ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಶರಣರು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೊರೆದ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಜನರಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಸುಧಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ದುರಾಚಾರಿಗಳನ್ನೂ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ನೀತಿ ಇಲ್ಲದವರನ್ನೂ ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದುರಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೋಧೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ತುಂಬಿಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹೆಂಡಗುಡಿಕೆರನ್ನೂ ದುರಾಚಾರಿಗಳನ್ನೂ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೂ ತನ್ನ ಶಿವಾನುಭವದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ, ಅದು ದೋಷಯುಕ್ತ ವರ್ತನೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಎಂದೂ ಬರಲಾರದು. ಅದು ಉಚ್ಚತಮ ನಡೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಾದವರು ಇಂಥ ಕೆಡಕು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಇಲ್ಲದಂತಿರಬೇಕು. ಕಮಲವು ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹೇಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ನೀರು ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಅವರು ಇರಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಮರಾಚಾರಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವು ಅವರ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಆಗದು. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವಚನಕಾರನು ಅನ್ನುವದೇನೆಂದರೆ—

“ಇಹವರವೆಂಬ ಈ ದೆಸೆ ಆ ದೆಸೆಯಾದವರ ಪರಿ ಹೊಸತು. ನೆಯಿ ಹತ್ತದ ನಾಲಿಗೆಯಂತೆ ಹುಡಿ ಹತ್ತದ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹತ್ತದ ಆಲಿಯಂತಿದೇನಯ್ಯ. ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚನ್ನರಾಮನೆಂಬ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಆಚರಿಸವಂತಿದೇನಯ್ಯ.”

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಾನುಭವಿಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪಕರೂ, ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕರೂ, ಮಹಾತ್ಮಿಕರೂ ಸಾಧುಗಳೂ, ಶರಣರೂ ಹೀಗೆಯೇ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(೩) ಸುರಾಪಾನಿಗಳ ಸಂಬಂಧ

ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಿಂಧಿ. ಸರಾಯಿಗಳನ್ನು ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಚಟವಿದ್ದವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದು ಯೋಗ್ಯವೋ ಹೇಗೆ, ಎಂಬುದೊಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವಾಗುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ದೋಷಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಸನಾಧೀನರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಆಚರಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಅದು ದೋಷವಾಗಲಾರದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಹೆಚ್ಚಿನ ತರದ ವರ್ತನೆ ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಮಾರಯ್ಯನು ಸ್ವತಃ ಹೆಂಡಗುಡಿಕನಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ೧೪ ವಚನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವನು ಉಳಿದ ಶಿವಶರಣರಂತೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧ ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಧ್ಯ

ಪಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿಚಾರಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಸರಾಯಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವಂಥವರನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಉಚ್ಚವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಅವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಸನಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿ ದೂರಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸೇವನೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅವುಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಅಸ್ವದಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡದಮಾರಯ್ಯನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವರ್ತಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನದು ಅವ ದೋಷವೂ ಇರಲಾರದು. ಮಾರಯ್ಯನು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಯು ‘ಧರ್ಮೋತ್ತರಾ’ ಎಂದಿದೆ. ಅವನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವಚನಗಳು

(೧) ಭಕ್ತಂಗೆ ಮಹಿಮೆ, ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ನಿಷ್ಠೆ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಗೆ ವ್ಯವಧಾನ, ಶರಣಂಗೆ ಸರ್ವಗುಣ ಸಂತೋಷ, ಐಕ್ಯಂಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವ ಇಂತೀ ಪಟಾಸ್ಥಲವನಾಚರಿಸಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ ಹುಸಿ, ಕೊಲೆ, ಕ್ಷುದ್ರ, ಕುಹಕ, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ, ಪರವಧು, ಪರಾವೇಷ್ಣೆ, ನಿಂದೆ, ಇಂತಿವರೊಳಗಾದ ಬಂಧಮಂ ಬಿಟ್ಟು, ನಿಂದ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ, ಆತ್ಮಂಗೆ ಅರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದುವ ಹಿಡಿಯದೆ, ಲೆತ್ತ, ಚದುರಂಗ, ಪಗಡೆ, ಪರಿಹಾಸಕ, ಚರ್ಚೆಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯ ನೇಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಪ್ರಜ್ಞಾನಂದ ಇಂತೀ ಶ್ರಿವಿಧವನತಿಗಳೆದು ನಿಂದ ನಿಶ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಂಗವ ಪರಿತ್ಯಾಗವ ಮಾಡಿ, ನಿಂದ ನಿಕಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ, ಪೂಜೆ, ಕೃತ್ಯ ತಪ್ಪದೆ, ಮಾಡುವ ನಿಶ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಜಪ ತಪ ನಿತ್ಯ ನೇಮ ತತ್ಕಾಲವನರಿವ ಸಾವಧಾನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾವಧಾನವಂತನ ಸಂಬಂಧ, ಆತ ಕೂಗಿಂಗೆ ಹೊರಗು, ಮಹಾಮಹಿಮ ಧರ್ಮೋತ್ತರಾ.

ಭಾವಃ— ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತ ತತ್ವದ ಸಾರವು ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಪಟಾಸ್ಥಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೈತಿಕಾಚಾರವನ್ನು

ಅವಲಂಬಿಸಿ ಉಚ್ಚ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ನೈತಿಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೨ ವಚನ:- ನಾ ಮಾರಬಂದ ಸುಧೆಯ ಕೊಂಬವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಒಳಗಣ ಇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಹೊರಗಣ ಭಾಜನಕ್ಕೆ ಉಂಡು ದಣಿದು, ಕಂಡು ದಣಿದು, ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು ದಣಿದು, ಕಂಡು ಕಾಣದೆ, ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಮರೆಯದೆ, ಅನಂದವೆಂಬುದ ಅಲಿಂಗನವ ಮಾಡಿ, ಆ ಕಣ್ಣಂ ಮುಚ್ಚಿ, ಮತ್ತಮಾ ಕಣ್ಣಂ ತೆರೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಧರ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಕಾಣಬಂದಿತ್ತು.

ಭಾವ:- ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಸುರೆಯನ್ನು ಕುಡಿದು ಮತ್ತರಾದವರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದು ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಅನಂದವಾಗುತ್ತದೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ತಾನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಸುಧೆಯು, ಅಂದರೆ ಶಿವಾನುಭವವು, ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಸುಧೆಯನ್ನು (ಅಂದರೆ ಅವ್ಯತವನ್ನು) ಕುಡಿಯುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ವಚನದ ಮೇಲಿಂದ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಅರವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡವನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಹೆಂಡಗುಡಿಕರಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ, ಈ ಅನುಭವವೆಂಬ ಅವ್ಯತವನ್ನು ಸುರೆಯ ಬದಲು ಕುಡಿಯಿರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವದು. ಇದರಿಂದ ಬಾಹ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಮದೋನ್ಮತ್ತತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುವ ಸುರೆಯನ್ನು ನೀವು ಬಿಡುವಿರಿ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಚಟಗಳು ದೂರಾಗುವವೆಂದು ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಹೆಂಡಗುಡಿಕರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ-ನಾನು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುವ ಸುಧೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದು ಮೊದಲು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡದಿಂದ ಒಳಗಣ ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಹೊರಗಣ

ಶರೀರ ಇವುಗಳು ತೃಪ್ತವಾದಂತೆ ತೋರುವದೇನೋ ನಿಜವು. ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ದಣಿಯುತ್ತವೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಸಂದೇಹಗಳು ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಲಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳು ನಿಮಗೆ ಕಾಣದಂತಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂದೇಹವೆಂಬುದು ಏನೂ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲದರ ಸ್ವರಣೆಯು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂತಲೂ ನಿಮಗೆ ಆಗ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸುರೆಯು ಜರ್ಮ ಚಕ್ಷುವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷುವನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಸುಧೆಯು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಇದನ್ನು ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನಾವ್ಯತವನ್ನು ಕುಡಿಯಿರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾರಯ್ಯನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಹೆಂಡಗುಡಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇತರ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಉಚ್ಚ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಹೆಂಡದಮಾರಯ್ಯನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

(೩) ವಚನ:- ಕರಣನಾಲ್ಕು, ಮದವೆಂಟು, ವ್ಯಸನ ಏಳು, ಅರಿ ಷಡ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತೀ ಉರವಣೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತ ಆಣವ, ಮಾಯಿಕ, ಕಾರ್ಮಿಕ, ಮೂರು ಸುರೆಯಲ್ಲಿ ಮುದುಡುತ್ತ ನಾ ತಂದ ಸುಧೆ ನಿಮಗಿಲ್ಲ ಎಂದೆ. ಅದು ಧರ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗದ ಅಪ್ಪಣೆ.

ಭಾವ:- ಇಲ್ಲಿ ಸುರಾಪಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೋ ಸುರಾಪಾನಿಗಳೇ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಸುರೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಅದು ನಿಮಗೆ ದೊರಕಲಾರದು. ಇದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದು ನಿಮಗೆ ಯಾಕೆ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲೆಂದರೆ, ನೀವು ನಾಲ್ಕು ಕರಣಗಳು, ಎಂಟು ಮದಗಳು, ಏಳು ವ್ಯಸನಗಳು, ಅರು ವಿಧದ ವೈರಿಗಳು, ಇವುಗಳ ಉರವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಮೂರು ತರದ ಸುರಾಪಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಅವು ಆಣವ ಮಲ, ಮಾಯಿಕಮಲ, ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಲ ಇವುಗಳೇ ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಬದಲು ನಿಮಗೆ ನಾನು ಕುಡಿಯಲು 'ಸುಧೆ' ಎಂದರೆ ಅವ್ಯತವನ್ನು ಕೊಡಲವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅದು ನಿಮಗೆ ದೊರಕಲಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಹಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶಿವಾ

ನುಭವವೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮಂಥ ಸುರಾಪಾನಿಗಳಿಗಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳುವದೇ ವಚನಕಾರನ ಮುಖ್ಯ ಭಾವವು.

(೪) ವಚನ:— ಮಣ್ಣೆಂಬ ಘಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನೆಂಬ ಸುರೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಅಂತು ಈಂಟಲಾಗಿ ಲಹರಿ ತಲೆಗೇರಿತ್ತು. ಈ ಉನ್ಮತ್ತದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಅರುಹಿರಿಯ ರೆಂತಪ್ಪರೋ? ಭಕ್ತಿ ನಿರಕ್ತಿ ಎಂಬುದತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು. ಧರ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದತ್ತ ಮುಂತಿಲ್ಲ.

ಭಾವ:— ಸುರಾಪಾನಿಗಳು ಮಣ್ಣಿನಿಂದಾದ ತಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನ ಎಂಬ ಸುರೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರು ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೊರಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ, ನಿರಕ್ತಿ ಎಂಬುವು ಇಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಇವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು ವದು ದೂರವೇ ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(೫) ವಚನ:— ಘಟಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಜೀವನೆಂಬ ಜಗಟ ಬಂದಿತ್ತು. ದೃಷ್ಟವ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿ ಮೂಳೆ ಮುರಿದು ಒಡಲೊಡೆಯಿತ್ತು. ಅಂಗದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ಮೂರು ಸಂಗ ಒಡೆದ ಮಡಕೆಯ ಒಡಿನಲ್ಲಿ ಶೃತ, ದೃಷ್ಟ, ಅನುಮಾನವೆಂಬ ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಕಡೆಯಲಾಗಿ ರಸ ಒಳಗಾಗಿ ಹೆಪ್ಪ ಹೊರಗಾಯಿತ್ತು. ಆ ಸುಧೆಯ ತುಂಬಿ ತಂದೆ. ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಲ್ಪವ ಕೆಡಿಸಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಗೆ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗೊತ್ತಕ್ಕಿತ್ತಿತ್ತು. ಮೂರೆಂದು ನೊದಲಾಹಾಗ ಮೀರಿದ ರುದ್ರನ ಅಗಡವ ಕಿತ್ತಿತ್ತು. ಅರಿದು ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸುಧೆ, ಮರೆದು ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸುರೆ ಯಾಗಿ ಅದು ಹಿರಿಯರ ಮರವೆಯ ಮಾಡಿತ್ತು. ನಾ ತಂದ ಬೇಹಾ ರವ ಆಹವರೆಲ್ಲರು ಕೊಳ್ಳಿ ಧರ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನರಿಯಬಲ್ಲಡೆ.

ಭಾವ:— ಇದು ಬೆಡಗಿನ ವಚನವಿದೆ. ಸುರಾಪಾನಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿ ಸಿಯೇ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸುರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಇದು ಸಂಬಂ ಧಪಟ್ಟಿದೆ. ಸುರೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದೆಂದು ಬೋಧ ಮಾಡುವದೇ ವಚನಕಾರನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಿರುವದು ಸ್ಪಷ್ಟವದೆ.

(೬) ವಚನ:— ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ತ್ರಿಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಭಂಗಿತರಾಗಿ ಆಸೆಯೆಂಬ ಮಧುಪಾನದಿಂದ ಉಕ್ಕಲಿತವಿಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುವೆ

ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಇಂತೀ ಕಷ್ಟದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟದ ಸುರಾಪಾನವ ಕೊಂಡು ಮತ್ತರಾಗುತ್ತ ಇಷ್ಟದ ದೃಷ್ಟದ ಚಿತ್ತ ಮತ್ತುಂಟೇ? ಧರ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ಮುಟ್ಟದೆ ಇತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಿತ್ತು.

(೭) ವಚನ:— ಬಲ್ಲಿವೆಂಬ ಮದದಲ್ಲಿ ಅರಿದನೆಂಬ ಮಹಾ ಮದವಂ ಕೊಂಡು ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಮದ ಸರ್ವಾಂಗವ ವೇಧಿಸಿ ತಲೆ ಗೇರಿದಲ್ಲಿ ಸತ್ತೆಂಬುದನರಿಯದೆ ಚಿತ್ತೆಂಬುದ ತಿಳಿಯದೆ ಅನಂದ ವೆಂಬ ಆಶ್ರಯವ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡದೆ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣವೆಂಬ ತನುತ್ರಯದ ಭೇದವ ಕಾಣಲರಿಯದೆ ಅಂಡ ಸಿಂಡವೆಂಬ ಬಂಡಿತವ ತಿಳಿಯಲರಿಯದೆ ದಿಂಡೆಯತನದಿಂದ ಕಂಡೆನೆಂದರೆ ಅದು ತಾ ಕೊಂಡ ಮೂರು ಹೆಂಡದ ಗುಣವೆಂಬೆ.

ಮೇಲಿನ ೬ ನೇ ಮತ್ತು ೭ ನೇ ವಚನಗಳು ಭಂಗೀ ಸೊಪ್ಪು, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವವರನ್ನೂ ಹೆಂಡಗುಡಿಕರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಉಚ್ಚತರದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಈ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಡಿರೆಂದು ಹೇಳಿ ದ್ದಾನೆ. ಈ ಎರಡೂ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳು ತುಂಬಿವೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೇಳ ಜನರನ್ನೂ ವ್ಯಸನಾ ಧೀನರನ್ನೂ, ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಹುಜನರ ಆರೋಪವಿ ರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಉದಾಹರಣೆ ಯನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನಗಳಿಂದ ಅವನು ಹೆಂಡಗುಡಿಕರನ್ನೂ ಮದ್ಯಸೇವನೆ ಮಾಡುವ ವರನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅವರಿಗೆ ಶಿವಾ ನುಭವದ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಇಂಥವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಸ ನಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಾವು ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ವಚನಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾನುಭವ

ವರ್ಷ ೧೮

ಸಪ್ತಂಬರ ೧೯೪೪.

ಗಂಚಿಕೆ ೧೨

ಕನ್ನಡ ಭಕ್ತಿದೀಪಕ--ಬಸವಣ್ಣ.

(೪) 'ಸಂಗನಿಗೆ ವೀರ, ಶರಣರಿಗೆ ವಧು.'

(ಲೇಖಕ:— ಸಿಂಹ ಲಿಂಗಣ್ಣ)

ಶರಣರು ದೇವಪ್ರಾಣಿಧಿ.

ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ಅತುಲಭಕ್ತಿಸಾಧನೆಯಿಂದ ಸಂಗಮದೇವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡನಷ್ಟೇ? ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರಿತನು. ಆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಸಂಗನನ್ನು ಕಾಡಿದನು, ಬೇಡಿದನು; ಅವನಿಗಾಗಿ ಅತ್ತನು, ಕರೆದನು; ಬಸವಳಿದನು, ಬಿಸುಸುಯ್ದನು; ನೊಂದನು, ಬೆಂದನು; ತಡೆದನು, ಕುಡೆದನು; ಅಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿನಯವುಳ್ಳಾತನಾಗಿಯೂ, ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರಭಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಸಂಗನ ಕೈವಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಕಪ್ಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನದು ಒಂಟಿಗಜೀವನ; ಸಾಧನೆಯೂ ಅಂಥದೇ; ಪಡೆದುಡೂ ಅದೇ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು. ಅದು ವೀರಪಥವಾಯ್ತು. ತನ್ನ ತಾನರಿತ ಮೇಲೆಯೂ ಅತ್ಯುಪಥವು ಮುಗಿಯಿತು. ತಾನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಬ ತಿಳಿವು ಮುಂದಿನ ನೆಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದಂತೆ. ಸಂಸಾರದ ಸರ್ವದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಮೋಹಗಳನ್ನೂ ದಾಟಬೇಕಾದರೆ, ಸರ್ವತನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನನ್ನು ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವ ಕಾಣ್ಕೆಯು ಕುಡಿವರಿಯಬೇಕಷ್ಟೇ? "ತತ್ರ ಕೋ ಮೋಹಃ ಕರ್ತೃಕ ಏಕತ್ವಮನು

ಪ್ರಕೃತಿ" ಈ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಸಾಧಕನು ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಅವನ
ಕ್ಷೇತ್ರವು ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು; ಸಂಬಂಧವು ವಿಶಾಲವಾದುದು. ಸರ್ವ
ಸಂಪನ್ನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಣದ ತಿರವು ವಿವಿಧ ರೂಪದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತಲೆವಾಗ
ಬೇಕಾಗುವದು. ದೇವದೇವನನ್ನು ಎರಗಲು ಜೀವವು ಹಿಂಜರಿಯದು;
ಆದರೆ ಸಮಸ್ತಿಗೆ ಬಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಜೀವ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಮಾನ
ವಕೋಟಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವದೆಂದರೆ ಜೀವದ ಸುತ್ತೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ
ಲ್ಲಿಯೂ ದೇವದೇವನ ಕಿರಣಸ್ವರೂಪರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನೂ ಶರಣ
ರನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. - ಶರಣರು ದೇವಾಂಶರಾ
ಗಿದ್ದಂತೆ, ಮರೆತ ಮಾನವರೂ ಆಗಿರುವದರಿಂದ ಸಾಧಕನು ಅವರ
ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಬಲು ಬಿಗಿ; ಬಿಗಿಯಾ
ದರೂ ಸಾಧಿಸದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಸಂಗನ ಮುಂದೆ ವೀರನಾದ
ಬಸವಣ್ಣನು ಶರಣರಿಗೆ ವಘುವಿನಂತಾಗಬೇಕಾಯ್ತು; ಅವರನ್ನು ದೇವ
ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಯ್ತು; ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಲು ತನ್ನ ಹೃದ
ಯವನ್ನು ಅಣೆಗೊಳಿಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಹೃದಯವು ಸುಮ್ಮನೆ ಒಪ್ಪುವುದೇ?
ಶರಣರಲ್ಲಿಯೆ ಅವಗುಣಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ಅಥವಾ ಮರೆತು, ಶಿವ
ಗುಣಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ನೆನೆಯುವ ಹಂಸಕ್ಷೀರನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೆ ಹಂಸನಾಗಬೇ
ಕಾಗುವದು; ದಿವ್ಯರನ್ನೂ ದಿವ್ಯರೆಂದು ಕಾಣದ ತುಂಟ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದಿವ್ಯ
ವೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗದೆ ಈ ಸಾಧನೆಯು ಮುಂದುವರಿಯದು. ಬಸವಣ್ಣನು
ಶರಣರನ್ನು ದೇವಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೇಗೆ
ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬುದು ಅರಿಯತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯೇ. "ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ
ದಿಟವನರಸುವರೆ ಜಂಗಮವ ನೆರೆನಂಬ"ಬೇಕಾಗಿರುವದರಿಂದ "ಸಕಲ
ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸನೆ ಬಯಸುವ ಕುಲಜ"ನಾದವನು ಮಾತ್ರ ನಂಬು
ಗೆಗೆ ಆರುಹನು. ಅಂಥ "ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ
ಕೊಂಡೊಡೆ" ಸಂಗನಿಗೆ ಅದು ಅರ್ಪಿತ. ಜಂಗಮವೆಂದರೆ ಲಿಂಗದ
ಬಾಯಿ. "ಮರಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬೇರು ಎಂದು ತಳಕ್ಕೆ ನೀರನೆರೆದಡೆ ಮೇಲೆ
ವಲ್ಲವಿಸಿತ್ತು ನೋಡಾ." ಅಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ "ಶರಣರ ಚರಣದ
ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗೆ ಪೃಥ್ವಿ ಸಮಬಾರದು." ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ "ಅವರೊ
ಕ್ಕುದನುಂಡು, ಮಿಕ್ಕುದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಕಾರಣ; ಕಾಲಮುಟ್ಟಲ
ಮೃದು; ಕಲ್ಪಿತ ತೊಡೆಯಿತು; ಭವಬಂಧನ ಹಿಂಗಿತ್ತು; ಕರ್ಮನಿರ್ಮಳ

ವಾಯಿತು. ಅಂಥವರನ್ನು ತೊತ್ತಿನ ತೊತ್ತಿನ ಮರುದೊತ್ತಿನ ಮಗ
ನೆಂದು ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವನು ಇತ್ತ ಬಾ" ಎಂದು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳದಿರು
ವನೇ? ಭಕ್ತನ ಈ ವಿನಯ ಶೀಲತೆಯು ಹೊರಗಿನವನಿಗೆ ಹೇಡಿತನವೆಂದು
ತೋರುವದು. ಅವನು ಮರುಳನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. "ಬಂಜೆ ಬೇನೆಯ
ನರಿಯದಂತೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೊಂದು ನುಡಿಸರು." ಆದರೆ "ಸಂಗನ ಶರಣರು
ಲಿಂಗಮುಖಿಗಳೆ"ಂಬುದು ಅವರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಅವರು ಅಂಜಬೇಡೆಂದು
ಅಭಯಕೊಟ್ಟರೆ, ಭಕ್ತನಿಗೆ ಆನೆಯ ಶಕ್ತಿ ಬರದಿದ್ದರೂ ಬದುಕಿಯಾದರೂ
ಉಳಿಯುವನು.

"ಆಸತ್ತೆನಲಸಿದೆನೆಂದಡೆ ಮಾಣದು; ಬೇಸತ್ತೆ ಬೆಂಬಿದ್ದೆನೆಂದಡೆ
ಮಾಣದು; ಎನೆನೇವೆನೆಂದರೆ ಮಾಣದು; ಕಾಯದ ಕರ್ಮದ ಫಲ
ಭೋಗ. ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರು ಬಂದು ಹೋ-ಹೋ ಅಂಜದಿ
ರೆಂದಡಾನು ಬದುಕುವೆನು."

ದೇವಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದೇವರೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂಥ
ಬೇರೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಹಾಗೆ ನಾವು ಆಚರಿಸು
ತ್ತಲೂ ಇದ್ದೇವೆ. ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೋ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನೋ ಪೂಜಿಸು
ತ್ತಿರುವ ಮಾನವನಿಗೆ, ಶರಣರನ್ನು ದೇವಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊ
ಳ್ಳುವುದು ಹೊಸಮಾತಲ್ಲ. "ನಿಮ್ಮವರ ಸುಳಹು ನೀವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ
ತೊತ್ತುಭೃತ್ಯ" ನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಭಂಡಕ್ಕೆ ಜಂಗಮವೇ
ಸುಂಕಿಗ; ಯಾಕೆಂದರೆ "ಕಳ್ಳ ನಾಣ್ಯ ಸಲುಗೆಗೆ ಸಲ್ಲದು; ಕಳ್ಳ ನಾಣ್ಯವ
ಸಲ್ಲಲೀಯರಯ್ಯ."

ಶರಣರ ಬಾಹ್ಯಚಿಹ್ನೆ

ಅಂಜುವವರ ಮೇಲೆ ಕಷ್ಟ ಒಗೆಯುವ ಬಂಡ-ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ
ಶರಣರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಬಸವಣ್ಣನು ಲಕ್ಷದಮೇಲೆ
ತೊಂಬತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಜನರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದನಲ್ಲ! ಆದೆಲ್ಲವೂ ಅಚ್ಚ
ಕುರಿಕ್ಷೆಯೇ ಆಯಿತೇ? ಬಾಹ್ಯಲಾಂಛನವು ಅವನ ಹೊರಗಣ್ಣಿಗೆ
ಮಂಕುಬೂದಿ ಎರಚಿದರೂ ಅವನ ಅಂತರಂಗವು ಅದನ್ನು ಗುರುತಿ
ಸದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ತೊತ್ತಿಗೆಕೆ ತುಪ್ಪಿನ ವ್ಯಾಪಾರ? "ತೊತ್ತಿಗೆ
ಲಕ್ಷಣವೇಕೆ?--ಸರಿ ಹೊರಸೇಕೆ? ಇದಿರುತ್ತರವೇಕೆ ಸಿಂಬಕೆಗೆ?"

ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಇಂದು ಶರಣನ ವೇಷ ಬಂತು; ನಾಳೆ ಶರಣತನವೂ ಬಂದಿತೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು; “ಕಾಯಗುಣಗಳ ಕಳೆದವಗೆ ಶರಣೆ”ನ್ನುವುದು ಬಸವಣ್ಣನ ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ “ಹಾವು ನೇಣೆಂಬ ಭ್ರಾಂತುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ನಾನು ಭಕ್ತನಂತವೆನೆ”ಂದು ಕೇಳುವನು.

“ಎಡದ ಕೈಯಲಿ ಕತ್ತಿ, ಬಲದ ಕೈಯಲಿ ಮಾಂಸ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯ:ಗಡಿಗೆ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದೇವರಲು ಅವರ ಲಿಂಗವೆಂಬೆ; ಸಂಗನೆಂಬೆ. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ಅವರ ಮುಖಲಿಂಗಗಳೆಂಬೆ. ?

ಯಾಕೆಂದರೆ, “ಜಂಗಮದೊಳಗೆ ಲಿಂಗಯ್ಯನಿದ್ದಾನೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯುಳ್ಳದೆ ತನ್ನ ತೋರುವ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ.” ನಿಜವಾಗಿ ಶರಣರೆಂದರೆ “ಹೆಪ್ಪನೆರೆದ ಹಾಲು ಕೆಟ್ಟು ತುಪ್ಪವಪ್ಪಂತೆ ಇಪ್ಪರು.” ಅವರು “ಧನದಲ್ಲಿ ಶುಚಿ; ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯ”ರು. “ನಿಧಾನ ತಪ್ಪಿ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆನೆಂಬುವರಿಲ್ಲ; ಪ್ರಮಾದ ವಶದಿಂ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆನೆಂಬುವರಿಲ್ಲ; ನಿರಾಶೆ, ನಿರ್ಭಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ನೀನೊಲಿದ ಶರಣಂಗಲ್ಲದಿಲ್ಲ.” ಯೋಗಿಗೆ ಹಗಲೇ ರಾತ್ರಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯೇ ಹಗಲೂ ಆಗುತ್ತಿರುವಂತೆ—

“ಶರಣ ನಿದ್ರೆಗೈದರೆ ಜಪ ಕಾಣೆರೋ-ಶರಣನೆದ್ದು ಕುಳಿತರೆ ಶಿವ ರಾತ್ರಿ ಕಾಣೆರೋ. ಶರಣ ನಡೆದುದೇ ಪಾವನ ಕಾಣೆರೋ. ಶರಣ ನುಡಿದುದೇ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಕಾಣೆರೋ. ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣನ ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸ ಕಾಣೆರೋ.”

ಕಾಟ-ಬೇಟ.

ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಗಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟೇ ಗುಣಗಳು-ಅಭಿರುಚಿಗಳು. ಅವರವರ ವ್ರತಗಳು ಬೇರೆ, ನಿಯಮಗಳು ಬೇರೆ. ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳು ಒಳಸೇರದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕು-ಪೂಜೆಗೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬನೆಂದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು “ಅನಿಲನು ಅಲುಗದ ಪತ್ರಿ ಬೇಕೆನ್ನುವನು; ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಜಲಚರಗಳು ಸೋಂಕದ ಅಗ್ಗವಣಿಬೇಡಿದರೆ, ಮಗುದೊಬ್ಬನು ರಂಗವಲ್ಲಿಗೆ ಗಜಮಸ್ತಕದ ಮುತ್ತು ಬೇಡುವನು. ಇಂಥ ವಿವಿಧ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ, ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಹಗುರೇ? ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸುಳೆ ಹಟಮಾಡಿದರೆ ರೋಸಿಹೋ

ಗುವುದು ಮಾನವನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುವಾಗ ಶಾರೀರಿಕ ಮಾನಸಿಕ ತಪಸ್ಸುಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಮರಸ್ಯಗ-ಣವು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲದೇ? ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವ, ತನ್ನ ಅಭಿರುಚಿ, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನತನವನ್ನು ಸಹ ಕೊಂದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಒಂದು ಜೀವಿತಮಾರಣವೇ. ನವಜನ್ಮವನ್ನಾಶಿಸುವ ವೀರಶಿಶುವು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಾಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ಲಯಗೊಳಿಸಲು ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡಲಾರದು; ಬಸವಣ್ಣನು ಹಾಗೆ ಲಯಗೊಳಿಸಿದನೆಂದೇ ಹತ್ತು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಶರಣರು ಬಂದು ನೆರೆದಂತೆ, ಅವನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದಿವ್ಯಕಿರಣಗಳೇ ಒಂದುಗೂಡಿದವೆನ್ನಬೇಕು. ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವವು ಆತನಿಗಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ “ಕಾಡುವ-ಬೇಡುವ ಭಕ್ತರನ್ನು ತೋರಿಸೆ”ಂದೂ, “ಬೇಡಲಾರದ ಹಂದೆ ಬೇಡು-ಬೇಡು” ಎಂದೂ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೂಡಲಸಂಗನನ್ನು ಒಲಿಸುವುದು ಹಗುರು; ಆದರೆ ಶರಣರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಬಿಗಿಯಾದ ಮಾತು. “ಶರಣರ ಭಕ್ತಿ ಬಾಳಬಾಯಿಧಾರೆ.” ಆ ಹಾದಿ ಹಾವಸೆಗಳಲ್ಲಿನದು. “ಹಾವಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಗೊತ್ತಮುಟ್ಟಿಬಾರದಯ್ಯ.” ಅಚ್ಚಶರಣನು ಬೇಡಲಾರನು. ಬೇಡುವವ ಜಂಗಮನಲ್ಲ. ಬೇಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಭಕ್ತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೊಡಹೋದರೂ ಒಳ್ಳೆನೆಂಬರು ಶರಣರು. ಅವರೇ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಸ್ವರೂಪರು. ಹೇಗೆಂದರೆ—“ಅನ್ಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನದರವ ಹೊರೆಯದ ಅಚ್ಚ ಶರಣರ ಕಂಡರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನೆಂಬೆ.” ಅವರು ಬೇಡು-ಭಿಕ್ಷುಕರಲ್ಲ; ಮಾಡಿ ಉಣ್ಣುವವರು; ಅವರಿಗೆ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ. ಆದರೆ ನೀಡುವ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯಿಸುವುದು ನಿಯತಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶರಣರ ಕಾಟ-ಬೇಟ; ಆದ ಕ್ಷಾಗಿಯೇ ಹಟವು-ಭಲವು. ಕಾಡಿ ಬೇಡದಿದ್ದರೂ ಕೆಲಕೆಲವು ಶರಣ ಕ್ಷಾಗಿಯೇ ಹಟವು-ಭಲವು. ಕಾಡಿ ಬೇಡದಿದ್ದರೂ ಕೆಲಕೆಲವು ಶರಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ನೀಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನನ್ನು ಇನ್ನೇತರಿಂದ ನೆನೆಯಲೆಂದು ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. “ತನು ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತ್ತು; ಮನ ಜಿನ್ನಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತ್ತು; ನಾನೇತರಲ್ಲಿ ನೆನೆವೆನಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.”

ಈ ತ್ಯಾಗವು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಸುಲಭವೆಂದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಸುಲಭವೇ? “ಮಾಗಿಯ ಬಿಸಿಲಿನಂತೆ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ ಹಿತವಾ

ಯಿತ್ತು; ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಲಿನಂತೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಭಕ್ತಿ ಕಠಿನವಾಯಿತ್ತು.” ತ್ಯಾಗವು ಶ್ರೇಷ್ಠೋಪಾಯವೆನಿಸಿದರೂ ಅದು ಅವ್ಯರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಬಳಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ದುರ್ಬಲಯು ತನ ಸೈರಣೆಯಂತೆ ಜೀವಹೀನನಾಗಿರಬಾರದು. ಶರಣರಿಗೆ ಇಚ್ಛಾಭೋಜನವಿಕ್ಕುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಪರಕಲ್ಯಾಣಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆಪಾತ್ರರಿಗೆ, ಅದನ್ನಿಕ್ಕಿದರೆ “ಕಿಚ್ಚಿನೋಳಿಗೆ... ಹೊಯ್ದು ಹನಿಯ ಬೆಳೆದಂತಾಗುವದು.” ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಡಂಗುರಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ—

“ಹೊನ್ನ ನೇಗಿಲಲುತ್ತು ಎಕ್ಕೆಯ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತುವರೇ? ಕರ್ಮರದ ಮರನ ಕಡಿದು ಕಳ್ಳಿಗೆ ಬೇಲಿಯನಿಕ್ಕುವರೇ? ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರನ ಕಡಿದು ಬೇವಿಂಗಡೆಯನಿಕ್ಕುವರೇ?”

ಕೊಡುಗೈ ವಿಪುಲತೆ.

ಕಲ್ಲಕ್ಕೆ ಕಡಲು ಕೊಟ್ಟರೆ, ದ್ಯಾಮಕ್ಕೆ ಮೋಸೆ ಕೊಡುವಳು; ಉತ್ತಮನಾದವಂಗೆ ಕೊಡಬೇಕು; ಸತ್ಪ್ರಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು; ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ತನಗೆ, ಬಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದು ಪರರಿಗೆ; ಕೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿನೆನಬೇಡ, ಅದು ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿ, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳ್ಳಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ರೂಢವಾದ ಕೊಡುಗೆಯ ನೀತಿಗಳು. ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಸ್ವಭಾವದವರ ನಿಲವುಗಳೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಜೆಯ ದಂಡೆಯದು; ಇನ್ನೊಂದು ಈಜೆಯ ದಂಡೆಯದು. ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಮಹಾನುಭಾವನನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಬಿಡುವ ಕೊಡುಗೆ ಆಜೆಯ ದಂಡೆಯದು. ಅದು ‘ಗುರಿ ತಾಗಿದ ವೃಗದಂತೆ. “ಶರಣರ ಅನುಭಾವವರಿದವರ ಮರಳಿ ಮರ್ತ್ಯರೆಂದೆನಬಹುದೇ?” ಈಜೆಯ ದಂಡೆಯ ಕೊಡುಗೆಯ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ— “ಕಲ್ಲನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಹಾಲನೆರೆ ಎಂಬರು; ದಿಟದ ನಾಗರ ಕಂಡರೆ ಕೊಲ್ಲಿಂಬರಯ್ಯ. ಉಂಬ ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ನಡೆ ಎಂಬರು; ಉಣ್ಣದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನವ ಹಿಡಿ ಎಂಬರಯ್ಯ.” ಆದರೆ ಇಂಥವರ ಸ್ಥಿತಿ ಕಲ್ಲು ತಾಗಿದ ಮಿಟ್ಟಿಯಂತೆ. ತನುಮನಧನಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಕಾಯಾ ವಾಚಾಮನಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಭಕ್ತನು ಸತಿಸಿರೋಮಣಿಯಂತೆ. ಆಕೆ ಗಂಡನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ

ಅಡಿಕಡುವಳು; ತಾನು ಆತನ ಹಿನ್ನೆಲಲು; ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ, ಆತನ ಪ್ರಾಣ; ಆಯುಷ್ಯವೂ ಆತನದೇ. ಅಂದಮೇಲೆ ಸುಖದುಃಖ, ಮಾನಾಪಮಾನಗಳ ಬೆಲೆಯೇನು?

“ಕಳಹೋದರೆ ಕನ್ನದುಳಿಯ ಹಿಡಿದೆ. ಬಂದಿವಿಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮುಂದೆ ನಡೆವೆ. ಮನಭೀತಿ ಮನಶಂಕೆಗೊಂಡೆನಾದರೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ, ನಿಮ್ಮ ಸುರಾತನರಾಣೆ. ಆಶ್ವರ ನಡೆ ಸದಾಚಾರವೆನ್ನದಿದ್ದರೆ ಕಟ್ಟುಳು ಶಿಷ್ಯ ತನಕ್ಕೆ ಹೋಹ ಕಷ್ಟವ ನೋಡಾ.”

“ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣು ಹೊಸೆಯುತ್ತ ಎನ್ನ ಒಡಲಿಂಗಿ, ಎನ್ನ ಒಡನೆಗೆ, ಎನ್ನ ಮಡದಿಮಕ್ಕಳಿಗೆಂದು ಕುದಿದೆನಾದಡೆ ತಲೆದಂಡ ತಲೆದಂಡ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.”

“ತನು ನಿಮ್ಮದೆಂಬೆ, ಮನ ನಿಮ್ಮದೆಂಬೆ, ಧನ ನಿಮ್ಮದೆಂಬೆ.”

ಬಸವಣ್ಣನು ಈ ನಿಲವಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಆತನ ತನುವು ಮುಗ್ಗರಿಸಿದೆ; ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಆತನ ಮನವು ಹಿಂದೆಳೆದಿದೆ; ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಆತನ ಪ್ರಾಣವು ವಂಚಿಸಿದೆ. ಆಗಾಗ ಅವನು ಹಲಾ ಶನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಹಣೆಹಣೆ ಗಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ; ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ ಎನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾನೆ; ಕಡೆಗೆ ಸಂಗನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬೊಗಸೆಯೊಡ್ಡಿದ್ದಾನೆ; ಸಹಾಯಶಕ್ತಿ ಬಂದಾಗ ಇಮ್ಮಡಿ-ನಾಲ್ಕಡಿ ಹುರುಪಿನಂಥ ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಆತ್ಮವತ್ ಸರ್ವಭೂತನಿ.

ಸಂಗನು ತನ್ನ ಕೈಯಾಯುಧವಾದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿದನು; ಹದನಗೊಳಿದನು; ಆ ಆಯುಧಕ್ಕೆ ಮೆರುಗನ್ನಿಟ್ಟನು; ವಜ್ರರದ ಹಿಡಿಕೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದನು; ಅದನ್ನು ಜಿಲುನಾದ ಒರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಇದೀಗ ಬಸವಣ್ಣನು ದೇವನಾಯುಧ. ಅವನು ಆತ್ಮವತ್-ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಎಂಬ ಪಾತನನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಅಂಥಾದ್ದೊಂದು ಸಲಕರಣೆಯನ್ನೇ ನೆರೆಯಿಸಬೇಕಾಯ್ತು; ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಾಲ ಹಂಣ ಮಾಡಬೇಕಾಯ್ತು; ಕೋಲಾಹಲವನ್ನೆಸಗಬೇಕಾಯ್ತು. ಆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರೂ ವಿದ್ಯೆಕಲಿತರು; ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿತರು; ಅತ್ಯೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು; ಬಸವಣ್ಣನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಿಡಿಹೋಗಿ ಕೆಂಡವಾಯ್ತು; ಹತ್ತುಗಡೆಯ ಗಿಡಮರಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ನೈಬ್ಬಿಸುವ ಜ್ವಾಲೆಯಾಯ್ತು. ಆ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲಹೀನನು ಕುಲ

ವಂತನಾದನು; ಹೇಡಿಯು ವೀರನಾದನು; ಕೀಳು ಮೇಲಾಯ್ತು; ಮಾನವನು ಶರಣನಾದನು; ಭೂಲೋಕವು ಭುವಲೋಕವಾಯ್ತು; ಕಲ್ಯಾಣದ ಅಂಕಿತವು ಅನರ್ಥಕವಾಯ್ತು; ಕಲ್ಲು ಕುಣಿದವು; ಹುಲ್ಲು ಚಿಗಿದವು; ಮುಗಿಲು ಅಗಲಾಯಿತು; ಚಿಕ್ಕ ನಕ್ಕವು; ಕಡಲು ಉಕ್ಕಿದವು; ಕತ್ತಲೆ ಅಡಗಿತು; ಬೆಳಕು ಬೆಳಗಿತು; ನಿಚ್ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿಯಾಯ್ತು.

ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ರಾಜ; ಬಸವಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿ, ಮಂತ್ರಿಯು ರಾಜನಿಗೆ ಬಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು—ಇದು ವ್ಯವಹಾರ ಧರ್ಮ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ಬಾಗಿದ್ದು ಸಂಗನಿಗೆ—ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ; ಹೀಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳರಾಯನೊಡನೆ ವಿನಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸದೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಬಂಡನಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದನೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗದು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮತೆಯಿಂದ ನಡೆಕೊಂಡನು. ಅದು ಜನರಿಗೆ ಅಂಜು ಬುರುಕತನವೆಂದು ಕಂಡುಬಂತು. ಅಂಥ 'ನಿರ್ಭಯಚಿತ್ತ'ರಿಗೆ "ಆನು ಬಿಜ್ಜಳಂಗಂಜುವೆನೆ ಅಯ್ಯ; ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ನೀನು ಸರ್ವ ಜೀವದಯಾಪರನಾದ ಕಾರಣ ನಿಮಗಂಜುವೆನಲ್ಲದೆ" ಎನ್ನುವುದರ ಅರ್ಥವೂ ಟೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಿರಬೇಕು!

"ದೇವ ದೇವ! ಎನ್ನು ಬಿನ್ನಪವ ಅವಧಾರು. ವಿಪ್ರಮೊದಲು ಅಂತ್ಯಜಕಡೆಯಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತರಾದವರನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಎಂಬೆ. ಹಾರುವ ಮೊದಲು ಅಂತ್ಯಜಕಡೆಯಾಗಿ ಭವಿಯಾದವರನು ಒಂದೇ ಎಂಬೆ. ಹೀಗೆಂದು ನಂಬುವುದೆನ್ನ ಮನವು. ಈ ನುಡಿದ ನುಡಿಯೊಳಗೆ ಎಳ್ಳ ಮೊನೆಯನಿತು ಸಂದೇಹವುಳ್ಳರೆ ಹಲುಡೋರ ಮೂಗ ಕೊಯ್ವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ."

ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ನಿನದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಳಗಿನ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯ ಬಸವಣ್ಣನ ವಿಶಾಲಮನವನ್ನು ಯಾರು ಅಳೆಯಬೇಕು?

"ಜಗವ ಸುತ್ತಿಪ್ಪದು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಯ್ಯ. ನಿನ್ನ ಸುತ್ತಿಪ್ಪದು ಎನ್ನ ಮನ ನೋಡಯ್ಯ. ಜಗಕೆ ಬಲ್ಲಿದ ನೀನು. ಅನು ನಿನಗೆ ಬಲ್ಲಿದನು ಕಂಡಯ್ಯ. ಕರಿಯು ಕನ್ನಡಿಯೊಳಗಡಗಿದಂತಯ್ಯ. ಎನ್ನೊಳಗೆ ನಿನದಗಿದೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ."

ಈ ನುಡಿಯು ಶರಣರಿಗೆ ವಧುವಾದರೂ, ಸಂಗನಿಗೆ ವೀರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ವೀರಭಕ್ತಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂಥದು.

ಶಿವಾನುಭವ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಗುರುಸಿದ್ಧ ಪ್ರಭುದೇವರು

ನವಕಲ್ಯಾಣಮಠ ಧಾರವಾಡ ಇವರ

ರನ್ನ ಮಹೋತ್ಸವವು.

ಈ ಉತ್ಸವವು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಅಗಷ್ಟ ೧೨ ನೇ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ೧೫ ನೆಯ ತಾರೀಖಿನ ವರೆಗೆಯೂ ಬಹು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭ ಭಾಷಣವನ್ನು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಮಾನ್ಯ ಜಿ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರು, ಬಿ, ಎ, ಎಲ್, ಎಲ್, ಬಿ. ವೈಶ್ಣವರು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಜಜ್ಜ ಇವರು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶಿವಶರಣರು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಮುಖದಿಂದ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂತಲೂ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಅತ್ಯುಜ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತೆಂತಲೂ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಅದರ ಉದಾರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಸಂಕಲ್ಪಕೃತನುಸರಿಸಿ ನೆರವೇರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತವನ್ನೇ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟಿರುವರೆಂದು ಅವರನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಉತ್ಸವವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜರಗಲೆಂದು ಕೋರಿದರು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಮೂಲಕ ನಡೆದಿರುವ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳ ಮಾದಿಯು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಓದಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಉತ್ಸವದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶ್ರೀಯುತ ರಾಜಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಓದಿ ಹೇಳಿದರು. ಈ ಭಾಷಣಗಳ ಅಚ್ಚ ಹಾಕಿದ ಪ್ರತಿಯು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಸಂಕೋಚದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮಠ ತತ್ವಗಳ ಸವಿಸ್ತಾರ ವಿವೇಚನೆ ಇದ್ದು ಅದು ಮನನೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಯಥಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವೆವು.

ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಹೊಂದಿದ ಶಿವಶರಣರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅನೇಕ ಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹರಿಯು ಹತ್ತಿರುವದು ಸುಚಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳು ಕಂಡುಬರಹತ್ತಿವೆ. ಅದರೂ ಅವುಗಳ ಅಂತ್ಯಪರಿಣಾಮವು ಕ್ಷೇಮಕರವಾಗಿಯೇ ಆಗುವದೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈಗಿನ ವಿಚಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮಗೆ ಉಚಿತ ತೋರಿದಂತೆ ಸಮಾಜಸುಧಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಾಧ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವಾದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕೆಲವೊಂದು ಚಳವಳಿಯನ್ನು ದೂಷಿಸುವದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ನವಕಲ್ಯಾಣಮಠದ ಉದ್ದೇಶವು ಶಿವಶರಣರ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದು, ಇದು ಸಫಲವಾಗಲೆಂದು ನಾವು ಅಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ವರೆಗೆ ಅದು ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರ ವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಓದಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಇಷ್ಟಮಾತ್ರವೇ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸುಸಂಘಟಿತ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಅದು ಚರ್ಚಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಹತ್ತಿದೆ. ಆಗ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ತನ್ನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಈಗ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಸಮಾಜದ ಮುಂದಿಡಲು ಅದು ಹಿಂದೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾನುಭವ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ ನಂ. ೬೧

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು.

ಭಾಗ ೧.

—*—

ಸಂಪಾದಕರು

ರಾ. ಬ. ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ

ಬಿ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ. ವಿಜಾಪುರ.

ಬೆಲೆ ೧-೧೨-೦

(ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ಕಾದಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.)

೧೯೪೪.

ಅನುಕ್ರಮ ಸೂಚಿ.

(ಅಕ್ಷರಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ)

		ಪುಟ.
೧.	ಅಲ್ಲಯ್ಯ (ಗಾಯನದ ಕಾಯಕ, ಭಕ್ತರ ಮದುವೆ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ)	೭೬
೨.	ಆಯದಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯ (ವಚನಕಾರ, ಚಲ್ಲಿದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ದಾಸೋಹ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವ) ...	೧೧೭
೩.	ಇಂಡಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯ (ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪಾಠಹೇಳುವ ಕಾಯಕ, ಕೀರ್ತನಕಾರ)	೫೪
೪.	ಉರಿಲಿಂಗದೇವ (ವಚನಕಾರ, ಲಿಂಗಾನುಭಾವಿ, ಕೆಡುಕರು ಅವನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರೂ ಬೆಂಕಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಂದಿತು.)	೧
೫.	ಉರಿಲಿಂಗ ವೆದ್ದಿ (ವಚನಕಾರ, ನೊದಲು ಕಳ್ಳನು, ಹಿಂದು ಗಡೆ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿ ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯಾದನು) ...	೪
೬.	ಎಡೆಮರದ ನಾಗದೇವ (ದ್ರಾವಿಡ ಶರಣನು, ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು)	೨೭
೭.	ಎಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ಕೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರನ್ನು ತನ್ನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದನು, ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು) ...	೪೭
೮.	ಕದಿರ ರೆಮ್ಮವ್ವೆ (ವಚನಕಾರಳು, ನೂಲುವ ಕಾಯಕದಿಂದ ದಾಸೋಹ)	೧೧೦
೯.	ಕಾಳವ್ವೆ (ವಚನಕಾರಳು, ಉರಿಲಿಂಗ ವೆದ್ದಿಯ ಹೆಂಡತಿ) ...	೪೨

೧೦. ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ (ಗಡಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ನೃತ್ಯದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿದನು) ... ೧೪೦
೧೧. ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಸವ.ರಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾದನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು) ... ೨೦
೧೨. ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವೈ (ವಚನಕಾರಳು, ಬತ್ತ ಕುಟ್ಟುವ ಕಾಯಕದಿಂದ ದಾಸೋಹ) ... ೧೩೩
೧೩. ಕೋಲಂಬೆ (ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕಿ, ಶಿವಾಲಯವೆಂದು ಆಕೆಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿದನು) ... ೧೩೪
೧೪. ಗೋರಕ್ಷ (ವಚನಕಾರನು, ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೀರಶೈವನಾದನು) ... ೬೮
೧೫. ಚಂದಿಮರಸು (ವಚನಕಾರನು, ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು) ... ೨೩
೧೬. ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯ (ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೮೬
೧೭. ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣ, ಮಹಾದೇವಿ, ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣ (ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣನು ಹುವಾಡಿಗನು, ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಬಯಸದೆ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದನು, ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣನ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಹಾದೇವಿಯ ಪತಿಭಕ್ತಿ) ... ೩೭
೧೮. ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ದನಕಾಯುವ ಕಾಯಕ, ಲಿಂಗಜ್ಞಾನಿಯು) ... ೭೭
೧೯. ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿ (ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅವರ ನಿತ್ಯ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ೧೧೪
೨೦. ನಗೆಮಾರಿತಂದೆ (ವಚನಕಾರ, ಜನರನ್ನು ಆನಂದದಲ್ಲಿ ರಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೮೩

೨೧. ನಿಜಗುಣ (ವಚನಕಾರ, ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನಿ) ... ೨೫
೨೨. ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯ್ಯ (ಮಠಾಧಿಕಾರಿ, ದಾಸೋಹದ ಕಾಯಕ) ... ೧೨೯
೨೩. ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರ (ಕವಿಯು, ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಕಾಯಕ) ... ೪೪
೨೪. ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ (ಒಕ್ಕಲಿಗ, ತನ್ನ ಹೋರಿಯನ್ನು ಕೊಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದು) ... ೧೦೧
೨೫. ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿ- (ಅವನ ಕಾಯಕದ ಚರ್ಚೆ) ... ೧೦೪
೨೬. ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ಗಾಯಕನು, ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಬಹುರೂಪಿಯ ಕಾಯಕ) ... ೮೯
೨೭. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ (ವಚನಕಾರ, ಹೇರಿನ ಕಾಯಕ, ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಳ್ಳವು ಲಿಂಗವಾಯಿತು) ... ೭೯
೨೮. ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ (ವಚನಕಾರ, ಅವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ವೈದೋರಿದನು, ತೋಟಗನ ಕಾಯಕ) ... ೧೧
೨೯. ಭದ್ರಯ್ಯ (ನಿಜ್ಜೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಮಾಡುವವನು, ದಿನಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಡನು) ... ೭೬
೩೦. ಮಸಣಮ್ಮ (ವಚನಕಾರಳು, ಎಡೆಮುರದ ನಾಗದೇವನ ಹೆಂಡತಿ, ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವಳು) ... ೨೭
೩೧. ಮಾದರ ಧೂಳಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನು, ಕವನ ಉಳಿಯ ವೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ನೈರೋರಿದನು) ೧೮
೩೨. ಮಾರಗೌಡ (ಒಕ್ಕಲಿಗನು, ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಡಬಂದ ಪರುಷವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು) ... ೭೨

೩೩. ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯ (ಮೊದರನ ಕಾಯಕ, ಸುವರ್ಣ
ವನ್ನು ತಿಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು, ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವನ ಸೇವ
ಕನಾಗಿ ದುಡಿದನು) ... ೫೬
೩೪. ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣ (ಗಾಯನದ ಕಾಯಕ, ಗಾಯನದಿಂದ
ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು) ... ೧೪೪
೩೫. ರೆಮ್ಮವೈ (ವಚನಕಾರಳು, ಲಕ್ಕಲಿಗಳು, ವ್ರತವನ್ನು
ಪಾಲಿಸುವವಳು) ... ೫೩
೩೬. ಲಕ್ಕಮ್ಮ (ವಚನಕಾರಳು, ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ
ಹೆಂಡತಿ, ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ
ಜಂಗಮರನ್ನು ಉಣ್ಣಿಸಿದಳು) ... ೧೨೬
೩೭. ಲೆಂಕಮೊಮ್ಮಯ್ಯ (ಭಕ್ತರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ-
ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೮೮
೩೮. ವಿಮಳಾದೇವಿ (ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೋಧಿ
ಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೧೧೪
೩೯. ವೀರದೇವಮ್ಮ (ವಚನಗಳನ್ನು ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಕಾಯಕ-
ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೧೧೩
೪೦. ಶಂಕಿತೊಂಡಿ (ದನಕಾಯುವ ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕರು
ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಗೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಕೊ
ಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದದ್ದು) ... ೧೬೭
೪೧. ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯ (ಮನೆ ಗುಡಿಸುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ
ಸೇವೆ) ... ೪೫
೪೨. ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿ, ಅಣ್ಣನಾಚಯ್ಯ, ಅರುಣಾದ್ರಿ (ಇವರು
ವ್ಯಾಪಾರಸ್ತರು, ತಂಗಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು) ... ೧೧೫
೪೩. ಶಿವಭೃತ್ಯ ಮಲ್ಲಯ್ಯ (ಶಿವಶರಣೆಂದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ನುಡಿ
ಯುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೮೭

೪೪. ಶಿವಮಾಯಿದೇವಿ (ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ
ಸೇವೆ) ... ೯೮
೪೫. ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿ
ತ್ಯಜಿಸಿ ಶಿವಯೋಗಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋದನು) ... ೩೫
೪೬. ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸ (ವಚನಕಾರ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ
ಶಿವಾನುಭವಿಯಾದನು, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು) ... ೨೯
೪೭. ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವ (ಕುಳ್ಳು ಮಾರುವ ಕಾಯಕ, ವೀಳಿ
ಯದ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು) ... ೭೪
೪೮. ಸಿದ್ಧ ದೇವಮ್ಮ (ವಾಡ್ಯದ ಕಾಯಕದಿಂದ ಸಾಮರಸ್ಯ
ವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು) ... ೧೧೨
೪೯. ಸಿದ್ಧರು (೯ ಜನ ಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಇವರು ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು
ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಭಂಗಬಟ್ಟರು) ... ೬೦
೫೦. ಸೂರಂಬೆ (ಅಸ್ತತ್ಯರೊಡನೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೋ
ಸ್ತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾದಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯು,
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿಷ್ಯಳು) ... ೯೯
೫೧. ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವೈ (ಭಕ್ತರ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವ
ಕಾಯಕ-ಸಮಾಜ ಸೇವೆ) ... ೧೦೯
೫೨. ಸೋಹಳಯ ಸೋಮವೈ (ಜೈನಳಾಗಿ ಜೈನರಿಂದ ಹಿಂಸೆ
ಹೊಂದಿದಳು, ದೀಪದ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು
ನೈದೋರಿದನು) ... ೧೪
೫೩. ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯ (ವಚನಕಾರನು, ಅರವಟಿಗೆಯ
ಕಾಯಕ, ಮಧ್ಯಪಾನಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧೆ) ... ೧೪೯
೫೪. ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನ ಕಾಯಕದ ರೀತಿ (ದುರಾಚಾರಿಗ
ಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಪ್ರಯತ್ನ, ಈ ವಿಷಯದ ಚರ್ಚೆ) ... ೧೫೩

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ ಶಿವಶರಣರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಿದೆ. ಅವರು ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕದೇಶ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ನೆರೆಪ್ರಾಂತಗಳಾದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಆಂಧ್ರ, ದ್ರಾವಿಡ, ಮಲಯಾಳ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಗಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಬಸವೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಅವನ ಜೋಡಿಗರಾದ ಶಿವಶರಣರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಗತಿಸಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಸತ್ಕಾರ್ಯದ ಫಲವು ಬಹು ಕಾಲ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಶಿವಶರಣರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಅಡಗಿ ಹೋಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಧುರ್ಭಾವಿಸುವ ವರೆಗೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದಯಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವದ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಹಗ ಜನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಆಯ್ದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವಿದ್ದು ಉಳಿದ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕ್ರಮೇಣ ಮುಂದಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವೆವು.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ತತ್ವಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವು ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದವು, ಅವುಗಳಂತೆ ನಡೆವಳಿಕೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಬಸವೇಶ್ವರನು ತೀರಿಹೋದ ಬಳಿಕ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳು ಅವನೊಡನೆಯೇ ಲಯವಾದವು, ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈಗಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವವರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿರುವ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಮೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅವರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಳು ತಪ್ಪಾದವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗದಿದ್ದರೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಹು ಗಾಢವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿದ್ದವೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರದೆ ಇರಲಾರದು. ಅವು

ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ, ಅವರು ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲಿ, ಬಡವರಲ್ಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲಿ, ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಚಾರಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ದೃಗೆಕ್ಷೇಪರವಾಗದೆ ಇರದು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಗ ಜನ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ೧೭ ಜನರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾರೆ. ೨೧ ಜನರು ವಚನಕಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಆರು ಜನರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ವಚನಕಾರರವರೋ ಅವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿಗಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತಹವುಗಳನ್ನೇ ನಾವು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಲ್ಲದೆ ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಿವಶರಣರು ಯಾವ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನೂ ಸಹ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಅವರ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವವು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವದು ಬಹು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯೊಂದೇ ನಮಗೆ ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಕಾರನ ಉದ್ದೇಶವು ಕೇವಲ ತಾತ್ವಿಕಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಆ ರೀತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನು ಕೆಲವು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ೧೨ ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಅವನು ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಉದ್ದೇಶಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ನಿಜವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು, ಅವರು ಅವ ಅವ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಅವರು ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಿದ ತತ್ವಗಳಾವವು, ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸುವದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದಿದೆ. ಇಂಥ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿಗಳು ಯಾವ ತರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಸಗಿದರೆಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಸ್ಫುಟವಾದ ಪ್ರಕಾಶವು ಬೀಳದಿರದು.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಉಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶವು ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ವಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬರದೆ ಇರಲಾರದು. ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸುಳಿವು ಇದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾಂದೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗದೇವ, ಉರಿಲಿಂಗವೆದ್ದಿಗಳು, ಕಾಳವೈ, ಕೋಲಂಬೆಯರೂ ಮೊದಕು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತೆಲುಗೇಶ ವ. ಸಣಯ್ಯನೂ ದೃಗ್ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಗರೂ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿವರು ಆಂಧ್ರರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜನ್ಮಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಮಧ್ಯದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಈಗಿನ ವಿಜಾಪುರ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಶೇಖರದ ಆಯದಕ್ಕಿಮಾರಯ್ಯ ಲಕ್ಕಮ್ಮಗಳು, ಎಲೇರಿಯದ ಎಲೇಶಕೇತಯ್ಯ, ಬಾಹೂರಿನ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಕೆಂಭಾವಿಯ ಭೋಗಣ್ಣ, ಚಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ನಿಜಗುಣ ಮತ್ತು ಚಂದಿಮರಸರು, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ಗೋರಕ್ಷ, ಇಂಡಿಯ ಶಾಂತಯ್ಯ, ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರ, ಭಾಲ್ಕಿಯ (ಬಲ್ಲುಕಿ) ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಗಂಡುಮೆಟ್ಟಿನ ನಾಡಾಗಿವೆ. ಮುಂದೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ತಲೆದೋರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರೀ ತೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ದ್ರಾವಿಡದೇಶ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂದರೆ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಎಡಮಠದ ನಾಗಿದೇವ, ಮಳಣಮ್ಮಗಳು, ಪೋರಾಂಡಲದ ಸೂರಮ್ಮ, ಚಂದವೂರಿನ ಶಿವಪ್ರಿಯ ನಾಟಿ, ಕೋಟಗಿರಿಯ ಬಹುರೂಪಿಚೌಡಯ್ಯ ಹೀಗೆ ಅನೇಕರು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಗರೂ, ಕೆಲವರು ಆಂಧ್ರರೂ, ಕೆಲವರು ದ್ರಾವಿಡರೂ ಇದ್ದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾರಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡೆದ ನಡೆಯು ವಚನಕಾರರ ಶಿವಾನುಭವವೇ ಇದ್ದುದು ತಿಳಿದು ಬರುವಂತಿದೆ. ಅದು ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಅಚ್ಚ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು. ಈ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಾರೂ ತಮಿಳು ದೇಶದ ಪುರಾತನರಲ್ಲ. ಇವರನ್ನು ತಮಿ

ಳರು ತಮ್ಮವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ ಶಿವಾನುಭವದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾವೇರೀ ತೀರ ಮತ್ತು ಮದುರೈಯ ವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿ, ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದು ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದೆ ಇರದು.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಭಾವವು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದು ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ವಾಚಕರು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಾಚಕರೆದುರಿಗೆ ಇಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವೀರಶೈವವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಅದು ಕರ್ಮರತನವನ್ನು ಹಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಜನರಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಗಳಾಗಿ ಜಪತಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದೇಹವನ್ನು ಕಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತ ಇರಬೇಕೆಂತಲೂ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸ ಮತ್ತು ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದು ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯು ಶಿವಶರಣರು ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾರುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗ, ಷಟ್ಸ್ಥಲಾಚರಣೆ, ಶಿವಯೋಗ, ಅಥವಾ ಶಿವಾನುಭವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವಾನುಭವವು ಹಠಯೋಗಿಗಳ ಯೋಗಮಾರ್ಗವೂ ಅಲ್ಲ, ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗವೂ ಅಲ್ಲ, ಸಿದ್ಧನಾಥರ ಪಂಥವೂ ಅಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ವದೇ ಪವೇ ಖಂಡಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಗೋರಕ್ಷ, ಅನುಮಿಷ, ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಇವರು ಒಮ್ಮೆ ಸಿದ್ಧರ ಮಾರ್ಗ

ವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ತೊರೆದು ಶುದ್ಧವಾದ ಶಿವಾನುಭವ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿದ್ಧರ ಮತ್ತು ಹಠಯೋಗಿಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದರೂ ಶುದ್ಧವಾದ ಯೋಗಮಾರ್ಗದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅವರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಾಚಕರು ಉರಿಲಿಂಗದೇವ, ನಿಜಗುಣ, ಗೋರಕ್ಷ, ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವದ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿಯು ಅಂಕುರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಅಂಥ ಮಹತ್ತಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರ ಮೂಲಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಐಹಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ಕಾಯಕ ಅಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ಬೋಧೆ ಮಾಡಿದುದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗವು ಯಾವ ತರದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಸಾವರ್ಧ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ತತ್ವವು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೀರ ಹೊಸತರದ್ದಾಗಿದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ, ತನ್ನ ನಡತೆಯ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಕಾಯಕ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದ ಯಾವ ಶಿವಶರಣನೂ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಾಯಕಗಳು ಎಂಥವಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ವಾಚಕರು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವೇಮಯ್ಯನು ಮೇದರನಾಗಿದ್ದನು. ಮಾರಗೌಡ ಮತ್ತು ಬಡಿ ಹೋರಿಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯರು ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಧೂಳಯ್ಯನು

ಮೊಟ್ಟೆಯ ಜೋಡನ್ನು ಹೊಲಿಯುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಬತ್ತಕುಟ್ಟುವ ಸೋಮವೈ, ರಾಟಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ರೆಮ್ಮವೈ, ದನಕಾಯುವ ತಿಲುಗೇಶ ಮುಸಣಯ್ಯ ಶಂಕಿತೊಂಡಿಗಳು, ಕುಂಬರನಾದ ಗುಂಡಯ್ಯ, ಹೂವಾಡಿಗರಾದ ಚಿಕ್ಕಮಾದಣ್ಣ ಮತ್ತು ಬಾಹೂರು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳು, ಬಹುರೂಪಿಯಾದ ಬಹುರೂಪಿ ಜೌಡಯ್ಯ. ಕುಳ್ಳುಮಾರುವ ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮ, ಅಲ್ಲದೆ ಗಾಯನದ ಕಾಯಕ ಕೈಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಗಾಯಕರು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ಶಿವಾನುಭವವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೆರೆದಿದ್ದದೆ. ಅದು ಕೆಲವೊಂದು ಸಮಾಜದ ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗದವರ ಸೊತ್ತಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರೆಂಬುವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಿದ್ದು ಈ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಶಿವಶರಣರು ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಶರಣರು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಾರೂ ಭಿಕ್ಷುಕರಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಡರು. ಹಣಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಮಾಡರು. ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದನು. ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಶಾಂತಯ್ಯನು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯು. ಅತ್ಯಂತ ಬಡವನು. ಆದರೆ ಅವನು ದಾಸೋಹದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಲು ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮೊರನ ವೇಮಯ್ಯನು ತನಗೆ ಬಂದ ಸರ್ವಣದ ನಿಧಿಯನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಮಾರ ಗೌಡನು ಪರಮಾತ್ಮನು ತನಗೆ ಪರುಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದು ಇದರಿಗೆ ನಿಂತಿರಲು ತನ್ನ ತನಗೆ ಪರುಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದು ಇದರಿಗೆ ನಿಂತಿರಲು ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಅವನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಲು ಮುಂದಾದನು. ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಾಚಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಾನುಭವವು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಿರಾಪೇಕ್ಷತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ.

ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಾಮ ಪ್ರೇಮವನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರೇಮವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೃಗ್ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು

ಬರುತ್ತದೆ. ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವೈಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೀಪದ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಮಾದರ ಧೂಳಿಯುಗೆ ಮಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹೊಲಿಯುವ ಅವನ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗೆ ಅವನ ಗುರುವಾದ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನು ಒಂದು ಕಾಡಕಲ್ಲನ್ನು ಒಗೆದು ಕೊಡಲಾಗಿ ಆ ಕಲ್ಲೇ ಒಂದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಾಯಿತು. ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗೆ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯಗೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಬಳ್ಳದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾದನು. ಶಂಕಿತೊಂಡಿ, ಕೋಲಂಬೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಂದೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಾರನು. ಶಿವಶರಣರು ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವೇ ಕೈಲಾಸವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಯಸರು. ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ತಮಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದರೂ, ಅವರು ಅವನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದವರಾದರು. ಮಾದರ ಧೂಳಿಯುಗೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಗಳೆದನು. ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣನು ತನಗೆ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಧಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಹೇಳಿ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಹೀಗೆಯೇ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆತ್ಮಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶಿವಶರಣರು ಕೈಲಾಸ ಪದ, ಶಿವಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಅಥವಾ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಾನುಭವವು ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಹೀನರನ್ನೂ ಉತ್ತಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಯು ಮೊದಲು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುತ್ತ ಜೀವಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಉರಿಲಿಂಗದೇವನ ಲಿಂಗಪೂಜಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವನು ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರೆ ಹೊರುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಅವನು ಅವನಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದನು. ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಾಳವೈಯೂ ವಿದ್ವಾಂಸ

ಳಾದಳು. ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಹಿಂಸಾ ಕಾರ್ಯವು ಘಟಿಸಿತು. ಈ ದೋಷವನ್ನು ಅವನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಹೀಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ನಡೆಯಿಂದ ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜನರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯನು ಹೆಂಡಗುಡಿಕರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಅವರ ವ್ಯಸನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಅವನು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ಸದ್ವರ್ತನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನವರೂ ಸದಾಚಾರಿಗಳಾಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಶರಣರು ಗುಪ್ತಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಎಂದೂ ಬಯಸರು. ಅವರು ಮುಖ್ಯಗುವ ವರಿಗೂ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಲು ಅವರು ಅವನನ್ನು ಸಹ ಲಕ್ಷಿಸಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತರಾದ ಶಿವಶರಣರು ಕೀರ್ತಿವಾರ್ತೆಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡುವವರಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಮರಸ್ಯ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಕಿಂಕರಯ್ಯನು ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸಗುಡಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಚಾಂಗುಬಲ್ಲಯ್ಯನು ಭಕ್ತರನ್ನು ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಎಬ್ಬಿಸುವದನ್ನೂ, ಲೆಂಕಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಸೇವೆ ಮಾಡುವದನ್ನೂ, ಸೇವಿಕೆ ಗೌರವೈಯು ಜನ ಸಂದೋಹವು ಕೂಡಿದಾಗ ಜನರಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿ ಅವರವರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವದನ್ನೂ, ತೊಂಗಿನ ಮಹಾದೇವಿಯು ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಿನದ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರಿಗೆ ದಿನಾಲು ಎಚ್ಚರಿಸುವದನ್ನೂ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಜನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಶರಣರು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಶಿವಶರಣರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಠಕಲಿಯುವಂತಿದೆ.

ಶಿವಶರಣರು ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಂಧಭಕ್ತಿಯವರಲ್ಲ. ತಿಳಿದುಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಶಿವಾನುಭವದ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವಿದೆ. ತಾನಾರು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಅವುದು, ಅವನನ್ನು ಬೆರೆಯಲು ಲಿಂಗದ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳು, ಎಂಬುದರ ಮರ್ಮವನ್ನು ಶಿವಶರಣರು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಎಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಅನುಭವಿಗಳೂ ಇದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನು ಶಿವಶರಣರಿಂದ ಲಿಂಗಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಲಿಂಗಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವವನಾದನು. ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಲು ತನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಅವರ ಹಿಂಸಾ ಕರ್ಮವನ್ನು ತಡೆದನು. ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನು ಲಿಂಗದ ನೆಲೆ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಂಡು ತಾನೂ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವವನಾದನು. ಶಿವಮಾಯಿ ದೇವಿಯು ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಕಾರ್ಯ ಕೈಕೊಂಡಳು. ವೀರದೇವಮ್ಮನು ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ಉಗ್ಗಡಿಸಿ ಹೇಳುವವಳಾದಳು. ವಿಮಳಾ ದೇವಿಯು ಲಿಂಗಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುವವಳಾದಳು. ಬಹುಜನ ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ನಡೆದು ಆಚರಿಸಿದ್ದನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವವರಾದರು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ೨೨ ಜನ ವಚನಕಾರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿವೆ.

ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸಂಗೀತಕಲಾಭಿಜ್ಞರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅದರ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಲೆಯು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನಿಂಬಾಣದ ಗಣೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಪದ್ಯ ರಚನೆಗಳಿಂದ, ಇಂಡಿಯಾ ಕಾಂತಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಅಲ್ಲಯ್ಯನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಪೂರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ, ಬಹುರೂಪಿ ಜೌಡಯ್ಯನು ಶಿವಶರಣರ ಕಥಾನಕಗಳನ್ನು ನಾಟ್ಯ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ, ಸಿದ್ದ ದೇವಮ್ಮನು ತನ್ನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ, ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನು ಅಥವಾ ರಾಗದ ಸಾಂಕನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ, ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ನೃತ್ಯದಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗಾಯನವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ಮಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಸ್ಫುರಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ಕಡೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆಡಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದೃಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಣಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿದರೂ ಕೂಡ, ಅವರು ತಾವು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು. ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವದೇ ಅವರಿಗೆ ವ್ರತವು, ನಿಯಮವು. ಮಸಣಮ್ಮ ರೆಮ್ಮವೈಯರು ಈ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಪ್ತೆಯಲ್ಲಮದೇವನು, ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯನು, ಇಂಡಿಯಾ ಕಾಂತಯ್ಯನು, ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ತಾವು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಸಾಮರಸ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತವೆ. ಅವು ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ಬಹುಜನರು ಅವರಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಾದರು. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಅವರು ಅವನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದಿಮರಸನು, ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನು, ಇಂಥ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೆ ಮನಗೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ, ಬಹುರೂಪಿ ಜೌಡಯ್ಯ, ಏಲೇಶಕೇತಯ್ಯ, ಮಲ್ಲರಸ ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಆದರೆ ಅವರು ಶಿವಾನುಭವದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವುಗಳಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಮತ್ತು ಚಂದವೂರಿನ ಅಣ್ಣ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಇವರು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಧನವಂತರು. ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರಮುಖರ ತತ್ವಗಳಂತೆ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವ

ರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಮಲ್ಲಯ್ಯನು ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಾನುಭವದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಮರುಷರು ಸಮಾನ ಬಾಧ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರು. ಇದನ್ನು ಅವನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಶಾಂತಿಯು, ಉರಿಲಿಂಗದೇವ ಮತ್ತು ಸಕಲೇಶಮಾದರಸರು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಆದರೂ ಅವರು ಪ್ರಮಥರ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಮಳಾದೇವಿಯು ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯಂತೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಾದರ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಕೆಂಭಾವಿಭೋಗಣ್ಣ, ಸೂರಂಬೆ, ಇವರು ಅಸ್ತೌತ್ಯವನ್ನು ಎಣಿಸದೆ, ಜಾತಿಭೇದದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹರಿದೂಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಬಾಂಧವರಿಂದ ಹಿಂಸೆಗಳಾದವು. ಆದರೆ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಂದಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸೂರಂಬೆಯು ಜಗದ್ಗುರು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಶಿಷ್ಯಳು. ಹೀಗೆ ಶಿವಾನುಭವವು ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಚಿಕ್ಕವರನ್ನೂ ಸಹ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಲಲಿಂಗಣ್ಣ, ಕೋಲಂಬೆ ಮತ್ತು ಶಂಕಿತೊಂಡಿ ಇವರು ತೀರ ಬಾಲಕರು. ಆದರೂ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ಕರಗಿಸುವಂಥದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಾನುಭವವು ಇಡೀ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ.

ಶಿವಾನುಭವವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆಯೂ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ೧೭ ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಚರಿತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವರು ಎಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣನು ತೀರಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯು ನಡೆದ ರೀತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. ವೇಮಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಯು, ಆಯದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಲಕ್ಕಮ್ಮನು, ಬಡಿಹೋರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕೇಶಲೆಯು, ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿ ದೇವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಸಣಮ್ಮನು, ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಾಳವ್ವೆಯು, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಶಾಂತಿಯ ಹೆಂಡತಿಯು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕಾಳವ್ವೆ, ಲಕ್ಕಮ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳಂತೆಯೇ ವಚನ

ಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪತಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟರಲ್ಲದೆ ಬೇಕು. ಶಿವಶರಣರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳಂತೆಯೇ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ ವಚನಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉತ್ತಮ ಗೃಹಿಣಿಯರೂ, ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ, ಸತ್ಯೀಲರೂ ಆಗಿ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರು ಶಿವಶರಣರು ವಚನಗಳನ್ನು ತಾವೇ ರಚಿಸಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರ ತರುವಾಯ ಯಾರೋ ಕೆಲವರು ರಚಿಸಿ ಇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಈಚೆಗೆ ವಿಧಾನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿ, ಅವರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅವರ ನಡೆ ಮತ್ತು ಅವರು ನುಡಿದ ವಚನಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳವು ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿದೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮೇಳವು ಹೆರವರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಆಯಾ ವಚನಕಾರರ ಅನುಭವದ ನುಡಿಗಳು, ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುಕ್ತ ಭಾಷೆಯ ಸರಣಿಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ವಚನಗಳು ಆಯಾ ವಚನಕಾರರವೇ ಇರುತ್ತವೆಂದು ಮನದಟ್ಟಾಗದೆ ಇರದು.

ಶಿವಶರಣರ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಆತಂಕಗಳು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಡದು. ಅವರು ಪ್ರತಿಸಾದಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ಹೊಸತರದವಾಗಿವೆ. ಅವು ಪೂರ್ವ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಲಾಭವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವಂಥವರಿಗೆ ತಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥವಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥವರು ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರದ ಆರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಿರುತ್ತದೆ. ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವೈಯು ಜೈನಳು. ಆದರೆ ಅವಳು ಜೈನರಿಂದ ಸೋಹಳಿಯ ಸೋಮವೈಯು ಜೈನಳು. ಆದರೆ ಅವಳು ಜೈನರಿಂದ ಬಹು ಕಠೋರವಾದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಂಭಾವಿಯು ಭೋಗಣ್ಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಅವನನ್ನು ಸ್ವಬಾಂಧವರು ಊರ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದರು. ಬಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಜೈನನು. ಆದರೆ ಅವನ

ಜೈನ ಜೋಡಿಗರು ಅವನನ್ನು ಪೀಡಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಸೂರಂ
ಬೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು. ಇವಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನೊಡನೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿ
ದ್ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವಳನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದರು. ಉರಿಲಿಂಗ
ದೇವನು ತನ್ನ ಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನದ ಕಾರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ನದೀ ತೀರ
ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ದುಷ್ಟರು ಅವನ
ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಎಲೇಶ ಕೇತಯ್ಯನು ಮೊದಲು ಜೈನ
ಮತಸ್ತನು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಜಾತಿಯವರು ಬಗೆ
ದರು. ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾದ ಕೋಲಂಬೆಯು ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ
ಶಿವಾರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ವೈಷ್ಣವನು ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ
ಹಚ್ಚಿದನು. ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯು
ವಲ್ಲಿ ಪರಧರ್ಮಿಯರೂ ದುಷ್ಟರೂ ಅವರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಕಾಡಿ
ದ್ದಾರೆ, ಕೊಂದು ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಶಿವಶರ
ಣನೂ ಈ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಮಾಡಿಲ್ಲೆಂಬ
ದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಥವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ
ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಲೋಕೋದ್ಧಾರ
ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತರಾದರು.

ಅನೇಕರು ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಅವು ನಂಬಲರ್ಹವಲ್ಲವೆಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಮಗೆ ಕೆಲ
ವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪುರುಷರಲ್ಲ.
ಅವರು ಹಿಂದೆ ನಿಜವಾಗಿ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರವರ ಗ್ರಾಮ
ಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇರುವ ಕುರುಹುಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ
ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅವರು ಬರೆದ ವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಉಹಿಸಬಹುದು.
ಬೌದ್ಧ, ಜೈನರಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚನ
ರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಅನೇಕ ದಂತ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ೧೮ ಪುರಾಣಗಳೂ ಮಹಾಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಾದಿಗಳೂ
ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ
ಆಯಾ ಧರ್ಮಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತತ್ವಗಳು ಒಡಮೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಬಹು
ಜನ ಸಮಾಜದ ಲಕ್ಷವನ್ನು ಎಳೆದಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಮಹಾಪುರುಷರ ವಿಷ
ಯವಾಗಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾ

ಜಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆ
ಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಮರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಬರಲಾರದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತಗಳಿರುವುದು ನಿಜವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದು ಅಥವಾ
ಬಿಡುವುದು ವಾಚಕರ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು
ಬಿಟ್ಟರೂ ಉಳಿದ ಕಥಾ ಭಾಗಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದು
ಎಲ್ಲರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಬಾರದೆ ಇರದು.

ನಾವು ಮೇಲೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದಂತೆ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲ ಶಿವಾ
ನುಭವದ ತತ್ವಗಳು ಧಾಳವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು
ವಾಚಕರು ಆಳವಾಗಿ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕೆಂದು
ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸವಿನಯ ಸೂಚನೆ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಅವು ಎಷ್ಟು ತತ್ವ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ಅವರ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಇರಲಾರದು.
ಗ್ರಂಥ ವಿಸ್ತಾರಭಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚರಿತ್ರೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರುತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಪ್ರಸ್ತಾ
ವನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಯಾ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ
ವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೂಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಆದರೆ ಈ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರ
ಮಾರ್ಗವು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯು ಮಾತ್ರ ಸರಿ
ಯಾದದ್ದಲ್ಲವೆಂಬುದು ವಾಚಕರ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಶಿವ
ಶರಣರು ತಮ್ಮ ಉದಾರ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚತಮ ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕ
ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆಸಗಿದರೆಂಬುದು ಈ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ
ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದೆ ಇರಲಾರದು.

ಈ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಪೂರ್ವಕಾಲದ ವೀರಶೈವೇತಿಹಾಸದ
ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡಹುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ
ವೀರಶೈವರ ಉಗಮವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಅದು ಹೇಗೆ
ಮುಂದೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತ ಹೋಯಿತು, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.
ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವನ ಚರಿತ್ರೆ
ಯಿಂದ ಅವನು ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಜ್ಜಳನು

ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆರಿ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅವನೊಡನೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಈ ನಾಗದೇವನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಕಾಂಚೀನಗರದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಚೋಳರಾಜರೊಡನೆ ಬಿಜ್ಜಳರಾಜನು ಯುದ್ಧ ನಡಿಸಿದ್ದರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಇನ್ನೂ ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ತರಗತಿಯ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವನೊಡನೆ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಗದೇವನು ಅವನಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯವನಾಗಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು. ನಾಗದೇವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಮಸಣಮ್ಮನು. ಆಕೆಯು ವಚನಕಾರಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಉಭಯತರು ಶಿವಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಸಣಮ್ಮನ ವಚನವೊಂದನ್ನು ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಕೆಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯು 'ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ' ಎಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿಜಗುಣನು ಆಕೆಯ ಗುರುವಾಗಿ ಹಿರಿಯನಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ನಿಜಗುಣನು ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಚಂದಿಮರಸನು ತನ್ನ ಕೆಲವು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಚಂದಿಮರಸನು ರಾಜನು. ಮೊದಲು ಕೆಂಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೇ ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ನಿಜಗುಣ, ಕೆಂಭಾವಿ ಭೋಗಣ್ಣ ಮತ್ತು ಚಂದಿಮರಸು ಇವರು ಸಮಕಾಲೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಮಸಣಮ್ಮ ಎಡೆಮರದ ನಾಗದೇವ ಇವರು ಇವರ ತರುವಾಯ ಬಂದವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಸಣಮ್ಮ, ನಿಜಗುಣ ಮತ್ತು ಚಂದಿಮರಸರು ವಚನಕಾರರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಶಿವಶರಣರು ಉದಯವಾಗಿ ಅವರು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಶಿವಾನುಭವವನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ.

ಈಗಿನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಕಲೇಶಮಾದರಸನ ಮತ್ತು ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆ

ಗಳಾದರೂ ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನಿಗೆ-ನೀನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಮತ್ತು ಅತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನು ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬರುವಿ, ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಕಲೇಶನು ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾಗುವಾಗ ೩೩ ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕಲೇಶನು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಹಿರಿಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನು ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಐಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಮೇಲಿಂದ ವಿಜಾಪುರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲರಸನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಶಿವಾನುಭವದ ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗೋರಕ್ಷನು ಐಹೊಳೆಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಮುಂದೆ ಅವನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಿಂದ ಗರ್ವಭಂಗಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಭುದೇವರಿಂದ ವೀರಶೈವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿಮಲ್ಲರಸ, ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸ, ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಗೋರಕ್ಷ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಮೊದಲಿಗರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅನುಮಾನವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣ ಅಥವಾ ರಾಗರಸಾಂಕ ಮತ್ತು ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಾದರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಚಳವಳಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ರಾಗದ ಸಂಕಣ್ಣನು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಬಾಹೂರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪೆರ್ನಾಡಿಯ ದಂಡು ಅವನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗ ಅವನ ಅನೆಯನ್ನು ಅವನು ಕೊಂದದ್ದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗ ಅವನ ಅನೆಯನ್ನು ಅವನು ಕೊಂದದ್ದು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪಡೆದದ್ದು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನಿಗೆ 'ಪೆರ್ನಾಡ' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಇತ್ತು.

ಅದರೊಂದಿಗೆ 'ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಗ ರಸಾಂಕ ಈ ಉಭಯತರು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜನು ಕಲ್ಯಾಣವಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೬ ರಿಂದ ೧೧೦೬ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಾಹೂರು ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ವಚನಕಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ವೀರಶೈವಧರ್ಮವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರ ಹೊಂದಿಹತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ವೀರಶೈವ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿಗಳಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರು ತಾವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದುದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುರೂಪಿಚೌಡಯ್ಯನು ರೇಕಳಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಮುಂದೆ ಕೊಟ್ಟಗಿರಿಯ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ನಾಗಿನಾಥ ಎಂಬ ಜಂಗಮನಿಂದ ಲಿಂಗದ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವ ನಾದನು. ಶಿವಪ್ರಿಯನಾಚಿಯು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಿಂದ ತನ್ನ ಅಪ್ಪುಶ್ಯತ್ವ ನಿವಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಹೊಂದಿದಳು. ತೆಲುಗೇಶಮಸಣ ಯ್ಯನು ಲಿಂಗಂಪಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೂಬ್ಬ ಜಂಗಮನಿಂದ ಲಿಂಗದ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಚಳವಳಿಯ ಉದ್ಭವಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಂಗಮರೂ ಶಿವಶರಣರೂ ಉದಯವಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವಪ್ರಸಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯವು ಬಸವೇಶ್ವರನಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿಗೇ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಚಳವಳಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಕೂಡ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಹೊಂದಿ ದನು. ಅವನು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಅದರ ಚಳವಳಿಗೆ ಶಿವಾನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟ ರಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಒಂದು ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ

ಅವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿವಾನುಭವಮಂಟಪದ ಮೂಲಕ ಫರ್ಮೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಗಳು ಒತ್ತರದಿಂದ ನಡೆದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವವರಾದರು. ಹೀಗೆ ವೀರ ಶೈವ ಚಳವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸವಿದ್ದದ್ದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶಿವಶರಣರ ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದೇಶದ್ದೇ ಇದ್ದು ಅದು ಹೊರಗಿನದಲ್ಲ. ಇದು ಯಾವ ಚಳವಳಿಯ ಅನುಕರಣವೂ ಅಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಪರಿಣಾಮವೂ ಅಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶೈವ ಚಳವಳಿಯು ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಪುರ ಸ್ಕರಿಸಿದ ಶರಣರಿಗೆ 'ಪುರಾತನರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿವೆ. ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೬೩ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಇವರನ್ನು ವೀರಶೈವರು ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಶಿವಶರಣರ ಚಳವಳಿಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಮಹ ದಂತರವಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡರ ಶೈವಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶ ರಣರ ಶಿವಾನುಭವ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಅವನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಸೂಜಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶಿವಾನುಭವವು ಅವರಂತೆ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಪರ ಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಯಾರು ಎಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾವಿ ಸುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತಲೆದೋರುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಹತ್ವದ ತತ್ವವು ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರು ತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವನು ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ- ತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವನು ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ- ಜೋಳದ ರಾಶಿ, ದೀಪದ ಕುಡಿ, ಕಾಡುಗಲ್ಲು, ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲು, ಮೊಟ್ಟೆಯ ಜೋಡು, ಅಳಿಯುವ ಬಳ್ಳಿ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮೊಟ್ಟೆಯ ಜೋಡು, ಅಳಿಯುವ ಬಳ್ಳಿ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಶರಣರು ಭಾವಿಸಿರುವರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ದ್ರಾವಿಡದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ದ್ರಾವಿಡದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಅವು ಈ ದ್ರಾವಿಡ ಪುರಾತನರನ್ನು ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಿಸಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅವರು ಮೊಟ್ಟೆದವರಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಷಟ್ ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವಂಥ ಲಿಂಗ

ಗಳ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲ. ಶಿವಾನುಭವವು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಶಿವಶರಣರ ಆಚರಣೆಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಶರಣರ ಆಚರಣೆಗೂ ಮಹದಂತರವು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತನರು ಶಿವನ ೨೪ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಶಿವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಭಜಿಸರು. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಭವಿಗೊಡನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಷಟ್ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ -- ಅವರ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು, ಸಕೀಲುಗಳು ನೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಸದಾಶಿವ, ಈಶ್ವರ, ಈಶಾನ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಇವರು ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ಇವರು ಯಾವ ಪರಶಿವನ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿರುವರೋ ಅವನಿಗೆಯೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಶಿವಾನುಭವವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲಶಾಸ್ತ್ರವು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ದ್ರಾವಿಡ ಶರಣರಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಶಿವಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದು ಶರಣರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದೊಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶರಣರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು. ಇದು ಪುರಾತನರಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಶಿವಶರಣನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು. ಪುರಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಈ ತತ್ವವು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರು ನಡೆದದ್ದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೇ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರು ಅನೇಕ ತರದ ಜನರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವರಾದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಹೆಣೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಸ್ವಾಂತದ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪವೂ ಇದೆಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಪಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ಅದು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರು ವಿಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸತ್ಕಿಯೆ, ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವ, ಅವಧಾನ, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಪುರಾತನರು ಶಿವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದೇ ಅವರ ಅಂತಿಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಇಹದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತನಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ತಿಳಿದು ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಅವನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಶೈವರಿಗೆ ಜೋಳ ಮತ್ತು ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜರ ಸಹಾಯವು ಬಹಳ ಇದ್ದುದು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶರಣರು ರಾಜರು ತಮ್ಮನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ರಾಜರೇ ಅವರ ಆಳಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ ರಾಜರು ಅವರ ಶಿವಾನುಭವಕ್ಕೆ ಒಲಿದು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಶರಣರು ತ್ರೀಮಂತರನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೇವಲ ಬಡವರು, ಕೂಲಿಕಾರರು ಅವರು ಚಿಂದಿಯನ್ನು ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚರು. ತೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅರಿವೆ ಇಲ್ಲದಿರಲು ದಿಗಂಬರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಾಲು ದುಡಿದು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಬೋಧೆಯು. ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾಲುನಷ್ಟರಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮೊರಕೆಸಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಶರಣರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆರಮೋರಿ ಹೊಗರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಶರಣರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಡೆ ಇದೆ.

ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ ಎನೂ ಬೀಳದು. ಅವರಿಗೆ ಗುಡಿಗೆಗೋಮರಗಳು ಬೇಡ. ಸುಂದರವಾದ ದೇವಾ

ಲಯಗಳು ಬೇಡ. ಎಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಾದ ನೀರು, ಸೊಗಸಾದ ಪುಷ್ಪಗಳು, ಎಳೆದಾದ ತಳಿರುಗಳಿವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ದೇವಾಲಯವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಧ್ಯಾನವು ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಂದುವರು. ಇದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೆ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಶರಣರ ಶಿವಾನುಭವವು ಹೀಗಿರುವದರಿಂದ ಅವರು ಭವಿಗಳನ್ನು ಬೆರೆಯಲು ಹಿಂಜರಿದಿಲ್ಲ. ನೀರು ತಾವರೆಯಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಇದ್ದು ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅವರು ದುಷ್ಟರೊಡನೆ, ಹೆಂಡಗುಡಿಕರೊಡನೆ, ಇದ್ದಾರೆ. ಕೆಡುಕರು ತಮಗೆ ಕೇಡುಬಗೆಯಲು ಅವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೊಡನೆ ಬೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜರೊಡನೆಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಬಡವರೊಡನೆ, ಕೂಲಿಯವರೊಡನೆ, ಬಾಲ ಬಾಲಿಕೆಯರೊಡನೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ, ಸಮನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರು ಬೋಧೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಕುಣಿದಿದ್ದಾರೆ, ಪಾಠಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಠಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಹೀಗೆ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಒತ್ತರದಿಂದ ವಿಸರಿಸಿತು. ಲಕ್ಷಾವಧಿ ಜನರು ವೀರಶೈವರಾದರು.

ಶಿವಶರಣರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ್ದೇ ಇದೆ. ಅದು ಅವರದೇ ಇದೆ. ಬೇರೊಬ್ಬರಿಂದ ಅವರು ಅದನ್ನು ಕಲಿತಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರಲ್ಲಿಯೆ ಉಚ್ಚವಿಚಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ.

ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಶಿವಶರಣರು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವೆವು.

ವಿಜಾಪುರ
ತಾ. ೧೮-೭-೧೯೪೪

ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟೆ.
ಸಂಪಾದಕ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಈ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

- (೧) ಬಸವೇಶ್ವರ ಪುರಾಣದ ಕಥಾಸಾಗರ.
- (೨) ಭೈರವೇಶ್ವರಕಾವ್ಯಕಥಾಮಣಿಸೂತ್ರರತ್ನಾಕರ.
- (೩) ದೀಪದ ಕಲಿಯುರ ಕಾವ್ಯ.
- (೪) ಶಿವಕಥಾಸಾಗರ.
- (೫) ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ ಕಥಾ ಸರಿತ್ಸಾಗರ.
- (೬) ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣ ವಿಜಯ.
- (೭) ಶರಣಲೀಲಾವೃತ್ತ.
- (೮) ಶಿವಶರಣರ ರಗಳೆಗಳು-ಹರಿಹರ.
- (೯) ಉಚಿತ ಕಥೆಗಳು.
- (೧೦) ಬಸವ ಪುರಾಣ-ಭೀಮಕವಿ ಕೃತ.
- (೧೧) ವೀರಶೈವಾವೃತ್ತ ಮಹಾ ಪುರಾಣ.
- (೧೨) ಶಿವಶರಣರ ರಗಳೆಗಳು-ಅನೇಕ ಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ವುಗಳು.
- (೧೩) ರಾಘವಾಂಕ ಪುರಾಣ.
- (೧೪) ನಪುನ್ಯಗಣ.
- (೧೫) ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ವಚನಗಳು.
- (೧೬) ನಿರಂಜನವಂಶರತ್ನಾಕರ.
- (೧೭) ದೇವಿಯರ ತ್ರಿವಿಧಿ.
- (೧೮) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಭಾಗ ೧.

- (೧೯) ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಗಳು.
 (೨೦) ಶಿವತತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿ.
 (೨೧) ಶಿವತತ್ವರತ್ನಾಕರ.
 (೨೨) ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರ ಉಕ್ತಿಗಳು.
 (೨೩) ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮುರಾಣ.
 (೨೪) ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ ಭಾಗ ೧, ೨ ಮತ್ತು ೩.
 (೨೫) ಚನ್ನಬಸವ ಮುರಾಣ.
 (೨೬) ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಕಾವ್ಯ.

ಶಿವಾನುಭವ.

ವರ್ಷ ೧೭

ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೪೩.

ಸಂಚಿಕೆ ೩

ಶಿವಭಕ್ತ ವಕಲಿಹರ.

(ಬರಹಗಾರರು:— ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀಸಿದ್ಧವಿಠಲೇಶವರು.)

ಸ

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ 'ಶಿವಭಕ್ತ ವಕಲಿಹರ' ಎಂಬ ಒಂದು ಹೆಗಡೆ
 ಎದೆ. ಆ ನಾಡಿನ ಜೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಚಿಕ್ಕ
 ಚಿಕ್ಕ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯವಸಾಯವೇ ಅವರ ಉದ್ಯೋಗ.
 ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರು ಜಮೀನುದಾರರು. ಕೆಲವರು ಹಣಗಾರರಾ
 ಗಿಯೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ.
 ಎದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮುಂದುವರಿದಿಲ್ಲ. ಸಂಕಾರಿಯ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ
 ಇಲ್ಲವೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವುದು. ಅದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಗರಿಕರಾಗಿ ತೋರು
 ತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮನೆಯ ಮಾತು ಕನ್ನಡ. ಹೆಗಸರು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರು
 ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯನ್ನೇ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡಿಗರೆಂದು
 ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎತ್ತೆತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಕನ್ನಡದ
 ಶಬ್ದವೇ ಇಲ್ಲದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು ಎಲ್ಲ ಬದುಕು ತಮಿಳು
 ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಕನ್ನ
 ಡದ ಮಾತನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳಸುತ್ತ ಬಂದಿ
 ರುವದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತೇ ಸರಿ.

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವೀರಶೈವರೆಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
 ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಮಾತ್ರ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲಿಂಗ
 ವಂತರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಅಚಾರವಿಚಾರ ನಡೆನುಡಿಗಳು ಅಚರಣೆಯ

ಲ್ಲಿವೆ. ಇವರು ಕೇವಲ ಶಾಖಾಹಾರಿಗಳು, ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರ
ಕರು, ಬಸವ್ವ, ಚೆನ್ನಬಸವ್ವ, ಶಿವಪ್ಪ, ನಂಜಪ್ಪ, ಪಾರ್ವತಮ್ಮ,
ಗೌರಮ್ಮ, ಶಿವಮ್ಮ, ಬಸಮ್ಮ, ನೀಲಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ
ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮಗಿಂತ ಅನ್ಯರನ್ನು ಭವಿಗಳೆಂದು ಸಂಬೋ
ಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪಂಗಡದವರು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಉತ್ತರಾಪಚಾರ ಮಾಡಿ
ದರೆ, ಒಡಗೂಡಿದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೊನೆಯವರೆವಿಗೂ ತಮ್ಮ ಪಂಗಡ
ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಅವರ ಸಂಬಂಧ
ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಮನೆಗೊಂದು ಲಿಂಗ
ದಂತ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಲಿಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಅದೊಂದು
ಲಿಂಗವೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಿಂಗ. ಅದಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಂತರ ಲಿಂಗದಂತೆ ಕಂತೆ
ಯನ್ನು ಧರಿಸಿವೆ. ಲಿಂಗದ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿ
ಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವರನ ಕೊರಗಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅದಿಲ್ಲದೆ ಮದುವೆಯು
ನಡೆಯುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಲಿಂಗ ದೇವನು ಭದ್ರವಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ
ಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ ಭದ್ರವಾದ
ಬೀಗ ಪೂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ
ಲಿಂಗದೇವನಿಗಿದೆಯೇ? ಇಲ್ಲ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಪೂಜೆ ಪುರ
ಸ್ಕಾರ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಾಗಬೇಕು.

ಇವರಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಗುರುಗಳೇ ಗುರುಗಳು. ಮದುವೆ ದಾಸ ಧರ್ಮ
ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೀರಶೈವ
ಸಾಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗುರು
ಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
ಕಾಲವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವರೆ ಬಂದು ಅಂತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪೂರೈ
ಸಬೇಕು. ಅವರ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳ ಅರಂಭದಲ್ಲಿ "ಶಿವಾಯ ನಮಃ"
ಎಂಬ ಮಂಗಳ ಸೂಚಕ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ.
ರಿಕಾರ್ಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸರಕಾರಿಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಯೂ 'ಶಿವಭಕ್ತವಕ್ಕ
ಲಿಹರ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಳಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು ನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದ 'ಶಿವಭಕ್ತ
ವಕ್ಕಲಿಹರ್' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಂಗಡವಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಅವರೂ ಶಾಖಾಹಾರಿಗಳಾಗಿ ವೀರಶೈವರ ಆಚಾರದಂತೆ ನಡೆಸುಡಿ ಉಳ್ಳ
ವರಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇವರೆಲ್ಲರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೊಡಲು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತವಾಸಿಗ
ಳೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ಮಹಮ್ಮದೀಯರು ಕ್ರಬಲ
ದಾಳಿ ಇಟ್ಟಾಗ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಯಿಸುವಾಗ ಹಿಂದುಗಳು ತಮಗೆ
ಬಂದೊದಗಿದ ತೊಡಕು ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ತಾಳಲಾರದೆ ಬಾಳಲಾರದೆ
ದಿಕ್ಕೋರಿದತ್ತ ಧಾವಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಆ ದಶೆಯು ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಆಗ ವೀರಶೈವ
ಜನಾಂಗವು ವಿಶೇಷ ನೊಂದಂತೆ, ಬೆಂದಂತೆ, ಕಂದಿದಂತೆ ಕುಂದಿದಂ
ತಾಗಿರಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಮಾನವನ್ನು, ಮತವನ್ನು, ಪ್ರಾಣವನ್ನು, ಉಳಿ
ಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಕಂಡ ಕಂಡೆಡೆಗೆ ಪಲ್ಲುವಾಗಿರಬೇಕು.
ತಮಿಳುನಾಡು ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನ, ಶಿವಭಕ್ತರಬೀಡು, ನಾಡೆಂದು
ಬಗೆದು ಬಹಳ ಶಿವಭಕ್ತರು ತಮಿಳು ನಾಡನ್ನೇ ಹೊಕ್ಕಿರಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ನಾಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಆ
ಪ್ರಾಂತದ ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ! ಅನುಕರಿಸಬೇಕ
ಲ್ಲವೇ! ಮೇಲಾಗಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿ
ರುವಾಗ, ಗುರುಗಳ ಬೋಧೆ ದೊರೆಯದಿರುವಾಗ, ತಮ್ಮ ತತ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಗಳನ್ನು ಮರೆತಿರಲು ಸಾಕು. 'ಕಾಯಕನೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂದು
ಹೇಳುವ ವೀರಶೈವರು ಯಾವದಾದರೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನೆಸಗಲೇಬೇಕ
ಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತವರು ಆ ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವದು ಸಹಜವಾದ ಸಂಗತಿ.

ನಮ್ಮ ನೆರೆ ಹೊರೆಯ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಕೊಂಚ ಸಂಶೋ
ಧನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡರೆ ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗವು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ,
ಹೇಗೆ ಕಳೆಗುಂದಿದೆ, ಕಳೆಗುಂದುತ್ತಲಿದೆ, ಹೇಗೆ ಕರಗಿದೆ, ಕರಗುತ್ತಲಿದೆ,
ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ.
ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಂಡರೆ ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗವು ಲಂ ಲಕ್ಷವಿತ್ತೆಂದು ಸಂಶೋ
ಧಕರು ಹೇಳುವ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ?
ಎಂದು ಸಂದೇಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗವು ಅವಾರವಾದ ಅವನತಿಯ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಇಳಿದಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಳಿಯುತ್ತಲೂ ಇರಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ವೀರಶೈವ ಗುರು ಜಂಗಮರ ಗುರುತರವಾದ ಕರ್ತವ್ಯಲೋಪವೋಪ, ವೀರಶೈವ ಮಹಾ ಸಭೆಯವರ ಅನಾದರ, ಅಲಸ್ಯ, ಅನೈಕ್ಯಮತ್ಯ, ಸಮಾಜ ಮುಖಂಡರ ಮರವೆಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಕೊಡಗು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ನೈಜಾಮ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯ ವೀರಶೈವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು, ರೀತಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಕನ್ನಡದ ಮಾತನ್ನು, ಮತವನ್ನು, ತತ್ವವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ, ಬಳಸುವ, ಬೆಳೆಸುವ, ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವ, ಉದಾತ್ತ ಉಪಾಯದತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಒಮ್ಮೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ, ಹಾರೈಕೆ.

ಈಗ ತಮಿಳು ನಾಡಿನ 'ಶಿವಭಕ್ತ ವಕ್ಕಲಿಹರ್' ಎಂಬ ಪಂಗಡದವರು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ವೀರಶೈವದ ತತ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಿಜ ವೀರಶೈವರಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಗುರುಗಳ ಆಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಶರಣರ ಸಂದೇಶ.

(ಶೀಯುತ ಎನ್. ರಾಜೋಪಯ್ಯ-ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ)

ಧಾರುಣಿಯ ಸುಜನರತಿ ವರಪುರಾತನ ಶರಣ
ಸಂದೇಶವನು ಕಾದು ಕಾತರಿಸರು,
ಕಾತರಿಪ ಜನಗಣದ ಮನದಲಿವ ನಾಲಿಸುತ
ಶರಣಜನಹಿತಬಂಧು ಬೆಳಗುತಿಹನು

||೧||

ಕೃತ್ತಿವಾಸನ ಫಣ್ಣಚರಿತರಾದ ಪ್ರಮಥರತ್ತ
ತಿರುಗಿಪರೇನು ಜಗದ ಜನರು?
ಕತ್ತಲೆಯ ಕಳೆಯದಲೆ ಕರ್ತೃವನು ಕರದೊ
ಳಗದೆತ್ತ ಪೂಜಿಪರದನು ತಿಳಿಯದಿಹನು

||೨||

ಅಂಗಗಣವವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳು
ಕುತಲಿರಲು ಲಿಂಗವವರಂಗದೊಳಗೆಲ್ಲಿಪುದು?
ಮಂಗಮನುಜರ ನೋಡಿ ಲಿಂಗದೇಹಿ
ಗಳೆಂದು ಸಂಗಸಮರಸಕೆನ್ನ ಮನವೆಳಸದು

||೩||

ಆರು ಭ್ರಮೆಗಳಲಲಿ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾ
ಗುತಲಿ ಎಳು ವ್ಯಸನಗಳೊಳಗೆ ಉರುಳುರುಳಿ ತಾವು
ಮೇಲೆನಿಪ ಗುರುರೇವಣಾರಾಧ್ಯ ನೆನಿಪವಗೆ
ಈ ಮಹಿಯ ಹುಲು ಮನುಜರವರು ಸರಿಯೆ?

||೪||

ಹಾತಿಸೂತಕವಿರಲು ಆತ ತಾ ಗುರುವಹನೆ
ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ನೋಡಿ ತೋರೂದದು ತಾನೆ
ನೀತಿ ಶೂನ್ಯತೆಯಿಂದ ಪಾತಕವ ಗಳಿಸುತಿಹ
ಪಾಪಾತ್ಮರಿಗದುಂಟೆ ವಿಮಲ ಬಕುತಿ?

||೫||

ಮಂಡೆ ಬೋಳಾದವರವಾರ ವಿರುತಿಹರೆಂದು
ಕಂಡು ನಂಬುವದೆಂತು ಕಡುಕಷ್ಟವಮಮಾ!

ಕಂಡು ನಂಬಲುಬೇಕು ಕಡುವಿರಕ್ತಿಯೋಪ್ಪ
ಖಂಡ ಮೂರುತಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವರ್ಯನ

||೬||

ಶರಣರನುಭಾವವನು ಜಗದಿ ಪಸರಿಸು
ತಿರುವ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಪಿತಾಮಹನು ಎನಿಸಿ
ನಡೆನುಡಿಯೊಳೊಂದಾದ ಹೇಳಕಟ್ಟಿ ನಿಬುಧ ವರ
ರಚಿಸಿಹರು ಶರಣರನುಭವದ ಮಂಟಪವ

||೭||

ಅದನೋಡಿ ನಾವಿನ್ನು ಮುದದಿಂದ ಸಾರಿಹೆವು
ಸದು ಹೃದಯ ಶರಣರಾ ಅನುಭಾವಕೆ
ಎಡರೇಳು ಬಂದೊಡೆಯು ಅದ ನೀಗುತಿರ್ಪನು
ಸದುಚೆನ್ನಸಂಗನಾ ಬಸವಣ್ಣನು.

||೮||

ಭಕ್ತನೇ ಮೊದಲಿಗನು ಭಕ್ತನೇ ಗುರುವಹನು
ಭಕ್ತನೇ ಶಕ್ತನಹ ಕಡೆ ಜಂಗಮ,
ಬಕುತಿಯಾ ಖನಿಯಾಗಿ ಬೆಳಕಿನಾ ಮಣಿ
ಯಾಗಿ ಚಿನುಮಯಾತ್ಮಕನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಮೆರೆತ

||೯||

ಅಂದಿನ ಶರಣರಂತಿಂದಿನಾ ಭಕ್ತರೂ
ಅನುಭಾವದೊಳು ಕೂಡಿ ಮನವ ನಿಲಿಸಿ,
ಲಿಂಗ ದೇಹಿಯು ಚೆನ್ನಸಂಗನಾ ಬಸವಣ್ಣ
ನಂಘ್ರಿಕಮಲವ ನಂಬಿ ನೆನೆದು ಬದುಕಿ,

||೧೦||

ವರಮುರೇ ರಾಚೊಟಿ ಪ್ರಭುವರ್ಯನೊಳು
ದೊರೆ, ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದ ರೂಪ ತಾವಾಗಿ,
ಜಗದ ಜೀವರು ಶರಣ ಮಾರ್ಗದನು
ವರಿಯುತಲಿ ಪರಮನಾ ನಿರ್ವಯಲ ಗತಿವಡೆಯಲಿ

||೧೧||

ಶಿವಶರಣರ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗಳು.

(ಲೇಖಕ:- ಶಿವಮೂರ್ತಿ)

ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರ ನಾನೊಲ್ಲೆನಯ್ಯ. ಅವರ ಆರಾ
ಧನೆ ದಂಡ. ನಿಚ್ಚಿನಿಚ್ಚ ಪತ್ರಾ ಪತ್ರಿತ್ತರ ನಾನೊಲ್ಲೆನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗ
ಮದೇವಾ ಭೂಮಿಭಾರಕರ' ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿ
ಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಶರಣರು ಲೌಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ
ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕುಶಲರು. ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನೀತಿ
ಯನ್ನೂ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಅವಲಂ
ಬಿಸಿ ತಾವು ಸುಖ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಲ್ಲದೆ ಜನತೆಯನ್ನೂ
ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ಮನುಷ್ಯನು ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನ
ನಾಗಿದ್ದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಕಲ್ಪದಿದ್ದರೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ. ಅಂಥವನಲ್ಲಿ
ದಿವ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಅಘಟಿತ ಫಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಉಂಟಾ
ಗಲಾರವು. ಮನುಷ್ಯನು ಒಳ್ಳೇ ಭಕ್ತಿವಂತನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ನೀತಿ
ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ನಡೆದರೂ ಸಾಗದು. ಜಗತ್ತು ಅನಾಚಾರಗಳನ್ನು
ದೂಷಿಸುವದು ಮತ್ತು ಹಿಂಸಿಸುವದು. ಲೌಕಿಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಾರ
ಮಾರ್ಥವಿಲ್ಲ. ನೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಮನು
ಷ್ಯನಿಗೆ ಲೌಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನೀತಿ ಭಕ್ತಿಗಳು ಅತ್ಯಾವ
ಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕು.

ನೀತಿ ಭಕ್ತಿಗಳು ಒಂದು ಸಾಣ್ಣದ ಎರಡು ಮಗ್ಗಲುಗಳಿದ್ದಂತೆ.
ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಿಕನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು
ದಾನ ಧರ್ಮ ಪರೋಪಕಾರ ಮುಂತಾದ ಸದಾಚಾರಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸ
ಬಹುದು. ಪರಶ್ವೇ ಪರಧನಗಳ ಆಶೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿರಬಹುದು. ಒಳ್ಳೆ
ಆಚಾರವಂತನೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕ
ನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅವನು ಮನ್ನಿಸದಿದ್ದರೆ ಆ ಪರವಸ್ತು
ವಿನ ಅನಂತ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು ಅವನು ಸ್ಮರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಜನ್ಮ
ವ್ಯರ್ಥ.

ಭಕ್ತಿಪ್ರಿಯ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.' ದೇವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ಅನೇಕರು ಗಾನ, ನೃತ್ಯ, ಬಾಹ್ಯಪೂಜೆ, ಶತ್ಯುಗಮರ್ಥ ಮುಂತಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕಯ್ಯೋಗಿಸುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವೇ.

ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಧಭಕ್ತಿ, ಡಾಂಚಿಕಭಕ್ತಿ, ಶುದ್ಧಭಕ್ತಿಯೆಂದು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ತನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಎರಡನೆಯವರು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೂ ಮೂಕ ಕುರಿಯಂತೆ ಅನುಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಅಂಧ ಭಕ್ತಿಯೆನಿಸುವದು. ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯು ಡಾಂಚಿಕ ಭಕ್ತಿಯು. ಆದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಾರವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅಂತರಂಗ ವುಕ್ತಿ ಆತನ ಕೃಪೆಗೆ ಹೆಂಬಲಿಸುವದೇ ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿಯು. ಶಿವಶರಣರು ಅಂಧ ಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಡಾಂಚಿಕ ಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತರು. 'ಅರುಹ ಹಿಡಿದು ಕುರುಹ ಪೂಜಿಸಲೆಂದು ಇಷ್ಟವ ಕೊಟ್ಟರೆ ಆ ಅರುಹನ್ನೇ ವರೆತು ಕುರುಹನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಕೆಡ್ಡರ ನೋಡಾ' ಎಂಬ ವಚನವು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಅಂಧ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯು ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಡಾಂಚಿಕ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸರ್ವ ಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ 'ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಡಂಭವನ್ನು ಬಿಡು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಂಭುವಿನ ಅಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿ. ಒಳಗೆ ವಂಚಿಸಿ ಹೊರಗೆ ನೀ ಕೀರ್ತಿಪಡೆದರೆ ಮರುಳೇ, ನಿನಗೆ ಶಿವನು ಒಲೆಯುವನೇ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಮೆಚ್ಚು ನಡಕೊಂಡರೇನುಂಟು? ಮನಮೆಚ್ಚು ನಡಕೊಂಬುವದೇ ಚಂದವು. ನಾವು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಮಾಡುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಜನರೇನು ಬಲ್ಲರು? ನಮ್ಮ ಕೃತನವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅರಿಯದಿರುವುದೇ? ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದರೆ ನಿನಗೆ ಕೈಲಾಸ ದೊರಕುವದೇ? ವಂಚನೆಯಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ನೀನು ದೊಡ್ಡವನೆನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ಶಿವನಿಗೆ ಗುರುತಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವನು ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಮನಮೆಚ್ಚಿ ನಡೆದರೆ ಶಿವನು ಮೆಚ್ಚುವನು. ಮನಕಂಜಿ ನಡೆಯದೆ ಜನಕಂಜಿ ನಡೆದರೆ ಮನದೊಡೆಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೂರವಾಗಿಪ್ಪನು' ಇದರಿಂದ ಮನ

ರಂಜನೆಗಲ್ಲದೆ ಜನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಡಾಂಚಿಕ ಭಕ್ತಿಯು ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ?

ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಎಂಥಹದಿರಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶಿವಶರಣರು ಒಳ್ಳೇ ಸುಗಮವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಒಂದೆರಡು ವಚನಗಳನ್ನು ಇದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ:-

ನಿಮ್ಮ ನೋಟವನಂತಸುಖ, ಕೂಟ ಪರಮ ಸುಖವಯ್ಯಾ. ಅಷ್ಟ ಕೋಟಿ ರೋಮಂಗಳೆಲ್ಲ ಕಂಗಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ನೋಡಿ ಮನದಲ್ಲಿ ರತಿಹುಟ್ಟಿ ನಿಮಿರ್ದವೆನ್ನ ಕಂಗಳು.

ವಚನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನಾಮಾವೃತ ತುಂಬಿ, ನಯನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂರುತಿ ತುಂಬಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನೆನಹು ತುಂಬಿ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿ ತುಂಬಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಚರಣಕಮಲ ದೊಳು ನಾನು ತುಂಬಿ.

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಲಿಂಗವನಡರಿಯಡರಿ ಕಂಗಳು ಕಡಿ ಗೋಡಿವರಿದ ವಯ್ಯಾ. ಎನ್ನಶ್ರುಜಲಂಗಳು ಆಲಿಗಲ್ಲ ರೂಹಿನಂತೆ. ತನು ಪುಲಕಿತವಾಗಿ ಅರಗಿಸ ಪುತ್ಥಳಿಯಂತೆ. ಬೆವರು ಬಿಂದುಗಳೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿರಸದ್ರವ ವಯ್ಯಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಸ್ವರ್ಗನಂದಿದೆ ಮನವೊಲಿದು ನೆರೆವ ಭರವನಾನೆಂಬಿನಯ್ಯಾ.

ಮನಮನ ಬೆರಿಸಿದಲ್ಲಿ ತನು ಕರಗದಿದೊಡೆ, ಸೋಂಕಿನಲ್ಲಿ ಪುಳ ಕಂಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮದಿದೊಡೆ ಕಂಗಳಶ್ರುಜಲಂಗಳು ಸುರಿಯದಿದೊಡೆ ನುಡಿವಲ್ಲಿ ಗನ್ನದಂಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮದಿದೊಡೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಹುವೇ?

ಈ ವಚನಗಳು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಸಾಕಾಪ್ಪೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿವೆ. ಶರಣರದು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯು. ಪತಿವ್ರತಾ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಸತಿಯು ಪತಿಯೊಡನೆ ರಮಿಸಿ ತಣವಂತೆ ಶರಣಸತಿಯು ಲಿಂಗಪತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸಿ ಸುಖಿಸುವಳು. ಶರಣರ ಭಕ್ತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದುದು. ಸಾಮಾನ್ಯಿಕವಲ್ಲ ಶರಣರ ಭಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಆನಂತ ಜೀವಿಗಳು ಸುಖಿಸಿದ್ದಾರೆ ಸುಖಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭಕ್ತಿ

ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳು ಅನುಕರಿಸಿ ಈಗಲೂ ಶಾಂತಿಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಶರಣರು ನೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಲ್ಲಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಲ್ಲಿದರು. ಉದಾತ್ತ ನೀತಿ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು. ಅಂಥ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಾಂಗಿಗಳು ಅಚರಿಸಿದ್ದಾದರೆ ವೀರಕೈವರ್ತ್ಯದ ಬೆಳಕು ಹೊರಹೊಮ್ಮಲು ವಿಲಂಬವಾಗಬಹುದೇ ?

ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳು.

(ರೇಖಕ:— ಡಿ. ಎಸ್. ಕನ್ನೂರ ಮು. ವಿಶಾಖರ.)

೧. ಅನ್ಯರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವದೆಂದರೆ ಆ ದೋಷಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಹೀನ ಗುಣಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ಯರನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದೇ ದುರ್ಗುಣವನ್ನು ನಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆವೆಂಬ ಮಾತು ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಯಾರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

೨. ಪರರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಆಡುವದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತಾನು ದೋಷೋಚ್ಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕಾಗಿ ಹೆರವನಿಗೆ ಜೋಡಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಮೊದಲು ತಾನು ಜೋಡನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು.

೩. ಎರಡನೆಯವರು ಆಡಿದ ಹೀನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಅನ್ಯರ ಹೀನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿದುರಿಗೆ ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವವನ ಪಾಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ದೋಷದ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಉಚ್ಚರಣೆಗಳಿಂದ ಸುಖವೆನಿಸದ ಹೊರತು ಅವನು ಅದನ್ನು ಸಾಧ್ಯಂತವಾಗಿ ನೋಡುವ ಹಾಗೂ ಹೇಳುವ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಸಾರಾಂಶ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ನೆವವನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿ ಸಬಲ ವಿಷಯಗಳ ಆವಾರದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುವ ತನ್ನ ಹೀನ ಆವೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಯದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಸಭ್ಯತನದ ಸೋಗಿನಿಂದ ಈ ದುರ್ಗುಣಕ್ಕೆ ಅಹುತಿಯಾಗದಿರುವದು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

೪. ಅನ್ಯರ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವದರ ಉದ್ದೇಶವು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ದೋಷಗಳ ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಇರುತ್ತದೆ. 'ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಆ ದೋಷವು ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ' ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರಿಸಿದರೂ ಅನ್ಯನಲ್ಲಿ ಅದು ಮಿತಿಮೀರಿದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆಂದೂ ಹಾಗೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮ್ಯವಿರುತ್ತದೆಂದೂ ಹೇಳಿ ತಾನು ಒಳ್ಳೆಯವನೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವದರ ಕಡೆಗೆಯೇ ಅವನ ಮಾರ್ಗವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ದೋಷವು ಉಪಕಾರಕವಿರುತ್ತದೆಂದು ಪೋಟಿಸು ಜೋಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಅವನು ಮರೆಯುವದಿಲ್ಲ.

ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳುವವನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆ ನಿಂದಾಸ್ವದ ದೋಷಗಳು ದೋಷ ರೂಪದಿಂದ ಇರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಅನುಮಾಡಕ್ಕಾಗಿ ವಿಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಾರಾಂಶ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಎದುರಿನವನ ದೋಷಗಳು ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೂ ಬಾಧೆರಹಿತ ದೋಷಗಳೆಂದೂ ಮೂರನೆಯವನು ಮಾತ್ರ ಅವನ ದುಷ್ಟತನವೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ದೋಷಗಳನ್ನು ವಜ್ರಲೇಪ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ ?

೫. 'ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ನಿಮಗೆ ನಿಂದೆಯನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದ್ದ ಮಾತು ಇದ್ದಂತೆ ಅಡಿದರೆ ಅದು ನಿಂದೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ.' ಎಂದು ಪ್ರಸಕ್ತಿ ಮಾಡಿ ಅನ್ಯರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಆಡಹತ್ತುವರು. 'ಬೇಕಾದರೆ ಇದನ್ನು ನಾನು ಅವನ ಮೋರೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಸಹ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ.' ಎಂದು ಕೆಲವರು ನಿಂದೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ಪಡಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಆಡುವದೇ ನಿಂದೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೆ ದೋಷ ಹೊರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಹಳೆಯವನೆಂದೂ ಅತ್ಯಂತ ಗರ್ಹ್ಯವಾದ ದೂಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ದೋಷದೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ದೋಷೋಚ್ಚರಣೆಗಳಿಂದ ತನಗೇ ಹಾನಿಯಿರುತ್ತದೆ.

ಬೇರೊಬ್ಬರಿಂದ ನಮಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಾವು ಸ್ವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇನೇ ಅವರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಾಧಕರಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೆಂಡರುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಿಯೂ, ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸೇವಕರಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ತಾಯಿತಂದೆಗೆ ತನ್ನ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದು ಆ ಮಕ್ಕಳುಗಳ ಪೈಕಿ ಯಾರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿದಲಾಗಾಯಿತು ತಮಗೆ ವಿವೇಕ ಬರುವ ವರೆಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವರೋ ಅವರೇನೇ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಡುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳುಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಾರು ಎಲ್ಲ ರಿಗೂ ನಿಜವಾದ ತಾಯಿತಂದೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವನು ಶಿವನು. ನಮಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನು ಶಿವನು, ನಮ್ಮ ಭೋಗ ಕ್ರೋಧರವೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವವನು ಶಿವನು, ನಮ್ಮನ್ನು ಸರ್ವ ದುಃಖಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿರತಕ್ಕ ತನ್ನ ಅನಂದ

ವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನು ಶಿವನು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯುಂಟಾಗಿ ಆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯೇ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನಮಗೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಮಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳು ಮತ್ತು ಲಾಭಗಳು ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಅವುಗಳು ಅವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬಂದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಈ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಹಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಹಜವಾದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯು ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಸುಖಗಳೂ ಮತ್ತು ಲಾಭಗಳೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯೂ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ನಮಗೆ ಶಿವನು ತನ್ನ ಪೂರ್ಣವಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಶಿವನ ಆತ್ಮದ್ವೈತ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರಿಂದ ಕೇಳುತ್ತ ಬಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಸುಖಗಳು ಮತ್ತು ಲಾಭಗಳು ಉಂಟಾದಾಗ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾದವೆಂದೂ, ನಮಗೆ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳು ಉಂಟಾದಾಗ ಅವುಗಳು ಶಿವನಿಂದಾದವೆಂದೂ ತಿಳಿದರೆ ಅದು ಭಕ್ತಿಯೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಶಿವನ ಕೃಪೆಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶಿವನು ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಅನೇಕ ಅಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಸುವುದು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿ ನಾವು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥೇನ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯದುಕ್ತಂ ಗ್ರಂಥಕೋಟಿಭಿಃ | ಪರೋಪಕಾರಃ ಪುಣ್ಯಾಯ ಪಾಪಾಯ ಪರಪೀಡನಂ || ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೂ ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಡ ಎಂಬಿವೆರಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಶಿವನು ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ದುಃಖದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲದ ಆಶೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ

ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೂ, ಯಾವಾಗಲೂ, ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿಯೂ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಶಿವನ ಅಜ್ಞೆಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಾವು ನಡೆದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅವನ ಅಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವೆಂಬುದು ಮತ್ತು ಶಿವಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಡುವುದರ ಮತ್ತು ಶಿವನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರ ನಡೆಯುವುದರ ಜತೆಗೆ ಶಿವನ ಸಗುಣಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮೊದಲು, ನಿರ್ಗುಣಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನಂತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿ ಸದಾ ಶಿವನ ಹೆಸರಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಣವಸಹಿತವಾಗಿ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಮೊದಲು, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅನಂತರ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಶಿವಾನಂದವು ಬಹಳ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಲಭಿಸುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರು ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಆಚರಿಸಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆ.

(ರಾ. ಬಾ. ಪ. ಜಿ. ಹಳಕಟ್ಟಿ ದಿ. ೨ ಎಫ್. ಎಫ್. ದಿ. ೨ ಜಾಕುರಿ.)

[ಲೇಖಾಂಕ - ೧೪]

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮಂತ್ರಿಯಾದದ್ದು.

ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮೊದಲು ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ಗುಮಾಸ್ತನಾಗಿಯೂ ಮುಂದೆ ಕ್ರಮೇಣ ಬಂಡಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಆಮೇಲೆ ದಂಡಾಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಕಡೆಗೆ ಮಂತ್ರಿಸದವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ ಅವನು ಗುಮಾಸ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಬಂಡಾರಿಯಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವಚನಗಳ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅವನು ದಂಡಾಧಿಪ ಅಂದರೆ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರ

ಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎನಾದರೂ ಆಧಾರಗಳು ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆಯೋ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವೆವು. ನಮಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಖಂಡಿತ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ ಕೆಳಗಿನ ವಚನಗಳಿಂದ ಅವನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವು ಯಾವವೆಂದರೆ:-

"ಕೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಕಣ್ಣು ಹೊಸೆಯುತ್ತ ಎನ್ನ ಒಡಲಿಗೆ ಎನ್ನ ಒಡವೆಗೆ ಎನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೊಂದು ಕುದಿದಿನಾದಡೆ ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ 'ಆಸನೆ, ಶಯನೆ, ಯಾನೆ, ಸಂಸರ್ಕೆ, ಸಹ ಭೋಜನೆ, ಸಂಚರಂತಿ, ಮಹಾಭೋಜಿ ನರಕೆ ಕಾಲಮುಕ್ತಯಂ' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಬಸವಣ್ಣನೊಡುವನು. ಭವಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಓಲೈಸಿಹನೆಂದು ನುಡಿದರಯ್ಯ ಪ್ರಸುಧರು. ಕೊಡುವೆನುತ್ತರವನವರಿಗೆ ಕೊಡಲಮ್ಮನು. ಕೊಲೆಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಾರಡೆಯೂ ಸಲೆ ಕೈಕೂರಿಯ ಮಡಿಯಾದಡೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ; ಲವಿಂಗಿ ಕುದಿವೆನಲ್ಲದೆ ಎನ್ನೊಡಲವರಕ್ಕೆ ಕುದಿದಿನಾದೊಡೆ ತಲೆವಂಡ ತಲೆವಂಡ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇನಾ" (೬೪೧)

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಓಲೈಸಿಹನು' ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಬಹು ಮಹತ್ವವಾದವುಗಳು. ಅವು ಬಿಜ್ಜಳನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಯು ಅರಸನ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಮ್ಮಕ್ಕೊಂಡು ಅವನ ಸಲಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಗುಮಾಸ್ತನು ಅಥವಾ ಖಜೀನದಾರ ಅಥವಾ ಸೇನಾಪತಿಯು ಅರಸನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ನೌಕರರ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೇನಾಪತಿಗೂ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಂತ್ರಿಸ್ಥಳವು ಹೀಗಿರದೆ ಅವನು ಅರಸನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಓಲೈಸುವವನೆಂಬ ಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದು ನಿಜವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಈ ವಚನವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಚನವು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ಇದೆ.

"ಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವ ಮಾಡುನರೆ ಹತ್ತು ಬೆರಕುಂಟು. ಹಾಸಿ ದುಡಿವರೆ ತನಗುಂಟು. ಪ್ರಮಥಂಗುಂಟು. ಮಾರಂತೆಗಳಂತೆ ಎನಗೇಕಹುಡಯ್ಯ? ರತ್ನದ ಸಂಕೋಲೆಯುಂಟು ಕಾಡಹ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಶಿವಧೋ ಶಿವಧೋ" (೬೪೫)

ಈ ವಚನದ ಮೇಲಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸಿರಿವಂತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವದೆ. ಅವನಿಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರದ ವೇತನವು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ವಚನವು ಸಣ್ಣ ಸಂಬಳವಿದ್ದ ನೌಕರನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಬಳವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಈ ವಚನವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಅನೇಕ ತರದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿದ್ದದ್ದು ಇತಿಹಾಸವಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಇಂಥ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಧಾರಗಳು. ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ.

ಭೀಮ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಬಲದೇವನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯು ಇದ್ದನೆಂತಲೂ ಅವನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಿದನೆಂತಲೂ ಬಲದೇವನು ತೀರಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಬಿಜ್ಜಳನು ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನೆಂತಲೂ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ಬಸವರಾಜ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ತ್ತಾನೆ. ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ಬಸವರಾಜ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಿ ಇದ್ದನೆಂತಲೂ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನೆಂತಲೂ ಅವನು ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಬಿಜ್ಜಳನು ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಉಭಯತರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಂತ್ರಿರದವನು ಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದು ನಂಬಲಹವಾದುದಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಾನವು ಯಾವಾಗಲೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಆವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕರಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮೊದಲು ರಾಜನಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಂಥವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿದ್ದು ಅವನಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದಾಗಬೇಕಾದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಇರಲಿಕ್ಕಿಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು, ಆಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿವೇಚಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ನೂರ್ಮಡಿ ತೈಲಪನು ಚಕ್ರಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮೊದಲು ಲಕ್ಷಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬನವಾಸಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಅಂದರೆ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಈ ಚಾಲುಕ್ಯರಾಜನನ್ನು ೧೧೬೨ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ ೬ ವರ್ಷ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಇದಕ್ಕು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ರೇವಣ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೂ ಅಮೇಲೆ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಅವನ ಸೊದರವೂವಂದಿರೂ ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿ ನೌಕರರಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನನ್ನು ತಕ್ಕುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿಲಿಕ್ಕಿಬೇಕು. ಮತ್ತು ಬಸವೇಶ್ವರನಾದರೂ ಅದೇ ಧೋರಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಲಿಕ್ಕಿಬೇಕು.

ಬಿಜ್ಜಳನು ಮಂಡಳಾಧೀಶ್ವರನಾಗಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಂಡನಾಯಕರೂ ಬೇರೆ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಂಡನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನೂ ಬರ್ಮದೇವನೂ ಬಹು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿಜ್ಜಳನು ಮರಣಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಸಹ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಸಮರ್ಥರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು

ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷತರದ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಈ ಉಚ್ಚ ಸವವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಆಸ್ಪದವಿದೆ.

ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸೇನಾಪತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಬಹು ಪ್ರಬಲರಾದ ಮಂಡಲಾಧೀಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶಿಲಾಹಾರ ವಂಶದ ರಾಜರು ಕಂಪುಡದಲ್ಲಿಯೂ ರಟ್ಟರಾಜರು ಸವದತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಂದ ವಂಶದ ರಾಜರು ಎರಿಯಂಬರಾಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕದಂಬ ವಂಶದ ಒಂದು ಮನೆತನದವರು ಗೋವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆತನದವರು ಹಾನಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಹಾರ ವಂಶದ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನು, ರಟ್ಟ ವಂಶದ ಮೂರನೇ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಸಿಂದ ವಂಶದ ಮೊದಲನೇ ಪೆರ್ಮಾಡಿಯು ಮತ್ತು ಅವನ ತಮ್ಮ ಚಾವುಂಡನು ಬಹು ಶೂರರೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನ ಆಯೋಗ್ಯತೆ ಮತ್ತು ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಇವುಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು.

ಬಿಜ್ಜಳನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಮಗನಾದ ಮೊದಲನೇ ನರಸಿಂಹನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು ಈ ರಾಜ್ಯದ ಕೆಳಗೆ ಜೋಳರ ರಾಜ್ಯವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮೂರನೇ ಕುಲೋತ್ತಂಗ ಜೋಳನು ಅಥವಾ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಜೋಳನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಆಗ ಬಹು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದವು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೧೪೪ ರಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರಿಗೂ ಹೊಯ್ಸಳರಿಗೂ ಯುದ್ಧಗಳುಂಟಾಗಲು ಸಿಂದರಾಜನಾದ ಪೆರ್ಮಾಡಿಯು ಹೊಯ್ಸಳರನ್ನು ಗೆದ್ದು ದ್ವಾರ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದು ಶಿಲಾಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಗೋವೆಯ ಕದಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಬಿಜ್ಜಳನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸಿರಿಯದೇವಿಯನ್ನು ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಚಾವುಂಡನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬಹು ರಾಜ್ಯಕಾರಣಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮಂತ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಇರದ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಭವವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಜ್ಜಳನೂ ದರೂ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ರಾಜನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಶೂರನೂ ಅತ್ಯಂತ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಹೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವನು ಧರ್ಮಿಷ್ಠನೂ ಪ್ರಬಲನೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಪ್ರಬಲರಾದ ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನೂ ತನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಟ್ಟಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ್ದಾನೆ. ನೆರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಹೊಯ್ಸಳರೂ ಚೋಳರೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರಾಜನನ್ನು ಸುಮಾರು ೧೦-೧೨ ವರ್ಷ ಅಂದರೆ ೧೧೫೨ ರಿಂದ ೧೧೬೨ ರ ವರೆಗೆ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನೇ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಅವನನ್ನು ಪಟ್ಟದಿಂದ ತಳ್ಳಿ ಮುಂದೆ ೬ ವರ್ಷ ಅಂದರೆ ೧೧೬೨ ರಿಂದ ೧೧೬೮ ರ ವರೆಗೆ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದನು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ವೀರ ಕೈವರಲ್ಲಿ ಆಗ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಅವನ ತರುವಾಯ ಬಸವೇಶ್ವರ ಇವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಧರ್ಮಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಜನತೆಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸಿರಬೇಕು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಅದರಿಂದ ಬಸವದಂಡಾಧಿಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟವೇರಿದ ಬಳಿಕ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಹೀಗೆ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕರು ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿ ಅಥವಾ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿ

ಇವರು ವೀರದ ಬಳಿಕ ಬಲು ಹಗುರಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಸದ ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಾವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇದು ಶಕ್ಯವಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲೆಂದು ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವವರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ನಿಜವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಅರಿತಿಲ್ಲ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಪುರುಷನಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಲಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೋಸ್ಕರ ಅಂಥ ಶ್ರವೈವಹಿಷದ ವೀರಶೈವರು ಮತ್ತು ಅವನ ಪುರಾಣಕರ್ತರು ಅವನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಪೊಪಾಡ ಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಅವನ ವಚನಗಳ ಸೈಶಿಷ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಸವನ ಕಾಲದ ಶಿವಶರಣರು ಅನೇಕ ಉಪೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಜೈನ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಪದ್ಮಾ ವತಿಯನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಮೋಹಪರವಶನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ಮಂತ್ರಿಸದಾರೂಢನಾದನೆಂದು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತ್ರೀಯರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಪರ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಅವನ ಅನೇಕ ವಚನಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಜಾರತನವನ್ನು ಬಹಳ ರೀತಿಯಿಂದ ನಿರ್ದೋಷಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳು ಕೇವಲ ಮಾತೃಕಾರ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೊರಟಂಥವೇ ಹೊರತು ಸಂಬಲಹವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸದ್ವಿಮಗುವು ಇದ್ದಾಗಲೇ ಅವನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ತಂಗಿ ಇರುವುದು ಸಂಭವವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಜೈನರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ

ಒಬ್ಬ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ಹಿಂದೆ ೧೨ನೇ ಲೇಖಾಂಕದಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದೇವೆ. (ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪುಟ ೧೬, ಸಂಚಿಕೆ ೧೧, ಪುಟ ೫೬೫ ನೋಡಿರಿ.)

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನೇ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಆಗ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಿದನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವೆವು. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಉದಹರಿಸುವೆವು. ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಯುದ್ಧಕಲೆಯ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನೆಂತಲೂ ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲ, ಅವನು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಭಾಗವಹಿಸಿರಬೇಕೆಂತಲೂ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಧರ್ಮಬೋಧೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಸಿದ್ದನೆಂತಲೂ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಚನಗಳಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಚ್ಚ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ನಮಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ಹೇಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಸೈನಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಾನು ಮಂತ್ರಿಯಾದದ್ದರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಎಂದರೆ— “ಹೊಲೆ ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಾಡಡೆಯೂ ಸಲೆ ಕೈಕೂಲಿಯ ಮಾಡಿಯಾದಡೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಲವಿಗೆ ಕುದಿವೆ ನಲ್ಲದೆ ಎನ್ನೊಡಲವಸರಕ್ಕೆ ಕುದಿದೆನಾದೊಡೆ ತಲೆದಂಡ ತಲೆದಂಡ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ದಂಡಾಧಿಪತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಧಾನಿಯಾದಾಗ ಸಹ ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಈ ಧೈಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅದನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ಮುಂದೆ ಕೊಡುವ ವಚನಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

(ಮುಂದುವರಿಯುವದು.)

(೨೦೬) ಪಂಚೀಕರಣ, ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣ, ಪಟಾಸ್ಥಲಾಚರಣೆ, ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವು:— ಪಂಚೀಕರಣದ ತತ್ವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣವಿರುತ್ತದೆ. ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣವು ಪಟಾಸ್ಥಲಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪಟಾಸ್ಥಲಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಹಿಂದೆ ನಂ|| ೩೦೦ ರಿಂದ ನಂ|| ೩೦೫ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪಟಾಸ್ಥಲಾಚರಣೆಯು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಣ ಭಾವಲಿಂಗಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡುತ್ತವೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅವು ಅಳವಡಾಗಲು ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವು ಒದಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಪಂಚೀಕರಣವನ್ನು ಅರಿಯುವದು ಅವಶ್ಯವು.

(೨೦೭) ಪಂಚೀಕರಣದ ಜ್ಞಾನ:— ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ೨೫ ತತ್ವಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ತತ್ವಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಲಿಂಗಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಬೇಕು. ಇದು ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣದ ಮೂಲಕ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಈ ಲಿಂಗಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೊಂದಬೇಕು. ೨೫ ತತ್ವಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಜ್ಞಾನವೇ ಪಂಚೀಕರಣದ ಜ್ಞಾನವು. ಇದರ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯದ ರೀತಿಯು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಟೀಪು:— ಹಿಂದೆ ನಂ|| ೩೦೦ರಿಂದ ೩೦೫ರ ವರೆಗೆ ಸುಚಿತ್ತ, ಸುಬುದ್ಧಿ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಸುಮನ, ಸುಜ್ಞಾನ, ಸದ್ಭಾವ ಇವುಗಳ ನೆಲೆಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪಟಾಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನವಾಗುವದು. ಇದು ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣಕ್ಕೂ ಅವಶ್ಯವಾದದ್ದು. ಈ ವಿವರವು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

ವಾಯುಗಳ ಮೂಲಕ ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆಷ್ಟೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಚಾಲನೆಗಳು ಆಯಾ ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಈ ಚಾಲನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸರಿಯಾದ ಶಕ್ತಿಗಳು ಈ ವಾಯುಗಳ ದ್ವಾರಾ ಸಂಚರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಆ ವಾಯುಗಳು ಹರಿದಾಡುವ ತಪ್ಪು ದಾರಿಗಳು ಇಲ್ಲದಾಗು

ತೃಪ್ತಿ. ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಮಧನ ಅಂದರೆ ಹೊರಬೀಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ವಾಯುವೂ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಮಧನದಿಂದ ಅವಾನವಾಯುವೂ, ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿಯ ಮಧನದಿಂದ ವ್ಯಾನವಾಯುವೂ, ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಮಧನದಿಂದ ಉದಾನವಾಯುವೂ, ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಮಧನದಿಂದ ಸಮಾನವಾಯುವೂ, ಚಿತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಮಧನದಿಂದ ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕ್ರಕರ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯ ವಾಯುಗಳೂ ಸರಿಪಡುವವು.

ಹೀಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಕಾರಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಶಕ್ಯವು. ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಾಗ್ರದಾದಿ ಅವಸ್ಥೆಗಳೂ ಕೂಡ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಬರುವವು. ಆಧಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಹ್ಮನ ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರದಿಂದಲೂ ಮಹೇಶ್ವರಕ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯ ರುದ್ರನ ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶಿವಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರದಿಂದಲೂ ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯ ಈಶ್ವರನ ತೂರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರದಿಂದಲೂ ವಿಶುದ್ಧಿ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸದಾಶಿವನ ಅತೀತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರದಿಂದಲೂ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯ ಮಹಾ ಗುರುವಿನ ನಿರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಓಂಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರದಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಆ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಒಲವುಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುವವು. ಆಗ ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಅವನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವವು.

ಹೀಗೆ ಅವು ಉಳಿದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿ, ನೈಷ್ಠಿಕಾ ಭಕ್ತಿ, ಅವಧಾನಭಕ್ತಿ, ಅನುಧಾವ ಭಕ್ತಿ, ಅನಂದ ಭಕ್ತಿ, ಮತ್ತು ಸಮರಸಭಕ್ತಿಗಳು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವವು. ಪೃಥ್ವಿ, ಆಪ್, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಆತ್ಮ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ, ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಗುಣಗಳು ಹೊರಟು ಹೋಗುವವು. ಅವು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಒಲವುಗಳು, ಕಾಮ್ಯಗಳು, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಗಮನಾಗಮನಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಅಹಂ ಮಮತೆಗಳು ಇದ್ದು ಅವು ದೂರಾಗುತ್ತವೆ.

ಇವುಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಕಿಂಕರ್ವಾಣತೆ, ದೃಢವ್ರತ, ಶಿವಯೋಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ಮೂರು ಸ್ಥಳ

ಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪರಿಸೂರ್ಣತ, ಪರಿಣಾಮ, ಘನ ಪ್ರಕಾಶ, ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಡೆಯ ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸಿದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ್ವರಾದಿ ಆರು ಸ್ಥಳಗಳು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಳವಡುತ್ತವೆ. ಅವು ಹೀಗೆ ಅಳವಡಲು ಹಿಂದೆ ನಂ. ೨೯೯ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳ ಮಿಶ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಒದಗುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವರ ಪಂಚೀಕರಣದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರಿಯುವದು ಸುಲಭವು. ದೇಹದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವದೇ ಈ ಪಂಚೀಕರಣದ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೆ.

(೨೦೮) ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವದ ದೇಹವು:—ಆಕಾಶ ತತ್ವವು ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಮನ ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರಗಳಿವೆ. ವಾಯು ತತ್ವವು ಪಂಚಪ್ರಾಣ ವಾಯುಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವು ಸಮಾನ ವ್ಯಾನ ಉದಾನ ಅವಾನ ಪ್ರಾಣ ವಾಯುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವು ಬುದ್ಧೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವು ವಾಯುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಗ್ನಿ ತತ್ವವು ಬುದ್ಧೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವು ಶ್ರೋತ್ರ ತ್ವಕ್ಚು ನೇತ್ರ ಜಿಹ್ವೆ ಘ್ರಾಣ ಇವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಪ್ಪು ತತ್ವವು ಪಂಚ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವು ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ ರೂಪ ರಸ ಗಂಧ ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪೃಥ್ವೀ ತತ್ವವು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವು ವಾಕ್ ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪಾದ ಗುಹ್ಯ ವಾಯು ಇವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. (ಈ ತತ್ವಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಹಿಂದೆ ನಂ. ೪೫ ರಿಂದ ೪೮ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.)

(೨೦೯) ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲೊಂದು ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ:—ಆಕಾಶದ ಮೂಲತತ್ವವೇ ಜ್ಞಾನವು. ಈ ಆಕಾಶದೊಂದಂಶವು ವಾಯುವನ್ನು ಬೆರಿಸಲು ಮನಸ್ಸು, ಆಕಾಶದೊಂದಂಶವು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬೆರಿಸಲು ಬುದ್ಧಿಯು, ಆಕಾಶದೊಂದಂಶವು ಅಪ್ಪುವನ್ನು ಬೆರಿಸಲು ಚಿತ್ತ, ಆಕಾಶದೊಂದಂಶವು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಬೆರಿಸಲು ಅಹಂಕಾರವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

(೨೧೦) ಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳುತ್ಪತ್ತಿ:—ವಾಯುವಿನ ಒಂದಂಶವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಬೆರಿಸಲು ಸಮಾನವಾಯುವು, ವಾಯುವಿನ ಮೂರು

ತತ್ತ್ವವೇ ಉದಾನವಾಯುವು, ವಾಯುವಿನೊಂದಂಶವು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬೆರಸಲು ವ್ಯಾನವಾಯುವು, ವಾಯುವಿನೊಂದಂಶವು ಅಪ್ಪುವನ್ನು ಬೆರಸಲು ಅಪಾನವಾಯುವು, ವಾಯುವಿನೊಂದಂಶವು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಬೆರಸಲು ಸ್ವಾಣವಾಯುವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

(೩೧೧) ಬುದ್ಧೇಂದ್ರಿಯಗಳುತ್ಪತ್ತಿ: ಅಗ್ನಿಯ ಒಂದಂಶವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಬೆರಸಲು ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯವು, ಅಗ್ನಿಯ ಒಂದಂಶವು ವಾಯುವನ್ನು ಬೆರಸಲು ತ್ವಗೇಂದ್ರಿಯವು, ಅಗ್ನಿಯ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವವೇ ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯವು, ಅಗ್ನಿಯ ಒಂದಂಶವು ಅಪ್ಪುವನ್ನು ಬೆರಸಲು ಜಹ್ವೇಂದ್ರಿಯವು, ಅಗ್ನಿಯ ಒಂದಂಶವು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಬೆರಸಲು ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

(೩೧೨) ಪಂಚವಿಷಯಗಳುತ್ಪತ್ತಿ: — ಅಪ್ಪುವಿನೊಂದಂಶವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಬೆರಸಲು ಶಬ್ದ ವಿಷಯವು, ಅಪ್ಪುವಿನೊಂದಂಶವು ವಾಯುವನ್ನು ಬೆರಸಲು ಸ್ಪರ್ಶನ ವಿಷಯವು, ಅಪ್ಪುವಿನೊಂದಂಶವು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬೆರಸಲು ರೂಪ ವಿಷಯವು, ಅಪ್ಪುವಿನ ಮೂಲತತ್ತ್ವವೇ ರಸ ವಿಷಯವು, ಅಪ್ಪುವಿನೊಂದಂಶವು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಬೆರಸಲು ಗಂಧ ವಿಷಯವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

(೩೧೩) ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳುತ್ಪತ್ತಿ: — ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಂದಂಶವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಬೆರಸಲು ವಾಗೇಂದ್ರಿಯವು, ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಂದಂಶವು ವಾಯುವನ್ನು ಬೆರಸಲು ಪಾಣೇಂದ್ರಿಯವು, ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಂದಂಶವು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬೆರಸಲು ವಾದೇಂದ್ರಿಯವು, ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಂದಂಶವು ಅಪ್ಪುವನ್ನು ಬೆರಸಲು ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯವು, ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವವೇ ಸಾಯುವಿಂದ್ರಿಯವು. ಹೀಗೆ ಇವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಟೀಕು: — ಆಯಾ ಭೂತಗಳ ಮೂಲಕ ಮೇಲೆ ನಂ|| ೩೦೮ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ತತ್ತ್ವಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಆ ಭೂತಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರಚಿಹ್ನೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಒಂದೊಂದಂಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಭೂತಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆರೆದಲ್ಲಿ ನಂ|| ೩೦೯ ರಿಂದ ೩೧೩ ರ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ತತ್ತ್ವಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಮಹಾಭೂತದ ಅಂಶವು ಮತ್ತೊಂದು ಮಹಾಭೂತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆರೆ

ಯಲು ಅವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ತತ್ತ್ವಗಳು ಕೆಳಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

(೩೧೪) ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ತ್ವಗಳು: — ಆಕಾಶ ತತ್ತ್ವವು ಉಳಿದ ತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಲು, ಜ್ಞಾನ, ಸಮಾನವಾಯು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಶಬ್ದವಿಷಯ, ವಾಕ್ಯ ಇವುಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ ವಾಯು ತತ್ತ್ವವು ಹೆಚ್ಚಲು ಮನ, ವ್ಯಾನ, ತ್ವಕ್ಕು, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಪಾಣಿ ಇವುಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ತೇಜ ಅಥವಾ ಅಗ್ನಿ ತತ್ತ್ವವು ಹೆಚ್ಚಲು ಬುದ್ಧಿ, ಉದಾನ, ನೇತ್ರ, ರೂಪ, ವಾದ ಇವುಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅಪ್ಪು ತತ್ತ್ವ ಹೆಚ್ಚಲು ಚಿತ್, ಅಪಾನವಾಯು, ಜಹ್ವ, ರಸ, ಗುಹ್ಯ ಇವುಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಪೃಥ್ವಿ ತತ್ತ್ವ ಹೆಚ್ಚಲು ಅಹಂಕಾರ, ಪ್ರಾಣ, ಘ್ರಾಣ, ಗಂಧ, ಪಾಯು ಇವುಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಟೀಕು: — ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳೇ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಪಂಚಭೂತಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಮನುಷ್ಯನು ಲಿಂಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದಲೇ ಪಂಚ ವಾಯುಗಳು, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚವಿಷಯಗಳು, ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲೊಂದು ಅಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಗಳು, ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅರ್ಪಿತದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳು ಒಂಕಾರದಲ್ಲಿ, ಪಂಚಭೂತಗಳು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ, ಆಡಗುವವು. ಒಂಕಾರವು ಮಹಾಲಿಂಗವಿದ್ದು, ಈ ಲಿಂಗವು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ಭಕ್ತನು ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಪ್ರಣಮ ಸ್ಮರಣನಾಗಿ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಆಗ ಪೃಥ್ವಿಯೆಂಬ ಭೂತವು ಭಕ್ತನಂಗವಾಗಿ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿ, ಅಪ್ಪುವೆಂಬ ಭೂತವು ಮಹೇಶ್ವರನಂಗವಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿ, ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಸಾದಿಯಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿ, ವಾಯುವು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿ, ಆಕಾಶವೇ ಶರಣನಂಗವಾಗಿ ಶರಣನಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿ, ಆತ್ಮನೇ ಐಕ್ಯನಂಗವಾಗಿ ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗುತ್ತವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಾರಲಿಂಗದಂಗ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿ, ಗುರುಲಿಂಗದಂಗ ಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿ, ಶಿವಲಿಂಗ

ದಂಗಳ ಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿ, ಜಂಗಮಲಿಂಗದಂಗಳ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗದಂಗಳ ಶರಣನಾಗಿ ಶರಣನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿ, ಮಹಾಲಿಂಗದಂಗಳ ಐಕ್ಯನಾಗಿ ಐಕ್ಯನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಲು ಅಂಗವೇ ಕರ್ಮರವಾಗಿ, ಲಿಂಗವೇ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ, ಉರಿಕರ್ಮರ ಸಂಯೋಗವಾದಂತೆ ಶರಣನ ಅಂಗಕ್ಕೂ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಅಭಿನ್ನತೆಯುಂಟಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಪಂಚೀಕರಣದ ಈ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರ್ಪಣದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಪಟಾಸ್ಥಲಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಜರಿಗಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಭಕ್ತನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಇದು ಶಿವಶರಣರ ನಡೆಯು, ವಚನಕಾರರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು.

(೩೧೫) ಕಾಯಾರ್ಪಣದ ರೀತಿ:— (ಹಿಂದೆ ನಂ. ೧೬೦—೧ ಮತ್ತು ನಂ. ೨೮೬ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ನೋಡುವುದು.)

(೧) ಭೋಜ್ಯವೆಂಬ ರೂಪನ್ನು ಕಠಿಣವೆಂಬ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಗಂಧವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರೇರಸ್ನಾನವನ್ನು ಓಂ ಹ್ರಂ ನಾಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೀಠದಲ್ಲಿಯೇ ಆಚಾರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು.

(೨) ಪಾನ್ಯವೆಂಬ ರೂಪನ್ನು ಮೃದುವೆಂಬ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ರಸವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ದಧಿಸ್ನಾನವನ್ನು ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಮಾಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು.

(೩) ಭಕ್ಷ್ಯವೆಂಬ ರೂಪನ್ನು ಉಷ್ಣವೆಂಬ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ರೂಪು ಎಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಘೃತಸ್ನಾನವನ್ನು ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಶೀಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವರ್ತುಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು.

(೪) ಜೋಹ್ಯವೆಂಬ ರೂಪನ್ನು ಶೈತ್ಯವೆಂಬ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶನವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಇಕ್ಷು ಪ್ರೇರ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಓಂ ಹ್ರೈಂ ವಾಂ

ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಗೋಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು.

(೫) ಲೇಹ್ಯವೆಂಬ ರೂಪನ್ನು ಮಿಶ್ರವೆಂಬ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಶಬ್ದವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾರೀಕೇಳ ಪ್ರೇರಸ್ನಾನವನ್ನು ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಯಾಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು.

(೬) ಇಲ್ಲದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ರೂಪನ್ನು ಪರಿಣಾಮವೆಂಬ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಎಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವಾದೋದಕ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಓಂ ಹ್ರಃ ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು.

(೩೧೬) ಕರಣಾರ್ಪಣದ ರೀತಿ:— ಇಲ್ಲಿ ಅಂಗ, ಲಿಂಗ, ಭಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ, ಹಸ್ತ, ಮುಖ, ಪ್ರಸಾದ, ಪದಾರ್ಥ ಈ ಅಷ್ಟವಿಧ ಸಕೀಲಗಳು ಆಯಾ ಆರು ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಮಿಶ್ರ ೩೬ ಆಗುವವು. ಈ ಮೂವತ್ತಾರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ೩೬ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಮನೋಸಂಬಂಧವಾದ ೩೬ ತೆರದ ರುಚಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ೩೬ ತೆರದ ಭಕ್ತಿ ಸಕೀಲಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು.

(೩೧೭) ಭಾವಾರ್ಪಣದ ರೀತಿ:— ಕರಣಾರ್ಪಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವಾರ್ಪಣ ಉಂಟು. ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಂಬಂಧವಾದ ೨೧೬ ತೆರದ ತೃಪ್ತಿಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಾವಲಿಂಗದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ೨೧೬ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ೨೧೬ ತೆರದ ಭಕ್ತಿ ಸಕೀಲಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು. ಕರಣಾರ್ಪಣದ ಮಿಶ್ರವೇ ಭಾವಾರ್ಪಣವು.

(೩೧೮) ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆ, ಮೀರಿದಕ್ರಿಯೆ:— ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯು ಆ ಮೇಲೆ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯು ಈ ಮೇರೆಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕಡೆಗೆ ಈ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯೂ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ.

(೩೧೯) ಮಾರ್ಗಕ್ರಿಯೆಗಳು:— ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೨ ಭಾಗಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ೯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಅವು ಒಟ್ಟು ೧೦೮ ಆಗುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ೯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿದ್ದು ಅವು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅವು (೧) ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣ್ವಾದಿ ಪೂಜಾರಿಗಳು (೨) ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಅಂಗಗಳು (೩) ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾದಿ ತನುಗಳು (೪) ಭಕ್ತಮಹೇಶ್ವರಾದಿ ಗಣಗಳು (೫) ಸುಚಿತ್ತ ಸುಬುದ್ಧಾದಿ ಹಸ್ತಗಳು (೬) ಶ್ರದ್ಧಾನೈಷ್ಠಿಕಾದಿ ಭಕ್ತಿಗಳು (೭) ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಗಳು (೮) ಆಧಾರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಾದಿ ಚಕ್ರಗಳು (೯) ಪೀಠ ಶ್ವೇತಾದಿ ವರ್ಣಗಳು (೧೦) ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣ್ವಾದಿ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು (೧೧) ಆಚಾರಲಿಂಗ ಗುರುಲಿಂಗಾದಿ ಲಿಂಗಗಳು (೧೨) ಜೀವಾತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮಾದಿ ಆತ್ಮರುಗಳು ಇದ್ದಾರೆ.

(೩೨೦) ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು:— ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೧೨ ಭಾಗಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ೯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಅವು ಸಹ ಒಟ್ಟು ೧೦೮ ಆಗುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ೯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿದ್ದು ಅವು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅವು (೧) ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಾದಿ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು, (೨) ನಕಾರ ಮಕಾರಾದಿ ಪ್ರಣಮಗಳು (೩) ತಾರಕಾಕೃತಿ ದಂಡಕಾಕೃತ್ಯಾದಿ ಆಕೃತಿಗಳು, (೪) ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಾದಿ ದಿಕ್ಕುಗಳು (೫) ಮುಗ್ಧೇದ ಯಜುರ್ವೇದಾದಿ ವೇದಗಳು, (೬) ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆ ಮೊದಲಾದ ಕಲೆಗಳು, (೭) ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಮುಖಗಳು, (೮) ಗಂಧ ರಸಾದಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು, (೯) ಸುಗಂಧ ಸುರಸಾದಿ ಪ್ರಸಾದಗಳು, (೧೦) ಭ್ರಮರ ವೇಣ್ವಾದಿ ನಾದಗಳು, (೧೧) ಸತ್ ಚಿತ್ ಆನಂದಾದಿ ಲಕ್ಷಣಗಳು, (೧೨) ಪರಗೂಡ ಶರೀರಸ್ಥಾದಿ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಇವೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ಟೀಪು:— ಪಂಚೀಕರಣಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣದ ರೀತಿಗಳು, ಮಿಶ್ರಾರ್ಪಣದಿಂದ ಲಿಂಗದ ಅನುಭವವು, ಲಿಂಗದ ಅನುಭವದಿಂದ ನಂ. ೩೧೯ ಮತ್ತು ೩೨೦ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಅಂತ್ಯಸ್ಥಿತಿಯೇ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹುಕ್ಕುಬುಕ್ಕುರು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವರ್ತಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯರೆಂಬವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಗುರುಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ೧

‘ಕಂಪಣರಾಯಚರಿತ’ ಅಥವಾ ‘ಮದುರಾವಿಜಯ’ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಬುಕ್ಕರಾಯನ ಸೊಸೆಯಾದ ಗ ಗಾದೇವಿಯು ಸಹ ತನ್ನ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುಗಳೆಂದು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಅವರು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಹೆಸರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಗಳಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಲ್ಲ. ಹುಕ್ಕುಬುಕ್ಕುರು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದವರೆಂದು ಮಾತ್ರ ಮುನ್ನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವರು ರಾಜ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೆಂದಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರರಾಯನು ಕೃಂಗಳೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವರು ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಲಾರದು. ಈ ಅಖ್ಯಾಯಿಕೆಯು ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ಶತಮಾನಗಳ ತರುವಾಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ವಿಶ್ವತವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಫಾದರ್ ಓರಾಸ್ ಇವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಡಾ. ಬಿ. ಎ. ಸಾಲೇಟೋರ ಎಮ್. ಎ. ಸಿ. ಎಚ್. ಡಿ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (Social and Political life in the Vijayanagar Empire ಪುಟ ೧ ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರ್ವರಿಂದ ೧೧೦ ರ ವರೆಗೆ) ಚರ್ಚಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಾಠಕರು ಅವಲೋಕಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ತಡೆದದ್ದರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೊಯ್ಸಳರ ಮೂರನೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯನಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ

(೧) (ಮುಖಪುಟ ಕಾಸನ - ೧) ಗ್ರಂಥಿಕಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ ೧ ಪುಟ ೧೦೦ ನೋಡಿರಿ.

(೨) Beginnings of Vijayanagar History

ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಹರಿಹರ ಅಥವಾ ಹುಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವನ
ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ವಿಜಯನಗರ:— ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ರೆವರೆಂಡ
ಫಾದರ್ ಹಿರಾಸ ಇವರು ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತುಂಗ
ಭದ್ರೆಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವಿಜಯನಗರ ಪಟ್ಟಣವೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಬಹು
ಳವಾದರೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿ-
ರದೇಕೆಂತಲೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಮೊದಲು
ರಚಿಸಿದವರು ಮೂರನೇ ಬಲ್ಲಾಳರಾಯನೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ವಿರುತ್ತದೆ. ರಾಬರ್ಟ್ ಸೆವೆಲರವರು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪ-
ಕರು ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರು ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಮ್ಮ
ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (Forgotten Empire) ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟು ಅವರಿಂದಲೇ
ಈ ರಾಜಧಾನಿಯು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ
ವಿಜಯನಗರ ಪಟ್ಟಣವು ಸಂವಾ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತಲೂ
ಹಬ್ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಈ ಪಟ್ಟಣವು ೧೩೩೬ರಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಅಸ್ತಿತ್ವದ
ಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದು ಹರಿಹರನು ರಚಿಸಿದ ಸಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರದ ರಗಳೆ ಎಂಬ ರಗಳೆ
ಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. (ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು ಭಾಗ ೭ ನೋಡಿರಿ.)
ಈ ಕವಿಯು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ೧೨ನೇ ಶತ-
ಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಊಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ರಗಳೆ
ಯಲ್ಲಿ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ವಿಸ್ತಾರವು ಒಂದು ಯೋಜನವಾಗಿತ್ತೆಂತಲೂ
ಅದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾಗಿಲುಗಳಿದ್ದವೆಂತಲೂ ಕವಿಯು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ
ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿ-
ಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಬಲ್ಲಾಳರಾಯ, ಹರಿಹರದೇವ,
ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ಇವರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರದೆ ಅದು ಪುರಾತನ
ಕಾಲದ್ದೆಂದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ದ್ದರಿಂದ ಬಲ್ಲಾಳರಾಯನು ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಬಹಳವಾಗಿ ಭದ್ರ
ಪಡಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು ಅದನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ
ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ವಸ-
ತಿಯು ಬೆಳೆದಂತೆ ಅದು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಸುತ್ತಲೂ
ಹಬ್ಬಿತು.

೭ ನೇ ಪ್ರಕರಣ.

ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯ.

(೧೪೧೯ರಿಂದ ೧೫೬೫ರ ವರೆಗೆ)

೭ ನೇ ದೇವರಾಯ:— ಎರಡನೇ ದೇವರಾಯನು ೧೪೧೯ರಿಂದ
೧೪೪೪ರ ವರೆಗೆ ಬಹು ವೈಭವದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ವಿಜಯನಗ-
ರದ ಮಹತ್ವದ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು
ಬಾಮನಿ ಬಾದರಹರೋಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂ-
ಗಗಳು ಬಂದೊದಗಿದವು. ಆದರೆ ಈ ರಾಜನು ಅವರೊಡನೆ ಬಹು
ಮೂರತನದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂ-
ಡನು. ಅವನ ರಾಜ್ಯವು ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಭೂಮಿರದ ವರೆಗೆ ಇಡೀ
ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಅವನು ಸ್ವತಃ ಗ್ರಂಥ
ಕರ್ತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಮತ್ತು ಅವನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪ್ರೇಮಿಯೂ
ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವೀರಶೈವರ ನೂರೊಂದು ವಿರ-
ಕ್ತರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದು ಅರಸನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಂದ ವಿಶೇಷ
ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯವು ಆಗ ವ್ಯಾಪ್ತಾ-
ರೋದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರವೇರದ ರಾಜ-
ರಿಂದ ಸಹ ಆದರವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ: ದೇವರಾಜನ ತರುವಾಯ ಅವನ ಮಗ
ನಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಮೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟದ
ವಿಷಯವಾಗಿ ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾದವು. ಆದರೆ ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ಮೂರಮಾಡಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿ ೧೪೪೪ರಿಂದ ೧೪೬೫ರ ವರೆಗೆ
ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಮನಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಹ
ಗಳಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆದರಲ್ಲಿ ಐದು ವಿಭಾಗಗಳಾದವು. ಹೀಗೆ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾವ
ಉಪಟಳಗಳು ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿ ರಾಜ್ಯ
ವಾಳಿದನು. ಇವನಿಗೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಶ್ರೀದೇವರಾಯನೆಂದು ಇನ್ನೊಂದು
ಹೆಸರಿಿದೆ. ಇವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆ ವೀರಶೈವ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯನ್ನು
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಪಡಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯ: - ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ತರುವಾಯ ಪಟ್ಟದ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ತ ಕಲಹಗಳುಂಟಾದವು. ಆದರೆ ಕಡೆಗೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ತಮ್ಮನಾದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಅವನು ಅಳುವಾಗ್ಗೆ ಗುಲಬರಲ್ಲಿ ಗಜಪತಿರಾಯನೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಳಿಯೆಡಲು ಅವನ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಸಾಳುವ ನರಸಿಂಹನು ಅವರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆಟ್ಟಿದನು. ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಜನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಗುಲಬರಿಂದ ಗರ್ವಂರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದನು.

ಸಾಳುವ ನರಸಿಂಹ: - ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ರಾಜನು ತೀರಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನ ದಳವಾಯಿಯಾದ ಸಾಳುವ ನರಸಿಂಹನು ತಾನೇ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಹತ್ತಿದನು. ಅವನು ಗರ್ವಂರಿಂದ ಗರ್ವಂ(?)ರ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಅವನು ಮರಣ ಹೊಂದುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಇಮ್ಮಡಿನರಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರು ವ. ಕೃಳಿದ್ವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಇಮ್ಮಡಿ ನರಸಿಂಹನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಆದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕವರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಾಳುವ ನರಸಿಂಹನು ತುಳುದೇಶದವನಾದ ನರಸನಾಯಕನೆಂಬ ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ತೀರಿ ಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಈ ನರಸನಾಯಕನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇವ ರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿ ತಾನೇ ರಾಜ್ಯವಾಳಹತ್ತಿದನು.

ನರಸನಾಯಕನು: - ನರಸನಾಯಕನು ಗರ್ವಂರಿಂದ ಗರ್ವಂ(?)ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದನು. ಇವನ ತರುವಾಯ ಅವನ ಮಗನಾದ ವೀರನರ ಸಿಂಹನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಅವನು ಗರ್ವಂ ರಿಂದ ಗರ್ವಂರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಬಳಿಕ ನರಸನಾಯಕನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಕೃಷ್ಣದೇವ ರಾಯನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು.

ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ: - ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಗರ್ವಂ ರಿಂದ ಗರ್ವಂರ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಅವನು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾ

ದಹರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನದಿಯ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು. ಗೋವಳಕೊಂಡದ ಕುತುಬರಹನನ್ನು ಗೆದ್ದು ಓಡಿಹಾ ಪ್ರಾಂತದ ವರೆಗೂ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಮೇರೆಯನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿದನು. ಅವನು ಕಲಾನಿಪುಣನೂ ವಾದ್ಯಯ ಪ್ರೇಮಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಒಂಟನೂ ಎಂಬ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಅಚ್ಯುತರಾಯ: - ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ತರುವಾಯ ಅವನ ತಮ್ಮ ನಾದ ಅಚ್ಯುತರಾಯನು ಗರ್ವಂ ರಿಂದ ಗರ್ವಂರ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲನಾದ್ದರಿಂದ ಅಂತಸ್ತಕಲಹಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿದವು. ಇದರಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕ ಸಾರೆ ಅಭಿಯೋಗಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಅಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ಅಳಿಯನಾದ ರಾಮರಾಯನು ಬಹಳ ಪ್ರಬಲನಾದನು.

ಸದಾಶಿವರಾಯ: - ಅಚ್ಯುತರಾಯನು ಗರ್ವಂರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನ ತಮ್ಮನ ಮಗನಾದ ಸದಾಶಿವರಾಯನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ರಾಜ್ಯದಾಡಳಿತೆಯು ರಾಮರಾಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಸದಾಶಿವರಾಯನು ಅಚ್ಯುತರಾಯನ ತರುವಾಯ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಜೀವಂತ ಇದ್ದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತೆಯನ್ನು ರಾಮರಾಯನೇ ನಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು.

ರಾಮರಾಜ: - ರಾಮರಾಜನು ಗರ್ವಂ ರಿಂದ ಗರ್ವಂರ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಇವನು ಶೂರನೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವು ಪುನಃ ಉರ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾದಶಹರು ಅವನ ಮೇಲೆ ತೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಇನ್ನಿತಾವಕ್ಕೆಗೆ ಬರತೊಡಗಲು ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇವರು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾದಶಹರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಒಂದು ಮೊದ್ದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಭಿಯೋಗಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಂಗದಿ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ

ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಉಭಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ತಾಳೀಕೋಟೆಯ ಕಾಳಗನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು ಮತ್ತು ರಾಮರಾಯನು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾವಕಹರ ದಂಡುಗಳು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವು ೧೫೬೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ೨೨೨ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬಾಳಿತು.

೮ನೇ ಪ್ರಕರಣ.

ವಿಜಯನಗರದ ಆರಂಭದ ಆರಸರು

ಶೈವಸಾಂಪ್ರದಾಯ.

ವಿಜಯನಗರದ ಆರಸರು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. (೧) ೧ನೇ ಹರಿಹರರಾಯ (ಹುಕ್ಕ)ನಿಂದ ಎರಡನೇ ದೇವರಾಯನ ವರೆಗಿನ ಕಾಲ (೧೩೩೬—೧೪೧೯). (೨) ಎರಡನೇ ದೇವರಾಯನಿಂದ ನರಸನಾಯಕನ ಆಳಿಕೆಯ ಆರಂಭದ ವರೆಗಿನ ಕಾಲ (೧೪೧೯—೧೪೯೮). (೩) ನರಸನಾಯಕನ ಆಳಿಕೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯ ಆರಂಭದ ವರೆಗಿನ ಕಾಲ ೧೪೯೮—೧೫೦೯). (೪) ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯಿಂದ ತಾಳೀಕೋಟೆ ಕಾಳಗದ ವರೆಗಿನ ಕಾಲ (೧೫೦೯—೧೫೬೪), ಹೀಗೆ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ಆಗಮಿಕ ಶೈವಸಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಒಲಿದವರಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿಯ ವಿಧ್ವಾಂಸರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥವರಾಗಿದ್ದರು.

೪೭
ಗಿದ್ದರು. ಇದು ನೂರೊಂದು ವೀರಶೈವ ಕಾಲವು. ಮೂರನೆಯ ವಿಭಾಗವು ತೋಂಟದಾರ್ಯರ ಕಾಲವು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆನಾಯಕತನವು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ತೋಂಟದಾರ್ಯರು ಕೈಕೊಂಡ ಸಮಾಜ ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವತ್ವದ ಪ್ರಬಲ್ಯವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿಯಿತು. ಕಡೆಯದಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಉರ್ಜಿತವಾಗಿದ್ದು ಹೊಂದಿತು. ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹು ಭಾಗವು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನ ರಾಜರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮಗಳಾದವೆಂಬದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವುದಾದರೂ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಎರಡನೆಯ ವಿಭಾಗವೆಂದು ನಾವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುವೆವು. ಈಗಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೊದಲನೇ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸುವೆವು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೧೧ನೇ ಮತ್ತು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಾ ಮುಖರೂ ಪಾಶುಪತರೂ ಬಹಳ ಪ್ರಬಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕಾಳಾಮುಖರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಶಿವಾಲಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪಸರಿಸಿದ್ದವು. ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಇವರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೊಯ್ಸಳ ಮತ್ತು ಕಲಚೂರ್ಯ ಆರಸರು ಮಹತ್ವದ ಉಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಶಿರಸಂಗಿ, ಗೋಕಾವಿ, ಕಕ್ಕಳಮೇಲಿ, ಮುತ್ತಿಗೆ, ಮನಗೋಳ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೋಳ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯ ವರೆಗೂ ಪಸರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಬಣ್ಣಂಜುಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ವರ್ತಕರು ಇವರನ್ನು ಮೋಡಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಆನೆಕರು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಇವರ ಮತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರದ ಬೀಜಶಕ್ತಿಯು ಇದೆ ಅದು ಶುದ್ಧವೂ ಉಚಿತವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೂ ಮರಗೆ ತರದ್ದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೂ ಮರಗೆ ತರದ್ದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೂ ಮರಗೆ ತರದ್ದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೂ ಮರಗೆ ತರದ್ದೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಮುಂದೆ ಗುಣೇ ಗುಣೇ ಶತವಾನಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಚನ
ಕಾರರು ತಮ ಮತತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಪಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಇದರಿಂದ
ಮೊದಲಿನ ಶೈವ ಪಂಥಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೀರಶೈವ ಮತಾವಲಂಬಿ
ಗಳಾಗಲು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಗುಣೇ ಗುಣೇ ಶತವಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಕಾಳಾಮುಖ
ಪಂಥದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಮಠಗಳೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು.
ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಾತ್ರ ಬರಬರುತ್ತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ
ಬಂದಿತು ಮತ್ತು ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕಡೆಗೆ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕ
ರಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಾಶುಪತ ಮತ್ತು
ಕಾಳಾಮುಖ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗುರುಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ
ಶಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯರೆಂಬವರು ಇದ್ದು ಅವರೇ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಂಭದ
ಅರಸರಿಗೆ ರಾಜಗುರುಗಳಾದರು. ಗುಬ್ಬಿನೇ ಇಸ್ವಿಯ ಒಂದು ಶಾಸ
ನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಹರಿಹರನಿಗೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ ಮುಖ್ಯ ದೈವತ
ವೆಂತಲೂ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯರೇ ಅವನ ಕುಲಗುರುಗಳೆಂತಲೂ
ಇವರು ದುಷ್ಪನ್ನಿಹ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಗೋಸ್ಕರ ಅವನ ಮಂತ್ರಿ
ಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂತಲೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬುಕ್ಕರಾಯನ ಸೊಸೆ
ಯಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ತನ್ನ 'ಕಂಪಣರಾಯ ಚರಿತ' ಯಲ್ಲಿ
ಇವರೇ ತನ್ನ ಗುರುಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅವರ ವಿಷಯ
ವಾಗಿ ಅವಳು ಅದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವದೇನೆಂದರೆ—

ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯಂ ವಿಲಸತ್ ಸರ್ವಮಂಗಲಂ ।

ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗುರುಂ ವಂದೆ ತ್ರಿಲೋಚನಮಿವಾಪರಂ ॥

ಅರ್ಥ:— ಅಸಾಧಾರಣ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಕಾಶವಾನನೂ,
ಪೂರ್ಣ ಮಂಗಲಸ್ವರೂಪನೂ ಎರಡನೇ ಶಂಕರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ
ವನೂ ಅದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಗುರುವಿಗೆ ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

(೧) ಎಟಿಗ್ರಾಫಿಕಾ ಕರ್ನಾಟಕ. V. P. I. Cn ೨೫೬ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು
ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು. ಪುಟ ೨೭.

ಬಿ. ಎಲ್. ಡಿ. ಇ. ಸಂಖ್ಯೆ
 ಸ್ವಲ್ಪದ ವಿ. ವಿ. ಹಂಪಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಪರಿಶೀಲ
 ನೆಪ್ಪಿನ ವಿಶೇಷವಾದ ದಾ. || ಭ.ಗ. ಕಡಲಕ್ಕೂ ಕೂಡಲಿಗೂ. ||
 ವಿಜ. ಪೂ.

